MÜNİR
MUHAMMED
GADBAN

NEBEVİ HAREKET METODU 1

TEORİ VE PRATİK

Düzenleyen bilgin DK
2018-07-06

Nehir

NEBEVÎ HAREKET METODU

TEORİ VE PRATİK

1

Münir Muhammed Gadban

Türkçesi:
Tarık Akarsu

Nehir Yayınları

Peykhane Sokak 53/3 Çemberlitaş-İstanbul
Tel: 526 44 93

Peykhane Sokak 53/3 Çemberlitaş-İBtanbul
Tel: 526 44 93

içindekiler

GİRİŞ 9
NEBEVİ HAREKET METODUNDAN NEYİ KASTEDİYORUZ 16

BİRİNCİ KISIM
MEKKE DÖNEMİ 19

Birinci Merhale
GİZLİ DAVET VE GİZLİ ÖRGÜTLENME 21
Birinci Özellik
Gizli Davet 21
İkinci Özellik
Davet Edilecek Kişilerin Seçilmesi 23
Üçüncü Özellik
Davetçinin Kültürel Yapısı ve Sosyal Mevkisine Dayalı Çalışma 24
Dördüncü Özellik
Genel Davet 26
Beşinci Özellik
Gizlilik Merhalesinde Kadının Rolü 28
Altıncı Özellik
Namaz 29
Yedinci Özellik
Kureyşlilerin Davet Haberini Öğrenmeleri 30
Sekizinci Özellik
Müslümanların Müşriklere Karşı Takındıkları Tavır 32
Dokuzuncu Özellik
İnancın Sağlam Temeller Üzerine Oturtulması 32
Onuncu Özellik
Sağlam Çekirdeklerin Oluşturulmasından Sonra
Davetin Açığa Vurulması 33

İkinci Merhale
AÇIK DAVET VE GİZLİ ÖRGÜTLENME 39
Birinci Özellik
Akrabaları Davet 42
İkinci Özellik
Müşriklerden Yüz Çevirme 44
Üçüncü Özellik
Yeni Davetin Ana Hatları 45
Dördüncü Özellik
Genel Davet 46
Beşinci Özellik
Gizli Örgütlenme 48
Altıncı Özellik
Kaynak Kitap Kur'an 50
Yedinci Özellik
Düzenli Toplantılar 51

46 Beşinci Özellik Gizli Örgütlenme 48 Altıncı özellik Kaynak Kitap Kuran 50 Yedinci Özellik Düzenli Toplantılar 51

Sekizinci Özellik
Mekke Vadilerinde Gizli Namaz 51
Dokuzuncu Özellik
Manevi Eğitim 53
Onuncu Özellik
Zaruret Halinde Nefsi Savunma 56
Onbirinci Özellik
Allah Yolunda Baskı ve Eziyetlere Katlanmak 58
Onikinci Özellik
Zayıfların Dinlerini Değiştirir Gibi Görünmelerine
Müsaade Etmek 60
Onüçüncü Özellik
Ezilenleri Kurtarma Girişimi 61
Ondördüncü Özellik
Hicret Yoluyla Korunma 63
Onbeşinci Özellik
Başlangıç İçin Yeni Bir Üs, Davet İçin Güvenlikli
Bir Yer Araştırmak 66
Onaltıncı Özellik
Müşrik Toplumun Himaye ve Teminat Gibi
Kanunlarından İstifade Etmek 68
Onyedinci Özellik
Düşmanın Olumsuz Girişimleri 75
Onsekizinci Özellik
Düşmanın Etkin Girişimleri
(Müslüman Yöneticileri Öldürme ve Suikast Girişimleri) 77
Ondokuzuncu Özellik
Davanın İkinci Kez İlan Edilmesi Hamza ve Ömer'in Müslüman Oluşları ve
Cahiliye Toplumuna Meydan Okuyuş 79
Yirminci Özellik
Açıkça Meydan Okuma ve Bunda Yönetici Şahsiyetlerin Rolü 87
Yirmibirinci Özellik
İslâm Düşmanlarının Müslümanları Takibi ve Müslümanların Bu Takibi
Başarısızlığa Uğratmaları 91
Yirmiikinci Özellik
Krallara Hitab Etmede İslâm Heyetinin Dahiliği 97
Yirmiüçüncü Özellik
Akidede Pazarlık Olmaz 99
Yirmidördüncü Özellik
Savaş Kışkırtıcılığı ve Bu Tuzağın Boşa Çıkarılması 101
Yirmibeşinci Özellik
Kureyşle Rasulullah Arasında Doğrudan Doğruya Yapılan
Görüşmeler, Barışçı Çözümler 103
Yirmialtıncı Özellik
Görüşmeler Yoluyla Bazı Şahsiyetleri Tarafsız Bırakmak 110
Yirmiyedinci Özellik
Kabileler in Yönetici Kadroyu Korumaları
(Ebu Talib, Haşim Oğulları ve Muttalib Oğulları) 113
Yirmisekizinci Özellik
İktisadi Kuşatma, İlişkilerin Kesilmesi 116
Yirmidokuzuncu Özellik
Ambargo ve Ambargonun Kırılması 121
Otuzuncu Özellik
Cihad, Davet ve Gizlilik Yönünden, Bu Merhalede Kadının Rolü 125

Y ir m ia lt ın cı Ö zellik
Görüşmeler Yoluyla Bazı Şahsiyetleri Tarafsız Bırakmak 110 Y ir m iy ed in ci Ö zellik
Kabileler in Yönetici Kadroyu Korumaları (Ebu Talib, Haşim Oğulları ve Muttalib Oğullan) 113 'M m is e k iz in c i ö z e l l ik
İktisadi Kuşatma, İlişkilerin Kesilmesi 116 Y ir m id ok u zu n cu Ö zellik
Ambargo ve Ambargonun Kırılması 121 O tu zu n cu Ö zellik
Cihad, Davet ve Gizlilik Yönünden, Bu Merhalede Kadınm Rolü 125

Otuzbirinci Özellik
Hikmetle Mücadele 126
Otuzikinci Özellik
Ortak Unsurlardan Yararlanmak 128
Otuzüçüncü Özellik
Himaye İçin Tavız Vermemek 130

Üçüncü Merhale
DEVLETİN KURULUŞ MERHALESİ
Birinci Özellik
Mekke Dışında Bir Üs Aramak 135
İkinci Özellik
Mekke'de Düşmandan İcare İsteğinde Bulunmak 140
Üçüncü Özellik
Davanın Tebliği İçin Kabilelerden Emin Bir Yer ve
Himaye Talebinde Bulunmak 143
Dördüncü Özellik
Bütün Pazarlıkların Başarısızlığa Uğraması 151
Beşinci Özellik
Bakışların Çıkış Merkezine Yöneltilmesi 154
Altıncı Özellik
Birinci Biat ve Sonuçları 157
Yedinci Özellik
Savaşa İzin Verilmesi 160
Sekizinci Özellik
Devletin Kuruluş Görüşmeleri İçin Hazırlanmak 163
Dokuzuncu Özellik
Siyasi Beyanname (Biât) 116
Onuncu Özellik
Beyannamenin Karara Bağlanması 170
Onbirinci Özellik
İslami Hükümetin Seçim Yoluyla Teşekkülü 174
Onikinci Özellik
Yönetici Kadro Mütarekeyi Belirliyor 176
Onüçüncü Özellik
Yönetici Kadro İslâm Devletinin Doğuşunu Belirliyor 179
Ondördüncü Özellik
Soğuk Harbin Başlaması 184
Onbeşinci Özellik
Yer Seçimi, Hicret ve Gizlice Toplanma 185
Onaltıncı Özellik
Düşmanların Yönetici Kadroyu Yoketmek Üzere Toplanmaları 187
Onyedinci Özellik
Hicretteki Beşeri Planlama Dehası 189
Onsekizinci Özellik
Yeni Bir Altyapı Oluşturacak İnsanların İslâm'a Katılması 201
Ondokuzuncu Özellik
İbadet Nişanelerinin İlk Resmi İlânı 202
Yirminci Özellik
Plânın Başarıya Ulaşması ve Yüce Liderin Komutanlık
Merkezine Ulaşması 204

İKİNCİ KISIM
MEDİNE DÖNEMİ 207

Toplanmaları 187
On yedinci Özellik
Hicretteki Beşeri Planlama Dehası 189
On sekizinci Özellik
Yeni Bir Altyapı Oluşturacak İnsanların Islâm'a Katılması 201
On dokuzuncu Özellik
İbadet Nişanelerinin İlk Resmi İlâm 202 Yirminci özellik
Plânın Başarıya Ulaşması ve Yüce Liderin Komutanlık Merkezine Ulaşman 204

İKİNCİ KISIM
MEDİNE DÖNEMİ
207

Birinci Merhale
DEVLETİN KURULUŞU
MEDİNE'YE HİCRETTEN HENDEK GAZVESİNE 209
Birinci Özellik
Kureyş ve Müttefikleri Dışındaki Düşmanlarla Sulh Yapmak 209
İkinci Özellik
Sağlam Bir Toplumun Oluşturulması 212
Üçüncü Özellik
Devletin İslami Olduğunun İlânı 215
Dördüncü Özellik
Savaştan Başka Bir Seçeneğin Olmaması 218
Beşinci Özellik
Medine'deki Putperest Toplum 220
Altıncı Özellik
Ulus ve Aşiret Duygularıyla Bu Toplumun Dağıtılması 222
Yedinci Özellik
İslâm Safını Dağıtma Girişimi 226
Sekizinci Özellik
Düşmanın Menfaat İçin Değerlerini Değiştirmesi 229
Dokuzuncu Özellik
Yöneticinin Tehlikede Olması 231
Onuncu Özellik
Savaş Hali ve Bütün Kuvvetlerin Müslümanlara Karşı Toplanması 232
Onbirinci Özellik
Düşmana Harp Açılması 234
Onikinci Özellik
Karşılaşma Öncesi Müslümanların Çizgilerinin Belirginleşmesi 235
Onüçüncü Özellik
Bedir'deki Büyük Karşılaşma ve Hak ile Batılın Ayrılması 240
Ondördüncü Özellik
Münafıklar Bloku; Ortaya Çıkışları, Tehlikeleri ve Kısıtlanmaları 250
Onbeşinci Özellik
Medine'deki Yahudi Varlığı ve Sona Erişi 289
Onaltıncı Özellik
Uzun Meşakkat Gecesi ve Tehlikesi 328
Onyedinci Özellik
Meşakkat İçerisinde Zafer Müjdeleri 359
Onsekizinci Özellik
Suikastlar ve Düşman Saflarına Korku Salmadaki Etkileri 362
Ondokuzuncu Özellik
Propaganda Savaşı ve Savaş Alanındaki Rolü 376
Yirminci Özellik
Sayı ve Teçhizatın Çokluğu 391
Yirbirinci Özellik
Beşeri Gayret ve Çabalar 393
Yirmiikinci Özellik
Savaşlarda Müslüman Kadınların Rolü 406
Yirmiüçüncü Özellik
Yönetimin Plânlama Dehası 420
Yirmidördüncü Özellik
Savaş Ortasında İlahi Yardım 444
Yirmibeşinci Özellik
Savaş Sonrası İlahi Terbiye 456

Etkileri 362 Ö n d ok u zu n cu Ö zellik
Propaganda Savaşı ve Savaş Alaiundâki 11010 376 Y ir m in ci Ö zellik
Sayı ve Teçhizatın Çokluğu 391 Y ir b ir in ci Ö r cllik
Beşeri Gayret ve Çabalar 393 in ir m iik in ci Ö zellik
Sa va la rda Müslüman Kadınların Rolü 406 Y ir m iü çü n cü Ö zellik
Yönetimin Plânlama Deh a a 420 Y ir m id ör d ü n cü ö z e l l ik
Savaş Ortasında İlahi Yardım 444 Y ir m ib e ş in ci Ö zellik
Savaş Sonrası İlahi Terbiye 436

GİRİŞ

İslam kütüphaneleri, Peygamber Efendimizin (s.a) hayatını anlatan kitaplarla doludur. Eğer yeni bir şey getiremiyorsak bu konunun tekrarında ne yarar vardır? Bu sorunun cevabını mukaddimeden çıkarması için, okuyucuya bırakıyorum.

Çocukluğumun ilk yıllarından beri, Peygamber Efendimizin (s.a) hayatı benim için tükenmez bir hazineydi. O'nun hayatını ezberlemeye gayret ediyordum. Hayatımın en büyük zevki O'nunla ilgili kitapları okumaktı. Ergenlik çağlarından beri düşlerim devamlı olarak beni, Peygamber Efendimizin (s.a) hayatı hakkında bir kitap yazmaya sevk ediyordu. Sonra bu olay düş merhalesinden, pratik uygulamaya geçti. Tam beş seneyi, kitabın kısımlarından her birini, ayrı ayrı yazarak geçirdim. Fakat bütün vaktimi, Peygamber Efendimizin hayatına ayırabilmek için, önüme çıkacak bir fırsatı beklemeye başladım. Oysa işlerim ve sosyal ilişkilerim devamlı bu isteğimin gerçekleşmesini engelliyordu.

.... ve hala da beklemekteyim..!!

Sonra birdenbire, düşünmekte olduğum metottan ayrı bir şekilde, kafamda Peygamber Efendimizin hayatı ve hareket metodu canlandı.

Hala hatırlıyorum, altmışlı yılların başlarında Şehid Seyyid Kutub *"Yoldaki İşaretler"* adlı kitabını çıkarmıştı. Bu kitap o zaman İslam'ın stratejik hareket fikrinde önemli bir dönüm noktası olmuştu. Bütün düşünce ve fikirlerimle dopdolu bir şekilde bu kitabın şu makalesi önünde durdum:

"Bu dinin yöntemindeki ikinci özellik de, stratejik hareketin pratikliği ve esnekliğidir. Bu hareketin çeşitli merhaleleri ve her merhalenin gereklerine ve pratik ihtiyaçlarına uygun araçları vardır. Her merhale, bir sonraki merhale ile sona erer. Bu din, pratiği bir takım soyut teorilerle karşılamaz. Söz konusu pratiğin merhalelerine donuk ve katı tedbirlerle karşı koymaz. Bu dinin cihad hakkındaki metodına delil göstermek üze-

erer. Bu din, pratiği bir takım soyut teorilerle karşılamaz. Söz konu su pratiğin merhalelerine donuk ve katı tedbirlerle karşı koy maz. Bu dinin cihad hakkındaki metoduna delil göstermek üze-

re, Kur'an ve Sünnet'ten çeşitli deliller ileri sürüp de, dinin bu özelliğini gözönünde tutmayanlar, bu yöntemin açtığı merhalelerin özelliği ile, çeşitli delillerin her merhale ile olan ilgisini idrak edemeyenler, ağır bir hataya düşmüş, bu dinin yöntemini saptırıcı kılıklara büründürmüş, kaynaklara da aslında taşınılmayacak olan, gayeye dönük esasları ve kaideleri yüklemiş olurlar. Çünkü onlar Kur'an ve Sünnet'teki her delili sanki nihai durumu belirten bir delilmiş gibi, bu dinde nihai kuralları temsil eder diye kabul ediyorlar.

İslama bağlılıkları sadece isimden ibaret kalmış olan müslümanlara karşı dikilen umut kırıcı pratiğin baskısı altında, hem akılca ve hem de ruhi bakımdan yılgınlığa düşen bu çeşit kimseler, İslam sadece savunma amacı ile cihad eder derler. Böylece bu dini, yeryüzündeki tüm zorbaları ortadan kaldırarak, insanları sadece Allah'ın kulu yapmak olan metodundan feragat ettirmekle şirin gösterdiklerini sanırlar. Oysa insanlara getirdiği inancı zorla benimseterek değil, fakat insanlarla bu inancın arasını açık ve serbest bırakarak, insanları kullara kulluktan kurtarıp, kulları Rabbine kul olmaya yöneltmek bu dinin metodu gereğidir. Bu da egemen siyasi düzenleri yıkmakla veya teslim olduğunu ilan edip cizye vermeye mecbur bırakmakla olur. O zaman siyasi otorite serbest kalır, ister bu dini benimsesin isterse benimsemesin, islâm ile tebaası arasındaki engel aşılmış olur...." (Yoldaki İşaretler: s. 38)

Kitabı okurken veya açıklarken çoğu kez bu makale önünde durarak stratejik hareketin pratikliği hakkında kendi kendime sormuşumdur:

Bu hareketin merhaleleri ve her merhale için uygun olan araçlar nelerdir?

Şehid Kutub'un, İşaretler'inde uyguladığı gibi, Allah yolunda davetçilerin yürürken atacakları adımları bilmelerini sağlayan, işaret noktalarını belirleyecek, bu merhale ve araçları açıklayacak bir kitaba ne kadar da ihtiyacımız var.

Bu mevzu gerçekten de ilgi uyandırıcıdır. Stratejik hareketin merhalelerini ve bu merhalelere uygun olan araçları anlayamamak ve onlarla tanışmamak, İslami hareketin ve müslümanların davetçileri arasında derin ihtilaflara sebeb olmaktadır.

Bu soruya cevap verebilmek için, Peygamber Efendimizin hayatını net bir şekilde öğrenerek, o hayat içerisinde birbirinin peşisıra gelen merhaleleri ve her merhalenin özelliklerini belir-

Bu mevzu gerçekten de ilgi uyandıncıdır. Stratejik hareke tin merhalelerini ve bu merhalelere uygun olan araçlan anlaya mamak ve onlarla tanışmamak, İslami hareketin ve müslüman- larm davetçileri arasında derin ihtilaflara sebeb olmaktadır.

Bu soruya cevap verebilmek için. Peygamber Efendimizin hayatım net bir şekilde öğrenerek, o hayat içerisinde birbirinin peşisıra gelen merhaleleri ve her merhalenin özelliklerini belir

lemekten başka, yapacağım hiçbir şey yoktu. Çünkü, Peygamber Efendimizin hayatı, İslam'ın pratikteki tatbikatı ve İslam devletinin kurulması yolunda verilen mücadelenin en güzel örneğiydi. Onun hayatıyla merhaleler açıklığa kavuşmuş, bütün özellikler belirlenmiş, azığımız tamamlanmış, gidiş hattımız tekleşmiş, kişisel ictihadların rolü ortadan kalkmıştır. Fakat burada çok önemli bir soru akla gelmektedir:

İslam devletini kurmak üzere yol almakta olan müslüman cemaat için, bu merhaleler ve araçların gereklilik ölçüsü nedir? İslami hareket, hiç ayrılmaksızın bu merhalelere bağlı mı kalmalıdır, yoksa İslam için nihai hükümleri belirleyen Kitap ve Sünnet'in delilleriyle bu merhaleler bitmiş ve İslam'ın pratik hayatında hükümleriyle beraber kendisi de geçersiz mi kalmıştır? Bu mevzuda, iki ayrı İslami hareket metodu arasında her birinin ayrı ayrı çizgilerde yürümesine sebeb olan, büyük bir ihtilaf olduğu kesinlikle saklanamaz. Bu da ayrı ayrı iki anlayışın olmasından kaynaklanmaktadır:

Birinci anlayış: Zaman ölçüleri itibariyle bile bu merhalelere bağlı kalmanın gerekli olduğu görüşüdür. Bu anlayışa göre: Rasûlullah (s.a) onüç sene davet hayatını yaşamış, sonra da devletini kurmuştur. Öyleyse, davet hayatında bu zaman ölçüsüne bağlı kalınmalıdır ve tam on üç sene sonra İslam devleti kurulmalıdır. Hiç şüphe yokki bu anlayış çok tehlikelidir. Aslında zaman ölçüsünü etkileyen, sadece beşeri çabalar değil, Rabbani takdirdir. Allah Teala, Rasûlü'ne şöyle buyurmuştur: *"Seni onlardan uzaklaştırsak bile biz kendilerinden öç alırız, yahud onlara vaadettiğimizi sana gösteririz. Sana vahyolunana sarıl, Sen şüphesiz doğru yol üzerindesin."* (Zuhruf: 41-43)

İslami hareketin metodu hakkındaki ikinci bir yaklaşım da, nusret (yardım talebi) mevzuudur. Bu anlayışa göre devlet, cahiliye toplumunun ileri gelenlerinden nusret taleb etmek esası üzerine bina edilmelidir. Bunun için cahiliye toplumunun ileri gelenlerinden herhangi birinin davaya inanması veya şirk üzerine olduğu halde davaya nusret için sinesini açması gerekmektedir.

Söz konusu zaman ölçüsü ve nusret prensiplerinin birlikte ele alınması, tavırlarda hayret verici bir çelişkiye sebeb olmakta ve bu prensiplerin doğruluğu hakkındaki güveni sarsmaktadır.

Eğer zaman ölçüsünü bir kenara koyacak olursak -çünkü o,

gelenlerinden herhangi birinin davaya inanması veya şirk üze rine olduğu halde davaya nusret için sinesim açması gerekmek tedir.

Söz konusu zaman ölçüsü ve nusret prensiplerinin birlikte ele alınması, tavırlarda ha 3r e t verici bir çelişkiye sebeb olmak ta ve bu prensiplerin doğruluğu hakkmdaki güveni SEursmakta- dır.

Eğer zaman ölçüsünü bir kenara koyacak olursak - çünkü o,

Allah'ın takdirine ve davetçilerin olgunlaşıp, yeryüzünde hilafet için ehil olduklarında, O'nun yardımına bağlıdır- diyebilirizki, Peygamber Efendimizin (s.a) İslami hareket yöntemi, yeryüzünde Allah'ın devletini kurmak için çalışan davetçilere, cihadi çizgilerinde gereklidir. Çünkü biz, Rasûlullah'ın (s.a) hayatına uymakla emrolunmaktayız:

"And olsun ki, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Rasûlullah en güzel örnektir."

"Örnek" kelimesi, Peygamber'in (s.a). yönteminden, daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu yöntemin merhalelerinde her hangi bir aksaklık, hedefe ulaşmaya engel olur. Tarih boyunca İslami hareketin geçirmiş olduğu birçok tecrübeler, bunu kanıtlamaktadır. Yeryüzünde ortaya çıkarak İlâhi yöntemi pratiğe koymuş olan bütün İslami hareketler, ilk başlarda gizli örgütlenme prensibine bağlı kalmışlar, sonra hikmet ve güzel öğütlerle İslami hareket anlayışlarını ilan etmişlerdir. Daha sonra, cahil veya sapık olan bütün toplumlara karşı mücadele vermiş ve otorite alanlarını büyütmüşler, düşmanlarının kendilerine karşı açtıkları silahlı savaşlar karşısında kendi prensiplerini koruyabilmek için kuvvet metoduna başvurmuşlardır. Davet merhalesinde ise kuvvet ve silaha başvurma meselesi, düşmanlara karşı olan savaşın tabiatına bağlı bir ictihad meselesi olarak kalmıştır.

Müslümanların sığınacakları bir devletleri ve hilafet nizamları olduğu zaman, bu meselede ihtilaf söz konusu olabilir. Fakat, yeryüzündeki müslümanların darmadağın oldukları ve Allah'ın şeriatıyla yönetilmedikleri bu gün, bu meselede ihtilaf söz konusu olamaz İslam devletinin kurulmasıyla beraber, cemaat oluşturma meselesinde ve fasık bir yöneticiye karşı ayaklanmada ihtilaf söz konusu olsa bile, yöneticilerin açık bir şekilde İslam şeriatiyle hükmetmedikleri böyle bir zamanda ihtilaf söz konusu olamaz.

"... Taki, sizin için, üzerinizde Allah Teala'dan delil bulunan, apaçık bir küfür göresiniz."

Peygamber Efendimizin hayatını ve hareket yöntemini öğrenmekteki fayda nedir? Daha da fazla araştıracak olursak; bu soruya cevap verebilmek için, okuyucu kardeşimden izin alarak, kendisine Fizılâl'il Kur'an'dan, Kur'an sureleri hakkında edindiğim intibamı anlatacağım:

konusu olamaz.

"... Tâki, sizin için, üzerinizde Allah Teala'dan delil bulu nan, apaçık bir küfür göresiniz."

Peygamber Efendimizin hayatını ve hareket yöntemini öğ renmekteki fayda nedir? Daha da fazla araştıracak olursak; bu soruya cevap verebilmek için, okuyucu kardeşimden izin ala rak, kendisine Fizılâl'il Kur'an'dan, Kur'an sureleri hakkında edindiğim intihamı anlatacağım:

Kur'an'ın uzun surelerini, özellikle de Bakara ve Ali İmran surelerini okurken, tam surenin bölümleri arasında irtibat kurabileceğim bir çizgiyi yakaladığımı zannettiğim bir anda, surenin dönemeçlerinde kaybolup gidiyordum. Sanki bir adamın, projesini bilmediği büyük bir şehre girerek, gayesine ulaşamadan dönüp dolaşması ya da yapılış planını bilmediği büyük bir binayı görüp, o binanın güzelliği ve mimari sanatı hakkında bir şey idrak edememesi gibi. Ancak, Fîzılâl'il Kur'ân'ı okuduğum zaman, binanın heybetini ve şahaserliğini hissettim. Gördümki, yaklaşık olarak ikibuçuk cüzü kapsayan Bakara Sûresi'nin ana eksenini, İslam kanunları ve ibadet çerçevesinde ümmetin iç yapısı ile yeryüzünde hilafetle görevlendirildiklerinde tecrübelerini, risalelerinden nasıl saptıklarını ve tabiatlarının nasıl olduğunu öğrenebilmek için, ümmetin ilk düşmanı olan Beni İsrail'in sergilenmesi oluşturuyordu. Bu iki ana çizgiden hareket etmek suretiyle, bu yüce surenin bütün bölümlerini projedeki yerlerine koymamız mümkün oluyordu. Gerçekten de Seyyid Kutub bize, Kur'an'ın stratejik hareket yöntemini takdim etmişti. Bütün sûrelerin, bu sûrenin genel projesini sergileyen genel ve özel hedefleri ve bu surenin içerisinde geçen olayların etrafında döndüğü bir ekseni vardı. Bütün müfessirler arasında sadece Seyyid Kutub'un böyle bir yönteme sahip olduğunu söyleyebiliriz, özellikle de Fîzılal'in düzeltilmiş olan ikinci baskısında. Keşfetmiş olduğum bu yöntem, Fîzılal'in birinci baskısının son kısımlarındaki çalışmasındadır. Bu konuda, kardeşimiz Halidi şöyle demiştir:

"Fîzılal'in son üç cüzünde, Seyyid Kutub'un Kur'an'ı devamlı bir şekilde mutâlaâ etmesi ve İslamî hareket içerisindeki pratik tecrübesinin neticesi olarak ortaya çıkan stratejik hareket yönü belirmeye başlamıştı. Onun için Fîzılal'in tekrar gözden geçirilmesi ve yeni stratejik hareket yöntemi esasına dayanılarak yeniden ele alınması gerekiyordu. Netice olarak Seyyid Kutup Fîzılal'in düzeltilmiş olan baskısını çıkardı. Bu eser Kahire'de *" Darü'l İhya El-Kütüb El-Arabiyye"* tarafından yayınlanan üçüncü baskıdır.

Seyyid Kutub, düzeltilmiş olan üçüncü baskının ilk on cüzünü büyük bir titizlikle yazdı. Uzun ayetlerin hepsi üzerinde teker teker durarak bu ayetler hakkındaki görüşlerini yazıyor, akide, fıkıh, kanun koyma, siyasi muameleler, iktisad, tarih, terbiye, sosyal hayat ve diğer meselelere işaret eden hadise de-

re'de " *Darü'l İhya El-Kütüb El-Arabiyye"* tarafindan yayınla nan üçüncü baskıdır.

Seyyid Kutub, düzeltilmiş olan üçüncü baskınm ilk on cü zünü bü 3hik bir titizlikle yazdı. Uzun ayetlerin hepsi üzerinde teker teker durarak bu ayetler hakkındaki görüşlerini yazıyor, akide, fıkıh, kanun koyma, siyasi muameleler, iktisad, tarih, terbiye, sosyal hayat ve diğer meselelere işaret eden hadise de-

ğiniyor, stratejik hareketle ilgili belirtilerin üzerinde duruyor ve İslam davetçileri için bu belirtileri kaydederek, bu belirtilerin ışığı altında onlara yoldaki işaretleri çiziyordu...

Seyyid Kutub, bu yöntemin ışığı altında yazdığı için son üç cüzü bırakarak, on üçten yirmi yediye kadar olan, cüzleri, bu yeni yönteme göre tekrar yazmayı arzu ediyordu. Fakat maalesef bu arzusunu gerçekleştiremeden, tağutlar tarafından şehid edildi..."[1]

Öyleyse, Kur'an'ın, Seyyid Kutub'un ışığı altında Fîzılâl'ini yazdığı, stratejik hareket yöntemi diye bir yöntemi vardır.Buna dayanarak ben de, sermayemin azlığına rağmen, yoldaki işaretler ve özellikleri belirleyecek olan, Peygamber Efendimizin hayatının stratejik hareket yöntemini bu sayfalarda ele almaya çalıştım. Böylece bütün bölümler, merhale itibariyle Peygamber Efendimizin hayatındaki tabiî yerlerini alacak ve projesini görmediği büyük bir şehirde kaybolan bir kişi gibi, merhalenin işaretleri, dağınık bölümlerin dönemeçlerinde kaybolmayacaktır.

Kütüphaneleri dolduran İslami kitapların çokluğuna rağmen, İslami kütüphanemizin yolumuzun işaretlerini belirleyecek olan yöntemlerden bahseden bu tür kitaplara ne kadar da ihtiyacı var.

Bu konu hakkında elimizde Seyyid Kutub'un şu eserleri bulunmakta: *"Tarihte fikir ve yöntemler"* ve *"Yoldaki işaretler"*. Şehid kardeşimiz, büyük İslam düşünürü Muhammed Kutub'un: *"İslami terbiye yöntemi", "İslami sanat yöntemi"* ve yazılı olup da gün ışığına çıkmasını Allah'tan dilediğimiz *"İslam tarihi yöntemi"* ve daha burada sayamadığımız diğer kitaplar. Şüphesizki bunların hepsinin sayısı, bir elin beş parmağını geçmez. Bu alanda sahip olduğumuz eserlerin hepsi de genel ve kapsamlı bir görüşle çıkış yaparak, bütün bölümlerin o mükemmel geometrik plan içerisindeki tabii yerlerini almasını sağlamaktadır.

Bu konulara ek olarak, Peygamber efendimizin (s.a) hayatını ve hareket yöntemini, gerçekten de öğrenmeye çok ihtiyacımız var.

Kainatta beşerin sarfettiği sözlerin en yücesi olan, adet itibarıyle onbinleri bulan, bu büyük hadis hazinesi, gökyüzündeki yıldızların dağınıklığı gibi dağınık bir şekilde durmaktadırlar.

(1) Yaşayan Şehid Seyyid Kutub: 242-243

maktadır.

Bu konulara ek olarak. Peygamber efendimizin (s.a) hayatı- m ve hareket yöntemim, gerçekten de öğrenmeye çok ih t iyaa- mız var.

Kainatta beşerin sarfettiği sözlerin en yücesi olan, adet iti bariyle onbinleri bulan, bu büyük hadis h a l e s i , gökyüzündeki yıldızların dağınıklığı gibi dağmık bir şekilde durmaktadırlar

(1)Yaşayan Şehid Seyyid Kutub; 242-243

Yapılan hesaplara göre yaklaşık olarak tam elli bin hadis vardır. Fakat, temelleri yerli yerine oturtulmuş ve kerpiçleri birbirine pekiştirilmiş bir bina halinde değildir. Bu büyük hadis grubunun binasına, davet ve devlet merhalelerini birbirine bağlayan bir bina gözüyle bakacak, ana hatlarını ve işaretlerini belirleyecek, bir İslam düşünürü ve İslam aliminin gelmesi, en büyük arzumuzdur. İnşaallah, müminler için bu çok yakındır.

Sözümüze burada son verirken, Peygamber Efendimizin (s.a) hayatı hakkında kendisine vermiş olabileceğim her hangi bir hatalı anlayış ve özelliklede günümüzdeki İslâmi hareketimizle, İslâmi gidişatımız arasında ve Peygamberimizin hayatının merhaleleriyle, stratejik hareket yöntemi arasında yapabileceğim hatalı karşılaştırmalardan dolayı şimdiden okuyucu kardeşlerimizden özür dilemek istiyorum. Bu mevzular, üzerinde hükümlerin değişebileceği görüş ve anlayışlardan ibarettir. Fakat, okuyucu kardeşlerimizin, doğru yol üzerinde yürümemizi sağlayacak olan, Peygamber Efendimizin hayatının ve hareket yönteminin, gerçekten de bizim için gerekli olduğu görüşünde bana katılmalarını arzu ediyorum. Umulurki benden sonra bir başka kardeşimiz gelip, ana çizgileri derinleştirip, merhaleleri daha dikkatli ve detaylı bir şekilde belirleyerek, İslâm'ın yeni yapısının işaretlerini açıklayacak yönleri bütünüyle ortaya koyar. Peygamber Efendimizin hayatı suyu bol olan bir menbadır. Ondan en iyi bir şekilde istifade edilebilmesi için, kanallarının doğru yönlerde açılması ve intacının en iyi bir şekilde dağıtılması gerekir. Böylece, uzun olan yolumuzun en belirgin işaretleri çizilmiş olacaktır.

Cenab'ı Allah bizleri fikir tökezlemelerinden ve kalem kaymalarından muhafaza etsin. Bizlere hidayet verip, doğru yola iletsin. Bu çalışmayı, sadece kendi rızasını kazanmak için yapılmış olan bir çalışma olarak kabul buyurup, kıyamet gününde, hasenat defterimize kaydolunmasını nasib eylesin. Şüphesiz O, duaları en iyi duyan ve kabul edendir. Temennim gücümün yettiği kadar ıslah etmeye çalışmaktır. Eğer bir başarıya ulaşabildiysem, o da Allah'ın izni keremiyledir. Sadece O'na tevekkül edip, O'na yakarırım. Söyleyeceğimiz en son sözde şudur:

"Hamd, Alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur."

Temennim gücümün yettiği kadar ıslah etmeye çalışmaktır. Eğer bir başarıya ulaşa- bildiysem, o da AUah'm izni keremiyledir. Sadece O'na tevekkül edip, O'na yakarırım. Söyleyeceğimiz en son sözde şudur:

"Hamd, Alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur."

NEBEVİ HAREKET METODUNDAN NEYİ KASTEDİYORUZ

Nebevî hareket metodundan kastedilen: Rasülullah'ın, (s.a) kendisine peygamberliğin gelişinden Rabbinin huzuruna intikâl edişine kadar geçen süre içerisinde, izlediği metoddur. Bizim de, pratikteki hareket metodumuzun islami hükümler çerçevesinde ve sünnete uygun olabilmesi için, Rasülullah'ın (s.a) ortaya koyduğu bu metodun her merhalesini adım adım izlememiz gerekir. İslami hareketimizde yol almaya devam ederken, Allah Teâla'nın (c.c) şu kavlinden yola çıkarak Rasülullah'ın hareket çizgisini takip etmeliyiz: *"And olsunki, sizin için Allah'a ve Ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Rasülullah en güzel örnektir"* (Ahzab: 21) Şüphesiz ki, her şeyden önce bu merhale ve adımları izlemek bir ibadettir. Bu ibadetin göstermiş olduğu doğru yolu izlediğimizde Allah'ın rızasını da kazanmış oluruz.

Rasülullah'ın (s.a) stratejik hareket yöntemi, ikinci bir yönüyle İslâmî hareketin, yeryüzünde Allah'ın hükmünü uygulama yolunda hedeflerine ulaşabilmesi için gerekli olan siyasi çizgide sağa sola sapmadan doğru istikamette ilerlemesini sağlayacak olan bir göstergedir.

Bu hareket metodunun Rabbanî bir yönlendirme olduğu inancındayız. Allah Teâla Peygamberini bütün adımlarında doğruya yöneltiyordu. O'nun hareketleri karşı karşıya kalınan olaylara gösterilen doğal tepkiler değildi.

Yapmış olduğumuz bu basit değerlendirmeden sonra, söz konusu metodun birbirinin peşisıra gelen merhalelerine ve bu merhalelerin özelliklerine, Peygamber Efendimizin hayatında cereyan eden olaylara tafsilatıyla girmeden, sadece bu merhaleler ve özelliklerinin açıklanabilmesi için gerekli olan miktarda Peygamber Efendimizin hayatına değinmek suretiyle açıklık getirmeye çalışacağız.

Bu metod için belirlediğimiz merhaleleri beş merhale ile sınırlandırmamız mümkündür. Bu merhaleleri şöyle adlandırabiliriz.

Birinci merhale: Gizli davet ve gizli örgütlenme.
İkinci merhale: Açık davet ve gizli örgütlenme.
Üçüncü merhale: Devletin kuruluşu.
Dördüncü merhale: Devlet ve devletin temellerinin pekiş-

özelliklerine. Peygam ber Efendim izin hayatın da cereyan eden olaylara tad ila tıyla girm eden, sadece bu m erhale ler ve özelliklerinin açıklanabUmesi için gerekli olan m iktarda Peygam ber Efendim izin h ayabn a değinm ek su retiyle açık h k

Bu metod için belirlediğim iz m erhaleleri beş m erhale ile s ı- nıriandırmamız mümkündür. B u m erhaleleri şöyle adlandırabi liriz.

B irin c i m e rh a le ; Gizli davet ve gizli örgütlenm e. İk in c i m e rh a le : Açık davet ve gizli öıgütlenm e.

Üçüncü m m ııa le : D evletin kuruluşu.

D ö rd ü n cü m e rh a le : D evlet ve devletin tem ellerin in p e Û ş -

tirilmesi.

Beşinci merhale: Yeryüzünde davanın yayılması.

Her merhaleyi başlangıç ve sonuç itibarıyla belirlememiz gerekirse, şunları söyleyebiliriz:

1- Gizli Davet: Rasülullâh (s.a) Efendimize peygamberliğin gelmesiyle başlar, Allâh Teâla'nın: *"Önce en yakın hısımlarını uyar"* (Şuara: 214) mealindeki ayeti celilesinin inmesiyle son bulur.

2- Açık davet ve gizli örgütlenme: Peygamberliğin onuncu yılında son bulur.

3- Devletin kuruluş merhalesi: Hicret'in birinci yılının başlarında son bulur.

4- Devletin düzenlenmesi merhalesi: Hudeybiye andlaşmasıyla sona erer.

5- Yeryüzünde davanın yayılma merhalesi: Rasülullâh'ın (s.a) vefatıyla son bulur.

Her merhalenin sonunun kendisinden sonra gelen merhalenin başlangıcı olduğunu zikretmeye gerek duyulmamıştır.

Yolumuza birinci merhale ile başlayalım.

BİRİNCİ KISIM
MEKKE DÖNEMİ

BİRİNCİ MERHALE
GİZLİ DAVET VE GİZLİ ÖRGÜTLENME

Peygamber Efendimize (s.a) Hîra mağarasında peygamberliğin gelmesiyle başlayan bu merhale, peygamberlikten üç yıl sonra Allah Teâla'nın: *"Önce en yakın hısımlarını uyar"* ve *"Ey Muhammed, sana buyurulanı açıkça ortaya koy ve müşriklerden yüz çevir"* (Hicr: 94) meâlindeki ayeti celilelerinin inişiyle sona erer.

Birinci Özellik
GİZLİ DAVET

Makrizî *"İmtâü'l Esmâ"* adlı kitabında şöyle demektedir:

"Cebrâil (a.s) Hîra mağarasında Rasülullah Efendimiz gelerek kendisine *"Ey Muhammed, yaradan Rabbinin adıyla oku"* ayetini okuttuktan sonra, Efendimiz (s.a) Hz. Hatice'nin yanına döndü ve gözleri kamaşmış bir vaziyette hiçbir şeyi görmeksizin belli bir süre kaldı. Sonra uzun bir süre vahiy kesildi. Peygamber Efendimiz (s.a) ilk defa görmüş olduğu Allah'ın vahyini yeniden müşahede edebilmenin hasretiyle devamlı olarak dağların tepelerine çıkıyordu. Söylentilere göre vahyin kesilme süresi yaklaşık olarak iki sene, bazılarına göre ise ikibuçuk senedir. Abdullah İbn Abbas'ın tefsirinde kırk gün, Zeccâc'ın *"Meâni'l Kur'ân"* adlı kitabında onbeş gün, Mukâtil'in Tefsirin'de ise üç gün olarak geçmektedir. Bazıları bu son görüşü tercih ederek şöyle demektedirler: Rasülullah'ın (s.a) vahyin kesilmesinden sonraki hali, vahiy gelmeden önce Allah'a (c.c) münâcâat ederken Hîra mağarasındaki haline benzemektedir. O bu hal üzere iken yer ile sema arasına kurulmuş olan bir kürsü üzerinde oturan melek belirip, kendisini sararak Allah'ın elçisi olduğunu müjdelemiştir. Bu meleğin kendisini bırakıp gittiğini görünce hemen Hz. Hatice'nin (r.a) yanına giderek, *"Beni örtün, beni örtün"* diye seslenmiş, Rasülullah (s.a) örtüye bürünmüş bir vaziyette yatarken de Allah Teala: *"Ey örtüye bürünen Muham-*

olduğunu müjdelemiştir. Bu meleğin kendisini bırakıp gittiğini görünce hemen Hz. Hatice'nin (r.a) yanma giderek, *"Beni örtün, beni ör tün"* diye seslenmiş, Rasülullah (s.a) örtüye bürünmüş bir vazi yette yatarken de Allah Teala: *"Ey örtüye bürünen Muham-*

med! kalk da uyar, Rabb'ini yücelt ve giydiklerini temiz tut" meâlindeki ayeti celileleri indirmiştir. Rasülullah'ın (s.a) Hîra mağarasındaki birinci hali, peygamberlik ve vahy halidir, sonra Allah Teâla bu ayeti celile ile kendisine kavmini uyarmayı ve onları Allah'a (c.c) çağırmayı emretmiştir.

Urve bin Zübeyr, Muhammed bin Şihab ve Muhammed bin İshâk'ın rivayetlerine göre peygamberliğin gelmesiyle, *"Ey Muhammed, sana buyurulanı açıkça ortaya koy ve müşriklerden yüz çevir", "Önce en yakın hısımlarını uyar" ve "Deki: Doğrusu ben apaçık bir uyarıcıyım"* ayetlerinin kendisine indirilmesi arasında üç sene vardır"[1]

Bu makaleye göre Makrizi'nin, vahyin kesiliş süresini yaklaşık olarak kırk, onbeş ve üç gün[2] olarak kabul eden görüşleri tercih ettiğini görüyoruz. Belli bir dayanakları olmayan ilk görüşlerde ise, iki veya iki buçuk yıl gibi uzun bir süreden bahsediliyordu.

İkinci görüş ise, tarih veya zaman olarak hakkında hiçbir rivayetin olmadığı, vahyin kesilişi etrafındaki büyük bir problemi ortadan kaldırıyordu. Eğer, birinci görüşte bahsedilen iki buçuk yıl gibi uzun bir süre gizli davet merhalesinden hesab edilecek olursa, bu merhale içerisinde çağrının yapılma müddeti altı ay veya bir sene gibi kısa bir süre oluyor ki, bu da çok uzak bir ihtimaldir.

Birinci merhalenin süresi ile ilgili bahsimizden sonra, bu merhalenin birinci özelliğine geçiyoruz: Bu özellik birinci merhalenin üç seneyi kapsayan zaman süreciyle ilgilidir. Pratikteki durumumuz itibarıyla bu zaman sürecine bağlı kalmamız gerekmez. Günümüzde İslâmi hareketin üç senelik bir zaman zarfında gizli merhaleyi geçmesi gerekir diye bir şart yoktur. Peygamber Efendimizin (s.a) pratik hayatında üç senelik bir zaman içerisinde geçtiği gizli davet merhalesini, bizim de üç sene-

(1) Makrizi'nin *"İmtaul Esmâ"* adlı kitabından: c. 1. sf. 15. Mahmud Muhammed Şakir'in araştırması. Abdullah İbrahim El Ensârî'nin yayını. Katar devletinde Din işleri idaresinin nafakasıyla tâbolunmuştur.

(2) Bu konu, Sahih-i Buhâri ve Müslimde şöyle geçmektedir: *"Rûsûlullah (s.a.) bir ara keyifsizlendi de iki, yâhut üç gece (namaza) kalkmadı" O sırada bir kadın (Ümmü Cümeyl bint-i Harb) istihzâ maksadıyla: "Ey Muhammed, umarımki şeytanın seni terketti, iki veya üç gecedir onu yanında görmüyorum"* dedi. Bunun üzerine Allah Teâla şu ayeti celileyi indirdi. Meâli şöyledir: *"Duhâ hakkı için ve kainatı karanlığa bürüyen gece'nin hakkı için Habibim! Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."*

hayatında üç senelik bir za man içerisinde geçtiği gizli davet merhalesini, bizim de üç sene

d i Makrizi'nin *"tmtaul Esm&"* adlı kitabından: c. 1. ef. 15. Mahm ud Muham~ med Şakir'in araştırması. Abdullah İbrahim E l Ensâri'nin yayuu. Katar

(2) Bu konu, SahUı-i Buhâri ve Müslim de ş<^le geçm ektedir: *"RûsûluUah (s.a.) bir ara key^ûlendi de iki, yâhut üç gece (namaza) kalkmadı" O sı rada bir kadın (Ommü Cümeyl bint-i Harb) istihzâ maksadıyla: "Ey Mu hammed, umanmki şifan ın seni terketti, Uti veya üç gecedir onu yaranda örmüyorum'* dedi. Bunun üzerine Allah Teâla şu ayeti celileyi indirdi. Meâli şüyledir: *"Duh& hıdıkı için ve kainatı karanlığa bürüyen gece'nin hakkı için Habibim! Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı."*

lik bir zaman içerisinde geçmemiz gerekir şeklinde değerlendirmiyoruz. Bu konuya uymamızı gerektiren hiçbir nass (Kur'ân ve Sünnet'ten delil) yoktur. Biz bu merhaleyi zaman değil, sonuç itibarıyla değerlendiriyoruz. Çünkü bu merhalenin sonunda, müslümanların yok edilmesi çok güç olan, sağlam temelleri oluşmuştu. Öyleyse meseleyi hem keyfiyet itibarıyla, hem de müslümanların o zamanki Mekke toplumuna nisbeten kemmiyetleri itibarıyla değerlendirmek gerekir. Bu merhalenin sünnet olarak uyulması gereken yönü budur. Zaman süreci mühim değildir. Önemli olan davanın pratikteki hâsılatıdır. Önemli olan fertlere, kurumlara ve tüm İslâm karşıtı işleyişe dur diyecek hak güçlerinin oluşmasıdır.

Allah Teâla'nın şu ayetlerinin, bu anlayışı desteklediğini görüyoruz: *"Ey Muhammed, sana buyurulanı açıkça ortaya koy ve müşriklerden yüz çevir"* ve hemen arkasından şu ayeti celileyi buluyoruz: *"Alaycılara karşı şüphesiz Biz sana kâfiyiz"* (Hicr: 95)

Rasülullah'ın (s.a) kendisine buyurulanı açıkça ortaya koyması, Allah Teâlanın onu himayesi altına alması ve alaycılara karşı ona kâfi olmasından sonradır. Râsülullah'ın (s.a) bu merhaleye intikâli vahiy yoluyla olmuşsa da günümüzdeki İslami hareketin iktidar sahibi olan yöneticileri, ikinci merhaleye geçebilmek için bu merhaleyi, bütün imkanları ve kapasitesi ile beraber çok iyi tartmakla sorumludurlar.

Bu anlayışı destekleyen ikinci yön ise: Rasülullâh'ın (s.a) zamanında bile, bu merhalenin belirli zaman ölçüleri içerisine alınmamış olmasıdır. Çünkü Mekke haricinde olan bazı müslümanlar, kabileleri içerisinde açık bir şekilde davet edebilecek potansiyele sahip olana kadar gizli olarak çalışmalarına devam etmişlerdir.[1]

İkinci Özellik
DAVET EDİLECEK KİŞİLERİN SEÇİLMESİ

Gizli davet merhalesinde, meclislerde ve genel toplantı yer-

(1) Konuyu bu şekilde detaylı olarak ele almaya bizi iten sebep: Günümüzde bazı İslami Hareketlerin, Peygamber efendimizin hayatındaki merhalelerin zaman ölçülerini esas olarak alıp, kendi pratik hayattaki merhalelerini de bu zaman ölçülerine uydurmaya çalışarak açık bir çelişkiye düşmeleridir.

c i) K o n u ^ bu şekilde detayb olarak ele alm aya bizi iten sebep: Gttnttmflzde ba zı isla m i Hareketlerin, Peygamber efendimizin h a y a t m ^ k i merhalele rin zaman ölçülerini esas olarak alıp, kendi pratik hayattaki merhalelerini de bu zaman ölçülerine uydurmaya ça lış a n ^ açık bir çalişkiye düşmeleri dir.

lerinde açıkça davet yapılamayacağı için, davet edilecek kişilerin ayrı ayrı seçilmesi gerekir. Bu seçimi yapacak olan kişi davetçidir. Davetçi, şahsiyetlerinden emin olup güven duyduğu kişilerden başlamak suretiyle davetine devam eder.

Rasülullah'ın ilk davet dairesi içerisinde, yeryüzünde davaya ilk inanan insan olan Peygamber Efendimiz'in zevcesi Hz. Hatice'yi (r.a), sonra en samimi arkadaşı Hz. Ebu Bekir'i (r.a) ve oğlu mesabesinde olan, evinde ve riâyeti altında büyütüp yetiştirdiği Ali bin Ebi Talib'i (r.a) ve kölesi Zeyd bin Harise'yi buluyoruz. Hz. Ebu Bekir davete başladığı zaman da, aynı yolu izlemiştir.

İbn İshâk, şöyle rivayet etmektedir: "...sonra Ebi Kuhâfe'nin oğlu Ebu Bekir müslüman oldu... Ebu Bekir kavmi içinde sevilen, mütevazi, halim selim bir insandı. Kureyş kabilesinin en iyilerindendi. İyi veya kötü yönleriyle Kureyş'i en iyi bilenlerden biri idi. Güzel ahlaklı ve iyiliği seven bir tâcirdi. İlim ve ticaret sahibi olup, toplumda konuşmayı çok iyi bilen bir kişi olduğundan, kavminin ileri gelenleri çoğu işlerinde kendisine danışırlardı. Allah yolunda davete, devamlı olarak sohbetlerine katılan ve himayesi altında olan kimselerden en güvendiği kişilerle başladı.

Onun davetiyle müslüman olanlar: Osman bin Affan, Zübeyr bin Avvâm, Abdurrahman bin Avf, Saad bin Ebi Vakkas ve Talha bin Ubeydullah'tır. Bu beş kişi herkesten önce İslâm'a girmiş, ibadetlerini gereği üzere yapıp davaya sâdık kalmışlardır.[1]

Görüldüğü gibi, Ebu Bekir (r.a) davetine, etrafındakiler çok olmasına rağmen, davaya en yakın olan ve en güvendiği kişilerden başlamıştır.

Üçüncü Özellik
DAVETÇİNİN KÜLTÜREL YAPISI VE SOSYAL MEVKİSİNE DAYALI ÇALIŞMA

Bu konuda zamanının, kişiler üzerinde en çok tesir bırakan davetçisi olarak Ebu Bekir'in (r.a); yukarıda bahsetmiş olduğumuz kişisel özelliklerinin, davet açısından topluma olan etkisi söz konusudur.

(1) Siyer-i İbn-i Hişam: sh.267-269.

ÇALIŞMA

Bu konuda zamanmın, kişiler üzerinde en çok tesir bırakan davetçisi olarak Ebu Bekir'in (r.a); yukarıda bahsetmiş olduğu muz kişisel özelliklerinin, davet açısından topluma olan et Ü si söz konusudur.

(1) Siyer-i Ihn-i Hişam: sh.2Gî'-269.

Bu kişisel özellikleri, şu şekilde tanımlayabiliriz:

a- Ahlâkı: Kavmi içerisinde sevilen, mütevazi, halim selim bir insandı.

b- Kültürü: Kureyş kabilesinin en iyilerindendi. İyi veya kötü yönleriyle Kureyş'i en iyi bilenlerden biriydi.

c- Sosyal mevkii ve işi: İlim ve ticaret sahibi olup, toplumda konuşmayı çok iyi bilen söz sahibi bir kişi olduğundan, kavminin ileri gelenleri çoğu işlerinde kendisine danışırlardı.

Burada bilmemiz gereken diğer bir şey de, Ebu Bekir'in (r.a) haseb ve neseb itibariyle Kureyş'in en zayıflarından olmasıdır. Ebu Bekir (r.a) hilafet makamına geldiği zaman, "Nasıl oluyorda bu iş, Kureyş'ten en zelil birinin eline geçiyor" denilmiştir. Ebu Süfyan'dan olduğu rivayet edilen bu söz, Hz. Ebu Bekir'in haseb ve neseb itibariyle, Kureyş'in en zayıflarından biri olduğuna işarettir. Fakat, haseb ve neseb yönünden zayıf olması kavminin içerisinde belirgin bir yer edinmesine engel olmamıştı. Bunun sebebi de, Hz. Ebu Bekir'in yüksek ahlakı ve kişisel yapısını oluşturan değerleridir.

Günümüzde de aynı neticeye ulaşabilmemiz için, her davetçide bu ahlâk ve değerlerin bulunmasına gayret göstermeliyiz.

Davetçinin ahlâk yönünden sevimli, mütevazi, halim selim olmasının topluma etki edebilmesinde çok büyük bir fonksiyonu vardır. Bu değerlere sahip olan bir davetçi, en katı kalplere dahi nüfuz edebilir ve davet esnasında maruz kaldığı olumsuz etkilere karşı olumlu davranabilme yeteneği kazanır.

İnsanlara etkili olabilme açısından kültürel yön de, en azından ahlâki değerler kadar önemlidir. Burada söz konusu olan kültür, toplumun sosyal yapısı, ihtiyaçları ve eğilimleri hakkında tecrübe edinerek elde edilen, insanların psikolojik yapılarını, meşrep ve duygularını içeren kültürdür. Bu kültür, davetçi için, insanların kalplerini açan bir anahtar niteliğindedir.

"Bunlar Kur'an'ı düşünmezler mi? Yoksa kalpleri mi kilitlidir?" (Muhammed: 24)

Evet, kalplerin kilitleri vardır. Davetçinin görevi, bu kilitlerin anahtarlarına sahip olmak ve davetine icabet edilmesini sağlamak için, kalplere nereden gireceğini bilmektir.

Davetçinin sosyal mevkii ise, insanlar tarafından sözü dinlenilen bir kişi olmasını sağlar. Yaşama amaçlarını eşya üzerine kuran günümüz toplumlarında onların ihtiyaçlarını istememek ve onların elindeki mallara göz dikmemek İslâm davetçisi-

mi kilitlU d ir V (Muhammed: 24)

Evet, kalplerin kilitleri vardır. Davetçinin görevi, bu kilitle rin anahtarlarına sahip olmak ve davetine icabet edilmesini sağlamak için, kalplere nereden gireceğini bilmektir.

Davetçinin sosyal mevkii ise, insanlar tara&ndan sözü din lenilen bir kişi olmasım sağlar. Yaşama amaçlarım eşya üzeri ne kuran günümüz toplumlannda onların ihtiyaçlarım isteme mek ve onların elindeki mallara göz dikmemek İslâm davetçisi-

ne saygınlık kazandırır. Rasülullah (s.a) şu hadisi şerifleriyle bizleri buna yöneltmiştir:

"Dünyaya rağbet etme ki, Allah seni sevsin. İnsanların elinde olana rağbet etme ki, insanlar seni sevsin"[1]

Eğer sosyal mevkii insanlarla devamlı bir ilişki halinde olmayı gerektiriyorsa, insanlar üzerinde daha fazla etkili olunabilir. Çünkü, ilişkiler gayet tabii bir çerçeve içerisinde devam edecek ve davetçinin insanlarla ilişkiye geçebilmesi için sebebler icâd etmesine gerek kalmayacaktır. Meselâ, bir öğretmen veya tâcirin, sınırlı çerçeveler içerisinde mahsur bırakılmış bir memurdan çok daha fazla etkili olabilme imkânı vardır.

Dördüncü Özellik
GENEL DAVET

İlk bakışta bu özellikle birinci özellik arasında bir çelişki varmış gibi görünüyorsa da, durum böyle değildir. İnsanlardan belirli özelliklere sahip olan kişilere davetin açılması, insanlardan her hangi bir grubun veya toplumun sınıflarından her hangi bir sınıfın ayrıcalık sahibi olduğu anlamına gelmez. Aksine, toplumun bütün sınıfları, o sınıflardan İslâm davetine icabet edebilecek özellikteki kişilere daveti ulaştırabilmek amacıyla ele alınmalıdır. Peygamber Efendimiz zamanındaki müslüman toplumun gizli çalışma merhalesinde, hür-köle, kadın-erkek, genç, yaşlı ve çocuk olmak üzere, toplumun her grubuna mensub insanların, İslâm'a katıldıklarını görüyoruz. Hatta, Kureyş ve diğer kabilelerin bütün boylarından, Mekke'deki her kabileden en azından bir veya iki kişi İslâm'a girerek, müslüman toplumun o günkü yapısını oluşturmuşlardır.

Bu toplumu oluşturan sahabelerin, meşhur olan büyük kabilelere göre dağılımını şu şekilde sergileyebiliriz:

Hâşim Oğullarından:
1- Ali bin Ebi Talib
2- Cafer bin ebi Talib
3- Ümmü'l-Fadıl binti El-Hâris
4- Ubeyde bin El'Hâris
5- Esmâ binti Amis

(1) İbni Mace'den rivayet olunmuştur.

H âşim O ğu lların d an :

1-Ali bin Ebi Talib
2- Cafer bin ebi Talib
3- Ümmü'l-Fadıl binti El-Hâris 4- Ubeyde bin El'Hâris
5- Esmâ binti Anüs

(1) tbni Mace'den rivayet olunmuştur.

6- Hatice binti Hûveylid

Ümeyye Oğullarından:
7- Osman bin Aftan
8- Halid bin Saîd
9- Emine binti Halid (Said oğlu Halid'in zevcesi)
10- Hatîb bin Amr
11- Abdullah bin Cahş
12- Ebu Ahmed bin Cahş
13- Fatıma (Ebu Ahmed'in zevcesi)

Mâhzum Oğullarından:
14- Abu Seleme bin Abdulesed
15- Ayyaş bin Ebu Rabia
16- Ammar bin Yasir
17- Esmâ (Ayyaş'ın zevcesi)
18- Yâsir bin Âmir
19- Sümeyye binti Hâyyat (Yâsir'in zevcesi)
20- Erkâm bin Ebi'l-Erkam

Teym Oğullarından:
21- Ebu Bekir es-Sıddıyk
22- Talha bin Ubeydullah
23- Âmir bin Fuhayre
24- Bilâl bin Rabah

Adiy Oğullarından:
25- Said bin Zeyd
26- Fatıma binti Hattab
27- Âmir bin Ebi Rabia
28- Naim bin Abdullah
29- Vakıd bin Abdullah
30- Halid bin El-Bekir
31- Âmir bin El-Bekir
32- İyâs bin El-Bekir

Zühre Oğullarından:
33- Sâd bin Ebi Vakkas
34- Abdurrahman bin Avf
35- Umeyr bin Ebi Vakkas

Vakıd bin Abdullah
30- Halid bin El-
Bekir 31- Âmir bin
El-Bekir 32- İyâs
bin El-Bekir

Zü h re Oğu lla r ın
dan : 33- Sâd bin
Ebi Vakkas
34- Abdurrahman bin Avf
35-Umeyr bin Ebi Vakkas

36- Abdullah bin Mesûd
37- Matlab bin Ezher
38- Habbab bin Erek

Sehim Oğullarından:
39- Hanis bin Huzâfe
40- Hafsa binti Ömer (Hanis'in zevcesi)

Camıh Oğullarından:
41- Hâtıb bin El-Hâris
42- Fatıma (Hâtıb'ın zevcesi)
43- Hattab bin El-Hâris
44- Fukeyhe (Hattab'ın zevcesi)
45- Zübeyr bin El-Avvâm

Esâd Oğullarından:
46- Zübeyr bin el-Avvâm

Amir Oğullarından:
47- Ebu Ubeyde bin El-Cerrah
48- Süleyt bin Âmr

Diğer Kabilelerden:
49- Süheyb bin Sinan
50- Mesûd bin Rabia
51- Muammer bin Habib
52- Zeyd bin Hârise
53- Amr bin Abse
54- Osman bin Maz'ûn
55- Kudâme bin Maz'ûn
56- Abdullah bin Maz'ûn
57- Remle (Abdullah'ın zevcesi)

Görüyoruz ki, İslâm'a ilk girenlerden altmış kişi içerisinde, Mekke toplumunu oluşturan her kabileden insanlar vardı.

Beşinci Özellik
GİZLİLİK MERHALESİNDE KADININ ROLÜ

Gizlilik merhalesinde Mekke'de oluşan müslüman toplumun yaklaşık olarak dörtte biri kadınlardan oluşmaktaydı. Evli

Göriöroruz ki, İslâm'a ilk girenlerden altmış kişi içerisinde, Mekke toplumunu oluşturan her kabileden insanlar vardı.

B e ş in c i ö z e l lik
GİZLİLİK MERHALESİNDE KADININ ROLÜ

Gizlilik merhalesinde Mekke'de oluşan m Oslüman toplu mun yaklaşık olarak dörtte biri kadınlardan oluşmaktaydı. Evli

olan gençlerden çoğunun kendileriyle beraber zevceleri de müslüman olmuşlardı. Bu kadınlar, erkeklerin yanısıra, gizlilik merhalesini tüm evreleriyle yaşamışlar ve kendi varlıklarını bile müşriklere hissettirmemişlerdi. Bu şekilde, müslümanların sırrını gerektiği gibi muhafaza edip saklamışlardı. Bu kadınlardan herhangi birinin, müslümanların sırrını ifşâ ettiğine dair, elimize hiçbir rivayet ulaşmamıştır.

Günümüzde de İslâmi hareketin akışı içerisinde kadına gereken ilgi ve önemi göstermemiz gereklidir. Böylece kadın İslâmi hareket içerisindeki çok önemli olan yerini alacaktır. Erkeğine din ve dünya işlerinde yardımcı olacak bir kadın, çocuklarını İslâmi terbiye ile yetiştirecek, bir anne olarak koruyacak ama bir müslüman olarak da onları ileri saflara hazırlayacaktır.

Bazı rivayetlere göre, Esmâ (r.a.h) çocukluğunun son dönemlerine rastlayan bu merhalede büyük faaliyetlerde bulunan bir mücâhide idi.

Altıncı Özellik
NAMAZ

En doğru olan görüşe göre, müslümanların davet merhalelerinden hiçbir merhale namazsız olarak geçmemiştir.

İbn İshak'ın şu rivayeti bu konuya açıklık getirmektedir: "İlim erbabından bazı kimselerin bana anlattıklarına göre, Rasûlullah'a (s.a) namaz farz kılındıktan hemen sonra, Rasûlullah (s.a) Mekke'nin üst taraflarına çıktığı bir sırada Cebrail (a.s) yanına geldi ve vâdi tarafına doğru ilerleyerek topuğuyla yere vurdu. Topuğunu vurduğu yerden bir kaynak fışkırdı. Rasûlullah kendisini seyrediyordu. Cebrail O'na namaz için gerekli olan tahâreti öğretmek üzere, karşısında abdest aldı. Rasûlullah da Cebrail'den gördüğü şekil üzere abdestini aldı. Sonra Cebrail O'nu ayağa kaldırarak kendisine namaz kıldırdı. Rasûlullah da O'nun kıldığı şekilde namazını kıldı. Sonra Cebrâil uzaklaştı. Rasûlullah, Cebrâil'den öğrendiklerini öğretmek, Hz. Hatice'ye (r.a) gelerek ona namaz için gerekli olan taharetin nasıl yapılacağını göstermek üzere karşısında abdest aldı. Hz. Hatice'de Rasûlullah'ın aldığı gibi abdestini aldı. Sonra Cebrail'in kendisine kıldırdığı gibi, Rasûlullah da Hz. Hatice'ye namaz kıldırdı. Hz. Hatice de O'ndan gördüğü şekilde na-

ona namaz için gerekli olan ta haretin nasıl yapılacağım göstermek üzere karşısmda abdest aldı. Hz. Hatice'de Rasûlullah'ın aldığı gibi abdestini aldı. Son ra Cebrail'in kendisine kıldırdığı gibi, Rasûlullah da Hz. Hati ce'ye namaz kıldırdı. Hz. Hatice de O'ndan gördüğü şekilde na-

mazını kıldı."[1]

Yine, bazı ilim erbabının rivayet ettiklerine göre: Rasûlullah (s.a) namaz vakitleri geldiği zaman, Mekke'nin vadilerine çıkar ve Ali bin Ebi Talib de (r.a) kendisiyle beraber giderdi. Orada, namazlarını kılar ve hava kararmaya yakın geri dönerlerdi. Bunu amcası Ebu Talib'ten, diğer bütün amcaları ve kavminden gizli olarak yapardı. Allah (c.c) onların durumunu değiştirene kadar, belli bir süre bu şekilde devam ettiler.[2]

Yedinci Özellik
KUREYŞLİLERİN DAVET HABERİNİ ÖĞRENMELERİ

Kureyşliler davet haberini öğrendikleri zaman, onun aleyhinde hiçbir girişimde bulunmamışlar ve önem vermemişlerdi. O zamanki Mekke toplumunda Hz. İbrahim'in dini üzerine olan *"Hanîflik"* belirtileri yaygındı. Puta tapmayanlar arasında, Zeyd bin Âmr bin Nufeyl, Varakâ bin Nevfel ve Ümeyye bin Ebu Süleyt gibi önemli şahsiyetler vardı. Onun için, Mekke müşrikleri akidelerine ve putlarına karşı olmadıkları sürece bu insanlara ve bu gibi olaylara önem göstermiyorlardı. Rasûlullah (s.a) kendisine peygamberlik gelmeden önce defalarca Hıra mağarasına çekilip geceleri ibaret ediyor, buna rağmen Kureyşliler kendisine göz yumuyorlardı. İslâm dinine tabi olanları, putlara tapmaktan kaçınan Hz. İbrahim'in dinine mensub hanifler gibi zannediyorlardı. Hatta diyebiliriz ki: Kureyşliler, gizlilik merhalesinde, müslümanlardan daha çok haniflerle ilgileniyorlardı. Çünkü hanifler, Kureyşlilerin ve Arapların tapmış oldukları putlara inanmadıklarını ilân ediyorlardı. Müslümanlar ise bu konudaki tavırlarını henüz açıkça ortaya koymamışlardı.

Bazı rivayetlerde anlatılanlara göre: Tüccarlardan biri, Peygamberimizin amcası Abbas'ın evini ziyaret ederken bir adamla, bir kadın ve bir çocuğun gelerek, Kureyş'in namaz ola-

(1) Siyer-i İbn-i Hişam, Sh: 260,261. İbn-i İshâk maktû olarak rivayet etmiştir. Haris bin Usame senedinde bu hadisi Usame bin Zeyde ve oğlundan Zihni'ye dayandırmıştır.

(2) İmam Ahmed *"Müsned"*inde Hasen senedle rivayet etmiştir: 1/99. Şeyh Şakir'in kitabında 776 numaralı hadiste de bu mevzuya işaret eden şu bölüm vardır: Hz. Ali (r.a) insanlar namaz kılmadan önce, yedi defa namaz kıldım demiştir.

çocuğun gelerek, Kureyş'in namaz ola-

(1) Siyer-i tbn-i Hişam, Sh: 260,261. İbn-i İshâk maktû olarak r ivayet etm iş tir. Haris bin Usame senedinde bu hadisi Usame bin Zeyde ve oğlundan Zihniye dayandırmıştır.
(2) tmam Ahmed *'Müsnedi&de* Hasen senedle rivayet etmiştir: 1/99. Şeyh Şa- kir'in kitabmda 776 numarah hadiste de bu mevzuya işaret eden şu bölü m vardır: Hz. Âli (r.a) insanlar namaz kılm adan önce, yedi defa nam az k ıl dım demiştir.

rak yapmış oldukları hareketlerden değişik bir şekilde namaz kıldıklarını görüp Abbas'a onların kim olduklarını sorar. Abbas da cevaben, -Hz. Ali'yi (r.a) işaret ederek- bu benim kardeşimin oğlu, -Rasûlullah'ı (s.a) işaret ederek- bu da benim kardeşimin oğlu ve -Hz. Hatice'yi (r.a) işaret ederek- bu da zevcesidir, bu adam Allah'ın semadan kendisiyle konuştuğunu iddiâ ediyor. Vallahi yeryüzünde şu üç kişiden başka, bu din üzere olan kimseyi bilmiyorum der.(1)

Hz. Ali'nin (r.a), Rasûlullah'la (s.a) beraber Mekke vadilerine çıkışını zikrettiğimiz önceki rivayetinde işaret ettiği gibi, Ebu Tâlip bir gün kendilerine rastlayıp, namaz kıldıklarını görür ve Rasûlullah'a (s.a) *"Ey kardeşimin oğlu, kendine din olarak seçtiğin bu din nedir"* diye sorar. Rasûlullah da (s.a) cevaben *"Ey amca, bu din Allah'ın dinidir, O'nun meleklerinin, peygamberlerinin ve babamız Hz. İbrahim'in (a.s) dinidir. Allah beni bu din ile kullarına elçi olarak gönderdi ve sen, doğru yola girmeleri için kendilerine nasihat edip, davet ettiğim, benim davetime icabet edip, bana yardımcı olabilecek kişilerden davaya en yakın olanısın"* der. Ebu Talib de "Ey kardeşimin oğlu, babalarımın üzerinde yürümüş oldukları dini terkedemem, fakat senin maruz kalacağın kötü durumlarda da seni terketmem" der.

Ali bin Ebi Tâlib'e de şu şekilde söylediği rivayet olunur: *"Ey oğlum, senin bu üzerinde gitmiş olduğun yol nedir?" Ali'nin (r.a) ona şöyle söylediği rivayet edilir: "Rasûlullah'a (s.a) inandım, onun getirmiş olduğunu tasdik ettim, onunla beraber Allah'a namaz kıldım ve ona ittibâ ettim"* ve Ebu Talib'in de cevaben *"O seni ancak hayırlı bir şeye davet ediyor. O'na uy"*(2) dediği söylenir.

Öyleyse, Kureyşlilerin kendilerine göre garip olan bazı belirtileri görmeleri, inananların sadece kendi içlerinde kapalı kalıp putlarına zarar vermedikleri sürece onları kızdırmıyordu. Onlara göre din, sadece, kalpte inanç ve tapınakta ibadet olarak kaldığı, hayata müdahale etmediği sürece, herkes istediği gibi Allah'a ibadet etmekte serbesttir.

Egemen güçlerle, İslâmı sadece vicdanda inanç ve mescidte

(1) Ahmed ve Ebu Yâla benzeri şekillerde rivayet etmişlerdir. Taberani değişik senetlerle rivayet etmiştir.
(2) Siyer-i İbn-i Hişam, sh. 264.

Egemen güçlerle, İslâmî sadece vicdanda inanç ve mescidte

(1) Ahmed ve Ebu Yala ben zen şekillerde rivayet etmişlerdir. Taberani değişik senetlerle rivayet etmiştir.
(2) Siyer-i tbn-i Hişam, sb. 264.

ibadet sanan müslümanlardan bazı dindarlar arasında görmüş olduğumuz uyuşmanın sırrını buradan anlıyoruz. Bu kimseler İslâmı toplumsal hayatlarına sokmadıkları için, tağutlar kendilerinden korkmamaktadırlar.

Sekizinci Özellik
MÜSLÜMANLARIN MÜŞRİKLERE KARŞI TAKINDIKLARI TAVIR

Bu merhalede yeni gelişmekte olan İslâm toplumuyla, cahiliye toplumu arasında bir çatışmanın olmadığını görüyoruz. Çünkü, İslâm fikri sadece İslâm toplumuna katılması arzu edilen kişilere açıklanıyor ve davanın gütmüş olduğu hedefler gizli tutuluyordu. Hatta müslümanlar kendilerinden olmayanların işlerine kesinlikle karışmıyor, onları tenkid etmek veya karşı koymak gibi girişimlerde de bulunmuyorlardı. Zaten bu merhalede de asıl olan çok zaruri haller dışında hiç bir şeye muhalefet etmeyerek, İslâm fikrini ve örgütlenmeyi kesinlikle gizli tutmaktır.

Dokuzuncu Özellik
İNANCIN SAĞLAM TEMELLER ÜZERİNE OTURTULMASI

Sapık inançların insanların hayatını etkisi altına almış olduğu bir toplumda, doğruların ortaya çıkması için gerçek inancın yerleştirilmesi ve sapık inançların yok edilmesi gerekir. Çünkü topluma doğru bir yön verip, insanları iyi ahlâk sahibi yapacak olan inanç, doğru olan inançtır. Aynı zamanda, bu inanca sahip olan bir müslüman devamlı olarak hakkı savunacak ve kendisinden istenildiği zaman hak yolunda her türlü fedakarlıklara katlanacaktır. Görmüş olduğumuz bütün döneklikler, tereddütler, nifaklar ve hak yolundan vazgeçmelerin sebebi bu inancın zayıflığı, sarsılması ve müslümanların kalbinde gerçek bir zemin bulamamasındandır.

Bir hikmete binaen İslâm, inanca işaret olarak *"İman"* kelimesini seçmiştir. İman, akıl ve kalpte yerleşerek, kuvvetli bir bağ ile fikri vicdana bağlar. İman ne donuk bir fikrî kanaat meselesi, ne de aklî kanaatten oluşan boş duygular manzumesidir. İman, iki yönün de birbirinden ayırdedilmeyecek bir şekilde tam olarak birleşmesidir.

ve müslümanlann kalbinde gerçek bir zemin bulamamasındandır.

Bir hikmete binaen İslâm, inanca işaret olarak *"İm an"* ke limesini seçmiştir. İman, akıl ve kalpte yerleşerek, kuvvetH bir
bağ ile fikri vicdana bağlar. İman ne donuk bir fikrî kanaat me selesi, ne de aklî kanaatten oluşan boş duygular manzumesidir. İman, iki yönün de birbirinden ayırdedilmeyecek bir şekilde tam olarak birleşmesidir.

Onuncu Özellik
SAĞLAM ÇEKİRDEKLERİN OLUŞTURULMASINDAN SONRA DAVETİN AÇIĞA VURULMASI

Bu çekirdeklerin oluşturulmasına en büyük delil, şiddetli sıkıntılar ve kafirlerle çatışmalar başladığı zaman, ilk müslüman olanlardan hiçbir kimsenin dininden dönmüş olmamasıdır. Davanın ilk adımlarını yaşayan bu müslümanlar daha sonraları, iman, ahlak, cihad ve fedakarlıklarıyla İslâm'ın zirvesine ulaşmışlardır. Müslüman Ümmetin en yüksek tabakasının, cennetle müjdelenen on sahâbi ve istisna olarak onlarla beraber Hz. Ömer'den (r.a) oluşan tabaka olduğunu bilmemiz yeterlidir. Bu tabaka, müslüman toplumunun yönetici neslini oluşturmuştur: Bütün halifeler bunların arasından seçilmiş ve Rasûlullah (s.a) onlardan razı olarak vefat etmiştir.

Yeryüzünde İslâm davasının yükünü ve bu dinin düşmanlarına karşı büyük mücadelenin sorumluluğunu bu çekirdekler yüklenmişlerdi.

Gizlilik merhalesi bitip, yüzyüze mücadele merhalesi başladığı zaman, daha önce zikretmiş olduğumuz altmış müslümanın, müşrikler tarafından yok edilmesi çok zordu. Bu altmış müslüman kendilerini bekleyen bütün zorluk ve sıkıntılara katlanarak, Allah'ın (c.c) rızasına nâil olmuş kimselerdi.

Rasûlullah'ın (s.a) onlara karşı duyduğu sevginin derecesini belirtmek için, Halid bin Velid ile Abdurrahman bin Avf'ın arasında geçen şu olayı nakletmemiz yeterlidir:

Halid bin Velid ile Abdurrahman bin Avf'ın arasında bir anlaşmazlık çıkmış, Halid bin Velid (r.a), Abdurrahman bin Avf'ı (r.a) yermiş ve sonunda meseleyi Rasûlullah'a (s.a) götürmüşlerdi. O da Halid bin Velid'e şöyle demişti: "Ey Halid, ashabımla uğraşma...! Vallahi, Uhud dağı kadar altının olsa ve onu Allah yolunda harcasan, yine de ashabımdan birinin sabah ile akşam veya akşam ile sabah arasında katetmiş olduğu mesafeyi alamazsın"[1] Halid bin Velid (r.a) Rasûlullah'ın (s.a) ashabından olduğu ve Fetih'ten önce müslüman olup, Allah yolunda bü-

(1) Siyer-i İbn-i Hişam, sf, 84. Müslim, 2540 ve İbn-i Mace, 161. İkisi de Ebi Muaviye yoluyla Ameş'den, Ebi Salih'den, Ebi Hüreyre'den rivayet etmişlerdir.

birinin sabah ile ak şam veya akşam ile sabah arasmda katetmiş olduğu mesafeyi alamazsın”^^Halid bin Velid (r.a) Rasûlullah’m (s.a) ashabın dan olduğu ve Fetih’ten önce müslüman olup, Allah yolunda bü-

(1) S iyer-i İbn -i H işam , sf, 84. M üslim , 2540 ve İbn-i M ace, 161. İlcisi de Ebi M uaviye yoluyla Am eş'den, Ebi Salih'den, Ebi H flr ^ e 'd e n rivayet etm iş lerdir.

tün malını sarfettiği halde, bütün bunlara rağmen, İslâm'ın binası omuzlarında yükselmiş ilk sağlam çekirdekleri oluşturan kişilerden biri olan Abdurrahman bin Avf'ı (r.a) yerdiği zaman, kendisine bu söz söylenmiştir.

Yeryüzünde kadınlar arasında; bütün yönleriyle mükemmelleşmiş kadınlardan biri olan Hz. Hatice'yi (r.a), Esmâ binti Âmis ve Ümmü'l-Fadıl binti El-Hâris gibi, tarihte kadınlara en yüce örnekler olan mücahideleri, kesinlikle unutmayınız.

Son olarak soruyoruz: Gizlilik merhalesi diye isimlendirdiğimiz bu merhalenin, İslâmi Hareket Tarih'inde tekrarlanması mümkün müdür? Benim düşüncelerime göre mümkün değildir. Başka bir deyimle, günümüzde gizli davet ve gizli örgütlenme rolünde bir İslâmî hareketi düşünmemiz mümkün değildir.

Davet ilân edilmiştir. Ebediyete kadar baki kalacak olan Kur'ân-ı Kerim ve Peygamber Efendimizin sünnet-i senniyesiyle ortaya konulan İslâm prensipleri dünyanın her tarafına yayılmıştır. İslâm hakkında yazılan ciltlerce kitap, bütün insanların mülkü olmuştur. Bundan dolayı, İslami hareketin daveti gizli tutmasında bir gerekçe görmüyorum. Aynı zamanda İslâmi hareketin ilk gizlilik merhalesinde olduğunu söyleyenlerin görüşlerini kabul etmiyorum. Bunun yerine şöyle denilebilir:

Gizli davet merhalesi edebiyete kadar bitmiştir. Çünkü bu din ilân edilmiş ve tamamlanmıştır. Gizlenme durumu son bulmuştur.

"Bugün, size dininizi bütünledim, üzerinize olan nimetimi tamamladım ve din olarak sizin için İslâm'ı seçtim" (Maide: 3)

Bu konuyla ilgili olarak şunları söyleyebiliriz:

İslâmi hareketin genel olarak bu merhaleyi aşmış olması, İslâmi hareket içerisindeki bazı kişilerin bu merhaleyi yaşamaması anlamına gelmez. Söz konusu olan kişiler, düşman örgüt ve hükümetlerinin içerisinde gizli görevler yapmakta olan kişilerdir. Bunlar kesinlikle İslâmi harekete mensub olduklarını ve örgütlerini belli etmemelidirler. Hakikatte bu kişiler, İslâmi hareketin bütün merhaleleri içerisinde bulunurlar, fakat bunlara uygun olan özellikler, içinde yaşadıkları cahiliye toplumuna mensup olduklarını isbat etme gayreti açısından, birinci merhalenin özellikleridir. Bu mevzu hakkında açıklamak istediğimiz en önemli nokta da şudur: Gizli çalışmada bulunan bu kişiler, görevlerini kendileri belirlemezler, onların görevlerini yönetici

konusu olan kişiler, düşman örgüt ve hükümetlerinin içerisinde gizli görevler yapmakta olan kişi lerdir. Bunlar kesinlikle İslâmi harekete mensub olduklarım ve örgütlerini belli etmemelidirler. Hakikatte bu kişiler, İslâmi hareketin bütün merhaleleri içerisinde bulunurlar, fakat bunla ra uygun olan özellikler, içinde yaşadıkları cahiliye toplumuna mensup olduklarını isbat etme gayreti açısından, birinci merha lenin özellikleridir. Bu mevzu hakkında açıklamak istediğimiz en önemli nokta da şudur; Gizli çalışmada bulunan bu kişiler, görevlerini kendileri belirlemezler, onların görevlerini yönetici

kadro belirler. Bizi bu açıklamayı yapmaya iten sebeb: İslâm'a mensub olduklarını iddia eden bazı gençlerin, dünya menfaatlerini ve imtiyazlarını koruyabilmeleri için zorba hükümetlere dostluk gösterip onların prensiplerini kabul etmeleri, hatta kâfir örgütlere girerek onların sapık fikirlerine çağrıda bulunarak o fikirleri yaymaları, sonra da gizli olarak müslüman olduklarını iddia etmeleridir.

İslâm anlayışına göre bu bir nifaktır ve kesinlikle kademeli bir çalışma değildir.

Müslüman bir gence veya kadına bu görevi yerecek olan, İslâmi hareketin yönetici kadrosudur. Mesele kişinin şahsi kanaatine bağlı değildir. İslâmi hareketin ilerde açıklayacağımız bütün merhalelerinde bu gibi görevlerde bulunanlar, kendi şahsi kanaatleriyle değil, yönetici kadrolarının emriyle bu görevleri üstlenmişlerdir.

Bu konuyla ilgili olarak yapmak istediğimiz ikinci açıklama ise şudur: Bir müslüman ancak öldürücü işkence ve ezalara maruz kalma halinde yukarıda bahsetmiş olduğumuz gizli görevleri yapmakla mükellef olan kişilerin sıfatlarına, yöneticilerinden emir beklemeksizin, kendi şahsi kanaatiyle bürünebilir. Bu gibi hallerde müslüman bir kişinin karşısındakilere kafir rolü yapması mubahtır. Fakat işkence ve eziyet korkusuyla bunun yapılması caiz değildir. Bu iki noktayı birbirinden çok iyi ayırdetmek gerekir. Çünkü birinci noktanın Kur'an-ı Kerim'den şer'î dayanağı vardır. Allah Teala şöyle buyurmaktadır: *"...kalbi imanla dolu olduğu halde zor altında olanın dışında..."* (Nahl:16) Bu ayeti kerime Ammar bin Yasir (r.a) hakkında inmiştir. Müşrikler Ammar'a (r.a) işkence edip, kendi ilahlarının adını iyi olarak ve Muhammed'in (s.a) adını kötü olarak anana kadar onu bırakmamışlardı. Döndükten sonra durumunu Rasûlullah'a (s.a) anlatınca, Rasûlullah ona: *"Eğer, canına kasdederlerse dön"* demiştir. (Buradaki "dön" tabiri, dil olarak dönmeye işarettir. Çünkü öteki şekilde olan bir dönüş, küfre dönüştür.) Fakat vücuda, maneviyata ve dünya menfaatlerine zarar gelebilir korkusu, küfrü ilân etmek ve onun planları doğrultusunda yürüyüp, ona davet etmek için yeterli bir gerekçe değildir.

İmam Ahmed bin Hanbel, Kur'an'ın yaratılmış olduğu görüşünde hükümete muvafakat ettiğinden dolayı büyük muhaddislerden olan Yahya bin Muîn ile konuşmayı kesmişti. Kendisine,

şekilde olan bir dönüş, küfre dönüş tür.) Fakat vücuda, maneviyata ve dünya menfaatlerine zarar gelebilir korkusu, küfirü ilân etmek ve onun planlan doğrultu sunda yürüyüp, ona davet etmek için yeterli bir gerekçe değil dir.

İmam Ahmed bin Hanbel, Kur'an'ın yaratılmış olduğu görü şünde hükümete muvafakat ettiğinden dolayı büyük muhaddis- lerden olan Yahya bin Muin ile konuşmayı kesmişti. Kendisine,

Ammar b. Yasir'in (r.a) hadisesi hatırlatılınca onlara cevab olarak: *"Ammar (r.a) zor altındaydı, zor altında kalmaktan korkanlardan değildi."*(1) demiştir.

Gelecek merhalelerde, İslami hareket içerisindeki hacmine göre, bu konuyla ilgili örnekleri tekrar ele alacağız. Burada sadece söz konusu mevzunun genel özelliklerini izah etmek için konuyu ele almış bulunmaktayız.

Netice olarak zikrettiğimiz konu, bizi bu merhalenin özellikleriyle çok yakından ilgisi olan mühim bir meselenin halledilmesine götürmektedir. Müslüman yönetici kadro tarafından, düşman saflarında görevlendirilmiş olan müslüman bir gencin, durumunun düşmanlar tarafından keşfedilmemesi için, bu cahiliye toplumuna uyum sağlamada kendisine mubah olan ölçüler nelerdir?

Şüphesiz en doğrusunu Allah (c.c) bilir. Fakat benim düşünceme göre, bu topluma uyum sağlamada, kendisine mubah olan ölçüler; farzların ve haramların çerçevesi dışına çıkmamasıdır. Yani, farzı terketmesi mubah olmadığı gibi, büyük günahları işlemesi de mübah değildir.

Pratikte karşı karşıya kalacağı en büyük sorun, namaz farizasıdır; çünkü diğer farzlar namaz gibi devamlı değildir. Aynı zamanda ramazan ayında, karşı karşıya kalacağı sorun oruç farizasıdır. Neticede ikisinin de gizlenmesi mümkündür.

İslâmi hareket içerisindeki bazı akımlar, söz konusu olan kişilerin, öğle ile ikindi ve akşam ile yatsı namazlarını toplamalarını mubah görmüşlerdir. Mutemed olan fıkıh mezhebleri bu namazların ancak şiddetli yağmur, korku ve sefer esnasında toplanabileceği görüşündedirler. Fakat söz konusu olan İslâmi akımlar da görüşlerini, Rasülullah'ın özürsüz olarak iki namazı topladığı, Sahih-i Müslim'de rivayet edilen, sahih bir hadise dayandırmaktadırlar.

Ben bundan daha büyük bir ruhsat bilmiyorum. İslâmi hareket içerisindeki gençler arasında dolaşan, gecenin sonunda bütün namazların toplanabileceği görüşünün, Kur'an ve Sünnet'e dayalı bir delilinin olduğunu zannetmiyorum. Hendek gazvesinde savaş seher vaktinden yatsıya kadar devam etmiş, müslümanlar devamlı olarak düşmanla çarpıştıkları için na-

(1) İbn-i Cevzi'nin "Menakib-ü El-İmam Ahmed b. Hanbel" adlı eseri, sh: 389.

dolaşan, gecenin sonunda bütün namazlann toplanabileceği görüşünün, Kur'an ve Sün- net'e dayalı bir delilinin olduğunu zannetmiyorum. H endek gazvesinde savaş seher vaktinden yatsıya kadar devam etmiş, müslümanlar devamlı olarak düşmanla çarpıştıklan için na-

(1) İbn-i Cevzi'nin "Menakib-ü El-tm am Ahm ed b. H a n ber adlı eseri, sh : 389.

mazlarını edâ edememişlerdi. Durum böyle olduğu halde, Hendek gününde Rasülullah'ın (s.a) bütün namazları toplayarak kıldığı rivayet edilmiştir.

Ramazan ayında oruç meselesi için de aynı sözleri söyleyebiliriz. Düşman saflarında görev yapmakta olan bir müslümanın oruç farizasını terketmeye hakkı yoktur. Haramlardan kaçınma meselesinde de durum aynıdır. İslâmi hareketin yöneticileri tarafından düşman içerisinde casuslukla görevlendirilmiş olan bir müslümanın zulümden korkarak zorba kafirlere dostmuş gibi görünebilmek amacıyla içki içmesi veya zina yapması kesinlikle caiz değildir. Kafire muvafakat etmek -en doğrusunu Allah (c.c) bilir- sadece söz ve lafız yönündendir veya zorunlu olarak yapmak durumunda kaldığı, Allah'ın affedeceğini umduğumuz bazı küçük günahlar olabilir.

Gizli davet ve örgütlenme merhalesi ile gelecek merhale arasındaki ayırıcı sınır farzları eda etmek ve haramlardan kaçınmaktır.

İKİNCİ MERHALE
AÇIK DAVET VE GİZLİ ÖRGÜTLENME

Açık davetin, iki merhaleden geçtiğini görmemiz mümkündür:

Birinci merhale: Rasülullah'ın (s.a) daveti ilânı

İkinci merhale: Müslümanların ortaya çıkışı.

Bu iki merhale arasında zaman farkı çok az olup iki seneyi geçmez. Onun için bu merhaleleri ayrı ayrı ele almaya gerek duymuyoruz.

Öyleyse ikinci merhale Allah Teala'nın: *"Ey Muhammed, sana emredileni açıkça ortaya koy ve müşriklerden yüz çevir"*, *"Önce en yakın hısımlarını uyar"* ve *"Deki: Şüphesiz ben apaçık bir uyarıcıyım"* ayeti celilelerinin inişiyle başlar.

Mubarek Fûri, *"Rahik el-Mâhtum"* adlı kitabında şöyle söylüyor:

Rasülullah'a (s.a) *"Önce en yakın hısımlarını uyar"* meâlindeki ayet indikten sonra, Hâşim oğullarını çağırdı ve toplandılar. Hâşim oğullarıyla beraber Abdulmenaf oğlu Muttalib oğullarından da bazı kişiler toplandılar. Aşağı yukarı kırkbeş kişi varlardı. İlk önce Ebu Leheb sözü alarak şöyle dedi: "Bunlar amcaların ve amcalarının oğulları, ne söyleyeceksen söyle de insanları bırak. Bilki bütün araplar toplansa senin kavmine güç yetiremezler. Ben sana yardım edebilecek en yakın kişiyim ve babanın oğulları, sana yardımcı olabilmek için yeterlidir. Senin üzerinde bulunmuş olduğun şeyi yapman, onlar için diğer Kureyşlilerin seni ortadan kaldırmasından daha kolay değildir ve araplar da kendilerine yardımcı olurlar. Senin gibi babasının oğullarına kötülük getiren bir kişiyi daha görmedim." Bunun üzerine Rasülullah sustu ve o mecliste konuşmadı. Sonra bir daha kavmini çağırarak şöyle dedi:

"Hamd Allah'a mahsustur, O'na hamdediyorum, O'ndan yardım diliyor, O'na inanıyor ve O'na güveniyorum. Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına, O'nun birliğine ve hiçbir ortağı

konuşma dı. Sonra bir daha kavmini çağırarak şöyle dedi:

"Ham d Allah'a mahsustur, O'na hamdediyorum, O'ndan yardım diliyor, O'na inanıyor ve ö 'na güveniyorum. Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına, O'nun birliğine ve hiçbir ortağı

olmadığına şehadet ederim.

Elçiler halkına yalan söylemezler. Kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah'ın adına yemin ederim ki ben, özel olarak size ve genel olarak tüm insanlara gönderilmiş olan Allah'ın elçisiyim. Vallahi siz uykuya dalar gibi öleceksiniz. Uykudan uyanır gibi de dirileceksiniz. Kabirden kalkıp Rabbin divanına varmanız dünyadaki her hareketinizin hesabını vermeniz muhakkaktır. Neticede hayırların ve ibadetlerinizin mükâfatını, kötü işlerinizin ve günahlarınızın cezâsını ve şiddetli azâbını görürsünüz. İşte o mükâfat ebedi cennettir. O cezâ da ebedi cehennemdir."

Bunun üzerine Ebu Tâlib: "Sana yardımcı olmak bize çok hoş gelir. Nasihatını kabul edip sözlerini tasdik ettik. İşte babalarının oğulları, hepsi toplu haldeler, ben de onlardan biriyim, senin severek istediklerini ben de isterim. Sana emredileni yap. Vallahi seni muhafaza edip, koruyacağım, yalnız, Abdulmuttalib'in dinini terketmek nefsime ağır geliyor" dedi.

Ebu Leheb de: "Vallahi bu büyük bir kötülüktür. İçinizden başkalarını da almadan onu önleyin" dedi.

Bunun üzerine Ebu Talib: "Vallahi ben var olduğum sürece kimse O'na bir şey yapamaz" dedi.

Safa Dağında: Râsulullah (s.a) amcası Ebu Talib'in kendisini himaye edeceğine dair verdiği ahidden emin olduktan sonra, bir gün Safâ tepesinde en büyük bir kayaya çıktı. Sonra: "Ey Kureyş, buraya geliniz! Büyük bir iş karşısında bulunuyorsunuz, diye seslendi. Kureyş'in bütün oymakları toplandıktan sonra, onları tevhide ve peygamberliğiyle, ahiret gününe iman etmeye çağırdı. Bu olayı Buhâri, İbn Abbas'tan şöyle rivayet etmiştir: *"Önce en yakın hısımlarını uyar" meâlindeki ayeti kerime nâzil olduğunda, Nebi (s.a) Safâ tepesine çıktı ve Ey Fihr oğulları! ey Adiy oğulları! diye Kureyş'i oymak oymak çağırmaya başladı. Ebu Leheb dahil hepsi gelip Rasülullah'ın çevresinde toplandılar. Gidemeyenler de bu toplantının mahiyetini anlamak için adam gönderdiler. Sonra Peygamber Efendimiz:*

- *Ey Kureyş, şimdi ben size şu vadide düşman süvarisi var, sizi baskına uğratmak isterler, diye haber versem beni tasdik eder misiniz? diye sordu. Kureyş hep bir ağızdan:*

- Evet, tasdik ederiz, çünkü bütün tecrübelerimizde seni

(1) Rahîk El-Mâhtûm: 90. İbn-i Esir'den nakl edilmiştir.

resin de toplandılar. Gidemeyenler de bu toplantının mahiyetini an lamak için adam gönderdiler. Sonra Peygamber Efendimiz:

• Ey Kureyş, şimdi ben size şu vadide düşman süvarisi var, sizi baskına uğratmak isterler, diye haber versem beni tasdik eder misiniz? diye sordu. Kureyş hep bir ağızdan:

- Evet, tasdik ederiz, çünkü bütün tecrübelerimizde seni

(1) Rahîk El-Mâhtûm : 90. İbn-i E sir'den n aki edilm iştir.

doğru bulduk, dediler. Rasül-i Ekrem:

- *Öyle ise, ben sizi şiddetli bir azâbdan uyarmakla sorumluyum,* buyurdu. Rasül-i Ekrem'in bu dâveti hiç bir muhalefetle karşılaşmadı, yalnız Ebû Leheb:

- Yazık sana, her gün hüsrana uğrayasın, bizi bunun için mi buraya topladın? demişti. Bunun üzerine Allâh Teala: *"Ebû Leheb'in elleri kurusun, yok olsun!"* ayetiyle başlayan sûreyi indirdi.(1)

Müslim de bu olayı, Ebu Hureyre'den şu şekilde rivayet etmiştir.

"Önce en yakın hısımlarını uyar" meâlindeki ayeti kerime indiği zaman, Rasulullah (s.a) bütün Kureyş'lileri çağırmış ve umumi bir hitab ile:

- Ey Kureyş cemaâti! Allah'tan kendinizi ibadet karşılığında satın alarak azabından kurtarınız!... Ey Kâb İbn-i Luey oğulları! Allah'tan kendinizi ibadet karşılığında satın alarak azabından kurtarınız!... Ey Muhammed'in kızı Fatıma! Siz de kendinizi Allah'tan ibadet karşılığında satın alınız da azâbından kurtulunuz!... Allâh'ın azabından kurtulmanız için ben, Allah tarafından verilmiş bir nüfüza sahip değilim. Ancak sizinle aramızda bir hısımlık hakkı vardır. Onu da terk etmem, ziyaretle muhakkek yerine getiririm. İşte malım! Ondan ne arzu edersiniz isteyin! Esirgemem, veririm.(2)

Rasulullah'ın (s.a) bu seslenişi en büyük tebliğdir. Rasulullah insanlardan kendisine en yakın olanlara bile, kendisiyle onlar arasındaki hayat bağının, bu davayı tasdik etmeye bağlı olduğunu açıklamıştır. Arapların sosyal yapısının en önemli faktörü olan akrabalık bağları, Allah'tan gelen bu uyarının hararetiyle eriyip gitmiştir.(3)

Bu merhalenin başlangıcını Kur'an ve Sünnet'ten delillerle sergiledikten sonra, genel özelliklerine geçiyoruz. Bu merhale, Rasûlullah'ın (s.a) İslâm devletini kurabilmek için Mekke dışına yöneldiği *"Hüzün senesi"* denilen seneden sonra biter. Bu esasa dayanarak, bu merhalenin yedi sene sürdüğünü söyleyebiliriz.

(1) Sahih-i Buhâri: 2/702-743.
(2) Sahih-i Müslim: 1/114.
(3) Rahik El-Mâhtum: 89-91.

(1) Sa h ih -i Bu h âri;
2/702-743. (2) Sah ih -i M
üslim : 1/114.
(3) R ahik El-M âhtum : 8d-91.

Birinci Özellik
AKRABALARI DAVET

İlk merhalede -özellikle davetin küfürle açıktan karşı karşıya kalma tehlikesi söz konusu olduğundan- davetin sadece akrabalar arasında yapılması gayet normal bir şeydir. Çünkü, müşriklerle daha ilk merhalede karşı karşıya gelmek, davetçinin tehlikeye maruz kalması demektir. Bu merhale ise davetçinin korunmasını gerektirmektedir. Davetçiyi korumaya en gönüllü olan insanlarsa, onun akrabalarıdır.

Gizlilik merhalesinde ilk davet mahalli, Rasülullah'ın evi olmuştur. Rasülullah'tan sonra İslam'a ilk girenlerin hepsi onun evindendi. Zevcesi Hâtice binti Hüveylid, kölesi Zeyd bin Hârise ve amcasının oğlu Ali bin Ebi Talib, - Ali bin Ebi Tâlib (r.a) Peygamberimizin (s.a) yanında oturuyorlardı. Ebu Talib daha Hz. Ali küçükken onu Peygamberimize emanet etmişti. Böylece çocuk Ali hem Peygamberimizin yanında yetişmiş hem de çok çocuklu fakir olan Ebu Talib'in yükünü hafifletmişti- ve kızlarından Zeyneb, Rukiye ve Ümmü Gülsüm, Peygamber Evi'nin tamamı müslümandılar. Bundan dolayı, davet açıklık merhalesine intikâl ettiği zaman, Haşim oğulları ve Muttalib oğulları gibi en yakın aşiretlerin İslâm'a davet edilmesi ve durumun kendilerine bildirilmesi gerekiyordu.

Bu ilahi sünnetin sebeblerini, Lut'un (a.s) hikayesinde ve Rasulullah'ın (s.a) onun hakkında söylediği sözde bulabiliriz:

Bilindiği gibi, melekler birer yetişkin genç kılığında Hz. Lut'un (a.s) yanına geldiklerinde Hz. Lut'un (a.s) kavmi koşarak evine gelmiş ve ondan âdet edindikleri kötülüklerini yapmak için misafirlerini istemişlerdi. Hz. Lut (a.s) memleketinden Şam'a hicret ederek gelmiş olduğundan kendisini himaye edecek hısımları ve aşireti yoktu. Sadece iki kızı, bir de kafir karısı vardı. Etrafındaki müminler az olduklarından kendisini himaye edecek güçte değillerdi.

"Bunun üzerine suçlu milletin arasında bulunan müminleri çıkardık. Zâten orada, kendini Allâh'a vermiş sadece bir tek ev halkı bulduk."(Zariyat: 35-36)

Müminlerin bu şekilde az ve zayıf olmaları, kuvvetli bir aşirete dayanmamış olmaları sebebiyle, Lut (a.s) misafirlerini isteyen sapıklara şöyle hitab ediyor:

"Dedi ki; keşke size yetecek bir kuvvetim olsa veya sağlam

aşireti yoktu. Sadece iki kızı, bir de kafir kansı vardı. Etrafindaki müminler az olduklarmdan kendisini himaye edecek güçte değillerdi.

Bunun üzerine suçlu milletin arasında bulunan nıüminle- ri çıkardık. Zâten orada, kendini Allâh'a vermiş sadece bir tek ev halkı 6uWMfe."(Zariyat: 35-36)

Müminlerin bu şekilde az ve zayıf olmaları, kuvvetli bir aşi rete dayanmamış olmaları sebebiyle, Lut (a.s) misafirlerini iste yen sapıklara şöyle hitab ediyor:

"Dedi ki; keşke size yetecek bir kuvvetim oha veya sağlan

bir yere sığınsam"(Hûd: 80)

Rasülullah (s.a) Hz. Lut'un (a.s) bu sözü hakkında şöyle demiştir: *"Allah'ın rahmeti Lut'un üzerine olsun. O, çok sağlam bir yere sığınıyordu -yani, Allah'a (c.c) sığınıyordu- Allah (c.c) ondan sonra, hısım ve akraba yönünden zengin olmayan hiçbir peygamber göndermemiştir."*(1)

İşte bu ilahi sünnet Hz. Şuâyb (a.s) ile Medyen kafirleri arasında yine cereyan ediyor:

"Dediler ki: Ey Şuâyb! Söylediklerinin çoğunu anlamıyor ve doğrusu seni aramızda zayıf görüyoruz. Eğer taraftarların olmasaydı seni taşlardık. Esasen bizim gözümüzde pek itibarın da yoktur" (Hûd: 91)

İnansa da inanmasa da herhangi bir aşiretin davetçi çocuğunu himayesi altına alması, davetler tarihinde asil bir çizgi olarak karşımıza çıkmaktadır. Peygamber Efendimize karşı Ebu Tâlib'in tutumu, Ebu Leheb'den daha değişikti. Ebu Talip İslâm'a girmemesine rağmen Rasülullah'ın (s.a) himayesini üstlenmişti. Davetin ilk başlarında, Peygamber Efendimizin evinde yetiştirmekte olduğu Hz. Ali'den (R.A) başka, aşiretinden hiç kimsenin İslâm'a girdiği rivayet olunmamıştır.

Sonra, hısım akraba aşiretinden büyük aşirete geçilmiştir. Mekke'nin en yüksek yerinden, Safâ tepesinden, bütün herkese ilan yapılmış, Kureyş'in bütün temsilcileri davet'e gelmiştir. Rasülullah (s.a) onları İslam'a ve İslam'a yardımcı olmaya davet etmiş, fakat hepsi bozulmuş bir vaziyette ve özellikle insanların karşısında, bütün Kureyş'in önünde amcasının: "Yazıklar olsun sana! Bunun için mi bizi burada topladın?" diyerek yermesinden sonra, yüzleri asık bir vaziyette geri dönmüşlerdir.

Bununla birlikte, Rasülullah'a yardımcı olmak ve O'nu himaye etmek üzere Ebu Talib açık bir tavır takınmıştı. Bu, Mekke halkının ileri gelenlerini son derece kızdırmıştı. Çünkü onlara göre Ebu Talib'in bu açık tavrı, Mekke saflarında yeni bir iç savaş mesabesindeydi.

Kur'an'ın bu konudaki emri açıktı ve neticesi ne olursa olsun, Rasülullah'ın (s.a) daveti açık olarak ilan etmekten başka hiçbir seçeneği yoktu:

"Ey Muhammed, sana emredileni açıkça ortaya koy ve müş-

(1) Tefsir-i İbn-i Kesir'in muhtasarı. Şeyh Muhammed Ali Sabûni: Hûd sûresi, c.2. s.228.

olursa ol sun, Rasülullah'm (s.a) daveti açık olarak ilan etmekten başka hiçbir seçeneği yoktu:

"Ey Muhammed, sana emredileni açıkça ortaya koy ve müş-

(1) T efsir-i tbn-i K esir'in m u h tasan. Şeyh Muham med Ali Sabûni: Hftd sûresi, e.2. S.228.

riklerden yüz çevir" (Hicr: 94)

Ancak, davetin açık olarak ilan edilmesi emri, kendilerine karşı olan müşriklere hoşgörülü olmak ve sabra davet emriyle beraber gelmişti. Müşriklerden yüz çevirmek ise, mümkün olduğu kadar onlardan uzak durup, onlarla çatışmaya girmekten kaçınmak anlamına geliyordu.

İkinci Özellik
MÜŞRİKLERDEN YÜZ ÇEVİRME

Bu konunun, yalnız başına, açık bir şekilde ortaya konulması gerekir. Bu merhaledeki davet çizgisi müşriklerden yüz çevirmeyi, onların eziyetlerinden uzak durmayı ve aynı zamanda maddi veya manevi müslümanlara yapılan bütün eziyetlere rağmen, bir taraftan da davetin bütün özellikleriyle ortaya konulmasına devam etmeyi gerektirir. Bunu yaparken işkencelere karşı sabırlı olunmalı ve mümkün olduğu kadar müşriklerden uzak durulmalıdır. Maddi bir yüzleşme ve silahlı bir mukavemet yapılmamalı, aşağılayıcı hareketlerine karşılık müşriklerden intikam alma yoluna gidilmemelidir. Bu merhale, her şeyden el çekip sadece tebliğ ile yetinme merhalesidir. Tebliğin apaçık ve belirgin olması, üstü kapalı veya karmaşık olmaması gerekir. *"Deki şüphesiz ben apaçık bir uyarıcıyım"*

Hıristiyanlarla ve müşriklerle beraber yaşayan bazı müslümanların yaptığı gibi; müşriklerin durumunu gözeterek, onları idare etme ve sempatilerini kazanma bahanesiyle davanın özelliklerini yitirip, onu çeşitli şekillere sokarak, müşriklere hoş göstermeye çalışmak caiz değildir. Bu kimseler, onlarla Allah'a iman meselesini konuştuklarında, onların duygularını yaralamamak için İslam kelimesini kullanmazlar, hıristiyanların gazabına uğramamak için Kur'an'dan ve Rasûlullah'tan (s.a) hiç bahsetmezler. Aynı siyaset yöntemi, çağımızda azınlıkların yaşamış olduğu bütün devletlerin basın ve yayın organlarında görülmektedir. İşin kötü tarafı da bunun adını "Güzel öğüt ve hikmetle Allah yoluna davet" biçiminde tanımlamalarıdır.

Müşriklerden yüz çevirme olgusu, aynı anda iki anlayışı kapsamaktadır:

Birinci Anlayış: İslâm'a karşı olan kimselerin görüşlerini, duygularını ve onların kızmalarını önemsemeksizin, davetçinin, davetin bütün hatlarını ortaya koymak suretiyle, davetine de-

bahsetmezler. Aym siyaset yöntemi, çağımızda azınhklann ya şamış olduğu bütün devletlerin basın ve yayın organlannda gö rülmektedir. İşin kötü tarafi da bunun admı “Güzel öğüt ve hik metle Allah yoluna davet” biçiminde tanımlamalarıdır.

M ü ş r ik le r d e n iz çevirme olgusu, aym anda iki anlayışı kapsamaktadur:

B irin c i A n la y ış : İslâm'a karşı olan kimselerin görüşlerini, duygularım ve onlann kızmalarım önemsemeksizin, davetçinin, davetin bütün haüannı ortaya koymak suretiyle, davetine de

vam etmesidir.

İkinci Anlayış: Onların maddi ve manevi bütün eziyetlerine karşı sabrederek onlarla çatışma ve intikam alma yoluna gidilmemesidir. Böylece Allah Teala'nın şu ayetlerine mazhar oluruz: *"Onlar, boş söz işittikleri vakit ondan yüz çevirirler." "Bizim işlediğimiz bize, sizin işlediğiniz sizedir. Size selâm olsun, câhillerle ilgilenmeyiz"* (Kasas: 55) derler." ve *"Rahmân olan Allah'ın kulları yeryüzünde mütevazi yürürler. Cahiller kendilerine takıldıkları zaman onlara güzel sözler söylerler"*(Furkân: 63)

Üçüncü Özellik
YENİ DAVETİN ANA HATLARI

Bu yeni dinin esasını teşkil eden ana hatlar şunlardır:

Bir olan Allah'a inanmak.

Rasülullah'a (s.a) inanmak.

Ahiret gününe inanmak.

Bu merhale boyunca üzerinde önemle durulan ana hatlar bunlardır. Bunlar davanın ilk ilânı esnasında ortaya konulan ana ilkelerdir.

Birinci hat, Rasülullah'ın (s.a) Kureyş'lilere vermiş olduğu şu hutbesinde açıkça ortaya konulmuştur:

"Hamd Allah'a mahsustur, O'na hamdediyorum, O'ndan yardım diliyor, O'na inanıyor ve ona güveniyorum. Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına, O'nun birliğine ve hiçbir ortağı olmadığına şehadet ederim.

Elçiler halkına yalan söylemezler. Kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah'ın adına yemin ederim ki....."

İkinci hat'ta şu şekilde ortaya konulmuştur:

"Ben, özel olarak size ve genel olarak tüm insanlara gönderilmiş olan, Allah'ın elçisiyim"

Üçüncü hat'ta şöyle ortaya konulmuştur:

"Allah'ın adına yemin ederimki, siz uykuya dalar.gibi öleceksiniz, uykudan uyanır gibi de dirileceksiniz. Kabir'den kalkıp Rabbin divanına varmanız, dünyadaki her hareketinizin hesabını vermeniz muhakkaktır. Neticede hayırlarınızın ve ibadetlerinizin mükafatını, kötü işlerinizin ve günahlarınızın cezâsı ve şiddetli azabını görürsünüz, işte o mükâfat ebedi cennettir. O cezâ da ebedi cehennemdir"

Bu hat'lar davanın ana ekseni olarak kalmışlar ve aynı za-

"A llah 'ın adına yemin ederimki, siz uykuya dalar.gibi öle ceksiniz, uykudan uyanır gibi de dirileceksiniz. Kabirden kal kıp Rabbin divanına varmanız, dünyadaki her hareketinizin hesabını vermeniz muhakkaktır. Neticede hayırlarınızın ve iba detlerinizin mükafatını, kötü işlerinizin ve günahlarınızın cezâsı ve şiddetli azabını görürsünüz, işte o mükâfat ebedi cen nettir. O ceza da ebedi cehennemdir"

Bu h a t la r davanın ana ekseni olarak kalmışlar ve aym za

manda'da savaş meşâlesini yakmışlardır.

Aşağı yukarı yirmi sene ileriye atlayıp, Hudeybiye andlaşmasına geçtiğimiz zaman, çatışmanın tabiatıyla, anlaşmazlık ekseninin kesinlikle değişmediğini görüyoruz.

Rasûlullah (s.a) yazısına, *"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla"* diye başlamak isterken Süheyl bin Amr kendisine itiraz edip: Hayır, Vallahi biz Rahman'a inanmıyoruz. *"İsminle Ya Allah"* diye yaz diyor.

Rasûlullah (s.a) *"Bu Allah'ın elçisi Muhammed'in andlaşmasıdır"* diye yazmak istiyor. Süheyl bin Amr itiraz ederek: *"Senin elçi olduğuna inansaydık zaten sana karşı savaşmazdık. Kendinin ve babanın ismiyle yaz"* diyor.

Fakat bugün özdeğerlerini yitirmiş nesiller için, bu, İslam'ın temel öğeleri, yeterince bir anlam ifade etmiyor ne yazık.

Bugün basın ve yayın organlarıyla insanlara sunulan, okullarda öğrencilere aşılanan milliyetçilik (ılımlı kavmiyetçilik) fikrinin savunucuları, sözde Allah'a iman fikrine karşı olmadıklarını ve basın yayın organlarında iman meselelerinin ele alındığını iddia etmektedirler. Onlar iman meselelerine sadece yüzeysel olarak değinebilirler. Fakat asıl gayeleri hıristiyanları, yahudileri ve müşrikleri memnun etmektir. Savunuculuğu'nu yaptıkları ılımlı kavmiyetçilik (milliyetçilik) fikri bunlardan hiçbirini rahatsız etmemektedir.

Burada söz konusu edilen kimseler, Allah'a iman fikrini kesinlikle reddederek, inkârcı komünistlerle birlikte ortak bir fikirsel temel oluşturmaya çalışan radikâl kavmiyetçiler değildir.

Neticede her iki grubun fikirleri de tam bir döneklik anlamına gelmektedir.

Birinci grup, İslâm'dan önceki putperestlik cahiliyetine, ikinci grup ise, şimdiye kadar insanlık tarihinde örneği görülmemiş olan, bütünüyle inkârcılığa dönmüşlerdir.

Her iki grup da, İslâm'ın, Kur'an'ın ve Rasûlullah'ın sünnetinin ortadan kaldırılmasına çalışmaktadırlar.

Dördüncü Özellik
GENEL DAVET

Bu davet, yeryüzünde bu dinin ilk ilânı ve davanın bütün insanlık davası olduğunun ortaya konulmasıdır.

"Ben, özel olarak size ve genel olarak tüm insanlara gönde-

Her iki grup da, İslâm'ın, Kur anın ve Rasülullah'ın sünne tinin ortadan kaldınimasına çalışmaktadırlar.

D ö rd ü n c ü Ö ze llik

GENEL DAVET

Bu davet, yeryüzünde bu dinin ilk ilânı ve davanın bütün insanlık davası olduğunun ortaya konulmasıdır.

"Ben, özel olarak size ve genel olarak tüm insanlara gönde

rilen, Allah'ın elçisiyim"

Peygamber Efendimizin sunduğu dava, sınırlı zaman ölçülerine veya belirli mekânlara bağlı, bölgesel bir dava değildi. Bütün insanlığın davasıydı. Onun için, bütün insanlığı kapsayan bu davanın binasını oluşturan ilk temel taşlarının arasında aslı Rum olan Suheyb ve Habeşistan'dan gelen Bilâl gibi sahabileri görüyoruz. Bu iki sahabi, arapla acemi, siyahla beyazı sadece Allah'a olan yakınlıkları ve işledikleri sâlih amellere göre ayırd eden bu dine ilk katılanlardan idiler.

Zikredilen bu iki mesele, Mekke'nin cahiliye toplumu için çok büyük bir tehlikeydi:

Birinci mesele: Birlik - Allah'tan başka hiçbir ilah yokturmeselesi. Bu, da cahiliye toplumunun bütün inançlarını reddetmek anlamına geliyordu.

İkinci mesele: Gerçekte bütün insanların eşit olduğu meselesi ki, cahiliye toplumunun en büyük değerlerinden birini yerle bir ediyordu.

Bu iki meseleden her biri, cahiliye toplumuyla İslâm toplumu arasında bitmek bilmeyen bir savaşın tutuşturulması için yeterliydi.

Eğer mesele siyasi ilkelere dayandırılmış olsaydı, Kureyş'le çatışmaya girmemek için bu iki meselenin en son ortaya konulması gerekirdi. Ortada, Rum ve Farisilerin zulümlerinden kurtulma çabaları, Kâbe'nin mukaddesliği, ortak bir ticaretin kurulması, Araplar arasında anlaşma sağlayarak, tek bir komuta altında birleşmelerini temin etmek gibi Kureyş'le Muhammed'in (s.a) birleşmelerini sağlayacak bir çok ortak yön vardı. Kur'an'ın tabirine göre, Kureyş toplumunu ve diğerlerini en çok şaşkınlığa uğratan şey, şu iki mesele idi:

Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına şahadet edecekler ve kölelerinin kendilerinden daha hayırlı olabilmesinin mümkün olduğuna inanacaklardı.

Bu akidenin, nefislerinde bırakmış olduğu izleri ve cahiliye taassubunun kalplerine nasıl yerleşmiş olduğunu daha iyi görebilmek için, yirmi sene ileriye, Mekke'nin fethine atlayalım: Habeşistanlı Bilâl'in (r.a) Kâbe'nin üstüne tırmanıp tevhid kelimesini ilân ettiğini görüyoruz. Mekke savunması bütünüyle yerle bir edilmiş olduğu halde, bu olaya karşı takınılan tavır ne oluyor? Daha birkaç saat önce İslâm'a girmiş olan Ebu Cehil'in kızı Cüveyriyye:

ileriye, Mekke'nin fethine atlayalım: Habeşistanlı Bllâl'in (r.a) Kâbe'nin üstüne tırmanıp tevhid keli mesini ilân ettiğini görüyoruz. Mekkd savunması bütünüyle yerle bir edilmiş olduğu halde, bu olaya karşı takımlan tavır ne oluyor? Daha birkaç saat önce İslâm'a girmiş olan Ebu Cehil'in kızı Cüveyriyye:

"Ey Muhammed, dinim üzerine yemin ederimki namazlarımızı kılacağız. O da senin zikrini yükseltti. Ama vallahi sevdiklerimizi öldürenleri sevmeyiz. Muhammed'e gelen babama da gelmişti de, O, kavmine muhalefet etmek istemediği için reddetmişti" dedi.

Halid bin Useyd'te:

"Allah'a hamd olsunki, babama ikram etti de bugünü görmedi" dedi.

Haris bin Hişam;

"Yazıklar olsun, keşke bu günden önce, Bilâl'in Kâbe'nin tepesinde anırdığını duymadan ölseydim" dedi.

El-Hakem bin Ebi'l As:

"Vallahi bu çok büyük bir olay. Camıh oğullarının kölesi Ebu Talha'nın binasına çıkmış" dedi.

Hepsinden ılımlı olan Süheyl bin Amr'da:

"Eğer bu olay, Allah'ı gazaba getiriyorsa onu değiştirecektir. Eğer Allah'ı razı ediyorsa onu bırakacaktır..." diyerek durumu izledi.

Sonra Cebrâil (a.s) Rasülullah'a (s.a) gelip, bütün bu olanları kendisine haber verdi.[1]

Bu olay İslâm davetçileri için çok büyük bir derstir. Müşriklere yapılan davetin ana ekseni, Allah'ın birliği ve şeriatı olmalıdır. Bunun haricinde, onları çekebilmek için, fikirsel olarak ortak yönlerde birleşme sağlamak kesinlikle doğru değildir. Yine bilmeleri gereken en önemli nokta da davanın evrenselliğinin bütün pazarlıkların üstünde olduğudur.

Beşinci Özellik
GİZLİ ÖRGÜTLENME

Erkâm'ın evindeki gizli çalışma

Düşman istihbaratının bilemeyeceği bir şekilde, yöneticilerle askerlerin birbirleriyle buluşmaları sağlanarak, gözlerden uzak, gizli bir merkez seçilerek örgütlenme gizli tutulacaktır. Eğer örgütlenme açık olarak yapılsaydı, Erkam'ın evi yerine Mekke'nin toplantı yerlerinden herhangi biri buluşma yeri olarak ilan edilebilirdi. Hatta, bütün Kureyşlilerin toplantı yeri olan Kâbe, buluşma yeri olabilirdi. Cahiliye toplumuna tama-

(1) İmtâ'ül Esmâ, Makrizî: C.1 s.391.

örgütlenme açık olarak yapılsaydı, Erkâm 'ın evi yerine Mekke'nin toplantı yerlerinden herhangi biri buluşma yeri ola rak ilan edilebilirdi. Hatta, bütün KureyşIilerin toplantı yeri olan Kabe, buluşma yeri olabilirdi. Cahiliye toplumun a tam a

(1) İmtâ'ül Esmâ, Makrizİ: C .l s.391.

mıyla ters düşen İslam toplumunun bu şekilde açığa vurulması, Mekkelileri doğrudan doğruya bu toplumu silip, yok etmek için harekete geçirecek ve iki toplum arasında silahlı bir çatışmaya sebeb olacaktı.

Erkâm'ın evi yaklaşık olarak iki sene Mekke liderlerinden gizli kalmıştır. Peygamber Efendimizin hayatında, Mekke liderlerinin bu evi bildiklerine işaret eden hiçbir hadise yoktur. Ancak Hz. Ömer'in (r.a) müslüman oluşu hadisesinde dolaylı olarak bu evin yerine işaret edilmiştir, fakat, Hz. Ömer'in de kesin olarak bilip bilmediği meçhuldur. Hz. Ömer'in, kendisine nereye gittiğini soran Naîm bin Abdullah'a "Safâ tepesi tarafındaki eve, Muhammed'e gidiyorum" demesinden bunu çıkarıyoruz.

Kureyşliler, Muhammed'e (s.a) tâbi olanların Safâ tepesi tarafında bir eve gidip geldiklerini hissetmişlerdi ama, kesin olarak hangi ev olduğunu bilmiyorlardı.

Müslümanların bu derece gizliliği muhafaza edebilmeleri ve Kureyş'in bu işi farkedememesinin iki veya üç sebebi vardı.

Birinci Sebep: Erkâm'ın (r.a) müslüman olduğu bilinmiyordu. Onun için, Hz. Muhammed'le (s.a) ashabının onun evinde toplanabilecekleri kimsenin aklına gelmiyordu.

İkinci Sebep: Erkâm bin Ebi'l Erkâm (r.a), Mâhzum oğullarından idi. Mâhzum oğulları da, Haşim oğullarıyla rekabette bulunan ve onlara karşı savaş sancağını taşıyan tek kabile idi. Bu durumda Erkâm'ın (r.a) müslüman olduğu bilinse bile, toplantının onun evinde yapılabileceği kimsenin aklına gelmezdi. Çünkü bunun manası, toplantılar düşman saflarının tam ortasında yapılıyor, demekti.

Üçüncü Sebep: Erkâm bin Ebi'l Erkâm müslüman olduğu zaman çok gençti. Yaklaşık olarak onaltı yaşında idi. Kureyşliler, İslâm toplantı merkezinin nerede olduğunu araştırmayı düşündüklerinde, Hz. Muhammed'in (s.a) ashabından küçük yaşta olanların evlerini araştırmayı akledememişler ve bütün dikkatlerini, Rasülullah'ın (s.a) eviyle ashabından büyük olanların evlerine çevirmişlerdi.

Kureyşliler, toplantı yerinin büyük bir ihtimalle Haşim oğullarından birinin evinde olduğunu zannediyorlardı. Bununla beraber Hz. Ebubekir'in (r.a) veya Osman bin Affan'ın (r.a) evlerinde de olabileceğini düşünüyorlardı.

Onun için, bu evin seçilmesinin emniyet yönünden çok isabetli olduğunu görüyoruz. Kureyş'in toplantı yerini keşfettikle-

Rasülullah'm (s.a) eviyle ashabmdan büyük olanlann evlerine çevirmişlerdi.

KureyşIiler, toplantı yerinin büyük bir ihtimalle Haşim oğuUarmdan birinin evinde olduğunu zannediyorlardı. Bununla beraber Hz. Ebubekir'in (r.a) veya Osman bin Affan'm (r.a) ev lerinde de olabileceğini düşünüyorlardı.

Onun için, bu evin seçilmesinin emniyet yönünden çok isa betli olduğunu görüyoruz. Kureyş'in toplantı yerini keşfettikle-

rini ve bu merkeze baskın yaptıklarını, kesinlikle duymadık. Ulaşabildikleri en son nokta, toplantının Safâ tarafında bir evde yapılabileceğinden şüphe etmeleridir.

Daha, henüz belirtileri ortadan kalkmamışken, Safâ civarındaki bu evi gördük. Fakat, Mekke evleri arasında yerini tam olarak tesbit edebilmemiz çok zordu. Siyer kitaplarında da bu evin özelliklerini belirten hiçbir işarete rastlamadık.

Altıncı Özellik
KAYNAK KİTAP KUR'AN

Bu konu davetçilerin en çok ihtiyaç duydukları konudur. İlmin doğrudan doğruya Kur'an gibi bir kaynaktan alınması, orada Rasûlullah'ın (s.a) yanında gerçekleşiyordu. Ruhu'l Kuds'ün (Cebrail a.s), Muhammed'in (s.a) kalbine indirmiş olduğu ayetlerin bir kaçından nasibini alan bir müslümana, bu ayetler kafi geliyor ve yeni bir Kur'an nesli yetiştirmek için yeterli oluyordu. Bu nesil, sadece Kur'an'ın vahyinden ve Rasûlullah'ın (s.a.) hadîslerinden besleniyor ve bununla cahiliye döneminin bütün pisliklerini, inançlarını ve değerlerini siliyor, alemlerin Rabbi olan Allah'tan gelen yeni manalarla kalplerini *dolduruyorlardı.*

Bu insanların ortamını değiştiren şey, Allah'ın vahyiyle olan günlük buluşmalarıdır. Nefisler, Allah'tan inen vâhiyle reaksiyona geçmiş ve kendisini önceki haline hiç benzemeyen yeni bir insan olarak buluvermişti; değerleriyle, duygularıyla, sevinmesiyle, üzülmesiyle, kızmasıyla, rızasıyla, sevgisiyle, gazâbıyla, ümidiyle, elemiyle yepyeni bir insan.

Eğitici önder Muhammed (s.a), bu merhalede ilim kaynağını tekleştirmeye gayret etmiştir. O kaynak da Kur'an'dır. Peygamber Efendimizin yetiştirmiş olduğu nesil, okuma-yazma bilmeyen ümmî bir nesildi. Hak ve batıl'ın birbirine karıştığı beşerî kültürü almamışlardı. Yunanlıların felsefesinden Romalıların bilimlerinden ve Fârisilerin hikmetli sözlerinden uzakta idiler. Bu nesil sadece Allah'ın vahyiyle mutlu olarak yaşadı. Bu vahyi doğrudan doğruya Rasûlullah'ın (s.a) ağzından alıyorlardı. Rasûlullah (s.a) bir gün, Hz. Ömer'in Tevrat'tan bir sayfayı okuduğunu görünce kızmış ve *"Eğer Musa şu anda aranızda yaşıyor olsaydı, bana uymaktan başka kendisine hiçbir şey*

yetiştirmiş olduğu nesil, okuma-yazma bil meyen ümmî bir nesildi. Hak ve batıl'ın birbirine karıştığı beşeri kültürü almamışlardı. Yunanlıların felsefesinden Roma- lüann bilimlerinden ve Fârisileıin hikmetli sözlerinden uzakta idiler. Bu nesil sadece Allah'ın vahyiyle mutlu olarak yaşadı. Bu vahyi doğrudan doğruya Rasülullah'm (s.a) ağzmdan ahyor- lardı. Rasülullah (s.a) bir gün, Hz. Ömer'in Tevrat'tan bir say fayı okuduğunu görünce kızmış ve *"Eğer Musa şu anda aranız da yaşıyor olsaydı, bana uymaktan başka kendisine hiçbir şey*

helâl olmazdı" demiştir.[1]

Bunun için ilk merhalede, davetçilerin almış olduğu yöntemin Kur'an'dan kaynaklanmış olduğunu görüyoruz. Müslümanın bu merhalede almış olduğu her şey bu eksen etrafında dönmektedir. Hatta fıkıh, hadis, tefsir, tarih hakkındaki malumatları ve cahiliye ile cahiliye düşünceleri hakkındaki malumatlarının hepsi bu eksenden çıkış yapmaktadır. Hiçbir ilmi tek olarak kendi başına almamış, bu malumatların hepsini Kur'an ayetlerinden almıştır.

Yedinci Özellik
DÜZENLİ TOPLANTILAR

Düzenli olarak yapılan toplantılar, yöneticilerle askerleri birbirlerine bağlar, fertlerin kendilerine olan güvenlerini arttırır ve yollarına devam edebilmeleri için azimlerini güçlendirir. Sahabi, Erkâm'ın evine gelir, gün boyunca başından geçenleri, yaptığı fikri tartışmaları, duymuş olduğu görüşleri ve kendi ortaya koyduğu delilleri, Rasülullah'a (s.a) ve arkadaşlarına anlatır. Eğitici Önder ona uygun olan yönlendirmeyi yapar, ya tutumunu öğer, ya düzeltir ya da terketmesini emrederdi. Çözülmesi güç olan bütün problemlerin çözümünü sağlayan, fitnenin kökünü kurutan ve iç safları kuvvetlendirip birbirine çok sıkı bağlı bir birlik haline getiren, yöneticilerle fertler arasında sürdürülen düzenli toplantılardır. Bu toplantıların kesilmesi ve yöneticilerle askerler arasındaki mesafenin uzaklaşması, birinci olarak güveni zayıflatır, ikinci olarak iç saflarda bir takım gedikler açar, üçüncü olarak da inanç yapısını zayıf ve gevşek bir hale getirir. Bu netice de çok tehlikelidir.

Sekizinci Özellik
MEKKE VADİLERİNDE GİZLİ NAMAZ

Bu merhalede namaz, sadece sabah ve yatsı vakitlerinde kılınıyordu. Müslümanlar sabah namazlarını, daha henüz Kureyşlilerin dikkatlerini üzerlerine çekmeden önce, ara sıra Kâbe'de kılıyorlardı.

(1) Cabir'den Şaâbi, Şaâbiden Hammad, Hammad'tan Ebu Yâ'lâ rivayet etmiştir.

namazlanm, daha henüz Ku- reyşlilerin dikkatlerini üzerlerine çekmeden önce, ara sıra Kâbe'de kılıyorlardı.

(1) Cabir'den Şaâbi, Şaâbiden Ham m ad, Hsunmad'tan Ebu Yâ'lâ rivayet et* m istir.

Rasülullah (s.a) günün başlangıcında Kâbe'ye gidiyor ve Kuşluk namazını kılıyordu. Kureyş'liler bu namazı kötü görmüyorlardı. Diğer günlerde de namaz kıldığı zaman, Ali (r.a) veya Zeyd (r.a) kendisine gözcülük yaparlardı.

Rasülullah (s.a) ve ashabı ikindi vakti geldiği zaman, birer veya ikişer olmak üzere Mekke vadilerine dağılırlar, ikindi namazını kılarlardı. Kuşluk namazını da böyle kılarlardı..... Hicretten önce namazlar ikişer rekattı.)[1]

Namazların açık olarak kılınması, Mekkelilerle doğrudan doğruya yüzleşmek anlamına geleceğinden, bu şekilde gizli olarak kılınıyordu. Davet ilân edilmişti, ama ibadetin ilânı, Hz. Ömer'in (r.a) müslüman oluşuna kadar gecikti.

Öyleyse, namazsız geçen hiçbir merhale yoktu, fakat gizliliği veya açıklığı genel duruma bağlıydı.

Çağdaş toplumumuzda namaza İslâm'dan kalan bir miras gözüyle bakılmaktadır. Onun için normal hallerde hükümetler tarafından mescidlerde kılınması serbest bırakılmıştır. Fakat namazlarını devamlı olarak mescitte kılan bir müslümana, şüpheli gözüyle bakılmaktadır. Namaz, daha henüz kimliği belirlenmemiş bir kişi için çok büyük bir tehlike olabilir. Namaz, İslâm'a intisab etmek demektir, onun için namazını devamlı olarak cemaatle kılmaya gayret edenlere, hakim güçler tarafından tehlikeli damgası vurulmaktadır.

Bununla beraber görüyoruz ki, her müslüman için, cemaatle namaz kılmama konusunda bir kolaylık yoktur. Ancak kişi, düşman saflarında belirli bir görevi ifâ etmek için çalışıyor ve kimliğinin keşfedilmesini istemiyorsa o zaman, cemaatle namaz kılmama konusunda özürü kabul edilir. Ama, eğer böyle bir durum yoksa, davet açıklık dönemindeyse ve namaz kılmak kendisini tehlikeye götürmüyorsa o zaman cemaatle namaz kılmaması için hiçbir özürü yoktur kişinin. Korku, cemaatle namazın terkedilmesini mubah kılan özürlerden biridir. Herhangi bir tehlikeden korkularak mescitte namaz kılınmıyorsa, dikkati çekmeyen diğer yerlerde cemaatle namazımızı kılmamız mümkündür. Bu, evlerde ya da davetçilerin toplanma merkezlerinde yapılabilir.

Gizli davet ve gizli örgütlenme merhalesinde, namazın gerekli olduğunu, ancak gizli ve kişisel olarak edâ edildiğini gör-

(1) İmtâ'ul Esmâ, Makrizî: c.1. s.17.

mazm terkedilmesini mubah kılan özürlerden biridir. Herhangi bir tehlikeden korkularak mescitte namaz kıhnımyorsa, dikkati çekmeyen diğer yerlerde cemaatle namazımızı kılmamız müm kündür. Bu, evlerde ya da davetçüerin toplanma merkezlerin de yapılabilir.

Gizli davet ve gizli örgütlenme merhalesinde, nam azm ge rekli olduğunu, ancak gizli ve kişisel olarak edâ edildiğini gör

(1) İmtâ'ul Esmâ, Mâkrizi: c.l. s .l7 .

müştük. Fakat bu merhalede, açık davet ve gizli örgütlenme merhalesinde namazın cemaat halinde mescidlerde kılınması gerekir. Eğer mescidlerde cemaat halinde namaz kılmak mala, cana ve bedene bir tehlike arzediyorsa, o zaman küçük cemaatler halinde, toplantı yerlerinde ve evlerde namazın kılınması mümkündür. Kul ile Rabbi arasında bir bağ olan namazın kılınması gereklidir. Namazsız bir dinde hayır yoktur.[1] Rasûlullah'ın (s.a) dediği gibi: Kul ile küfrün arasında, namazın terkedilmesi vardır.[2]

Dokuzuncu Özellik
MANEVİ EĞİTİM

Eğitim merhalesinde, ibadet, itaat ve nafileler kadar nefse tesirli olan daha büyük bir şey yoktur. İbadet, itaat ve nafileler kalbi Allah'a (c.c) bağlayarak onun büyük zorluklara ve daha büyük fitnelere karşı kuvvetli olmasını sağlar ve hak üzerinde sabit kalmasına sebeb olur.

Bu merhale, kendini Allah'a verme, ibadet ve gece namazları merhalesidir.

El-Bezzar, Cabir oğlu Ukeyl'in oğlu Muhammed'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Kureyş Dar'ün Nedve'de (Kureyş'in büyük toplantılarını yaptıkları merkezdir) toplandı. (Hz. Muhammed'i kastederek) Bu adama bir isim takın da, insanlar ondan yüz çevirsinler" dediler. Kimisi: *"Kâhin"* dedi, diğerleri *"Kâhin değil"* dediler. Kimisi: *"Deli"* dedi, diğerleri, *"Deli değil"* dediler. Kimisi: *"Sihirbaz"* dedi. Diğerleri *"Sihirbaz da değil"* dediler. Müşrikler bu şekilde hiçbir karar alamadan dağıldılar. Bu haber Rasûlullah'a (s.a) ulaştığı zaman üzüldü ve elbisesiyle örtünerek uzandı. O bu halde iken Cebrail (a.s) gelip:[3] *"Ey örtünüp bürünen Muhammed! Gecenin yarısında, istersen biraz sonra, istersen biraz önce bir müddet için kalk ve ağır ağır Kur'an oku"* ayetini getirdi.

İmam Ahmed, Aişe'nin (r.a) nin şu sözünü rivayet etmiştir:

Allah (c.c) bu sûrenin başlarında gece namazını farz kıldı. Rasûlullah (s.a) ve ashabı (r.a) tüm bir sene, ayakları şişene ka-

(1) İbn-i Hişâm: c.4 s.137.
(2) Müslim rivayet etmiştir.
(3) İbn-i Kesir'in tefsiri. c.3 s.562.

namazını farz lolch.
RasüluUah (s.a) ve ashabı (r.a) tüm bir sene, ayaklan şişene ka-

(1) İbn-i H işfim : c.4
s.137. (2) M fislim r iva
yet etm iştir.
(3) İbn-i K esir'in tefsiri, c.3 s.562.

dar gece namazlarına devam ettiler. Allah (c.c) bu sûrenin son kısımlarını tam oniki ay tuttu, indirmedi. Sonra bu surenin son kısımlarını müslümanlara kolaylık olarak indirdi ve gece namazı önceleri farz olduğu halde, sonradan, isteyenin kılıp, isteyenin kılmayabileceği bir namaz oldu.(1)

Allah'ın (c.c) emrine itaat açısından, zor bir eğitim aşaması olan başlangıçtaki, gece namazı tam bir yıl süreyle farz olarak devam etti. Kur'ân'ı Kerim bu olayı şöyle yönlendirmektedir: *"Ey örtünüp bürünen Muhammed! Gecenin yarısında, istersen biraz sonra, istersen biraz önce bir müddet için kalk ve ağır ağır Kur'ân oku. Doğrusu biz sana taşıması ağır bir söz vahyedeceğiz. Şüphesiz gece kalkışı daha tesirli ve o zaman okumak daha elverişlidir. Çünkü gündüz, seni uzun uzun alıkoyacak işler vardır."* (Müzzemmil: 1-7)

Gece namazı kendi başına bir hedef teşkil etmemektedir. Allah (c.c) kullarına kesinlikle azab vermek istemez. Fakat, gece namazı insanı Allah'a çok kuvvetli bir bağ ile bağlayan imanın terbiyesidir. Allah'a yakınlık vesilesidir. Allah'ın zikrine, O'na yönelmeye ve O'na güvenmeye bir vesiledir.

"Rabbinin adını zikret, herşeyi bırakıp yalnız O'na yönel. O doğunun ve batının Rabbi'dir. O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyse O'nu vekil tut...." (Müzzemmil: 8-9)

Savaşta tek silah, Allah Teala'nın adını zikretmek, herşeyi bırakıp O'na yönelmek, O'na güvenmek ve yalnız O'na ibadet etmektir. İnananlara belâlara karşı sabır, ezâlara karşı tahammül, ihanetlere karşı sebât veren budur. Doğrudan doğruya hesaplaşmaya iznin verilmediği bu merhalede tek silah budur.

"Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarından güzellikle ayrıl. Varlık sahibi olup da seni yalanlayanları bana bırak, onlara biraz mehil ver." (Müzzemmil: 9-11)

Allah'a (c.c) davet sancağını taşıyan, O'nun yolunda her türlü zorluk ve eziyete katlanan Allah yolu davetçilerinin, kalplerini ve ayaklarını sâbit kılacak olan bu yegane silaha çok ihtiyaçları vardır. Böyle merhalelerde, ibadet yönüne, manevi yöne, düzenli bir şekilde gece namazlarına ve irşadın devamını sağlamak için eğitici konferanslara önem vermeyen İslâmi hareketin askerleri birbirinin ardı sıra dökülmeye ve zorlukların baskısı altında yıkılmaya mahkumdurlar.

(1) İbn-i Kesir: c.3. s.564.

yolunda her türlü zorluk ve eziyete katlanan Allah yolu davetçilerinin, kalp lerini ve ayaklarım sâbit kılacak olem bu yegane silaha çok ihti yaçları vardır. Böyle merhalelerde, ibadet yönüne, manevi yöne, düzenli bir şekilde gece namazlanna ve irşadın devamım sağla mak için eğitici konferanslara önem vermeyen İslâmi hareketin askerleri birbirinin ardı sıra dökülmeye ve zorlukların baskısı altında yıkılmaya mahkumdurlar.

(1) tbn-i Kesir; c.3. s.564.

Hemen şunu da belirtmek gerekir ki, eğer davetçinin Kur'an'ı ezberlemesi açısından iyi bir birikimi yoksa, onun için gece namazı, uygulanması kâbil olmayan, teorik bir emir olacaktır. Kur'an'ı Kerim'den sadece namazlarında tekrar edip durduğu birkaç ayetten başka ezberi olmayan bir kardeşimiz, nasıl gece namazına kalkacak ve kalbi nasıl huşû ile çarpacaktır? Allah yolunda ibadet için ayaklarını bir hizaya getirdiğinde gözü, gönlü duygusu, ruhu ve hayatı Kur'ân'la dolu olmazsa, Kur'ân'ın lezzeti kalbine karışmazsa, ibadet ve itaatin lezzetini nasıl alabilir? Kalbinde Kur'ân menbalarının kaynayabilmesi için, Kur'ân'dan okuyabildiği kadar okumalı, onun uyarıcı ve müjdeleyici havasında yaşamalı ve hükümleri üzerinde dikkatle durmalıdır.

Gece namazlarına kalkmak kadar, Kur'ân'ın ezberlenmesi, ezberlerin anlam olarak kavranması, müslümanların kalplerinde sonsuz hazlar bırakan ibadet çeşitleridir. Bu yüzden Kur'ân'ın ezberlenmesi davetçinin ana hedeflerinden birini oluşturmalıdır. Özellikle de ezberlemeye zihnen daha uygun olan küçük kız ve erkek çocuklar üzerinde ısrarla durulmalıdır. Çünkü gelecek İslâm'ınsa (ki biz ona inanıyoruz) onu sağlayacak olan savaşçılar bugünün küçükleridir.

Cemaatin belirleyeceği pratik eğitim yönteminin, yirmi yaşına gelene kadar müslüman bir gence Kur'ân'ın çoğunu ezberletmesi lazımdır. Ezberlemiş olduğu bu Kur'ân, itaatte, nafilede, gece namazlarında ve kıraatinde onun azığı olacak, o zaman ibadetin, itaatin, gece namazının, zikrin ve tevekkülün gerçek lezzetini tadacaktır. Yine bu merhalede eğitim yönteminin özellikle tehlîl'le (*La ilahe illâllah*), tekbir'le (*Allah'ü Ekber*) tahmid'le (*Elhamdülillah*), tesbih'le (*Sübhanellah*) ve Nebi'ye (s.a) getirilen salavat-ü şerife ile, Allah'ı (c.c) zikir etmenin üzerinde önemle durması gerekir. Rasûlullah'tan vârid olan zikirler ve mutlak zikirler alınarak gece gündüz bunlara devam edilmelidir.

"Rabbinin adını an; herşeyi bırakıp yalnız O'na yönel"

Gençliğini ve ergenlik çağlarını, ibadet ve itaatle, devamlı olarak Kur'ân okumakla, Allah'a itaatle, gece namazlarına kalkarak, yalnız kaldığı yerlerde Allah'ı zikredip ağlayarak, kalbi mescidlere bağlı, arıların vızıldaması gibi gece yarılarında Kur'an ve zikirle kalbi titreyerek, Kur'ân'ı kalbine ve fikrine silinmez bir mühür gibi basmış olarak geçiren müslüman bir

“Rabbinin adını an; kerşeyi bırakıp yalnız O’na yönel”

Gençliğini ve ergenlik çağlarını, ibadet ve itaatle, devamlı olarak Kur an okumakla, Allah'a itaatle, gece namazlarma kal karak, yalnız kaldığı yerlerde Allah'ı zikredip ağlayarak, kalbi mescidlere bağlı, anların vızıldaması gibi gece yarılarında Kur'an ve zikirle kalbi titreyerek, Kur'ân'ı kalbine ve fikrine si linmez bir mühür gibi basmış olarak geçiren müslüman bir

genç, İslâmi hareketin kişileri yetiştirirken örnek alabileceği bir gençtir. Eğer bu konuda gereken önem gösterilmezse, yapılması için uğraşılan bina dayanıksız olacak ve tağutların ilk darbeleriyle çökecektir.

Eğitim olarak, kişisel bütünlüğü sağlamak için gerekli olan yöntem budur. Müzzemmil sûresinin rehberliği altında, zorba kafirlerle hesaplaşma isteğinin harareti, sadece Allah'a yönelme, ibadet, Allah'ın yardımına ve kafirlerden intikam alacağına güvenmenin harareti karşısında erimektedir.

"Varlık sahibi olup da seni yalanlayanları bana bırak, onlara biraz mehil ver. Şüphesiz katımızda onlar için ağır boyunduruklar, cehennem, boğazı tıkayan bir yiyecek ve can yakan azab vardır. Kıyametin koptuğu gün, yeryüzü ve dağlar sarsılır, dağlar yumuşak kum yığını haline gelir"(Müzzemmil:10-14)

Onuncu Özellik
ZARURET HALİNDE NEFSİ SAVUNMA

İslâm düşmanları müslümanlara eziyet etmek istediklerinde müslümanın da bu eziyetlere karşı koyma gücü varsa, karşılık vermelerinde hiçbir sakınca yoktur. Özellikle de, eziyetler vücuda yönelik ise.

Daha önce zikretmiş olduğumuz, Mekke vadilerinde gizli olarak namaz kılındığı dönemde, Saâd bin Ebi Vakkâs'ın (r.a) başından geçen şu olay, bu görüşümüzü desteklemektedir: (.....Saâd bin Ebi Vakkâs ile Râsûlullah'ın (s.a) ashabından bir grup, Mekke vadilerinden birinde gizli olarak namazlarını kılarlarken, müşriklerden bir grup karşılarına çıkar, yaptıkları işi iyi görmeyerek söylenmeye ve kendilerini ayıplamaya başlarlar sonra da kavga ederler. Saâd bin Ebi Vakkâs o gün müşriklerden birinin başına bir hayvan kemiğiyle vurarak, başını yarar. Bu İslâm'da akıtılan ilk kandır."[1]

Aynı şekilde Osman İbn Maz'ün'un (r.a) Habeşistan'dan döndüğünde başından geçen olay görüşümüzü desteklemektedir. Osman İbn Maz'ün Habeşistan'dan dönünce, Velid ibn Muğire'nin teminatı altında Mekke'ye girmişti. Sonra onun teminatı altından çıkıp, Allah'ın himayesi altına girdi. Bir gün, müslümanları yeren Lübeyd adlı şâirin mısralarına cevap ve-

(1) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm: 57.

Aynı şekilde Osman İbn Maz'ün'un (r.a) Habeşistan'dan döndüğünde başından geçen olay görüşümüzü desteklemekte dir. Osman İbn Maz'ün Habeşistan'dan dönünce, Velid ibn Mu- ğire'nin teminatı altında Mekke'ye girmişti. Sonra onun temi natı altından çıkıp, Allah'ın himayesi altına girdi. Bir gün, müslümanlan yeren Lübeyd adlı şâirin mısralanna cevap ve-

(1) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm: 57.

rince, müşrikler üzerine yürüdüler, yediği darbelerden gözleri morarana kadar müşriklerle dövüştü"[1]

Hz. Ömer'in (r.a) İslâm'a girişinden sonra başından geçen olay da, bu görüşümüzü desteklemektedir. Hz. Ömer (r.a) İslâm'a girdikten sonra, bir gün müşriklerle kavgaya tutuşmuş ve güneş tepelerine yükselene kadar kavgaya devam etmişlerdi"[2]

Bu durum, bütün müslümanlar için geçerli değildir. Bu gibi olayları ancak kavimleri içerisinde belli bir yeri olan güçlü müslümanlar yapabilirler. Fakat güçsüz olan müslümanlar bu tavrı takınamazlar.

Bu özellikten anladığımız gibi, İslâmi hareketin fertleri mücadele yönünden aynı seviyede bulunamazlar. İçlerinde kişisel kuvvetine, aşiretine ve mevkiine dayanarak daha etkin bir mücadele verebilecek kişiler olabilir. Bu kimseler müşriklerin eziyetlerine daha çok tahammül edip, düşmanlıklarına mükabelede bulunabilirler. Kur'ân-ı Kerim, bu kişileri öğerek onların sıfatlarından bahsetmektedir:

"Onlar, bir haksızlığa uğradıklarında üstün gelirler." (Şura:39)

Kafirlerin saldırılarına mükâbelede bulunmak müslümanların moralini yükseltmede olumlu bir rol oynar. Kuvveti takdir edip, hoşlananların üzerinde büyük bir etkisi olur. Onları İslâm davetçilerinin saflarına katılmaya teşvik eder.

Osman İbn Maz'ün'un (r.a) Velid ibn Muğire'ye vermiş olduğu cevap, kendisine olan derin güveni ortaya koymaktadır:

"Ey Ebâ Abd'ü Şems (Velid ibn Muğire'nin künyesidir) ben senden daha kuvvetli ve daha izzetli olan birinin himayesi altındayım. Sağlam olan şu gözümün de diğer eşi gibi Allah yolunda nasibini almaya ihtiyacı vardır"[3]

Fakat hemen belirtmemiz gerekir ki, bu savunma kesinlikle saldırı ve kışkırtmaya dönüşmemelidir. Bu merhalede müslümanın yapmış olduğu sınırlı savunma, her toplumda normal bir insanın, kendisine karşı yapılan saldırılara karşı kullanmış olduğu en tabii bir savunma hakkıdır. Bu savunma, müslümanın kişisel inanç ve ibadet özgürlüğünü garanti altına alabilme-

(1) Siyer-i İbn-i Hişâm: c.2. s.9-10.
(2) Mubarek Fûri Rahik El-Mâhtum: s.120. İbn-i Cevzi'den. s.8.
(3) Siyer-i İbn-i Hişâm: c.2. s.10.

B u m erh a lede m ü s- lüm amn yapımş olduğu sım rlı savunm a, h er toplu m da n orm a l bir insamn, kendisine karşı yapılan sa ld ın la ra k a r şı k u lla n m ış olduğu en tabii bir savunm a hakkıdır. Bu savu n m a , m ü s lü m a - m n kişisel inanç ve ibadet Özgürlüğünü garanti a ltm a a labilm e-

(1)) S iyer-i Ibn -i H işâm : c.2 . s.9 -10 .
(2)) M übarek F û ri R ahik E I-M âhtum : s.120 . tb n -i C evzi'd en . s.8 . (3) S iyer-i tbn -i H işâm : c.2 . s.lO .

si için gereklidir. Müslüman kişinin bu hakkına karşı saldırıda bulunanlara, aynı şekilde mukâbele edilecektir.

Onbirinci Özellik
ALLAH YOLUNDA BASKI VE EZİYETLERE KATLANMAK

Mekke müşriklerinden her kabile, müslüman olan fertlerine ve kölelerine, onları Allah'ın dininden döndürmek için her türlü işkenceyi yapıyordu. Bu konu hakkında bazı örnekler verelim:

Ebu Cehil, Mekke halkından makam ve şeref sahibi birinin müslüman olduğunu duyduğu zaman onu kınar ve azarlar, malına ve akrabalarına çok büyük zararlar vermekle tehdit ederdi. Eğer zayıf olursa vurur ve işkence yapardı.

Amcası, Osman bin Affan'ı (r.a) müslüman olduğu zaman, hurma ağacı yapraklarından yapılmış bir hasıra sarmış sonra da hasırı ateşe vermişti.

Mus'âb bin Umeyr'in (r.a) annesi, oğlunun müslüman olduğunu duyduğu zaman onu günlerce aç bırakmış sonra da evinden atmıştı. Müslüman olmadan önce, yaşam tarzı bütün insanlardan daha müreffeh olan Mus'âb'ın o yumuşak ve narin teni, bu olaydan sonra bir yılan derisi gibi kırış kırış olmuştu.

Ümmeyye bin Hâlef el-Cemhi'nin kölesi Bilâl (r.a) müslüman olduğu zaman Ümeyye, Bilâl'in (r.a) boynuna bir ip geçirerek çocuklara teslim eder, çocuklar da, ip Bilâl'in (r.a) boynunda iz yapana kadar onu Mekke tepelerinde dolaştırırlardı. Ümeyye sık sık Bilâl'i bağlayıp sopa ile döver, uzun süre güneşin sıcağında oturtur ve aç bırakırdı. Bunların hepsinden daha kötüsü, öğle sıcağı iyice bastırdığı zaman Bilâl'i Mekke dışına çöle çıkarıp kızgın kumların üzerine yatırırdı. Sonra adamlarından büyük bir kaya getirmelerini ister ve onu Bilâl'in göğsüne koydururdu. Bilâl'e "Ya Muhammed'i inkâr edip, Lât ve Uzzâ'ya taparsın, ya da vallahi ölene kadar böyle kalırsın" diye tehdit ederdi. O halde bile, Bilâl'in (r.a) ağzından "Ehad'ün Ehâd" (Allah birdir, bir...!) kelimesinden başka hiçbir kelime çıkmazdı. Birgün Ebubekir (r.a) oradan geçerken Bilâl'e yaptıklarını gördü ve onu bir zenci köle karşılığında satın alarak serbest bıraktı. Ebubekir'in (r.a) Bilâl'i (r.a) yedi veya beş gümüş karşılığında satın alıp serbest bıraktığı söylenir.

inkâr edip, Lât v e ' Uzzâ'ya taparsın, ya da vallahi ölene kadar böyle kalırsın" diye tehdit ederdi. O halde bile, Bilâl'in (r.a) ağzından "Ehad'ün Ehâd" (Allah birdir, bir...!) kelimesinden başka hiçbir kelime çıkmazdı. Birgün Ebubekir (r.a) oradan geçerken Bilâl'e yaptık larım gördü ve onu bir zenci köle karşıhğmda satın alarak ser best bıraktı. Ebubekir'in (r.a) Bilâl'i (r.a) yedi veya beş gümüş karşıhğmda satın alıp serbest bıraktığı söylenir.

Ammar bin Yasir (r.a) Mâhzum oğullarının sözleşmeli kölesiydi, annesi ve babasıyla birlikte müslüman olmuşlardı. Başlarında Ebu Cehil olmak üzere Mekke müşrikleri, güneşin çölü ateş gibi yaktığı anlarda bedenlerine ateş tutarak onlara azap ederlerdi. Bir gün aynı şekilde azap ederlerken Rasülullah oradan geçiyordu, kendilerine azab edilirken gördü ve "Ey Yasir ailesi sabırlı olun. Şüphesiz sonunda gideceğiniz yer cennettir" buyurdu. Yasir (r.a) müşriklerin işkenceleri altında Rabbine ruhunu teslim etti. Ammar'ın annesi Sümeyye, Ebu Cehil'in karnına vurduğu bir mızrak darbesiyle can verdi ve İslâm'ın ilk kadın şehidi oldu. Müşrikler Ammar bin Yasir'e (r.a) bazen ateşle, bazen sırtına kızgın taşlar koymak, bazen de nefesi kesilene kadar suya batırmak suretiyle işkenceye devam ettiler. Muhammed'i inkâr edip, Lât ve Uzza'ya inandığını söylemezse kendisini bırakmayacaklarını söylüyorlardı..... Ebu Fukeyne -adı Eflâh'tır- Abduddâr oğullarının sözleşmeli kölesiydi. Ayaklarından ip bağlayıp, kızgın kumlar üzerinde kendisini sürükleyerek azab ederlerdi.

Habbab bin Eret (r.a), Sibâ el'Huzâiyye'nin kızı Ümmü Enmâr'ın sözleşmeli kölesi idi. Müşrikler her türlü işkenceyi kendisine tattırıyorlardı. Saçlarından şiddetle çekerek boynunu kırarcasına büküyorlar, defalarca kor halindeki kömürlerin üzerine yatırıp kalkamaması için üzerine ağır taşlar koyuyorlardı. Zennire, Nehdiyye ve kızı Ümmü Abyes müslüman olan kadın kölelerdendi. Müşrikler onlara da yapmadıkları işkenceyi bırakmamışlardı. Mû'mil oğullarının (Adiy oğullarının bir koludur) bir câriyesi müslüman olmuştu. Ömer bin Hattab (O zamanlar müşrikti) bıkana kadar kendisini döver ve ona: Bıkmadıkça seni dövmeyi bırakmam derdi.

Ebubekir (r.a) bu câriyeleri satın alıp serbest bırakmıştı. Aynı zamanda Bilâl'i ve Amir bin Fuheyre'yide satın alarak serbest bırakmıştı.

Müşrikler, sahabelerden bazılarını inek veya deve derisine sararak, bazılarına da demirden bir zırh giydirerek, kızgın çöle atıyorlardı. Allah yolunda azab edilenlerin listesi çok uzun ve çok acıdır. Müşrikler, müslüman olduğunu öğrendikleri herkese işkence ediyorlardı.[1] Bu alimin anlattıklarının, hiçbir açıklamaya ihtiyacı yoktur.

(1) Mubarek Fûri, Rahik El'Mâhtum. s.101-104.

derisin e sararak, bazılanna da dem irden bir zırh giydirerek, k ızgm çöle atıyorlardı. Allah yolunda azab edilenlerin listesi çok u zu n ve çok acıdır. Müşrikler, m üslüm an olduğunu öğrendikleri h erk ese işkence ediyorlardı.''' Bu alim in a n la t t ık la r ın ın , h içbir a çık la maya ihtiyacı yoktur.

(1) M übarek F öri, R a h ik E l'M âh tu m . s.101 -104 .

Onikinci Özellik
ZAYIFLARIN DİNLERİNİ DEĞİŞTİRİR GİBİ GÖRÜNMELERİNE MÜSADE ETMEK

Said bin Cübeyr'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Abdullah bin Abbas'a : Müşrikler, Rasülullah'ın (s.a) ashabına dinlerini değiştirir gibi görünmelerine müsade edilebilecek kadar işkence ediyorlar mıydı? diye sordum. "Evet, vallahi onlara öyle azab edip, aç ve susuz bırakıyorlardı ki, bu işkencelerin sonunda oturabilecek güçleri dahi kalmıyordu. İstediklerini söyletene kadar işkenceye devam ediyorlar, sonra "Allah'ın yerine Lât ve Uzza'yı ilah olarak kabul ediyor musun? diye soruyorlar, işkenceye maruz kalan kişide "Evet" cevabını veriyordu. Önlerinden zenci bir köle geçtiğinde "Allah'ın yerine bunu ilah olarak kabul ediyormusun?" diye soruyorlar O da canını kurtarabilmek gayesiyle "Evet" cevabını veriyordu, dedi."[1]

Ammar bin Yasir (r.a) hakkında rivayet edilenlere göre, müşrikler ona bazen ateşle, bazen sırtına kızgın taşlar koymak, bazen de nefesi kesilene kadar suya batırmak suretiyle işkence ediyorlar, Muhammed'i inkar edip Lât ve Uzza'ya inandığını söylemezse kendisini serbest bırakmayacaklarını söylüyorlardı. O da zorunlu olarak, istemeyerek söylediklerini yaptı. Sonra ağlayarak Rasülullah'a (s.a) gitti, başından geçenleri anlattı ve Allah Teala (c.c) şu ayeti kerimeyi indirdi *"Gönlü imanla dolu olduğu halde, zor altında olanın dışında, inandıktan sonra Allah'ı inkar eden, gönlünü kafirliğe açanlara Allah katından bir gazab vardır, büyük azap da onlar içindir"* (Nahl: 106)

Bu özelliğin, bir önceki özellikle içiçe olduğunu görüyoruz. Bir önceki özellikte işkence altında şehid düşen müslümanlardan bahsetmiştik. Bu özellikte ise işkence altında dinlerinden dönmüş gibi görünmek zorunda kalan müslümanlardan bahsettik. Ammar bin Yasir (r.a) Rasülullah'a (s.a) kendisine nasıl işkence yapıldığını ve başından geçen olayı anlatınca Rasülullah (s.a) kendisine *"Kalbini nasıl buluyorsun?"* diye sormuş, Ammar da (r.a) *"İmanla dolu olarak Ey Allah'ın Rasulü"* diye cevap verince, Rasülullah (s.a) : *"Eğer, canına kasdederlerse, dön"* buyurmuşlardır.

Öyleyse İslâmi hareket içerisinde kişilik seviyelerinin birbi-

(1) Tehzîb-i Siyer-i İbn-i Hişâm: s.72.

görünmek zorunda kalan müslümanlardan bahset tik. Ammar bin Yasir (r.a) Rasülullah'a (s.a) kendisine nasıl iş kence yapıldığını ve başından geçen olayı anlatmca Rasülullah (s.a) kendisine *"Kalbini nasıl buluyorsun?"* diye sormuş, Am mar da (r.a) *"İmanla dolu olarak Ey Allah'ın Rasulü"* diye ce vap verince, Rasülullah (s.a) : *"Eğer, canına kasdederlerse,* dön" buyurmuşlardır.

Öyleyse îslâmi hareket içerisinde kişilik seviyelerinin birbi-

(1) Tehzîb-i Siyer-i tbn-i Hişâm: s.72.

rinden farklı olması mümkündür. Bu seviyeler, *"azimet"* tabir olunan, ölene kadar işkencelere sabrederek hak üzere sabit kalmak seviyesi ile, *"ruhsat"* tabir olunan, zorunlu durumlar karşısında kafir gibi görünmek seviyesi arasında değişebilir. Bu iki tutum da caizdir. Fakat, Allah yolunda şehid olmaya kadar varsa bile eziyetlere tahammül ve belalara sabretmek, Allah katında daha sevap ve daha efdâldir. Toplum içerisinde öncü niteliği olan, lider mesabesinde bulunan davetçinin *"azimet"* yolunu seçmesi gerekir. Çünkü böyle bir kişinin baskılar altında dönmesi veya kafir gibi görünmesi insanların bu dine ve akideye karşı olan güvenlerini sarsar. Zayıf şahsiyetli bazı kimselerin korkarak dinden dönmelerine sebebiyet verir. Kişilerin inanmış oldukları akidelerine bağlı kalmaları kadar, insanlar üzerinde büyük bir etki yapan başka hiçbirşey yoktur. Bununla beraber şiddetli işkencelerin baskısı altında dönmüş gibi gözükenleri de kınamıyoruz. Şeri delillere dayanarak bu kişilere de hak veriyoruz.

Onüçüncü Özellik
EZİLENLERİ KURTARMA GİRİŞİMİ

Birinci girişim köleleri azâd etmekti.

Bu girişimin, bütün zorluklarını Ebubekir (r.a) omuzlarında taşıyordu. Müslümanların saflarındaki tek zengin o idi. Müslüman olup Medine'ye hicret etmeden önce tam altı köle azâd etmişti. Hz. Bilâl de (r.a) yedincileri idi. Ebubekir (r.a) Amr bin Fuheyre'yi, Ümmü Abyes'i ve Zennire'yi de azâd etmişti. Ebubekir (r.a) Zennire'yi azâd ettikten sonra Zennire'nin gözleri kör olmuştu. Müşrikler: "Lât ve Uzza'dan başka hiçbir şey onun gözünü kör etmemiştir" dediler. Zennire de: *"Allah'ın evi üzerine yemin ederim ki, yalan söylüyorlar. Lât ve Uzzanın ne bir faydası ne de zararı vardır"* dedi. Bunun üzerine Allah Teala, Zennire'nin gözlerini açtı. Ebu Bekir (r.a) sonra, Nehdiyye ile kızını azâd etti. Nehdiyye ile kızı, Abduddâr oğullarından bir kadının köleleri idiler. Ebu Bekir (r.a) bir gün önlerinden geçerken bu kadın, kendilerine un taşıttırıyor ve; "Vallahi sizi kesinlikle azâd etmiyeceğim" diye söyleniyordu. Ebubekir (r.a) kadına "Ey Ümmü Filan, bu köleleri bana satar mısın?" dedi, kadın da "Satarım, sen onların aklına girdin (müslüman etmekle onları bozdun), satın al da onları azâd et"dedi. Ebubekir (r.a):

ve Uzzanın ne bir faydası ne de zararı vardır” dedi. Bunun üzerine Allah Teala, Zennire'nin gözletini açtı. Ebu Bekir (r.a) sonra, Nehdiyye ile kızını azâd etti. Nehdiyye ile kızı, Abdüddâr oğullarından bir kaduun köleleri idiler. Ebu Bekir (r.a) bir gün önlerinden geçerken bu kadın, kendilerine untaşıttırıyor ve; ‘tallahi sizi kesinlikle azâd etmiyeceğim” diye söyleniyordu. Ebu bekir (r.a) kadına “Eyümmülân, bu köleleri bana satarmısın?” dedi, kadın da “Satanm, sen onlarm aklına girdin (müslüman etmekle onlan bozdun), satm al da onları azâd et”dedi. Ebu bekir (r.a):

"İkisini kaça verirsin?" diye sordu. Kadın da bir fiat belirledi. Ebubekir (r.a): "Tamam, onları satın aldım, bundan sonra bu ikisi hürdür, (onlara dönerek) kadına ununu verin" dedi. Onlar da "Yerine boşaltıp ondan sonra gidelim mi, Ey Ebubekir" dediler. O da onlara: "Nasıl istiyorsanız, öyle yapın" dedi.

Sonra Mü'mil oğullarının cariyesini gördü. Bu cariye müslümandı. Ömer bin Hattab (Müslüman olmadan önce) ona eziyet eder ve döverdi. Ebubekir (r.a) onu da satın alıp, azâd etti. Bunu duyan Ebu Kuhâfe, oğlu Ebubekir'e "Ey Oğlum, bakıyorum ki hep zayıf köleleri azâd ediyorsun, bunun yerine kuvvetli erkek köleleri azâd etsen hem seni korurlar, hem de işlerini yaparlar" dedi. Ebubekir (r.a) cevap olarak "Babacığım, ben Allah (c.c) için istenileni, istiyorum" dedi.

İşte bu, İslâm toplumunun fertleri arasındaki sosyal bütünlüktür, insancıl yardımlaşmanın zirvesidir. İslâm, elden ele bir eşya gibi dolaştırılan, hatta eşyadan ve hayvanlardan daha değersiz görülen bu kölelerin değerini yükseltmiş, onlara insanlıklarını vermiştir. Bu köleler İslâm'la inanç ve fikir sahibi olmuşlar, bu inanç ve fikirle tartışmışlar, onu savunmuşlar, onun yolunda cihad etmişler ve onun için işkence görmüşlerdir.

Ebubekir'in (r.a) bu köleleri satın alarak serbest bırakmaya yönelişi, bu dinin ne kadar yüce olduğuna ve Sıddîk'in (r.a) nefsinde ne kadar yer etmiş olduğuna, en büyük örnektir.

Bu yeni dinin müntesipleri olan köleler ve sahipleri kendilerini bir ailenin fertleri olarak kabul etmişlerdir. Zenginler, fakirlere yardım etmiş, efendiler, köleleri korumuştur. Yedi kat göklerden Ebubekir'e (r.a) övgü gelmesi onun hakkıdır. *"Arınmak için malını veren, en çok sakınan kimse, ondan (alevler saçan ateşten) uzak tutulur. O, yaptığı iyiliği başkasına karşılık olarak değil, ancak yüce Rabbinin hoşnudluğunu gözeterek yapmıştır. Elbette sonradan kendisi de hoşnud olacaktır."* (Leyl:17-21)

Günümüzde İslâmi hareketin, bu ince pratiği ve bu değerli duyguları yaşamaya ne kadar da ihtiyacı var. Bu hareketin çocukları arasında öyle bir uyum, birlik ve yaşayış olmalıdır ki, her müslüman kendisinin bu ailenin çocuğu olduğunu hissetmelidir. Bu aile, onun için, babasından, anasından, kardeşinden, bacısından ve hanımından daha değerli olmalıdır. Günümüzde müslüman mücahidlerle, islâmi hareketin diğer mensupları arasındaki yardımlaşma, evlerinden ve yurtlarından

değerli duygulan yaşamaya ne kadar da ihtiyacı var. Bu hareketin ço- cuklan arasmda öyle bir U 3nım, birlik ve yaşayış olmalıdır ki, her müslüman kendisinin bu ailenin çocuğu olduğunu hisset melidir. Bu aile, onun için, babasından, anasmdan, kardeşin den, bacısmâan ve hanımmdan daha değerli olmalıdır. Günü müzde müslüman mücahidlerle, islâmi hareketin diğer men suplan arasındaki yardımlaşma, evlerinden ve

3mrtlarmdan

edilenlere, dullara, mahkum eşlerine ve ailelerine yapılan yardımlar yüce Ebubekir'in hasletlerinin yeniden canlanması gibidir. Müslüman kadınların ziynet eşyalarını ve mallarını, kimsesiz ve yardıma muhtaç müslümanlara kolaylıkla teberru etmeleri, bütün müslümanları bir aile yapan bu dinin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir. Öyleyse müslümanlar bir tek vücud gibidir, eğer vücudun bir azâsı elem çekerse bütün vücud onu hisseder.

Ondördüncü Özellik
HİCRET YOLUYLA KORUNMA

Şirkin pençeleri arasında kalmak ve böylece şirkin müslümanları yok etmesine sebeb olmak, ahmakça bir uygulamadır. Tabi ki Allah erinin sabırlı olması, musibetleri gönül rahatlığıyla karşılaması ve bütün zorluklara rağmen dinine bağlı kalması gereklidir. Yöneticilerin ana vazifesi yönetilenleri tehlikelerden korumaktır, ama, bu koruma inanç ve şeriata zarar getirebilecek şekilde olmamalıdır. Yönetici kadro bu çerçeve içerisinde hareket etmelidir. Bundan dolayı, yöneticilerin efendisi Muhammed (s.a) yeryüzünde, şirkin elinin uzanamayacağı, güvenli bir yer arıyordu. Bu yer ise, Habeşistan toprağıydı.

İbn Hişam Siyer'inde İbn İshâk'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir: "Rasülullah (s.a) müslümanlara: *"Eğer Habeşistan toprağına çıkarsanız, orada yanında kimsenin zulme uğramadığı bir hükümdar bulacaksınız. O topraklar doğruluk topraklarıdır. Bulunduğunuz durumdan, Allah (c.c) sizin için bir çıkış yolu verene kadar orada kalınız."*

Bunun üzerine, Rasülullah'ın ashabından bazıları fitneden sakınmak ve dinlerini muhafaza edebilmek için Habeşistan topraklarına hicret ettiler. Bu hicret İslâm'da ilk hicrettir."[1]

"..... Müslümanların Habeşistan topraklarına hicreti" peygamberliğin beşinci yılının, Receb ayında idi. Şaban ve Ramazan ayları boyunca Habeşistan'da kaldılar. Kureyş müşrikleri, müslümanların izini takip ederek Kızıl denize kadar ulaşmış fakat onlardan birine bile yetişememişlerdi. Sonra Kureyş'in ileri gelen müşriklerinin, Rasülullah'tan artık vazgeçtikleri haberi kendilerine ulaşınca Şevvâl ayında Mekke'ye geri dönmüş-

(1) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm: 72.

idi. Şaban ve Rama zan aylan boyunca Habeşistan'da kaldılar. Kureyş müşrik leri, müslüm anlann izini takip ederek Kızıl den ize kadar ula şm ış fakat onlardan birine bile yetişem em işlerdi. Son ra Kureyş'in ileri gelen müşriklerinin, Rasülullah'tan artık vazgeçtik leri ha beri kendilerine ulaşınca Şevvâl ayında Mekke'ye geri dönznüş-

(1) Tehzib-i Siyer-i îbn -i Hişâm ; 72.

lerdi.

Rasülullah (s.a) onların ilâhlarına ve putlarına karşı olmaya devam edince, yine eski şerlerine döndüler ve müslüman olanlara daha zalimce davranmaya başladılar. Habeşistan'a hicret edenlerin dönerken, Mekke'ye yaklaştıkları haberi müşriklere ulaşınca, onları şehre girmekten menetmişlerdi. Sonra muhacirlerden herbiri Kureyş'ten birinin koruması altında Mekke'ye girdiler. Kureyş müşriklerinin işkenceleri daha da arttı, belâ ve müsibetler gittikçe şiddetlendi. Müslümanlar Necâşi'nin kendilerine olan dostluğunu aramaya başladılar. Bunun üzerine, Rasülullah (s.a) ikinci defa Habeşistan topraklarına hicret etmelerine izin verdi ve hicret ettiler. Habeşistan'a ikinci hicret, birincisinden daha zor ve daha meşakkatliydi. Bu sefer hicret edenlerin sayısı tam seksen üç erkek ve on dokuz kadındı. İbn İshâk, Ammar bin Yasir'in (r.a) hicret edenlerin içinde olup olmadığı konusunda şüpheye düşmüştür...."[1]

Bu şekilde, müslümanların büyük bir kesiminin Habeşistan'a kaydığını görüyoruz. Seksen üç erkek ve on dokuz kadının Mekke'yi terketmesi, büyük bir topluluğun ve gayet kuvvetli bir potansiyelin, Mekke ve Mekke müşriklerinden uzak bir ülkede yer alması demektir. Bu toplum yayılıp, büyüyerek, bizzat Mekke'nin varlığını tehdit edebilirdi.

Bu ilke, Rasülullah'ın (s.a) aklından kesinlikle çıkmıyordu. Onun için devamlı olarak, Mekke haricinde sağlam temeller üzerine oturtulmuş güvenilir bir yer arıyordu. Böylece Kureyşliler ne kadar güçlü olurlarsa olsunlar, yeryüzündeki İslâm toplumunu yok edemeyeceklerdi.

Günümüzde İslâmi hareket, uygulama planında bu konuya önemle eğilmelidir. Beşeri ve maddi potansiyelin bir bölgede toplanarak yok edilmeye maruz bırakılmaması gerekir. Toplanma bölgelerinin sayıları arttırılarak bir bölge kaybedildiği zaman ikinci bir bölgeye kaymak suretiyle cahiliye toplumuna karşı mücadeleye devam edilmelidir.

Şüphe yok ki müslüman gençlerin yetişmiş oldukları asıl vatanlarını terkederek yeni bir bölgeye kaymaları ve o bölgede gurbet acısı, vatan ve aile özlemi çekmeleri zor bir iş ve büyük bir fedakârlıktır. Bunu gerçekleştirebilmek ve bu engelleri aşa-

(1) Siyretü'n-Nebeviyye, Abdullah ibn-i Muhammed bin Abdulvahhab: 82.

devam edilmelidir.

Şüphe yok ki müslüman gençlerin yetişmiş olduklan asıl vatanlarmı terkederek yeni bir bölgeye kaym alan ve o bölgede gurbet aası, vatan ve aile özlemi çekmeleri zor bir iş ve büyük bir fedakârlıktır. Bunu gerçekleştirebilmek ve bu engelleri aşa

r i) Siyretu u-Nebeviyye, Abdullah ibn -i M uham m ed bin Abdulvahh ab: 82.

bilmek için müslüman gençlerin büyük bir iman seviyesine sahip olmaları, inançları ve inançlarına olan sevgilerinin vatan sevgisinden, aile özleminden ve toprağa olan bağlılıklarından daha büyük olması gerekir. İnanç bağının nefislerindeki derinliği ve kalplerindeki izi, ne kadar değerli olursa olsun diğer bütün bağlardan daha kuvvetli olması gerekir.

"Deki: Babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, akrabalarınız, elde ettiğiniz mallar, durgun gitmesinden korktuğunuz ticaretiniz, hoşunuza giden evler sizce Allah'tan, Peygamberi'nden ve Allah yolunda savaşmaktan daha sevgili ise, Allah'ın buyruğu gelene kadar bekleyin. Allah fâsık kimseleri doğru yola eriştirmez."(Tevbe: 24)

Özellikle de böyle bir yere hicret etmek, kendi dillerinden ayrı bir dille konuşan insanların arasında yaşamak, kendi dinlerinden örf ve adetlerinden başka din, örf ve adetlere sahib olanlarla bir arada olmak, nefse daha ağır gelir. Eğer İslâmi hareketin mücahidleri, iman yönünden belirttiğimiz seviyede olmazlarsa, yönetici kadro, planların pratiğe konulmasında başarılı olamaz.

Müslüman gençlerin, inancı, kendisi için hayatındaki herşeyden daha değerli ve dinine olan bağlılığı, ailesine, eşine, çocuklarına, toprağına, malına, evine, vatanına veya menfaatine olan diğer bütün bağlarından daha kuvvetli olabilecek bir şekilde yetiştirilmeleri gerekir.

Rasülullah'ın (s.a) ashabının iman yönünden sahip olduğu yüksek seviye Habeşistan gibi uzak ve bilmedikleri bir yere, büyük bir çoğunluğun hicret etmesine sebeb olmuştur.

Biz bugün yirminci asırda yaşamaktayız. Ayları saatlere indirgeyen her türlü ulaşım ve iletişim araçlarının bulunduğu ve haberleşme yönünden bütün dünya devletleri arasında kolayca bağlantının kurulabildiği günümüzde Habeşistan'a hicret etmeye çağrılsak, bu bize o kadar ağır ve zor gelir ki, içimizden cevap vermekte güçlük çekenler bile çıkar. Habeşistan lafını duymamız bile, içimizde yalnızlık ve hasret duygularının hakim olması için yeterlidir.

Yemin ederim ki, bu hicret tarihte eşine çok ender raslanan bir hicrettir. Bu hicret yeryüzendeki bütün değer ve bağların, Allah yolunda erimesini sembolize eder. Rasülullah'ın (s.a) : (Medine'ye hicret edenleri kasdederek) Sizin için bir hicret (Yani, bir hicret sevabı), (Habeşistan'a hicret edenleri kasdederek)

yalm zlık ve hasret du ygu la n m n h a k im ol ması için yeterhdir.

Yem in ederim ki, bu h icret tarihte eşine çok en der ra sla n a n bir hicrettir. Bu hicret yeryüzendeki bü tü n değer ve ba ğla r ın , Allah yolunda erim esini sem bolize eder. R a sü lu lla h 'ın (s .a) : (Medine'ye hicret edenleri kasdederek) Sizin için b ir h icr et (Ya ni, bir hicret sevabı), (H abeşistan'a hicret edenleri k asdederek)

sizin için de iki hicret (Yani, iki hicret sevabı) vardır, demesi, bunda ne kadar hak payı olduğunu ortaya koymaktadır.

Onbeşinci Özellik
BAŞLANGIÇ İÇİN YENİ BİR ÜS, DAVET İÇİN GÜVENLİKLİ BİR YER ARAŞTIRMAK

Habeşistan hicretinin diğer bir hedefi de, dava adamlarının güvenliğinin sağlanması, başlangıç için yeni bir üs ve davet için güvenilir bir yer bulmaktır. Seyyid Kutub, Fizilâl'inde bu hedefe şöyle işaret etmiştir.

".....Sonra, Rasülullah (s.a.) Mekke haricinde, bu inancı koruyabilecek, ona hürriyetini temin edip, Mekke'de ulaşmış olduğu donuk kalıplar içerisinden kendisini kurtarabilecek dava hürriyetinin elde edilebileceği, inananların belâ ve ezilmişlikten korunabileceği bir üs aramaya başladı. Takdirimce, hicretin en önemli sebebi budur.

Yeni davanın üssü olması için, Medine'ye yöneliş bir çok yönelişi geçmiştir.... Habeşistan'a yöneliş, Medine'ye yönelişten öncedir. İlk müminlerden çoğu Habeşistan'a hicret etmiştir. Bu müminlerin sadece kendilerini kurtarmak için hicret ettikleri sözü kuvvetli delillere dayanmamaktadır. Eğer durum öyle olsaydı, müslümanlardan kuvvet, üstünlük ve şöhret yönünden en zayıf olanları hicret ederdi. Fakat durum tamamen bunun tersi idi. Her türlü belâ, işkence ve baskılara maruz kalan, yeryüzündeki mustazafların en hayırlıları hicret etmediler, aksine aşiret bağları kendilerini her türlü eziyetten koruyabilecek, belâlara karşı koyabilecek kadar kuvvetli olan, nüfuz sahipleri hicret ettiler. Muhacirlerin çoğunluğunu Kureyşliler oluşturuyordu. Bunlardan; Cafer bin Ebi Tâlib ki -Babası ve onunla beraber Hâşim oğullarının gençleri Rasülullah'ı (s.a) koruyorlardı- Zübeyr bin Avvam, Abdurrahman bin Avf, Ebu Seleme el-Mahzûmî ve Osman bin Affan el-Emevi gibi isimler ve diğerleri vardı. Aynı zamanda, hicret edenlerin arasında eziyetlerin kesinlikle kendilerine ulaşamayacağı en şerefli Mekke evlerinin kadınları da bulunuyordu. Belki de, Kureyş'in büyük aileleri arasında bir sarsıntı oluşturabilmek gibi, bu hicretin arkasında başka sebebler de vardı. Bu ailelerin en değerli çocukları cahiliyeden kaçarak inançlarıyla birlikte hicret ediyorlar, bütün akrabalık bağlarını arkalarında bırakıyorlardı. Aşiret ve kabileci-

Mahzûnû ve Osman bin Affan el-Emevi gibi isimler ve diğerleri vardı. Aynı zamanda, hicret edenlerin arasında eziyetlerin ke sinlikle kendilerine ulaşamayacağı en şerefli Mekke evlerinin kadınlan da bulunuyordu. Belki de, Kureyş'in büyük aileleri arasında bir sarsıntı oluşturabilmek gibi, bu hicretin arkasmda başka sebebler de vardı. Bu ailelerin en değerli çocuklan cahili- yeden kaçarak inançlanyla birlikte hicret ediyorlar, bütün ak- rabahk bağlannı arkalannda bırakıyorlardı. Aşiret ve kabileci-

lik ilkelerinin yer etmiş olduğu bu toplumda, bu şekilde bir hicretin çok büyük bir sarsıntı yapacağı gayet açıktır. Özelliklede, hicret edenlerin arasında, yeni akideye harp ilân edenlerin başında gelen cahiliye liderlerinden Ebu Süfyan'ın kızı Ümmü Habibe gibileri varsa. Fakat bu sebebler Habeşistan'a hicretin, yeni dava için en azından güvenli bir yer ve serbest bir üs bulma çabalarından biri olduğu ihtimalini gideremez. Özellikle Habeşistan hükümdarı Necaşi'nin müslüman oluşu hakkındaki rivayetleri de, bu sonuca eklersek -Necaşi'nin kesin olarak müslüman olduğunu ortaya koymasına, Patriklerin kendisine karşı baş kaldırmaları mani olmuştur- durumun böyle olduğunu çok açık bir şekilde görebiliriz."[1]

Peygamber Efendimizin (s.a) hayatında, Seyyid Kutub'un bu büyük dikkatini destekleyen ve sağlamlaştıran bir çok sebep vardır.

Rasülullah (s.a) Medine'ye hicret gerçekleşmeden, Bedir, Uhud, Hendek savaşları ve Hudeybiye anlaşması yapılmadan önce, Habeşistan muhacirlerini geri çağırmak için adam göndermemiştir. Bilindiği gibi Rasülullah'ın Necaşi'ye elçi olarak gönderdiği Amr Bin Ümeyye Ezzâmiri (r.a) Necaşi'nin yanında Amr bin el-As'la, Hudeybiye andlaşmasından sonra karşılaşmıştı. Her ikisinin de Necaşi'nin yanında belirli görevleri vardı. Amr bin el'As Hudeybiye andlaşmasından sonra Muhammed'in (s.a) elleriyle Mekke'nin fethedilmesinin kaçınılmaz olduğunu ve mukavemet etmenin hiçbir anlamı olmadığını görerek, Necaşi'nin yanına sığınmayı tercih etmiştir.

Amr bin Ümeyye Ezzamiri'nin (r.a) görevi ise, Hudeybiye andlaşmasından sonra görevleri bittiğinden, muhacirlerin Habeşistan'dan Yesrib'e (Medine'ye) dönmeleri için, Necaşi'den izin istemekti.

Medine tam beş yıl, Kureyş'in yıkıcı hücum ve işgallerine maruz kalmıştır. Bu hücumların sonuncusu ise, müslümanların kökünü kurutmak için tam onbin savaşçının katıldığı Hendek gazvesidir. Hendek savunmasıyla, kafirler geri püskürtüldükten sonra, Rasülullah (s.a): " *Bu andan itibaren biz onlara karşı harbedeceğiz. Onlar bize karşı harbedemeyecekler. Biz onların üstüne yürüyeceğiz.*"[2] buyurmuşlardır. Bu hadisi şerifin be-

(1) Fi-Zilâl El'Kur'ân. s.29.
(2) Sahih-i Buhâri. c.2. s.590.

onbin savaşçın ın k a t ıldığı H en dek gazvesidir. Hendek savunm asıyla, kafirler geri pü sk ü r tü ldü k ten sonra, Rasülullah (s.a): " *Bu andan itibaren biz onlara k ar şı harbedeceğiz. Onlar bize karşı harbedem eyecekler. B iz on la rın üstüne yürüyeceğiz."*'^ buyurm uşlardır. B u h a disi şerifin be-

(1) F i-Zilâl El'Kur'âıı. s.29.
(2) Sahih-i Buhâri. c.2. s.590.

lirttiği gibi, Hendek harbinden sonra Medine'nin işgal edilme tehlikesi tamamen ortadan kalkmıştır. Hicret'in altıncı yılında yapılan Hudeybiye andlaşması da Kureyşlilerin resmi olarak Medine devletini kabullenmiş olduklarını ortaya koyar. Rasûlullah Medine'nin müslümanlar için güvenilir bir üs olduğuna ve müşrikler tarafından işgal edilme tehlikesinin kesinlikle kalktığına emin olduktan sonra Habeşistan muhacirlerini geriye çağırmak için adam göndermiştir. Çünkü Medine'nin düşman eline geçme ihtimali ortadan kalktığından, artık Rasûlullah'ın (s.a) herhangi bir işgale karşı sığınma ihtiyacı hissedeceği ikinci bir üsse gerek kalmamıştır.

Bu çok büyük bir siyasi anlayıştır, İslâm devletini kurma çalışmaları içerisinde Rasûlullah'ın ortaya koymuş olduğu çok muazzam bir plandır. Gerçekleşebilecek bütün ihtimalleri göz önünde tutmakta, yeryüzünde inancın korunabileceği ve İslâm devletinin kurulabileceği uygun olan bütün yerleri araştırmaktadır.

Gerçekten de muhacirler Habeşistan'dan Medine'ye döndüklerinde Rasûlullah'ın (s.a) Hayber'de olduğunu duyunca, O'na doğru yola koyulmuşlar, Hayber'in fethinden sonra kendisine ulaşmışlardır. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) : *"Hayber'in fethine mi, yoksa Cafer'in gelişine mi, hangisine sevineceğimi bilemiyorum"*(1) demiştir.

Onaltıncı Özellik
MÜŞRİK TOPLUMUN HİMAYE VE TEMİNAT GİBİ KANUNLARINDAN İSTİFADE ETMEK

Cahiliye toplumunda bu kanunun çok büyük bir yeri vardı. Bu kanun kuvvetlinin zayıfı himayesi altına almasıdır. Eğer zayıf olan bir kişi kuvvetli olan bir kişinin teminatı altına girerse, tam olarak onun himayesinden yararlanırdı. Teminat veren kişi, teminat alanı bütün saldırılardan korur, ona düşünce ve hareket hürriyeti verirdi. Böylece düşmanlar, o kişiye hiçbir şekilde zarar veremezlerdi. Eğer zarar verecek olurlarsa iki grup arasında savaş çıkardı. Onun için teminat verecek olan kişinin kavmi içerisinde saygın, kuvvetli ve himaye edebilecek bir seviyede olması, mümkün olan bütün ihtimalleri hesaba katması

(1) İbn-i Hişâm: c.2. s.590.

olan bir kişinin teminatı altına girerse, tam olarak onun himayesinden yararlamrdı. Teminat veren ki şi, teminat alam bütün saldınlardan korur, ona düşünce ve ha reket hürriyeti verirdi. Böylece düşmanlar, o kişiye hiçbir şekil de zarar veremezlerdi. Eğer zarar verecek olurlarsa iki grup arasında savaş çıkardı. Onun için teminat verecek olan kişinin kavmi içerisinde saygm, kuvvetli ve himaye edebilecek bir sevi yede olması, mümkün olan bütün ihtimalleri hesaba katması

(1) tbn-i Hişâm: c.2. s.590.

gereklidir. Şimdi bu teminata birkaç örnek verelim:

Mekke toplumunda ilk teminat, Ebu Tâlib'in, Allah'ın elçisi Muhammed'e (s.a.) olan teminatıdır. Bu konu hakkında İbn İshâk şöyle söylemektedir: "Amcası Ebu Tâlib, Rasülullah'a (s.a) şefkat göstermiş, onu korumuş ve himayesi altına almıştı. Bunun üzerine Rasülullah Allah'ın emrini uygulamaya açıkça devam etmiş ve hiç bir şeyle kendisini sınırlamamıştır. Kureyş'in ileri gelenleri, kendilerinden ayrılmak ve ilâhlarını ayıplamak gibi, hoş görmedikleri şeylerden, Rasülullah'ın (s.a) vazgeçmediğini ve amcası Ebu Tâlib'in ona şefkat gösterip, himayesi altına aldığını görünce, Kureyşin ileri gelenleri Ebu Tâlib'e giderek: "Ey Ebu Tâlib, kardeşinin oğlu ilahlarımıza sövüyor, dinimizi ayıplıyor, inançlarımızın kötü ve babalarımızın da dalâlet içerisinde olduğunu söylüyor, ya onu bundan vazgeçirirsin ya da onunla bizim aramızda engel olmaktan vazgeçersin" dediler. Ebu Tâlib de güzel cevaplar verip, hoş sözler söyleyerek onları savdı. Rasülullah aynı şekilde Allah'ın dinini ortaya koymaya ve ona davet etmeye devam etti. Bu yüzden Rasülullah ile müşriklerin arası iyice açıldı. Kureyşliler devamlı olarak Rasülullah'tan bahsetmeye ve birbirlerini ona karşı kışkırtmaya başladılar.

Sonra ikinci bir defa Ebu Tâlib'e giderek: "Ey Ebu Tâlib, aramızda senin yaş ve şeref yönünden bir yerin var, senden kardeşinin oğlunu menetmeni istedik, fakat sen onu menetmedin. Vallahi, babalarımızı kınayan, inançlarımızı hor gören, ilâhlarımızı ayıplayan bu adama daha fazla sabredemeyiz, ya onu menedersin ya da iki gruptan biri helâk olana kadar seninle savaşırız" dediler. Bunun üzerine Ebu Tâlib, Rasülullah'ı (s.a) çağırarak: *"Ey kardeşimin oğlu, kavmimden bana gelerek böyle böyle dediler, (Söylenilenleri tekrar etti) beni ve kendini daha fazla zorlama ve taşıyamayacağım yükü bana yükleme"* dedi. Rasülullah (s.a) amcasının artık kendisine yardım etmekten aciz kaldığını ve kendisini müşriklere teslim edeceğini zannederek: *"Ey Amca.! Allah'ın adına yemin ederim ki, güneşi sağ elime ve ayı da sol elime koyup, bu dini bırakmamı isteseler, Allah bu dini ortaya koyana ve ben bu din yolunda helâk olana kadar, onu bırakmam"* dedi. Rasülullah çok etkilenmiş ve ağlamaya başlamıştı. Sonra kalkıp gitmek için sırtını döndüğünde Ebu Tâlib kendisini çağırarak *"Yaklaş, ey kardeşimin oğlu"* dedi. Rasülullah döndü ve kendisine yaklaştı. Ebu Tâlib:

n nederek: *"Ey Amca.! Allah'ın adına yemin ederim ki, güneşi sağ elime ve ayı da sol elime koyup, bu dini bırakmamı istese ler, Allah bu dini ortaya koyana ve ben bu dinyolunda helâk olana kadar, onu bırakmam"* dedi. Rasülullah çok etkilenmiş ve ağlamaya başlamıştı. Sonra kalkıp gitmek için sırt ımdönd üğünde Ebu Tâlib kendisini çağıra rak *aklaş, ey kardeşimin oğlu"* dedi. Rasülullah döndü ve kendisine yaklaştı. Ebu Tâlib:

"Ey kardeşimin oğlu git ve istediğin gibi konuş, Allah'ın adına yemin ederim ki seni kesinlikle kimseye teslim edecek değilim" dedi."(1)

Bu teminatla ilgili olarak üç ayrı konuyu mulâhaza ediyoruz:

1- Kureyşli müşrikler Ebu Tâlib'i, kardeşinin oğlunu yeni dine daveti bırakmaya çağırması için ikna etmeye çalıştılar ve bütün uğraşları boşa gitti.

Günümüzde de cahiliye toplumunun kanunlarından istifade ederken, davet hürriyetine engel olabilecek yeni kanunlar çıkarma girişimleriyle sık sık karşı karşıya gelmekteyiz.

2- Kureyşli müşrikler ikinci defa tehdid metodunu denediler ve Ebu Tâlib'e tesir etmeyi başardılar. Bunun üzerine Ebu Talib Allah'ın elçisi Muhammed'i (s.a) çağırarak bu dine davet etmekten vazgeçmesini istedi. Çünkü, bu durumda, artık kendisini himaye edemeyeceğini düşünüyordu. Fakat Rasülullah'ın bütün neticeleri göze alarak, kararlılığından taviz vermemesi, Ebu Tâlib'in de ikinci bir kere onun himayesini üstlenmesine neden olmuştur.

Bu davranıştan da anladığımız gibi, cahiliye toplumunun İslâmı vurmak için yaptığı ilk girişimden başarısız olarak çıkması ikinci veya üçüncü girişimlerde bulunmayacağı anlamına gelmez. Buna karşın, İslâmi hareketin bir yandan uyanık, diğer bir yandan da güçlü olması, karşıt grupların düşmanca girişimlerini başarısızlığa uğratmak için gereklidir. İslâmi hareket, cahiliye toplumu içerisindeki çelişkilerden yararlanarak, bu toplumun birbirlerine karşı cephe almasını sağlamalıdır.

3- Cahiliye toplumunun kavmiyetçilik ve aşiretçilik anlayışlarından istifade ederek dava adamlarının korunmasını sağlamak, İslâm'a ve şeriata uygun bir uygulamadır. Büyük bir aşiret veya ailenin dava adamı olan çocuğunun, bu ailenin veya aşiretin liderini kendi koruması için görevlendirmesi, onun dinini terk ettiği anlamına gelmez. Aynı şekilde dava adamlarının, istihbarat teşkilatı veya ordu içerisindeki yüksek rütbeli subaylardan veya devlet kademeleri içerisinde yer alan bir bakandan istifade etmeleri, onların inanç ve dinlerinden hiçbirşey eksiltmez. Aksine zayıflık merhalesinde, cahiliye toplumu içerisinde kendilerini koruyacak bir destek aramak ve bu şekilde

(1) İbn-i Hişâm: c.1. s.284-285.

onun nini terk ettiği anlamına gelmez. Aynı şekilde dava adamları nın, istihbarat teşkilatı veya ordu içerisindeki yüksek rütbeli subaylardan veya devlet kademeleri içerisinde yer alan bir ba kandan istifade etmeleri, onların inanç ve dinlerinden hiçbirşey eksiltmez. Aksine zayıflık merhalesinde, cahiliye toplumu içeri sinde kendilerini koruyacak bİr destek aramak ve bu şekilde

(1)tbn-i Hişfim: c.l. s.284-286.

inanç ve hareket hürriyetlerini muhafaza etmek, dava adamlarının en tabii haklarıdır. Ebu Tâlib'in, Rasülullah'ı (s.a) koruması ve onu himayesi altına alması, Rasülullah'a, öldürücü tehlikelere maruz kalmadan, Mekke içerisinde davasını yayabilecek bütün imkanları sağlamada yeterli olmuştur. Bu konuyla ilgili olarak Rasülullah *"Ebu Talib ölene kadar, Kureyş bana hoşuma gitmeyecek hiçbir şeyi yapamamıştır"*[1] demektedir.

Durumun bu şekilde olması, cahiliye toplumunun on senelik bir zaman içerisinde Ebu Tâlib'in himayesine olan vaadine sadık kaldığı ve onu bozmadığı anlamına gelmez. Fakat, şüphesiz ki Ebu Tâlib'in himayesi, bu vaadi bozma girişiminde onları daima çekingen bırakmıştır. Ebu Talib'in himayesinin, Rasülullah'a büyük eziyetlerin ulaşmasını engellemede çok faal bir etkisi olmuştur.

Şimdi, himaye konusunda ikinci bir örnek daha verelim. Bu İbnü'd-Duğunne'nin Ebubekir'e olan himayesidir. "Sahih'de Aîşe'nin (r.a) şöyle söylediği rivayet edilmektedir: Kendimi bildim bileli ebeveynimin (annemle, babamın) bu dini, kendilerine din edindiklerini gördüm. Günün iki vaktinde, sabahları ve akşamları Rasülullah'ın bize uğramadığı gün yoktu. Müslümanlar Kureyş müşrikleri tarafından ezâ ve işkencelere uğrayınca Rasülullah Habişistan'a hicrete izin vermiş, Ebubekir'de Habeşistan topraklarına hicret etmek üzere Mekke'den çıkmıştı. Ebubekir Berkü'l-Ğımâd (Mekke'nin Yemen cihetinde ve deniz sahilini tâkiben beş günlük mesâfede olan yerin adıdır.) mevkiine gelince, İbnü'd-Duğunne ile karşılaştı. İbnü'd-Duğunne, Kâre kabilesinin efendisidir. Ebu Bekir'e :

- Nereye gitmek istiyorsun? diye sordu. Ebu Bekir'de:

- Kavmim beni çıkardı. Şöyle tenhâ bir yere çekilmek ve orada Rabb'ime ibadet etmek istiyorum! deyince, İbnü'd-Duğunne:

-Ey Ebu Bekir! Senin gibi bir zât, ne yurdundan çıkar, ne de başkaları tarafından çıkarılır. Bir hakikattir ki, sen, herkeste bulunmayan en değerli mallarını ihsan edersin, akrabanı ziyaret eder, reşid olmayan aile efradının yükünü çekersin, misafiri ağırlarsın, hayırlı işlere yardım edersin... Şimdi sen benim himayem altındasın. Haydi dön ve kendi memleketinde Rabbi'ne ibadet et! demiştir. Bunun üzerine Ebubekir geri dönmüş

(1) İbn-i Hişâm: c.2. s.58.

çık a r , ne de başkaları tarafından çıkarılır. Bir hakikattir ki, sen, h erk es te bulunmayan en değerli m allarm ı ihsan edersin, akraba n ı zi yaret eder, reşid olmayan aile efradının yükünü çekersin, m isa firi ağırlarsın, hayırh işlere yardım edersin... Şim di sen ben im himayem altındasın. H aydi dön ve kendi m em leketin de R a b- bi'ne ibadet et! demiştir. Bunun üzerine E bubekir geri dön m ü ş

(1)îbn-i H ifâm : c.2. s.58.

İbnü'd-Duğunne de kendisiyle beraber gelmiştir. Mekke'ye gelince İbnü'd-Duğunne o akşam Kureyş eşrafını dolaşarak onlara:

-Ey Kureyşliler! Ebubekir gibi muhterem bir zât şüphesizki ne memleketinden darılıp çıkar, ne de çıkartılmaya mecbur edilir. Siz, en değerli mallarını ihsan eden, akrabasını ziyaret eden, ailesinin yükünü çeken, misafirlerini ağırlayan ve bütün hayırlı işlere yardım eden bir adamı memleketinden çıkarmak mı istersiniz? diyerek Ebubekir'i himayesi altına aldı. Kureyş de İbnü'd-Duğunne'nin Ebubekir'i himayesi altına almasını ve onun hakkında söylediklerini reddetmediler. İbnü'd-Duğunne:

-Ebubekir'e söyle! O, hiçbir şeye karışmasın. Evinde Rabb'ine ibadet etsin; evinde namaz kılsın; ne dilerse okusun, fakat okuduğunu açık olarak okuyup bize ezâ vermesin. Çünkü biz, kadınlarımızı ve çocuklarımızı sapıtmasından korkarız! dediler.

İbnü'd-Duğunne, Kureyş'in bu sözlerini Ebubekir'e söyledi Ebubekir de bu kurallara göre, evinde Rabb'ine ibadet etmek, namazını açıkça kılmamak, evinin dışında Kur'an okumamak üzere ikâmet etti. Bir süre sonra Ebubekir bir karar alarak evinin önünde bir mescid yaptı. Burada namaz kılmaya ve Kur'ân okumaya başladı. Bunun üzerine müşrik kadınları ve çocukları Ebubekir'in ibadet ve kıraâtine hayran kalarak, onu görmek için birbirlerini itmeye ve onun mescidi önüne toplanmaya başladılar. Ebubekir ince ruhlu idi. Çok ağlardı. Kur'ân okuduğu zaman bir türlü göz yaşlarını tutamazdı. Ebubekir'in bu hali Kureyş eşrafını korkuttu ve İbnü'd-Duğunne'ye haber gönderdiler. İbnü'd-Duğunne'de onların yanına geldi. Kureyş eşrafı:

-Biz Ebubekir hakkında evinde Rabb'ine ibadet etmek üzere himaye ve siyânetine müsâade etmiştik. Ebubekir ise bu hadde tecavüz ederek evinin önünde bir mescid yapmış, içinde aleni namaz kılmaya ve Kur'ân okumaya başlamıştır. Biz kadınlarımızın ve çocuklarımızın sapmasından korkuyoruz. Ebubekir'e tenbih et! Eğer evinde ibadet etmekle yetinirse, ibadet etsin. Eğer itiraz edip namaz ve kıraatini ilân etmek isterse, verdiğin himaye ahdini sana geri vermesini iste..! Emin olki, biz sana verdiğimiz sözden caymayı çirkin gördük. Fakat Ebu Bekir'in aleni ibadet etmesine de söz vermiş değiliz! dediler.

Aişe (r.a) der ki: Bunun üzerine İbnü'd-Duğunne Ebûbekir'e geldi ve:

evinin önünde bir mescid yapnuş, içinde aleni namaz kılmaya ve Kur'ân okumaya başlaımştır. Biz ka-
.dınlanmızın ve çocuklanmızm sapmasmdan korkuyoruz. Ebu- bekir'e tenbih et! Eğer evinde ibadet etmekle yetinirse, ibadet etsin. Eğer itiraz edip namaz ve kıraatini ilân etmek isterse, verdiğin himaye ahdini sana geri vermesini iste..! Emin olki, biz sana verdiğimiz sözden cajnnayı çirkin gördük. Fakat Ebu Bekir'in aleni ibadet etmesine de söz vermiş değiliz! dediler.

Aişe (r.a) der ki: Bunun üzerine İbnü'd-Duğunne Ebûbekir'e geldi ve:

- Ey Ebubekir! Benim nasıl bir husus üzerine sana söz vermiş olduğumu pek iyi bilirsin! Ya bununla yetinirsin, ya da himaye ahdimi bana geri verirsin. Emin ol ki, benim bir kimseye verdiğim himaye ahdini bozmuş olmam Arab milletinin hoşuna gitmez! dedi. Bunun üzerine Ebubekir:

- Ey, İbnü'd-Duğunne, ben artık senin himaye ahdini sana iâde ediyorum..! Ben Aziz ve Celil olan Allah'ın himayesine râzıyım! dedi..."[1]

1- Görüldüğü gibi Ebubekir Rabb'ine serbestçe ibadet edebilmek için memleketinden çıkıyor: "Kavmim beni çıkardı, şöyle tenha bir yere çekilmek ve orada Rabb'ime ibadet etmek istiyorum"

Sonra, Kureyş kabilesinden ayrı bir kabile olan Kâre kabilesinin[2] efendisi İbnü'd-Duğunne kendisiyle karşılaşıyor ve Ebubekir gibi, en değerli mallarını ihsan eden, aile efradının yükünü sırtında taşıyan, misafirperver ve hayırlı işlere koşan bir insanın Mekke'den çıkarılması kendisine ağır geliyor (Ebu Bekir'in bu sıfatları, Hz. Hatice'nin (r.a) Peygamber Efendimizin (s.a) nübüvvetiyle ilgili olarak anlattığı sıfatların aynısıdır) İbnü'd-Duğunne sadece vicdan yönünden ona katılmakla kalmıyor, aynı zamanda Ebubekir'i Mekkeye döndürerek herkese onu himayesi altına aldığını ilân ediyor. Bu çok garib bir himaye şeklidir. Bir kabilenin efendisi, başka bir kabilenin çocuğunu, aynı kabilenin evleri arasında himayesi altına alıyor. Bununla beraber Kureyşliler bunda hiçbir mahzur görmeyerek İbnü'd-Duğunne'nin Ebubekir'i himayesi altına almasına razı oluyorlar. Bu himaye sadece ibadet hürriyyeti üzerine idi.

2- Fakat durum başka bir şekilde gelişerek ibadet hürriyetinden, davet hürriyetine dönüşüyor. Bunun üzerine Kureyş daha fazla dayanamıyarak İbnü'd-Duğunne'yi çağırtıp kendisinden himaye ahdini bozmasını istiyorlar. Kureyşlilerin dayanamadıkları yeni olay, Ebubekir'in evinin avlusunda bir mescid yapıp orada namaz kılmaya ve Kur'ân okumaya başlaması, müşrik kadın ve çocukların da orada toplanarak, ondan etkilenmeleridir. İbnü'd-Duğunne, Ebubekir'e olan himaye ahdinin davet hürriyetini de içermesinde aciz kalıyor. Ebubekir'i Allah'a

(1) Abdullah ibn-i Muhammed bin Abdulvahhab, siyeri: 87-88.

(2) Kâre kabilesinin bazı fertleri Uhud harbinden sonra Rasulullahla olan andlaşmalarını bozmuş Rec'i seriyyesinde müslümanları arkadan vurmuşlardır.

toplanarak, ondan etk ilen meleridir. İbnü'd-Duğunne, Ebubekir'e olan him aye ah din in d a vet hürriyetini de içermesinde aciz kalıyor. E bu bekir'i Alla h 'a

(1} Abdullah iba -i Muhauuued bin Abdu lva hh ab, siyeri: 87 -88 .
(2) Kâre k abilesin in ba zı fer t ler i U h u d h a r bin d en son r a R a su lu U a h la ola n andlaşm alarm ı bozm uş Rec'î seriyyesinde m t islûzn an la n a r k a d a n v u r m u ş lardır.

davet hürriyetinin kaldırılarak kendi himayesi altında, güven içerisinde yaşamakla, Allah'a davet etmek ve bunun mesuliyetini de kendisi taşımak arasında bir karar vermesi için serbest bırakıyor. Ebubekir de Allah yoluna daveti ve bu yolda her türlü belâ ve ezâlara katlanmayı ibadet hürriyeti ve güvene tercih ediyor..!

İbnü'd-Duğunne'nin himayesi ile Ebu Talib'in himayesi arasında fark vardır. Ebu Talib'in himayesi daha kapsamlıdır ve davet hürriyetini de içerir. Ebu Talib, Rasülullah'a *"Ey kardeşimin oğlu, git ve istediğini söyle"* diyerek himayesinin davet hürriyetini de kapsadığını belirtmiştir. İbnü'd-Duğunne ise Ebubekir'e *"Dön ve memleketinde Rabb'ine ibadet et"* diyerek himayesinin sadece ibadet hürriyetini içerdiğini belirtmiştir. Onun için Ebu Tâlib'in himayesi daha kapsamlıdır.

Mekke'de himayenin bu iki şekline rastlanmaktadır. Birincisi ibadet hürriyetini içeren himaye şekli ki, çok rastlanmıştır. İkincisi de, hem ibadet hem de davet hürriyetini kapsayan himaye şeklidir ki, çok nadirdir. Hatta bunun sadece Rasülullah'a has olduğunu söyleyebiliriz. Kureyşliler bu himaye ahdini bozmaya çalışmışlar fakat başarısız olmuşlardır. Özet olarak diyebiliriz ki, Davanın menfaatine olan durumlarda, cahiliye kanunlarından istifade etmek meşrudur... Bu durum bazı radikallerin düşündüğü gibi, dine darbe vurmak ve Allah'ın kanunlarından başka kanunlara uymak anlamına gelmez.

Çağdaş davet tarihimizde de zikredildiği gibi Mısır Hükümeti 1966 yılında, büyük İslâm davetçisi Muhammed Kutub'u tutukladığında, Şehid İmam Seyyid Kutub, Muhammed Kutub'u tutuklamasıyla kanunları çiğnediği için Mısır Hükümeti aheyhine dava açmıştı. Çağdaş davet tarihi içinde Allah'ın hakimiyeti fikrinden başka sığınak aramayan Seyyid Kutub'un ayrı bir yeri vardır. Şehid olana kadar hayatında, fikrinde ve kitaplarında Allah'ın hakimiyet sancağını taşıyan odur. Seyyid'in, kâfir hüküm düzenine inanıp, onun için çalışmakla, davayı ve dava adamlarını korumak için kâfir hüküm düzeninden istifade etmeyi birbirinden ayırd etmesi çok büyük bir anlayıştır.

Bu açıdan ve aynı zamanda bazı unsurlara dikkat ederek diyoruz ki: Demokratik düzen (Prensip olarak İslâm dışı bir düzendir) İslâmi hareket için, zorba diktatörlüklerden daha hayırlıdır. Demokrasi ortamı, davanın yayılması ve etkin olabilmesi

sancağım taşıyan odur. Sey- yid'in, kâfir hüküm düzenine inamp, onun için çalışmakla, da vayı ve dava adamlarım korumak için kâfir hüküm düzeninden istifade etmeyi birbirinden ayırd etmesi çok büyük bir anlasnş- tır.

Bu açıdan ve a 3mı zamanda bazı u ıî^ r la r a dikkat ederek

diyoruz İd; Demokratik düzen (Prensip olarak İslâm dışı bir dü zendir) İşlâmi hareket için, zorba diktatörlüklerden daha hayır- hdır. Demokrasi ortamı, davanın yayılması ve etkin olabilmesi

için münasip bir ortamdır. Şüphesiz ki Demokrasi bir cahiliye düzenidir, fakat müslümanlar için diğer cahiliye düzenlerinden daha yararlıdır. Genellikle inanç ve düşünce özgürlüklerini garanti altına alır, başka bir deyimle, ibadet ve davet özgürlüklerini içerir.

Çağdaş İslâmi hareketin birikimini gözden geçirenler, ümmete özgürlüğün verildiği bütün devirlerde, İslâmi ortamın ve islâmi kurumların oluştuğunu, İslâm'ın bütün dallarda ümmetin hayatını etkisi altına aldığını görürler. Bu yolla İslâm'ın otoriteye sahip olacağı anlarda ise, askeri ınkılaplar olmuş ve bütün ağızlar kapatılmış, müslümanlar hapisanelere doldurulup kanları akıtılmıştır. Rasülullah'ın her zaman geçerli olan *'Orada, yanında kimsenin zulme uğramadığı bir hükümdar vardır'* kelimesi, İslâmi hareketin yolunu belirleyen işaretlerden biridir ve bu yöntemin ana adımlarından bir adımdır. Bu adım cahiliye toplumuna karşı mücadele hareketini belirler ve Allah yoluna davet için büyük İslâmi çıkışın kapılarını açar.

Onyedinci Özellik
DÜŞMANIN OLUMSUZ GİRİŞİMLERİ

Büyük âlim El-Mübar Kefûri bunlardan bazılarını saymıştır. Ondan nakletmek suretiyle biz de burada bazılarını zikrediyoruz:

1- Yalanlama, alaya alma, küçümseme ve hakaret etme. Bütün bunlarla müslümanları başarısızlığa uğratmak ve manevi güçlerini azaltmak istemişlerdir. Rasülullah'a (s.a) alçakça iftiralarda bulunup, gülünç ithamlar ortaya atmışlardır.

2- Davayı karalamak, şüphe uyandırmak, yalan propaganda yapmak, Rasülullah'ın şahsiyetiyle ilgili uydurma hikayeler yaymak. Bütün bunları çoğaltmak suretiyle, Rasülullah'ın davetini düşünmek için insanlara fırsat bırakmamak.

3- Bu, bizden önceki kavimlerin efsâneleridir diyerek, Kur'ân'a itiraz edip, insanları ondan uzak tutmak... En'nadr bin el-Haris, Hiyre'ye gidip orada İran şahlarının, Rüstem'in ve İsfendiyar'ın hikayelerini öğrenmişti. Rasülullah (s.a) ne zaman bir mecliste Allah'ı hatırlatmak ve O'nun azabından uyarmak için konuşmaya başlasa, En'nadr, O'na muhalefet ederek sözü alır "Vallahi, Muhammed benden iyi konuşamaz" diyerek İran şahlarının, Rüstem'in ve İsfendiyar'ın hikayelerini anlatırdı.

düşünmek için insanlara firsat bırakm am ak.

3- Bu, bizden önceki kavim lerin efsâ n elerid ir d iyer ek , Kur'ân'a itiraz edip, insanları ondan u za k tu tm a k E n 'n a d r

^ el-Haris, Hiyre'ye gidip orada İran şa h la n m n , Rü stem 'in ve İsfendiyar'm hikayelerini öğrenmişti. Rasülullah (s-a) n e » antıan bir mecliste Allah'ı hatırlatm ak ve O'nun azabın da n u ya rm a k için konuşmaya başlasa, En'nadr, O n a m u h a lefet ed er ek sözü alır 't a lla h i , Muham med benden iyi konuşam az" diyerek İr a n şahlarm m , Rüstem 'in ve İsfen diya r 'm h ik a yelerin i a n la t ırdı.

Sonra da "Konuşmada Muhammed'in benden üstün yanı nedir?" diye sorardı.

4- Pazarlık: Müşriklerin inançlarından bazılarını ve Muhammed'in (s.a) inançlarından bazılarını terketmeleri suretiyle yolun yarısında İslâmla cahiliyeyi birleştirmeye çalıştılar.

"Onlar sana indirilen ayetlerden beğenmediklerini bırakman için senin kendileriyle uyuşmanı isterler, böyle yapsan, seni överler" (Kalem: 9)

"Ey Muhammed! Deki: Ey inkarcılar, Ben sizin taptıklarınıza tapmam..." (Kâfirun Suresi)

Bu örnekleri vermemizin sebebi her dönemde aynı tür olayların olma ihtimalidir. İslâmi hareketin davanın bütünlüğünü koruyabilmesi için, kafirlerin bu türlü girişimlerini çok iyi bilmesi gerekir. Çünkü dava adamları vazifelerini yaparken, soğuk harbin her çeşidine maruz kalacaklar, alaya alınacaklar, küçük görülecekler, akıllarından zoru olan bağnaz gericiler ve geri kalmış radikaller diye itham edileceklerdir. Çöl, çadır ve deve çağına dönmek isteyenler, hatta, geri zekalılar olarak nitelendirileceklerdir. Bu davetçiler için, ademoğlunun efendisi olup, kavmi tarafından delilikle ithâm edilen Rasülullah (s.a.) en güzel örnektir: *"Nûn, kalem ve onunla yazılanlara and olsun ki, ey Muhammed! Sen Rabb'inin nimetine nâil olmuş bir kimsesin, deli değilsin"* (Kalem: 1-3) O'nu yalancılıkla itham ediyorlardı. Fakat O, kendilerinin "Tecrübelerimizle senin yalan söylediğine rastlamadık" sözlerinin şahadetiyle de beşeriyetin doğrulukta eşine rastlamadığı bir insandı.

Günümüzde de cahiliyenin basın-yayın organları İslâm davetçilerini yalancılıkla, ahlaksızlıkla ve insanlığa düşman olmakla itham etmektedirler.

Davetçilerin, düşmanlardan gördüğü diğer bir uygulama ise, İslâm prensiplerinin saptırılmak istenmesi, insanlara çok kötü bir surette sunulmaya çalışılmasıdır. Günümüzde basın-yayın organları aralıksız olarak her gün bu dini zehirlemeye çalışmaktadırlar. En olumlu yaklaşanlar bile islamı takdim ettiklerinde onun geçmiş çağlar için geçerli olduğunu ve Arap ümmetinin o zamanki kaderi olduğunu söylemektedirler. Onlara göre çağımız, ırkçılık çağıdır, bilimsel sosyalizm çağıdır, ilerici demokrasi çağıdır. İslâm, insanlık tarihinde rolünü oynamış ve ortadan kalkmıştır. Aynı, müşriklerin Kur'ân hakkında "Bu geçmiş kavimlerin efsaneleridir" demeleri gibi.

sunulmaya çalışılmasıdır. Günümüzde basm- yaym organları aralıksız olarak her gün bu dini zehirlemeye ça lışmaktadırlar. En olumlu yaklaşanlar bile islamı takdim ettik lerinde onun geçmiş çağlar için geçerli olduğunu ve Arap üm metinin o zamanki kaderi olduğunu söylemektedirler. Onlara göre çağınuz, ırkçılık çağıdır, bilimsel sosyalizm çağıdır, ilerici demokrasi çağıdır. İslâm, insandık tarihinde rolünü oynanuş ve ortadan kalkmıştır. Aynı, müşriklerin Kur'ân hakkında "Bu geçmiş kavimlerin efsaneleridir" demeleri gibi.

Günümüzde müslümanlar, düşmanların kendilerine, davalarına ve dinlerine karşı açmış oldukları bu savaş metodlarına karşı çok uyanık ve tetikte olmalıdırlar. Çağımızın korkunç bir şekilde işleyen basın-yayın organları, gazeteleri, radyoları, televizyonları, videoları ve kitapları İslâma karşı savaş açmış durumdadırlar. Ey müslüman gençlik! Sizler hepiniz hedef alınmış durumdasınız..! Davanız hedef alınmış durumda...! Bu savaşı kazanmak için elimizdeki en büyük silâh, *Sabır ve Bilinç*'tir.

Onsekizinci Özellik
DÜŞMANIN ETKİN GİRİŞİMLERİ
(Müslüman Yöneticileri Öldürme ve Suikast Girişimleri)

Rasülullah (s.a) dört suikast girişimine maruz kalmıştır.

Birincisinde, Kureyşliler, Ebu Tâlib'e gelip, açıkça kendisinden Rasülullah'ı (s.a) teslim etmesini istemişlerdir. Bu konuyla ilgili olarak İbn İshâk şunları rivayet etmektedir: *"Kureyşliler Ebu Tâlib'in, Rasülullah'ın dinini kabul etmediğini, fakat, buna rağmen onu yalnız ve korumasız bırakmayacağını öğrendikleri vakit, yanlarına Velid bin Muğire'nin oğlu Ammara'yı alarak Ebu Tâlib'e geldiler ve; Ey Ebu Tâlib..! Bu Velid oğlu Ammara'dır. Kureyş'in en yiğit ve en güzel delikanlısıdır. Onu al, sana, hem aklıyla hem de kuvvetiyle yardımcı olsun. Onu kendine evlat edin, o senindir. Onun karşılığında senin ve babalarının dinine karşı çıkan, inançlarımızı hor görüp, kavmimizin birliğini bölen kardeşinin oğlunu bize teslim et, kendisini öldürelim. Bu pazarlığımız bir adama karşılık bir adamdır."* dediler. Bunun üzerine Ebu Tâlib:

- Allah'ın adına yemin ederim ki, benimle çok kötü bir pazarlık yapıyorsunuz. Siz bana oğlunuzu verin, ben onu sizin için besliyeyim, ben de size oğlumu vereyim, siz de onu öldürün, öyle mi? Allah'ın adına yemin ederim ki, böyle bir şey kesinlikle olmaz..."(1)

İkinci suikast girişimi, ümmetin firavunu Ebu Cehil tarafından yapıldı. Bu konu hakkında da İbn İshâk şunu rivayet ediyor. Ebu Cehil: "Ey Kureyş eşrafı, gördüğünüz gibi Muhammed dinimizi ayıplamaktan, babalarımıza sövmekten, inançla-

(61) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm: 59.

*b ir p a zarlık yapıyorsunuz. S iz bana oğlunuzu verin, ben on u sizin için besliyeyim, ben de size oğlum u vereyim, siz de onu öldürün, öyle mi? Allah'ın adına yem in ederim ki, böyle bir şey kesinlikle olmaz "^^^*

İkinci su ik ast girişim i, ü m m etin fira v u n u E b u C e h il ta ra - ûndan yapıldı. B u konu hakkın da da İb n İsh â k şu n u r iv a y e t ediyor. Ebu Ceh il; "E y Kureyş e şrafı, gördü ğün üz gibi M u h a m - m ed dinim izi ayıplam aktan, babalarım ıza sö v m e k te n , in a n ç la -

(61) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm: 5d.

rımızı hor görmekten ve ilahlarımızı yermekten başka hiçbir şeyi kabul etmiyor. Sizin önünüzde Allah'a ahdediyorum, ister benimle olun, ister beni engellemeye çalışın, Muhammed namaz kılarken, secde için eğildiğinde kafasına öyle bir taş koyacağımki kaldırmaya gücü yetmeyip altında ezilecek. Ondan sonra da Abdülmenaf oğulları ne yaparlarsa yapsınlar" dedi.

İkinci gün bu girişim başarısızlığa uğramıştı. Ebu Cehil korkudan mosmor olmuş bir yüzle ve taşı tutarken donup kalmış elleriyle, şunları anlatıyordu: Dün size anlattıklarımı yapmak için, kendisine doğru ilerledim. Ona tam yaklaştığım sırada, aramızda vahşi bir deve belirdi. Allah'ın adına yemin ederim ki, ömrümde onun başı kadar büyük bir baş, onun boynu gibi kalın bir boyun ve onun dişleri gibi sivri dişler görmedim. Kesinlikle bir canavardı ve beni yemek istedi..."[1]

Üçüncü suikast girişimi, Kureyş zorbalarının, Rasülullah'ı (s.a) öldürme teşebbüsüdür. Buhâri, Urve bin Zübeyr'in (r.a) şöyle söylediğini rivayet etmektedir: "Amr ibn As'ın oğlu Abdullah'tan, Nebi'ye (s.a) müşriklerin yapmış olduğu en ağır ezâyı, bana anlatmasını istedim. Abdullah şöyle anlattı: Günün birinde, Nebî (s.a) Hicr-i Kâbe'de namaz kılıyordu. Bunun üzerine Ukbe ibn Ebi Muayt çıkageldi. Ukbe Rasülullah'ın ridâsını toparlayıp onun mübarek boynuna dolayarak şiddetli bir şekilde sıkmaya başladı. Bu sırada Ebubekir (r.a) geldi, Ukbe'yi omuzlarından tutarak, Nebî'den (s.a.) uzaklaştırdı. Ve *"Faziletli bir adamı Rabbim Allah'tır dediği için öldürecek misiniz?"* meâlindeki ayeti okudu..."[2]

Hadiseyi Esmâ (r.a) şöyle anlatmaktadır: Ebubekir'e dışardan "Arkadaşına yetiş" diye bir bağırtı geldi. Yanımızdan çıktı. Saçlarında dört örgü vardı. Çıkarkende "Faziletli bir adamı Rabbim Allah'tır dediği için ödürecek misiniz?" diyordu. Azgın müşrikler Ebubekir'i görünce Rasülullah'ı bırakıp onun üzerine yürüdüler. Bizim yanımıza döndüğünde saç örgülerinden hiçbir eser kalmamıştı..

Dördüncü suikast girişimi de Ömer bin Hattab'ın (r.a) müslüman oluşuyla biten, suikast girişimiydi.

Bu mevzular hakkında, ek olarak söylenecek hiçbirşey yoktur. İslâm düşmanlarının, müslüman liderleri yok etmek için

(62) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm: 68-69.
(63) Sahih-i Buhâri: 1544. Hadis.

üzerine yürüdüler. Bizim yanımıza döndüğünde saç örgülerinden hiçbir eser kalmamıştı..

. Dördüncü suikast girişimi de Ömer bin Hattab'ın (r.a) müs- lüman oluşuyla biten, suikast girişimiydi.

Bu mevzular baklanda, ek olarak söylenecek hiçbirşey yok tur. îslâm düşmanlarmın, müslüman liderleri yok etm ek için

(62)Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm: 68-69.
(63)Sahih-i Buhâri; 1544. Hadis.

hazırladıkları suikast planları, İslâm davetçilerinin belleğinden kesinlikle silinmemelidir. Çağımızda neslimizin şahid olduğu, İslâmi hareket liderlerine karşı yapılan suikastler, bu konu hakkında bizleri çok uyanık olmaya zorlamaktadır. *Şehid İmam Hasan el-Benna*'ya düzenlenen suikaste bakarak küfrün hedeflerini nasıl belirlediğini düşünelim. Sonra bu suikastı, ikinci bir şehidler kafilesi izledi. *Abdulkâdir Udeh, Muhammed Fergâlı, Yusuf Talât* ve *İbrahim et-Tayyib* gibi mücahidler idâm edildiler. Bunu da üçüncü bir şehidler kafilesi izledi. *Seyyid Kutub, Abdulfettah İsmail* ve *Yusuf Havvaş* gibi, İslâmi hareketin mücahid öncüleri idam edildiler. Sonra temiz Şam topraklarında, cihad hareketi liderlerine karşı yapılan tasfiye operasyonları ve yeni şehidler; *Mervan Hadid, İbrahim el-Yusuf* ve *Abdussettâr ez-Zaîm*. İslâmi hareketin liderlerine karşı yapılan bütün suikast girişimleri, İslâm düşmanlarının bu hareketi, liderleri ve öncüleri ortadan kaldırmak yoluyla yıkmak için ne şekilde planlar yaptıklarını çok iyi bir biçimde ortaya koymaktadır.

Ondokuzuncu Özellik
DAVANIN İKİNCİ KEZ İLAN EDİLMESİ HAMZA VE ÖMER'İN MÜSLÜMAN OLUŞLARI VE CAHİLİYE TOPLUMUNA MEYDAN OKUYUŞ

Cahiliye toplumuna ilk meydan okuyuş şehidlerin efendisi Hz. Hamza'nın (r.a) müslüman oluşuyladır. İbn İshâk, İslâm'a giren bir adamdan şöyle rivayet ediyor: "Ebu Cehil bir gün Rasülullah'ın (s.a) yanından geçerken kendisine sövdü ve eziyet etti. Dinini ayıplamak ve davasını hor görmek suretiyle Rasülullah'a çirkin davranışlarda bulundu. Rasülullah da kendisine hiçbir şekilde karşılık vermedi. Öte yandan Abdullah bin Cüd'ân'ın cariyesi oturduğu evinden, Rasülullah'a bütün yapılanları görmüştü. Sonra Ebu Cehil Rasülullah'ı bırakıp, Kâbe yanındaki Kureyş'in toplantı yerine giderek orada müşriklerle beraber oturdu. Çok geçmedi ki, Hamza bin Abdulmuttalib ok ve yayını kuşanmış bir vaziyette, avdan dönüyordu. Hz. Hamza (r.a) avcılıkla uğraşır, devamlı ava çıkar ve iyi ok atardı. Avdan döndüğünde de evine gitmeden önce Kâbe'yi tavaf ederdi. Tavaftan sonra da Kureyş'in toplantı yerinin önünden geçer orada durarak kendilerine selâm verir ve onlarla sohbet ederdi. Ku-

be yamndaki Kureyş'in toplantı yerine giderek orada müşrik lerle beraber oturdu. Çok geçmedi ki, Hamza bin Abdulmuttalib ok ve yayım kuşanmış bir vaziyette, avdan dönüyordu. Hz. Hamza (r.a) avcılıkla uğraşır, devam bava çıkar ve iyi ok atardı. Avdan döndüğünde de evine gitmeden önce Kâbe'yi tavaf ederdi. Tavaftan sonra da Kureyş'in toplantı yerinin önünden geçer orada durarak kendilerine selâm verir ve onlarla sohbet ederdi. Ku-

reyş'in en izzetli ve en kuvvetli, babayiğit delikanlısıydı. Bu sırada herşey bitmiş ve Rasülullah (s.a) evine dönmüştü. Hz. Hamza (r.a) tam cariyenin yanından geçerken, Cariye: "Ey Eba Ammara..! Biraz önce Ebi'l Hakem bin Hişam'ın kardeşinin oğlu Muhammed'e yaptıklarını bir görseydin! Onu burada otururken gördü ve yapmadık eziyet, söylemedik ağır söz bırakmadı, sonra da çekip gitti. Muhammed de tek kelime bile söylemedi" dedi. Bunun üzerine Hz. Hamza gazaba geldi. Allah (c.c) izzeti kereminden ona da lutf edecekti. Gözü kimseyi görmüyordu, Ebu Cehil'i bulmak üzere ilerledi. Onu gördüğünde başına bir iş getirecekti. Mescid'e girdiği zaman Ebu Cehil'i kavmi arasında otururken gördü. Ona doğru ilerleyerek tepesine dikildi ve yayıyla vurarak kafasını yardı. Sonra: "Muhamme'de mi sövüyorsun? Ben de onun dinindenim ve onun söylediklerini ben de söylüyorum. Eğer gücün yetiyorsa ona yaptıklarını bana da yap" dedi. Bunun üzerine Mahzum oğullarının adamları Ebu Cehil'e yardım etmek için Hz. Hamza'nın üzerine yürüdüler. Ebu Cehil de "Ebu Ammara'yı bırakın. Vallahi kardeşinin oğluna çok kötü sövdüm" diyerek onları yatıştırdı. İbn İshâk'ın rivayetine ek olarak bazıları Hz. Hamza'nın şöyle dediğini söylemişlerdir: "Gazaba gelip, bende onun dinindenim dedikten sonra, kavmimin ve babalarımın dinini terk etmiş olduğumdan beni bir pişmanlık aldı. Bu büyük durum karşısında o gece şüphe ile yattım ve gözüme uyku girmedi. Sonra Kabe'ye gelerek gönlümü açması ve benden şüpheyi gidermesi için Allah'a dua ettim. Duayı tamamladığımda batıl üzerimden zail olmuş ve kalbim yakin ile dolmuştu. -Başka bir rivayette de- Rasülullah'a geldim ve içinde bulunduğum durumu kendisine anlattım. O da bana dua etti ve Allah (c.c) hak üzerine beni sâbit kıldı."

Ömer'in (r.a) İslâm'a girişine gelince, Ebu Nâim'in Delâil'den çıkardığına ve İbn Asâkir'in, İbn Abbas'tan rivayetine göre, İbn Abbas şöyle demektedir: "Ömer'e (r.a) ne için Faruk diye isimlendirildin? diye sordum. Bana şöyle dedi: Hamza benden tam üç gün önce müslüman olmuştu. Bir gün dışarı çıktığımda Mahzum oğullarından müslüman olan birisiyle karşılaştım ve ona "Babalarının dinini bırakıp, Muhammed'in dinine mi tâbi oldun?" diye sordum. O da: "Eğer ben böyle yaptıysam, senin için benden değerli olanlar da bunu yaptı" diye cevap verdi. "Kim o? diye kendisine sorduğumda. "Kızkardeşinle, Enişten" diye cevap verdi. Hemen kız kardeşimin evine gittim. İçeri-

isimlendirildin? diye sordum. Bana şöyle dedi: Hamza benden tam üç gün önce müslüman olmuştu. Bir gün dışarı çık tığımda Mahzura oğullarından müslüman olan birisiyle karşı laştım ve ona "Babalannm dinini bırakıp, Muhammed'in dinine mi tâbi oldun?" diye sordum. O da: "Eğer ben böyle yaptıysam, senin için benden değerli olanlar da bunu yaptı" diye cevap ver di. "Kim o? diye kendisine sorduğumda. "Kızkardeşinle, Eniş ten" diye cevap verdi. Hemen kız kardeşimin evine gittim. İçeri-

de uğultu şeklinde bir ses geliyordu. İçeri girdim ve "Bu okuğunuz da ne? diye sordum. Kız kardeşim daha henüz konuşmaya başlamışken kafasına vurarak kanatttım. Yere düşmüştü. Sonra usulca ve bütün edebiyle yerden kalkarak, şefkatle başımı tuttu ve *"Ne kadar zorba davranırsan davran, dinimden dönecek değilim"* diye konuştu. Başından akan kanları görünce, yaptığımdan utandım. Oturdum ve *"Bu kitabı bana gösterin"* dedim. O da: Bu kitabı ancak temiz olanların tutabileceğini söyledi. Kalktım, yıkandım. Sonra bana kitabı getirdiler. Kitap, Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla, diye başlıyordu. Çok güzel, pak ve manalı isimler dedim. Sonra yavaş yavaş okumaya başladım: *"Tâ, Hâ. Ey Muhammed! Kur'ân'ı sana sıkıntıya düşesin diye değil ancak Allah'tan korkanlara bir öğüt ve yeri ve yüce gökleri yaratanın katından bir Kitab olarak indirdik. Rahman arşa hükmetmektedir. Göklerde ve yerde, her ikisi arasında ve toprağın altında bulunanlar O'nundur. Sen sözü istersen açığa vur, şüphesiz O gizliyi de, gizlinin gizlisini de bilir. Allah'tan başka ilâh yoktur, en güzel isimler O'nundur."* Bu sözler üzerimde çok büyük bir etki yaptı. "Bu sözler ne kadar iyi ve ne kadar güzel" dedim, hemen müslüman oldum. Kızkardeşime "Rasülullah (s.a) nerede?" diye sordum. "Erkâm'ın evinde" diye cevap verdi. Dosdoğru Erkâm'ın evine gittim ve kapıyı çaldım. İçerdekiler kapının önüne toplandılar, kapıyı açmıyorlardı. Hamza onlara, "Neyiniz var?" diye sordu. "Ömer", dediler. "Ömer mi? Ona kapıyı açın, eğer dinimizi kabul ederse biz de onu kabul ederiz, eğer yüz çevirirse onu öldürürüz" dedi. Rasülullah (s.a) bunları duydu ve Ömer'in karşısına çıktı. Ömer (r.a) Rasülullah'ı görünce, şehadet getirerek İslâm'a girdi. Evdekiler öyle bir tekbir getirdiler ki, Kâbe'de bulunanlar bile bu tekbiri duydu. Dedim ki: "Hak üzerine değil miyiz Ey Allah'ın Rasülü?" "Şüphesiz hak üzereyiz" dedi. Öyleyse niçin gizleniyoruz?" dedim. Bunun üzerine iki saf halinde çıkarak Kâbe'ye doğru yürümeye başladık. Bir safın başında ben, birinde de Hamza, vardı. Bu şekilde Kâbe'ye girdik. Kureyş, beni ve Hamza'yı görünce, büyük bir umutsuzluğa kapıldı. İşte o gün Rasülullah (s.a.) beni Faruk diye isimlendirdi.[1]"

Enes'in, Ebi Yâla'dan ve Hakem'in Beyhâki'den olan rivayetinde, şöyle denmektedir: "Ömer kılıcını kuşanmış giderken,

(1) Muhtasar Es'sîret. Abdullah ibn-i Muhammed Bin Abdulvahhab s. 89-91.

çıkarak Kabe'ye doğru yü rü meye başladık. Bir safin başında ben, birinde de H am za, vardı. Bu şekilde Kâbe'ye girdik. Kureyş, beni ve H am za'yı görü n ce, büyük bir umutsuzluğa kapıldı. İşte o gün Rasülullah (s.a.) ben i Faruk diye isimlendirdi.^^'"

Enes in, E bi Yâla'dan ve Hakem'in Beyhâki'den ola n r iva ye tinde, şöyle denm ektedir; "Öm er kılıcını k u şa n m ış giderk en .

(1) M uhtasar E s siret. Abdullah ibn -i M u h a m m ed Bin Ab d u lva h h a b s. 89 -91 .

Zühre oğullarından bir adamla karşılaştı. Adam: Nereye gidiyorsun, Ey Ömer? diye sordu. Ömer: "Muhammed'i öldürmeye gidiyorum" dedi. Adam: Muhammed'i öldürürsen, Haşim oğulları ve Zühre oğullarının elinden nasıl kurtulacaksın? dedi. O da: Bakıyorum sende İslâm'a girmişsin dedi. Adam: Sana acayibine gidecek bir şey söyliyeyim mi? Kızkardeşinle enişten de İslâm'a girdiler ve senin dinini bıraktılar dedi. Ömer hemen kızkardeşinin evine gitti. Habbab da evlerinde idi. Ömer'in geldiğini duyunca gizlendi.... Ömer (r.a) Kur'ân'dan okumaya başlayıp: *"Şüphesiz ben Allah'ım, benden başka İlâh yoktur. Bana kulluk et, Beni anmak için namaz kıl."* ayetini okumayı bitirince "Beni Muhammed'e götürün" dedi. Habbab (r.a) bunu duyunca, hemen saklandığı yerden çıkarak: "Sana müjde olsun Ey Ömer. Umarımki Rasülullah'ın (s.a) Perşembe gecesi "Allah'ım Ömer bin El'Hattab veya Amr bin Hişâm ile İslâm'ı aziz kıl" diye ettiği dua çıkmıştır" dedi. Ömer (r.a) Rasülullah'ın (s.a) bulunduğu eve geldi. Kapıda Hamza, Talha ve diğer sahabeler vardı. Hamza (r.a): Bu gelen Ömer, Eğer Allah onun için bir hayır nasib etmişse müslüman olur, yok eğer bunun dışında bir arzusu varsa, onu öldürmek bizim için çok kolaydır..."[1] dedi.

İbn İshâk, Ömer'den olan senedi ile şöyle rivayet ediyor: "Müslüman olduktan sonra, Mekke halkı içinde, Rasülullah'a (s.a) en çok düşman olan kimdir" diye düşünmeye başladım. Kendi kendime Ebu Cehil dedim ve hemen evine giderek kapısını çaldım. Kapıyı açıp beni karşısında görünce "Ooo, Hoş geldin, sefâlar getirdin. Seni buraya getiren nedir? diye sordu. Ben de: "Sana, Allah'a ve O'nun Elçisi olan Muhammed'e inandığımı ve onun getirmiş olduğu şeriati tasdik ettiğimi haber vermeye geldim" dedim. Bunun üzerine kapıyı yüzüme çarptı ve: Allah seni de getirdiğin haberi de rezil etsin... diyerek içeri girdi..[2]

İbn ül-Cevzi ve İbn Hişâm da özet olarak şöyle söylemişlerdir: Ömer (r.a) müslüman olduğu zaman, Kureyş içerisinde en çok dedikodu yapıp, laf alıp götüren Cümeyl bin Muammer El-Cemhî'ye gelerek ona müslüman olduğunu söyledi. Bunun üzerine Cümeyl avazının çıktığı kadar: "El- Hattab'ın oğlu dinden çıktı..." diye bağırmaya başladı. Ömer de arkasından "Yalan söylüyor, ben dinden çıkmadım, sadece müslüman oldum" dedi. Bunun üzerine Kureyşliler Ömer'in üstüne yürüdüler. Ömer

(1) Muhtasar Es'sîret, Abdullah ibn-i Muhammed Bin Abdulvahhab. s.89-91.
(2) Rahîk El'Mâhtûm, Mubarek Fûri. s.119.

söylemişler dir: Ömer (r.a) müslüman olduğu zaman, Kureyş içerisinde en çok dedikodu yapıp, la f alıp götüren Cümeyl bin Muammer El- Cemhî'ye gelerek ona müslüman olduğunu söyledi. Bunun üze rine Cümeyl avazının çıktığı kadar; "El- Hattab'ın oğlu dinden çıktı..." diye bağırmaya başladı. Ömer de arkasından "Yalan söylüyor, ben dinden çıkmadım, sadece müslüman oldum" dedi. Bunun üzerine KureyşIiler Ömer'in üstüne yürüdüler. Ömer

U) Muhtasar Es'sîret, Abdullah ibn-i Muham med Bin Abdulvahhab. s.89-91.
(2) Rahîk EI'Mâhtûm, Mübarek Fûri. s . l l 9 .

(r.a) güneş tepelerine çıkıncaya kadar onlarla kavga etti. Sonunda bitkin düşüp, yere oturdu ve: "Ne yaparsanız yapın. Allah'a yemin ederim ki, eğer sayımız üç yüzü bulsaydı, ya siz bizim işimizi, ya da biz sizin işinizi bitirene kadar peşinizi bırakmazdık"[1] dedi. Bu olaydan sonra, bir keresinde de müşrikler Ömer'in evini kuşatarak onu öldürmeye çalıştılar.

Buhari'nin rivayetinde Abdullah bin Ömer şöyle demiştir: Ömer (r.a) evinde korku içerisinde otururken As bin Vâil Es-Sehmî (Ebu Amr) üzerinde posttan yapılmış yeni bir elbise ve ipek işlemeli bir gömlek olduğu halde geldi. Kendisi Sehm oğullarından idi. Cahiliye devrinde bu kabile ile aramızda dostluk vardı. As bin Vâil, Ömer'e: Neyin var ey Ömer? diye sordu. Ömer de, kavmin, eğer müslüman olursam, beni öldüreceklerini iddiâ ediyorlar dedi. O da: "Sana hiçbir şey yapamazlar" dedi ve çıktı. Onun bu sözü üzerine Ömer (r.a) rahatladı. As bin Vâil çıktıktan sonra müşriklerin toplanarak Ömer'in evine doğru yürüdüklerini gördü. Onlara: Nereye gidiyorsunuz? diye sordu. Onlar da: Şu dininden dönen Ömer'i istiyoruz dediler. As bin Vâil kendisinin de Ömer'i desteklediğini belirterek "Kesinlikle ona birşey yapamazsınız" dedi ve bunun üzerine müşrikler dağıldılar[2] Diğer bir rivayette de bu olay hakkında bir sahabinin şöyle söylediği belirtilmektedir: "Allah'ın adına yemin ederim ki, müşrikler Ömer'in etrafını saran bir elbise gibiydiler ve As bin Vâil'in sözü üzerine sanki o elbise soyuldu.

İbn Mesûd (r.a) Hz. Ömer hakkında: "Ömer müslüman olana kadar Kâbe'de namaz kılamazdık"[3] demiştir.

Suheyb bin Sinan Er-Rûmî'nin (r.a) şöyle söylediği rivayet olunur: Ömer müslüman olduğu zaman İslâm açığa çıktı. İslâm'a davet aleni olarak yapılmaya başlandı. Kâbe'nin etrafında halka halinde oturmaya ve Kâbe'yi tavaf etmeye başladık. Bize karşı en şiddetli olanların arasına korkusuzca girmeye ve bize yaptıklarının bazılarına karşılık vermeye başladık.[4]

Abdullah bin Mesûd'un da (r.a) şöyle dediği rivayet olunur: "Ömer müslüman olduğundan beri, müşriklere karşı izzetli ve kuvvetli olduk."[5]

(1) İbn-i Hişâm. c.1. s.299.
(2) El'Mubâr Kefûri, Sahih-i Buhâriden. c.1. s.540. Ömer'in İslâm'a girişi.
(3) İbn-i El'Cezvi. s.18.
(4) İbn-i El'Cezvi. s.18.
(5) El'Mubâr Kefûri, Sahih-i Buhâriden. c.1. s.540. Ömer'in İslam'a girişi.

olunur. “Ömer müslüman olduğundan beri, m üşriklere ka r şı izzetli ve kuvvetli olduk.”'®’

(1) tbn-i Hişâm. c.1 . s.299.
(2)) El'Mubâr KefHri, Sahih-i Buhâriden. c . l . s.540. Ö m er 'in İ s lâ m 'a girişi. (3) tbn-i El’Cezvi. s .l8 .
(4) tbn-i E l’ Cezvi. s .l8 .
(5) El'Mubâr Kefâri, Sahih-i Buh âriden. c . l . e.540 . Ö m er 'in İsla m ’a girişi.

Konuyla ilgili olarak yaptığımız bu açıklamadan sonra bazı noktaları belirtmek istiyoruz:

Hamza ve Ömer'in (r.a) İslâm'a girişleri, peygamberliğin altıncı yılının, Zilhicce ayına rastlamaktadır. Geçen rivayetlerin birinde de belirtildiği gibi, Hz. Hamza'nın (r.a) İslâm'a girişi, Hz. Ömer'den (r.a) üç gün öncedir. Bu durum, Mekkede'ki krizin en şiddetli olduğu bir anda, Kureyşlilerin bir çok planlar yaparak Nebi'yi (s.a) öldürmeye çalıştıkları bir dönemde meydana gelmiştir. O dönemde, silahlı olarak yapılan en tehlikeli çatışma, Hz. Hamza'nın (r.a) Ebu Cehil'in başını yarması olayıdır. Bu olay tek başına Kureyş içerisinde bir savaşın alevlenmesi için yeterliydi. Ebu Cehil, vâdi ahalisinin vazgeçilmez bir efendisiydi ve kendisi için söylediklerine göre bu vâdinin en saygın ve kuvvetli toplumuna sahipti. Hz. Hamza da (r.a) Kureyş'in en cesaretli ve babayiğit delikanlısıydı. Bazı rivayetlerde anlatılanlara göre: Mahzûm oğullarının adamlarından bazıları ayağa kalktığı zaman, Haşim oğullarının adamlarından bazıları da ayağa kalkmış ve durum elektriklenmişti. Her an için, müslümanların yok edilmesiyle sonuçlanabilecek bir katliamın meydana gelmesi mümkündü. Fakat Hz. Hamza'nın şahsiyetine karşı olan korku bu durumu engellemiş, onun heybeti fitneyi söndürmüştür. Aynı zamanda görüyoruz ki, Hz. Hamza'yı (r.a) bu şekilde bir tavır alması için harekete geçiren sebeb cahiliye kavmiyetçiliğine olan koyu bağlılığıydı. Kardeşinin oğlu ve aynı zamanda süt kardeşi olan Allah'ın elçisi Muhammed'e yapılan saldırıya tahammül edememişti. Kabilesine olan koyu bağlılığı, hududu aşmış ve Hamza'nın kabındaki suyu taşırmıştı. Onun için, neticesi ne olursa olsun hiç düşünmeksizin Ebu Cehil'in kafasını yarmıştı.

Günümüzün Cahiliye toplumu, müslümanlara indirecekleri darbelerle müslümanları ortadan kaldırabileceklerini sanıyorlar. Aslında onlar kendi elleriyle, kendi mezarlarını kazmaktadırlar. Çünkü nefislerde küllenmiş olan hak ateşi, şüphesiz günün birinde doğru yolda yürüyen ezilmişlerin yardımı için parlayacak ve yanacaktır. İşte Hz. Hamza'nın müslüman oluşuyla sonuçlanan olay buydu. İslâmi hareketin öncüleri, küfrün basın-yayın yoluyla olayları yönlendirebilme yeteneği karşısında, kişilik, onur, vakar, dürüstlük gibi insani hasletlerle elbet bir gün savaşı kendi lehlerine çevireceklerdir.

Çağdaş İslâmi hareketin olayları arasında gönüllerdeki hak

elleriyle, kendi mezarlam u kazmakta dırlar. Çünkü nefiflerde küllenmiş olan hak ateşi, şüphesiz gü nün birinde doğru yolda yürüyen ezilmişlerin yardımı için par layacak ve yanacaktır. İşte Hz. Hamza'nm müslüman oluşuyla sonuçlanan olay buydu. İslâmi hareketin öncüleri, küfrün ba- sm-yaym yoluyla olayları yönlendirebilme yeteneği karşısında, kişilik, onur, vakar, dürüstlük gibi insani hasletlerle elbet bir gün savaşı keüdî lehlerine çevireceklerdir.

Çağdaş İslâmi hareketin olayları arasında gönüllerdeki hak

ateşinin alevlendiğine işaret eden, iki büyük örnek vardır. Bunlardan birincisi, Şehid İmam Hasan El-Benna'nın cenaze törenine katılmak isteyen insanları Mısır hükümet kuvvetlerinin büyük bir zorbalık ve terörle engellemeye çalışması sırasında meydana gelmiştir. Bu terör son haddini aştığında, olay müslüman olmayan o zamanki Kıbtilerin liderinin ağırına gitmiş, hükümet kuvvetlerinin zorbalığına karşı meydan okuyarak safları yarıp, Şehid İmam'ın taraftarlarıyla birleşmiş ve cenazenin kaldırılmasında onlara iştirak etmiştir. Müslümanlara karşı olan lider, Mükerrem Abid'in yazmış olduğu Tarih'te bile, bu olay zikredilmektedir.

İkinci örneğe gelince; İmam El-Bennâ'nın şehid edilmesi üzerine, batıdaki müşriklerin sevinip, çılgınca eğlenmeleri ve Amerikan otellerinde sabahlara kadar yapılan nümayişlerin, o zaman Amerika'da doktora yapmakta olan Mısırlı bir yazarın - Seyyid Kutub- iç aleminde yaptığı derin etkinin, bu yazarın İslâm saflarına katılması için yeterli olmasıdır. Seyyid Kutub bu olayın etkisiyle İslâm saflarına katılmış, yirminci asrın en büyük İslâm davetçisi olmuştur. Allah Teala Hz. Hamza ile bu dini kuvvetlendirdiği gibi, onunla da bu dini kuvvetlendirmiştir. İki şehit de aynı çizgi üzerinde yürümüşlerdir. Şehidlerin efendisi Hz. Hamza ve zâlim hükümdarın karşısına çıkıp ona hakkı söylediği için şehid edilen mübarek insan..

Küfrün çeşit çeşit yüzü vardır. Her seferinde çeşitli yüzlerle çıkar karşımıza. Ancak bilinç sahibi tebliğciler bu gibi durumları şuurlu ve uyanık bir şekilde izleyerek, olaylardan en iyi biçimde yararlanabilmeli ve olayları kendi yıkımında kullanılacak bir balyoz olmaktan çıkarıp, kendi menfaatine yönlendirmeyi bilmelidir. Bu ortamı bütün basın ve yayın organları oluştursa bile, yönlendirmeyi müslümanlar yapmalıdır. Hz. Hamza'nın içindeki ateşi parlatan müslümanlar değildi. Sahneyi çok iyi bir şekilde görüntüleyerek anlatabilen bir cariyeydi; İbn Cûd'ân'ın cariyesiydi. Onun olayı Hz. Hamza'ya ustaca nakletmesi Hz. Hamza'nın içindeki ateşi körüklemiş ve Ebu Cehil'i kavmi önünde küçük düşürüp, başını yarmasına sebeb olmuştur. Bu ateş, eğer Peygamber'le iletişime geçmeseydi sönebilirdi. Fakat onun, Peygamber'le iletişime geçmesi ve onun nurundan feyiz alması, tarih boyunca İslâm'ın meşâlesi olarak kalmasını sağlamıştır. Aynı şekilde, Hz. Ömer'in (r.a) müslüman oluşunda da, ilk olarak, Rasûlullah'ın (s.a) kişileri ne şekilde de-

ateşi körüklem iş v e E hu C eh il'i kavmi önünde küçük düşürüp, başını yarm asın a sebeb olm u ş tur. Bu ateş, eğer P eygam berle iletişim e geçm eseydi sönebilir- (ü. Fakat onun. P eygam berle iletişim e geçm esi ve onun n u ru n dan feyiz alması, tarih boyunca İslâm 'm m eşâlesi ola ra k kalın a sım sağlamıştır. Aynı şel^ d e , Hz. Öm er'in (r .a) m ü slü m a n olu şunda da, ilk olarak, Rasülu Uah'm (s.a) k işileri n e şek ild e de-

ğerlendirdiğini görüyoruz. Tirmizi'nin rivayet ettiği gibi: Perşembe gecesi Rasülullah şöyle bir duâ ediyor: "Allah'ım, İslâmı Ömer bin El-Hattab veya Amr bin Hişam, senin için hangisi hayırlıysa onunla aziz kıl"

Bu iki adamın da İslâm'a karşı açtıkları korkunç savaşa rağmen, onlardaki yöneticilik ve liderlik vasıfları Rasülullah'ın gözünden kaçmamıştı. Bunlardan birinin İslâm saflarına katılması, bu safın kuvvetlenmesine ve üstün olmasına sebeb olacaktı. Böylece küfrün azgınlığı sadece kalplerde kalacak ve güçlenen İslâma karşı koyamayacaktı. Küfrün içerisindeki elektriklenme bitecekti. Kuvvetli bir çatışma olduğu zaman da durum tamamen değişecekti. İşte bu durum, Allah'ın takdiriyle, Ömer b.n El-Hattab'ın İslâm'a girişi neticesinde ortaya çıkmıştır.

Hicret eden müslüman kadınlardan biri ile kocası arasında geçen şu konuşmayı kesinlikle unutmuyoruz. Daha henüz müşrikken Ömer kadına: "Ey Ümmü Abdullah, çıkış zamanımız geldi" diyor. Kadın da: "Evet ey Ömer, bizlere eziyet ettiniz, her türlü işkenceyle bizi aciz ettiniz ve memleketimizden çıkardınız" diyor. Ömer de: "Sağlıcakla gidin" diyerek ayrılıyor. Daha sonra kocası yanına geldiğinde, Ömer'in kendisine nasıl nazik davrandığını ona anlatıyor. Kocası: "Ne dersin, Ömer'de İslâm'a girebilir mi sence?" diye sorunca, kadın: Allah'ın adına yemin ederimki, El-Hattab'ın eşeği müslüman olsa, Ömer yine müslüman olmaz" diyor. Bu kadın, eğer Ömer'in İslâm'a karşı açmış olduğu şiddetli savaşı görmemiş olsaydı, herhalde Ömer'in İslâm'a girmesi konusunda bu kadar umutsuz olmazdı.

Günümüzde, İslâmi hareketin, bu büyük şahsiyetleri çok iyi bir şekilde seçmeye ve kalın, karanlık perdenin altında gizli olan kıymetli cevherlerini ortaya çıkarmaya gerçekten de çok ihtiyacı var. İslâmi hareket, bütün gücü ve imkanlarıyla bu perdeyi aşarak, kalbin gizli olan tellerine dokunmalıdır. O zaman bu kalp İslâm'ın nuru ile canlanacak, imanın lezzeti ve muhteşemliğiyle etrafa ışık saçacaktır.

Belki de Ömer'in kılıcını kuşanarak Rasülullah'ı öldürmeye gidişinin nedeni, Haşim oğullarının kahramanı Hamza bin Abdulmuttalib'in, dayısı Ebu Cehil'e karşı yapmış olduğu hareketin intikamını almak içindi. Mahzûm oğullarına ve onların dostu olan Abdulmuttalib oğullarından Adıy oğullarına karşı yapılan bu haksızlığa nasıl susabilirdi? Ömer'in bu koyu kavmiyet-

nuru Ue canlanacak, im am n lezzeti ve muhteşemliğiyle etrafa ışık saçacaktır.

Belki de Ömer'in kılıam kuşanarak Rasûlullah'ı öldürmeye gidişinin nedeni, Haşim oğullanm n kahramanı Hamza bin Ab- dulmuttalib'in, dayısı Ebu Cehil'e karşı yapnoış olduğu hareke tin intikamım almak içindi. Mahzûm oğullarına ve onların dos tu olan Abdulmuttalib oğullanndan Adıy oğullarına karşı yapı lan bu haksızlığa nasıl susabilirdi? Ömer'in bu koyu kavmiyet-

çiliğini yıkan ve eriten nedir?

Ömer'in bu koyu kavmiyetçiliğini yıkıp eriten kız kardeşi Fâtıma binti El-Hattab'ın sağlam inancıdır. Ömer, kız kardeşinin yarasından akan kanın karşısında, kendisinin herşeyden daha değersiz olduğunu görmüş, küçüldükçe küçülmüştür. Kız kardeşinin: "Ne kadar zorba davranırsan davran, dinimden dönecek değilim" diyerek cesurca meydan okuyuşu onun bütün benliğini eritmiş, gurur ve kibrini yıkmıştı. İşte en şiddetli zorbalıklar bile, müslümanların Allah yolunda fedakarlıkları, sağlamlıkları ve ezilmişlerin hak üzerine sebâtları karşısında hezimete uğrayacak, yıkılıp çökecektir. Çok önemli olan bu yönün şuurunda olmalıyız. Hak'ta sabit kalmak suretiyle davayı ve davetçileri nasıl kazanacağımızı bilmeliyiz. İsa bin Meryem'in (a.s) havarilerinin yaptıkları gibi: Onlar, çarmıhlara gerilmiş, testerelerle doğranmış ve etleri kemiklerinden ayrılmış fakat yine de Allah'ın dininden vazgeçmemişlerdir.

Yirminci Özellik
AÇIKÇA MEYDAN OKUMA VE BUNDA YÖNETİCİ ŞAHSİYETLERİN ROLÜ

Cahiliye toplumuna karşı kişisel meydan okumayı ikinci kez Ömer'den (r.a) görüyoruz. Dayısı Ebu Cehil'e giderek ona müslüman olduğunu söylüyor. Müslüman olduğu haberini insanlara yayması için, Kureyş'in en dedikoducu ve laf alıp götüren adamı olan Cümeyl bin Muammer El-Cemhi'yi araştırıyor. Tek başına müşriklerle kıyasıya bir kavgaya girişiyor.

Bu dinamik şahsiyet, orta yolla halletme, idare etme diye bir şey tanımıyor. Onun için gerekli olan doğrudan doğruya mücadele ve karşı koyma yöntemidir. Bu onun fıtratı. Fakat insanların hepsini Ömer'e kıyas ettiğimiz zaman çok büyük bir hataya düşeriz. Çünkü Said'in (r.a) şahsiyetini incelediğimizde, cennetle müjdelenen on sahabiden biri olduğu halde müslüman olduğunu kavminden gizlediğini görüyoruz. Aynı şekilde Habbab'ın (r.a), Ömer'in sesini duyunca saklandığını görüyoruz. O da Muhacirlerin ilk müslüman olanlarından biridir. Müslümanlar Habbab'ı veya Said'i bu tutumlarından dolayı ayıplamamışlar ve onları korkaklıkla itham etmemişlerdir.

İslâm'da belli bir şahsiyetin veya belli bir hadisenin arkasından gözü kapalı bir gidiş, insanlar üzerinde yanlış ve çarpık

gizlediğini görüyoruz. Aym şek ilde H a b- bab'ın (r.a), Ömer'in sesini duyunca saklandığım görüyoruz. O da Muhacirlerin ilk müslüman olanlarm dan biridir. M üslüm an- 1ar Habbab'ı veya Said'i bu tutum lanndan dolayı ayıpla m a m ış lar ye onları korkakhkla itham etmemişlerdir.

İslâm'da belli bir şahsiyetin veya belli bir h a disen in a rka- smdan gözü kapah bir i^diş, insanlar üzerinde ya n lış ve ça rpık

hükümler verilmesine sebeb olur. İslâmi şahsiyetlerin hepsi Ömer ve Hamza değildir, Habbab ve Said de değildir. İslâm bu örneklerin hepsini birden kabul eder. Bunlardan her birinin kendi çapında bir rolü, sorumluluğu ve taşıdığı vazife vardır.

Hz. Ömer'in şahsiyetine karşı koyabilecek yegane şahsiyet, Hz. Hamza'nın şahsiyeti idi. Hz. Ömer'in meydan okuyuşuna karşı koyabilecek sıfat ve özelliklere sahipti. Bu iki şahsiyet de belirli bir merhalenin bitip yeni bir merhalenin başlamasında oynadıkları büyük rolün gururuna kapılıp aldanmamışlardır.

Üçüncü olarak: Rasûlullah'a (s.a), açıkça ibadet etmek ve Mekke içerisinde cemaat olarak açıkça bir tezahüratın yapılması teklif edildiği zaman Rasûlullah, Faruk'un isteğine cevap vermenin zamanının geldiğini görmüş; müslümanlar birinin başında Ömer, diğerinin başında da Hamza olmak üzere iki saf halinde çıkmışlar, İslâm'ın sesini Mekke'ye duyurmuşlardır. Kâbeye girmişler ve kimisi secdede, kimisi rükuda, kimisi de kıyamda namazlarını edâ etmişlerdir. Bu hareket sadece Mekke müşriklerine karşı girişilen bir olaydan ibaret değildir. Aksine davet tarihinin yeni bir çizgisi idi. İbn Mesûd'un (r.a) söylediği şu söz: "Ömer müslüman olana kadar Kâbe'de namaz kılamazdık" Suheyb bin Sinan'ın: "Ömer müslüman olduğu zaman İslâm açığa çıktı. İslâm'a davet aleni olarak yapılmaya başlandı. Kâbe'nin etrafında halka halinde oturmaya ve Kâbe'yi tavaf etmeye başladık. Bize karşı en şiddetli olanların arasına korkusuzca girmeye ve bize yaptıklarının bazılarına karşılık vermeye başladık" sözü ve Abdullah bin Mesûd'un (r.a): "Ömer müslüman olduğundan beri müşriklere karşı izzetli ve kuvvetli olduk" sözü, bu manayı desteklemektedir.

Önceden de belirtiğimiz gibi, bütün deliller kesin bir tavrın ortaya konulduğunu ve bu tavrın müslümanlara davet ve ibadet hürriyetlerini sağladığını belirtmektedir. Bu olaydan sonra, müşrikler davanın önüne geçemez olmuş, ibadet ve davetini gizli olarak yapan bazı müslümanlar, Allah yolunda kınayanın kınamasından korkmadan, kendilerini açığa koymuşlardır. Hz. Ömer ve Hz. Hamza'nın müslüman oluşları, bu fonksiyonları itibariyle, İslâm davetinin dönemeçlerinden birini teşkil eder. Hz. Ömer ile Hz. Hamza'nın müslüman oluşları çağımıza nazaran bir askeri inkılab mesabesindedir. Bu inkılabla İslâm davasına, ibadet ve davet için yeni bir ortam hazırlanmıştır.

Bu ebedi yöntemin merhalelerine riayet edebilmemiz için

sağladığım belirtmektedir. Bu olaydan sonra, müşrikler davanın önüne geçemez olmuş, ibadet ve davetini gizli olarak yapan bazı müslümanlar, Allah yolunda kınayamn ga m a s ın d a n korkmadan, kendilerini açığa koymuşlardır. Hz. Ömer ve Hz. Hamza'mn müslüman oluşları, bu fonksiyonları itibariyle, İslâm davetinin dönemeçlerinden birini teşkil eder. Hz. Ömer ile Hz. Hamza'mn müslüman oluşları çağımıza naza ran bir askeri inkılab mesabesindedir. Bu inkılabla İslâm dava sına, ibadet ve davet için yeni bir ortam hazırlanmıştır.

Bu ebedi yöntemin merhalelerine riayet edebilmemiz için

bu nokta üzerinde biraz durmamız gerekiyor:

Günümüzde bazı müslüman gençler, sanki İslâm'ın lehine askeri bir inkılab gerçekleştirmiş de, ibadet ve davet özgürlükleri bize verilmiş veya Allah'ın şeriatiyle hükmedecek ve yeryüzünde İslâm devletini kurmak için nihai hedefe ulaşılacak son merhaleye gelmişiz gibi, her şeyin birdenbire olmasını istemekte ve o heyecanla bazı yanlış saplantılara düşmektedirler.

Hz. Hamza ve Hz. Ömer'in yapmış oldukları inkılab, yeryüzünde İslâm devletinin gerçekleştirilebilmesi için yeterli olmamıştır. Putlar ve heykeller olduğu gibi kalmış, içkiye ve zinaya devam edilmiş ve mevcud olan cahiliye kurallarından biri bile silinememiştir. Bununla beraber Hz. Hamza ile Hz. Ömer'in İslâm'a girişleri, İslâmi bir fetih ve büyük bir şeref olarak kabul edilmiştir. Çünkü Hz. Hamza ve Hz. Ömer, davanın korku, eziklik ve işkence merhalesinden, ibadet ve davette özgürlük ve açıklık merhalesine geçmesini sağlamışlardır. Ömer (r.a) bunun için Faruk diye isimlendirilmiştir.

Günümüzün heyecanlı müslüman gençleri, nihai hedefe ulaşabilmek için kanlarını takdim ederken, İslâmi hareketin bu aşamaya girmesini yeryüzünde Allah'ın hakimiyetini gerçekleştirmekten vazgeçmek ve taviz vermek olarak nitelendiriyorlar. Hatta bu hedefi gerçekleştirip, yeryüzünde Allah'ın şeriatıyla hükmedemedikleri için, İslâmi hareketin yöneticilerini cahillikle, işbirlikçilikle ve hiyanetle suçluyorlar.

Mevcut ortam ve şartlarda, hedefe giden yolda bu aşamadan daha fazla birşey yapılamadığında ve nihai hükme ulaşmak için davanın yayılması ve zafer kazanmasında münasib bir ortam hazırlanamadığında, bazı gençler sabırlarını yitirip katılaşarak, yöneticilerine karşı savaş açıyorlar ve onları dinlerinin ve akidelerinin bozuk olmasıyla suçluyorlar.

Bütün bunların karşısında söylenecek tek söz şudur: Rasülullah'ın (s.a) ve onun hayatının edebiyle edeplenmeye, onun hayatı boyunca nihai hedefe ulaşabilmek için birbirinin peşisıra gelen merhaleleri görmeye çok ihtiyacımız var. Nihai hedefi gerçekleştirebilmek, kuvvet ve kudrete bağlıdır. Eğer bu gerçekleştirilemiyorsa, yöneticilerin cahil ve ahmak oldukları veya Allah'ın dininden saptıkları anlamına gelmez.

İslâmi hareketin, cahiliyeyi tümüyle, kökten yok etmeye gücü yetmeyebilir. Uluslararası siyasi ve sosyal şartlar neticeye ulaşabilmek için anayasal müesseseler, hürriyet ve seçim yolla-

şudur: Rasü- lullah'ın (s.a) ve onun hayatının edebiyle edeplenm eye, on u n hayatı bojmnca nihai hedefe ulaşabilm ek için birbirinin peşisıra gelen merhaleleri görmeye çok ih t iyacım ız var. N ih a i h edefi gerçekleştirebilmek, kuvvet ve kudrete bağlıdır. E ğer b u ger- çekleştirilemiyorsa, yöneticilerin cahil ve ahm ak oldukları veya Allah'ın dininden saptıkları anlamına gelmez.

İslâmi hareketin, cahiliyeyi tüm üyle, kökten yok etm eye gücü yetmeyebilir. Uluslararası siyasi ve sosyal şa rü a r n eticeye ulaşabilmek için anayasal müesseseler, hürriyet ve seçim yolla-

rını kullanmayı gerektirebilir. Müslümanların askeri gücünün de bu hürriyeti himaye etmekten daha fazla bir gücü yoktur.

Hz. Ömer İslâm'a girdikten sonra, müslümanlar heykelleri ve putları kırma eyleminde bulunmamışlardır. Meyhaneleri yakıp, zina ve fuhuş yuvalarını yıkmamışlardır. Bu türlü eylemlerden hiçbirine girişmemişlerdir. Sadece Kâbe'ye girerek namaz kılmaya başlamışlar ve Kâbe etrafında toplanıp insanları İslâm'a davet etme özgürlüğünü kazanmışlardı. Bu İslâm için büyük bir zafer ve nihai hedefe ulaşma yolunda atılmış bir adımdı.

Gençlerimizin bu manayı çok iyi anlamaları ve yüce hedefimize ulaşabilmek için kademeli hedefleri ve pratik adımları Rasûlullah'ın hayatından çok iyi öğrenmeleri gerekir. Fakat burada hemen belirtmemiz gereken bir nokta da şudur: Görüyoruz ki, müslümanlar Mekke'nin yönetiminde müşriklere iştirâk etmemişlerdir. Çünkü yönetimde sorumluluk vardır. Kendilerine sunulan orta yollu çözümleri kabul etmemişlerdir. Bu inkılab, müslümanlarla müşriklerin aralarındaki açıklığın daha da artmasına ve iki çizginin de belirgin olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur. Önceleri ibadet ve davet özgürlüğüne sahip olmadıkları halde, bu inkılapla ibadetlerini açığa vurmuşlar ve prensiplerinin hakikatlerini bütün insanlara ilân etmişlerdir. Bunun anlamı şudur: Yeni müslüman gençler, Ömer (r.a) İslam'a girmeden önce İslâmi kimliklerini ortaya koyamazken Ömer'in (r.a) İslâm'a girişiyle bu haklara sahip olmuşlardır.

İslâmi bir hareket veya İslâmi bir cephe ümmete hükmettiğini ilân etmediği sürece, kendilerine büyük faydalar sağlıyabilecek siyasi ortamlardan istifade etmelerinde hiçbir sakınca yoktur. Çünkü henüz yönetime ulaşmamıştır ve bunun neticesi olarak da yönetimdeki her hangi bir bozukluktan sorumlu değildir.

Bugün Pakistan'da ve diğer bazı ülkelerde olduğu gibi askeri inkılapla başa gelen yöneticilerin İslâm devleti olduklarını ilân etmesiyle; İslâmi hareketin, otoriteye sahib olduğunu ve yönetimden sorumlu olduğunu ilân etmesi arasındaki fark şudur: Birincisinde, askeri inkılapla başa gelip İslâm devleti olduklarını ilân edenler doğrudan doğruya sorumluluk altına girerler. Onun için İslâmi açıdan yetkili olan alimler ve liderleri davet ederek iddialarının doğru olup olmadığını pratikte isbat etmeleri gerekir ki, uygulamalarının ortaya getireceği neticeler

gibi aske ri inkılapla başa gelen yöneticilerin İslâm devleti olduklarım ilân etmesiyle; İslâmi hareketin, otoriteye sahib olduğunu ve yönetimden sorumlu olduğunu ilân etmesi arasmdaki fark şu dur: Birincisinde, askeri inkılapla başa gelip İslâm devleti ol duklarım ilân edenler doğrudan doğruya sorumluluk altına gi rerler. Onım için İslâmi açıdan yetkili olan alimler ve liderleri davet ederek iddialannm doğru olup olmadığım pratikte isbat etmeleri gerekir ki, uygulamalarmın ortaya getireceği neticeler

İslâm'a mal edilmesin. Ama İslâmi bir hareket yönetimi ele aldığını ilân ederse, Allah'ın hükmünü pratikte tatbike koyma çalışmasının ve attığı her adımın neticesinden sorumlu olur ve doğrudan doğruya hesaba çekilir. Çünkü uygulamaların bütün neticeleri İslâm'a ve müslümanlara mal olmuştur.

Yirmibirinci Özellik
İSLAM DÜŞMANLARININ MÜSLÜMANLARI TAKİBİ VE MÜSLÜMANLARIN BU TAKİBİ BAŞARISIZLIĞA UĞRATMALARI

Kureyşlilerin, müslümanları takip için Habeşistan'a gönderdikleri heyet, bu başlığın içeriğini açıkça ortaya koymaktadır. Olayı Ümmü Seleme (r.a) şöyle rivayet etmektedir. Biz burada bu rivayetin sadece bazı bölümlerini ele almakla yetineceğiz:

"Habeşistan topraklarına ulaştığımızda, çok iyi ve misafirperver birine, Necaşi'ye komşu olduk. Onun himayesi altına girdik. Böylece dinimiz güvenceye alınmış oldu. Hiçbir eziyet ve işkence görmeden Allah Teala'ya ibadetlerimizi yapıyor, hoşumuza gitmeyen sözler işitmiyorduk. Bizim bu iyi haberlerimiz Kureyş'e ulaşınca, Kureyşliler zekâ ve şahsiyetlerine güvendikleri iki kişiyi bizleri geri alabilmek için Necaşi'ye gönderdiler. Bunlardan biri Abdullah bin Ebi Rabiâ, diğeri ise Kureyş'in en zeki adamı Amr bin El-As'tı. Necaşi'ye hediye etmek için Mekke'nin en değerli eşyalarını seçmişlerdi. Bu eşyaların içerisinde en güzel olanları da, hayvan derilerinden yapılmış olan giysi ve süs eşyalarıydı. Kureyş heyeti Necaşi'den önce, onun etrafındaki patriklerden hediye vermedikleri hiçbir kimseyi bırakmamış, son olarak da getirmiş oldukları hediyeleri Necaşi'ye sunmuşlardı. Necaşi bu hediyeleri alıp kabul ettikten sonra, Kureyş heyeti onunla konuşmaya başladı. Ona: "Ey yüce Kral! İçimizden bazı cahiller memleketlerinden kaçarak size sığındılar. Bunlar babalarının dinini terketmiş olan kimselerdir. Buraya geldiklerinde sizin dininize de girmiş değillerdir. Bunlar, sizin de bizim de hiç bilmediğimiz, kendi icâd ettikleri yepyeni bir din getirdiler. Onları almak için bizi buraya gönderenler, kabileleri içerisinde makam ve mevki sahibi olan saygın kimseler, bizzat onların babaları amcaları ve akrabalarıdır. Sizden, bunları iâde etmenizi isterler. İnanınki onlar her konuda bunlardan daha bil-

bizim de hiç bilmediğimiz, kendi icâd ettikleri yepyeni bir din getirdi ler. Onları almak için bizi buraya gönderenler, k abileleri içer i sinde makam ve mevki sahibi olan saygm kim seler, bizza t onla- n n babalan am calan ve akrabalandır. Sizden, b u n la n iâ d e et menizi isterler. İnamnki onlar her konuda bu n la rdan da h a bil-

gili ve görgülüdürler. Bunları niçin ayıpladıklarının da bilincindedirler." dediler.

Necaşi'nin etrafındaki patrikler de: "Görülüyorki durum gerçektende öyle yüce Kralımız. Kabileleri bunlardan daha bilgili ve görgülü, bunları niçin ayıpladıklarının bilincinde olan kimseler. Onları bu iki adama teslim et de memleketlerine geri dönsünler." dediler.

Bunun üzerine Necaşi kızarak: "Hayır, Allah'ın adına yemin ederimki, madem bunlar sığınmak için başka birini değilde beni tercih ettiler, memleketime gelerek, burada yerleştiler, şu iki adamın iddia ettiklerini onlara sormadan, kendilerini kesinlikle teslim etmem. Eğer durum bunların dediği gibi çıkarsa kendilerini teslim edip, kabilelerine geri yollarım ama eğer bunun aksi çıkarsa onları iade etmem ve en iyi şekilde misafirperverliğime devam ederim" dedi. Sonra Rasülullah'ın sahabesini huzura çağırmak için bir adam gönderdi. Müslümanlar, Necaşi'nin gönderdiği adam yanlarına gelip, huzura davet edildiklerinde toplanarak birbirlerine: "Onun yanına gittiğiniz zaman ne söyleyeceksiniz?" diye sordular ve "Allah'ın adına yemin ederizki, ne olursa olsun sadece Peygamberimizin bize öğrettiklerini söyleyeceğiz" diyerek huzura gittiler. Necaşi'nin huzuruna geldiklerinde, Necaşi keşişlerini çağırarak hepsine kitaplarını açmalarını söyledi, sonra da müslümanlara dönüp: "Sizin memleketinizi terk etmenize sebeb olan ve benim veya şu milletlerden herhangi birinin dinine girmenizi engelleyen bu dininiz nedir?" diye sordu. Necaşi'ye, Cafer bin Ebi Talib cevap verdi:

"Ey yüce kral, biz cahiliye döneminde putlara tapan, ölü eti yiyen, her türlü fuhuşu yapan, akrabalık bağlarını koparan, komşuluk hakkına riayet etmeyen, kuvvetlinin zayıfı yediği bir toplumduk. Allah bize içimizden nesebini, dürüstlüğünü, emanete riayetini ve iffetini çok iyi bildiğimiz bir elçi gönderene kadar durumumuz değişmemişti. Bu elçi bizi, Allah'ın birliğine inanmaya, sadece O'na ibadet edip, onun dışında tapmış olduğumuz putlara ve taşlara tapmayı terk etmeye davet etti. Bizlere doğru söylemeyi, emanete riayet etmeyi, hısım akrabayı ziyaret etmeyi, komşuluk hakkını eda etmeyi, kan dökmemeyi ve Allah'ın haram kıldığı şeylerden kaçınmayı emretti. Bizleri fuhuş yapmaktan, yalan söylemekten, yetim malı yemekten ve iffetli kadınlara iftira atmaktan menetti. Sadece Allah'a ibadet edip, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamamızı, namaz kılmayı,

nete riayetini ve iffetini çok iyi bildiğimiz bir elçi gönderene ka dar durumumuz değişmemişti. Bu elçi bizi, Allah'ın birliğine inanmaya, sadece O'na ibadet edip, onun dışında tapmış oldu ğumuz putlara ve taşlara tapmayı terk etmeye davet etti. Bizle- re doğru söylemeyi, emanete riayet etmeyi, hısım akrabayı zi yaret etmeyi, komşuluk hakkını eda etmeyi, kan dökmemeyi ve AUah'm haram kıldığı şeylerden kaçınmayı emretti. Bizleri fu huş yapmaktan, yalan söylemekten, yetim malı yemekten ve if fetli kadıdara iftira atmaktan menetti. Sadece Allah'a ibadet edip, O'na hiçbir şeyi ortak koşm am am ızı, nam az kılm ayı,

zekât vermeyi ve oruç tutmayı emretti "diyerek ona İslâm'ın bütün şartlarını saydı" Biz de O'nun Allah'tan getirmiş olduğuna inandık. O'nu tasdik edip, O'na tabi olduk. Sadece Allah'a ibadet edip, O'na hiçbir şeyi ortak koşmadık. Bize haram kıldığı şeyleri haram, helâl kıldıklarını da helâl olarak kabul ettik.

Bunun üzerine kavmimiz bize düşman kesildi. Eskiden helâl gördüğümüz kötülükleri yine helâl görmemiz ve Allah Teala'ya ibadeti bırakıp, putlara ibadet etmemiz için, bize azab edip dinimizden döndürmeye çalıştılar. Bu şekilde her türlü işkenceyle bizi taciz edip, bize zulmedip, bizi sıkıştırıp, dinimizle aramıza girdiklerinde, senin memleketine geldik. Seni diğerlerine tercih ettik. Senin yanında kalmak istedik. Senin yanında zulmedilmemeyi umud ettik" dedi.

Necaşi ona: O elçinin Allah'tan getirdiğinden bildiğin bir şey var mı? diye sordu. Cafer de ona: "Evet" diye cevap verince Necaşi: "Oku bana" dedi. Cafer de ezberinden "Kâf-Hâ-Yâ-Ayn-Sâd"den okumaya başladı. Cafer'in okuduklarını duyunca Necaşi de keşişler de ağlamaya başladılar. Necaşi, sakalları ve keşişler de kitapları ıslanana kadar ağladılar. Sonra Necaşi onlara: "Bu, İsa'nın getirdikleriyle aynıdır. İkisi de bir kaynaktan çıkıyorlar. Gidin! Allah'ın adına yemin ederim ki, onları size kesinlikle teslim etmem" dedi. Necaşi'nin, müslümanların sözünü dinlemesi, Abdullah bin Ebi Râbia ile Amr bin El-As'ı çok kızdırmıştı.

Necaşi'nin huzurundan çıktıktan sonra Amr bin El-As: Vallahi yarın ona, bunların çoğunu ortadan kaldırmasına sebeb olacak bir şey anlatacağım. Abdullah bin Ebi Rabia da (Çok olgun, bir insandı.) "Sakın bunu yapma, bize karşı olsalar bile, onların da aile bağları var" dedi. Amr: Vallahi, onların İsa bin Meryem'in kul olduğunu iddia ettiklerini ona söyleyeceğim" dedi. Ertesi gün Necaşi'nin huzuruna çıkıp: "Ey yüce kral, Bunlar İsâ bin Meryem hakkında çok kötü bir söz söylüyorlar. Onları çağırt da, İsâ hakkında ne söylediklerini sor" dedi.

Necaşi birini göndererek müslümanları çağırdı. Bu bize çok ağır gelmişti. Hemen toplanıp birbirlerine: "Eğer size İsâ bin Meryem hakkında sorarsa ne diyeceksiniz?" diye sordular. Sonra: "Vallahi, Allah'ın dediğini deriz. Ne olursa olsun Nebimizin (s.a.) bize bildirdiğini söyleriz" dediler.

Necaşi'nin huzuruna çıktıklarında, Necaşi onlara: "İsâ bin Meryem hakkında ne söylüyorsunuz? diye sordu. Cafer bin Ebi

söylüyorlar. O n la n çağırt da, İsâ hakkında ne söylediklerini sor" dedi.

Necaşi birini göndererek m üslüm an lan çağırdı. Bu bize çok ağır gelmişti. Hemen toplanıp birbirlerine: "E ğer size İsâ bin Meryem hakkında sorarsa ne diyeceksiniz?" diye sordular. Son ra: 'Vallahi, Allah'm dediğini deriz. Ne olursa olsu n N ebim izin (s.a.) bize bildirdiğini söyleriz" dediler.

Necaşi'nin huzuruna çıktıklannda, Necaşi onlara: "İsâ bin Meryem hakkında ne söylüyorsunuz? diye sordu. Cafer bin E bi

Tâlib: "Onun hakkında, Nebimizin (s.a) bize bildirdiklerini söylüyoruz. O diyorki: İsa Allah'ın kuludur, elçisidir, ruhundandır, kendini Allah'a adayan bakire Meryeme bahşettiği kelimesidir." Bunun üzerine Necaşi elini yere uzatıp bir çubuk aldı ve: "Allah'ın adına yemin ederim ki, senin söylediklerinle İsâ bin Meryem arasında şu çubuk kadar fark yoktur" dedi.

Necaşi sözlerini bitirdikten sonra, etrafındaki patrikler hoşnutsuzluklarını belirtir şekilde fısıldaşmaya başladılar. Bunun üzerine Necaşi: "Vallahi, eğer söylediklerim hoşunuza gitmediyse gitmekte serbestsiniz. Benim topraklarımda istediğiniz gibi dolaşabilirsiniz, size kötü söz söyleyenleri de zarara uğratırım. İçinizden birine eziyet etmemeyi, altından bir dağımın olmasına tercih ederim..! Getirdikleri hediyeleri de kendilerine geri verin. Benim onların hediyelerine ihtiyacım yok" dedi.

Bunun üzerine Abdullah bin Ebi Rabia ve Amr bin El-As, hediyeleri geri verilmiş bir vaziyette ve suratları asık olarak huzurdan çıktılar. Böylece Necaşi'nin diyarında en iyi bir şekilde yaşantımıza devam ettik.

Sonra devam ederken şunları anlatıyor: "Biz bu şekilde yaşarken Habeşistan'da bir adam peydah olup, Necaşi'ye karşı krallığı eline geçirmek için mücadeleye başladı. Vallahi, hiç bir şey için bu kadar üzüntü duymamıştık. Bu adamın Necaşi'ye karşı galip gelip, onun bize tanıdığı hakları tanımamasından korkuyorduk. Necaşi bir orduyla onun üzerine yürüdü. Aralarında Nil nehri vardı. Rasülullah'ın (s.a) ashabı toplanıp: "İçimizden hangimiz bu savaşı görmeye gidip, bize haber getirecek?" diye sordular. Zübeyr bin El-Avvam: "Ben" diye cevap verdi, onlar da: "Öyleyse sen git" diyerek kabul ettiler. İçlerinde en genç olanları o idi. Bir tulumu şişirerek Zübeyr'in sırtına bağladılar, o da yüzerek savaşın olduğu Nil nehrinin öbür yakasına çıktı ve Necaşi'nin ordusuna katıldı. Biz, Necaşi'nin galip gelmesi ve memleketinde yerini sağlamlaştırması için, Allah'a duâ ediyorduk. Biz ne olduğunu tahmin etmeye çalışırken birden Zübeyr'in koşarak geldiğini gördük. Uzaktan elbisesini sallayarak: "Müjdeler olsun.. Necaşi galip geldi! Allah onun düşmanını helâk etti, memleketindeki makamını sağlamlaştırdı ve bütün Habeşistan'ı ona bağladı" dedi. Bu olaydan sonra Mekke'ye, Rasülullah'ın (s.a) yanına dönene kadar Necaşi'nin memleketinde huzur içinde yaşadık"

Ümmü Seleme'nin bize takdim ettiği bu vesika, düşmanla-

Biz, Necaşi'nin galip gel mesi ve memleketinde yerini sağlamlaştırması için, AUah'a duâ ediyorduk. Biz ne olduğunu tahmin etmeye çalışırken birden Zübeyr'in koşarak geldiğini gördük. Uzaktan elbisesini sallaya rak: “Mvgdeler olsun.. Necaşi galip geldi! Allah onun düşmanım helâk etti, memleketindeki makamını sağlamlaştırdı ve bütün Habeşistan’ı ona bağladı” dedi. Bu olaydan sonra Mekke’ye, Ra- sülullah'ın (s.a) yamna dönene kadar Necaşi'nin memleketinde huzım içinde yaşadık”

Ümmü Seleme'nin bize takdim ettiği bu vesika, düşmanla-

rın planlarını açığa çıkarmak ve oluşturdukları şüpheyi dağıtmak için yöneticilerle konuşma ve onlara hitab etme sanatını en güzel bir şekilde ortaya koyan vesikadır. Bu vesikaya dayanarak "İslam düşmanlarının müslümanları takibi ve müslümanların bu takibi başarısızlığa uğratmaları" başlığıyla ele aldığımız ana özelliğe ek olarak birçok özellikleri de ele alarak incelemeye çalışacağız:

Belki de müşrikler, Hz. Hamza ile Hz. Ömer'in İslâm'a girişiyle karşı karşıya kaldıkları büyük krizden sonra, Habeşistan'daki büyük İslâmi toplumu vurmayı düşünmüşlerdi. Peygamber Efendimizin hayatıyla ilgili malumatlara dayanarak görüyoruz ki, Hz. Ömer (r.a) İslâm'a girdiği vakit Habeşistandaki müslümanların sayısı, Mekke'deki müslümanların sayısının iki katıydı. Bazı rivayetlerde anlatılanlara göre Hz. Ömer (r.a) İslâm'a girdiği zaman, Mekke'deki müslümanların sayısı kırkı geçmiyordu. Buna rağmen, yine rivayetlere göre Habeşistan'a hicret eden müslümanların sayısı seksen üç erkek ve on dokuz kadındı. Durum böyle olunca, Mekke müşriklerinin, Habeşistan'daki bu tehlikeli toplumu etkisiz hale getirmeyi planlaması gayet normaldir. Bu toplumun Mekke'den çok uzakta olduğu akla gelebilir, fakat bu toplumun Mekke için tehlike arzedebilecek şekilde gelişmesi ve her an için bu toplumun Mekke'ye dönüp çalışmalarına ve davalarına devam edebilecekleri, özellikle de, eğer bu büyük topluluk Habeşistanlıları İslâm'a sokarsa ve Necaşi'yi Kureyş'e saldırmaya ikna ederlerse ihtimalleri Kureyş'i tedirgin ediyordu. Fil hadisesinin hatırası ve Habeşistanlıların Kâbe'yi istilâ etmeleri hâlâ zihinlerden silinmemişti. Bu sebeple müslümanların oradan dönmelerini sağlamak için çok iyi bir plan yapıldı. Bu planın başarılı olabilmesi için, üç ana unsurun bulunması yeterliydi.

Birincisi: Kureyş heyetinin, Habeşistan'ın yönetim organlarının hepsine hediye olarak götürdükleri, çok fazla miktarda deri.

İkincisi: Heyet olarak gönderilecek kişilerin deha, zekâ, hikmet ve konuşma kabiliyeti yönünden Mekke'nin en seçkin kişileri olmaları.

Üçüncüsü: Bu heyetin azalarından biri olan Amr bin El-As ile, Habeşistan Kralı Necaşi arasındaki dostluk.

İnsan, yapımında Amr bin El-As'ın zekasının da rol oynadığı planı gözden geçirdiği vakit, planın başarılı olmayacağına da-

İk in c is i: Heyet olarak gönderilecek k işilerin deh a , zek â , hikmet ve konuşma kabiliyeti yönünden M ekke'n in en seçkin kişileri ohnalan.

Ü ç ü n c ü s ü : Bu heyetin azalanndan biri olan Am r bin **E l-A s**

ile, Habeşistan Krah Necaşi arasm daki dostluk.

İnsan, yapımında Am r bin El-Âs'ın zekasınm da rol oyn adı ğı plam gözden geçirdiği vakit, plam n başarılı olm ayacağına da-

ir herhangi bir şüpheye bir an olsun düşmüyor. Bu planın yapılmasında katkısı olan Amr'ın daha sonraları müslümanların bir dahisi olduğunu bilmemiz yeterlidir. Hz. Ömer El-Faruk (r.a) Amr'ın Rumların dahisi Artabon'la olan münazarasını gördükten sonra, ona "Arapların Artabon'u" diye hitab etmiştir. Bu plandaki en önemli unsur, Necaşi'ye hediye verilmeden önce Habeşistan'daki bütün yönetim organlarına hediyelerin verilmesiydi. Bunun altında yatan gaye aynı rivayette ifade edilmiştir. Abdullah bin Ebi Rabiâ ve Amr bin El-As, patriklere hediyelerini verdikten sonra şöyle diyorlar "Onlar hakkında Kral'la konuştuğumuzda, onları bize teslim etmesi ve onlarla konuşmaması için Kral'a işaret edin. Onların kavmi onlardan daha bilgili ve üstündür. Onları niçin ayıpladıklarının çok iyi bilincindedirler. Bunun üzerine yöneticiler de: "evet" şeklinde olumlu bir cevap veriyorlar.

Bu takipten bahsederken, aklımıza, Suriye'deki azgın ve kindar Nuseyrilerin, Ürdün'de, Irak'ta ve Suudi Arabistan'da müslüman mücahidleri takib girişimleri geliyor. Müslüman mücahidleri geri teslim etmeleri için, onları misafir eden ülkelere baskı yapmak amacıyla, bölgesel ve uluslararası çaplarda hazırlanmış korkunç planları hatırlıyoruz. Bu ülkelerdeki İslâmi varlığı silip atmak için, birbirinin peşi sıra kaç heyet gidip gelmiştir. Habeşistan'da patrikler, Kureyşlilerin kendilerine vermiş oldukları bu görevi en iyi bir şekilde yerine getirmişlerdir. Kureyş heyetinin konuşması çok büyük bir zekânın eseriydi. Müslümanları iki grub tarafından da reddolunan bir dine mensub olma pozisyonuna sokmuşlar, bir diğer anlamdada iki grup için de tehlike olduklarını sergilemişlerdir. Aynı zamanda, müslümanların Necaşi'nin de dinine girmediğini belirterek Necaşi'nin duygularını tahrik etmişler ve Habeşistan'ın ve Necaşi'nin menfaatini ne kadar istediklerini ortaya koymuşlardır. Kureyş heyetinin önemle üzerinde durduğu konulardan biri de "Kavimlerinin onlardan daha bilgili ve üstün" olduğu konusudur. Bu konu üzerinde önemle durmalarının sebebi, müslümanların konuşması halinde planlarının bozulabileceğini bildiklerinden, Necaşi'nin müslümanları dinlemeye özen göstermemesini sağlamaktır.

Müşriklerin planını bozan ve uygulanmasına engel olan tek şey, Necaşi'nin yüce kişiliği, asaleti ve patriklerden oluşan müsteşarlarının kararlarına rağmen, müslümanları dinleme-

üzerinde durduğu konulardan biri*de “Kavimlerinin onlardan daha bilgili ve üstün” olduğu konusu dur. Bu konu üzerinde önemle durmalannın sebebi, müslüman lann konuşması halinde planlannın bozulabileceğini bildikle rinden, Necaşi'nin m üslüm anlan dinlemeye özen göstermeme sini sağlamaktır.

Müşriklerin planım bozan ve uygulanmasma engel olan tek

şey, Necaşi'nin yüce kişiliği, asaleti ve patriklerden oluşan müsteşarlarmın kararlanna rağmen, m üslüm anlan dinleme-

den hüküm vermeyi ve onları teslim etmeyi reddedişindeki uygun görüşüdür.

İslâmi hareket içerisinde çalışırken, kişilerin şahsiyetlerini ve kapasitelerini bilmeye ne kadar da ihtiyacımız var. Allah Teala, bazı zamanlarda İslâmı, kafirlerin vasıtasıyla koruyor. Kafirlerden bazıları tarafsız kalmayı tercih ediyor, bazıları da İslâm'ı kökünden silmeye çalışıyor... Müslümanların, bunların hepsine aynı şekilde davranmaları doğru mudur?

Eğer böyle yaparlarsa, ya ahmak ve cahildirler ya da kalleştirler. Her iki durumda da İslâm bunlardan berîdir. Bunu vesikanın diğer yönleriyle ilgili olan açıklamalarımızda daha açık bir şekilde göreceğiz.

Yirmi İkinci Özellik
KRALLARA HİTAB ETMEDE İSLAM HEYETİNİN DAHİLİĞİ

Habeşistan topraklarındaki İslâmi azınlık, içlerinde Amr bin El-As gibi, bütün Arapların dâhisi olarak kabul edilen bir adamın da olduğu müşrik heyetinin tuzaklarını boşa çıkaracak derecede bir yeteneğe ve dehaya sahibti.

Bu azınlığın en başta gelen özelliği, fertlerinin sevgi, muhabbet ve güvenle birbirlerine sımsıkı bağlı olmalarıydı. İkinci özellikleri de alacakları kararlarda şûraya başvurmalarıydı. Rivayette görüldüğü gibi -"Necaşi'nin elçisi yanlarına geldiğinde, toplandılar ve birbirlerine sordular..."- kararlar şûra ile alınmaktaydı. İçlerinden hiçbiri kendi görüşüne saplanıp, kardeşine karşı cephe almıyordu.

Üçüncü özellik de, topluca, kişisel yetenek ve potansiyeli değerlendirebilmeleriydi. Bundan dolayı kendilerine resmi temsilci olarak Cafer'i (r.a) seçtiler, Necaşi'nin sorularını Cafer cevaplandırdı.

Cafer tarihte eşine çok az rastlayabileceğimiz, ender bir sûrette İslâm'ı takdim etmeyi başardı. Bu takdimin dört ana çizgisi vardı:

Birinci çizgi: Cahiliye çağının bütün özelliklerini, açıklarını ve kötülüklerini öyle ustaca sergiledi ki, onu dinleyen bir insan Kureyş heyetinin kendilerine din olarak seçtikleri bu dinin ne kadar iğrenç olduğunu rahatlıkla hissedebilirdi. Bu, Amr bin El-As ile arkadaşının sığındıkları ana temeli yıkan, birinci ra-

B u takdim in dört ana çizgisi vardı:

B ir in ci çiz g i: Cahiliye çağının bütün özellilderini, a çık la n - m ye kötüIüMerini öyle ustaca sergiledi ki, on u dinleyen b ir in san Kureyş heyetinin kendilerine din olarak seçtikleri b u dinîn ne kadar iğrenç olduğunu rahatlıkla hissedebUirdi. Bu, Am r bin El-As ile arkadaşımn s ığ m d ık l^ ana tem eli yıkan , birin ci ra -

unddu.

İkinci çizgi: İşini bilen, akıllı, uzman, tecrübeli bütün yöneticilerin zihnine yerleştirebilecek ve hoşuna gidecek bir şekilde İslâm'ın ana esas ve kurallarını kısa ve öz cümlelerle sergiledi.

Hedef tamamen siyasi olup, sadece Habeşistan'daki İslâmi varlığı muhafaza etmek iken, verilen bu fırsat Cafer'i (r.a) bir İslâm davetçisine dönüştürmüştü. Bu şekilde, Necaşi'yi İslâm'a yaklaştırarak ikinci raundu da kazanmış oldu.

Üçüncü çizgi: Bu dine tutunmaları neticesinde müslümanların üzerine kâbus gibi inen zulmü sergiledi. Müslümanların bu durumunu İsa'nın (a.s) havarilerinin ve kıddislerin durumuna benzeterek, putperest mücrimlerin kendilerine nasıl darbeler indirdiklerini çok etkili bir biçimde ortaya koydu. Bu portrenin, fedakârlık mefhumuyla yaşamakta olan, hatta dinlerini, Allah'ın kendileri için yazmış olmadığı, fakat Allah'ın rızasını kazanmak için kendilerinin ortaya attıkları ve gereği gibi de riayet etmeyerek dinlerini rabbaniyet suretine çeviren hristiyanlar üzerinde sihirleyici bir etkisi olmuştu. Böylece Cafer (r.a) Necaşi'nin aklını kazandıktan sonra, kalbini de kazanarak, üçüncü raundu da kazanmış oldu.

Cafer'in anlattıklarını duyanlar, Habeşlilerin Kralı'nın eli altında yeni bir havariler grubunun ortaya çıkmış olduğunu görür gibi oluyorlardı. Aynı zamanda Kureyş'i zorba ve azgın hükümdarlar vasfıyla adlandırmış ve Kralın aklından sonra kalbiyle'de onlardan nefret etmesini sağlamıştı.

Dördüncü çizgi: Adaletle ve dengeli bir şekilde hükmeden Kral'ı, yalan mübalağadan ve gerçekleri bilmemezlikten uzak bir şekilde överek, onu ezilmiş insanların umudu olarak sergilemiş ve böylece dördüncü raundu da kazanmıştır. Konuşmasının son kısmını aynı kişisel eksen etrafında dönerek bağlamış, Kral'ın izzet-i nefsini ve yiğitlik, mertlik duygularını kabartmıştır.

Durumun bu şekilde dahice ve seçkin bir uslûpla sergilenmesinden sonra, Amr bin El-As ile arkadaşının kötü bir hezimete uğramaları gayet normaldir.

Ele alınan konuların hepsinde İslâm ile Hristiyanlık arasındaki ortak noktalar belirtilmiş ve ihtilaf noktalarından belli ölçüde kaçınılmıştır.

Müslüman siyaset adamı ve diplomatların politik görüşme-

Durumun bu şekilde dahice ve seçkin bir üslûpla sergilen mesinden sonra, Amr bin El-As ile arkadaşının kötü bir hezi mete uğramaları gayet normaldir.

Ele alınan konuların hepsinde İslâm ile Hristiyanhk ara-
smdaki ortak noktalar belirtilmiş ve ih t ila f noktalarmdan belli ölçüde kaçımlnuştır.

Müslüman siyaset adamı ve diplomatlarm politik görüşme-

lerde bu dersleri çok iyi öğrenmeleri gerekir. Bunlar, yüksek seviyede siyasi liderler ve organlarla yapılacak olan görüşmelerde takib edilmesi gereken ana çizgilerdir.

1- Görüşme yapılan tarafın düzenine karşı olan veya en azından onun görüşlerini benimsemeyen cahiliye prensiplerini çürütmek.

2- Cahiliye anlayışını yıktıktan sonra, İslâm'ın genel esas ve prensiplerini sergilemek.

3- Tâgutlar ve zâlimler tarafından bu prensipleri taşıyanların mâruz kaldıkları zulüm ve baskıları sergilemek.

4- Dengeli ve gerçekçi bir şekilde övmek sûretiyle, görüşme yapılan tarafın bu zulüm ve baskıları kaldırmak için büyük bir umud olduklarını anlatmak.

5- Müslüman politikacı ile görüşme yapılan taraf arasındaki havayı bozmaya sebeb olabilecek ihtilaf noktalarını bir ölçüde geri plana atmak.

Sonunda bu görüşme, Necaşi'nin, Rasülullah'ın getirmiş olduğunun bir kısmını dinlemeyi istemesi üzerine, Meryem Sûresi'nin baş tarafları okunarak kapanmıştır. Necaşi'ye, kendini Allah'a adayan, temiz ve bakire Meryem'i anlatan sûrenin baş taraflarını dinlemekten daha hoş gelen bir şey yoktu. Bunun neticesi olarak nihai hükmünü vermiş ve "Bununla, İsâ'nın (a.s) getirdikleri aynı kaynaktan çıkıyor" demiştir.

Başlangıçta kovulma ve uzaklaştırılma tehlikesine maruz kaldıktan sonra, sadakat ve kanaatle bir hükümdarı veya reisi ve onun yönetici kadrosunu göz yaşlarına boğan bir heyet, görevinde en yüksek başarıya ulaşmış olan bir heyettir.

Meseleyi siyasi olarak kazandıktan sonra akidevi olarak da kazanıp, Krâl'ın İslâm'a girmesini sağlayan bu heyetin deha ve yetenek yönünden seviyesi nasıldı acaba?!

Yirmi Üçüncü Özellik
AKİDEDE PAZARLIK OLMAZ

Amr, birinci devrede büyük bir hezimete uğramıştı. Fakat, sonraları müslümanların dahiyane savunmaları karşısında bocalasa da dehasını gösterip yeni bir atağa geçti. İlk andan itibaren hemen aklına bir fikir geldi ve müslümanları kötü bir hezimete uğratmak için, arkadaşına söylediği şu sözle bunu açıkladı: "Vallahi, yarın ona bunların çoğunu ortadan kaldırmasına

Amr, birinci devrede büyük bir hezim ete uğram ıştı. Fakat, sonraları müslüm anlann dahiyane savunm aları karşısın da bo- calasa da dehasım gösterip yeni bir atağa geçti. İlk a n dan it iba ren hemen akima bir fikir geldi ve m ü slü m an lan kötü b ir h ezi mete uğratmak için, arkadaşına söylediği şu sözle bu n u açıkla dı: "Vallahi, ya n n ona bu n la n n çoğunu ortadan k a ldırm a sın a

sebeb olacak bir şey anlatacağım"...

Müslümanların titizlikle ve zekice uzak kalmaya çalıştıkları, ihtilâf noktalarını Amr ortaya çıkararak müslümanlara karşı etkili bir silah olarak kullanmayı tasarlamış, fikirlerini ertesi güne saklayarak Necaşi'nin karşısına çıktığında "Bunlar İsa hakkında çok kötü bir söz söylüyorlar" diyerek her şeyi açığa vurmuştur.

Amr bin El-As ile arkadaşı arasındaki farkı, rivayette Ümmü Seleme'nin (r.a) sözlerinden anlıyoruz. Ümmü Seleme (r.a) Amr'a karşı büyük bir kin beslerken, arkadaşı İbn Ebi Rabiâ için "Çok olgun bir insandı" tâbirini kullanıyor.

Amr, müslümanları, kendisini yenmiş oldukları aynı silahla yenmeyi planlamıştı. Meryem'den ve İsa bin Meryem'den söz edecekti. Böylece müslümanların önüne yeni bir güçlük çıkmıştı. Önceden söylemeye çekindikleri hakikatı söylemekten başka çareleri yoktu. Burada dehanın sözü geçerli değildi. Çünkü prensip sahiplerinin önündeyiz, siyaset tüccarlarının değil. Çünkü Allah davetçilerinin önündeyiz, yönetimi ele geçirmek için fırsat kollayan deccâllerin önünde değil. Burada siyasi sınır davetçinin eşiğinde durmaktaydı. Müslüman davetçiler gerçekleştirmiş oldukları bütün çıkarlardan sonra buna karar verdiler. Pratiğin karşısında, Necaşi'nin, İslâmı ve dava hürriyeti de dahil olmak üzere elde ettikleri bütün çıkarları kaybedebilirlerdi. Hatta düşmanlarına teslim edilebilir ve bu onların sonu olabilirdi.

Bu sorunlar karşısında müslüman bir siyaset adamının nasıl davranması gerekir? Bu zor seçenekler karşısında neye karar verilebilir? Ya yapmış olduğu binanın bir anda yıkıldığını veya istediği devletin kurulmak üzere olduğunu görecek. Sonra bir iman hakikatı için bütün bunları feda etmesi kendisinden isteniyor. Kesinlikle ya siyasi olacak, ya da müslüman. Bu durumda İslâm'dan başka seçeneği yok. Dehânın rolü bitmiştir, müslümanların gerçekleştirmiş olduğu çıkarları yıksa ve çoğunluğun gazabını üzerlerine çekse bile inanç ilân edilecektir. İhtilafsız şöyle dediler: "O Allah'ın kuludur, elçisidir, ruhundandır, kendini Allah'a adayan bakire Meryem'e bahşettiği kelimesidir." Amr'ın dehâsı onları İsâ'nın kulluğu konusunda kıstırmıştı ve gerçeği söylemekten başka yol yoktu. Fakat sözün asaleti ve imana sımsıkı sarılmanın heybeti bazen öyle bir etkili olur ki, bütün diplomat dahilerin ve kurnaz politikacıların seviyesi-

müslümanlann gerçekleştiıimiş olduğu çıkarlan yıksa ve çoğun luğun gazabım üzerlerine çekse bile inanç ilân edilecektir. İhti lafsız şöyle dediler: "O AUsdı'm kuludur, elçisidir, ruhundandır, kendini Allah'a adayan bakire Meryem'e bahşettiği kelim esi dir." Amr'm dehâsı onlan İsâ'mn kulluğu konusunda kıstırmış-' ti ve gerçeği söylemekten başka yol yoktu. Fakat sözün asaleti ve imana sımsıkı sanimam n heybeti bazen öyle bir etkili olur ki, bütün diplomat dahilerin ve kurnaz p olit i^ cıla n n seviyesi-

ni aşar. Orada meydana gelen olay da buydu. "Allah'ın adına yemin ederimki, senin söylediklerinle İsâ bin Meryem'in arasında şu çubuk kadar fark yok." Amr, Necaşi'nin kalbini değiştirmekte başarısızlığa uğrasa bile, patriklerinin kalplerini değiştirmede başarısızlığa uğramamıştı. Bu konuşmalar karşısında hoşnutsuzluklarını belirtircesine söylenmeye başladılar. Fakat Necaşi tavrındaki ısrarını daha da arttırdı:

"Vallahi, eğer söylediklerim hoşunuza gitmediyse gitmekte serbestsiniz. Benim topraklarımda istediğiniz gibi dolaşabilirsiniz, size kötü söz söyleyenleri de zarara uğratırım. İçinizden birine eziyet etmemeyi, altından bir dağımın olmasına tercih ederim" Durum, Necaşi'yle arkadaşı olan Amr'ın aralarının gerginleşmesi ile sonuçlandı ve hediyelerin geri iade edilmesi emredildi. Bu olay çağımızın tabiriyle en azından, Mekke ve Habeşistan devletleri arasında, diplomatik ilişkilerin kesilmesi, konsoloslukların kapatılması ve Habeşistan'daki İslâm varlığının resmen kabul edilmesi anlamına geliyordu.

Yirmi Dördüncü Özellik
SAVAŞ KIŞKIRTICILIĞI VE BU TUZAĞIN BOŞA ÇIKARILMASI

Amr, kötü bir hezimete uğramasına rağmen Habeşistan saflarında bir iç harbin tohumlarını atmadan, Habeşistan'ı terk etmemişti. Bu olaydan sonra Habeşistanlılar iki gruba ayrılmışlardı: Birincisi; başlarında Necaşi olmak üzere, Rasûlullah'ı (s.a) ve İslâmi varlığı destekleyen grup. İkincisi; başlarında maceraperest bir isyancının bulunduğu, Habeşistan'daki İslâmi varlığa karşı olan grup. Bunun yanısıra bir de müslümanlara karşı olan kinlerini geçici olarak gizleyen patrikler. Bu patrikler sonradan isyancıların liderini destekleyip, siyasi ortamı Necaşi aleyhine geliştirmeye çalışmışlardır.

Burada, üzerinde düşünülmesi gerekli bazı durumlar görüyoruz. Bu yöntemin kaynağından susuzluğumuzu giderirken, Ümmü Seleme'nin ağzından müslümanların duygularını öğreniyoruz: "Vallahi, hiç bir şey için bu kadar üzüntü duymamıştık". Sonra, savaş merhalelerinde ne olup bittiğini mürakabe etmek suretiyle tedirgin ve sinirli, gergin bir vaziyette nasıl yaşadıklarını görüyoruz. Yaşının küçüklüğü nedeniyle dikkatleri üzerine çekmeyen Zübeyr, savaşı gözetleme mesuliyetini üzeri-

Burada, üzerinde dü şün ülm esi gerekli b a zı d u ru m lar görü yoruz. B u yöntem in kayn ağın dan su su zlu ğu m u zu g id e rirk e n . Ününü Selem e'nin ağzm dan m ü slü m an larm d u y g u la rım öğre niyoruz: "Va llah i, hiç bir şe y iç in b u k ad ar ü zü n tü d u y m a m ış tık". Sonra, savaş m erhalelerinde ne olup b ittiğ in i m ü rak abe e t m ek suretiyle tedirgin ve sinirU, gergin b ir v a ziy e tte n a s ıl y a ş a dıklarım görüyoruz. Y a ş ım n kü çü klü ğü n e d e n iy le d ik k a tle ri üzerine çekm eyen Zü beyr, savaşı gözetlem e m e su liye tin i ü zeri-

ne alarak, nehrin öbür yakasına yüzerek geçiyor ve zafere ulaşıldığında, sevinçten kendini tutamayıp, uzaktan elbisesini sallayarak, ortadan kaldırılmasını istedikleri düşmana karşı Necaşi'nin galip geldiğini müjdeliyor.

İkinci ve üçüncü durumları da, Necaşi'yle ilgili rivayeti okumaya devam ederek öğreniyoruz: "Cafer bin Muhammed'in babasından bana anlattıklarına göre: Habeşistanlılar toplanıp "Sen bizim dinimizden ayrıldın" diyerek Necaşi'ye karşı çıkmışlardı. Bunun üzerine Necaşi Cafer bin Ebi Tâlib ve arkadaşlarına bir gemi hazırlayarak, onlara: "Hepiniz bu gemiye binin. Eğer yenilgiye uğrarsam istediğiniz yere gidersiniz. Eğer galib gelirsem kalırsınız" dedi. Sonra bir kağıda: "Allah'tan başka hiç bir ilâh olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna, İsâ'nın O'nun kulu, elçisi, ruhu ve Meryeme bahşettiği kelimesi olduğuna şehadet ederim" diye yazıp katlayarak, sağ omuzu üzerindeki yakasına yerleştirdi. Sonra kendisini dinlemek üzere toplanan Habeşlilerin karşısına çıktı ve: "Ey Habeşistan halkı, size en adaletli davranan insan ben değil miyim?" diye sordu. Habeşistanlılar: "Evet" dediler. Necaşi "Sizin içinizdeki yaşantımı nasıl gördünüz?" diye sordu. Habeşistanlılar: "En hayırlı yaşantı" diye cevap verdiler. Necaşi "Öyleyse neyiniz var?" diye sordu. Onlar da: "Sen dinimizi terk ettin ve İsa'nın kul olduğunu söyledin" dediler. "Siz İsâ hakkında ne diyorsunuz?" diye sordu. "Biz, O'nun Allah'ın oğlu olduğunu söylüyoruz" dediler. Bunun üzerine Necaşi elini sağ yakasının üzerine koyup yazdıklarını kasdederek: "İsa bin Meryem'in bundan fazla bir şey olmadığına şahâdet ederim" dedi. Habeşistanlılar da kendisinden râzı olarak dağıldılar. Bu haber Nebi'ye (s.a) ulaştı ve Necaşi öldüğü zaman, gıyabında cenaze namazını kılarak, ona duâda bulundu..."[1]

Necaşi'nin azledilmesi veya öldürülmesiyle müslümanlar en büyük stratejik merkezlerini kaybedebilirlerdi. Necaşi bu durumu biliyordu. Onun için işin başlangıcında müslümanlara bir gemi hazırlamayı uygun görmüştü. Çünkü, hakikatte hedef onlardı. Böylelikle rakipleri galip gelseler bile, elleri müslümanlara uzanamayacaktı. Kendisi galip gelirse, müslümanlar güvenlik içerisinde yaşamlarını sürdüreceklerdi. İkinci davranış tarzı da müslümanlara bir ders mahiyetindedir: Bütün bun-

(1) **Tehzib-i Muhtasar Es'Siyret. Abdullah ibn-i Muhammed bin Abdulvahhab. s.87.**

kaybedebilirlerdi. Necaşi bu durumu biliyordu. Onun için işin başlangıcında müslümanlara bir gemi hazırlamayı uygun görmüştü. Çünkü, hakikatte hedef onlardı. Böylelikle rakipleri galip gelseler bile, elleri m üslû- manlara uzanamayacaktı. Kendisi galip gelirse, m üslüm anlar güvenlik içerisinde yaşamlarım sürdüreceklerdi. İkinci davra- mş tarzı da müslümanlara bir ders mahiyetindedir: Bütün bun-

(1) Tehcib-i M uh tasar Es'Siyrat. Ab d u lla h ibn -i M u h a m m ed b in Abdu l- vahhab. s.87.

lar olurken, Necaşi müslüman olduğunu ilân etmemişti. Öyleyse, müslümanları himaye edebilmek için, Necaşi konumundaki bir kişi müslümanlığıyla tanınmaksızın, gerçek kimliği gizli olarak kalabilir. Burada biz şu iki tavrın murakabesini yapmak zorundayız. Necaşi de, Cafer de müslüman oldukları halde, Necaşi'nin takındığı tavrı, Cafer takınmamıştır. Bu durumda niçin Necaşi'ye mubah olan, Cafer'e de mubah olmamıştır?

Çünkü, Cafer (r.a) İslâm'ı ve müslümanları temsil ediyordu. İslâm onun yoluyla tanınacak ve İslâm'ın prensiplerini o tanıtacaktı. Onun için imâlı sözlere ve saklanmaya gerek yoktu. Böyle davranmak, insanların iç aleminde İslâm akidesini silmek anlamına gelirdi.

Necaşi ise İslâmı temsil etmiyordu. İslâm onun şahsiyetiyle tanınacak değildi. O normal bir kişiydi ve görünürde müslüman değil hristiyandı. Siyasi menfaat, onun sırrını muhafaza etmesini gerektirdi. En kritik anda imâlı ifade kullanıp gizli kalma yolunu seçti. Böylece halkının zihninde hristiyan olarak kalmayı başararak, kendisine karşı yakılan isyan ateşini söndürdü. Bu tavrı, herhangi bir İslâmi cihad hareketi için, siyasi perdeleme prensibi olarak isimlendirebiliriz. Eğer bazı stratejik noktalarda yer alan müslümanların gerçek kimliklerini gizlemede İslâm ve müslümanların menfaati söz konusu ise, müslümanlıklarını açığa vurup, gerçek kimliklerini ortaya koymaları gerekmez.

Necaşi'nin, Abbas'ın ve Naîm bin Mesûd'un şahsiyetleri, oynadıkları roller itibariyle İslâmi hareketin uyması gereken birer İslâmi örnektirler. Bu şekilde davranmak sûretiyle, hiçbir riske girmeksizin, muhafaza, yardım ve yeryüzünde müslümanların yerlerini pekiştirmeyi sağlayabiliriz.

Yirmi Beşinci Özellik
KUREYŞLE RASULULLAH ARASINDA DOĞRUDAN DOĞRUYA YAPILAN GÖRÜŞMELER BARIŞÇI ÇÖZÜMLER

Bu durum bazen kişisel, bazen de toplumsal bir yapıya bürünüyordu.

Kişisel yapıya örnek olarak, Mahzûm oğullarının lideri olan Velid bin Muğire ve müttefikleri ile, Ümmeyye oğullarının lideri olan Utbe bin Rabiâ ve müttefikleri gibi Kureyş'in iki büyük

Bu durum bazen kişisel, bazen de toplum sal b ir ya pıya b ü rünüyordu.

Kişisel yapıya örnek olarak, Mahzûm oğu Uarm m lideri ola n 'Vehd bin Muğire ve müttefikleri ile, Üm m eyye ogu lla n n ın lid e ri olan Utbe bin Rabiâ ve m üttefikleri gibi Kureyş'in ik i bü yü k

grubunu temsil eden bu iki lider arasında yapılan görüşmeleri örnek olarak verebiliriz. Kişisel yapıyı bir kenara bırakarak, Kureyş liderleri ile Rasülullah (s.a.) arasında yapılan görüşmelerin ana hatları üzerinde duralım: "Bütün kabilelerden oluşan, Kureyş eşrâfı; Utbe bin Râbiâ, Şeybe bin Rabiâ, Ebu Süfyan bin Harb, En-Nadr bin El-Haris, Ebu'l-Bâhteri bin Hişâm, El-Esved bin El-Muttalib, Zem'â bin El-Esved, Velid bin El-Muğire, Ebu Cehil bin Hişâm, Abdullah bin Ebi Ümeyye, As bin Vail, El-Haccac Es-Sehmiyan'in iki oğlu Nebih ve Münebbih, Ümeyye Bin Halef ve bunlara katılanlar, güneş batmasına yakın Kâbe'nin avlusunda toplanarak birbirlerine, "bir adam göndererek Muhammed'i çağırın, geçerli bir mazeret gösterene kadar, onunla konuşup, münakaşa edelim" dediler.

Bunun üzerine Rasülullah'a (s.a) bir elçi gönderdiler. Elçi: "Ey Muhammed! Kavminin eşrafı toplandılar, seninle görüşmek istiyorlar, gel de onlarla görüş" dedi. Rasülullah onlara anlattıklarının üzerlerinde etkisi olup, değişmiş oldukları zanniyla acele olarak yanlarına gitti. Rasülullah onların hidayete ermesini çok arzuluyor ve sıkıntıya düşmeleri kendisini üzüyordu. Kureyş eşrafının yanlarına gelip oturduğunda O'na:

"Ey Muhammed..! Seninle görüşmek istediğimizden, seni çağırttık. Allah adına yemin ederiz ki, Araplar içerisinde senin kavmine yaptığın gibi, kendi kavmine kötülük yapan bir adamı tanımıyoruz. Babalarımıza sövdün, dinimizi ayıpladın, ilâhlarımızı yerdin, hayallerimizi yıktın, cemaati terk ettin, kendinle bizim aramıza getirmiş olmadığın bir kötülük kalmadı. -Veya şöyle dediler- Eğer bu yaptığın şeyleri mal için yapıyorsan, içimizden en çok mal varlığı olan sen olana kadar mallarımızdan toplayıp sana veririz. Eğer bununla şeref istiyorsan, seni efendimiz yaparız. Eğer melik olmak istiyorsan, seni melikimiz yaparız. Ama eğer görmüş olduğun cin sana baskın geliyorsa seni tedavi edip, ondan kurtulmanı sağlamak için bütün mallarımızı veririz" dediler.

Rasülullah (s.a) onlara:

"Sizin söylediklerinizin hiçbiri bende yoktur. Ben, sizin bana söylemiş olduğunuz gibi, malllarınızı istemek, içinizde en şerefli olmayı ve size melik olmayı talep etmek için gelmedim. Fakat, Allah, beni sizlere bir elçi olarak gönderdi. Bana bir kitab indirdi. Müjdeleyici ve uyarıcı olmamı emretti. Ben de O'nun emirlerini sizlere tebliğ ettim ve sizlere nasihat ettim. Eğer be-

görmüş olduğun cin sana baskm geliyorsa seni tedavi edip, ondan kurtulmanı .sağlamak için bütün mallarımızı veririz" dediler.

Rasülullah (s.a) onlara:

"Sizin söylediklerinizin hiçbiri bende yoktur. Ben. sizin ba na söylemiş olduğunuz gibi, malllannızı istemek, içinizde en şe refli olmayı ve size melik olmayı talep etmek için gelmedim. Fa kat, Allah, beni sizlere bir elçi olarak gönderdi. Bana bir kitab indirdi. Miijdeleyiei ve uyarıcı olmamı emretti. Ben de O'nun emirlerini sizlere tebliğ ettim ve sizlere nasihat ettim. Eğer be-

nim sizlere getirdiklerimi kabul ederseniz dünya ve ahirette kurtuluşa erersiniz. Eğer bunları kabul etmeyip geri çevirirseniz, sizinle benim aramda hüküm verene kadar Allah'ın emrine rıza ile şabır edeceğim" dedi.... Müşrikler: "Ey Muhammed..! Eğer sana arzetmiş olduğumuz şeyleri kabul etmiyorsan, biliyorsun ki bizim kadar memleketi dar, suyu az ve şiddetli hayat şartlarında yaşayan bir millet yok. Sana inanmamızı istiyorsan, Rabb'inden iste, sana göndermiş olduğunu göndersin de yerimizi daraltan bu dağı bizden uzaklaştırsın ve memleketimizin arazisini düz kılsın. Irak'ın ve Şam'ın nehirleri gibi nehirler çıkarsın, ölmüş olan babalarımızı diriltsin, diriltilenlerin arasında Kusay bin Kilâb da olsun ki, ona senin söylediklerinin hak mı, yoksa bâtıl mı olduğunu soralım. Çünkü o sadık bir ihtiyardı. Eğer senin söylediklerini ve yaptıklarını tasdik ederlerse, biz de seni tasdik edip, sana karşı koymayız. Allah katındaki mertebeni öğrenmiş oluruz ve dediğin gibi O'nun seni elçi olarak gönderdiğini kabul ederiz" dediler.

Rasülullah (s.a) onlara: *"Ben sizlere bunun için gönderilmedim. Ben sizlere, Allah'ın beni göndermiş olduğu şeyi getirdim ve O'nun emirlerini sizlere tebliğ ettim. Eğer bunları kâbul ederseniz dünya ve ahiretde kurtuluşa erersiniz. Eğer bunları kabul etmeyip geri çevirirseniz, sizinle benim aramda hükmünü verene kadar Allah'ın emrine rıza ile sabır edeceğim"* dedi. Müşrikler:

"Eğer, bu dediklerimizi yapmıyorsan, kendi nefsin için al. Rabb'inden istede seninle beraber, senin söylediklerini tasdik edecek ve senin doğruluğunu bize bildirecek bir melek göndersin. Bu da olmazsa, senin için bağ ve bahçeler, saraylar, altından ve gümüşten hazineler yaratsın da bizim gibi çarşılarda dolaşıp rızkını arama, böylelikle gerçekten iddia ettiğin gibi elçi olduğunu, Rabb'inin katındaki makam ve faziletini bilelim" dediler.

Rasülullah (s.a) onlara: *"Ben bunları yapmam. Ben Rabb'imden bunları istemek için gönderilmedim. Allah beni müjdeleyici ve uyarıcı olarak göndermiştir. Eğer benim sizlere getirdiklerimi kabul ederseniz dünya ve ahirette kurtuluşa erersiniz. Eğer, kabul etmeyip geri çevirirseniz, sizinle benim aramda hükmünü verene kadar Allah'ın emrine sabır edeceğim"* dedi.

Müşrikler:

am . B en Rabb'im den bunları istem ek için gönderilm ed im . A lla h ben i m iijdeleyici ve uyarıcı olarak gönderm iştir. E ğer benim aizlere getirdiklerim i kabul ederseniz dünya ve ahirette kurtuluşa erer siniz. Eğer, kabul etm eyip geri çevirirseniz, sizin le benim aram da hükm ünü verene kadar A llah 'ın em rine sabır ed eceğim " d e di.

Müşriklen

"Eğer iddiâ ettiğin gibi Rabb'in istediğini yapıyorsa, gökyüzünden üzerimize bir parça düşür" dediler.

Rasülullah:

"Bu Allah'ın işidir. Size bunu yapmak isterse yapar" dedi.

Müşrikler:

"Ey Muhammed...! Rabb'in bizim seninle oturup konuşacağımızı, senden böyle şeyler isteyeceğimizi ve sana böyle sorular soracağımızı bilmiyordu. Eğer bilseydi, sana niçin müracaat ettiğimizi bildirir ve senin söyleyeceklerini kabul edip etmeyeceğimizi sana haber verir, sen de ona göre davranıp gelir veya gelmezdin. Bize seni öğretenin, Yemâme'de Rahman isimli bir adam olduğu haberi ulaştı. Vallahi, biz kesinlikle Rahman'a inanmıyoruz. Özrümüzü kabul et. Vallahi ya biz seni, yada sen bizi helâk edene kadar seninle savaşacağız" dediler.

İçlerinden biri:

"Biz Allah'ın kızları olan meleklere tapıyoruz" dedi.

Bir başkası da:

"Allah'la melekleri topluca bize göstermedikçe, sana inanmayız" dedi.

Müşrikler bunları söyledikten sonra, Rasülullah (s.a) yanlarından kalktı. Onunla beraber (halası Atike binti Abdulmuttalib'in oğlu) Ebi Ümeyye bin Muğire'nin oğlu Abdullah da kalkarak: "Ey Muhammed.! Kavmin sana arz ettiklerini ettiler, sen ise kabul etmedin. Seni tasdik etmeleri, sana tabi olmaları ve söylemiş olduğun gibi Allah katındaki mevkini öğrenmek için, kendilerine bazı şeyler istediler, yapmadın. Allah katındaki mevkiini, faziletini öğrenmek için, kendine bazı şeyler istemeni söylediler, yapmadın. Sonra, onları Allah'ın azabından korkutacak bazı şeyler yapmanı istediler, yapmadın. Allah'ın adına yemin ederim ki, buradan gökyüzüne bir merdiven çekip, gözlerimin önünde o merdivene çıkarak beraberinde, senin söylediğin gibi olduğuna şahadet eden dört melekle beraber parlayan yıldızı getirmedikçe, kesinlikle sana inanmam. Allah'a yemin olsunki, bunu yapsan bile sana inanacağımı zannetmiyorum" dedi ve Rasülullah'ın (s.a) yanından ayrıldı.

Rasülulllah, kavmi kendisini çağırdığı zaman ümid ettiği şeyleri bulamamanın üzüntüsü içerisinde, ehline döndü"[1]

Belki de Rasülullah ile Mekke liderleri arasında yapılan gö-

(1) Muhtasar Es-Siyret, Abdullah ibn-i Muhammed bin Abdulvahhab.

senin söylediğin gibi olduğuna şahadet eden dört melekle beraber parlayan yıl dızı getirmedikçe, kesinlikle sana inanmam. Allah'a yem in ol- sunki, bunu yapsan bile sana inanacağımı zannetmiyorum" de di ve Rasülullah'ın (s.a) yanmdan ayrıldı.

Rasülulllah, kavmi kendisini çağırdığı zaman üm id ettiği şeyleri bulamamamn üzüntüsü içerisinde, ehline döndü"^^

Belki de RasüluUah ile Mekke hderleıi arasında yapılan gö-

(1) MuhtsMr Es-Siyret, Abdullah ibn-i Muhammed bin Abdulvahhab.

rüşmenin en önemli meselelerini içeren rivayet bu rivayettir. En önemli nokta da; bu görüşmeye iştirak edenlerin istisnasız olarak Mekke'nin bütün liderleri olmasıydı. İstekleri ve görüşleri üzerinde toplu olarak karar almışlardı. Toplu olarak karara vardıkları bu düşünce tarzı, kişiyi gerçekten umutsuzluğa düşürüyor.

Abdullah bin Ebi Ümeyye'nin bu sorunları özetleyici konuşmasını ele alarak tartışma konusu yapıyoruz:

Birinci olarak: Genel vaâdler. Mâl, efendilik ve meliklik (krallık)

Kureyşliler, Ömer ve Hamza'nın (r.a) İslâma girmesiyle müslümanlara zarar veremeyeceklerini anlayınca, açıkça ibadet edip, açıkça Allah'a davete başlayan müslümanların tehlikesinin büyüdüğünü görmüşler ve bu yola başvurmuşlardır. Bu müstesnâ toplantı, Allah'ın elçisi Muhammed'le (s.a), kendileri arasındaki sorunu çözümlemek için düzenlenmişti. Onun için bir adam göndererek Rasülullah'ı toplantıya çağırmışlardı.

Düşmanlar tehlike hissedip, üzerlerinde olan baskıyı gördüklerinde, çekici vaadlerde bulunmaya başlarlar. Fakat normal hallerde davayı ve davetçileri umursamazlar. Alaycı bir tavır takınıp, müslümanlara eziyet etmeye çalışırlar. Kafirlerin bütün girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmış, Ömer ve Hamza (r.a) gibi iki büyük şahsiyetin, Allah'ın elçisi Muhammed'in saflarına katılmasıyla, daha fazla ilerleme kaydedilmişti. Bu ilerlemenin karşısında Kureyş, Rasülullah'a çekici tekliflerde bulunmaya başlamıştı.

İşte yeryüzünde, mal, şöhret ve şehvetten başka değer tanımayan cahiliye toplumunun kafa yapısı buydu. Çünkü onlar sadece bunları elde etmek için çalışırlar. Allah yoluna davet eden mücahidleri de kendileri gibi sanmaktadırlar. Küfür milleti ve onlara tabi olanlar, ortaya bin tanede prensip koysalar, gerçekte bu prensipler mala, şöhrete, şehvete ulaşabilmeleri için bir perdeden başka bir şey değildir. Rasülullah'ın (s.a) küfrün liderlerine verdiği cevapta, Allah davetçilerinin uyması gereken, ebediyete kadar bâki kalacak bir ders vardır. Mücahidler, Rasülullah'ın (s.a) bu cevabını değişmez bir tavır olarak ortaya koymalıdırlar. Çünkü bu dindir, gelip geçici bir kural değildir.

"Ben sizin bana söylemiş olduğunuz gibi, mallarınızı istemek, içinizde en şerefli olmayı ve size kral olmayı taleb etmek için gelmedim" Öyleyse bu durum İslâmi hareketin göz önüne

verdiği cevapta, Allah davetçilerinin uym ası gereken, ebediyete kadar bâki kalacak bir ders vardır. M ücahidler, Ra- süluUah'm (s.a) hu cevabım değişm ez bir t a vır ola r a k ortaya koymalıdırlar. Çünkü hu dindir, gelip geçici bir kural değildir.

"Ben sizin bana söylemiş olduğunuz gibi, mallarınızı iste mek, içinizde en şerefli olmayı ve sfre ***kral olmayı taleb etmek için gelmedim" Oyleıyse*** bu durum İslâm i h a reketin göz ön ü n e

alıp, araştıracağı bir durum olmaktan çıkmış, Rasülullah (s.a) tarafından kesinleştirilmiştir. Sadece makam için, bir müslümanın küfür sancağı altındaki hükme iştirak etmesi caiz değildir. Bu gibi durumlar ancak hükmen ve şer'an İslâm kabul edildikten sonra araştırılabilir. Bundan önce araştırılamaz. Onun için Rasülullah (s.a) davasını ve kendisine indirilen kitabı kabul etmeden, prensiplerini tatbik edip, onlarla hükmetmeden, bu tekliflerini reddetmiştir.

İkinci olarak: Allah (Azze ve Celle) katındaki makamını öğrenmek için Rasülullah'tan (s.a) istedikleri şeylerdir. Bunlar: Mekke'den dağları uzaklaştırmak, nehirler çıkarmak, ölmüş olan liderlerini diriltmek, sonra da Rasülullah'ı (s.a) onlara sormak suretiyle hak yol üzerinde olup olmadığını anlamak, kendisi için bağ, bahçe ve saraylar ortaya çıkarmayı istemesi, gökten üzerlerine bir parça düşürmesi gibi şeylerdi. Günümüzde kimse Rasülullah'tan (s.a) sonra rasüllûk iddia etmediği için bu talebler eskiden olduğu tarzda tekrarlanmasa bile, başka bir tarzda ama aynı anlamda ve aynı gayeyle tekrarlanılmaktadır.

Küfrün liderleri İslâmi hareketten aslında kendilerinin bile sahip olmadıkları güç durumda bırakıcı şeyler istemekte ve imanlarını bu şeylerin yerine getirilmesine bağlamaktadırlar. İman duygularına değer vermeyen maddeciler, kafirliklerine bahane olarak bu gibi şeylerin arkasına saklanmaktadırlar. Komünist veya lâik, günümüzde bütün materyalistlerin ortaya attıkları gerekçeler aslında o zamankilerin aynıdır, fakat, isyankar tavırlarına bahane olan bu gerçekler felsefî ve ilmi yeni kılıflara büründürülmüştür.

Bunlar, ölümden sonra dirilmeyi görmedikleri için, ahiret gününe iman fikrini; Allah'ı görmedikleri için, Allah'a iman fikrini reddetmektedirler. Metafizik olup, tecrübe edilemediği gerekçesiyle İslam akidesini ve kitleleri uyuşturduğu iddiasıyla din fikrini reddetmektedirler. Dini geri kalmışlığın, haksızlıkların ve zulmün sebebi olarak görmekte, dinin aslına değil şu andaki yanlış uygulamalarına bakarak bu hükme varmaktadırlar. Onlara göre din, karşılıksız olarak bütün şehevi zevkleri yasakladığı için mutluluğu sağlayamaz. Lâik ve kominst materyalistlerin, Allah davetçilerinin karşısına çıkardıkları bu mesnetsiz düşüncelerin çürütülmesi için gerekli hassasiyet gösterilmelidir. Sabırla münakaşa ve munazara yapılmalı, diyaloğun devamı sağlanmalı, gerçekte sorunun iman ve küfür olduğu ve bu

akidesini ve kitleleri u}ruşturduğu iddiasıyla din fikrini reddetmektedirler. Dini geri kalmışlığın, haksızlıkla, n n ve zulmün sebebi olarak görmekte, dinin ashna değil şu an. daki yanhş uygulamalarına bakarak bu hükme varm akta^rlar. Onlara göre din, karşıhksız olarak bütün şehevi zevkleri yasak ladığı için mutluluğu sağlayamaz. Lâik ve kominst materyalist lerin, Allah davetçilerinin karşısm a çıkardıkları bu mesnetsiz düşüncelerin çürütülmesi için gerekli hassasiyet gösterilm eli dir. Sabırla münakaşa ve münazara yapılm ak, diyaloğun deva mı sağlanmalı, gerçekte sorunun im an ve küfür olduğu ve bu

meselenin söz konusu iki grup arasındaki ayrılığın eksenini oluşturduğu üzerinde önemle durulmalıdır.

Diğer taraftan bu münakaşalardan şunları da anlıyoruz: Mesele, bu tarzda ortaya konulduğu zaman, düşmanlar hakkı söndürmeye çalışmaktan ve İslâm davetçilerine iftiralar atmaktan geri kalmıyorlar. Onların fikirlerini düşmanlarından aldıklarını iddia ediyorlar "Seni öğreten kişinin, Yemame'den Rahman ismin de bir adam olduğu haberi bize ulaştı. Vallahi biz kesinlikle Rahman'a inanmıyoruz" Bu iddiâlarının yalan olduğunu kendileri de çok iyi biliyorlardı. Çünkü Rasülullah'ı (s.a) sabah akşam aralarında görüyorlardı. Nerelere gidip geldiğini ve nerelerde dolaştığını çok iyi biliyorlardı. Öyleyse İslâm düşmanları, müslümanları fikirsel olarak başkalarına tabi olmakla ve işbirlikçilikle suçladıkları zaman, bu iddialarının yalan olduğunu herkesten daha iyi biliyorlar. Son olarak da bütün oyunları boşa çıkınca, Rasülullah'a savaş ilân ettiklerini görüyoruz. "Vallahi, ya biz seni ya da sen bizi helâk edene kadar seninle savaşacağız" Rasülullah bu isteklerin hiçbirine cevap vermiyor. Günümüzde Allah yolunun davetçileri bu gibi ani tavırlarla karşılaşabilirler. İslâm düşmanları, müslümanları insanların karşısında zor durumda bırakmaya ve her fırsatta müslümanları gerici ve bağnaz olarak göstermeye çalışmaktadırlar. Bütün meselelerde İslâmı köşeye sıkıştırmak istemektedirler. İslâm'ın siyasete alakası olmadığını söylerler. Müslümanları ulusal düşüncelere, çıkarlara muhalif olmakla ve sadece tek başlarına hareket etmek istemekle itham ederler. Bu ithamlar karşısında bazı davetçiler zayıf düşmektedirler. Müslümanlar içinde, İslâmi hareket liderlerinin tutumlarında daha yumuşak olmalarını, ilerici bir yapıya sahip olduklarını belirtmeyi ve hasımlara karşı daha musâmahakar davranmalarını, böylelikle bütün dünyaya mutaassıb olmadığımızı göstermenin gerekli olduğunu isteyenler vardır.

Aslında biz İslâm düşmanlarının bizi sıkıştırmak için kullanmaya çalıştıkları iki meselenin önünde bulunmaktayız:

Birinci mesele: Onlar, hükümde ortak olarak fikirlerimizi değil, şahsiyetlerimizi kabul etmektedirler. Bu onların cömertliğinden ve takdirinden kaynaklanıyormuş gibi.

İkinci mesele: Onlar bizden, İslâmın temel esasını belirtici özellikte olmayan, genel fikirleri almaktadırlar. Adalet ve hürriyet hakkındaki hadisler, halkın hakları, ezilenlere yardım,

bulunm aktayız:

B ir in ci m esele: Onlar, hüküm de ortak olarak fikirlerim izi değil, şahsiyetlerimizi kabul etmektedirler. Bu on la n n cöm ert- liğmden ve takdirinden kaynaklamyormuş gibi.

ik in c i m esele: Onlar bizden, İslâm ın tem el esa sm ı belirti ci özellikte olmayan, genel fikirleri a lm aktadırlar. Ad a le t ve hürriyet hakkındaki hadisler, halkm h a kla n , ezilenlere ya rdım .

işçi ve köylü sorunlarıyla ilgilenme ve buna benzer fikirler. Fakat bunları İslâm'dan mücerred bir şekilde ele almaktadırlar.

Onlar bizi bu iki şekilde kabul ederler, bunun aksi söz konusu olduğunda da gerici, yobaz ve bağnaz olmakla suçlanırız. Bize karşı açtıkları savaşın gerekçesini de bizdeki taassub olarak gösterirler. Bizim bütün bu planları çok iyi anlamamız gerekir. Bu planların bizi nereye götüreceğini bilmemiz gerekir. Bizim meselemiz, müslümanların hükmetme meselesinden önce İslâm'ın hükmetme meselesidir. Biz kendimiz için hükmü istemiyoruz. Şan, şöhret, yetki ve otorite sahibi olmak için de istemiyoruz. Bizim isteğimiz bu dinin hükmüdür. Yeryüzünde Allah'ın dininden başka hiçbir şeyin hükmetmemesidir.

"Fitne kalmayıp yalnız Allah'ın dini kalana kadar onlarla savaşın"(Enfal: 39)

Bu şekilde, Kureyş safında en büyük imkanların sunulduğu bu büyük görüşmenin başarısızlığa uğradığını görüyoruz. Rasülullah Mekke'deki ulusal birliği sağlamak ve dini ihtilafları ortadan kaldırmak için ortaya atılan bütün çözüm yollarını reddediyor. Dinini ve davasını terketmek şartıyla, Allah'ın elçisi Muhammed yönetimi altında olsa dahi birleşme teklifini, kabul etmiyor.

İnançtan taviz vermek sûretiyle uyuşmak, İslâmdan taviz vermek sûretiyle anlaşmak, İslâm sancağından başka bir sancağın altında birleşmek reddolunmuştur ve caiz değildir. Bizimle düşmanlarımız arasında Allah hükmünü verene kadar sabredeceğiz. O hükmedenlerin en hayırlısıdır.

Yirmi Altıncı Özellik
GÖRÜŞMELER YOLUYLA BAZI ŞAHSİYETLERİ TARAFSIZ BIRAKMAK

Elimizde Rasülullah'la (s.a) Ümeyye oğullarının lideri Utbe bin Rabiâ arasında olan özel görüşmeler bulunmaktadır. Utbe bu görüşmelerde aynı teklifleri Rasülullah'a sunmuştu. Şimdi Rasülullah'ın cevabını dinleyelim: "..Rasülullah Utbe'nin konuşmasını sonuna kadar dinledi. Utbe konuşmasını bitirince Rasülullah: "Ey Eba'l Velid konuşmanı bitirdin mi?" diye sordu. Utbe: "Evet" dedi. Rasülullah: "O zaman beni dinle" dedi. Utbe: "Anlat" dedi. Bunun üzerine Rasülullah şu ayetleri okumaya başladı: *"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Hâ-Mîm. Bu*

Elimizde Rasülullah'la (s.a) Ümeyye oğullarının lideri Utbe bin Rabiâ arasında olan özel görüşmeler bulunmaktadır. Utbe bu görüşmelerde aynı teklifleri Rasülullah'a sunmuştu. Şimdi Rasülullah'm cevabını dinleyelim: "..Rasülu Uah U tbe'nin ko- nuşmasım sonuna kadar dinledi. Utbe konuşm asım bitirince Rasülullah: "Ey Eba'l Velid konuşmam bitirdin mi?" diye sordu. Utbe: "Evet" dedi. Rasülullah: "O zaman beni dinle" dedi. Utbe: "Anlat" dedi. Bunun üzerine Rasülullah şu ayetleri okum aya başladı: *"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Hâ-Mîm . Bu*

kitab (dünyada bütün varlıklara) merhamet eden, (ahiret gününde de inananlara) merhametli olan Allah katından indirilmedir; bilen bir millet için müjdeleyici ve uyarıcı olmak üzere arapça okunarak, ayetleri tafsilatlı bir şekilde açıklanmıştır. Ama insanların çoğu yüz çevirmişlerdir, onlar işitmezlerde: "Ey Muhammed! Bizi çağırdığın şeye karşı kalplerimiz kapalıdır, kulaklarımızda ağırlık, bizimle senin aranda anlaşmamıza engel vardır, istediğini yap, bizde yapacağız" derler..."(Fussilet: 1-5) sonra, Rasülullah okumaya devam etti. Utbe bu ayetleri duyunca, ellerine dayanıp sırtını arkaya doğru vererek, çok büyük bir dikkatle dinledi. Rasülullah (s.a) secde ayetine kadar geldi. Secde ayetini okuduktan sonra, secdeye kapandı. Sonra Utbe'ye dönerek: "Ey Eba'l Velid, dinleyeceklerini dinledin. İşte sen ve işte bu" dedi.

Ebu'l Velid kalkarak arkadaşlarının yanına döndü. Arkadaşları birbirlerine: "Allah'a yemin ederiz ki, Ebu'l Velid gitmiş olduğu yüzle geri dönmüyor" dediler. Ebu'l Velid yanlarına oturduğunda: "Ey Eba'l Velid! Dilinin altında ne var?" diye sordular. Ebu'l Velid: "Dilimin altındaki şu, Allah'ın adına yemin ederim öyle bir söz duydum ki, şimdiye kadar onun gibisini kesinlikle duymamıştım. Vallahi, bu ne bir şiir, ne sihir, ne de kehânet. Ey Kureyşliler! Eğer bana uyup, benim sözümü dinlerseniz, bu adamla onun getirmiş olduğu davanın arasına girmeyin, ondan uzak durun. Vallahi, ondan duyduklarım büyük bir olaya sebeb olacak. Eğer Araplar ondan yüz çevirirse, işe kendiniz bulaşmadan ondan kurtulursunuz. Eğer Arapları elde ederse, onun mülkü sizin de mülkünüz. Onun izzeti sizin de izzetiniz olur ve insanların en mutlusu olursunuz" dedi. Kureyşliler: "Ey Eba'l Velid. Vallahi seni de diliyle büyüledi" dediler. Ebu'l Velid'te: "Bu benim görüşüm, siz istediğinizi yapın" dedi."(1)

Bu görüşmenin, Kureyş liderleriyle yapılan görüşmelerden önce mi yoksa sonra mı olduğu hakkında kesin bir bilgimiz yok. Burada bizi ilgilendiren konu, karşılıklı konuşma ve münakaşalardaki konuşma edebidir. Rasülullah'ın oturup, Utbe bin Rabiâ'nın bu aşağılık ve bayağı tekliflerini sonuna kadar kesmeden nasıl dinlediğidir. Konuşmasına hiç bir tepki gösterme-

(1) Siyer-i İbn-i Hişâm: c.1. s.314.

kesin bir bilgim iz yok. Burada bizi ilgilendiren konu, karşılıklı konuşm a ve m ü n a ka şalardaki konuşm a edebidir. Rasülullah'ın otu ru p, U tbe bin Rabia m n bu aşağılık ve bayağı tekliflerini sonuna k a da r k es meden nasü dinlediğidir. Konuşm asm a hiç bir tepki gösterm e

d i Siyer-i İbn-i Hişâm: C . I . b.314.

miş, hatta bundanda öte bütün sözlerini bitirmesi için kendisine fırsat vermiş, sonrada "Konuşmanı bitirdin mi?" diye sormuş ve ona "Ey Eba'l Velid" diye hitab etmiştir.

Rasülullah (s.a) hasımlarına ihtiram ediyor, onları oldukları gibi takdir edip, onlara künyeleri ile hitab ediyordu. Böylelikle de bizlere konuşma adabını öğretiyordu. Buradaki en mühim nokta, bizim açımızdan ne kadar kötü veya iyi olursa olsun hasımlarımızın görüşlerini büyük bir sabırla sonuna kadar dinlemektir. Böylelikle biz, konuştuğumuz zaman karşımızdakilerin de bizi dinlemelerini ve görüşlerimizi sabırla karşılamalarını sağlamış oluruz. Eğer bu önemli özelliğe sahip olamazsak girdiğimiz münakaşalarda kesinlikle başarılı olup netice elde edemeyiz.

Görüşmede atılan ikinci adım da, *"Fussilet"* suresinin baş kısımlarını okumaktı. Bu kısım, müşriklerin durumlarını ve İslâm'a karşı olan tavırlarını ele almaktadır. Sonra, en önemli unsurlarından biri tevhid olan İslâm âkidesini sergilemekte ve gökleri ve yeryüzünü altı günde yaratan Allah'ın kudretinden bahsetmektedir. Sonra da Ad ve Semûd kavimlerini helâk eden yıldırım gibi bir yıldırımla müşrikleri uyarmaktadır.

Rasülullah'ın (s.a) bütün bu çaba ve duâları Utbe'nin taraf-sız kalmasına sebeb olmuştur.

Utbe bin Rabiâ'nın müslüman olmadığı doğrudur, fakat, davanın berraklığı ve Kur'ân'ın belâğati karşısında manevi hezimete uğramıştır. Bundan dolayı milletinin karşısına gelip: "Allah'ın adına yemin ederim, öyle bir söz duydumki, şimdiye kadar onun gibisini kesinlikle duymamıştım. Vallahi bu, ne bir şiir, ne sihir, ne de kehânet...." diyerek bununla hayretini ve şaşkınlığını belirtmiştir. Sonra onları olumlu bir tutuma girmeye davet ederek: "Eğer bana uyup, benim sözümü dinlerseniz bu adamla, onun getirmiş olduğu davanın arasına girmeyin, ondan uzak durun. Allah'a yemin ederimki, ondan duyduklarım büyük bir olaya sebeb olacak. Eğer Araplar ondan yüz çevirirse işe kendiniz bulaşmadan ondan kurtulursunuz. Eğer Arapları elde ederse, onun mülkü, sizin de mülkünüz, onun izzeti sizin de izzetiniz olur ve insanların en mutlusu olursunuz" demiştir.

Bu söz, bütün Kureyşlileri Muhammed'e karşı olan savaşı durdurmaya çağrıdır. Bu çağrıda savaşın durdurulması için bütün gerekçeler mevcuttur. Bununla beraber Kureyş bu çağrıyı reddetmiş, Utbe'yi Muhammed'in kendisini büyülemesiyle it-

davamn araşma girmeyin, ondan uzak durun. Allah'a yemin ederimki, ondan duyduklarım büyük bir olaya sebeb olacak. Eğer Araplar ondan yüz çevirirse işe kendiniz bulaşmadan ondan kurtulursunuz. Eğer Araplan elde ederse, onun mülkü, sizin de mülkünüz, onun izzeti sizin de iz zetiniz olur ve insanların en mutlusu olursımuz" demiştir.

Bu söz, bütün KureyşIileri Muhammed'e karşı olan savaşı durdurmaya çağrıdır. Bu çağrıda savaşın durdurulması için bü tün gerekçeler mevcuttur. Bununla beraber Kureyş bu çağrıyı reddetmiş, Utbe yi Muhammed'in kendisini büyülem esiyle it-

ham etmişlerdir. Bu kararlı tutum ve köklü düşmanlık karşısında Utbe açıkça tavrını ortaya koyarak: "Bu benim görüşüm, siz istediğinizi yapın" demiş ve Utbe bin Rabiâ, Muhammed'e karşı olan savaştan çekilmiştir. Onun arkasından Mahzûm oğullarından sonra en büyük kabile toplumu olan Ümeyye oğulları da çekilmişlerdir. Böylece Rasülullah (s.a), Ümeyye oğulları ve Utbe'nin tarafsız kalmalarını sağlayıp, İslâm davasının üzerine üşüşen kâfirlerin gücünü azaltmıştır.

İslâmi hareket yöneticilerinin görevi, düşman saflarının birliğini dağıtmak, kuvvetini kırmak ve parçalamak üzere İslâm düşmanlarına karşı bir savaşa girmektir. Tarafsız kalmalarını başarabildiği kimseleri tarafsız bırakmalı, saflarına katabildiklerini katmalı, kâfirlerin arasında ihtilaf ve şüphelere sebebiyet vermelidir. Bu şekilde davranmak dinde gevşeklik, inançtan taviz vermek anlamına gelmez. Aksine bu siyasette derinlik ve davada olgunlaşma anlamına gelir. Bu kuralları Rasülullah'tan (s.a) çok iyi bir şekilde öğrenmeli ve düşmana susan, bazen de onlardan bazılarını övmek zorunda kalan yönetici kadronun tevcihlerine uymalıyız. Çünkü onlar, girdikleri siyasi savaşın oyunlarını ve harbinden sulhuna kadar düşmana yapılacak muamelenin tabiatını daha iyi bilmektedirler. Bu gibi durumlarda siyasi çizgide uyulması gereken kuralları belirlemede hak sahibi olanlar onlardır.

Yirmi Yedinci Özellik
KABİLELERİN YÖNETİCİ KADROYU KORUMALARI
(Ebu Talib, Haşim Oğulları ve Muttalib Oğulları)

İbn İshak şöyle demektedir: "Sonra, Kureyşliler aralarında Rasülullah'ın (s.a) sahabesi olan kabileleri uyarmaya ve onlara kızmaya başladılar. Bunun üzerine her kabile kendi içinde bulunan müslümanlara işkence etmeye ve onları dinlerinden döndürmeye çalıştılar. Allah (c.c) Rasülullah'ı (s.a) amcası Ebu Tâlib vasıtasıyla muhafaza etti. Ebu Tâlib, Kureyş'in Hâşim ve Abdulmuttalib oğullarından müslüman olanlara neler yaptıklarını görünce, onları Rasülullah'ı (s.a) korumak, kabilelerinin şerefini muhafaza etmek için toplanmaya çağırdı. Onlar da toplanarak Ebu Talib'e destek oldular. Sadece Ebu Leheb ve oğlu kabilelerine karşı olup, Kureyş'i desteklediler.

Musa bin Ukbe, İbn Şihâb'tan rivayetinde şöyle demiştir:

dön dürmeye çalıştılar. Allah (c.c) Rasülullah'ı (s.a) a m ca sı E bu Tâlib vasıtasıyla muhafaza etti. Ebu TâUb, Kureyş'in H â şim ve Abdubnuttahb oğullarından m üslüm an olanlara neler yaptıkla r ım görünce, onlan Rasülullah'ı (s.a) korum ak, kabilelerinin şe refini muhafaza etmek için toplanm aya çağırdı. Onlar d a topla narak Ebu Talib'e destek oldular. Sadece E bu Leheb ve oğlu k a bilelerine karşı olup, K u r ^ ş 'i destekllediler.

Musa bin Ukbe, Ibn Şihâb'tan rivayetinde şöyle dem iştir:

Kureyşliler aleni olarak Rasülullah'ı (s.a) öldürmeye karar verdiler. Bu haber Ebu Tâlib'e ulaştı. Bunun üzerine Ebu Tâlib Hâşim oğulları ile Abdulmuttâlib oğullarını topladı ve Rasülullah'ı aralarına alarak, onu, kendisini öldürmek isteyenlerden korudular. İçlerinden bazıları bunu kabilesine olan bağlılığı, bazıları da iman ve yakînlerinden dolayı yapmışlardı."[1]

Kureyş kabilelerinin hepsinde müslüman olanların durumları aynı değildi. İslâm'a karşı savaş sancağı kaldıran kabileler, kendi içerisindeki fertlerin müslüman olmalarını kabul etmiyorlardı Çünkü, onların düşüncelerine göre bu, kabilelerine sürülen bir lekeydi. Bu kabileler içerisinden müslüman olanlar her türlü işkence ve baskılara mâruz kalıyorlardı. Durumları, diğer zayıf kabilelerden müslüman olanların durumlarından daha zor ve şiddetliydi.

Rasülullah'ın (s.a) savunmasını üzerlerine alan Hâşim oğulları ve Abdulmuttalib oğullarında ise durum böyle değildi. Bu kabilelerden müslüman olanlar, Rasülullah'ın olduğu gibi, liderlerinin himayesi altına giriyorlardı. Onun için Mekke'li müşrikler Rasülullah'ı (s.a) öldürmek suretiyle sorunu baştan çözmeyi düşünüyorlardı. Zühri'nin rivayetine göre Kureyş açıkça bu tavrı takınmıştı. Bu durumda Ebu Tâlib, kardeşinin oğlu Muhammed'i yalnız başına himaye edemeyeceğini anlamış ve Hâşim oğullarıyla, Abdulmuttalib oğullarını toplayıp, Rasülullah'ı himaye etmenin bütün sorumluluklarını onlara yüklemek suretiyle kesin olarak meseleyi çözümlemiş, bunu yaparken de Haşim oğulları ve Abdulmuttalib oğulları içindeki liderlik makamını kullanmıştır. Bunun üzerine hepsi onun çağrısını kabul etmiş, aşiretlerinin şerefi ve kabilelerinin izzeti mantığıyla silahlarını kuşanmışlardır.

Burada çok ender rastlanan bir tablonun önünde durmaktayız. Müşriklerin yönetici kadrosu toplanarak, müslümanların yönetici kadrosunu korumakta ve bu korumanın bütün sorumluluklarını üzerlerine almaktadırlar. Bu tavırları diğer tarafla aralarında bir savaşın patlamasına sebeb olabilirdi. Eğer, Rasülullah'ın (s.a) kabilesi arasındaki yüksek değeri olmasaydı, müşrik liderlerin böyle bir tutum içerisine girmeleri mümkün olmazdı. Ebu Tâlib bununla da kalmamış, bütün Abdulmenaf

(1) Abdullah bin Muhammed bin Abdulvahhab'ın Muhtasar Es'sî're kitabından naklolunmuştur.

korumakta ve bu korum am n bütün sorum luluklarını üzerlerine almaktadırlar. Bu tavırları diğer tarafla aralarında bir savaşm patlamasma sebeb olabilirdi. Eğer, Ra- sülullah'ın (s.a) kabilesi arasındaki yüksek değeri olm asaydı, müşrik liderlerin böyle bir tutum içerisine girm eleri mümkün olmazdı. Ebu Tâlib bununla da kalmamış, bütün Abdulm enaf

(1) Abdu llah bin M uh am m ed b in A b d u lv a h h a b 'ın M u h t a sa r E s 's t 'r e kitabuıdan naklolunmnştur.

oğullarının kendisiyle birleşmelerini sağlamaya çalışmış, Muhammed'e yardımcı olmaktan kaçınmalarını, cahiliye şöhretlerine büyük bir darbe olarak nitelendirerek, şu beyitleri söylemiştir:

"Görüyorumki, ana ve babamızdan olan iki kardeşimiz kendilerinden bir şey istenildiğinde bu bizim işimiz değil diyorlar.

Özellikle Abduşşems ve Nevfel'i kasdediyorum. Bunlar bizi, bir köz parçasının atıldığı gibi attılar.

Kureyş kavmi için, kardeşlerine karşı çıkıp, onlarla birlikte oldular. Benim için onların hiçbir değeri yoktur."

Görüyoruz ki, İslâmi hareket akidesinden hiçbir tâviz vermeksizin, bu himayeye nâil olmuştur. Hatta Muhammed (s.a), İslâm'a davet edip, Kureyşlilerin akidesine karşı savaşırken himaye edilmiştir. Himaye onun şahsı ve davet hürriyeti içindi. Daveti de, kendisini himaye edenlerin inançlarına ters düşmekte idi. İşte bu, tarihte eşine az rastlanan garip olaylardan biridir. Günümüzde bu olay, iki şekilde tekrar olunmaktadır:

Birincisi: Cahiliyenin menfaatleri birbirleriyle uyuşmamakta ve bunlardan bir grup diğerinin menfaatini engellemek için müslümanları himaye etmektedir. Rastgele bir örnek verecek olursak, Amerika bazı bölgelerde komünizmin etkisini engelleyebilmek için, müslümanlara hürriyet tanıyıp, imkan sağlama yolunu seçmektedir. Böyle bir durumda müslümanlar kendilerine tanınan haklara razı olup yetinme yolunu değil, gerçek gayeye ulaşabilmek için ondan istifade etme yolunu seçmelidirler. Çünkü aynı yerde İslâm'ın yayılarak büyüme tehlikesi ortaya çıktığında, o devlete karşı olan tutum değişecektir. İslâm düşmanları, İslâmi gelişmenin kendileri için büyük bir tehlike olduğunu çok iyi bilmektedirler.

İkincisi: Gerçek demokrasi fikrinin yerleşmiş olduğu bir millet veya halkın içerisinde, müslümanların bu kanun ve prensipler çerçevesinde hareket etmek sûretiyle davayı başlatmaları ve demokrasinin öngördüğü düşünce ve tebliğ hürriyetinden istifade etmeleridir. Şüphesiz böyle bir ortamda da İslâm ilerleme kaydettiğinde, cahiliye toplumu bundan sıkılarak İslâm'ı boğmaya çalışacaktır. Fakat aynı zamanda, İslâm söz ve beyan hududunu aşmadığı müddetçe, cahiliye toplumundan bir grubun da onu destekleyip, muhafaza edebileceği mümkündür. Özellikle de bu grubun düşünce veya menfaat açısından müslümanlara bir yakınlığı varsa. Her iki durumda da

öngördüğü düşünce ve tebliğ h ü r r iye tinden istifade etm eleridir. Şüphesiz böyle b ir orta m da da İslâm ilerleme kaydettiğinde, cahiliye toplum u bu n da n sıkıla rak İslâm'ı boğmaya çahşacaktır. F akat aym zam anda, İslâ m söz ve beyan hududunu aşmadığı müddetçe, cahiliye toplu m u n- dan bir grubun da onu destekleyip, m uhafaza edebileceği m ü m kündür. Özellikle de bu grubun düşünce veya m en fa a t a çısm - dan müslüm anlara bir yakuüığı varsa. H er ik i du ru m da da

İslâmi hareket bu himaye ile yetinmemeli ve şu üç çerçeve içerisinde hareket etmelidir.

1- Tebliğ ve beyan yönünden bu himayenin en son haddine kadar istifade etmelidir.

2- Son derece uyanık olmalı ve bu himayenin karşılığında akideden taviz vermemelidir. Akideden taviz verebilirim korkusuyla da, kendisine himaye takdim eden grubun dostluğunu kaybetmeyip, iyi bir denge oluşturmalıdır.

3- Davaya yardımcı oldukları müddetçe, onları kafir olduklarından dolayı yermemelidir. Hatta, akideleri hariç tutulmak suretiyle, onları bu tavırlarından dolayı övmede ve cesaretliliklerini methetmede hiçbir sakınca yoktur.

Yirmi Sekizinci Özellik
İKTİSADİ KUŞATMA, İLİŞKİLERİN KESİLMESİ

Musa bin Ukbe, İbn Şihâb'tan rivayetinde şöyle demiştir:

"..Kureyş müşrikleri bütün çabalarının boşa gittiğini görünce, toplandılar ve aralarında şu kararı aldılar: Hâşim oğulları ile Abdulmuttalib oğullarından ne kız alacaklar ne de onlara kız verecekler. Alışveriş yapmayacaklar. Öldürülmesi için Peygamberi teslim etmedikçe kendileriyle asla barış yapmayacaklarına ilişkin bir yazı yazıp Kâbe'nin duvarına astılar. Bunun üzerine Haşimoğulları ve Abdulmuttalib oğulları, Ebu Tâlib'e baş vurarak, onunla beraber Mekke vadilerine çıktılar. Bütün güçleri tükenene kadar tam iki veya üç sene bu şekilde kaldılar. Kendilerine ancak gizli olarak bir takım şeyler geliyordu. Kureyş müşrikleri onların pazar yerlerine inmelerini yasaklamıştı. Öyle duruma geldiler ki, vadilerin arkasından açlıktan feryat eden kadın ve çocuklarının sesleri duyuluyordu. Bu durum müslüman olup da onlarla beraber çıkmayanların çok zoruna gidiyordu. Müslümanların sıkıntıları çok artmıştı ve büyük bir sarsıntı geçiriyorlardı..."

Musa bin Ukbe, İbn Şihâb'tan rivayetinde yine şunları söylüyor: "Gece olup herkes yattığında Ebu Tâlib, Rasûlullah'ın (s.a) yatağına çocuklarından, kardeşlerinden ya da amca oğullarından birini yatırarak Peygamber'i muhtemel bir suikastten korumaya çalışıyordu."

Rasûlullah'ın (s.a) öldürülmesi haddizatında müşriklerin

feryat eden kadın ve çocuklanm n sesleri duyuluyordu. Bu du rum müşlüman olup da onlarla beraber çıkm ayanlann çok zo runa gidiyordu. Müslümanlann sıkıntılan çok artmıştı ve büjdikbir sarsmtı geçiriyorlardı..."

Musa bin Ukbe, îbn Şihâb'tan rivayetinde yine şu n la n söy lüyor: "Gece olup herkes yattığm da Ebu Tâlib, Rasülullah'ın (s.a) yatağına çocuklanndan, kardeşlerinden ya da amca oğul lanndan birini yatırarak Peygamber'i m uhtemel bir suikasttan korumaya çalışıyordu."

Rasülullah'ın (s.a) öldürülm esi haddizatında m üşriklerin

hedefi haline gelmişti. Nebi'nin (a.s) müttefikleri onun için Mekke safını parçalamayı göze alabilecekler miydi? Daha ne kadar bu şekilde davranmaya devam edeceklerdi? İşte iktisadi kuşatma, ilişkilerin tüm olarak kesilmesi bunun için bir deneme aşamasıydı.

İlişkilerin tüm olarak kesilmesinden önce durum çok kolay ve basitti. Bu iki kabilenin kendi çocuklarını diğer kabilelere teslim etmeyip himaye altına almaları için kabile taraftarlıkları ve kan bağına olan sadakatları yeterliydi. Fakat iktisadi kuşatma, alakaların kesilmesi, bu iki kabileye çok acı bir darbe indirmiş ve onları tamamen Mekke'den azletmişti. Açlık ve çıplaklığa maruz bırakarak onları yok olmayla yüzyüze getirmişti.

Burada müslümanların tutumlarını ve sabırlarını hayretle karşılamıyoruz. Çünkü inançlarının gereği olan kıyamet gününde sevaba nâil olma ve cenneti kazanma fikirleri, onların bu kadar şiddetli belâ ve zorluklara katlanmaları için yeterli sebeplerdi. Ama konuya müşriklerin açısından bakacak olursak, durum tamamen değişmektedir. Müşrikler birbirlerine şunları soracaklardır: Niçin bu azaba katlanıyoruz? Niçin açlığa, darlığa, dağılmaya ve aşağılanmaya göğüs geriyoruz? Cevap ise çok açık: Bütün bunlar, Muhammed bin Abdullah için..!

Fakat bundan daha ince ve daha yıpratıcı sorular da var: Bize göre bu din bâtıl olduğuna göre, Muhammed niçin dininden dönmüyor? Veya bizim inançlarımıza hücum edip, düşlerimizi yıkıp, ilâhlarımıza sövdüğü halde onu niçin desteklemeye devam edelim? Buna benzer soruların tehlikesi çok büyüktü. Hiçbir siyasi düşünce ve menfaat dengesi, bu iki öbeğin bu tavırlarını sürdürmelerinin mümkün olabileceğine karar veremez. Çünkü bu tavırlarını sürdürmeleri halinde iki öbeğin menfaâtlerinin tamamıyla yıkılması söz konusu . Söz konusu himaye sebeb olan cahiliye değerleri, bu büyük darbenin karşısında tutunabilir miydi?

Bütün Mekke tehlike altına girmiş ve Mekke halkı iki büyük bloka bölünmüştü. Birinci blok, müslümanlar ve onları himaye eden Hâşim ve Abdulmuttalib oğullarıydı. İkinci blok ise, Kureyş'in diğer kabilelerinden olan müşrikleri kapsıyordu.

Şüphesiz, müslümanların temiz kişilikleri ve kabileleri içindeki saygınlıkları, bu iki kabileyi böyle bir tavra itmişti. Eğer Rasülullah'ın (s.a) yüksek şahsiyeti, değeri ve saygınlığı olmasaydı, bu iki büyük kabile onun için böyle bir savaşa gir-

lkı ik i b ü yük bloka bölünmüştü. Birinci blok, m üslüm anlar ve on la r ı h i maye eden Hâşim ve Abdulmuttalib oğullarıydı. İkinci b lok ise, Kureyş'in diğer kabilelerinden olan müşrikleri kapsıyordu.

Şüphesiz, m ü slü m an la n n tem iz k işilik ler i ve k a b ile ler i içindeki saygınlıklan, bu iki kabileyi böyle b ir ta vra itm işti. Eğer Rasülullah'm (s.a) yüksek şahsiyeti, değeri ve sa ygınlığı olmasaydı, bu iki büyük kabile onun i^ n böyle b ir sa vaşa g ir

mezlerdi.

Bu hadiseden sonra Ebu Tâlib, Ümeyye'ye o günkü olayı çok güzel bir biçimde, şu beyitlerle anlatıyor:

"Gördüğümde, kavmin sevgisi kalmayıp, bütün alakayı kestiklerini

Kinlerinden ardımızdan diş bileyen kavimleri dost edindiklerini

Kılınçların dillerini parlatarak, gece gündüz onlara sabrettim.

Kardeşlerimi Kâbe'de toplayarak, örtüsünü tutup etrafında tavâf ettim."

Sonra Allah'a, Kâbe'ye, Hacerü'l Esve'de, Makam-ı İbrahim'e, Sâfa ve Merve arasındaki sây'e, haram aylara ve Arafat'taki vakfe'ye büyük yemin edip, onlara sığınarak Muhammed bin Abdullah'ı teslim etmeyeceğini söylüyor.

"Allah'ın evine yemin ederim ki, yalan söylüyorsunuz. ümidleriniz boştur. Mekke'yi bırakıp gitmeyiz.

Allah'ın evine yemin ederim ki, yalan söylüyorsunuz, Biz onun için savaşırsak, Muhammed'e galib gelemezsiniz.

Çocuklarımızdan ve kadınlarımızdan vazgeçer, onun etrafında ölür, yine onu teslim etmeyiz.

Bu millet, su taşıyan devenin altından kalkan susuzlar gibi, demirlerle (silahlarla) sizin üzerinize kalkacaktır."

Sonra aşiretiyle beraber niçin bu tavrı takınıp, bu harbi ilân ettiğinin sebebini şöyle anlatıyor:

"Himayesi altındaki birini, onun etrafını saran millete bırakmak, başkasına sırtını dayamaya alışmış, babaları efendi olmayan parazitlerin işidir.

O kişi ki, nur yüzlü bulutların yüzüsuyu hürmetiyle yağmur indirdiği, yetimlerin seçkini, dul kadınların ismetidir.

O kişi ki, Hâşim oğulları helâk olmaktan ona sığınırlar. O da Hâşim oğullarına merhamet ve faziletle davranır."

Bundan sonra da düşmanlara destek çıkıp, kendilerinin aleyhine dönen Abdulmenaf oğullarından geri kalanlar, Ümeyye oğullarını ve Nevfel oğullarını kınıyor.

Eğer müşriklerden bir grup müslümanları koruma için savaşa girmeyi göze alıyorsa, bu, onlara duyulan sevgi ve takdirin bütün vasıfları aşmış olduğunu gösterir. İşte, Hâşim oğullarının lideri Ebu Tâlib ve grubu, Muhammed (s.a) için canlarını, mallarını, kanlarını, kadınlarını ve çocuklarını feda ediyorlar.

kadınların ism etidir.

O kişi ki, Hâşim oğulları helâk olm aktan ona sığınırlar. O da Hâşim oğullanna merhamet ve faziletle davranır."

Bundan sonra da düşmanlara destek çıkıp, kendilerinin aleyhine dönen Abdulmenaf oğullarından geri kalanlar, Ümey- ye oğuUtınm ve Nevfel oğullarım kmıyor.

Eğez* müşriklerden bir grup m üslüm anlan koruma için sa vaşa girmeyi göze âhyorsa, bu, onlara duyıüan sevgi ve takdirin bütün vasıflan aşmış olduğunu gösterir. İşte, Hâşim oğullan- nm lideri Ebu Tâlib ve grubu, Muham med (s.a) için canlannı, mallanni, kanlarım, İcadınlannı ve çocuklarım feda ediyorlar.

Aynı şekilde günümüzde cihadın mihnetine katlanan İslâmi hareket, cahiliye toplumuyla karşı karşıya geldiğinde, Muttalib ve Hâşim oğulları gibi, kendilerine yardımcı olabilecek kitleler bulabilirler. Bunları çok iyi değerlendirmeleri gerekir.

Genel olarak cahiliye düstur ve kanunları, temellerine inanç ve konuşma hürriyetini koymaktadırlar. Sözde kalan ve pratikte yapılan bazı uygulamaları göz ardı edecek olursak, demokrasi bunu siyasi bir prensip olarak benimsemiştir. Öyleyse demokrasinin sağladığı bu imkânı müslümanlar kendilerine destek olabilecek gruplarla sağlıklı bir iletişim kurmada siyasal bir üslub olarak kullanmalıdır.

Fakat, İslâmi hareketin, demokratik sistemin söz ve iddiadan öteye geçmeyip, pratiğe konulamadığı ortamlarda, kendisi için hiçbir işe yaramayacağını kesinlikle unutmaması gerekir. Hatta bu gibi ortamlarda demokrasi adına İslâmi hareketin yok edilme tehlikesi söz konusu olabilir. Özellikle de, yaşamakta olduğumuz üçüncü dünya ülkelerinde. Onun için İslâmi hareket bu ortama güvenerek bütün kartlarını ortaya koymamalıdır. Böylelikle cahiliye kendisini yok etmeyi düşünerek harekete geçtiğinde, İslâmi hareketin tamamen yok olma tehlikesini önlemelidir. Görüyoruz ki, Rasülullah, fertleri ve çalışmalarıyla Habeşistan'da bir ihtiyat merkezi bırakmış, kabilesinin himayesine girdikten sonra, oradaki müslümanları Mekke'ye çağırmamıştı. Çünkü bu himayenin geçici olduğunu ve gittikçe artan baskıların bu toplumu caydırıp, azgın düşmanın şiddetine boyun eğdireceğini biliyordu.

Suriye'de kâfir nusayrilerin terörü önünde bütün demokrasi iddialarının yıkıldığını, nusayri zorbalarının halk meclisinin bütün üyelerinden, Müslüman Kardeşler'e mensup olan herkesin idamını öngören bir kararı zorla çıkardıklarını görüyoruz. İlk oylamada bu karardan çekinen bazı üyelerin, ikinci kere asker postallarının kuvvetiyle bu kararı imzalamaya mecbur bırakıldıklarını müşahade ediyoruz.

Bütün halkı temsil ettiği iddia edilen bir meclis adına, bir kişinin düşüncelerinden dolayı idamını öngören buna benzer kararların, tarihte birçok kez tekerrür ettiğini görebiliriz.

Fakat burada biz tamamen değişik bir portrenin önündeyiz. İslâm için varlığını, istikrarını ve menfaatlerini feda eden bir cahiliye toplumunun önünde. Bu fedakarlık bir ve iki gün değil,

Bütün halkı temsil ettiği iddia edilen b ir m eclis adın a , b ir kişinin düşüncelerinden dolayı idatm m öngören bu n a ben zer kararlann, tarihte birçok kez tekerrür ettiğini görebiliriz.

Fakat burada biz tamamen değişik bir portrenin önündeyiz, îslâm için varhğım, istikra n m ve m enfaatlerini feda eden b ir cahiliye toplıununun önünde. Bu fedakarlık bir ve ü d gü n değil,

tam iki veya üç sene sürmüştür. Bu portreyi düşündüğümüz zaman büyük bir hayrete kapılıyoruz. Ebu Tâlib'in mahallesindeki köşelerden birine çekilmiş bir müşrik, silahı elinde açlıktan ölecek bir vaziyette, hanımı ve çocukları zor durumda, bütün ümid ve hayalleri yıkık, kendi kendine soruyor: Niçin bu eziyete katlanıyorum? ve cevap veriyor: Muhammed için, dinime, ilâhlarıma ve inançlarıma hücum eden Muhammed için. Sonra tekrar kendine soruyor: Onun için kendimi nasıl ölüme maruz bırakıyorum? Sonra bütün soru işaretlerini kafasından siliyor, düşüncelerinden kaçıyor ve kendi kendini tutumunun doğru olduğuna dair iknâ ediyor. Mademki Ebu Tâlib, bu tutuma kendisini davet etti, ölümüyle sonuçlansa dahi bu tutumundan geri dönmeyecekti.

Öyleyse biz, İslâm için varlığını, istikrarını ve menfaatlerini feda edebilecek kadar sabit değer yargılarına inanan bir cahiliye toplumunun önündeyiz.

Öyleyse düşüncelerimizin, cahiliye toplumunun hiçbir şeye inanmayıp, sadece menfaat ölçüleriyle hareket ettiğine inanma boyutlarına ulaşması doğru değildir. İslâmi hareket gidişatında bunun bazı örneklerine rastlayabilir.

Buna örnek olarak günümüzdeki İslâmi hareketin pratikteki durumunu göstermemiz yeterlidir. Suriye'deki zorba rejime karşı cihad sancağını taşıyan bu hareketin sığındığı ve operasyonlarını başlattığı çıkış noktaları, komşu devletlerin arazisidir. Bu devletlerden bazıları hareketin liderlerini tard etmesi ve arazisi dahilindeki üslerini kapatması için korkunç uluslararası baskılara maruz kalmış, fakat bunlara kulak asmamıştır. Bu sebeble menfaatleri tehlikeye düşmüş ve büyük devletler tarafından iktisadi kuşatmaya maruz bırakılarak İslâmi harekete karşı cephe almaları istenmiştir. İslâmi hareketle aralarındaki fikir ayrılıklarına rağmen onlar büyük devletlerin bu taleblerini yerine getirmemişlerdir. Şüphesiz İslâmi hareket bu cömert tavırları sonsuza dek unutmayacak ve kendisi için (akideleri farklı olmasına rağmen) durumlarını tehlikeye sokanlar ile, kendisini yok etmek için düşmanlarla anlaşmaya girip onları destekleyenleri çok iyi ayırdedecektir. İyilik ehline yapılan iyilik hiçbir zaman karşılıksız kalmaz.

aralanndaki fikir aynbklanna rağmen onlar büyük devletlerin bu talebleri- ni yerine getirmemişlerdir. Şüphesiz İslâm i hareket bu cömert tavırlan sonsuza dek unutm ayacak ve kendisi için (akideleri farkb olmasına rağmen) durum larım tehlikeye sokanlar ile, kendisini yok etmek için düşm anlarla anlaşm aya girip onları destekleyenleri çok iyi ayırdedecektir. İyilik ehline yapılan iyi lik hiçbir zaman karşılıksız kalmaz.

Yirmi Dokuzuncu Özellik
AMBARGO VE AMBARGO'NUN KIRILMASI

"Daha sonra Kureyş'ten bir grup toplanarak bu anlaşmanın bozulmasına karar verdiler. İçlerinde bunu en çok isteyen de Hişam bin Amr idi. Hişâm, Züheyr bin Ümeyye'yi bularak onu müslüman olan dayılarını bu şekilde terk etmekle kınadı. Yanlarında Atike binti Abdulmuttalib'in kuması da vardı. Züheyr bu andlaşmayı bozma hususunda Hişâm'ın söylediklerini kabul etti. Sonra Hişâm, Mut'im bin Adiy'e giderek ona Haşim ve Muttalib oğullarının, Abdulmenaf oğullarına olan akrabalık bağlarından bahsetti, bunun üzerine o da Hişam'ın davetini kabul etti. Sonra Bahteri bin Hişâm giderek, Mutım bin Adiy'e söylediklerinin aynısını anlattı. Sonra Zem'â bin Esved'e gidip onunla konuşarak, ona akrabalıklarından ve akrabalık haklarından söz etti. Zem'â: Bu istediğin şeyi yapmak için bizimle beraber başkaları da var mı? diye sordu. Hişam: Evet diyerek teker teker isimlerini saydı. Bunun üzerine geceleyin Mekke dışında bir yerde buluşmak için sözleştiler. Sonra toplanarak bu anlaşmayı bozmak için söz verdiler. Züheyr: İçinizde ilk konuşan ben olacağım dedi. Sabah olunca Kureyş'in toplantı yerine gittiler. Züheyr bin Ümeyye'de üzerine astarlı bir yeni elbise giymiş olarak geldi. Kâbe'yi yedi defa tavaf ettikten sonra, insanlara dönerek:

"Ey Mekke halkı! Kendileriyle alış verişi kestiğimiz için, Haşim oğulları helâk olurken, yeni elbiseler giyip, iyi yemekler yemeyi nasıl kendimize yedirebiliyoruz? Allah'ın adına yemin ederimki bu zalim anlaşmanın yazılı olduğu kağıdı yırtmadan yerime oturmayacağım" dedi. Bunun üzerine mescid tarafında olan Ebu Cehil: "Yalan söylüyorsun, Allah'ın adına yemin ederimki, bu kağıt yırtılamaz" dedi. Zem'â bin Esved: "Allah'ın adına yemin ederim ki, sen daha yalancısın, bu yazıldığı zaman yazılmasına razı olmamıştık" dedi. Ebu'l Bahteri de: "Zem'â doğru söylüyor bu kağıtta yazılanlara ne razı olduk ne de yakınlık duyduk" dedi. Müt'im bin Adiy de: "Doğru söylüyorsunuz ve bunun aksini söyleyenler ise yalancıdır. Bu anlaşmadan ve bu kağıtta yazılı olanlardan Allah'a sığınırız, dedi. Hişam bin Amr da onları destekleyen sözler söyledi. Ebu Cehil: "Bu iş gece yapılmıştı ve bunun istişaresi de burada değil başka bir yerde yapılmıştı. Ebu Tâlib'de mescid tarafında bir yerde oturuyordu"

“ Zem 'â doğru söylüyor bu kağıtta yazılanlara ne razı oldu k n e de y a kınlık duyduk” dedi. Müt'im bin Adiy de: “Doğru söylüyorsunuz ve bunun aksini söyleyenler ise ya la n a dır. Bu anlaşm adan ve bu kağıtta yazıh olanlardem Allah'a sığım n z, dedi. H işa m b in Amr da onları destekleyen sözler söyledi. E bu Cehil: “B u iş gece yapılmıştı ve bunun istişaresi de burada değil ba şk a b ir yerde yapılmıştı. Ebu TâHb'de mescid tarafında bir yerde otu ru yordu”

diyerek, durumu idare etmeye çalıştı. Bunun üzerine Mut'im bin Adiy kağıdı yırtmak için ayağa kalktı. Kağıdın yanına vardığında, *"İsminle Allah'ım"* kelimesinden başka bütün yazıyı karıncaların yemiş olduklarını gördü. Kağıtta Allah'ın ismi yazılı olan yeri karıncalar yememişti."[1]

İslâmi ve kabilevi direncin cahiliye toplumu üzerinde çok büyük etkisi olmuş, müslümanlarla beraber bu şiddetli muarekeye giren müşrikler de düşmanlarına karşı zafer kazanarak yükselmişlerdir. Bu direnç, Mekke'deki durumun patlak vermesi için yeterliydi. Bu direnç, Mekke saflarında gizli yatan bütün iyi duyguları harekete geçirmişti. Muttalib oğulları ve Haşim oğullarının, akraba ve dostlarının, bütün akraba ve yakınlık duyguları hareket geçmiş ve gereken görevi yerine getirmişti. Bunlar duygusal olarak onlara sempati duymakla ve Kureyş'e karşı olumsuz tavır takınmakla kalmayıp, hayatlarını tehlikeye atarak olumlu bir eyleme geçmiş ve bütün sakınca ve tehlikelerine rağmen kamuoyunu karşılarına almışlardı. Bu küçük topluluk, birlikleri ve fedakarlığa olan hazırlıklarıyla, bütün Mekke'nin tutumunu değiştirmiş, iktisadi kuşatmanın çemberini kırmış ve sosyal bağları koparark gasbedilmiş hakları asıl sahiplerine vermiş ve müslümanların üzerindeki zulmü kaldırmıştır.

İslâmi hareketin bu uzun yolda, cahiliye toplumuyla ilişki sanatını çok iyi öğrenmeye ihtiyacı vardır. Bu ilişki sanatı ile cahiliye toplumunun içerisinden kendisini destekleyecek olanları çekmeli ve onlardan çok iyi bir şekilde istifade ederek hürriyetini muhafaza etmelidir. Cahiliye saflarındaki ihtilaf unsurlarını çok iyi değerlendirmelidir. İslâmi hareketin bu durumu değerlendirmesi, küfür düzeni ile diğerleri arasındaki çelişkiyi birbirinden ayırd ederek ele almasıyla kesinlikle ters orantılı değildir. Hatta bazı zaman, İslâmi hareketin menfaati bu çelişkinin ortadan kaldırılmasına bağlı olabilir. Burada da böyle olmuştur. Öyleyse cahiliye toplumu içindeki çelişki her zaman İslâmi hareketin menfaatine değildir. Bu merhalede sosyal çelişkinin ortadan kaldırıldığını görüyoruz. Bu zalim anlaşmanın ortadan kaldırılması kadar müslümanları sevindiren birşey olmamıştı.

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.16.

içindeki çelişki her zam an îslâmi hareketin menfaatine değildir. Bu merhalede sosyal çe lişkinin ortadan kaldınidığını görüyoruz. Bu zalim anlaşm anın ortadan kaldıniması kadar m üslüm anlan sevindiren birşey ol mamıştı.

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.l6.

Haşim oğulları liderinin Mekke'de bu anlaşma hakkında müşriklerle münakaşaya girmesi, onların gelişmelerin bilincinde olduklarını ortaya koymaktadır. Siyer'de rivayet edilen, Zühri'nin (r.a), Musa bin Ukbe'nin yanında anlattıkları, bu kesimin ne kadar konuya vakıf olduklarını ortaya koymaktadır:

"Allah (c.c), müşriklerin bu anlaşmayı yazmış oldukları kağıda ne yaptığını Rasülü'ne (s.a) gösterdi. O da bunu amcasına anlattı. Ebu Tâlib de "Yemin ederimki beni yalancı çıkarmaz" diyerek yanına Abdulmuttalib oğullarından bir grup alarak Kureyşlilerle dolu olan Kâbe'deki mescide gitti. Kureyşliler onları gördüklerinde şiddetli açlık yüzünden çıkıp, Rasülullah'ı kendilerine vermek için geldiklerini sandılar. Ebu Tâlib konuşmaya başlayarak: "Öyle bir iş oldu ki, bu sizinle bizim aramızda sulhu sağlayabilir. Andlaşmayı yazdığınız kağıdı getirin" dedi. Kağıdı getirmeden önce ona bakmalarından korktuğu için böyle söylemişti. Onlar da, Rasülullah'ın (s.a) kendilerine teslim edileceğinden hiçbir şüpheleri olmaksızın gururlanarak mahfaza içerisinde kağıdı getirdiler ve: "Anlaşmamızı kabul edip geri dönmenizin vakti geldi. Zaten sizinle bizim aramızı ayıran tek bir kişiydi ve onu kavminizin helâkı için kendinize belâ aldınız" dediler.

Ebu Tâlib: "Size üzerinde insaf edeceğiniz bir şey söyleyeceğiz. Kardeşimin oğlu, Allah'ın sizin elinizde olan bu andlaşmanın yazılı olduğu kağıttan beri olduğunu ve bu kağıt üzerinde kendisine ait olan bütün isimleri silip, sadece sizin kalleşliğinizi ve mukâtaanızı bıraktığını, bana haber verdi. Bana kesinlikle yalan söylemez. Allah'ın adına yemin ederim ki eğer söyledikleri gerçekten doğru ise, hepimiz ard arda ölene kadar onu size teslim etmeyiz. Eğer söyledikleri yalan ve batıl ise, onu size teslim ederiz, onu öldürür veya istediğiniz işkenceyi yaparsınız" dedi. Müşrikler: "Razı olduk" diyerek, sayfayı açtılar ve gerçekten de onun haber verdiği gibi olduğunu gördüler. " Bu arkadaşımızın yapmış olduğu bir sihirdir" diyerek eski kötülüklerine döndüler. Bunun üzerine kendisiyle anlaştıkları kişi konuştu, onun konuşmasından sonra da sayfa yırtıldı"

Ebu Tâlib müslüman olmadığı halde, kardeşinin oğlunun doğruluğuna duyduğu güvenin sınırı yoktu. Hatta doğru söylemediği takdirde öldürülmesi için onu teslim etmeye hazır olduğunu söylemiş ve bu konuda Kureyş'le bahse girmişti. Bu kuşatmayı çözebilmek için bir vesile arayışı içerisindeydi ve bütün

yapnuş olduğu bir sihirdir" diyerek eski k ötü lü k lerine döndüler. Bunun üzerine kendisiyle a n la ştık la n k işi ko nuştu, onun konuşmasından sonra da sı^rfa yırtıldı"

Ebu Tâlib müslüman olm adığı halde, kardeşin in oğlu n u n doğruluğuna duyduğu güvenin s ın ın yoktu. H a t ta doğru söyle mediği takdirde öldürülmesi için onu teslim etm eye h a zır oldu ğunu söylemiş ve bu konuda Kureyş'le bahse E r m işti. B u k u şatmayı çözeülm ek için bir vesile arayışı içerisindeydi v e bü tü n

söylenenlerinin doğru çıkmasına rağmen Kureyş tutumunda ısrar etmiş ve durumu Muhammed'in (s.a) bir sihiri olarak kabul etmişti. Şüphe yok ki, bu durum, Kureyş'in bütün kin ve zulümlerini ortaya vurmuş ve toplumun andlaşmanın yazıldığı sahifeye karşı hareket etmesi için münasip bir ortam hazırlamıştı.

Allah yolu davetçilerinin, kendilerine yapılan zulümleri iyi bir şekilde açığa vurma yeteneğine sahip olmalarının düşmanlardan bazılarının kalplerini kazanmada ve onların kendilerine yardım etmesini sağlamada çok büyük fonksiyonu vardır.

Eğer İslâmi hareketin, önündeki zorlukları aşmasını istiyorsak, düşmanların kalplerine nüfuz ederek onları uygun bir tavır almaya zorlayacak biçimde basın ve yayın organlarını kullanabilmemiz gerekir. Düşman saflarındaki küçük gediklere taşıp oraya nüfuz edebilmek için, daima uyanık olmak gereklidir.

Ebu Tâlib; kendi hayatını, kabilesinin hayatıyla ve Muttalib oğullarının hayatını, Rasülullah'ın (s.a) hayatıyla bağlayan şerefli bir müttefik portresini temsil etmiştir.

Bu dersler İslâmi harekete canlı birer örnek olarak kalmalı. İslâmi hareket müttefiklerinin kalplerine nüfuz ederek onları fedakarlığa itmeli ve düşmanların saflarına nüfuz ederek de onların içinden, zulmü reddederek çarpan her kalbi ve her iyilik eserini koparıp almalıdır.

Ebu Tâlib basın yayın savaşına girmiş ve Habeşistan'daki müslüman muhacirlere gönderdiği meşhur mesajında onlara zafer müjdesini iletmiş:

"Uzakta olmalarına rağmen Habeşistan muhacirlerine Rabbimizin bu tecellisi gelmedi mi? Yemin ederim ki Allah insanlara şefkatlidir."

"Onlara sahife'nin yırtıldığını haber verdi.

Şüphesizki Allah'ın razı olmadığı herşey bozulmaya mahkumdur."

Sonra sahifenin bozulmasına iştirak edenlerin isimlerini onlara açıklıyor:

Allah (sahife'yi bozan) o grubu mükâfatlandırsın. Onlar doğruluk üzerinde sebatla yürüyen topluluğa tabi oldular.

Geceleyin yapacakları işe karar verdikten sonra, ağır ağır sabahladıklarında, bütün insanlar uykuda idi.

Sehl bin Beydâ'yı razı ederek geri çevirdiler ve bunu yapmaya niyetlenmişlerdi.

Sonra sahifenin bozulmasına iştirak edenlerin isim lerini onlara açıkhyor:

Allah (sahife'y i bozan) o grubu m ükâfatlandırsın. Onlar doğruluk üzerinde sebatla yürüyen topluluğa tabi oldular.

Geceleyin yapacakları işe karar verdikten sonra, ağır ağır sabahladıklarında, bütün insanlar uykuda idi.

Sehl bin Beydû'yı razı ederek geri çevird iler ve bunu yap maya niyetlenmişlerdi.

Onların bu işleri Ebu Bekir'i de Muhammedi de sevindirdi."(1)

Otuzuncu Özellik
CİHAD, DAVET VE GİZLİLİK YÖNÜNDEN, BU MERRHALEDE KADININ ROLÜ

Mücadele hayatında erkeğin yanısıra müslüman kadının da yerini alması gerekir. Habeşistan'a hicret eden müslümanların çoğu zevceleriyle beraber müslüman olmuşlardı. İslâm tarihinin gururla zikrettiği gibi, ilk müslüman olan kişinin bir kadın, yine İslâm'da ilk şehidin bir kadın olması yeterlidir. Öyleyse müslüman kadın hiçbir zaman mücadele alanından uzakta olmamıştır. Aksine köle ve cariyeler bile Allah yolunda her türlü işkenceye sabır ve kahramanlıkla katlanmışlardır. Nehdiyye'ye kör olana kadar işkence edilmiş, Sümeyye'de işkence altında şehid olmuştur. Hattab'ın kızı Fâtıma'da müslüman olan kocasını savunurken tokatlanmış ve kanı akıtılmıştır. Bu onun sadece bir yönü. İkinci bir yönü ise, bilinçliliği ve gizliliği muhafaza edişidir. Ebu Bekir (r.a) yaralanıp, uzun bir baygınlıktan sonra ayıldığında, annesini Rasülullah'ı (s.a) sormak için Hattab'ın kızı Fatıma'ya (r.a) (Ümmü Cûmeyl) göndermişti. Fâtıma, Rasülullah'ı veya Ebubekir'i tanıdığını inkâr etti. Fakat diğer bir taraftan zekice davranarak Ebubekir'in annesine, beraber Ebubekir'e gitmeyi teklif etti. Böylece hem sırrı ifşâ etmemek hem de durumu kurtarmak istiyordu. Orada, Rasülullah'ın (s.a) yerini söylemek için Ebubekir'den izin aldı. Ebubekir (r.a) söylemesi için izin verince, Ebubekir'in müşrik olan annesine Rasülullah'ın (s.a) yerini söyledi. Hattab'ın kızı Fâtıma'nın, müslüman olduğundan dolayı kardeşinin kendisini tokatladığı güne kadar, müslüman olduğunu sakladığını ve o gün de bu kahramanca tutumuyla kardeşinin önce pişman, sonra da müslüman olmasını sağladığını unutamayız.

Yeryüzündeki bütün kadınları ele aldığımız zaman şüphesiz Hz. Hatice'nin (r.a) zirvede olması gerekir. İlk anlarından itibaren davayı kucaklamış, bütün servetini ve malını kocası Rasülullah'ın (s.a) tasarrufu altına vermiştir. Servet ve zenginlik yönünden en üstün olduğu halde açlık ve boykota sabır ve

(1) İbn-i Hişâm. s.17-19.

Yeryüzündeki bütün k adın la n ele aldığıım z zam an şü ph e siz Hz. Hatice'nin (r.a) zirvede olm ası gerekir. î lk an la r ın dan itibaren davayı kucaklamış, bütün servetini ve m a lın ı koca sı Rasülullah'm (s.a) tasarrufu altma vermiştir. Servet ve zen gin lik yönünden en üstün olduğu halde açh k ve boykota sa bır ve

(1) İbn-i Hişâm. 8.17-19.

tahammül etmiştir. Bunların da ötesinde olan, Rasülullah'ı (s.a) cesaretlendirici, öğüt verici ve davasında sebat etmesini destekleyici tutumudur. Onun hatıraları Rasülullah'ın zihninde canlı birer örnek olarak kalmıştı. O yüzdendir ki Rasülullah onun kızkardeşi Hâle'nin veya sağlığında onun ziyaretine gelen arkadaşlarının seslerini duyduğunda sevinir ve teselli bulurdu. Bunun için Rasülullah ve müslümanların Hz. Hatice'nin (r.a) ve Ebu Tâlib'in vefat ettikleri yıla, *"hüzün yılı"* adını koymaları haktır.

Günümüzde bu örneklere, bu örneklerin emsallerini yetiştirmeye, müslüman kadını İslâmî mücadelede münasip mevkiini ve gerçek yerini almaya davet etmeye çok ihtiyacımız vardır.

İslâmi hareket bugün, malları ve silahlarıyla Allah düşmanlarına karşı cihad eden, mücadele alanlarında toplu halde öldürülen, Allah yolunda kocaları ve çocuklarıyla beraber şehid düşen mücahidelerle övünmektedir. İslâmi hareket, Allah yolunda cihad şerefine katılmak için mücahidlerle evlenen, düşmandan haber ve bilgileri mücahidlere ulaştıran, zorba otoritelerin karanlık planlarını ortaya çıkaran mücahidelerle gurur duymaktadır. İslâmi hareket Allah yolunda hicret eden, tard edilen ve takip edilen, zorba otoritelerin tehdit ve kandırma uygulamalarına karşı taviz vermeden dinlerinde sâbit kalan mücahidelerle övünmektedir. Yine İslâmi hareket, zorba otoritelerin hapisanelerinde mahkum edilerek her türlü işkence ve zulümlere maruz bırakıldığı halde, kafirlere boyun eğmeyen ve azimlerinden hiçbirşey kaybetmeksizin direnmeye devam eden mücahidelerle gurur duymaktadır.

Mümin bacılarımızı bu cihada katılmaya, İslâmi hareketin sancağı altında toplanarak, kadınlardan başka kimsenin yerine getiremeyeceği ana rollerini edâ etmeye davet ediyoruz.

Otuz Birinci Özellik
HİKMETLE MÜCADELE

Kureyş bütün gücüyle İslâm'a karşı savaş açmaya ve İslâm'ın insanlara ulaşmasını engellemeye çalışıyor, ticaret veya hac için Mekke'ye gelen gruplara karşı Rasülullah'ı karalıyor ve küçük düşürmeye çalışıyorlardı. Müslümanlar da bütün bunlar karşısında elleri ve kolları bağlı olarak durmuyor, insanların toplu olarak bulundukları yerlere gitmek ve Kâbe'de

O tu z B ir in c i Ö z e llik

HİKMETLE MÜCADELE

Kureyş bütün gücüyle İslâm 'a karşı savaş açm aya ve İslâm'ın insanlara ulaşmasını engellemeye çalışıyor, ticaret ve ya hac için Mekke'ye gelen gruplara karşı Rasülullah'ı karah- yor ve küçük düşürmeye çalışıyorlardı. Müslümanlar da bütün bunlar karşısmda elleri ve k olla n bağlı olarak durm uyor, in- sanlann toplu olarak bulunduklan yerlere gitm ek ve Kâbe'de

devamlı bulunmak suretiyle bu gruplarla temasa geçip onları İslâm'a davet ediyor ve İslâm'ın genel prensiplerini onlara açıklıyorlardı. Bütün bunları düşmanla direkt çatışmayı önlemeyi öngören belirli bir plan içerisinde yapıyorlardı. Silah kullanmayı gerektirecek şiddetli tartışmalara girmekten kaçınıyorlardı. Aynı zamanda Kur'ân'ın terbiyesinden hareket ederek, Kureyş'in putlarına çatmayı da azaltmışlardı:

"Allah'tan başka yalvardıklarına sövmeyin ki, onlar da bilmeyerek aşırı gidip Allah'a sövmesinler" (Enâm: 108)

Davet sadece, bu gruplara İslâmın güzelliklerini anlatmak suretiyle yapılıyor ve *"La İlâhe İllâllah Muhammed'ün Rasülullah -Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Muhammed de O'nun elçisidir"* kelimesi üzerinde önemle duruluyordu.

İslâmi hareket, cahiliye toplumunun gölgesinde yaşıyordu. İçkinin su gibi içildiği, fahişeler için kırmızı bayrakların dikildiği, sayıları üç yüzü aşan putların bulunduğu bir ortamdı. Buna rağmen, müslümanlar bu kötülüklere karşı itiraz edip mukavemet etmiyor, onları yıkmak için kuvvete baş vurmuyorlardı. Bütün bunlardan uzak idiler. Güç ve gayretlerini güzel öğüt ve hikmetle Allah'a davet üzerinde yoğunlaştırmışlardı.

İslâmi hareket buna benzer merhalelerde aynı tavrı takınmalı, direkt çatışmalardan ve kışkırtıcı tavırlardan uzak durup, yöneticilerin emirlerine uymak suretiyle savaştan kaçınmalıdır.

Rasülullah'ın (s.a) sahabesi ne korkak ne de zelil idiler. Onlar sadece Allah'tan başka kimsenin bilmediği bir durumun tecellisi için, savaştan çekinmeye kendilerini zorluyorlardı. Karşı karşıya kaldıkları bütün olumsuzlukları içlerine atıyorlar, sinirlerinin üzerindeki baskılara rağmen kendilerini tutuyorlardı. Savaşmak onlar için bu durumdan bin kere daha kolaydı. Buna rağmen hiçbirinin bu duruma itiraz ettiğini, birinin bile sinirlerine hakim olamayarak ani bir çıkış yaptığını görmüyoruz. Günümüzde ise bazı heyecanlı gençlerin, ayet ve hadisten delilleri yerlerinde kullanmayıp, tevhid kelimesi için hemen savaşa girmek ve zorba otoritelerin karşısına dikilmek istediklerini, kendileriyle beraber savaşmadıkları müddetçe diğer müslümanları din ve inanç bozukluğuyla itham ettiklerini görüyoruz. Bu gençleri sabır ve sebat etmeye ve İslâmi hareketin kararlaştıracağı merhalenin tabiatına göre hareket etmeye, Rasülullah (s.a) ve sahabesinden belâlara karşı sabretmeyi öğrenmeye ve onlar gibi, nefislerimiz için kızmadan, intikam almadan, hatta

adisten debileri yerlerinde kuUanmayıp, tevhid kelim esi için h em en sa vaşa girmek ve zorba otoritelerin karşısına dikilm ek istedikleri ni, kendileriyle beraber savaşmadıkları m üddetçe diğer m üslü- m anlan din ve inanç bozukluğuyla i t ^ m ettiklerini görüyoruz. Bu gençleri sabır ve sebat etmeye ve İslâm i h areketin kararlaş tıracağı merhalenin tabiatına göre hareket etm eye, Ra sü lu lla h (s.a) ve sahabesinden belâlara karşı sabretm eyi öğren m eye ve onlar gibi, nefislerimiz için kızm adan, in t ikam a lm adan, h a t ta

Allah'ın haramlarını çiğnemeden, inançla yaşamayı öğrenmeye ve hareketlerini yönlendiren şeyin sadece bu olmasına davet ediyoruz. Belirli bir merhalede faili öldürülmeksizin, Rasûlullah'ın boynuna hayvan bağırsakları konulmasına, yüzüne tükürülmesine, hatta onu boğma girişiminde bulunmalarına rağmen zamanı gelmediği ve izin verilmediği için düzenli ve disiplinli bir şekilde sıcak savaştan kaçınılmıştır. Rasülleri için bütün varlıklarını çekinmeden feda etmeye hazır olan sahabe bu durumu korkaklıklarından dolayı kabullenmemişlerdi. Çünkü verilen emirler, intikâm almaya ve kızarak tepki göstermeye müsaade etmiyordu.

Müslümanların, içinde bulundukları merhale öyle gerektirdiğinden, bir yahudi, müslüman bir kadının yüzünü açmağa çalıştığı için o müslüman kadının iffetini muhafaza etmek üzere topyekün savaşa girdiklerini biliyoruz. Fakat aynı şeyi müslümanlar, Ebu Cehil tarafından vurularak öldürülmeden önce Sümeyye (r.a) için yapmamışlardır. Söz konusu olan iki durumda da takınılan tavır, içinde bulunduğu merhalenin özelliklerini çok iyi bilen ve ona göre planlarını yapan müslüman yöneticilerin direktiflerine dayanmaktadır.Askerlerin de buna uyması gerekir. Emirlere uymayan ve disiplin altına girmek bilmeyen duygular İslâmi harekete büyük zararlar verebilir.

Otuz İkinci Özellik
ORTAK UNSURLARDAN YARARLANMAK

Eğer tabiri caiz ise, bu merhalede yahudiler ve hristiyanlarla müslümanlar arasında bir sulh vardı. Yahudilerin inançlarında bir değişiklik yoktu. Hristiyanların inançlarında da bir değişiklik yoktu, fakat bu merhalede savaş putperestlere karşı açılmıştı. Bu durumu iki yönden mulâhaza edebiliyoruz.

Birinci yönü, Medine'den gelen heyette görüyoruz: Mekke müşriklerinden bir grup, Yesrib'teki (Medine) yahudilere giderek, onlardan Muhammed'in (s.a) dini hakkında bilgi edinmek istemişlerdi. Yahudiler de: *"Ona şu üç şeyi sorun. Eğer size cevap verirse o, Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberdir. Eğer cevap veremezse laf yapmayı bilen bir yalancıdır. Ona, ufuklarda dolanan adamın haberinin ne olduğundan ilk zamanlardaki bir grup gençten ve onların haberlerinden ve ruhtan sorun"* dediler. Rasûlullah (s.a) bu üç soruya cevap verdi.

edebiliyoruz.

B irin c i y ö n ü , Medine'den gelen heyette görüyoruz: Mekke müşriklerinden bir grup, Yesrib'teki (Medine) yahudilere gide rek, onlardan Muhammed'in (s.a) dini hakkında bilgi edinmek istemişlerdi. Yahudiler de: *"Ona şu üç şeyi sorun. E ğer size ce vap verirse o, Allah tarafından gönderilm iş bir peygam berdir.*
Eğer cevap verem ezse la f yapm ayı bilen bir yalancıdır. Ona, ufuklarda dolanan adam ın habUrinin ne olduğundan ilk za manlardaki bir grup gençten ve onların haberlerinden ve ruh tan sorun" dediler. Rasülullah (s.a) bu ü ç soruya cevap verdi.

Böylece müşrikler en azından yahudiler ve Muhammed'in (s.a) bir blokta olduğunu hissettiler. Aynı şekilde ateşe tapan Farisiler, Hristiyan Rumlara galip geldiğinde kendileri sevinip, müslümanlar üzülünce müslümanların hristiyanlara duyduğu sempatiyi açıkça hissetmişlerdi. Hatta Ebubekir (r.a) müşriklerden biriyle, Rumların birkaç sene içerisinde, Farisilere galip geleceğine dair bahse girmişti:

"Elif,lâm, Mîm. Rumlar en yakın bir yerde yenilgiye uğradılar, onlar bu yenilgilerinden sonra üç ilâ dokuz yıl arasında galip geleceklerdir. İş eninde sonunda Allah'a aittir. İşte o gün inananlar, istediğine yardım eden Allah'ın yardımına sevineceklerdir. O güçlüdür, merhametlidir." (Rum: 1-5)

İkinci yönü ise, Mekke'ye gelen Hristiyan heyetine yapılan uygulamada görüyoruz. İbn İshak bu haberi şöyle zikrediyor: "Rasülullah (s.a) Mekke'de iken, onun haberini duyan yirmi veya yirmiye yakın kişiden oluşan bir Hristiyan heyeti Habeşistan'dan kalkarak, Mekke'ye geldiler. Rasülullah'ı (s.a) mescid'de otururken buldular. Onun yanına oturup onunla konuştular ve bazı sorular sordular. Sormak istedikleri bütün soruları bitirdikten sonra, Rasülullah (s.a) onları İslâm'a davet etti, onlara Kur'ân'dan bir takım ayetler okudu. Kur'ân'ı duyduklarında hepsinin gözlerinden yaşlar boşandı. Onun davetine icabet edip, ona inandılar ve tasdik ettiler. Kendi kitaplarında onun hakkında yazılan vasıfların, onda olduğunu gördüler. Kureyş'liler Kâbe etrafındaki toplantı yerlerinde idiler. Gitmek için kalktıklarında, Ebu Cehil bir grup Kureyşli ile karşılarına dikilerek:

"Allah, dindaşlarınıza, arkanızdan sizi uğurlayanlara ve heyetinle beraber gelenlere karşı sizleri rezil etsin. Dininizden dönüp onlara bu adamın haberini mi götürüyorsunuz? Dininizi terkedip, söylediklerini tasdik etmeden onun yanından kalkamadınız. Sizin gibi ahmak bir heyet görmedik" dediler.

Onlar da: "Sizlere selâm olsun, sizi bilmemezlikten gelmiyoruz. Bizim üzerinde olduğumuz din bize, sizin üzerine olduğunuz din de sizedir. Nefislerimizi iyilikten alıkoymayız" dediler."[1]

Rivayet bu heyetin müslüman olduğunu kanıtlıyor. Duru-

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.32.

üzerine oldu ğu nuz din de sîzedir. Nefislerim izi iyilikten a lıkoym ayız" dedi-
ler.'^ı^

Rivayet bu heyetin müslüman olduğunu kanıtlıyor. Duru-

(1) tbn-i Hişâm. c.2. 8.32.

mun böyle olması o zamanlar müslümanlar ile hıristiyanlar ve yahudiler arasında olan yakınlaşmayı nefyetmez. Özellikle de Mekke'de kalan bazı hristiyanlar Muhammed'in (s.a) peygamberliğine şahadet etmişlerdir. Öyleyse İslâmi hareketin, batıl üzere olanların batıllarını tasdik etmeksizin ve kafir inançlara muvafakat etmeksizin, sulh yapmayı münasib gördüğü gruplarla sulh yapması hakkıdır.

Bu inançlar arasındaki ortak nokta ise, tafsilattaki bazı ihtilaflar ve sonradan uğradıkları inhiraf göz ardı edildiğinde, hepsinin Allah katından olmasıdır. Allah Teala sadece İslâm'ı muhafaza etmeyi üzerine almıştır.

Otuz Üçüncü Özellik
HİMAYE İÇİN TAVİZ VERMEMEK

Ebu Tâlib'in vefatından sonra, Kureyş'in, kardeşinin oğlu Muhammed'e eziyet etmek için birleştiklerini gören Ebu Leheb'in aşiretçilik duyguları harekete geçmiş ve Rasülullah'a (s.a) giderek: "Ey Kardeşimin oğlu! Ebu Tâlib sağken, ne yapıyorduysan, şimdi de aynısını yapmakta serbestsin" dedi. Ebu Leheb'in bu tutumu Kureyş'in üzerine bir felaket gibi inmişti. Bu himayeyi yıkmak için çok zekice bir plan yaptılar ve başarılı oldular. Ebu Leheb'ten Rasülullah'a (s.a) Abdulmuttalib'in durumunun ne olduğunu sormasını istediler. Rasülullah'ın (s.a) önünde iki yol vardı, soru açık ve belirgindi: Ya, İslâm dininden bir kelimede taviz vermek veya pazarlığa girmek. Mukabilinde himaye devam edecek, ya da Abdulmuttalib hakkındaki Allah'ın hükmünü söyleyecek ve himaye yıkılacaktı. Himaye hiçbir zaman akideden taviz verilmek suretiyle elde edilmemişti. Onun için amcası Ebu Leheb'e: "O, ateştedir" diye cevap verdi. Ebu Leheb de: "Ebediyete kadar sana düşman olarak kalacağım" diyerek geri dönüp, Kureyşlilerin saflarına katıldı.

Eğer, Rasülullah'ın (s.a) Abdulmuttalib hakkında Allah'ın hükmünü açıklamasındaki ısrarı ve bunun mukabilinde kendisi ve müslümanlar için gerçekleşecek en büyük himayeyi kaybetmesinin sebebini kendi kendimize soracak olursak, cevap şu olacaktır: "Bu hükmü açıklamamak, Abdulmuttalib'in hak üzere olduğu anlamına gelecekti. Kureyş'in hepsi Abdulmuttalib'in dini üzere idiler. Öyleyse bu iki grubu ayırmanın hiçbir anlamı yoktu. Yolun ortasında İslâm ile küfrün birleşebilmesi

düşman olarak kalaca ğım" diyerek geri dönüp, KureyşIilerin saflarına katıldı.

Eğer, Rasülullah'ın (s.a) Abdulmuttalib hakkında Allah'ın hükmünü açıklamasmdaki ısran ve bunun mukabilinde kendisi ve müslümanlar için gerçekleşecek en büyük himayeyi kaybet mesinin sebebini kendi kendimize soracak olursak, cevap şu olacaktır: "Bu hükmü açıklamamak, Abdulmuttalib'in hak üze re olduğu anlamına gelecekti. Kureyş'in hepsi Abdulm uttali- bin'in dini üzere idiler. Öyleyse bu iki grubu ayırm anm hiçbir anlanaı yoktu. Yolun ortasında İslâm ile küfrün birleşebilm esi

mümkündü." İşte bu hükmü açıklamanın sebebi, böyle bir anlayışa mahal vermemek içindi. İslâmi hareket düşmanlarıyla olan münasebetlerinde bu hidayetin ışığı altında yürümelidir.

İlk olarak: Kendisini yok etmeye çalışan düşman ile, kendisini himaye etmeye çalışan düşmanı birbirinden ayırt etmelidir.

İkinci olarak: Kendisine davet yollarını açacak ve hasımlarıyla arasındaki harbi durduracak her sulh ve himayeyi kabul etmelidir.

Üçüncü olarak: Bu durumu kabul ederken, akide ve prensiplerinden en ufak bir taviz vermemelidir. İnanç ve davet hürriyetini öngören belirli örf ve düşüncelere dayanarak, sulh ve himayeyi kabul etmelidir.

Dördüncü olarak: Bu himaye, sulh veya ittifakı kabul ettiğinde müttefikleri olan kişilere hücum etmemelidir. (Bunda bir sakınca yoktur) Fakat aynı zamanda onların inançlarını övüp, batıllarını desteklememeli ve inhiraflarını kabul etmemelidir.

Beşinci olarak: Bütün bunları uygularken Allah Teala'nın *"Ey Muhammed! Seni, sana vahyettiğimizden ayırıp, başka bir şeyi bize karşı uydurman için uğraşırlar. Bunu yaptığın zaman seni dost edinirler. Seni pekiştirmemiş olsaydık, and olsunki az da olsa onlara meyledecektin. O takdirde sana, hayatında, ölümünde kat kat azabı tattırırdık. Sonra bize karşı bir yardımcı da bulamazdın"* (İsra: 73-75) meâlindeki ayetlerinden hareket ederek, inançla ve prensiplerin açıklanmasında sabit bir tavır takınmalıdır.

Açık davet ve gizli örgütlenme adını verdiğimiz bu merhalenin bütün vasıflarını özet olarak şu şekilde belirtebiliriz:

1- *Hısım ve akrabaları İslâm'a davet.*

2- *Müşriklerden yüz çevirmek.*

3- *Bu yeni davanın genel prensipleri; Allah'a, ahiret gününe, peygamberliğe inanmak.*

4- *Genel davet.*

5- *Gizli örgütlenme.*

6- *Kaynak kitap Kur'ân.*

7- *Düzenli olarak yapılan toplantılar.*

8- *Mekke vâdilerinde gizli namaz.*

4- Genel davet.
5- Gizli örgütlenme.
6- Kaynak kitap Kur'ân.
7- Düzenli olarak yapılan toplantılar.
8- Mekke vâdilerinde gizli namaz.

9- *Manevi yönün önemle üzerinde durmak.*

10- *Mecbur kalındığında nefsi müdafaâ etmek.*

11- *Allah yolunda işkence ve zorluklara katlanmak.*

12- *Zayıfların dinlerini değiştirmiş gibi görünmelerine müsaade etmek.*

13- *Mümkün olan her vesileyle ezilenleri kurtarmaya çalışmak.*

14- *Dava için emin bir yere hicret etmek.*

15- *Dava için emin bir yer ve yeni bir çıkış üssü aramak.*

16- *Müşrik toplumun himaye ve teminat gibi kanunlarından yararlanmak.*

17- *Mücadelede düşmanın olumsuz girişimleri.*

18- *Mücadelede düşmanın etkin girişimleri: Yöneticileri öldürme ve suikastler.*

19- *Davanın ikinci kez açıkça ortaya konuluşu ve cahiliye toplumuna meydan okuyuş.*

20- *Açıkça meydan okuyuş ve yönetici şahsiyetlerin bundaki rolü.*

21- *Düşmanların müslümanları takibi ve müslümanların bu takipleri başarısızlığa uğratmaları*

22- *Krallara hitabta İslâm heyetinin dahiliği.*

23- *Akidede pazarlık olmaz.*

24- *Müslüman müttefiklerinin arasında savaşa sebeb olmak. Müslümanların temkinli davranarak bu tuzağı boşa çıkarmaları.*

25- *Doğrudan doğruya yapılan görüşmeler ve barışçı çözümler.*

26- *Görüşmelerin neticesinde bazı şahsiyetlerin tarafsız kalması.*

27- *Kabileci toplumun yönetici kadroyu himaye etmesi.*

28- *İktisadi muhasara; dava ve müttefiklerinin yıkılması için tüm ilişkilerin kesilmesi.*

29- *Cahiliye toplumundaki patlamalar kuşatmayı yıkıyor.*

30- *Cihad, davet ve gizlilik yönünden bu merhalede kadının rolü.*

29- Cahiliye toplumundaki patlam alar kuşatmayı yıkıyor.

30- Cihad, davet ve gizlilik yönünden bu m erhalede kadı nın rolü.

31- *İslâm'a karşı yapılan planlara karşı düşmanların mukaddesatına hücum etmeksizin, hikmetle mücadele.*

32- *Ortak unsurlardan yararlanmak.*

33- *Himaye için, taviz vermemek.*

Birinci Özellik
MEKKE DIŞINDA BİR ÜS ARAMAK

Böyle bir arayış içerisine girilmesi, Mekke'deki durum çıkmaza girdiği zaman olmuştur. Mekke liderleri tutumlarını değiştirmemekte ısrar etmekte, müslümanlar da kimisi Habeşistan'da gurbet acılarıyla, kimisi de Mekke'de ezilmek suretiyle dağınık bir şekilde yaşamaktaydılar. Durumda hiçbir değişiklik olmadığından dolayı, din, davet çerçevesi dışına çıkamamıştı. Onun için davanın çıkış yapacağı yeni bir mekânın aranması gerekiyordu. Mekke'ye en yakın yerlerden biri de Sakif kabilesinin bulunduğu Taif'ti. İbn İshâk'ın da bize anlattığı gibi Rasülullah (s.a) oraya yönelmişti:

"Rasülullah Tâif'e vardığında Sâkif'den bir grubun yanına yöneldi. Bunlar Sâkifin efendi ve eşrafından olan, Abd'Yâleyl bin Amr, Mesud bin Amr ve Habib bin Amr adlarında üç kardeş idiler. Rasülullah yanlarına oturarak, onlara İslâm'a yardım etmeleri ve kavminden kendisine karşı çıkanlara beraberce karşı koymaları hususunda konuştu. İçlerinden biri ona: "Eğer, senin gibi birini Allah gönderdiyse Kâbe'nin elbisesini yırtarım" diyerek ona inanmadığını belirtti. Diğeri de: "Allah senden başka gönderecek birini bulamadı mı?" dedi. Üçüncüsü de: "Allah'ın adına yemin ederim ki, seninle hiç konuşmayacağım. Eğer gerçekten dediğin gibi Allah'ın elçisiysen, sana cevap vermem benim için çok tehlikeli olur. Eğer Allah'a yalan uyduruyorsan yine seninle konuşmamam gerekir" dedi. Bunun üzerine Rasülullah yanlarından kalkarak onlara: *"Eğer söyleyecekleriniz bu kadarsa, benden kimseye haber vermeyin"* dedi. Rasülullah bunların haber vermesiyle, kabilelerinin göstereceği tepkiden çekiniyordu. Nitekim öyle de oldu. Durumdan bütün kabilelerinin haberi oldu. Bunun üzerine çoluk-çocuk ve cahiller Rasülullah'ın arkasına düşerek bağırıp-çağırmaya, küfürler yağdırmaya ve

rm haber vermesiyle, kabilelerinin göstereceği tepkiden çekin i yordu. Nitekim öyle de oldu. Durumdan bü tü n kabilelerinin h a beri oldu. Bunun üzerine çoluk-çocuk ve cahiller R a sü lu lla h 'm arkasına düşerek bağınp-çagırm aya, k üfü r ler ya ğdırm a ya ve

taşlamaya başladılar. Rasülullah (s.a) korunmak için Utbe bin Rabia ve Şeybe bin Rabia'nın duvarlarla çevrili olan bostanına girmek zorunda kaldı. Sâkif kabilesinin cahilleri de peşini bırakıp geri döndüler. Bu arada Utbe ile Şeybe de bostanda bulunuyorlardı. Rasülullah bir asma ağacının yanına giderek gölgesine oturdu. Utbe ile Şeybe, Sakif cahillerinin ona yaptıklarını görmüşlerdi. Şimdi de Rasülullah'ın hareketlerini izliyorlardı. Rasülullah gölgede oturup peşindekilerin döndüklerini görünce şöyle dua etmeye başladı:

"Allahım, gücümün yetersizliğini, düşüncemin azlığını ve insanlara karşı umursamazlığımı sana şikayet ediyorum. Ey rahmet edenlerin en merhametlisi! Sen ezilenlerin Rabbisin, sen Rabbimsin, beni kime havale ediyorsun: Uzaklarda beni asık suratla karşılayanlara mı, yoksa durumumu kendisine devrettiğin bir düşmana mı? Eğer, üzerimde senin gazabın yoksa, umursayacak değilim, fakat senin lütfun beni kapsayacak kadar geniştir. Üzerime gazabını indirmenden ve şiddetli kızgınlığının benim üzerime olmasından, kendisiyle karanlıklara nur saçtığın, dünya ve ahiret işlerini ıslah ettiğin yüzünün nuruna sığınırım. Rızana nâil olana kadar sana yakaracağım. Senden başka kimsenin gücü, kuvveti ve kudreti yoktur."(1)

Diğer rivayetlere göre, Rasülullah (s.a) onların yanında on gün kalmış, Sakif eşrafından ziyaret edip konuşmadığı kimseyi bırakmamıştı. Bunun üzerine; memleketimizden çık dediler ve cahilleri onun üzerine saldılar. Musa bin Ukbe'nin anlattığına göre; ayakkabıları kanla dolana kadar, onu taşlamışlardı. "Taşlar kendisine isabet edip yere düştüğünde, tutup tekrar ayağa kaldırıyorlar, yürümeye başladığında da onu tekrar taşa tutup, gülüyorlardı. Zeyd bin Hârise de taşların önüne geçerek, Rasülullah'ı (s.a) korumaya çalışıyordu. Onun için de başı birkaç yerden yarılmıştı."(2)

Rasülullah'ın Taif'e gitmesinin iki hedefi vardı:

Birincisi: Sakif kabilesini İslâm'a davet etmek.

İkincisi: Onlardan himaye ve yardım talebinde bulunmakdı. İbn İshak bunu şöyle belirtmiştir: "Rasülullah (s.a) yanlarına oturarak onlarla İslâm'a yardım etmeleri ve kavminden kendisine karşı çıkanlara beraberce karşı koymaları hususunda ko-

(1) Tehzib Es'sire. 97-98.
(2) Muhtasar Siyre. Muhamed Bin Abdulvahab. 123.

B ir in c is i: Sakif kabilesini İslâm'a davet etmek.

İk in c is i: Onlardan himaye ve yardun talebinde bulunmak- dı. İbn İshak bunu şöyle belirtmiştir: "Rasülullah (s.a) yanları na oturarak onlarla İslâm'a yardım etmeleri ve kavminden ken disine karşı çıkanlara beraberce karşı koymaları hususunda ko-

(1)) Tehzib E s'sire. 97-98.
(2)) M uhtasar Siyre. M uham ed B in Abdu lva h ab. 123.

nuştu."

Öyleyse biz yeni bir merhalenin karşısında bulunmaktayız. Bu merhale önceki merhaleden iki ana nokta ile ayrılmaktadır.

Birincisi: Rasülullah (s.a) ilk defa Mekke'nin dışına çıkıyor ve hareket merkezini değiştirmeyi düşünüyordu. Habeşistan'da yedek bir merkez olduğu halde yeni bir hareket merkezi kurmayı düşünüyordu. Çünkü Habeşistan'daki merkez Arap ortamından uzak olduğu için, zorunlu haller dışında hareket merkezi olarak kullanılamazdı. Diğer Arapların da davayı kabullerini sağlamak için, onların olduğu bölgede, sağlam temeller üzerine oturtulmuş bir hareket üssü olmalıydı. Kureyşliler Rasülullah'ın Araplardan çeşitli kabilelere mensub kişileri toplayıp Mekke'ye karşı savaşmasını kınarlarken, Habeşistanlıların Mekke'ye girmesini ve burada dava için sağlam bir üs oluşturmalarını nasıl kabul edebilirlerdi. Biliyoruz ki Fil hadisesinden beri Kureyşlilerin Habeşlilerle acı hatıraları vardı. Fakat Sakif, haseb, neseb ve himaye yönünden Kureyş'ten daha az bir asalete sahip değildi. Mekke'ye alternatif olabilecek en münasip bir yerdi. Araplara göre önemi itibarıyla Mekke'den sonra Tâif gelirdi. Kâbe'den sonra, Arapların en mukaddes putlarının muhafaza edildiği yer Tâif'ti. Arapların devamlı olarak adı üzerine yemin ettikleri Lât adlı put orada idi. Onun için Peygamber böyle bir beldeyi üs olabilecek bir yer olarak düşünmüştü.

İkincisi: İlk defa, bu yeni merhalede, yardım (nusret) taleb etme unsurunu görüyoruz. Bu merhaleden önce Rasülullah (s.a) Arapların önemli günlerine katılır ve kabileleri davet ederdi. Fakat bu davet sadece İslâm'a davetten öteye geçmezdi. Diyebiliriz ki: Rasülullah bu merhaleye kadar hiçbir yardım talebinde bulunmamıştı. Önceleri, himaye ve nusret müşriklerin teklifleri üzerine gerçekleşiyordu. Rasülullah onlardan himaye ve nusret talebinde bulunmuyordu. O merhalenin liderliğini Ebu Tâlib yapmış, kardeşinin oğluna yardım ve himaye sancağını açarak, bu sancağın altına Abdulmuttalib, Hâşim ve Muttalib oğullarını toplamış, Ümeyye ve Nevfel oğullarını bu pakta sokamamıştı.

Rasülullah'ın (s.a) mübarek Taif seyahatinden, İslâmi hareketin, siyasi hareket metodunu öğreniyoruz. İslâmi hareketin, hareket menfezleri kapatıldığı anlarda, her hangi bir yerde çıkmaza girdiğinde, yeni bir hareket merkezi kurması gerekmektedir. Bu merkezin vasıfları birinci merkeze uygun olmalıdır.

liderliğin i Ebu Tâlib yapmış, kardeşinin oğluna yardım ve him aye sa n ca ğım açarak, bu sancağın altına Abdulm uttalib, H âşim ve Mut- taÜb oğullarım toplaımş, Ümeyye ve Nevfel oğullarını bu pîdtta sokamamıştı.

Rasülullah'ın (s.a) mübarek Taif seyahatinden, îslâ m i h a re ketin, siyasi hareket metodunu öğreniyoruz. İslâm i hareketin , hareket menfezleri kapatıldığı anlarda, her hangi bir yerde çık maza girdiğinde, yeni bir hareket merkezi kurm ası gerekm ek tedir. Bu merkezin vasıflan birinci merkeze uygun olm alıdır.

Söz konusu olan durumu günümüzün İslâmi hareketinde de mulahaza ettik. Suriye'deki zorba otoriteye karşı silahla başkaldıran İslâmi hareketin önünde cihad menfezleri kapatıldığı zaman, en tabii bir alternatif olan komşu Arap topraklarına sığınmış, bu komşu ülke de müslüman muhacirleri korumak için kapılarını açmıştı. Böylece İslâmi hareket, tâğuta karşı savunma cihadına devam edebilmişti.

Rasülullah (s.a) yeryüzünde davetçilerin karşılaşabileceği en şiddetli bir tepki ile karşılaşmıştı. Sakif liderlerini ikna edebilmek için büyük bir çaba sarfettikten ve tam on gün boyunca Sakif'in bütün liderleri ve gençleriyle irtibata geçtikten sonra hiçbir netice elde edememişti. Allah Teala henüz bir çıkış kapısı nasib etmemişti.

Söz konusu rivayette, Rasülullah'ın siyasi yönün yanısıra Sakif liderlerinden durumun gizliliğini muhafaza etmelerini istediğini de görüyoruz. Çünkü böyle bir durumun bilinmesi, Mekke'de tehlikeli gelişmelere sebeb olabilirdi. Fakat bu liderler Rasülullah'a verdikleri sözü tutmamış, bütün cahillerini ve kölelerini eziyet etmek için, onun üzerine salmışlardı. Onların bu eziyetleri, Rasülullah'ın (s.a) bir davetçi olarak görevini yerine getirmesine engel olamamış, hatta melek kendisine, dağları bu azgın insanların üzerine kapatmayı teklif ettiğinde, Rasülullah; *"Umud ederim ki Allah bunların zürriyetlerinden, "Lâ ilâhe illâllah"* diyen birini çıkarır" diyerek bu teklifi reddetmiştir. Politikacının görevi karşısındakilere galip gelmektir. Ama davetçinin görevi davasının galip gelmesidir. Davetçi bu iki durumdan birini tercihte serbest bırakıldığı zaman, davasını şahsına tercih eder. Bu mananın iç alemlerinde derinleşme ihtiyacı olan kimbilir kaç davetçi vardır.

Bu gibi örneklerin varlığını bile tasavvur etmekte güçlük çekiyoruz. Ancak bunlar Peygamber'in yaşadığı olaylardı. Ona karşı gösterilen çirkin muamele ve şedit zulüm rivayetlerin zikrettiğine göre şöyle oluyor: "Ayakkabıları kanla dolana kadar ayaklarını taşlamışlardı. Taşlar kendisine isabet edip yere düştüğünde pazularından tutup tekrar ayağa kaldırıyorlardı. Yürümeye başladığında da, tekrar taşa tutup gülüyorlardı. Zeyd bin Harise de taşların önüne geçerek Rasülullah'ı korumaya çalışıyordu. Onun için de başı bir kaç yerinden yarılmıştı." Durum böyle olduğu halde, Rabbinin intikam alması için yaptığı teklifi reddediyordu. Bu teklif, dünyalı bir müttefiğin veya az-

şöyle oluyor: “Ayakkabılan kanla dolana kadar ayaklanm taşlamâşlardı. Taşlar kendisine isabet edip yere düş tüğünde pazulanhdan tutup tekrar ayağa kaldırıyorlardı. Yü rümeye başladığında da, tekrar taşa tutup gülüyorlardı. Zeyd bin Harise de taşlann önüne geçerek RasüluUah'ı korum aya ça lışıyordu. Onun için de başı bir kaç yerinden ya n lm ış t ı." Du rum böyle olduğu halde, Rabbinin in t ikam alm ası için yaptığı teklifi: reddediyordu. Bu teklif, dünyalı bir m üttefiğin veya az-

gın bir şeytanın teklifi değildi. Bu teklif Alemlerin Rabb'inden gelen bir teklifti. Fakat yine de o, bir davetçinin yapması gereken örnek seçimini yaparak, Rabbi'nin, bu insanların zürriyetleri içerisinden, "Lâ ilâhe illâllah" diyen birini çıkarmasını umud ediyordu.

Seviyesi ne olursa olsun, böyle bir beşeri yükselişi, insan tasvir etmekten, hatta hayal etmekten bile aciz kalıyor. Bununla beraber, bu dersten bize kalan bir şey var, o da: Bir lahza bile davanın hafızalarımızdan silinmemesi ve bütün tavırlarımızı yönlendiren şeyin Allah rızası olmasıdır.

Rasülullah'ı (s.a), *"Beni kime havale ediyorsun, uzaklarda beni asık suratla karşılayanlara mı, yoksa durumumu kendisine devrettiğin bir düşmana mı?"* kelimeleriyle belirttiği gibi, maruz kaldığı eziyetten ziyade *"Eğer üzerimde senin gazabın yoksa, umursayacak değilim"* ifadesiyle bu eziyetin Allah Tea-la'nın gazabına bir delil olma endişesi, daha çok meşgul ediyordu. Eğer böyle bir gazab söz konusu ise Rabb'inden bütün isteği, üzerinden, bu gazabı kaldırmasıydı. Onun için Rabbine *"Üzerime gazabını indirmenden ve şiddetli kızgınlığının benim üzerimde olmasından, kendisiyle karanlıklara nur saçtığın, dünya ve ahiret işlerini ıslah ettiğin, yüzünün nuruna sığınırım"* diye yakarıyordu. İşte Rasülullah'ın bu örnek hareketi, beşeriyetin ve özellikle de Allah yolunun davetçilerinin yükselmek için çalışacakları yüce bir ufuk olarak kalacaktır ve hedeflerini hiçbir zaman unutmayacaklardır. Daima şunu hatırlayacaklardır; ilk hedef, kişiliklerinin değil davalarının üstün gelmesidir, kendilerini harekete geçiren etkenin intikam ve öç ateşi olmamasıdır.

Günümüz davetçilerinin, şiddetli azap ve haksızlığa maruz kaldıklarında, onların islamla şereflenmelerini temenni etmek yerine, içlerini kin ve düşmanlık bürüdüğü çokça görülen bir hadisedir. Her ne kadar Allah, yapılana karşılık verme konusunda müslümanlara izin vermişse de bu durum mücahedenin bir intikam seyrine dönüşmemesi gerektiğini de beraberinde taşır. Çünkü aslolan bilmeyenlere ve bilmedikleri için de zalim olanlara hakkı öğretmek ve onlar için hakkı temenni etmektir. Yüce Peygamber hayatın her safhasında olduğu gibi bu konuda da en iyi örnektir.

dönüşmemesi gerektiğini de beraberinde ta şır. Çünkü aslolan bilmeyenlere ve bilm edikleri için de zalim olanlara hakkı öğretmek ve onlar için hakkı tem enni etm ektir. Yüce Peygamber hayatm her safiıasında olduğu gibi bu konuda da en iyi örnektir.

İkinci Özellik
MEKKE'DE DÜŞMANDAN İCARE İSTEĞİNDE BULUNMAK

İbn İshak'ın rivayetine göre, Rasülullah (s.a) Tâif'ten döndükten sonra, Mekke'ye girmek istediğinde, Ahnes bin Şerik'e haber göndererek onun **İcâresi**[1] altına girmek istemişti. O da: "Ben sizin müttefikinizim, müttefik olan bir kimse icâre altına alamaz" diyerek, Rasülullah'ın teklifini reddetmişti. Bunun üzerine Süheyl bin Amr'a haber göndermiş, O da: Amr oğulları, Kaâb oğullarını icâre altına alamaz" demişti. Sonra Mutim bin Adiy'e haber göndermiş, o da Rasülullah'ın teklifini kabul etmiştir.

"Rasülullah Nahle'de günlerce kaldı. -Mekke'ye dönmek üzere yola çıkmıştı- Zeyd bin Harise ona (Kureyş'i kasdederek): "Seni çıkarmış oldukları halde, nasıl onların yanına geri döneceksin?" diye sordu. Rasülullah da *"Ey Zeyd, Allah senin göremediğin yerlerden bir kurtuluş ve çıkış yolu kılar. Şüphesiz Allah dinine yardım edici ve dinini üstün kılıcıdır"* dedi. Sonra Mekke'ye ulaştı. Huzâa bir adamı Mutim bin Adiy'e göndererek, onun icâresi altına girmeyi teklif etti. O da: "Evet, diye cevap verdi. Çocuklarını ve kâbilesini toplayarak, hepsinin silahlarını kuşanıp Kâbe'nin rükünlerinde bulunmalarını istedi ve onlara Muhammed'i icâresi altına aldığını söyledi. Rasülullah Zeyd bin Harise ile beraber, Mekke'ye girerek Mescid-i Haram'a ulaştı. Müt'im bin Adiy, bineği üzerinde kalkarak: "Ey Kureyş halkı! Muhammedi icârem altına aldım. Kimse ona karşı bir harekette bulunmasın" dedi. Rasülullah Rükn'e vararak, orada iki rekât namaz kıldı. Sonra oradan ayrılarak Müt'im bin Adiy ve çocuklarının silahlı koruması altında evine girdi."[2]

Taif seyahatinin davet ve nusret gibi iki hedefi olmasına rağmen, şu anda mevzu sadece Mekke liderlerinden himaye ve icâre talebiyle kısıtlı bulunmaktadır. Bu rivayetten, Zeyd'in de (r.a) dediği gibi (Seni çıkarmış oldukları halde nasıl onların yanına geri döneceksin?) Mekke halkının Rasülullah'ı çıkarmış ol-

(1) İCARE ve HİMAYE: eş anlamlıdır yalnız aralarındaki fark himaye hısım akrabanın bir yakınlarını koruma altına almasıdır. İCARE ise kişinin bir yabancıyı yanında koruma altına almasıdır.

(2) Muhtasar Es'siyre,Abdullah İbn-i Muhammed M.bin Abdulvahhab. 125.

Taif seyahatinin davet ve nusret gibi iM hedefi olm asına rağmen, şu anda mevzu sadece Mekke liderlerinden him aye ve icâre talebiyle Msıtlı bulunmaktadır. Bu rivayetten, Zeyd'in de (r.a) dediği gibi (Seni çıkarmış olduklan halde nasıl on la n n ya mna geri döneceksin?) Mekke halkım n Rasülullah'ı çıkarm ış ol-

(1)) İCÂRE ve H İM AYE; eş anlam h dır 3ralnız a ra la r ın d a k i fa rk h im a ye h ısım akrabanm bir yakın la rım korum a a ltm a a lm a sıdır. İCAKB ise k işin in b ir yaba n a yı yam nda korum a altm a a lm asıdır.

(2)) M uhtasar E s'siyre,Abdullah İbn-i M uham m ed M .bin Abdu lva h h ab. 125.

duklarını görüyoruz. Buna rağmen Rasülullah'ın Rabb'ine olan güveni büyüktü ve özellikle de belâların büyüdüğü ve sıkıntıların şiddetlendiği anlarda Allah Teala'nın kurtuluş kapılarını açtığını biliyordu.

Ahnes bin Şerik, Zühre oğullarından idi. Zühre oğulları Fudûl ittifakıyla, Haşim ve Teym oğullarının müttefiki olmuşlardı. Ahnes'in: "Ben sizin müttefikinizim, müttefik olan bir kimse icâre altına alamaz" diyerek icâreden kaçınması, belkide icâre kanununun bir kabileden diğer bir yabancı kabileye karşı olabileceğini belirlemektedir. Ama himaye Ebu Tâlib'in himayesi gibi, aynı kabile içerisindekilere de uygulanabiliyordu. Rasülullah (s.a) Süheyl bin Amr'a teklifini yapınca, oda: "Amr oğulları Kaâb oğullarını icâre altına alamaz" diyerek teklifi reddetmişti. Rasülullah, Süheyl bin Amr ile neseb yönünden Lüey'de birleşiyordu. Lüey'den sonra, Lüey oğlu Kaâb oğulları ve Lüey oğlu Amr oğulları diye ayrılıyorlardı. Cahiliye adetlerinin sınırlarını tam olarak bilemiyoruz. Niçin Amir oğulları, Kaâb oğullarını icâre altına alamıyordu? Neseb itibarıyla bağlantıları olduğu için mi alamıyorlardı, yoksa bu icâreden kaçmak için bunu sebep olarak mı gösteriyorlardı?

Sonra Rasülullah (s.a) Abdulmenafoğlu Nevfel oğullarının lideri Mut'im bin Adiy'den icâre talebinde bulundu. Nevfel oğulları Abdulmenaf oğullarının üçüncü kolu idiler. Abdulmenaf oğullarının dört kolu şunlardı: Hâşim oğulları, Abduşems oğulları, Muttalib oğulları ve Nevfel oğulları. Mut'im bin Adiy, böyle bir maceraya atılmanın tehlikesini çok iyi biliyordu. Bu icâre yüzünden bütün Kureyş kendisine düşman olabilirdi. Kendileriyle onların arasında bir savaşa sebebiyet verse bile Muhammed'e (s.a) yapılacak herhangi bir saldırıya karşılık vermek zorundaydı.

Aynı zamanda Müt'im bin Adiy'in, kavminin birliği üzerinde önemle durduğunu görüyoruz. Muhammed'i (s.a) Ammara bin Muğire ile değiştirmeyi kabul etmeyip, Kureyş'in birliğini bozduğundan dolayı Ebu Tâlib'i yermiş ve ona: "Ey Ebâ Tâlib, Allah'ın adına yemin ederim ki, kavmin sana insaf edip hoş görmediğin birşeyden kurtulmak için çaba sarfettiler, senin ise hiçbir şeyi kabul etmeyi istemediğini görüyorum" demişti. Ebu Tâlib de, "Allah'ın adına yemin ederim ki onlar, bana insaf etmiş değiller, fakat sen beni küçük düşürmek ve bana karşı kavmini desteklemek üzere hareket ediyorsun. Neyi uygun görü-

dolayı Ebu Tâlib'i yerm iş ve ona: “E y E bâ Tâlib, AUah'm adına yemin ederim ki, kavmin sana in sa f edip hoş gör mediğin birşeyden kurtulm ak için çaba sa rfettiler, sen in ise hiçbir şeyi kabul etmeyi istem ediğini görüyorum” dem işti. E bu Tâlib de, “Allah'ın adına yem in ederim ki onlar, ba n a in s a f e t miş değiller, fakat sen beni küçük düşürmek ve ba n a ka r şı kav- mini desteklemek üzere hareket ediyorsun. N eyi u ygu n görü

yorsan öyle yap" diye cevap vermişti.

Müt'im çok zor bir durumla karşı karşıya idi. Ya Muhammed bin Abdullah'ın talebine icabet edip kavminin düşmanlığını kazanacak ya da diğerleri gibi icâreden kaçınacaktı. O birincisini tercih ederek şerefli bir tavır takındı. Tarih onun bu tavrını hala muhafaza etmektedir. Çocuklarının hepsini silahlandırarak, silahlı bir vaziyette hep beraber Kâbe'ye inip Muhammed bin Abdullah'ı icâresi altına aldığını ilân etti. Rasülullah (s.a) ve Zeyd bin Hârise silahlı koruma altında Kâbe'ye girerek tavaf ettiler. Sonra yine onların himayesi altında Rasülullah (s.a) evine ulaştı. Bu Kureyşlilere çok büyük bir tokat ve duygularına karşı bir meydan okumaydı. Fakat Kureyş, Haşim oğulları ve Muttalib oğullarını kaybettiği gibi, Nevfel oğullarını da ebediyete kadar kaybedip, onların Muhammed'in saflarına katılmasını istemiyordu. Onun için ağırlarına gittiği halde seslerini çıkarmadılar.

Rasülullah (s.a) Müt'im bin Adiy'in bu iyiliğini unutmamış ve Bedir'de, Kureyş'in yetmiş güçlü savaşçısını esir ettiklerinde: *"Eğer Müt'im bin Adiy sağ olsaydı, bu kokuşmuşları ona hibe ederdim"* demiştir. Çağdaş İslâmi hareketimizde bu olguyu idrâk etmeye ne kadar da ihtiyacımız var.

Müt'im bin Adiy, kâfirdi ve akidesi diğer Kureyşlilerin akidesinden farklı değildi. Ebu Cehil ve Ebu Leheb de, Müt'im bin Adiy gibi kafirdiler. Fakat bu ikisi arasındaki fark çok açıktı: Birisi müslümanların yardımında bulunan barış içerisinde olan kâfir, diğeri ise muharip düşman olan kâfirdi.

Bu himaye ve icâreyi isteyen Rasülullah'tı (s.a) ve Mekke'de kâfir kılınçların himayesi altında dolaşmaktaydı. Ve işte Rasülullah (s.a), kâfir olan Müt'im bin Adiy talep etseydi, Kureyş'in güçlü savaşçılarından yetmiş kâfiri serbest bırakacağını ilân ediyor.

Rasülullah (s.a) bizlere, kâfir olsalar dâhi, iyilik yapan kişilere mukâbelede bulunmamızı, putperest olsalar dahi, layık olanlara karşı sevgiyi muhafaza etmemizi, bizi koruyan düşmanla, bize karşı savaşan düşmanı nasıl ayırdedeceğimizi öğretiyor.

Devletin kuruluş merhalesi diye isimlendirdiğimiz bu merhalenin tabiatına yöneldiğimizde, bu merhalenin, Sakif'ten başlayarak, Müt'im bin Adiy ve diğer kabilelerden yardım (nusret) talebi merhalesi olduğunu görüyoruz.

olsalar dahi, layık olanlara karşı sevgiyi muhafaza etmemizi, bizi koruyan düş manla, bize karşı savaşan düşmanı nasıl ayırdedeceğimizi öğre tiyor.

Devletin kuruluş merhalesi diye isim lendirdiğim iz bu m er halenin tabiatına yöneldiğimizde, bu merhalenin, S a k iften baş layarak, Müt'im bin Adiy ve diğer kabilelerden yardım (nusret) talebi merhalesi olduğunu görüyoruz.

Görüldüğü gibi, Müt'im'in himayesi sadece şahsi himaye ile kısıtlıydı ve dava hürriyetini içermiyordu. Bunun için, Rasûlullah'ın (s.a), Allah yolunda davanın harekete geçebilmesi için, bir bölge aradığını görüyoruz.

Üçüncü Özellik
DAVANIN TEBLİĞİ İÇİN KABİLELERDEN EMİN BİR YER VE HİMAYE TALEBİNDE BULUNMAK

Rasûlullah (s.a) peygamberliğinden üç sene sonra davayı açığa vurduğu andan itibaren devamlı olarak Arapların pazar ve panayırlarına gidiyor ve insanları Allah'a inanmaya davet ediyordu. Lâ İlâhe İllâllah deyin, felâh bulursunuz diyerek onları putlara tapmayı bırakmaya davet ediyordu. Ama bu senenin panayırında -peygamberliğin onuncu yılı- durum öncekinden daha değişikti.

El-Makrizi, **İmtâu'l-Esmâ** adlı kitabında şöyle diyor: "Sonra Rasûlullah (s.a) panayır günlerinde kendini Arap kabilelerine tanıtarak onları İslâm'a davet ediyordu. Bu kabileler: Amir oğulları, Gassan, Fezâze oğulları, Murre oğulları, Hanife oğulları, Selim oğulları, Abs oğulları, Nasr oğulları, Sâlebe bin Akâbe, Kinde, Kelb, Haris bin Kaâb oğulları, Azre oğulları, Kâys bin Hatim ve Ebu'l Hayser Enes bin Ebi Râfi. El'Vâkidi bu kabilelerin hepsinin haberlerini teker teker saymıştır. Rasûlullah'ın (s.a) Kinde ile başlayıp onları İslâm'a davet ettiği söylenir. Sonra Kelb, sonra Hanife oğulları sonra da Amir oğullarını davet etmişti. Onlara: "İçinizden hangi adam beni kavmine götürüp, Rabb'imin risalesini tebliğ edene kadar beni koruyacak. Kureyş, Rabb'imin risalesini tebliğ etmekten beni menetti" diyordu. Amcası Ebu Leheb'te arkasından insanlara: "O'nu dinlemeyin, o bir yalancıdır" diyordu."[1]

Bu davet, Allah'ın (c.c) davetini tebliğ edebilmek için Arap kabilelerinden açıkça bir himaye taleb etmek anlamına geliyordu. Bu davetten anlaşıldığına göre kabilenin müslüman olması zaruri değildi. Matlub olan, Allah'ın (c.c) davetini tebliğ edebilmek için lazım olan himayeyi temin edebilmekti. Önceki dönemde kendisini himaye edenlerin hepsi müslüman olmamıştı.

(1) İmtâ ül'esmâ. c.1. s.30-31.

etmek anlam m a geliyor du. Bu davetten anlaşıldığma göre kabilenin m üslüm an olm ası zaruri değildi. Matlub olam, Allah'ın (c.c) davetini tebliğ edebil mek için lazım olan him ayeyi tem in edebilm ekti. Ö nceki dö nemde kendisini himaye edenlerin hepsi m üslüm an olm am ıştı.

(1) İm tâ ü l esm a. c.1 . s.30-31 .

Hatta onların başlarında bulunan Ebu Tâlib bile bu yeni dine girmemişti. Peygamberliğin onbirinci yılında, kendilerine İslâm arz edilen ve nusret taleb edilen kabileler şunlardı: Amir oğulları, Şeyban bin Sâlebe, Kelb oğulları, Hanife oğulları ve Kinde oğulları. Hanefi oğullarının tepkisi diğerleri gibi kötü değildi. Kelb oğullarının da bir öbeği gelip: "Şüphesiz Allah babanızın ismini iyi kılmıştı" deyip onu yadırgayarak, davasını kabul etmemişlerdi. Kinde oğulları da davetini kabul etmemişlerdi. Amir bin Sâ'saa oğulları ile Şeyban bin Salebe oğulları ise bu makalenin ana temelini oluşturmaktadırlar.

İbn İshâk şöyle demiştir: "...Ve Rasülullah (s.a), Amir bin Sâ'saa oğullarına gelip, onları Allah'a (c.c) davet etti ve kendini onlara tanıttı. İçlerinden Beyhara bin Ferras denilen bir adam: "Allah'ın adına yemin ederim ki, bu genci yanıma alacak olsam, onunla bütün Arapları elimin altına alırdım" dedi. Sonra Rasülullah'a dönerek: "Bak, eğer senin dinin üzerine sana biat edersek, sonra da sana karşı olanlara karşı Allah seni muzaffer ederse, senden sonra yönetim bize geçer mi?" diye sordu. Rasülullah da (s.a):

"Yönetim Allah'ın elindedir ve onu istediğine verir" dedi. Bunun üzerine adam: "Senin için Araplara karşı mücadele edeceğiz ve Allah seni muzaffer kıldığı zaman da yönetim bizden başkasına geçecek! Bizim senin davana ihtiyacımız yok" dedi ve onu reddettiler"[1]

İkinci buluşma da Şeyban oğullarıyla idi. (... Kasım bin Sâbit hadisin devamını şöyle getiriyor. Diyor ki: Sonra ağır başlı ve sakin bir meclise gittik. Ebubekir öne çıkarak selam verdi. Ali: "Ebubekir her haberde önde gelirdi" demiştir. Sonra Ebubekir (r.a): Bu kavim kimlerdendir? diye sordu "Şeyban bin Salebe'dendir" dediler. Bunun üzerine Ebubekir (r.a) Rasülullah'a (s.a) dönerek: "Babam ve Anam sana feda olsun Ya Rasülallah, yemin ederim ki bunlar kavimlerinin en ileri gelen kişileri" dedi. Bunların içinde Mağruk bin Amir, Hâni bin Kubeysa, Mesna bin Harise ve Numan bin Şerik vardı. Mağruk yakışıklılık ve konuşma yönünden hepsinden ileri idi, göğüslerine kadar uzanan iki saç örgüsü vardı. Mecliste Ebubekir'e en yakın oturan o idi. Ebubekir: "Sayınız kaçtır?" diye sordu. Mağruk: Sayımız bi-

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.66.

içinde Mağruk bin Amir, Hâni bin Kubeysa, Mesna bin Harise ve Numan bin Şerik vardı. Mağruk yakışıklılık ve konuşma yönünden hepsinden ileri idi, göğüslerine kadar uza nan iki saç örgüsü vardı. Mecliste Ebubekir'e en yakın oturan o idi. Ebubekir: "Sayınız kaçtır?" diye sordu. Mağruk: Sayıımz bi

r i) tbn-i H işâm . c.2 . s,66.

nin üzerindedir ve bin kişi de azlıktan dolayı yenilmez" dedi. Ebubekir (r.a) "Kuvvet ve üstünlük yönünden nasılsınız?" diye sordu. Mağruk da: "Bizim üzerimize ciddi çalışmak ve güç sarfetmek düşer ve her kavmin de bir haddi vardır" dedi.

Ebubekir (r.a): "Düşmanlarınızla aranızdaki savaş nasıldır?" diye sordu. Mağruk: "Biz düşmanla karşı karşıya geldiğimizde çok kızgın oluruz ve kızdığımız zaman da savaşa girmemiz çok şiddetli olur. Biz kısrakları çocuklarımıza ve silahı kadınlarımızla beraber olmaya tercih ederiz. Zafer de Allah'tandır, bazen lehimize bazen de aleyhimize olur. Umarım ki sen Kureyşlilerin kardeşlerindensin?" dedi. Ebubekir (r.a): "Size Allah'ın elçisinin haberi ulaştı mı? işte o şu zattır" dedi. Mağruk: "Onun böyle söylediği haberi bize ulaştı. Neye davet ediyorsun sen, Ey Kureyşlilerin kardeşi?" dedi. Rasülullah (s.a) ilerleyerek: *"Sizi Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına, O'nun birliğine ve ortağı olmadığına, benim de Allah'ın elçisi olduğuma inanmaya ve beni koruyup, bana yardım etmenize davet ediyorum. Kureyş Allah'ın emrine karşı çıktı, O'nun elçisini yalanladı ve bâtılı hakka tercih etti. Şüphesiz Allah her şeyden müstağnidir ve bütün övgüler O'nadır."* dedi. Mağruk: "Başka neye davet ediyorsun ey Kureyşli kardeş?" dedi. Rasülullah da (s.a): *"De ki: Gelin size Rabb'inizin haram kıldığını söyleyeyim: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın, anaya babaya iyilik yapın, yoksulluktan ötürü çocuklarınızı öldürmeyin. -sizin ve onların rızkını veren biziz- Gizli ve açık kötülüklere yaklaşmayın, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. Allah bunları size düşünesiniz diye buyurmaktadır"* (Enâm: 157) meâlindeki ayeti okudu.

Mağruk: "Başka neye davet ediyorsun ey Kureyşlilerin kardeşi?" diye sordu.

Rasülullah (s.a) : *"Allah şüphesiz adâleti, iyilik yapmayı, yakınlara bakmayı emreder; hayasızlığı, fenâlığı ve haddi aşmayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir"* (Nahl: 90) meâlindeki ayeti okudu.

Mağruk: "Ey Kureyşlilerin kardeşi, Allah'ın adına yemin ederim ki, iyi ahlaka ve güzel amellere davet ettin. Seni yalanlayan ve sana karşı olan millet iftira ediyor" dedi ve sanki Hâni bin Kubeysa'yı da söze katmak istercesine: "Bu da büyüğümüz ve dinimizin önderi Hâni bin Kubeysa'dır" dedi.

Hâni: "Ey Kureyşlilerin kardeşi, söylediklerini dinledim.

ve haddi aş mayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir” (Nahi: 90) meâlindeki ayeti okudu.

Mağruk: “E y KureyşIilerin kardeşi. Allah 'ın adına yem in ederim ki, iyi ahlaka ve güzel amellere davet ettin. Sen i yalan layan ve sana karşı olan millet ift ira ediyor” dedi ve sanki H âni bin Kubeysa'yı da söze katm ak istercesine: “Bu da büyüğüm üz ve Hinimizin önderi Hâni bin K u b^ sa 'd ır ” dedi.

Hâni: “E y KureyşIilerin kardeşi, söylediklerini dinledim .

Benim görüşüm şudur ki: "Bizimle oturduğun bir celsede hemen dinimizi terketmemiz ve senin dinine uymamızın başı ve sonu olmaz ve bu benim görüşümün gevşekliğine, gelecek hakkında kısa görüşlü olduğuma işaret eder. Zillet daima aceleden gelir. Bizim arkamızda, gıyabında anlaşma yapmayı hoş görmediğimiz bir kavim vardır. Fakat yine döner ve senin teklifini gözden geçiririz" dedi. Sonra söze Mesnâ bin Harise'yi katmak istermiş gibi: "Bu da büyüğümüz ve savaş önderimiz Mesna bin Hârise'dir" dedi. Mesna: "Söylediklerini duydum Ey Kureyşlilerin kardeşi, cevabım da Hâni bin Kubeysa'nın cevabıdır. Biz Yemame ile Simave'nin suları arasında oturmaktayız" dedi.

Rasülullah (s.a) : "Bu sular nedir" diye sordu.

Mesna: "Kisranın nehirleriyle, Arapların suyudur. Kisra nehirlerinden olanların günahları affedilmez ve özürleri kabul edilmez, ama Arap sularından olanların günahları affolunur ve özürleri kabul olunur. Biz buraya Kisra ile anlaşma yaparak girdik. Burada ne yeni birşey çıkaracağız, ne de yeni bir şey çıkaranları koruyacağız. Görüyorum ki, senin bu durumun meliklerin hoşuna gitmez. Eğer seni barındırmamızı ve sana yardım etmemizi istersen Arap sularının bu tarafında bunu yapabiliriz." dedi.

Rasülullah da (s.a): "Eğer açıkça doğruyu söylüyorsanız, kötü bir tepki göstermiş değilsiniz. Din Allah'ın dinidir ve onu her yönünden kuşatamayan ona yardımcı olamaz. Allah'ın onların topraklarını ve diyarlarını sizin elinize vereceğini ve onların kadınlarını size câriye yapacağını biliyor musunuz? Allah'ı tenzih ve takdis eder misiniz?" dedi.

Numan bin Şerik: "Allahım bu sanadır" dedi.

Rasülullah (s.a): *"Ey Peygamber! Biz seni şahid, müjdeci, uyarıcı ve Allah'ın izniyle O'na çağıran, nurlandıran bir ışık olarak gönderdik"* (Ahzab: 45-46) meâlindeki ayeti okudu.

Sonra Peygamber kalkıp, Ebubekir'in elini tutarak: Ey Ebâbekir! Ey Ebâ Hasan! Cahiliyede ahlakın delili, O'nun şereflendirdiği, Allah'ın onunla birbirlerinin korkusunu üzerlerinden attığı ve onunla aralarında anlaşmaya varıp sınırlar koydukları değerdir" dedi.

Ebubekir (r.a) "Sonra Evs ve Hazrec'in meclisine gittik ve yanlarından kalktığımızda hepsi Peygamber'e (s.a) biât etmiş-

Sonra Peygamber kalkıp, E bubekir'in elini tutarak: Ey Ebâbekir! Ey Ebâ Haşan! Cahiliyede ahlakın dehli, O'nun şe reflendirdiği, Allah'm onunla birbirlerinin korkusunu üzerlerin den attığı ve onunla aralarında anlaşm aya varıp sınırlar koy dukları değerdir" dedi.

Ebubekir (r.a) "Sonra Evs ve H azrec'in m eclisine gittik ve yanlanndan kalktığımızda hepsi P eygam bere (s.a) biâ t etm iş

lerdi. Hepsi de sadık ve sâbırlı idiler" dedi.[1]

Allah'ın üzerimize olan bir nimeti de elimizde tamamlanmamış olan ittifaklarla ilgili rivayetlerin olmasıdır. Çünkü bu rivayetler, siyasi ittifak ve andlaşmalarda, bize, helâl olup, olmayan şeyleri bilmemiz hakkında yol göstermektedirler. Eğer bu görüşmelerdeki aksaklıklar olmasaydı, kendisiyle bugünkü hareketimizin sınırlarını belirlediğimiz, Peygamberimizin siyasi hareket sınırlarını öğrenemezdik.

Amir bin Sâ'saa oğulları ile yapılan ilk görüşmelere gelince bu görüşmedeki aksaklığın bir tek sebebi vardı. O da Rasûlullah'ın (s.a) kendisinden sonra hükmün onlara geçmesi hakkında vaadte bulunmamasıydı. İşte bu durumdan dolayı, Beyhara bin Ferras: "Senin için Araplarla mücadele edeceğiz ve Allah seni muzaffer kıldığı zaman da, yönetim bizden başkasına geçecek! Bizim senin davana ihtiyacımız yok" diyerek, Rasûlullah'ı barındırıp ona yardım etmeyi reddetmiştir. Rasûlullah atmış olduğu bu adımla bize, İslâmi hareketin ne kadar zayıf durumda olursa olsun, müslüman olmayanlarla batıl davalarını kabullenerek anlaşma yapmaya ve onların Allah'ın şeriatının dışında bir hükümle hükmetmelerinde haklı olduklarını kabullenmeye, kesinlikle hiçbir yetkisi olmadığını bize göstermiştir. Allah'ın hükmü veraset yoluyla bir kişiden diğerine geçen bir mülk değildir, önemli olan O'nun hükmüyle hükmetmektir.

Müslümanların bu durumu onaylamaları ve muvafakat etmeleri ile sadece isimlerinin müslüman olarak kalması arasındaki farkı çok iyi bilmemiz gerekir. Mesele, İslâm'da özel yardımcılarına ve kuvvetlerine dayanan kişilerin hükmetmesi değildir, mesele Allah'ın Kitabı'nı tatbik edenlerin hükmetmesidir. İnsanlar Allah'ın dinine girdikleri ve Allah Teala vaadettiği zaferini gerçekleştirdiği zaman, müşrik grupların bir zamanlar davaya yardım edip destekledikleri gerekçesiyle hüküm ve otoriteye musallat olmaya hakları yoktur. İslâmi hareket, uzun mücadele yolunda belirli bir süre için kendisiyle anlaşan ve kendisini destekleyen ve zafere ulaştığında da kendisine ortak olmayı veya yardımcı olmayı şart koşan devlet veya gruplara çoğu kez rastlamaktadır. Aynı anda bir yerde hem İslâm'ın, hem de cahiliyenin hükme ortak edilmesi, İslâmi ölçülere göre merdudtur.

(1) Siyer-i ibn-i Muhammed b. Abdulvahab, s. 134.

hareket, u zu n mücadele yolunda belirli bir süre için kendisiyle anlaşan ve kendisini destekleyen ve zafere ulaştığm da da kendisine ortak olmayı veya yardımcı olmayı şart koşan devlet veya gruplara çoğu kez rastlamaktadır. Aym anda bir yerde h em Islâ m 'ın , hem de cahiliyenin hükme ortak edilmesi, İslâm i ölçülere göre merdudtur.

(1) Siyer-i ibn -i M uham m ed b. Abdulvahab, g. 134.

İslâmi hareketin zayıf kalma durumunda müşriklerin himayesini kabul etmesi mümkündür, fakat bu düşmana kendi ismiyle hükmetme ve otorite sahibi olma hakkını vermesi ve düşmanın bu durumu kendi emellerine alet etmesi islami ölçülere göre merdudtur.

Şeyban bin Salebe oğullarıyla yapılan ikinci görüşmelerde nelere rastlıyoruz? Ebubekir (r.a), Şeyban oğullarının liderleriyle olduğunu anlayınca görüşmelere başlamış ve onlara, düşmandan, kuvvet ve üstünlükten, savaştan sormuş, bu insanların sadakatle cevap verdiklerini, sayılarının binin üstünde olduğunu, savaşa her zaman hazır olduklarını ve mert olduklarını anlamıştı. Mağruk, bu konuyla ilgili olarak "Biz düşmanla karşı karşıya geldiğimizde çok kızgın oluruz ve kızdığımız zaman da savaşa girmemiz çok şiddetli olur. Biz kısrakları çocuklarımıza, silahı da kadınlarımızla beraber olmaya tercih ederiz. Zafer de Allah'tandır" diyerek kavminin bu özelliklerini belirtmiştir.

Eğer Rasülullah (s.a) emin bir yer arıyorsa, işte onun aranacağı yer burası idi. Kureyşliler Rasülullah'ın sığınmasını üzerlerine alsalar bile sayıları bini geçmiyordu. Bedir'de sayıları bine ulaşmıştı, fakat görüşmeler yeni bir çerçevede yapılmaya başlanmıştı.

Mağruk, sorulan sorulardan, soruları soran kişinin Allah'ın Elçisi (s.a) Mekkeli ve Kureyşlilerin kardeşi olduğunu anlayacak kadar zeki ve kabiliyetli idi. Akıllı ve yetenekli olduğu için, Rasülullah hakkında söylenen sihirbaz, şâir, kâhin gibi söylentileri bilmez görünmüş ve ona davası ve dini hakkında sorular yöneltmeye başlamıştı. Rasülullah'ın da (s.a) Mağruk'a verdiği cevaplar da davet sanatı açısından çok önemlidir. Şüphesiz davetin ilk belirgin noktaları olması gerekirdi: "Allah'tan başka hiçbir ilâh'ın olmadığına, O'nun birliğine ve ortağı olmadığına ve benim Allah'ın elçisi olduğuma şehadet etmeye davet ediyorum... "İşte bu, İslâm'la küfür arasındaki yol ayrımıydı. Kureyşliler on yıl boyunca bu kavrama karşı savaşmış ve bunu söylemeyi reddetmişlerdi. Rasülullah (s.a) bu davetiyle kalmamış, Ebubekir'in (r.a) sormuş olduğu soruların ve görüşmenin hedefini de belirlemişti. O da şuydu: "Beni barındıracak ve bana yardım edeceksiniz."

Şüphesiz burada kavmi olan Kureyş'e sığınmaksızın niçin onlardan sığınma talebinde bulunduğu hakkında akla birçok

a karşı savaşmış ve bunu söylemeyi reddetmişlerdi. Rasülullah (s.a) bu davetiyle kalm a mış, Ebubekir'in (r.a) sormuş olduğu soru lan n ve görüşm enin hedefini de belirlemişti. O da şuydu: "Beni barm dıracak ve ba na yardım edeceksiniz."

Şüphesiz burada kavmi olan Rureyş'e sığm m aksızın niçin onlardan sığınma talebinde bulunduğu hakkında akla birçok

soru gelebilir. İşte Rasülullah'ın (s.a) "Kureyş Allah'ın emrine karşı çıktı. O'nun elçisini yalanladı ve bâtılı hakka tercih etti. Şüphesiz Allah her şeyden müstağnidir ve bütün övgüler O'nadır" sözü de bu soruları ortadan kaldırmaktadır.

Şüphesiz, Mağruk'un gönlü bu konuşmaya açılmış ve bu yeni dinin özelliklerini daha fazla öğrenmek için: "Başka neye davet ediyorsun Ey Kureyşlilerin kardeşi?" diye sorusunu tekrarlamıştı. Rasülullah da (s.a) *"Deki: Gelin size Rabbinizin haram kıldığını söyleyeyim. O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın, anaya babaya iyilik yapın, yoksulluktan ötürü çocuklarınızı öldürmeyin..."*(Enâm: 151) gibi ayetleri okuyarak çoğu zaman onlara ters düşmesine rağmen, Arapların iftihar ettikleri ahlâk ve izzet değerlerinden bahsetme yolunu seçmişti.

Ortam, siyasi görüşme ve anlaşmalar ortamıydı, fakat, asıl olan Allah'a davetti. Bir milleti İslâm'a kazandırmak, davetine inanmadıkları halde Rasülullah'ı (s.a) himaye etmelerinden çok daha büyük bir işti. Mağruk, bu davanın açıklanması için daha çok gayret göstermişti. Davanın fikri yapısı ve açıklığı hoşuna gitmiş ve yine "Başka neye davet ediyorsun ey Kureyşlilerin kardeşi?" diye sorusunu tekrarlamıştı.

Rasülullah da (s.a) yenilenen bu soru karşısında, bu sefer çok manidar, kısa ve öz bir ayeti seçmişti. *"Allah şüphesiz adâleti, iyilik yapmayı ve yakınlara bakmayı emreder; hayasızlığı, fenalığı ve haddi aşmayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir"* (Nahl: 90)

Evet bu görüşmelerde siyasi ve ahlaki değerlerin zirvesi sergilenmiştir. Mağruk kendini tutamayıp: "Ey Kureyşlilerin kardeşi, Allah'ın adına yemin ederim ki, iyi ahlaka ve güzel amellere davet ettin. Seni yalanlayan ve sana karşı olan millet iftira ediyor" demiştir.

Mağruk, Rasülullah'ın, (s.a) sözlerini onaylamış, fakat kesin kararı verme gücüne sahip olmadığı için durumu büyükleri ve din adamları olan Hâni bin Kubeysa'ya havale etmişti. Belki de Hâni İslâm hakkında kesin bir karar almaya cüret edemezdi veya cahiliye dinine diğer dinlerden daha fazla inanıyordu. Onun için, acele etmeyip hikmetle davranma bahanesiyle durumu erteledi ve ilk adım böylece hiçbir fayda sağlanamadan bitmiş oldu.

Mağruk, bu tavır karşısında çok üzüldü. Hâni ise sözü, büyükleri ve savaş önderleri olan Mesnâ'ya havale etti. Şüphesiz

hakkmda kesin bir karar almaya cüret edem ezdi veya cahiliye dinine diğer dinlerden daha fazla in a n ıyordu. Onun için, acele e t m ^ p hikmetle davranma bahanesiyle duru mu erteledi ve ilk adım böylece hiçbir fayda sağlanam adan bit miş oldu.

Mağruk, bu tavır karşısmda çok üzüldü. H âni ise sözü, b ü yükleri ve savaş önderleri olan Mesnâ'ya havale etti. Şüphesiz

Mesnâ, konuşmasından anlaşıldığı üzere, Peygamberin (s.a) tutumundan hayli etkilenmiş görünüyordu. Onun için sadece ihtisası olan konuda kesin bir karar vermeye çalışarak, himaye hakkında geniş bir bilgi verdi ve sözünü: "Eğer seni barındırmamızı ve sana yardım etmemizi istersen, Arap sularının bu tarafında bunu yapabiliriz" diyerek bitirdi. Bunu söylemeden öncede kralların bu davadan ve risaletten hoşlanmayacaklarını belirtti. Rasülullah'ın (s.a) cevabı ise gayet hikmetli, öz ve aynı zamanda açık idi: *"Eğer açıkça doğruyu söylüyorsanız, kötü bir tepki göstermiş değilsiniz. Din Allah'ın dinidir ve onu her yönünden kuşatamayan kişi koruyamaz".*

Böylece ittifaka varılamadan görüşmeler bitmiş oldu. Çünkü, Şeyban oğulları, Araplar yönünden olan imkanlarına göre himaye teklif etmişlerdi. Ama Kisrâ'ya gelince kesinlikle olmazdı. Çünkü hiçbir yenilik çıkartmamak ve değişiklik yapanları korumamak üzere onunla anlaşmışlardı. Eğer Kisra bu durumu öğrenecek olsaydı belki de çok kızardı. Çünkü bu dava kralların hoşuna gitmeyecek bir dava idi.

Belirli şartlara bağlı cüz'î himaye, kasdolunan hedefi gerçekleştiremezdi. Kisrâ Rasülullah'ın (s.a) yakalanıp, teslim edilmesini istese veya Rasülullah ile ona tabi olanlara hücum etmek istese, Şeyban oğulları Kisra'ya karşı bir savaşa girmeyeceklerdi. Bunun için görüşmeler başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Rasülullah Şeyban oğullarının kalplerini kazanmak isteyerek, Allah'ın zafer vaâdettiğini, Allah'a ve O'nun elçisine inanıp, O'nu tenzih ettikleri takdirde müşriklerin yerine onların yeryüzüne vâris olacaklarını söyledi.

İşte bu uzak ve tek olan hedef, gelecek görüşmeler için açık bir kapı bırakmıştır: Rasülullah (s.a):

"Allah'ın, onların topraklarını ve diyarlarını sizin elinize vereceğini, ve onların kadınlarını size câriye yapacağını biliyor musunuz? Allah'ı tenzih ve takdis eder misiniz?" diyor.

Numan bin Şerik de: "Allah'ım bu sanadır" diyor.

Siyasi anlaşmalarda asıl gaye, düşmana karşı bir başarı elde etmek olduğu zaman veya daha özel bir tabirle amacın vesileyi meşru kılması ölçü olarak alındığı zaman bu gibi teferruatların üzerinde durmak, siyasi olarak ahmaklık kabul edilir. Ama asıl amaç davanın ve inancın üstün gelmesi olduğu zaman, küçük bir bölümden vazgeçmek, bütün davadan vazgeçmek anlamına gelir.

yapacağını biliyor musunuz? Allah'ı tenzih ve takdis eder misiniz?" diyor.

Numan bin Şerik de: "Allah'ım bu sanadır" diyor.

Siyasi anlaşmalarda asıl gaye, düşmana karşı bir ba şa n el de etmek olduğu zaman veya daha özel bir tabirle am acın vesi leyi meşru kılması ölçü olarak alındığı zaman bu gibi teferruat ların üzerinde durmak, siyasi olarak ahm aklık kabul edilir. Ama asü amaç davanın ve inancın üstün gelm esi olduğu za man, küçük bir bölümden vazgeçm ek, bütün davadan vazgeç mek anlamına gelir.

Dördüncü Özellik
BÜTÜN PAZARLIKLARIN BAŞARISIZLIĞA UĞRAMASI

Şu iki nokta üzerinde duralım:

a) *Hüküm Allah'ındır ve onu istediğine verir.*

Rasülullah'tan (s.a) bir söz vermesi istenildi ve o da bunu reddetti. İslâmi hareket, böyle zayıf bir durumdayken böylesi bir tutumdan ne yarar sağlayacaktır?

İslâmi hareket, anlaşmanın bendlerinde "Hükmün sadece Allah'a ait olduğunu ve onu istediğine vereceğini" düşmana kabul ettirme noktasına ulaşabildiği zaman, düşmanı kendisiyle ittifaka çağırabilir veya hükmün geleceği hakkında düşmanla anlaşmaya oturabilir. Bu durumda kendisine seçim özgürlüğü vardır. Konunun daha çok açıklığa kavuşabilmesi için şöyle söyleyebiliriz; İslâmi hareket, "Hüküm Allah'a aittir ve onu istediğine verir" prensibine dayanarak bir düşmanı yok etmek için, diğer bir düşmanla ittifak yapabilir. Pratikteki tabiriyle, düşmanı yok eden bu anlaşmanın hükmü, düşmanın yok edilmesiyle ortadan kalkmış olur, sonra bütün siyasi müttefikler, önceden hükümde ortaklık gibi anlaşmalar söz konusu olmaksızın kendi güçlerini sarfeder, hükme ulaşmaya çalışırlar. Bu kavramın, İslâm siyasi hareketinin ana çizgilerinden biri olduğunu görüyoruz.

Bu kavram bizi iki güç noktaya götürmektedir. Fakat, bunlara değinmemiz kaçınılmazdır. Bu noktalar şunlardır:

1- İslâmi hareket, hükmün demokrasi olmasını içeren bir anlaşmayı imzalama hakkına sahip midir?

2- İslâmi hareketin, geçici ve koalisyon hükümetlerinin kurulması için gereken anlaşmaları imzalama hakkı var mıdır?

Şimdi birinci soruya cevap vermeye çalışalım:

İlk bakışta aklımıza cevabın olumlu olabileceği gelmektedir. Çünkü demokratik sistem, belirli bir kişi veya grubun otoriteyi teslim almasını belirlememektedir. Bu da hükmün Allah'a ait olduğu ve onu istediğine vereceği anlamına gelir. Aşağıdaki sebeblerden dolayı, bunun câiz olamayacağını düşünmekteyim. Tabiki en doğrusunu Allah bilir.

Birinci olarak: Demokratik sistem, İslâmi hareketin, halkın seçmiş olduğu bir parti veya grubu kabul etmesini, çoğunlukla kazandığı için onu meşru olarak görüp, sistemine boyun

kişi veya grubun oto riteyi teslim almaşım belirlememektedir. Bu da h ü km ü n Al- ■ lah'a ait olduğu ve onu istediğine vereceği anlanuna gelir. Aşa ğıdaki sebeblerden dolayı, bunun câiz olam ayacağını dü şü n mekteyim. Tabüd en doğrusunu Allah bilir.

B ir in c i o la ra k : Demokratik sistem, İslâmi hareketin, hal- km seçmiş olduğu bir parti veya grubu kabul etm esini, çoğu n lukla kazandığı için onu meşru olarak görüp, sistem ine boyun

eğmesini gerektirmektedir. Bu parti veya grup İslâm'a karşı veya en iyi ihtimalle İslâm prensiplerini benimsemiyor olabilir. Böyle bir durumda İslâmi hareketin, bu partilere karşı çıkması, uyulması gerektiğini ilân ettiği meşru bir duruma karşı çıkmak anlamına gelir ve yapmış olduğu andlaşmayı bozmaya mecbur kalır. Dinimiz ise bize anında vefa göstermeyi emretmektedir. Aslına bakacak olursak bu andlaşma "Hüküm sadece Allah'ındır ve onu istediğine verir" prensibinin çerçevesi içerisinde değildir. Aksine Allah'ın ölçülerine göre meşru olmasa bile çoğunluğu elde eden bir grubun iradesini kabul çerçevesindedir.

Tabi ki, bütün herşey Allah'ın iradesiyledir. Ancak bizim görevimiz Allah'ın ahkâmıyla hükmetmek için çalışmak ve bâtıl sistemlere karşı koymak suretiyle Allah Teala'nın iradesini tahakkuk ettirmektir. *"Mücrimlerin hoşuna gitmese bile Allah hakkı ortaya çıkaracak ve bâtılı iptal edecektir"* (Enfal: 8) Allah'ın ahkâmına rıza göstermeyen bir çoğunluğun meşruiyetini kabul etmiyoruz. Dinimizde döneklik helâl olmadığından, dönmek zorunda kalacağımız bir andlaşmaya girmiyoruz.

İkinci olarak: Söz gelimi, demokratik sistemi kabul ettiğimizi farzedelim. Bu sistemde kanun koyma yetkisi halkındır. Böyle bir durumu kabul etmemiz İslâm'ın rıza göstermediği bütün kanunları kabul etmemiz ve aynı zamanda seçimle başa gelen, kanun koyma yetkisine haiz bir heyetten çıktığı için bu kanunları meşru görmemiz anlamına gelir.

Üçüncü olarak: Sözün gelişi, İslâmi hareketin, demokratik sistemi kabul etmek için, İslâmi sistemin kabulünü şart koştuğunu farzedelim. Böyle bir durumda aynı bendlerdeki tezatları kabul etmiş oluruz. Gelecekte, halk oyunu temsil etmediği gerekçesiyle bu sistemin yani İslâmi sistemin uygulanmasının doğru olmadığına dair, İslâm düşmanlarına bir gerekçe vermiş oluruz.

b) *Din Allah'ın dinidir ve onu tüm koşullarıyla benimsemiyen ona yardımcı olamaz:*

Bu makalenin içerdiği İslami siyaset yöntemi, İslâmın belirlenmiş olan hedeflerini gerçekleştirmeyi içeren andlaşmalardan başka hiçbir andlaşmanın yapılmamasıdır. Bu kavram İslâmi hareket stratejisini belirlemektedir. Cüzi menfaatler ve karşılıklı duygular üzerine kurulu olan andlaşmalar, belirgin olan İslâmi çizginin bozulmasına sebep olacaktır. Bu makale bizi aşağıdaki mülahazalara davet etmektedir:

b) Din Allah'ın dinidir ve onu tüm koşullarıyla benimsemi- yen ona yardımcı olamaz:

Bu makalenin içerdiği İslâm i siyaset yöntem i, İslâm m be lirlenmiş olan hedeflerini gerçekleştirm eyi içeren andlaşm alar dan başka hiçbir andlaşm anın yapılm am asıdır. Bu kavram İslâmi hareket stratejisini belirlemektedir. Cüzi m enfaatler ve karşılıkh duygular üzerine kurulu olan andlaşm alar, belirgin olan İslâmi çizginin bozulmasma sebep olacaktır. Bu m akale bi zi aşağıdaki mülahazalara davet etmdrtedir:

1- **Siyasi planlama, kimi etkilere karşı gösterilen tepkiler olmamalıdır:** Siyasi planlama, hedefleri belirlenmiş çizgisi açık bir strateji dahilinde olmalı ve diğer müttefiklerden gelecek olan ihtimalleri içeren sağlam bir planla desteklenmelidir.

2- **Siyasi amelin devamlılığı:** Açık bir hedefe sahib olduğum zaman muhalefet etmeyi istediğim rakiplere karşı, beni istenilen hedefe ulaştırması mümkün olan bütün yolları denerim ve bu hedefi gerçekleştirmek için, ortaya çıkan fırsatlardan hiçbirini kaçırmam.

Rasülullah'ın (s.a) uygulamasında, bu devamlılığın oynadığı büyük rolü görmekteyiz. Bu devamlılık sayesinde siyasi amel, genel olarak bütün Arap kabilelerini kapsamış ve onlarla durumu araştırmış, zaman ve mekanı kapsamıştır. Panayırların hepsi, belirli ve açık olan hedefin gerçekleştirilmesi için İslâmın siyasi çalışmasına sahne olmuştur. Arapların pazar yerleri, hatta yerleşim bölgeleri ve heyetleri İslâm'ın siyasi çalışmalarına zemin hazırlamıştır. Kureyş'ten başka bütün kabilelerle görüşme ve ittifaklar yapılabilirdi. Kinde güneyde, Gassan Şam'da, Hanife Yemame de ve Şeyban Irak'ta idi. Heyetleri panayırlara gelen bütün kabileler, İslâmın siyasi çalışmasına muhatap oluyordu. Kureyş'in ise bazı liderleriyle anlaşmaya oturma hedef alınmıştı. Müt'im bin Adiy'de olduğu gibi.

3-**Siyasi temsilcinin dahiliği:** Hedef açık, sayisi temsilci zeki, esnek, dahi ve takvalı olduğu zaman İslâmi hareket böyle bir politikacıyı, başına gelecek acil işlerden korkmadan, Allah'ın izniyle böyle bir sahaya atabilir. "Arapların Artabonu'yla, Rumların Artabonu'nu attık".

Eğer siyasi temsilci bu özelliklerden birine sahip değilse, temsilci heyetin bu özelliklere sahip olması gerekir. Siyasi temsilcinin görüşleri değiştirmeye güç yetirebilecek bir kabiliyete ve karşısındakine çeşitli alternatifler sunarak, çıkabilecek zorlukları altedebilecek kıvrak zekaya sahip olması gerekir.

"Din Allah'ın dinidir ve onu her yönünden kuşatamayan, ona yardımcı olamaz" Şimdi de bu makaleye başka bir açıdan bakalım:

Bu cümle, Rasülullah'a (s.a) Farisilerin sularının dışında, Arap suları üzerinde himaye teklif eden Mesnâ bin Harise'ye

güç yetirebilecek bir kabiliyete ve karşısındakine çeşitli alternatifler sunarak, çıkabilecek zor- luklan altedebilecek kıvrak zekaya sahip olması gerekir.

"Din Allah'ın dinidir ve onu her yönünden kuşatam ayan,

ona yardımcı olamaz" Şimdi de bu m akaleye başka b ir a çıda n bakalım!

Bu cümle, Rasülullah'a (s.a) Farisilerin su la n m n dışında, Arap su la n üzerinde himaye tek lif eden Mesnâ bin H a r ise'ye

cevap olarak söylenilmiştir. Aceleci siyasi görüş sahibi olanlar, bu fırsatı kaçırmayı siyasi bir hata olarak görebilirler. Fakat uzak siyasetin derinliklerini kavramış olanlar, Peygamber'in tartışılmaz ileri görüşlülüğünü anlayabilirler.

Mesnâ, bu durumun kralların hoşuna gitmeyeceğine değinmişti. Dava'nın Farisilere komşu bir mevkide bulunması, her an için onu ele geçirilebilmesi kolay bir duruma sokardı. Şeyban'ın yapmış olduğu andlaşma ve sözleşmeler, onları, bu elçi ve bu yeni dini, Kisra'ya ve onun otoritesine karşı korumaktan aciz bırakıyordu. Kuvvetli bir rakiple yapılan andlaşmalar genellikle rakibin menfaatine olur. Öyleyse Şeyba'nın yerleşim bölgesi, bu yeni davaya merkez olmak için münasip değildi. Şeyban'ın yapmış olduğu andlaşmalar da, diğer bir yönden, İslâmın hareket imkanını felce uğratıyordu. Üçüncü bir yönden de, kralların, İslâm'ın yalnızca Allah'a kulluk prensibinden hoşlanmayacakları ve böyle bir düşüncenin çıkarlarını zedeleyeceği düşüncesi, kimi sürtüşmelere zemin hazırlayacaktı. Bu konuyla ilgili olarak Peygamberimizin siyasi görüş derinliğini açık olarak ortaya koyacak olan iki noktayı hatırlatmamız yeterlidir.

Birincisi: Farisiler, Rum İmparatorluğunu hezimete uğratıp, onlardan büyük haçı aldıktan sonra, zaferlerinin tam zirvesinde yaşıyorlardı.

İkincisi: Kisra, İslâm devletinin kuruluşundan altı sene sonra Rasülullah'ın (s.a) kendisine göndermiş olduğu İslam'a davet mektubunu yırtmış ve Muhammed'in ölü veya diri kendisine getirilmesini istemişti. Bu arada, Kisra'nın dört sene önce Rumlara karşı büyük bir hezimete uğramanın acısını da tatmış olduğunu göz önüne almamız gerekir.

Bugün en çok ihtiyaç hissettiğimiz şey, İslâmi harekete, yaygın bir siyasi faaliyet kazandırmaya çalışırken, birinci olarak hedefi sağlamlaştırmak, ikinci olarak planı çok iyi belirlemek, üçüncü olarak düşmanımızı çok iyi tanımak, dördüncü olarak da hareketi ehliyetli öncülere teslim ederek Allah'dan yardım talep etmektir.

Beşinci Özellik
BAKIŞLARIN ÇIKIŞ MERKEZİNE YÖNELTİLMESİ

İbn İshâk şöyle demektedir:

"Allah (c.c) dinini üstün kılmak, Peygamber'ini (s.a) izzet-

yardım talep etmektir.

Beşinci Özellik

■BAKIŞLARIN ÇIKIŞ MERKEZİNE YÖNELTİLMESİ

İbn İshâk şöyle demektedir:
'Allah (c.c) dinini üstün kılmak, Peygamber'ini (s.a) izzet-

lendirmek ve ona olan vaâdini gerçekleştirmek istediği zaman, Resûlullah (s.a) Ensâr'dan bir grupla karşılaştığı panayıra çıkmıştı. Her panayırda yaptığı gibi kendini Arap kabilelerine tanıtarak tebliğde bulundu. Akâbe'de olduğu bir sırada Hazrec'den bir grupla karşılaştı. Allah bunların hayıra ermelerini nasîb etmişti.

Rasûlullah (s.a) onlarla karşılaştığında, onlara: "Siz kimsiniz?" diye sordu. Onlar da : "Hâzrec'den bir grubuz" dediler. Rasûlullah: "Yahudilerle dost olanlardan mısınız?" diye sordu. "Evet" dediler. Rasûlullah (s.a): "Sizinle konuşmam için, oturmaz mısınız?" diye sordu. "Otururuz" dediler ve birlikte oturdular. Rasûlullah, onları Allah'a (c.c) davet etti. İslâm'ı anlattı ve onlara Kur'ân okudu.

Allah'ın onlara İslâm'la bahşettiği bir şey de şuydu:

Memleketlerinde onlarla beraber yahudiler de oturmaktaydı. Yahudiler kitap ve ilim ehli idiler. Onlar ise putperesttiler. Yahudiler kendi memleketlerinde onları istila altına almışlardı. Aralarında bir şey olduğu zaman onlara: "Şu anda, Allah'ın göndereceği bir Peygamberin ortaya çıkmasının zamanı yaklaştı. Biz ona tabi olacağız ve Ad ile İrem'in katledildikleri gibi onunla beraber savaşıp sizleri katledeceğiz" diyorlardı. Rasûlullah (s.a) bu grupla konuşup onları Allah'a davet ettiği zaman, birbirlerine : "Allah'ın adına yemin ederim ki, iyi bilin, bu, yahudilerin kendisiyle sizi tehdid ettikleri Peygamber'dir. Sizden önce ona ulaşmasınlar" deyip Rasûlullah'ın davetini kabul etmişler, Onu tasdik edip, İslâm hakkında anlattıklarını kabul etmişlerdi. Ve "Biz miletimizi, hiçbir milletin içinde bulunmayan bir tefrika ve şer içerisinde bıraktık, umarız ki Allah seninle onları biraraya getirir. Onların yanına gidip, onları dine davet edeceğiz. Bu din hakkında seni tasdik ettiğimiz şeyleri onlara anlatacağız. Eğer Allah onları senin etrafında toplarsa, senden daha şerefli bir adam olamaz" dediler. Sonra memleketlerine dönmek üzere Rasûlullah'ın (s.a) yanından ayrıldılar. Ona inanmış ve onu tasdik etmişlerdi. Bana anlatılanlara göre bunlar Hazrec'den altı kişi idiler.(1)

Medine'ye kabilelerinin yanına döndüklerinde, onlara Allah'ın Elçisi'nden bahsettiler. Onları İslâm'a davet ettiler ve bu

(1) İbn-i Hişâm. 70. 83.

anlatılanlara göre bu n lar Hâzrec'den altı kişi idiler.^^^

Medine'ye kabilelerinin yanm a döndüklerinde, on la ra A l lah'ın Elçisi'nden bahsettiler. Onları İslâm 'a davet ettiler ve b u

(l)tb n -iH işâ m .7 0 .8 3 .

haber her tarafa yayıldı. Ensar evlerinde Rasülullah'tan (s.a) konuşulmayan hiçbir ev kalmamıştı"

Şeyban oğullarıyla yapılan görüşmeler başarısızlıkla sonuçlanmış ve Allah, Elçisi'ne Hazrec'den olan bu grubu hazırlamıştı. Rasülullah'ın Hazrec hakkında geçmiş bir tecrübesi vardı. Hazrec'den büyük bir heyet, Evslilere karşı Kureyş'lilere ittifak yapmak için Mekke'ye gelmişti. Rasülullah onları davet ettiğinde sadece Yâfi adında bir genç kendisine inanmış, bunun üzerine onu kınamışlar "Biz bunun için gelmedik" diyerek onu yermişlerdi. Sonuç olarak Hazrec'in ittifak girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmış ve bir müddet sonra Buas harbi başlamıştı.

Rivayettende anlaşılacağı gibi, Rasülullah'la (s.a) bu grubun karşılaşması ayak üstü olmuş ve Rasülullah onları konuşmak için oturmaya davet etmişti. Bu, Allah'ın davasına bahşettiği bir lütuftu. Rasülullah onlara yahudilerin dostları olup olmadıklarını sorarak kimliklerinden emin olmuştu. Yahudilerden sürekli duydukları için, Allah'dan, Kitap'tan ve Peygamber'den sözetmenin onlara yabancı gelmiyeceğini biliyordu. Onlar bu sözleri ilk defa duymuyorlardı. Rasülullah onları Allah'a davet etti, İslâm'ı anlattı ve onlara Kur'ân okudu. Hazrecliler, İslâm hakkındaki konuşmayı dinlemeye hazırdılar. Yahudilerin karşısında devamlı bir eziklik hissetmekteydiler. Onlar ümmi idi. Yahudilere karşı koyacak ilmi bir potansiyele sahip değildiler. Onların karşısında ne diyeceklerini bilmeksizin şaşkın bir vaziyette duruyorlardı.

Öte yandan yeni bir peygamberin geleceği Yesrib'de zaten konuşulup duruyordu. Hatta yahudiler onları bu peygamberle tehdid ediyorlardı. Onun için, Rasülullah'ın sözünü duyduklarında: "Allah'ın adına yemin ederimki, bu yahudilerin kendisiyle sizi tehdid ettikleri Peygamber'dir, sizden önce ona ulaşmasınlar" demişlerdi. Öyleyse davetçi, davetini yaparken uygun olan özel ortamlardan istifade etmelidir. Bununla beraber Allah'a davet ettiği kişilerin kültürel seviyelerini dikkate almalıdır. Dava için bir çıkış merkezi ve esas teşkil edebilecek bir memleketten ilk defa bir grup topluca müslüman oluyordu. Özellikle de bu grup: "Biz milletimizi, hiçbir milletin içinde bulunmayan bir tefrika ve şer içerisinde bıraktık. Umarız ki, Allah seninle onları biraraya getirir. Onların yanına gidip, onları senin davana davet edeceğiz. Bu din hakkında, seni tasdik ettiğimiz şeyleri onlara anlatacağız. Eğer Allah onları senin etra-

etmelidir. Bununla beraber Al lah'a d a v^ ettiği kişilerin kültürel seviyelerini dikkate alm alı dır. Dava için hir ^ k ış m erkezi ve esas teşkil edebilecek bir memleketten ilk defa bir grup topluca m üslüm an oluyordu.

Özellikle de bu grup: "Biz milletimizi, hiçbir milletin içinde bu lunmayan bir tefrika ve şer içerisinde bıraktık. U m arız ki, Al lah seninle onlan biraraya getirir. Onlarm yanına gidip, on la n senin davana davet edeceğiz. Bu din hakkında, seni tasdik etti ğimiz şeyleri onlara anlatacağız. Eğer Allah on la n senin etra

fında toplarsa, senden daha şerefli bir adam olamaz." diyerek bu davayı yüklenmeye hazır olduklarını belirtmişlerdir.

Bu altı kişinin müslüman olması, yeni bir ümit çekirdeğini ortaya koymuştur. Medine'de Rasülullah (s.a) için ortam hazırlamışlar, ihtilafları azaltmışlar, inanan ve tasdik eden bu altı kişi orada tebliğin öncüleri olmuşlardır.

Burada söz konusu olan altı kişi Allah'ın dinine girdikleri için, Rasülullah'ın onlara himaye ve yardım talebinde bulunmadığını görüyoruz. Rasülullah burada dikkatini, Allah'ın dini için yeni bir çıkış noktası olacak, davanın mevkilerini tümüyle değiştirecek, iyi bir merkeze yöneltmiştir.

Bu altı kişi Hazrec ve Evs saflarında Allah'ın dinine çağrıda büyük bir rol oynamışlardı. Onların sayesinde İslâm'ın haberi Medine'de yayılmış, Ensâr evlerinden Rasülullah'ın (s.a) anılmadığı hiçbir ev kalmamıştı. Belki de peygamberliğin onbir yılı içerisinde davanın geçirmiş olduğu bu yıl, geçen on yıldan daha bereketli idi. Belki de İslâm'ın bu beldede yayılması, geçen on yıl zarfında Mekke'deki yayılışından çok daha hızlı olmuştu.

Uzun bir sabır ve azimli bir mücadeleden sonra, dava uygun bir ortam ve münasip bir hava bularak bu altı kişinin elinde yeni bir döneme giriyordu.

Bu sene içerisinde, Rasülullah'ın (s.a) diğer kabilelerle görüşmeler yaptığı hakkında hiçbir rivayet yok elimizde. Bu seneden gelecek mevsimin panayırına kadar Peygamberimizin hayatıyla ilgili herhangi bir habere de rastlamıyoruz.

Altıncı Özellik
BİRİNCİ BİAT VE SONUÇLARI

İbn İshâk şöyle demektedir:

"Ertesi sene geldiğinde panayır mevsiminde Ensâr'dan on iki kişi geldi. Rasülullah (s.a) onları Akabe'de karşıladı. Rasülullah'ı kendi aileleri gibi koruyup, muhafaza etmek üzerine biât ettiler. Bu olay, kendilerine savaş farz kılınmadan önceydi. Aralarında Esâd bin Zürâre, Raif bin Malik, Ubâde bin Sâmit ve Ebu Heysem bin Tiyhan gibi isimler vardı. Ubâde bin Sâmit şöyle demektedir: "Birinci Akâbe biâtına katılanlardan idim. Tam on iki kişiydik. Onu ailelerimiz gibi koruyacağımıza dair Rasülullah'a (s.a) biât ettik. Bu olay savaşın farzedilmesinden

koruyup, m uhafaza etm ek üzerin e biât ettiler. Bu olay, kendilerine savaş .farz kılınm adan önceydi. Aralarında Esâd bin Zürâze, R a if bin Malik, Ubâde bin Sâm it ve Ebu Heysem bin Tiyhan gibi isim ler vardı. Ubâde bin Sâm it şöyle demektedir: “Birinci Akâbe biâtına katılanlardan idim . Tam on iki kişiydik. Onu ailelerimiz gibi koruyacağım ıza dair RasüluUah'a (s.a) biât ettik. Bu olay savaşın fiarzedilmesinden

önce idi. Rasülullah'a (s.a) Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamamız, hırsızlık yapmamamız, zina etmememiz, çocuklarımızı öldürmememiz, kesinlikle bâtıl iftiralarda bulunmamamız ve hayırlı işlerde ona isyan etmememiz üzerine söz verdik. Eğer bunları yerine getirirseniz, size cennet vardır. Eğer bunlardan az da olsa kayarsanız, durumunuz Allah'ın elindedir. İsterse sizi cezalandırır, isterse bağışlar."

İbn İshâk şöyle devam ediyor: "Topluluk Rasülullah'tan ayrılırken, Rasülullah onlarla beraber Musâb bin Umeyr'i gönderdi ve onlara Kur'ân okumasını, İslâmı öğretmesini ve onları dinde bilgi sahibi yapmasını emretti. Musâb Medinenin en iyi okuyucusu olarak anılıyordu. Evs ve Hazrec birbirlerine imamlık yapmayı hoş görmediklerinden, onlara Musâb (r.a) namaz kıldırıyordu."(1)

İlk karşılaşmanın üzerinden bir yıl geçtikten sonra yeni mevsimde on iki kişi Mekke'ye geliyordu. Bu heyetteki yeni durum, heyetin Evs ve Hazrec gibi iki büyük topluluğu temsil etmesiydi. Öyleyse durum, Hazrec'in İslâmi tarafı, Evs'inde cahiliye tarafını temsil ettiği kabilesel savaşın neticesinden ibaret değildi. İslâm'ın ana çekirdeklerini oluşturan bu grup, bir kaç ay içerisinde kabilesel intikam ve kan duvarını aşmış ve tek bir cemaât halinde birleşmeyi sağlamıştı.

Bu biâtda bizi ilgilendiren, aşağıdaki şu noktalardır:

1- İslâmın siyasi çizgisi bütünüyle iç yapıya yönelmişti. Üzerinde önemle durulan yer de Yesrib (Medine) idi. Bu on iki kişinin İslâm'a çağrıyı yaymada büyük rolleri olmuştu. İbn İshâk'ın da dediği gibi, "Medineye, milletlerinin yanına döndüklerinde, onlara Allah'ın Elçisi'nden bahsettiler. Onları İslâm'a davet ettiler ve bu haber her tarafa yayıldı. Ensâr evlerinden Rasülullah'ın (s.a) anılmadığı hiçbir ev kalmamıştı."

Rasülullah Medine'de iç yapıya yönelmiş ve İslâm saflarında fikrin yayılmasına çalışmıştı.

2- Biât, savaş fikrini içermediği için, kadınlar biâtı diye isimlendirilmişti. Savaş, ancak insanın inanç ve fikir yapısının oluşturulmasından sonra öngörülür. Birey ve cemaat iç olgunluğa eriştikten sonra cihada davet edilebilir. Yapısı İslâmi bir biçimde şekillendirilmeden, bir kişinin cihada itilmesi doğru değildir. Böylesi bir kişi, Allah yolunda cihadın kutsallığına vakıf

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.72-73.

2- Biât, savaş fikrini içerm ediği için , kadınlar biâtı diye isimlendirilmişti. Savaş, ancak insam n inanç ve fikir yapısm ın oluşturulmasmdan sonra öngörülür. Birey ve cem aat iç olgun luğa eriştikten sonra cihada davet edilebilir. Yapısı İslâm i bir biçimde şekillendirilmeden, bir kişinin cihada itilm esi doğru de ğildir. Böylesi bir kişi, Allah yolım da cihadm kutsallığm a vakii

(1) İbn-i Hiş&m. c.2. s.72-73.

olamayacağı için aile bağları ve geride kalan malı mülkü onu geri itebilir. Onun için birinci biat savaş kanunlarının dışındaydı ve savaş öncesinin canlı bir tecrübesiydi.

3- Üzerine biât yapılan değerlere gelince, Ubade bin Sâmit'in bize anlatmış olduğu : "...Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamamız, hırsızlık yapmamamız, zina etmememiz, çocuklarımızı öldürmememiz, kesinlikle bâtıl iftiralarda bulunmamamız ve hayırlı işlerde ona isyan etmememiz üzerine söz verdik"(1) şeklinde belirttiği sasları kapsamaktadır.

4- Birinci Akabe biâtına Evs'ten iki kişi katılmıştı. Bu İslâm'ın menfaatine çok büyük bir gelişme demekti. Buâs'taki şiddetli savaştan sonra, Hazrec'ten olan bu altı kişi, kanlı iç çatışmalar durumunu aşmışlar ve ikisi Evs'ten olmak üzere yanlarında yedi kişi daha getirmişlerdi. Demek oluyor ki, Evs ve Hazrec'ten müslüman olanlar cahiliye kalıntıları olan aşiret çatışmalarını aşmışlar, önlerinde açılan yepyeni bir ufka doğru, birlikte yürümenin mutluluğunu yaşamışlardır.

5- Akabe biâtının semeresi olan yeni gelişme, Rasülullah'ın (s.a) Mus'âb bin Umeyr'i (r.a) durumdaki yeni gelişmeleri şahsi olarak kontrol etmesi ve bu yeni dini müslümanlara öğretmesi için, kendi özel temsilcisi olarak göndermesiydi.

6- Medine'deki bu ilk İslâm diplomatı, Allah'ın yardımından sonra, zekası, hikmeti ve olgunluğuyla, bir yıl içerisinde Useyd bin Hudayr ve Sâad bin Muaz gibi Evs'in büyük liderlerini İslâm'a çekebilmiştir. Evs'in liderlerinden olan Abduleşhel oğullarından, kadın, erkek, çocuk, İslâm'a girmedik kimse kalmamıştı. İslâmi akım büyümüş ve Medine'de İslâm devriminin yapılması için ortam hazırlanmıştı. Yöneticilerin yaptığı, bütün bu potansiyeli mücadelenin menfaatine organize etmek olmuştu.

7- Biât şartlarının savaş ve muareke özelliklerini taşımaması ve bu yüzden müslümanların bu biâtı *"kadınlar biâtı"* diye isimlendirmelerine rağmen, bu biât, belirli bir terbiye ve muarekeye taban oluşturma özelliklerini içeriyordu.

Birincisi: İnanç ve fikirdeki ayrılıklardır. "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayız" kelimesi, pratikte bu topluma bir savaş ilân etmek anlamına gelir. Bu onların dinine ve inançlarına karşı yapılan bir devrimdir.

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.75.

oluşturma özelliklerini içeriyordu.

Birinci si: İnanç ve fikirdeki ayrılıklardır. "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayız" kelimesi, pratikte bu toplum a birsavaş ilân etmek anlamına gelir. Bu onların dinine ve inançlarına karşı yapılan bir devrimdir.

(1) îbn-i Hişâm. c.2, s.75.

İkincisi: Ahlak ve gidişattaki ayrılıktır. Bu yolda zina, hırsızlık, kız veya erkek çocukları diri diri gömmek ve iftira atmak yoktur. Cahiliye toplumunun tüm özelliklerine karşı, islâmın güzelliklerini özümseyebilen bir kişi İslâm askerliğine ehil olan ve belli bir müddet sonra kendisine verilecek emirleri uygulamaya kâdir olan kişidir.

Üçüncüsü: Velayetin değişmesidir. Medine yöneticilerine veya kabileye olan itaat bitmiş, Allah'a ve O'nun elçisine itaat başlamıştır. Bu emirlere muhalefet edenler asidirler ve taksirlerinden dolayı hesaba çekilirler. Böylelikle, itaat ve masıyet terazisi, kabile reisinin emirlerine veya kabile adetlerine karşı çıkmakla tartılır olmuştur.

Dördüncüsü: Uygulamada, emirler veren bir otoriteyi değil, vicdan ve maneviyatı esas almaktır. Günahların cezası Allah'tandır, devlet otoritesinden değildir. Vefanın mükafatı da cennettir, hükmeden sultanın maddi bağışı değil.

Kısa olmasına rağmen, küfürle batılı tamamen ayıracak olan bu yeni merhalede, bu terbiyenin verilmesi zaruri idi. Günümüzün İslâmi hareketi bu durumu kendine örnek olarak almalıdır.

8- Bu biâtın işaret ettiği mefhum sabır mefhumudur. Birinci Akâbe biâtının değerlerinden konuşacak olursak, bu meyanda, zamanın hiçbir fonksiyonu olmadığını görüyoruz. Mekkî terbiye tam onüç yıl, Medine'deki terbiye ise iki yıl -bundan biraz çok veya az olabilir- sürmüştür. Buna rağmen Muhacirin ve Ensar'dan İslâm'a ilk girenler aynı seviyede kabul edilirler. Önemli olan terbiyenin kalitesi ve semeresidir, kapsadığı zaman değil. Bunun için Rasülullah (s.a), temsilcisinin Medine'de bulunduğu bir senelik bir zaman zarfı içerisinde hazırlamış olduğu raporu dinlediği zaman, gerekli olan imani hazırlıktan sonra, ikinci Akâbe biâtında silahlı hazırlık için izin vermekte bir sakınca görmemiştir.

Yedinci Özellik
SAVAŞA İZİN VERİLMESİ

"Rasülullah'a (s.a) henüz savaşmak için izin verilmemiş ve müşriklerin kanları ona helâl kılınmamıştı. Allah'a davet, eziyetlere sabır ve cahilleri hoş görmek emrediliyordu. Kureyş, muhacirlerden Rasülullah'a (s.a) tabi olanları ezmiş, onları din-

SAVAŞA İZİN VERİLMESİ

"Rasülullah'a (s.a) henüz savaşm ak için izin verilm em iş ve müşriklerin kanlan ona helâl kılınm am ıştı. Allah'a davet, ezi yetlere sabır ve cahilleri hoş görm ek em rediliyordu. Kureyş, muhacirlerden Rasülullah'a (s.a) tabi ola n la n ezmiş, on la n din-

lerinden dönmek için zorlamış ve vatanlarından sürgün etmişti. Müslümanların kimi zor altında dininden dönmüş gibi gözükmekte, kimi müşriklerin elinde işkence görmekte, kimi de müşriklerin eziyetlerinden kurtulmak için vatanlarından kaçmış vaziyette idiler. Bunlardan kimi Habeşistan topraklarında, kimi Medine'de, kimi de her tarafa dağılmış vaziyette idiler. Kureyşliler Allah'a isyan edip, O'nun kendileri için istemiş olduğu şeref ve izzeti reddedip, O'nun, Peygamberi'ni yalanlayıp, O'nun dinine bağlı olanlara işkence yapıp, onları sürgün ettiklerinde; Allah, Rasülü'ne kendilerine zulmeden ve azgınlık yapan zorbalara karşı savaşma ve onlara üstün gelme iznini verdi. Allah Teala'nın Rasülü'ne savaş izni verdiği, müşrikleri öldürmeyi ve onların kanlarını helâl kıldığı ayetlerden, ilk nâzil olanı, Urve bin Zübeyr ve alimlerin diğerlerinden bana bildirilene göre Allah Teala'nın, şu ayeti kerimesidir. *"Haksızlığa uğratılarak kendilerine savaş açılan kimselere, karşı koymaya izin verilmiştir. Şüphesiz Allah onlara yardım etmeye kâdirdir. Onlar haksız yere ve "Rabbimiz Allah'tır" dediler diye yurtlarından çıkarılmışlardır. Allah, insanların bir kısmını diğeriyle savmasaydı; manastırlar, kiliseler, havralar ve içinde Allah'ın adı çok anılan câmiler yıkılıp giderdi. And olsun ki Allah'a yardım edenlere (O'nun emir ve yasaklarına uyanlara) O da yardım eder. Doğrusu Allah kuvvetlidir, güçlüdür. Onları biz yeryüzüne yerleştirirsek namaz kılarlar, zekât verirler, iyiliği emreder ve kötülükten menederler. Bütün işlerin sonucu Allah'a aittir"* (Hâcc: 39-41) Yani ben, zulme uğradıkları için onlara savaşmayı helâl kıldım. Kendileriyle diğer insanlar arasında olan olaylarda onların hiçbir günahı yoktur. Onlar sadece, müslümanlıklarını ortaya koydular, namaz kıldılar, zekat verdiler, iyiliği emrettiler ve kötülükten menettiler. Bunlar Peygamber (s.a) ve onun ashâbıdır." (1)

Bu sözlerin açıklanmaya ihtiyacı yoktur. İkinci Akâbe bi'âtı, iki merhale arasındaki bir ayırımdı: *Sözle karşı koyma merhalesi ile, silahla karşı koyma merhalesi.* Bu iki biâtı karşılaştırmak bizlere İslâmi hareketin, çeşitli geçiş dönemlerini açıklamaktadır. Yani bu özellikle şunu belirtmektedir; İslâmi hareketin savaşmak için izin verilen ortamın şartlarını dikkate alarak, onun ışığı altında, şimdiki durumunu gözden geçirip,

(1) Tehzib Es-Siyre. 108-109.

Bu sözlerin açıklanm aya ih tiyacı yoktur. İkinci Ak â be bi'â'tı, iki merhale arasındaki bir ayınm dı; *Sözle karşı koym a merhalesi ile, silahla karşı koyma merhalesi.* Bu iki biâtı ka r şı laştırmak bizlere İslâmi hareketin, çeşitli geçiş dönem lerini açıklamaktadır. Yani bu özellikle şunu belirtm ektedir; İslâm i hareketin savaşmak için izin verilen ortamın şartlarını dikkate alarak, onun ışığı altında, şim diki durumunu gözden geçirip.

(1) Tehâb Es-Siyre. 108-109.

düşmana silahla karşı koyma merhalesinin planını çizmesi gerekir. O gün Rabbani bir emirle Mekke'de savaşa başlama kararının verilmesi, bugün de savaş izninin verildiği şartların oluşması durumunda bu emrin uygulanması gerektiği anlamına gelmektedir. Hareketi yönetenlerin görevi, bu şartları iyi belirlemektir. Bu meyanda açıklanması gereken bir durum da: "Savaşa izin verilmesinin başka, savaşa başlamak ve onun metodunu tayin etmenin de başka bir şey olduğudur."

Burada, görüşler arasındaki ayrılığın sebebi olan çok ince bir fikri tedavi etmemiz gerekiyor. Bu fikir: Tevbe suresindeki cihad farizesi ve bu konudaki nihai hüküm ile, günümüzde savaşa izin verilmesi konusu arasındaki bağlantıyı nasıl kuracağımızdır. Eğer İslâm'da savaş için verilmiş olan nihai hükümler kıyamet gününe kadar geçerli ise -ki bu haktır- günümüzde savaşa izin verilmesi konusunu zikretmenin bir anlamı var mıdır? Savaşa izin verilmesi konusu belirli bir merhaleye ait hüküm olup o merhalede tamamlanmıştır. Allah Teala: "...Bugün, size dininizi bütünledim, üzerinize olan nimetimi tamamladım, din olarak sizin için İslâmiyet'i beğendim.." (Mâide: 3)buyurmaktadır. Ben, bu iki hüküm arasında bağlantı kurmada bir sakınca görmüyorum. Neticede ikisi de aynı sonuca ulaştırmaktadır.

Fıkıh âlimleri cihâdın bazı hallerde farz-ı ayn olduğunu, fakat kendisiyle beraber savaşa gireceği bir imam bulunmadığı takdirde, cihadı terkeden kişinin günahkar olmayacağını söylemişlerdir. Öyleyse bir müslüman, kafirlerle savaşmak için sancağı altına gireceği müslüman bir cemaat ve imamın bulunmaması halinde, savaşması farz-ı ayn olduğu halde, savaşmadığından dolayı günahkar olmamaktadır. Bu mananın özü, ikinci bir anlayışı gerektirmektedir. O da: Varlığını sürdürmeye, kendini ispatlamaya ve düşmanlara karşı koymaya gücü yeten müslüman bir cemaâtın ve onu yöneten müslüman bir liderin oluşmasına kadar- bu merhalede malı, canı ve ırzı korumak için yapılanlar hariç- ferdi olarak kişilerin savaşmasına izin verilmemiştir. Öyleyse, her iki durumda da savaşın başlangıcını belirleyen makam, müslüman cemaatle, bunun için şartları münasip bulan yönetici kadrodur.

İslam'ın, uygulanması müslüman bir imam ve yöneticinin varlığına bağlı olan had ve kısas gibi sabit ve nihai hükümlerinin, müslüman bir imam olmadığı takdirde geçerliliğinin kalk-

merhalede malı, canı ve ırzı korum ak için yapı lanlar hariç- ferdi olarak kişilerin savaşmasma izin verilmemiş tir. Öyleyse, her iki durumda da savaşın başlangıcım belirleyen makam, müslüman cemaatle, bunun için şa r t la n m ünasip bu lan yönetici kadrodur.

İslam'ın, uygulanması m üslüm an bir im am ve yöneticinin varlığına bağlı olan had ve kısas gibi sabit ve nihai hüküm leri nin, müslüman bir imam olm adığı takdirde geçerliliğinin kalk-

ması söz konusu değildir. Bu hükümler nazari olarak mevcuttur ve bunları terk eden müslümanlar günahkardırlar. Fakat pratik olarak bu hükümlerin uygulanması, cihad sancağını taşıyıp düşmanlara galip gelen müslüman bir cemaatin islâm hakimiyetini kurmasına bağlıdır. Had, kısas ve cihad hükümleri müslüman bir yöneticinin bulunmasına ve onun gücüne bağlıdır. Allah Teala: *"Biz onları yeryüzünde yerleştirirsek namaz kılarlar, zekât verirler, iyiliği emreder ve kötülükten menederler..."* (Hâcc: 41) buyurmuştur. İnsanların, namaz, zekat, iyiliği emretmek ve kötülükten menetmek gibi farizeleri uygulamaları için ilk önce yeryüzünde yerleşmeleri -yerlerinin sağlamlaşması- gerekir. Ferdi bir uygulama yoktur. Ferdi uygulamada herhangi bir yetersizlik veya acizlik söz konusu değildir. Bu hükümleri farz olarak insanlar üzerinde uygulamada yetersizlik söz konusudur. Müslümanlar ne kadar yerlerini sağlamlaştırırlarsa, İslâmi hükümleri uygulamaya o kadar muktedir olabilirler. Bu meseleyi bu çerçeveler içerisinde anlamaya ne kadar da ihtiyacımız var. Bunu doğru anlamış olsak, insanların üzerine olur olmaz hükümler yükleyip, sonra da onları inanç ve din bozukluğuyla itham etmeyiz.

Sekizinci Özellik
DEVLETİN KURULUŞ GÖRÜŞMELERİ İÇİN HAZIRLANMAK

Kâb bin Malik şöyle diyor:

"Kavmimizden bazı müşriklerle beraber hac için çıkmıştık. Namaz kıldık ve bazı bilgiler edindik. Aramızda büyüğümüz ve efendimiz olan Berâ bin Mâ'rur vardı... Rasülullah'la (s.a) teşrik günlerinin ortasında Akâbe'de buluşmak için sözleştik. Hacı bitirdikten sonra, Rasülullah'la buluşmak için sözleştiğimiz gece geldiğinde, yanımızda büyüklerimizden ve efendilerimizden olan Abdullah bin Amr bin Haram -Ebu Câbir- de vardı. Onu da yanımıza aldık. Müslüman olduğumuzu, kavmimizden olan ve bizimle birlikte bulunan müşriklerden saklıyorduk. Abdullah bin Amr ile konuştuk ve ona : "Ey Eba Cabir! Sen büyüklerimizden ve efendilerimizden birisin. Senin cahiliye üzerine kalıp, yarın bir cehennem odunu olmanı istemiyoruz" dedik. Sonra da İslâm'a davet ettik. Rasülullah'la (s.a) Akâbe'de buluşmak için sözleştiğimizi, kendisine haber verdik. Ebu Cabir

yanımıza aldık. Müslüman olduğumuzu, kavm im izden olan ve bizimle birlikte bulunan müşriklerden saklıyorduk. Ab dullah bin Amr ile konuştuk ve ona ; “E y Eba Cabir! Sen b ü yüklerimizden ve efendilerimizden birisin. Senin cahiliye üzeri ne kalıp, yarın bir cehennem odunu olm am istem iyoruz” dedik. Sonra da İslâm'a davet ettik. Rasülullah'la (s.a) Akâbe'de b u luşmak için sözleştiğimizi, kendisine haber verdik. E bu Cabir

müslüman oldu ve bizimle beraber Akâbe'de bulundu. Bizim temsilcilerimizden idi. O geceyi kavmimizle beraber kâfilemizde geçirdik, gecenin üçte biri geçtiğinde Rasülullah'la (s.a) buluşmak için kafilemizden ayrıldık. Kuşlar gibi sessiz ve gizli hareket ediyorduk. Sonunda Akabe'de bir vadide toplandık. Tam yetmişüç kişiydik. Yanımızda kadınlarımızdan, Nüseybe Binti Kâb ve Esmâ binti Amr bin Adiy adında iki de kadın vardı."

Sonra devam ediyor: "Vadide oturup Rasülullah'ın (s.a) gelişini beklemeye başladık, yanında amcası Abbas bin Abdulmuttâlib olduğu halde çıkageldi. Abbas o zamanlar henüz milletinin dinindendi, ancak kardeşinin oğlunun işine katılmak ve onu desteklemek istemişti. Oturdukları zaman ilk konuşan Abbas bin Abdulmuttâlib olmuştu. Abbas: "Ey Hazrec ehli! (Araplar Ensar'ın bu kolunu Hazrec diye isimlendiriyorlardı- Diğer rivayetlerde Hazrec ve Evs diye bahsedildiği gibi) bildiğiniz gibi Muhammed bizlerdendir. Biz onu, kavmimizden, onun hakkında bizim gibi düşünenlere karşı koruduk. O kavmi içerisinde izzet sahibi ve vatanında muhafaza altındadır. Fakat o size yönelmeyi ve size katılmayı tercih etti. Eğer ona vaad ettiklerinizi yerine getirebilecekseniz ve onu düşmanlardan koruyabilecekseniz, işte siz ve işte yüklendiğiniz mesuliyet. Ama eğer sizin yanınıza geldikten sonra onu küçük düşürüp, teslim edecekseniz, şimdiden onu bırakın, o vatanında ve kavminin içerisinde izzetli ve muhafaza altındadır" dedi.

Bizde ona: "Söylediklerini duyduk, Ey Allah'ın Elçisi, şimdi sen konuş, Rabbin ve kendin için istediklerini al (söyle)" dedik"[1]

Bu takdimden, şu sonuçları çıkarıyoruz:

1- Tarihin şahid olduğu en derin bir siyasi plan içerisinde devletin kuruluş görüşmeleri için yapılan hazırlıklar tamamlanmış ve bunun neticesi olarak İslâm devleti ortaya çıkmıştır. Müşrik Mina hacılarından, Mekke müşrik devletine, Yesrib'in müşrik liderlerinden Medine'deki yahudi devletine kadar Arapların tümünün temsil ettiği şirk çemberinin ortasındaki küçük ve zayıf bir bölgede İslâmi devletin yöneticileri ve ana hatları belirlenmişti. Kelepçenin bileği sardığı gibi, müslümanları her yönden saran bu düşman çemberinin ortasında, tarihte ilk

(1) Tehzib Es-Siyre. 103-104-105.

içerisinde devletin kuruluş görüşmeleri için yapılan hazırlıklar tam am lanmış ve bunun neticesi olarak İslâm devleti ortaya çıkmıştır.

Müşrik Mina hacılanndan, Mekke m üşrik devletine, Yesrib'in müşrik liderlerinden Medine'deki yahudi devletine kadar Arap- lann tümünün temsil ettiği şirk çemberinin ortasındaki küçük ve zayıf bir bölgede İslâmi devletin yöneticileri ve ana h a t la n belirlenmişti. Kelepçenin bileği sardığı gibi, m ü slü m an lan her yönden saran bu düşman çem berinin ortasında, ta r ih te ilk

(D Teh zib E s-Siyre. 103-104-106.

İslâm devleti ortaya çıkmıştı.

2- Sayıları üç yüzü bulan müşrik heyeti içerisinde, müslümanların adedi yetmiş küsuru bulmaktaydı. Bu, müslümanların hareket, intikâl ve iletişim zorlukları içinde olduğu anlamına gelmektedir. Her müslümanın etrafında, onun hareketlerini kontrol eden birkaç müşrik vardı. Buna rağmen, hac esnasında bütün hareketlerin gizli tutulabilmesi, planların başarıya ulaşmasında hayret uyandıracak etkenlerden biridir. Rasülullah'ın (s.a) temsil ettiği müslüman Mekke yönetimi ile Medine'deki müslüman yöneticiler arasında haberleşme sağlanmış, buluşmanın yeri ve zamanı belirlenmiş, hiç kimsenin dikkatini çekmeden de buluşma yapılmış ve aynı zamanda bu sayılı birkaç gün içerisinde, yeni bir kaç kişinin İslâm'a girmesi sağlanmıştı. Belki bu günlerin en önemli hadiselerinden biri de, Medine'nin büyük liderlerinden olan, Berâ bin Mâ'rur ve Abdullah bin Amr bin Haram'ın İslâm'a girmeleridir.

Bazı rivayetlerin işaret ettiğine göre, müslümanıyla müşrikiyle bütün heyetin liderliği Berâ bin Mâ'rur'a aitti. O da müslüman olduğuna göre, yapılması öngörülen buluşmaları belirlemek ona düşüyordu. Kureyş tarafından bilinen meşhur bir şâir olduğu için de kendisine muvâfakat etmesi için Kâb'ı seçmişti.

3- Dâhice yapılan plânın ikinci adımı, buluşma yerine düzenli bir şekilde çıkılmasıydı. Kaâb bunu şu sözleriyle belirtmiştir: "Gecenin üçte biri geçtiğinde Rasülullah'la (s.a) buluşmak için kâfilemizden ayrıldık. Kuşlar gibi sessiz ve gizli hareket ediyorduk. Sonunda Akabe'de bir vadide toplandik. Tam yetmiş üç kişiydik ve yanımızda kadınlarımızdan: Nesibe binti Kaâb ve Esmâ binti Amr bin Adiy adında iki de kadın vardı." Toplantı, hiç kimsenin dikkatini çekmeden müşriklerin kamplarından çıkan bu büyük toplulukla yapılmıştı.

4- Üçüncü adım ise durumun çok iyi organize edilmiş olmasıydı. Bazı rivayetlerin işaretlerine göre, durumdan kimsenin haberi olmaması için vadide nöbet tutulması sağlanmıştı.

Makrizi şöyle demektedir: "Rasülullah (s.a), amcası Abbas ile birlikte çıkageldi. Amcası kavminin dini üzere idi. Yanlarında Ebubekir ve Ali (r.a) vardı. Abbas, Ali'yi vadinin girişine ve Ebubekiri de yolun diğer ağzına gözcü olarak bıraktı. Bu gizli buluşmayı, nöbet ve kontrol vazifesiyle görevlendirilen Ali ve Ebu Bekir'den (r.a) başka, muhacirlerden bile kimse bilmiyordu.

nöbet tutulması sağlanmıştı.

Makrizi şöyle demektedir: "Rasülullah (s.a), amcası Abbas ile birlikte çıkageldi. Amcası kavminin dini üzere idi. Yanlarında Ebubekir ve Ali (r.a) vardı. Abbas, Ali'yi vadinin girişine ve Ebubekiri de yolun diğer ağzına gözcü olarak bıraktı. Bu gizli buluşmayı, nöbet ve kontrol vazifesiyle görevlendirilen Ali Ve
Ebu Bekir'den (r.a) başka, muhacirlerden bile kimse bilmiyordu.

5- Abbas'ın kavminin dini üzerine olduğu halde bu toplantıya katılması ve konuşması -görüldüğü gibi- siyasi bir zaruret-tir. Çünkü, Peygamber'in (s.a) himayesinin bütün zorluklarını o taşımıştı ve mutmain olmak için bu yeni himayenin seviyesini tartmak, ondan emin olmak istiyordu. Kardeşinin oğlunu körükörüne elden çıkaramazdı. Bu durum, müslüman olmayan bazı şahsiyetlerin, yönetici kadro tarafından tam bir güvene sahip oldukları takdirde İslâm'ın menfaatine olan siyasi değişim operasyonlarına katılmalarının mümkün olduğunu belirtmektedir. Başka bir deyişle görünüşte hükmetmekte olan otorite yanlısı, gerçekte ise müslüman yöneticilere bağlı olan şahsiyetler, özellikle siyasi değişim operasyonlarında siyasi grupların yönetimi gibi bir ana göreve sahip iseler ve köklü tecrübeleri varsa, plan yapma ve uygulamaya dahi iştirak edebilirler. Rivayetlerde de belirtildiği gibi, Abbas (r.a) bu buluşmanın uygulamasına katılmış, Ebubekir ve Ali'ye vadiye giden yolların başlarında nöbet tutmayı emretmiştir.

İslâmi hareketin yönetim kadrosunun, müslüman veya gayri müslim olsun, kendisine itaat ve bağlılık gösteren tecrübelerden yararlanması, hatta zorunlu gördüğü takdirde bunları planlama ve uygulamaya ortak etmesi gerekir.

Dokuzuncu Özellik
SİYASİ BEYANNAME (BİAT)

İmam Ahmed, Cabir'den tafsilatlı olarak şunları anlatıyor:

"Cabir: "Ey Allah'ın elçisi, ne üzerine sana biat edelim? diye Rasülullah'a (s.a) sorduk" dedi. O da şöyle dedi:

1- Çalışkanlıkta ve tembellikte söz dinleyip itaât etmeye.

2- Zorlukta ve kolaylıkta infâk etmeye..

3- İyiliği emredip, kötülükten menetmeye.

4- Kınayanın kınamasından çekinmeksizin Allah yolunda çalışmaya.

5- Sizin yanınıza geldiğim zaman bana yardımcı olmanız, kadınlarınızı, çocuklarınızı ve nefislerinizi koruduğunuz gibi beni korumanıza. Bunları yaptığınız takdirde cenneti kazanırsınız."(1)

İbn-i İshâk'ın rivayet ettiği, Kaâb'ın rivayetinin, son kısım-

(1) Râhik El'Mâhtûm. 166.

4- Kınayanın km am asından çekinm eksizin Allah yolunda çalışmaya.

5- Sizin yam mza geldiğim zam an bana yardım cı olmanız, kadınlarınızı, çocuklarınızı ve nefislerinizi koruduğunuz gibi beni korumanıza. Bunları yaptığınız takdirde cenneti kazanır sınız. » (1)

Ibn-i îshâk'ın rivayet ettiği, Kaâb'm rivayetinin, son kısım-

(1) Râhik El'Mahtûm. 166.

larında ise konuyla ilgili olarak şunlar vardır:

"Kaâb şöyle dedi: Ona (Abbas'a) dedik ki: "Senin söylediklerini duyduk. Ey Allah'ın elçisi şimdi sen konuş, Rabbin ve kendin için istediklerini al (söyle)" Bunun üzerine Rasülullah konuştu, Kur'ân okudu, Allah'a duâ etti ve İslâm'ın güzelliklerinden bahsetti, sonra: "Sizinle, kadınlarınız ve çocuklarınızı koruduğunuz gibi, beni korumanız üzerine biat yapmak istiyorum" dedi. Bunun üzerine Berâ bin Mârur, Rasülullah'ın (s.a) elini avuçlarının içine alarak: "Seni peygamber olarak hak ile gönderenin adına yemin ederimki, ailelerimizi koruduğumuz gibi seni de koruyacağız. Ey Allah'ın elçisi sana biat ettik. Allah'ın adına yemin ederim ki biz savaş ve silâh çocuklarıyız, bu bizlere atalarımızdan mirastır." Berâ, Rasülullah'la (s.a) konuşurken Ebu'l Hâysem bin Tiyhan söze girdi: "Ey Allah'ın elçisi bizimle bazı kişiler (yahudilerin) arasında bağlar vardır, biz bu bağları keseceğiz. Allah seni muzaffer kıldığı zaman, bizleri yüzüstü bırakıp, kavmine döner misin?" dedi. Rasülullah (s.a) gülümsedi ve sonra: "Aksine kana kan ve yıkıma yıkım. Ben sizdenim, sizde bendensiniz, savaştıklarınızla savaşırım, barıştıklarınızla barışırım" dedi."[1]

1- Biatın konusunu içeren beş madde gayet kuvvetli ve açık olup, gevşeklik ve tahrif kabul etmez niteliktedir. İslâm üzerine biât etmek başka İslâm devletini kurmak üzerine biât etmek başka bir şeydir. Kişilerin müslüman cemaatin fertlerinden sayılması başka İslâm devletinin onların kanları, canları, malları ve güçleriyle kurulması başka birşeydir. Bu bağlamda baktığımızda ikinci Akabe biâtı savaş ve cihad biâtıdır.

Savaş bir yıkım ve yok etme savaşı değildir. Peygamberlik yönetiminin Medine'ye ulaşmasından sonra, ona yardım etmek maksadıyla, hedefleri belirlenmiş, düzenli bir şekilde planlanmış bir savaştır. Akıtılan her damla kan, hedefe doğru akıtılmalıdır. Sürükleyici kin veya duygusal tepkiler için akıtılmamalıdır. Şartlara göre İslâm, cana eşittir, hatta onlar daha değerlidir. Çünkü kişi onun uğruna canını, malını ve kanını fedâ etmektedir. Kadınını, çocuğunu ve kendini koruduğu gibi, İslâmi yönetimi korumaktadır.

2- Ensarın lideri Berâ bin Mârur hiç tereddüt etmeden, hemen: "Seni peygamber olarak hak ile gönderenin adına yemin

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.85.

onun uğruna camnı, m alım ve kan ın ı fedâ etmektedir. Kadm m ı, çocuğunu ve kendini koru du ğu gibi, İslâmî yönetimi korumaktadır.

2- Ensarm lideri Berâ bin Mârur hiç tereddüt etm eden, h e men: "Seni peygamber olarak hak ile gönderenin adına yem in

(1) tba-i Hişâm. c.2. s.85.

ederim ki, alilelerimizi koruduğumuz gibi seni de koruyacağız. Ey Allah'ın elçisi, sana biat ettik. Allah'ın adına yemin ederim ki biz savaş ve silah çocuklarıyız, bunu atalarımızdan miras olarak almışızdır" diyerek, cevap verdi.

Berâ, burada resmi temsilcidir ve temsilci heyetin başkanıdır. Allah yolunun davetçilerinin gayretleriyle müslüman olan kişidir ve burada kavminin imkanlarını Rasülullah'a (s.a) anlatmaktadır: "Onun kavmi savaş ve silah çocuklarıdır. Bu İslâmi hareket için, bir yandan onların savaş potansiyelini, diğer yandan da bu potansiyeli en iyi bir şekilde nasıl yönlendirebileceğini bilmesi gerektiği anlamına gelir. Böylece kabiliyetli kişiler yerlerini bulur ve savaşçılar kendi sahalarında çalışırlar. Hatta İslâmi hareket kendi gücü ile yardımcı güçleri birleştirerek istenilen rolü eda etmesini sağlamalıdır. Bu güçlerin sahipleri ne kadar çok tecrübe sahibi olurlar ve ne kadar savaşa katılırlarsa askeri planlamada ve savaşta da o kadar başarılı olurlar.

3- Emirler vermek başka, görüşmelerde bulunmak ise başka bir şeydir. Büyük bir müslüman olan Ebu'l Haysem bin Tiyhân (r.a) biâtten önce çok önemli bir konuya değindi. Bu konunun açık olarak çekinmeden ortaya konulması gerekiyordu: "Ey Allah'ın elçisi bizimle bazı kişilerin (yahudilerin) arasında bağlar vardır, biz bu bağları keseceğiz. Allah seni muzaffer kıldığı zaman, bizleri yüzüstü bırakıp kavmine döner misin?" dedi. Rasülullah (s.a) gülümsedi ve sonra: "Aksine kana kan ve yıkıma yıkım. Ben sizdenim, sizde bendensiniz, savaştıklarınızla savaşır, barıştıklarınızla barışırım" dedi.

İşte tarihte eşine az rastlanan, bir asker ile komutan ilişkisi. Bir müslüman ile Peygamber arasında yapılan anlaşmalardan en güzel bir örnek. Muâreke'nin tabiatı yeni durumları gerektiriyordu. Silah taşımak, her şeyi yiyip bitiren, tüketici bir savaş anlamına geliyordu.

Günümüzdeki İslâmi hareket de -meselâ- cihad hareketini üstlenmeden ve silah taşımadan önce güven içerisindeydi. Müslüman gençler devlet kademelerinde vazife yapıp boşlukları doldurmakta idiler. Hatta bir dönem, bazı müslüman gençler halk konseyinde -onların isimlendirdikleri gibi- görev alabildiler.[1] Fakat bunların hepsi cahiliye sistemine hizmet ediyorlardı. Ay-

(1) Yazar burada bazı Arap ülkelerindeki uygulamaları kastetmektedir. (T.A)

Günümüzdeki îslâm i hareket de -meselâ- cihad hareketini üstlenmeden ve silah taşımadan önce güven içerisindeydi. Müs lüman gençler devlet kademelerinde vazife yapıp boşlukları dol durmakta idiler. Hatta bir dönem, bazı m üslüm an gençler halk konseyinde -onların isim lendirdikleri gibi- görev alabildiler.'^' Fakat bunların hepsi cahiliye sistemine hizm et ediyorlardı.'Ay-

(1) Yazar burada bazı Arap ü lkelerindeki u ygulam a la rı kastetm ektedir. (T.Al

nı zamanda bunların hiçbiri kendisinin İslâmi hareketin bir parçası olduğunu ilân etmiyordu. Müslüman olduğu gerekçesiyle yönetimden uzaklaştırılanlar şüphe ve zan üzerine görevden alınıyorlardı.

Cihad üzerine biât yapılmadan önceki durum da buydu. Fakat bundan sonra durum tamamen değişti. Bir kişinin bir operasyona katıldığı veya silahlı bir örgüte katılmayı düşündüğü ve girdiği zannedilirse, bu o kişinin idamı ve yok edilmesi anlamına geliyordu. Hatta bundan da öte aile ve akrabalarının yok edilmesi anlamına geliyordu.

Ebu'l Haysem bin Tiyhan'ın (r.a) değindiği konu budur. Çünkü yahudilerle andlaşmayı bozmak, onlara savaş açmak anlamına geliyordu. Rasülullah'ın (s.a) böyle bir durumda onları yüzüstü bırakıp Mekke'ye dönmesi, müslümanları yahudilerin zulmü altında bırakmak demekti. Böylece yahudiler istediklerini yapacaklar, müslümanları ortadan kaldıracaklardı. Onun için Ebu'l Haysem'in (r.a) Peygamber'le bu konuda tartışmaya hakkı vardı. Ne kadar yükselirse yükselsin, dünyada hangi yönetim, tartışma ortamının üstüne çıkabilir? Kainatta, hangi yönetici hasaba çekilmekten kurtulabilir?

İslâmi hareket içerisindeki her asker, çok iyi bilsin ki, kendisini tek başına ateşin ortasında kıvranır vaziyette bırakıp savaştan çekilen yönetime karşı, bu şekilde itiraz etmesi ve onu hesaba çekmesi hakkıdır.

Yönetimin emriyle dökülen bir damla kan onun boynundadır. Kıyamet günü, o kanı ne için akıttığı ve o kanı niçin kaybolmaktan korumadığı kendisine sorulacaktır.

Kainatın Efendisi'nin, İbn Tiyhan'ın itirazına cevabı ne olmuştur?

"Aksine kana kan, yıkıma yıkım. Ben sizdenim, siz de bendensiniz, savaştıklarınızla savaşır, barıştıklarınızla barışırım. Bu ebediyete kadar kainatta yankılanacak olan bir nidadır. Yönetim tabandan, taban da yönetimden bir parçadır. Varlıkta ve yoklukta birbiriyle bütünleşmiş ve birbiriyle erimiş ortaklardır. Kanları bir, akibetleri bir, musibetleri bir, sorumlulukları birdir. Anlaşmayı yapan lider pozisyonunda olan Rasülullah (s.a), askerlerine savaş açanlara karşı savaşmaya ve onların barıştıklarıyla barışmaya hazır olduğunu belirtmiş, her iki durumda - savaşta ve barışta- kendilerinin esas olduğunu vurgulamıştır.

4- Rivayetlerden anladığımız son mulahaza şudur: Ensar

tabandan, taban da yönetimden bir parçadır. Varlıkta ve yoklukta birbiriyle bütünleşmiş ve birbiriyle erimiş ortEÜdardlr. Kanlan bir, akibetleri bir, musibetleri bir, soru m lu lu klan bir dir. Anlaşmayı yapan lider pozisyonunda olan Rasülullah (s.a), askerlerine savaş açanlara karşı savaşmaya ve on la n n ba n ştık - lanyla banşm aya hazır olduğunu belirtmiş, h er ik i duru m da - savaşta ve banşta- kendilerinin esas olduğunu vurgulam ıştır.

4- Rivayetlerden anladığımız son m ülahaza şudur: E n sa r

(r.a) Ebu'l Haysem'in mulahaza ve itirazıyla yetinmiştir. Onun bu itirazı, genelin görüşünü yansıtıyordu. Rasülullah da ona cevap verirken, onun geneli temsil ettiğini göz önüne alarak cevap vermiştir.

Bu itiraz gayet yöntemli ve meşru bir itirazdı. Olur olmaz, kargaşa çıkarmak için ortaya atılan türden değildi. Bunun manası şudur; düzenli bir hareket içerisinde, tenkid, itiraz ve hesaplaşma, genellikle şeri ve ölçüler içerisinde yapılır. Her kardeşin kendi keyfince konuştuğu kargaşa ortamı içerisinde değil. Günümüzde, bu ölçüleri İslâmi hareket içerisinden oluşan şurâ meclisi temsil etmelidir. Yönetim kurulunu hesaba çekecek, şeri ve yapıcı tenkidleri yöneltecek, münakaşaya girecek ve ortaya kaideler hakkında görüşler sunacak olan bu meclistir. Yönetim kurulunun da bütün sorulara cevap vermesi ve görüşleri değerlendirmesi gerekir. Böylece örgüt kuvvetini, birliğini ve devamlılığını güvence altına almış olur.

Onuncu Özellik
BEYANNAMENİN KARARA BAĞLANMASI

Büyük İslâm âlimi Mubarek Fûri, **Er-Rahik El-Mahtum** adlı kitabında şöyle söylüyor:

"Biat şartları hakkındaki görüşmeler tamamlandıktan ve biat yapmak için topluca karar verildikten sonra, peygamberliğin 11 ve 12. yıllarında, müslüman olanlarda ilk topluluğa mensub iki kişi birbirinin peşisıra kalkarak durumun ehemmiyetini kavramış ve ne yapması gerektiğinin bilincine varmış insanlar olarak kendilerini göstermişlerdir.

İbn İshâk şöyle demektedir:

Biat için toplandıklarında Abbas bin Ubade bin Nadile: "Bu adama ne üzerine biat ettiğinizi biliyor musunuz?" diye sordu. "Evet" dediler. O da: "Siz kırmızısıyla , siyahıyla bütün insanlarla savaşmak için ona biat ediyorsunuz. Eğer mallarınızın musibete uğrayıp yok olduğunu, eşrafınızın öldürüldüğünü gördüğünüzde onu teslim edecekseniz, bu işi şimdiden bırakın. Allah'ın adına yemin ederim ki, böyle yaptığınız takdirde, dünya ve ahirette hüsrana uğrarsınız. Eğer mallarınızın yok olmasına ve eşrafınızın öldürülmesine rağmen, sizi davet ettiği şeyde ona bağlı kalacaksanız, onu alın. Allah'ın adına yemin ederim ki bu, dünya ve ahirette sizin için hayırlıdır" dedi. "Biz mallarımızın

musibete uğrayıp yok olduğunu, eşrefinizin öldürüldüğünü gör düğünüzde onu teslim edecekseniz, bu işi şimdiden bırakın. Al- lah'm adına yemin ederim ki, böyle yaptığınız takdirde, dünya ve ahirette hüsrana uğrarsınız. E ğer m allarm ızın yok olm asm a ve eşrafmızm öldürülmesine rağmen, sizi davet ettiği şeyde ona bağh kalacaksanız, onu ahn. Allah'ın adına yem in ederim ki bu, dünya ve ahirette sizin için hayırlıdır" dedi. "Biz m a lla rım ızın

yok olması ve eşrafımızın katledilmesi bahasına onu kabul ediyoruz. Ey Allah'ın Rasülü, eğer buna bağlı kalırsak, bizim çıkarımız nedir?" dediler. O da: "Cennettir" diye karşılık verdi. "Elini uzat" dediler. Elini uzattı ve ona biat ettiler.

Diğer bir rivayette de Cabir şöyle demektedir: "Rasülullah'a (s.a) biat etmek için kalktığımızda yetmiş kişinin en küçüğü olan Esâd bin Zürâre onun elinden tutarak: "Ey Yesrib halkı biraz yavaş olun, biz onun Allah'ın Elçisi olduğunu öğrenmeden develerin döşlerine vurmadık (kendisi için sefere çıkmadık), bugün onu memleketinden çıkarıp yanımıza almak, bütün Araplardan ayrılmak, seçkinlerinizin öldürülmesi ve kılınçların sizi biçmesi demektir. Eğer bütün bunlara sabredecekseniz onu alın. Şüphesiz Allah mükafatınızı verecektir. Ama eğer kendinize bir zarar gelmesinden korkuyorsanız, o sizi Allah katında mazur görecektir" dedi. Bunun üzerine: "Ey Esâd! Elini bizden çek (Bizi önlemeye çalışma), Allah'ın adına yemin ederiz ki, bu biatı ne bırakır, ne de ondan vazgeçeriz" dediler."[1]

İbn Tiyhan'ın değindiği durumun tam aksinin de ortaya çıkması gerekiyordu. O da şu şekilde ortaya çıktı.

1- Kırmızısıyla siyahıyla bütün insanlara karşı savaşmak.

Bütün Araplardan ayrılmak.

Seçkin ve büyük şahsiyetlerin öldürülmesi. Mala ve ırza halel gelmesi.

İşte Akâbe gününde muarekenin tabiatı nasıl idiyse, günümüzde de muarekemizin tabiatı odur.

Şunun kafalarımıza iyice yerleşmesi gerekir. Bugün bütün dünya bize karşıdır, bütün dünya bizimle savaşmaktadır ve bütün dünya Allah'ın hükümleriyle hükmedecek olan İslâmi hareketin başarılı olmasına razı değildir. Yine şunu kafalarımıza iyice yerleştirmeliyiz ki, önceleri olduğu gibi, günümüzde de okyanustan, halice kadar (Atlas okyanusundan-Basra körfezine kadar) bütün Araplar bize ve bu harekete karşıdır. Durumun bu şekilde açık, belirgin ve berrak olması gerekir.

Bu durumda, kim bizimle ittifaka razı olabilir? Hangi siyasi müttefik bu gidişata razı olabilir? Bizimle ittifaka razı olan siyasi müttefikler, ancak bizim zafere ulaşacağımızı anladıkları zaman buna râzı olmaktadırlar. Bu tip olaylarda onlara şâhid olmamam Cenâb-ı Allah'ın bana bahşettiği büyük bir nimetidir.

(1) Râhik El-Mahtum. 167-168.

bu şekilde açık, belirgin ve berrak olması gerekir.

Bu durumda, kim bizimle ittifaka razı olabilir? Hangi siyasi müttefik bu gidişata razı olabilir? Bizimle it tifaka razı olan si yasi müttefikler, ancak bizim zafere ulaşacağım ızı anladıkları zaman buna râzı olmaktadırlar. Bu tip olaylarda onlara şâhid olmamam Cenâb;i Allah'ın bana bahşettiği büyük bir nim etidir.

(1) Râhik El-Mahtum. 167-168.

Mücadelenin tabiatını öğrendiğimiz zaman hareketin tabiatını da öğrenmiş oluruz. Sağlam temeller üzerindeki her ferdin, bu mücadelenin tabiatını öğrenmesi gerekir. Sarısı ve siyahıyla bütün insanlara karşı savaşmak zorunda olacağını, bütün Araplardan ayrılacağı, malının ve ırzının saldırıya mâruz kalacağını bilmelidir. Bütün bunları öğrendikten sonra, ya biat etmeli ya da biatı reddetmelidir. Mümtehine suresinde geçtiği gibi(*) sadece kadınlar biatı üzerine de kalabilirler. Ama erkekler biatının, savaş biatının sınırları, şartları ve tabiatı budur.

İslâmi hareket kendisine bağlı olanlara karşı çok sadık ve açık sözlü olmalı, onları aldatmamalı, zaferin iki yay aralığı kadar, belki de daha yakın olduğunu telkin edip onları güzel düşlerle uyuşturmamalıdır. Gerçeklerin açıkça ortaya konması gerekir. Böylece, ciddiyetin, dürüstlüğün kendine özgü gücünden yararlanılmış olunur. Nerede ve ne durumda olduğumuzu bilirsek, ne yapmamız gerektiğini de daha kolay kavramış oluruz. Biz Alah Teala'ya Rasulü'nden daha yakın ve Allah için Rasülullah'ın (s.a) sahabesinden değerli değiliz. Gidiş yolu budur. Kim bu esâsa razı olursa, hoşgeldi safa geldi, buyursun gelsin ve biat etsin. Kim buna razı olmazsa, bu onun kendi bileceği bir iştir. Fakat aldatma, gizlilik, kapalılık ve hoşgösterme olmamalıdır. Mücadeleyi tahrif etmek isteyenler, ve neticelerine katlanamayacak olanların yeri, daha yolun başındayken safın dışında olmalıdır. Yolumuz uzun, zor ve güçlüklerle doludur İşte Ensar'ın liderleri, onlar mücadelenin bilincinde idiler. Kendilerine bağlı olanları aldatmadılar. Onları hayal alemine sürüklemediler, aksine, biatı durdurup durumun tehlikesini, neticesini açıkladılar. Getirebileceği güçlük ve belaları belirttiler. Sonra ne oldu?

2- "Biz mallarımızın yok olması ve eşrafımızın katledilmesi bahasına, onu kabul ediyoruz. Ey Allah'ın Elçisi, eğer buna bağlı kalırsak bizim çıkarımız nedir? dediler. O da: "Cennettir" diye karşılık verdi.

İnancı olmayan hangi siyasi müttefik böyle bir çıkarı kabul eder? Cennetin var olduğuna bile inanır mı acaba?

Öyleyse savaş bizim savaşımızdır, mümin askerlerin savaşıdır, yeryüzündeki geniş ve sağlam İslâm temelinin savaşıdır. Özellikle bu merhalede güdülen gaye siyasi ittifaklar oluştur-

* Kadınlar biâtı: Mümtehine sûresi 12. ayette geçmektedir. (Çev.)

bağh kalırsak bizim çıkarımız nedir? dediler. O da: "Cennettir" diye karşılık verdi.

İnana olmayan hangi siyasi müttefik böyle bir çıkarı kabul eder? Ceımetin var olduğuna bile inanır mı acaba?

öyleyse savaş bizim savaşımızdır, müminin askerlerin savaşıdır, yetyüzündeki geniş ve sağlam İslâm temelinin savaşıdır. Ozellilde bu merhalede güdülen gaye siyasi ittifaklar oluştur-

' Kadınlar biâtı; Mümtahine sûresi 12. ayette geçmektedir. (Çev.)

mak değil, küfürle İslâm'ın arasını tamamen ayırmak ve iç yapıya yönelmektir. Şu an içinde bulunduğumuz şartlar Akâbe biatının şartlarıdır, savaş biatının şartlarıdır. Kişisel korunma ve hatta Allah'a davet edebilmek için himaye altına girme merhalesini aşmış bulunmaktayız. İçinde bulunduğumuz merhale, düşmanla açıkça karşı karşıya gelme merhalesidir. Yeryüzü kuvvetlerine karşı savaşma merhalesidir. Cephanemiz sağlam temellerimizdir. Sarısı ve siyahıyla bütün insanlarla savaşmaya, bütün Araplardan ayrı kalmaya, malının ve ırzının saldırıya uğramasına karşılık cennete razı olan, tek mükafat olarak cenneti kabul edip, ahdine sadakatle bağlı kalmaya, hazır olan mümin, işte bizim aradığımız insan tipi budur.

Kendisine biat ettiğimiz Allah Teala'nın katında, Rasulü'nün de (s.a) belirttiği gibi, cennetten başka bir mükafaât yoktur. Zafere ulaşıldığında, biz olmayabiliriz, ama şehitler nesli olabiliriz. Zaferin gelmesi kaçınılmazdır, fakat bize mi? Bunu bilemeyiz. Allah Teala'nın kendisine verdiği söz, bu şartlara bağlı kalanlara, cenneti nasib etmektir. Allah Teala, Rasulü'nün de bu sözü, kendi adına vermesine razı olmuştur. Ama Zafer, Rabbani bir vergidir. Allah Teala, onu, davası için seçtiği bir zamanda nasip eder. Ama düşmanların yardımlarıyla sağlanan zaferler gerçek zaferler değildir. O yardımlardan düşmanların ne çıkarlar umduklarını iyi düşünmek gerekir. İslâm prensiplerine bağlı kalmaksızın elde edilen zaferlerin varacağı son nokta hüsrandır. (Bundan Allah'a sığınırız)

Yeryüzünde İslâm devleti kurulmadan önce bütün insanlara karşı savaş sancağını taşıyan nesle, Allah Teâla'nın katında cennetten başka bir vaâd yoktur.

3- ("Elini uzat" dediler. Elini uzattı ve ona biat ettiler. "Ticaretimiz kazançlıdır, ne bırakır, ne bıraktırırız" dediler. "Ey Esâd! Elini bizden çek -bizi önlemeye çalışma- Allah'ın adına yemin ederiz ki, bu biatı ne bırakır, ne de ondan vazgeçeriz" dediler.)

(Cabir: Cenneti vaâdetti" dedi)

Hadiseye şahid olan iki kadının biati ise söz ile olmuştur. Rasülullah (s.a) kesinlikle yabancı bir kadının elini tutmamıştır.

Görüşmeciler biati kabul ettiler. Bir tek kişi bile çekinmeksizin topluca Rasülullah'a (s.a) biat ettiler. Hatta iki kadın bile, savaş biati üzerine biat etti. İkisi de biatlerine sâdık kaldılar.

(Cabir; Cenneti vaâdetti" dedi)

Hadiseye şahid olan iki kadının biati ise söz ile olmuştur. Rasülullah (s.a) kesinlikle yabana bir kadım n elini tutm am ış tır.

Görüşmeciler biati kabul ettiler. Bir tek kişi bile çekinm ek sizin topluca RasüluUah'a (s.a) biat ettiler. Hatta iki kadm bile, savaş biati üzerine biat etti. İkisi de biatlerine sâdık kaldılar.

Ümmü Ammara (r.a), Uhud günü tam on iki yara alarak gazi oldu. Müseylemetü'l Kezzâb oğlunu parça parça doğradı. Buna rağmen bir an dahi gevşemedi ve tereddüt etmedi. Bu biatle kadınlar birer erkeğe dönüştüler. İçlerinden seçkin kişilerin katledilmesi bahasına tüm insanlara karşı savaşmaya biat ettiler.

Onbirinci Özellik
İSLAMÎ HÜKÜMETİN SEÇİM YOLUYLA TEŞEKKÜLÜ

Mubarek Fûri şöyle diyor:

Biat yapıldıktan sonra Rasülullah (s.a) kavimlerini temsil edecek ve biatın şartlarını uygulamada sorumluluk yüklenecek oniki liderin seçilmesini istedi. "Onlara: "Bana, içinizden yaptıkları işlerde kavminizden sorumlu olacak oniki tane temsilci çıkarın" dedi"[1] Bunun üzerine hemen oniki kişi seçildi, bunlardan dokuzu Hazrec'ten, üçü de Evs'tendi.... Bu temsilcilerin seçilmesinden sonra, Peygamber (s.a) sorumlu liderler olmaları sıfatıyla onlardan başka bir söz aldı. Onlara: *"Siz, havarilerin, İsa bin Meryem'e kefil oldukları gibi, yaptıkları bütün işlerde kavminize kefilsiniz. Ben de kavmime (müslümanlara) kefilim"* dedi. Onlar da: "Evet" dediler.

Evet, mesele henüz bitmemişti. Rasülullah (s.a) her zaman kendisine biat edenlerle iletişim kuramazdı ve bütün İslâm ümmeti bu şekilde biat edemezdi. Onun için, doğrudan doğruya tabandan sorumlu olan bir yönetici kadronun oluşması gerekiyordu.

1- İslâmi sistemde seçim anlayışı, ana anlayıştır. Garip olan şey, İslâmi hareket saflarında bu prensip hakkında tartışanların bulunmasıdır. Bu konuda tartışanların düşünceleri, İslâmda Emir'in, Allah Teala'ya karşı gelmediği sürece tartışılamayan, mutlak hüküm sahibi olduğu ve yönetici kadronun seçiminde geniş tabanın görüşüne itibar edilmeyeceği biçimindedir. Şüphesiz bu düşünce tarzı yanlıştır. Eğer yeryüzünde, müslüman tabana sormadan görüşünü kullanma hakkına sahip biri olsaydı, o da Rasülullâh (s.a) olurdu. Çünkü O Allah Teala'dan vahiy ile desteklenyor ve O'nunla konuşuyordu. Rasülullah (s.a) sorumlu şahısların seçimini kendi yapabilirdi. Birinci Akâbe biatinde kendisine biat etmiş olanlar arasından kimileri-

(1) Er-Rahîk El-Mahtum: 169-170.

dir. Şüphesiz bu düşünce tarzı yanhştır. Eğer yeryüzünde, müs- lüman tabana sormadan görüşünü kullanm a hakkına sahip biri olsaydı, o da Rasülullah (s.a) olurdu. Çünkü O Allah Teala'dan vahiy ile destekleniyor ve O'nunla konuşuyordu. Rasülullah (s.a) sorumlu şahısların seçim in i kendi ya pabilirdi. Birinci Akâbe biatinde kendisine biat etmiş olanlar arasından kimileri-

(1) Er-Rahik El-Mahtum: 169-170.

ni kendisi seçebilirdi. Fakat Rasülullah (s.a) bunu yapmadı. Onun bu davranışı, yöneticinin nasıl seçileceğine yol göstermiş ve seçimde ana prensibin, cemaatın çoğunluğunun özgür iradesine dayanmak olduğunu ortaya koymuştur. Peygamberimiz (s.a) uzaktan veya yakından hiçbir şekilde bu seçime karışmamıştır. Peygamberimizin bu uygulamasından, şûra hükmünün kurallarını ve onun pratik uygulamasını öğrenmeye ne kadar muhtacız.

2- Bir kişinin sorumluluğu, o kişinin yetkisine göredir. Rasülullah (s.a) bu on iki temsilciyi, sorumlu liderler olarak kabul ettikten sonra, onların sorumluluklarını belirlemiştir. Onlara, kavimlerinden müslüman olup Akabe'de biat eden ve Yesrib'de ikamet edenlere kefil olma görevini vermiştir. Kavimlerinden müslüman olanların davranışlarından, disiplininden, itaatinten, bu yeni dinin emirlerine uymalarından ve hükümlerini çiğnememelerinden onlar sorumludur. Rasülullah'ın (s.a) karşısında onlar hesaba çekilecektir. Mademki yöneticinin hükmetme ve yönlendirme yetkisi vardır, öyleyse tabanın yapmış olduğu hatalar yüzünden onlar hesaba çekilir.

3- Rasülullah'ın (s.a) kendi nefsini sorumluluktan muâf tutmamasıyla, peygamberliğin azameti ortaya çıkmaktadır: *"Ben de kavmime (müslümanlara) kefilim"* diyerek, sorumluluktaki eşitliği ilân etmiştir.

Onların (mümin askerlerin), Mekke'deki müslümanların davranışları ve hataları hakkında Rasülullah'la (s.a) tartışmaya hakları vardır. Rasülullah (s.a) kavminden müslüman olanlara kendini kefil gösterdiğine göre, dünyada soru sorulamayacak ve hesaba çekilemeyecek hiçbir kimse yoktur.

4- Evs ve Hazrec arasındaki Buas harbinin kanının daha kurumamış olduğunu hatırladığımızda, seçilmiş olan bu hükümetin sorumluluğunun ne kadar önemli olduğunu görebiliriz. Her an için aralarındaki savaşın yeniden tutuşması mümkündü. Evs ve Hazrec'den oluşan bu koalisyon hükümetinin yerini pekiştirerek, Medine'deki istikrarı garanti altına alması, zor durumları tedavi etmesi ve yeniden bir savaşın çıkmasına engel olması gerekiyordu. Evs'iyle Hazrec'iyle bütün müslümanların tam bir birlik oluşturmaları gerektiğini düşündüğümüz zaman durumun ne kadar zor ve meşakkatli olduğu ortaya çıkıyor. Mühim olan sadece aralarındaki kin'i azaltmak değildi. Mühim olan aralarında karşılıklı sevgi ve saygıdan kaynaklanan bir

dü. Evs ve Hazrec'den oluşan bu koalisyon hüküm etinin yerini pekiştirerek, Medine'deki istikra n garanti altına alm ası, zor durumlan tedavi etmesi ve yeniden bir savaşm çıkmasına engel olması gerekiyordu. Evs'iyle Hazrec'iyle bütün m üslüm an lann tam bir birlik oluşturmalan gerektiğini düşündüğümüz zam an durumun ne kadar zor ve m eşakkatli olduğu ortaya çıkıyor. Mühim olan sadece aralanndald kin'i azaltm şk değildi. Mühim olan aralannda karşılıklı sevgi ve saygıdan kaynaklanan bir

birliğin oluşmasıydı. Hükümet üyelerinin yüksek bir anlayışa sahip olmaları gerekirdi.

Geçen zaman, bu hükümetin ne kadar yeterli olduğunu, bütün bu zorluklarla nasıl başedebildiğini ve Allah'ın yardımıyla nasıl örnek bir cemaat oluşturduklarını göstermiştir. Allah'ın onlara yaptığı övgüyle, müslümanlar için eşi bulunmaz bir örnek teşkil ediyorlardı. Allah Teala onlar hakkında: *"Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, hicret edip de kendilerine gelen kimseleri severler; onlara verilenler karşısında içlerinde bir çekememezlik hissetmezler, kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerinden önde tutarlar. Nefsinin tamahkarlığından korunabilmiş kimseler, işte onlar saâdete erenlerdir"* (Hâşr: 9) buyurmaktadır.

5- İç safları pekiştirmek, nefisleri bir hedefe doğru birleştirmek, tabanı yönetici kadroya kuvvetli bir güven ile bağlamak, kişinin en zor işlerinden biridir. Birbirinden değişik kişilikler, birbirinden uzak duygular ve zaman zaman meydana gelen sürtüşme ve çekişmelerle, yönetici kadrolar imtihan edilirler. Başarısız olunursa, bu ihtilaflar tabandaki saflara ulaşır, şu kişi veya bu kişi etrafında gruplaşmalar olur ve böylece aradaki uçurum büyür, aradaki boşluk kapatılamaz hale gelir.

Bu gibi durumlarda cemaatin emirinin çok büyük bir rolü vardır. Safları toplamada, ihtilafları gidermede, insanları ve grupları uzlaştırmada büyük rol oynar. Aynı zamanda bu safı uzlaştırmaktan ve birbirine bağlamaktan sorumlu olan da odur. Birliğin oluşmasında yardımcı Allah Teala'nın nasib edeceği muvaffakiyettir. Beşerin gücü bunun karşısında aciz kalır. Bu konuda Allah Teâla'nın, Rasülü'ne (s.a) olan şu kavli bizim için yeterlidir:

"Seni ve inananları yardımıyla destekleyen, kalblerini uzlaştıran O'dur. Eğer yeryüzünde olan her şeyi sarfetsen bile, sen onların kalplerini uzlaştıramazdın, ama Allah onları uzlaştırdı. Doğrusu O güçlüdür, hakîm'dir." (Enfâl: 63)

Onikinci Özellik
YÖNETİCİ KADRO MUTAREKEYİ BELİRLİYOR

Mubarek Fûri şöyle diyor:

"Andlaşma tamamlanıp herkes dağılmak üzereyken şeytan-

uzlaştıramazdın, ama Allah onları uzlaştırdı. Doğrusu O güllüdür, hakîm'dir." 63)

On ikinci Özellik
YÖNETİCİ KADRO MÜTAREKEYİ BELİRLİYOR

Mübarek Fûri şöyle diyor:
"Andlaşma tamamlanıp herkes dağılmak üzereyken şeytan-

lardan biri durumu keşfetti. Şeytanın durumu keşfetmesi andlaşmanın son anlarında olmuştu. Onun için, Kureyş liderlerine gizlice durumu bildirmesinin ve bu şekilde Kureyş'in müslümanlara ani bir baskın yapmasını sağlayabilmesinin imkanı yoktu. Şeytan durumu Kureyşlilere hemen bildirebilmek için yüksek bir yere çıkıp, çok keskin bir sesle: "Ey El-Ehâşib halkı (El-Cebacib),(*) sizinle savaşmak üzere toplanan Muhammed'le onun yanındaki gruba bir şeyler yapamaz mısınız?" diye bağırmaya başladı. Rasülullah (s.a); "Bu Akâbenin habisi, Ey Allah'ın düşmanı, Allah'ın adına yemin ederim ki, senin yüzünden burayı boşaltacağız" dedi, sonra oradakilere kafilelerine dönmeleri için emir verdi.

Şeytanın sesi duyulduğu zaman, Abbas bin Nadile: "Seni hak ile gönderenin adına yemin ederim ki, eğer istersen, yarın kılıçlarımızla Mina halkına bir baskın düzenleriz" dedi. Rasülullah (s.a): *"Henüz bununla emrolunmadık, fakat kafilenizin başına dönün"* dedi. Onlar da kafilelerine dönerek, orada sabahladılar."(1)

Dünya tarihinde eşine rastlanmayan bu biat yapılırken, yeryüzünün tâğutları nerede idiler? Liderleri biat ederken Medine müşrikleri nerede idiler? Allah'a karşı çıkan ve Rasulü'nü yalanlayan Kureyş nerede idi? Biat bitip, bu seneden sonra hiçbir müşriğin hacc yapamayacağı ve Kâbe'de çıplak tavaf edilemeyeceği kararlaştırılırken, bütün müşrik hacılar nerede idiler? Bütün bunları, kendilerine göre, arslanın ağzındaki lokma pozisyonunda olan yetmiş kişiye çok yakın bir yerde bulunan düşmanlara söylüyoruz. Yeryüzünün hükümdarları olan Kisrâ'yı, Kayser'i onların köle ve müttefiklerini katmıyoruz. Bütün bunlar nerede idiler? Hepsi istirahate çekilmişlerdi. Allah Teala bu mümin grubu muhafaza ediyordu.

Uyumayan tek bir kişi vardı. O da kininden dişlerini gıcır-

(*) Arapçada El'Ehâşib kelimesi, kılınçların güzel bir şekilde nakışlanıp, parlatılmış olan demir kısımlarına denir. O zamanlar ise Araplar Mekke ve Mina halkına (El-Ehaşib halkı) derlerdi. Yukarıda yazar parantez içinde (El-Cebacib) kelimesini kullanmıştır. Bu kelime davul ve işkembe anlamına gelir. Eskiden Araplar Mina'da kesimin yapılıp, işkembelerin atıldığı yere (El-Cebacib), ora halkına da (El-Cebacib halkı) derlerdi. Rivayette geçen Abbas'ın, "Mina halkına bir baskın düzenleriz" sözü bu manayı desteklemektedir. (T.A)

(1) Er-Râhik El'Mahtûm. 170.

akışlan ıp, par- latılım ş olan dem ir kısım la rm a denir. O za m an la r ise Araplar M ekke ve Mina halkına CEl-Ehaşib h alkı) derlerdi. Yu k a r ıda ya za r pa ra n tez için de (El-Cebacib) kelim esini kullanm ıştır. Bu kelim e da vu l ve işkem be a n la m ı n a gelir. E skiden Araplar M in a 'da kesim in yapılıp, işkem belerin a t ıld ığı yere (El-Cebacib), ora h alkm a da (E l-Cebacib h alkı) derlerdi. Rivayette ge çen Abbas'm, "Mina h alkm a bir baskın düzenleriz" sözü bu m a n ayı destek lemektedir. (TA.)

(1) Er-Râhik El'Mahtûm. 170.

datan ve pişmanlıktan parmaklarını ısıran, lanetlenmiş şeytandı. Yeryüzündeki bütün müttefiklerinin gelmesini bekledi, onlardan hiçbiri bu tehlikeli biatı bozmak için harekete geçmeyince, kendini tutamayıp: "Ey El-Ehasib ehli! Sizinle savaşmak üzere toplanan Muhammed'le, onun yanındaki gruba bir şeyler yapamaz mısınız?" diye bağırmaya başladı. Öyleyse şeytan, Allah yolunda cihâd için yapılan bütün biatları bozmak için hiç uyumadan beklemektedir. Kendini ve müttefiklerini bu harbin dışında kabul etmemiştir. Bu onun görevidir. Bütün bu zaferleri gerçekleştiren Peygamberimizin (s.a) siyasi dehası şeytanı altetmişti. Müşrikler de birer ölü gibi gaflette idiler, ne olup bittiğinin farkında bile değillerdi. Bu olayda günümüzdeki İslami hareketin ders alacağı bir çok hikmet vardır.

Şeytanın bu nidâsı karşısında, biat edenler kınlarından çekmek üzere ellerini kılıçlarının kabzalarına koyup: "Ey Allah'ın elçisi, eğer istersen yarın kılıçlarımızla Mina halkına bir baskın düzenleriz" dediler. Biat henüz yapılmış olmasına rağmen, biatın bentlerini uygulamaya hazır idiler. Hatta bundan daha da fazlasına, Rasulüllah'ı (s.a) Mekke'de korumaya hazırdılar.

Bunun akabinde Peygamberimizin yüce cevabı geldi: *"Henüz bununla emrolunmadık. Fakat kafilelerinizin başına dönün."*

Ani bir tepki ve büyük bir heyecan ile yetmiş kişinin şehid düşebileceği bir savaşa girmekle plansız olarak dökülen ve hedefe doğru akıtılmayan her damla kanın sorumluluğu arasında ne kadar fark vardır. Allah katında müslümanın kanı Kâbe-i Müşerrefe'den daha hürmetlidir. Bu kan karşılıksız olarak nasıl dökülebilir?

Savaşın vakti henüz gelmemiştir, fakat savaşa hazırlanmak gerekir. Savaşın yerini ve zamanını Peygamber (s.a) belirleyecektir. Askerlerin görevi de ellerinin devamlı tetikte ve techizatta olmasıdır. Yönetici kadronun görevi ise bundan çok daha büyüktür. Savaşa girmek için çeşitli ihtimalleri gözden geçirmelidir. Çünkü akıtılan her damla kan, kıyamet gününde bu yöneticilerin başlarına dikilip: "Hangi yolda akıtıldık?" diye soracaktır. O zaman ne cevap verecekler.?

Askerin, kendisinden istenilen her anda elinin tetikte olması nasıl görevi ise istenildiğinde o tetikten elini kaldırıp, hiç itiraz etmeden kafilesine dönmesi de görevidir ve uygulaması da-

hazırlan mak gerekir. Savaşın yerini .ve zam am m Peygam ber (s.a) belir leyecektir. Askerlerin görevi de ellerinin devam lı tetikte ve teç hizatta olmasıdır. Yönetici kadronun görevi ise bundan çok da ha büyüktür. Savaşa girm ek için çeşitli ih t im alleri gözden ge çirmelidir. Çünkü akıtılan her damla kan, kıyamet-gününde bu yöneticilerin başlarına dikilip: "Hangi yolda akıtıldık?" diye so racaktır. O zaman ne cevap verecekler.?

Askerin, kendisinden istenilen her anda elinin tetikte olma sı nasıl görevi ise istenildiğinde o tetikten elini kaldırıp, hiç iti raz etmeden kafilesine dönmesi de göre\ âdir ve uygulam ası da

ha zordur. " Fakat kafilelerinizin başına dönün."

Ne yüce bir ders? Ne muhteşem bir ibret?

Bütün hacıların savaşa hazır olması, kılıçlarımızla Mina halkına bir baskın düzenleriz demeleri, dağılmak için verilen bir tek işaretle kafilelerinin başlarına dönüp yetmiş küsür kişinin geldikleri gibi sessizce yerlerine dönerek etraflarındaki uykuya dalmış kişilere karışması, hiç kimsenin onların ne gidişinden, ne de gelişinden haberdar olamayışı, ne muhteşem bir sahne!!!

Onüçüncü Özellik
YÖNETİCİ KADRO İSLAM DEVLETİNİN DOĞUŞUNU BELİRLİYOR

Mübarek Fûri'nin biat konusundaki değerli fikirlerine dönelim:

"Bu haber Kureyş'in kulağına ulaştığında çok büyük bir yankı yaptı, sarsıntı ve üzüntüye sebeb oldu. Çünkü onlar böyle bir biatın canları ve malları için ne gibi sonuçlar doğuracağını çok iyi biliyorlardı. Çok geçmeden Mekke müşriklerinden bir heyet, bu anlaşmaya olan şiddetli kınamayı sunmak için Yesrib halkının kaldığı çadır kampa yöneldiler ve: "Ey Hazrec'liler! Dostumuzu (Rasülullah'ı (s.a) kastediyorlar) aramızdan çıkarmak için geldiğiniz ve bizimle savaşmak üzere ona biat ettiğiniz haberi bize ulaştı. Allah'ın adına yemin olsun ki, sizin yüzünüzden bizimle diğer Araplar arasında savaş çıkması kadar bizi hiçbir Arap boyu kızdıramaz" dediler. Hazrec'in müşrikleri bu biat hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı, herşey gece karanlığında ve tam bir gizlilik içerisinde olmuştu. Onun için müşrikler Allah'a yemin ederek: "Hiçbir şey yoktur, ne olup bittiğini bilmiyoruz" deyip söylenmeye başladılar ve Abdullah bin Ubey bin Selûl'un yanına geldiler, O da: "Bu batıldır. Böyle birşey yoktur. Benim kavmim böyle birşey yapmaz. Yesrib'te olsaydım, kavmim böyle birşey yapmadan önce bana danışırlardı" dedi. Müslümanlar ise birbirlerine bakındılar ve susmayı tercih ettiler. İçlerinden hiçbiri olumlu veya olumsuz konuşmadı. Bunun üzerine Kureyş liderleri müşriklere inanarak geldikleri gibi geri döndüler.

Mekke liderleri döndüklerinde, bu haberin yalan olduğuna aşağı yukarı inanmışlardı. Fakat emin olabilmek için boş dur-

dedi. Müslümanlar ise birbirlerine bakındılar ve susmayı tercih etti ler. İçlerinden hiçbiri olumlu veya olumsuz konuşm adı. Bunun üzerine Kureyş liderleri müşriklere inanarak geldikleri gibi ge r i döndüler.

Mekke liderleıi döndüklerinde, bu haberin yalan olduğuna aşağı yukarı inanımşiardı. Fakat emin olabilm ek için boş du r

madılar, gelen haberleri dinlemeye, araştırmayı çoğaltmaya ve konu üzerinde önemle durmaya devam ederek, sonunda biatın gerçekten de yapılmış olduğunu öğrendiler. Bu da şöyle oldu: "Hacılar vatanlarına dönmek üzere yola çıktıktan sonra, Kureyş süvarileri, Yesriblileri takibe başladı, fakat iş işten geçmişti. Ancak Saâd bin Ubade ile Münzir bin Amr'ı görebildiler ve onları takibe başladılar. Münzir onları atlattı, fakat Saâd'ı yakaladılar. Bineğinin kayışıyla ellerini boynuna bağladılar, vura vura, sürükleye ve saçlarından çeke çeke Mekke'ye getirdiler. Müt'im bin Adiy ve Haris bin Ümeyye gelerek onu müşriklerin ellerinden kurtardılar. Çünkü Saâd Medine'de onların kervanlarına kolculuk yapıyar ve onları yönlendiriyordu. Ensar, Saâd'ı kaybettiklerini anlayıp, hücum için tam karar aldıklarında, Saâd yanlarına çıkageldi ve hep beraber Medine'ye döndüler"(1)

1- Kureyş şeytan çarpmış gibi harekete geçti ve Hazrec'in çadır kampına geldi. Müşrikler Allah'ın adına yemin ederek bir şeyden haberleri olmadığını söylediler ve söyledikleri doğruydu. Abdullah bin Übey'de, kavminin kendisine danışmadan böyle bir iş yapmayacaklarını söyleyerek olayı tamamıyla reddetti.

Doğru söylüyordu, fakat aynı zamanda da yalancıydı. Planlanması yapılan gizli inkilabın sırlarının, uğrunda başlar gitse bile, açığa vurulamayacağını bilmiyordu.

Burada konuyla ilgili olarak aklımıza şu soru geliyor: Kureyş olayla ilgili haberi araştırırken ve müslümanlar susarken, müşrikler bu iddianın yalan olduğunu büyük yeminler ederek söylerken, niçin Rasülullah (s.a) Mekke'de devletini ve ittifakını ilân etmedi? Cevap açık ve kolaydır. Fakat maalesef bundan alınması gereken ders ve ibretler, İslâmi hareketin, gençlerinin gözünden kaçmaktadır.

Sorunun cevabı şudur: Böyle bir şeyi ilan etmek için şartlar müsait değildi. Genel olarak Mekke müşriklerinin güçleriyle, müslümanların güçleri kıyas edilecek olsa, müslümanların güç olarak daha zayıf oldukları görülürdü. Küfür devletine karşı savaş ilan etmek veya İslâmi devletin kuruluşunu ilân etmek; bunların hepsi, sağlam ve düzenli bir hareket planı içerisinde yönlenen müslüman cemaatin sahip olduğu imkanlara bağlıdır. Bu gibi durumlarda, kesinlikle, duygular ve tepkilerle hareket edilemez. Yönetici kadronun uygun şartları gözönüne olarak

(1) Er-Rahik El'Mahtûm. 170-171-172.

Sorunun cevabı şudur: B öyle bir şeyi ila n etm ek için şartlar m üsait değildi. Genel olarak M ek k e m ü şrik lerin in gü çleriyle, m üslüm anlann güçleri kıyas edilecek olsa, m ü slü m an larm güç olarak daha za y ıf oldukları görülürdü. K ü fü r devletine k arşı sa vaş ilan etm ek veya İslâ m i d e v le tin k u ru lu şu n u ilâ n etm ek; bunların hepsi, sağlam ve d ü zen li b ir h arek et p la m içerisinde yönlenen m üslüm an cem aatin sahip oldu ğu im k an lara bağhdır. B u gibi durum larda, k esin lik le , du ygular v e tep k ilerle hareket edilem ez. Yön etici kadronun u ygu n ş a r t la n gözön ü n e olarak

(1) **Er-Rahik**E lH lahtam . 170-171-172.

verdiği kararlar doğrultusunda hareket edilir.

Onun için, İslâmi hareket gençlerinden istediğimiz, genel şartların gerektirdiği durumlara göre, mücadele ve mücadelenin tabiatının ilan edilmesini, yönetici kadrolarına bırakmalarıdır.

Bu ders bize iki noktayı belirlemektedir:

Birinci nokta: İslâmi devletin doğuşunu belirleyecek olan merci yönetici kadrodur, tabanı oluşturanlar değildir. Kendi yerleri içinde veya dışında her iki halde de durum böyledir.

Bu meselede, herhangi bir gecikme söz konusu olduğunda çoğu zaman yönetici kadro korkaklık ve inhirafla suçlanmaktadır.

Örneğin bazı müslüman gençler, yapılan inkılap hareketlerinin kimliği ilan edilmedikçe, İslâmi bir inkılabın, İslâmi bir hareketin olabileceğini ve İslâmi bir devletin kurulabileceğini düşünememektedirler. Böyle bir inkilabın yapılabilmesi için, o inkılabın kimliğinin açıkça ortaya konulmasının vacib olduğu, bunun hak ve cesaret olduğu görüşündedirler. Fakat siyasi menfaatler, bazı zaman, bu inkılabın kimliğinin ilân edilmesini aylarca hatta senelerce geciktirebilir. Bu gençler aslında, özgürlüklerini ve hareket serbestliklerini tehlikeye atacak biçimde kendilerini ortaya koymayan dava adamlarının bu politik davranışlarını İslâm'dan sapma olarak görmektedirler. Bu yanlış bir düşünce ve haksız bir ithamdır. Böyle bir itham yapmadan önce onların içinde bulundukları şartlarını çok iyi değerlendirmek gereklidir.

Oysa bunun için uygun şartların oluşmasını beklemek ve sabırlı olmak gereklidir. Rasülullah da (s.a) bu plan çerçevesinde hareket ederek ilanı erteledi. Mekke müşriklerinin şerri altında zaten böyle bir fırsatı bulamazdı. Kureyşlilerin duyduklarını haberden emin olmak için yaptıkları ısrarlar karşısında, müslümanlar güç durumda kalmalarına rağmen, sır vermemişlerdir. Eğer bu durum ilân edilseydi, Kureyş ve onun yanındaki müşrik hacılar bu yetmiş müslümanın hepsini keser ve yeryüzünde İslâm diye birşey kalmazdı. İslâmi hareket herhangi bir yerde kimliğini ilân ettiği takdirde, her yönden düşman işgali altında kalacağını ve sonunun getirileceğini gördüğünde, böyle bir girişimde bulunmamalıdır.

Hama tecrübesi İsâmi cihad hareketi için çok büyük bir derstir. İslâmi hareketin uygun olmayan şartlarda, kafir otori-

bir yerde kimliğini ilân ettiği takdirde, her yönden düşm an işgali altmda kalacağım ve sonunun getirileceğini gördüğünde, böyle bir girişimde bulun mamalıdır.

Hania tecrübesi İsâmi cihad hareketi için çok bü yü k b ir derstir. İslâmi hareketin uygun olmayan şartlarda, kafir otori-

teye karşı direkt savaş ilan etmesi, şehrin harebeye dönmesine ve binlerce kişinin yok olmasına sebeb olmuştur.

İkinci nokta: 1-Yönetici kadronun bazı şeyleri taraftarlarından gizlemesi, onların bazı ithamlara muhatap olmalarını gerektirmez. Hatta zahirde bizim için uygun şartların oluştuğu kabul edilse bile, durum böyledir. Peygamber Efendimizin hayatında Ebubekir ve Ali'den (r.a) başka- muhacirlerden hiçbir müslümanın biat meselesini bildiklerine dair bir malumat görmüyoruz. Böyle bir buluşma ve böyle bir biatın onlara duyurulması gerekli değildi. Bu biatın ışığı altında kendilerine yeni görevler verilmemişti. Meseleyi sonradan öğrenmeleri, muhacirleri sır saklama konusunda daha da bilinçlendirmiştir. Rivayetler, belli bir müddet sonra, Medine'de durum istikrara kavuştuğunda, Rasülullah'ın (s.a): *"Şüphesiz ki Allah sizlere güvenle oturacağınız bir yuva ve kardeşler ihsan etti. Gruplar halinde oraya yönelin"* kavliyle muhacirlere durumu bildirdiğini zikretmektedirler.

Öyleyse, Rasülullah (s.a) muhacirler için Yesrib'e hicret kapısını açmaya karar verdikten sonra, kendilerine durum bildirilmiştir.

2- Rivayetler haberin yayılmasıyla zor sonuçların ortaya çıktığını belirtmektedirler. Örneğin; haberin yayılması Saâd'ın (r.a) esir düşmesine neden olmuştur. Eğer Allah'ın lütfu keremi olmasaydı, Saâd öldürülebilirdi veya örgütün ve biatın sırlarını tam olarak Kureyş'e nakledebilirdi. Saâd'ın serbest bırakılması ancak Kureyş'in yüksek makamlarının girişimiyle olmuştur. Tehlikelerin daha da fazla olabileceğini düşünebiliriz. Eğer Cenab-ı Allah Saâd'ı geri döndürmeseydi onu kurtarmak için Ensar hücum edebilirdi. Bunun da neticeleri çok vahim olurdu.

Aynı şekilde Saâd'ı korumak için Rasülullah'ın (s.a) ve müslümanların olaya müdahale etmediklerini görüyoruz. Çünkü böyle bir hareket müslümanlarla, Hazrec arasında biat olduğunu ortaya çıkarırdı. Bu aynı zamanda müslüman gençlere bir derstir. İslâmi hareketin yönetici kadrosu çok zor şartlar altında müslümanlara yardımdan geri kaldığı zaman hemen ithamlara maruz bırakılmamalıdır. Çünkü böyle bir davranışta müslümanların büyük bir menfaati söz konusu olabilir.

İslâmi hareket cihad çizgisinde davanın menfaati gereği, menfaatleri aynı düşmana karşı birleşen komşu bir devletle sulh yapmıştır. Bu sulhun tabiatı gereğince de, bu devlet, hare-

müslümanlarla, Hazrec arasmda biat oldu ğunu ortaya çıkanrdı. Bu aym zamanda müslüman gençlere bir derstir. İslâm! hareketin yönetici kadrosu çok zor şartlar altm- da müalümanlara yardımdan geri kaldığı zaman hemen itham-^ lâra maruz bırakılmamahdır. Çünkü böyle bir davramşta müs lümanlann bü 3ûik bir menfaati söz konusu olabilir.

İslâmi hareket cihad çizgisinde davanm menfaati gereği, menfaatleri aym düşmana karşı birleşen komşu bir devletle sulh yapmıştır. Bu sulhun tabiatı gereğince de, bu devlet, hare-

kete silah ve eğitim yardımı yapmış ve topraklarında hareket imkanı sağlamıştır. Bu anlaşmaların esaslarından biri ve bu devletin İslâmi hareketten menfaati de, hareketin bu devletin içişlerine karışmamasıdır. İslâmi hareketin, temennisi, kardeşlerinden hiçbirine bir kötülük dokunmaması olduğu halde anlaşma tam bir güvenle uygulandı.

İslâmi hareket, başka bir yerde, plandaki bir menfaat ve imkanlardaki yetersizlik yüzünden, mensuplarından hiçbirinin direkt olarak korunmasına karışmayabilir ve böyle bir girişimle, onlarla arasındaki ilişkiyi açığa çıkarmama zorunda kalabilir. Böyle bir uygulama İslâmi harekete bir zarar getirmez ve onu küçük düşürmez. İslâm cemaatinin menfaati, daima ferdin menfaatinin üstündedir.

3- Saâd'ın da rivayet ettiği gibi, Saâd'ı cahiliye prensiplerinin kurtardığını görüyoruz. Saâd şöyle rivayet ediyor: "Allah'ın adına yemin ederim ki onların ellerindeydim ve beni sürüklüyorlardı. İçlerinden biri adam bana acıdı ve: "Yazıklar olsun sana, Kureyş'ten hiçbir kimseyle aranda bir andlaşma ve civar ahdi yok mudur?" dedi. Ben de "Allah'ın adına yemin ederim ki vardır. Cübeyr bin Mutim bin Adiy'in kervanını himayem altına alır, onları memleketimde kendilerine zulmetmek isteyenlerden korurdum. Haris bin Harb bin Ümeyye'yi de" dedim. O da: "Öyleyse ne duruyorsun bu iki adamın isimlerini çağır ve onlarla arandaki andlaşmayı hatırlat" dedi. Ben de onun dediğini yaptım ve bu adam onları bulmaya gitti. İkisini de Kâbe'nin yanındaki mescidte buldu ve onlara: "Şu anda Mekke vadisinde dövülen Hazrec'li bir adam sizin isminizi çağırıyor ve aranızda bir civâr ahdi olduğunu söylüyor" dedi. Onlar da "Kimdir o?" diye sordular. "Saâd bin Übade" dedi. Onlar da: "Vallahi doğru söylüyor. O bizim ticaret kafilelerimizi himaye eder ve memleketinde zulmedilmekten korurdu" dediler. Sonra "Saâd'ı ellerinden kurtardık ve gitti" dedi."[1]

Öyleyse genel menfaatinden ve ana prensiplerinden taviz vermediği müddetçe, İslâmi hareketin, gençlerini kurtarmak için herhangi bir prensip, kanun ve örften yararlanmasında bir sakınca yoktur.

(1) Tehzib Es'Siyre. 107-108.

ve gitti" dedi."^'^

Öyleyse genel meı^aatinden ve ana prensiplerinden taviz vermediği müddetçe, İslâmi hareketin, gençlerini ku r ta rm a k için herhangi bir prensip, kanun ve örften yararlanm asm da bir sakmca yoktur.

(1) Tehzib Es'Siyre. 107-108.

Ondördüncü Özellik
SOĞUK HARBİN BAŞLAMASI

Saâd'ın tutuklandıktan sonra serbest bırakılması üzerine Kureyş şâiri Dırâr bin Hattab bin Mirdas şöyle dedi:

"Güçlü Saâd'a yetiştim ve onu esir ettim.
Münzire de yetişseydim bana şifâ olurdu.
Eğer, onu bulsaydım, kanlar yarasını aşar
Kanı dökülüp, alçaltılmaya layık olurdu."(1)

Hassan bin Sâbit de, Dırâr'a cevap olarak:

Ne Saâd'ta, ne Münzir'de değilim,
Kavmin kinini içinde sakladıktan sonra.
Ayakları gömülerek ölen koça benzeme,
Hiçbir çukura razı olmadıktan sonra.

Kureyş, patlamak üzere olan İslâmi hareketin fitilini tutmuştu. Eğer Saâd serbest bırakılmasaydı iki grup arasında her an bir savaş patlak verebilirdi. Başlangıçta tehditler yağmaya başlamış, müslümanlar da bunu karşılıksız bırakmamışlardı. Hassan'ın şiiri bu soğuk harbin başlarında verilen ilk karşılıklardan idi:

Öyle bir milletiz ki, bize kasideler ihdâ eden
Hayber ehline hurma sermaye veren gibidir.(2)(*)

Propagandanın kılıçtan keskin olduğu ilk anlardan itibaren, İslâm propaganda organları hazır idiler.

Bütün bunlar olup biterken Rasülullah (s.a) andlaşma kendisiyle olmasına rağmen tarafsız kalıyor, hiçbir girişimde bulunmuyordu. Hâlâ Mut'im bin Adiy, onun oğlu Cübeyr bin Müt'im ve kardeşlerinin himayesinde idi. Cübeyr aynı zamanda Saâd'ı da himayesi altına aldı. Rasülullah (s.a) tam bir hazırlık

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.93.
(2) İbn-i Hişâm. c.2. s.94.
(*) Hayber hurmasıyla meşhurdu. Onun için Hayber ehline hurma sermaye vermek, hiçbir şey yapmamak anlamına gelirdi. Burada da mecazi olarak bu anlamda kullanılmıştır. Yani "Biz öyle bir milletizki hiç kimsenin övgüsüne ihtiyacımız yoktur" anlamına gelir.

kalıyor, hiçbir girişimde bu lunmuyordu. Hâlâ Mut'im bin Adiy, onun oğlu Cübeyr bin Müt'im ve kardeşlerinin himayesinde idi. Cübeyr aym zamanda Saâdi da himayesi altına aldı. RasüluUah (s.a) tam bir hazırhk

(1) İbn-i Hişâim. c.2. s.93.
(2) İbn-i Hişfim. c.2. s.94.
(*) Hayber hurmasıyla meşhurdu. Onun için Hayber ehline hurma sermaye vermek hiçbir şey yapmamak anlamına gelir. Burada da mecazi olarak bu anlamda kullanılnıştır. Yani "Biz öyle bir milletizki hiç kim senin övgüsüne ihtiyacımız yoktur^ anlamına gelir.

yapılmadan yan savaşlara girmek istemiyordu ve İslâm devleti kurulana kadar savaşı ve kan dökmeyi ertelemeyi başardı.

Bu merhalede İslâmi hareket için, bundan daha büyük bir hedef var mıdır? Mümkün olduğu kadar az kan dökülerek İslâm devletinin kurulması sağlanmış ve hiçbir siyasi andlaşma, cahiliye örfü ve yeryüzü kanunu bırakılmaksızın, bu hedefin gerçekleştirilmesi için kullanılmıştır.

Onbeşinci Özellik
YER SEÇİMİ, HİCRET VE GİZLİCE TOPLANMA

İbn İshâk şöyle diyor:

(Allah Teala savaş için izin verince Rasülullah Ensar'dan bir grubun kendisine biat etmeleri üzerine Mekke'li müslümanların Medine'ye hicret etmeleri için emir verdi. *"Şüphesiz ki, Allah sizlere güvenle oturacağınız bir yuva ve kardeşler ihsan etti. Gruplar halinde oraya yöneliniz"* dedi. Rasülullah (s.a) Mekke'de kalıp, Medine'ye hicret etmek için Rabbinin iznini beklemeye başladı"[1]

Rasülullah (s.a) buna benzer bir sözü, müslümanları Habeşistana hicrete davet ettiğinde söylemişti:

"Orada, yanında hiç kimsenin zulme uğramadığı bir hükümdar vardır". Bugün ise: *"Şüphesiz Allah sizlere güvenle oturacağınız bir yuva ve kardeşler ihsan etti."* Bu iki söz ve iki merkez arasındaki fark açıktır.

Bölge olarak Habeşistan'ın uzak olduğunu görüyoruz. O günkü şartlara göre Arap muhiti ve topraklarından uzak olduğu için İslâm devletinin kuruluşuna merkez olabilecek bir özelliğe sahip değildi. Ne kadar kuvvetlenirse kuvvetlensin, devlet sadece muhacirlere has olarak kalacak, düşmanla mücadele hareketi felce uğrayacaktı. Fakat Medine, az da olsa Mekke'den uzak olmasına rağmen, Mekke'ye göre çok hassas bir bölgede bulunmaktaydı. İktisadi olarak Mekke'yi çıkmaza sokabilirdi, çünkü Kureyş kafilelerinin yolu oradan geçmekteydi. Ticaret ise Kureyş'in hayatının temelini oluşturuyordu. Bununla birlikte aynı ortam içerisindeydiler. Bu ortamda Arapların İslâm saflarına davet edilmeleri ve onların bu daveti kabul etmeleri mümkün olabilirdi.

(1) İbn-i Hişâm. 111.

bulunmaktaydı. İktisadi olarak Mekke'yi çıkm aza sokabilirdi, çünkü Kureyş kafilelerinin yolu oradan geçm ekteydi. Ticaret ise Kureyş'in hayatımn temelini oluşturuyordu. Bununla birlik te aym ortam içerisindeydiler. Bu ortamda Arapların İslâm saf- la n n a davet edilmeleri ve onların bu daveti kabul etm eleri mümkün olabilirdi.

(1)İbn-i Hişâm. 111.

Müslümanlar Habeşistan'da değişmesi her an mümkün olan, adil bir hükümdara dayanıyorlardı. Bu hükümdarın değişmesi müslümanları çok büyük bir tehlikeye sokabilirdi. Nitekim Necaşi'ye karşı yapılan ayaklanmada bu durumu görüyoruz. Necaşi bu ayaklanmada asıl hedefin müslümanlar olduğunu biliyordu. Ayaklanmanın hedefine ulaşması halinde, müslümanların memleketini terk etmeleri için iki gemi hazırlatmıştı. Medine'de ise, kendilerinden olan kardeşlerine ve Yesrib'teki toplulukların en büyüğünü temsil eden büyük bir İslâm topluluğuna dayanıyorlardı.

Günümüzdeki İslâmi hareketin, bu gerçekleri gözetmesi ve bu dersleri anlaması gerekir.

Yeni İslâmi hareketin, bazı grupları, devlet kurmak için cihad hareketini başlattıklarında, azgın kafir otoriteye komşu olan bir devleti, topluluğuna merkez olarak kullanmaktan başka bir seçeneği yoktu. Mücadele, hareket ve eğitim için, komşu devletten başka bir devletin seçilmesi yanlış olurdu. Çünkü bu devletten başka her yer, kafir otoriteye karşı yapılan mücadeleyi tam olarak felce uğratırdı. Ama Medine'de olan ikinci unsur, bazı devletlerde bulunuyor, bazı devletlerde ise bulunmuyordu. Ensar kardeşlerin bulunduğu devletlerde bile otoriteye sahip olunamıyordu. Hüküm küfrün elindeydi. Öyleyse burada komşu devlette bulunan yönetim sisteminin tabiatına dayanılıyordu ve bu sistemin değişmesiyle bu topraklardaki İslâm varlığı her an için tehlikeye düşebilirdi. Bundan dolayı böyle bir yer İslâmi hareket için, kendisini teyid eden yönetimin desteklediği geçici bir dayanak noktası olmaktan öteye gidemezdi. Asıl dayanak noktası ve merkez, hareketin mücadeleye yetecek kadar bir kuvvet oluşturduğu yerdir. Mücadele bölgesinin dışına hicrette asıl olan, hicretin geçici olmasıdır. Fakat Medine hicretinin sabit olduğunu ve Medine'nin İslâm devletinin kuruluş vatanı olduğunu görüyoruz.

Genel olarak İslâmi hareket bir yer araştırırken, istediği yeri seçebilme hürriyetine sahip olmayabilir. Zorunlu şartlar altında tam olarak uygun olmayan bir bölgeyi seçebilir. Daha iyi bir bölge bulunana kadar, mevcud olan bu bölgeyle yetinmesi gerekir. Uzun bir müddet, hatta Yesrib'ten de sonra, Habeşistan, müslümanlar için güvenilir bir bölge olarak kaldı, fakat İslami devletin kuruluşu için bir merkez olmadı. Medine'de şartlar elverdiği zaman, Rabbani bir tevfikle Yesrib'li hacılar

sahip olmayabilir. Zorunlu şartlar altında tam olarak uygun olmayan bir bölgeyi seçebiUr. Daha iyi bir bölge bulunana kadar, inevcud olan bu bölgeyle yetinme si gerekir. Uzun bir müddet, hatta Yesrib'ten de sonra, Habe şistan, müslümanlar için güvenilir bir bölge olarak kaldb, fakat Islami devletin kuruluşu için bir merkez olmadı. Medine'de şartlar elverdiği zaman. Rabbani bir tevfikle Yesrib'li hacılar

İslâm'ı kabul ettiler. Meselâ, eğer İslâm veya himaye ile ilgili görüşmeler başarısızlıkla sonuçlansaydı veya Şeyban ve Kinde ile yapılan görüşmeler başarılı olsaydı, mevcud verilere göre merkez başka bir bölge olabilirdi.

Rasülullah'ın hicret emri, birçok ailenin bütünüyle göç etmesine sebeb oldu. Göçe izin verilmesiyle, Ganem oğullarından tam on dört erkek ve yedi kadın göç etti. Aynı zamanda Ömer (r.a) ailesi, aşireti ve müttefikleri harekete geçtiler. Böylece müslümanlar birbirinin peşisıra hicret etmeye başladılar. Ancak Mekke dışına çıktıklarında, müşrikler durumdan haberdar oluyordu.

Onaltıncı Özellik
DÜŞMANLARIN YÖNETİCİ KADROYU YOK ETMEK ÜZERE TOPLANMALARI

İbn İshâk şöyle diyor:

"Kureyş, Rasülullah'ın (s.a) kendi memleketleri dışında, kendilerinden başka dostları ve cemaati olduğunu, muhacirlerden olan sahabesinin de çocuklarını, ailelerini ve mallarını alarak Evs ve Hazrec'e hicret ettiklerini görünce, muhacirlerin sığındıkları milletin savaş ehli ve sığındıkları diyarın da savunma diyarı olduğunu anladılar. Rasülullah'ın da (s.a) onların peşinden hicret ederek onlarla birleşmesinden korktular ve onun kendileriyle savaşmak için bu kavimle anlaştığını anladılar. Bunun için Darü'n-Nedve'de(*) toplandılar. Aralarında rey ve makam sahibi hiçkimse toplantıya katılmamazlık etmedi. Rasülullah'ın (s.a) durumu hakkında görüşmeye başladılar.

Ebu Cehil: "Onun hakkında bir görüşüm var. Fakat siz henüz bunu onaylamış değilsiniz" dedi. "Nedir o Ey Ebâ'l Hakem?" dediler. Ebu Cehil: "Benim görüşüm şudur: "Her kabileden neseb sahibi kuvvetli kahraman birer genç alalım, sonra bu gençlerden her birine birer keskin kılınç verelim, sonra hepsi birden onun üstüne gidip tek bir adamın vuruşu gibi ona vurup öldürsünler ve ondan kurtulalım. Eğer böyle yaparlarsa kanı bütün kabilelere dağılır ve Abdülmenaf oğulları, bu kabilelerin hepsiyle birden savaşamazlar. Akıllı davranıp bizden razı olur-

(*) Darün Nedve: Kureyş müşriklerini toplantı merkezidir. (T.A.)

vuruşu gibi ona vurup öldürsünler ve ondan kurtulahm. Eğer böyle yaparlarsa k a m bütün kabilelere dağılır ve Abdülm enaf oğullan, bu kabilelerin hepsiyle birden savaşamazlar. Âkılh davramp bizden rsızı olur-

(*)DBrOn Nedve: Knreyş m üşriklerini topla n b m erkezidir. (T.A.)

lar ve böylece mesele hallolur" dedi.

Şeyh Necdi(*) "Söz bu adamın sözüdür ve bu görüşten başka bir görüş yoktur" dedi. Müşriklerin hepsi bu görüşü benimsemiş ve onaylamış olarak dağıldılar."(1)

Bu özellik, daha öncede belirttiğimiz gibi, düşmanın ana hedefinin İslâm'ın liderlerini katledip yok etmek olduğunu gösteriyor. Düşmanlar çoğu zaman liderin yok edilmesini, mücadelenin yok edilmesi olarak düşünmektedirler. Cemaatte ana görevin emire bağlı olmasına ve emirin öldürülmesinin çok tehlikeli olmasına rağmen, bu düşünce tarzı her zaman doğru değildir. Böyle bir olay hareketi aksatabilir ve devrimi kısıtlayabilir, fakat İslâm'ın ruhu dava erlerinin içinde çalkalanmaktadır. Liderin yok edilmesiyle bunun bitmesi mümkün değildir.

Söz konusu toplantıya katılan Şeyh Necdi'nin öldürmeyi öngören görüşü haricinde bütün görüşleri çürüttüğünü ve Rasul'ün (s.a) sağ kalmasının tehlikesinden onları uyardığını görüyoruz. Bu görüş müşavirlerin arzu ettikleri görüştü. Allah'ın diriliş gününe kadar kalmasını vadettiği şeytan daima, kendisine tabii olanların kafalarına, yeryüzündeki müslüman liderleri tamamıyla yok etmeyi yerleştirmektedir. Hatta, ne olursa olsun, ılımlı bir görüşün ortaya çıkmasına bile fırsat vermemektedir.

Bu yüzden İslâm düşmanlarının İslâmi hareketi yok etmek için, suikastler ve idamlarla müslüman liderleri öldürme yolunu seçtiklerini görüyoruz. Karar verme yetkisi bulunanları izleyenler, aralarındaki fikir ve meşreb ayrılıklarına rağmen, İslâmi hareketi yok etmek için bu liderlerin öldürülmesinde hepsinin bir araya geldiklerini göreceklerdir.

Meselâ Mısır'da, Şehid İmam Hasan El-Benna'nın suikast düzenlenerek öldürülmesi; İngiltere'nin, yerine başka bir seçeneği kabul etmeyeceği ana hedefti. Bu konuda İngiltere ile Kral Faruk'un hedefleri birleşmişti. Mısır devrimi(**) yapıldığı zaman, bu suikastin çok büyük bir zulüm olduğunu görmüş ve Şehid İmam'ın katillerini yargılamak için bir mahkeme oluşturmuştu. Fakat bunlar da İslâmi hareketin, gücünü anlayınca,

(*) Burada söz konusu komşu olan Eş'Şeyh En'Necdi (Necidli yaşlı adam) Şeytanın taa kendisidir. (T.A.)

(1) İbn-i Hişâm. 126.

(**) Buradaki Mısır Devriminden kasıt, Cemal Abdu'n-Nasır ile ordu subaylarının Kral Faruk'a karşı yaptıkları askeri inkilâptır. (T.A.)

yapıldığı za man, bu suikastin çok büyük bir zulüm olduğunu görmüş ve Şe hid İmam'ın katillerini yargılamak için bir mahkeme oluştur muştu. Fakat bunlar da İslâmi hareketin, gücünü anlayınca,

(*) Burada söz konusu komşu olan Eş'Şeyh En'Necdi (N eâ d li ya şlı adam) Şeytanın taa kendisidir. (T.A.)
(1) Ibn-i H i ş i ^ 126.
(**)Buradaki M ısır Devrim inden k a s ıt , Cem a l Abdu 'n -N a s t r ile ordu subaylannm Kral Faruk'a karşı yaptıkları askeri inkilâptır. (T A .)

Faruk'un gittiği yoldan gitmeye başladılar ve başta Abdulkadir Udeh, Muhammed Fergâli ve Yusuf Talat olmak üzere altı kişiden oluşan, Müslüman Kardeşler'in yöneticilerinden ilk kafileyi idâm ettiler. Bu katliamın üzerinden on sene geçtikten sonra cemaatin liderlerinden arta kalanı temsil eden Seyyid Kutub da aynı akibete uğrayacaktı. Zorba idareciler, Seyyid'in fikri kuvvetinin Mısır topraklarını kuşattığını görünce, bu sefer Sovyetler Birliği'nden onun idamı yönünde gelen isteğe karşı çıkmadılar. Seyyid'in idamına kalkışmanın tehlikesi ve İslâm aleminin duyacağı üzüntüye rağmen, tâğut, tutumundan dönmedi, Seyyid'in ve arkadaşlarının idamından başka bir karara razı olmadı. Sonra dâ gelip, demokrasi ve hürriyetten bahsetmeye başladı. Muhalefet liderlerini tehlikeli gördüğü zaman hepsini hapishaneye tıktı. Ona göre İslâmi muhalefete karşı tek çare idamdı. Zamanında iki büyük katliam yaptı.

Birincisi: Fen Bilimleri Fakültesi olayıyla itham ettikleri gençlerden beş kişinin asılması.

İkincisi: Şükrü Mustafa grubunun ve kardeşlerinin asılmasıydı.

Bu yöneticilerin dönemi, İslâmî akımın liderlerinden başka kimsenin idâm edildiğini görmedi.

Onyedinci Özellik
HİCRETTEKİ BEŞERÎ PLANLAMA DEHASI

A- **Hz. Ali'nin (r.a) Peygamber'imizin (s.a) yatağına yatırılması:** "Cebrail (a.s) Rasülullah'a (s.a) gelerek: "Bu gece önceden yatmış olduğun yatağında geceleme" dedi. Müşrikler gece karanlığında Rasülullah'ın evi önünde toplanarak onu gözetlemeye başladılar. Uyuduğu zaman üzerine atlayıp, onu öldüreceklerdi. Rasülullah (s.a) müşriklerin bu niyetini öğrenince Ali bin Ebi Tâlib'e (r.a): "Benim yatağıma yat ve şu hadrâmi (yeşil) örtümle örtün ve uyu. Sana, onlardan bir kötülük dokunmayacak" dedi. Rasülullah (s.a) uyuduğu zaman daima bu örtü ile örtünürdü"[1]

Allah Teala Rasulü'ne (s.a) yatağına yatmamasını emretmişti. Peygamberin, yatağına Ali'yi (r.a) yatırıp onu kendi örtü-

(1) İbn-i Hişâm. 112.

(yeşil) örtümle örtün ve U 3m. Sana, onlardan bir kötülük dokun mayacak" dedi. Rasülullah (s.a) uyuduğu zaman daima b u örtü ile örtünürdü"^^

Allah Teala Rasulü'ne (s.a) yatağına yatm am asım em ret mişti. Peygamberin, yatağına Ali'yi (r.a) yatırıp onu kendi örtü-

(1) tbn-i Hişâm. 112.

süyle örtmesi de, planının başarıya ulaşmasında liderin sorumluluklarından bir bölümüdür. Bu şekilde kamuflaj yapılmış ve düşmanların gözleri köreltilmiştir. Keşfedilme ihtimali büyük olduğu halde bu cüzi kamuflaj tam bir başarı elde etmiştir. Muhammed'i evinin dışında gören bir adam, onlara: "Allah sizi hasara uğrattı. Allah'ın adına yemin ederim ki, Muhammed dışarı çıktı ve içinizde başına toprak koymadığı bir adam bile bırakmadı. Şu halinizi görmez misiniz? dedi. Hepsi ellerini başlarına götürdü ve başlarında toprak olduğunu gördüler. Sonra her tarafı araştırmaya başladılar. Rasülullah'ın (s.a) örtüsüyle örtünmüş olarak yatakta yatan Ali'yi gördüler. Onu Muhammed (s.a) sandılar: "Vallahi bu örtüsüne bürünmüş yatan Muhammed'tir" dediler. Sabahlayana kadar başında beklediler. Yataktan Ali'nin (r.a) kalktığını görünce "Vallahi, bize konuşan adam doğru söylemiş" dediler.

Rasülullah (s.a) Rabbinin himayesine güvenmesine rağmen, bu, onun sahib olduğu beşeri tedbiri almasını engellememiştir. Aynı zamanda Allah Teala, Rasulü'nün (s.a) çıkışı esnasında onu gözetleyen gözleri köreltmiş, o ellerinden çıkıp gidene kadar, onlara bir uyku musallat etmiştir. Allah Teala'nın iradesi, Rasülullah'la (s.a) oraya doğru gelmekte olan bir yolcunun karşılaşmasını ve onun çıkışını düşmanlara bildirmesini istemiştir. Fakat Allah Teala, Peygamberi'ni (s.a) mucizeyle değil, beşer planının bağlı kaldığı sebebler dünyası ile muhafaza etmiştir.

İlk ve son olarak güvenimizin Allah Teala'ya olmasına rağmen, düşmanla karşılaşmaya hazırlıkta üzerimize düşen görevleri bilmemiz çok önemlidir. Kendi kusur, zaaf ve gevşekliğimizi kader olarak yorumlamayıp, durumumuzdan kendimiz sorumlu olduğumuz halde Allah Teala'dan zafer gelmediği için acı çekmemeli veya sitem etmemeliyiz.

B- **Gündüz vakti geliş:** "Aişe (r.a) diyor ki: "Rasülullah (s.a) Ebubekir'in (r.a) evine her zaman, günün iki tarafında ya sabah, ya da akşam gelirdi. Fakat Rasülullah'a (s.a) hicret için, Mekke'den ve kavminin içinden çıkmak için izin verildiğinde, Rasülullah (s.a) hiçbir zaman gelmemiş olduğu bir vakitte, tam öğle sıcağında bize geldi."[1]

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.129.

B- Gündüz **v a k ti g<eliş:** "Aişe (r.a) diyor ki: "Rasülullah (s.a) Ebubekir'in (r.a) evine her zaman, günün iki tarafinda ya sabah, ya da akşam gelirdi. Fakat Rasülullah'a (s.a) hicret için, Mekke'den- ve kavminin içinden çıkmak için izin verildiğinde, Rasülullah (s.a) hiçbir z aman gelmemiş olduğu bir vakitte, tam öğle sıcağmda bize-geld'ı."^''

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.l29. *

Bu saat diğer insanlara göre kaylûle (öğle uykusu) saatidir. Mekke'den çıkışın gerçekleştiği Eylül ayının başlarında, özellikle bu vakitte, Mekke'de evinin dışında çok az insan bulunurdu. Büyük âlim El-Muber Kefûri'nin de araştırdığı gibi, Rasûlullah'ın (s.a) bu vakitte çıkışı gizlilik ve gözlerden uzak kalma yönünden daha garantilidir.

C- **Aydınlık penceresinden çıkış:** "....Ebu Bekir'in evinin damında olan aydınlık penceresinden çıktılar...[1]" "....Ebu Bekir'in evi kontrol altında olabilirdi. Rasûlullah'ın (s.a) müşrikleri atlatmasından sonra, bu çok büyük bir ihtimaldi. Eğer kontrol bir evden veya kimsenin göremeyeceği bir gölgeden yapılıyorsa, evin kapısı kontrol ediliyor, girenler ve çıkanlar gözleniyor demekti. Peygamberimizin (s.a) kontrolden uzak gizli bir çıkıştan çıkması, gizliliği gizliliği muhafaza etmek ve düşmanın kontrol ve planına ait bütün ihtimalleri hesaba katması anlamına geliyordu.

D- **Mağaraya yöneliş:** "... Sonra, Sevr'de bir mağaraya yöneldiler, ve oraya girdiler...[2]" Rasûlullah'ı (s.a) yok etmek için yapılan Mekke planını düşünecek olursak, Rasûlullah'ın (s.a) ulaşamaması için, Medine yolunun çok sayıda süvarinin kontrolü altında olması gerekiyordu. Beşeri fikir normal olarak bu yolu gözetlemeyi düşünecekti. Çünkü hedef Rasûlullah'tı ve o yakalandığı zaman bu savaş tamamen bitecekti. Rasûlullah'ın (s.a) mağaraya yönelişi düşmanı atlatıp, planlarını suya düşürdü ve yakalanması yolundaki girişimleri boşa çıkardı.

E- **Mağara, Medine yolu üzerinde değildi:** Sevr mağarasının düşmanların tahmin edebileceği gibi Medine yolu üzerinde değil de, Mekke'nin güneyinde olması, Peygamber Efendimizin planındaki yüceliği ortaya koyuyor.

Mubarek Fûri'nin dediği gibi:

"Peygamber (s.a) Kureyş'in kendisini bulmaya çalışacağını ve ilk anda dikkatlerin yöneleceği yerin kuzeye doğru uzanan Medine'nin ana yolu olduğunu bildiğinden, bu yolun tam aksi istikametindeki yola gitmiştir. Bu yol Mekke'nin güneyine dü-

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.130.
(2) İbn-i Hişâm. c.2. s.130.

“Peygamber (s.a) Kureyş'in kendisini bulm aya çalışacağım ve ilk anda dikkatlerin yöneleceği yerin kuzeye doğru uzanan Medine'nin ana yolu olduğunu bildiğinden, bu yolu n tam aksi istikametindeki yola gitmiştir. Bu yol Mekke'nin güneyine dü-

(1) tbn-i Hişâm. c.2.
s.130. (2) tbn-i Hişâm.
c.2. s .l30 .

şen ve Yemen'e doğru giden yoldur. Rasülullah (s.a) aşağı yukarı beş mil bu yolu geçerek Sevr dağı diye bilinen dağa ulaşmıştır. Bu dağ yüksek, taşlık, sarp ve tırmanılması güç bir dağdır Bu dağa tırmanırken Rasülullah'ın (s.a) ayakkabıları parçalanmıştır"[1]

F- Ajanlar Mekke'de: "Ebubekir (r.a) oğlu Abdullah'a aynı gün insanların kendileri hakkında ne konuştuklarını dinlemesini, akşam olunca da haberleri kendilerine getirmesini emretmişti..."[2]

Rasülullah (s.a) ve arkadaşı Ebubekir'in (r.a) belli bir müddet mağarada kalıp, bir süre sonra ihtimallere dayanarak Medine'ye doğru yola çıkmaları yeterli olmazdı. Düşmanın sırlarını, planlarını ve beklentilerini doğrudan doğruya bilmek gerekirdi. Bu haberler ilk olarak Rasülullah'a (s.a) ulaşmalıydı. Planın uygulanmasına, doğru ve yanlış ihtimali olan tahminlerle değil; eldeki mevcut verilerden yola çıkılarak ulaşılan pratik tecrübe ile devam edilmeliydi.

Yönetici kadro düşmanın durumunu bilir, sırlarını idrak eder ve onların arasında planlarını kendisine iletecek adamları olursa, planlarını yapmada ve uygulamada o kadar başarılı olur.

İşte korkunç bir felaketle noktalanan Hama olaylarının en büyük sebeplerinden biri; yönetici kadronun oradaki olayların gidişatından haberdar olmamalarıdır. Dışardaki yönetici kadro ile içerdeki yerel yöneticiler arasında iletişimin kesilmesi büyük ölçüde krizin gelişip, büyümesine sebep olmuştur.

G- Azık temini: ".... Akşam olduğu zaman Ebubekir'in kızı Esmâ (r.a) onlara yetecek kadar yiyecek getiriyordu...."[3]

Mağarada uzun süre kalmışlardı, eğer onlara gelen yiyecek kesilseydi açlıktan ölebilirlerdi. Esmâ'nın yerine Ebubekir'in oğlu Abdullah azık götürme işini üstlenseydi, dikkatler üzerine yönelebilir ve kendisine verilen asıl görevini yerine getiremeyebilirdi.

Burada tabi olarak şunu düşünebiliriz: Abdullah haberleri

(1) Er-Râhik El'Mahtûm. s.183.
(2) İbn-i Hişâm. c.2. s.130.
(3) İbn-i Hişâm. c.2. s.130.

verilen asıl görevim yerine getiremeye- bilirdi.

Burada tabi olarak şunu düşünebiliriz: Abdullah haberleri

(1) Er-Râhik El'Mahtûm. s.183.
(2) tbn-i Hişâm. c.2 .8.130.
(3) İbn-i Hişâm. c.2. s.130.

toplayıp kızkardeşi Esmâ'ya bildirir, o da azıkla beraber haberleri de götürebilirdi. Fakat Esmâ'nın haberlerin mahiyetini anlayabilme gücü Abdullah'ınki kadar değildi. En emin olan yollara itimad edilmesi gerekirdi. Onun için Esmâ, en iyi yapabildiği işi, yani azık getirip götürmeyi, Abdullah da haber taşımayı üstlenecekti. Her iki kardeşte ihtisas sahibi oldukları konularda ve kendilerine uygun olan yerlerde çalışacaklardı. Bu makalede Esmâ'nın (r.a) mükemmel şahsiyetine değinmeden geçemeyeceğiz. Bu kadın hamileliğinin son aylarında olduğu halde, günümüzde herhangi bir müslümanın kolay kolay tırmanamayacağı dağa tırmanarak görevini yerine getiriyordu.

H- **İzlerin silinmesi:** "....Aynı gün Ebubekir, kölesi Amir bin Fuheyre'ye koyun otlatmasını ve akşamdan sonra kendisine getirmesini emretti"[1]

İzlerin takip edilmesi, onların mağarada olduklarını öğrenmek için en büyük delildi. Özellikle, Esmâ ve Abdullah her gün mağaraya gidip geliyorlardı. Amir bin Fuheyre, sürüyü onların ayak izlerinin olduğu yerden geçirerek izleri siliyor ve mağaranın bulunma ihtimalini ortadan kaldırıyordu.

Askeri mevkilerde bulunan ve gizlenen mücahidler bu dersi bütün detaylarıyla tatbik etmelidirler. İstenilen gizliliği sağlamak için bütün vesileleri öğrenmelidirler. Bu unsurlardan birini uygulamamak bulunan yerin düşman tarafından keşfedilmesine sebep olur.

İ- **Mağarada üç gün kalış:** "Rasülullah (s.a) Ebubekir'le birlikte mağarada tam üç gün kaldı." Çünkü daha ilk günlerde mağaradan çıkmak, onların düşmanın eline düşmesine sebep olabilirdi. Aynı zamanda mağarada ne kadar kalınacağı, Ebubekir'in oğlu Abdullah'ın getirdiği haberlere bağlıydı. Bununla birlikte mağarada daha fazla kalmak, Abdullah ve Esmâ'nın hergün yanlarına uğraması dolayısıyla dikkatleri üzerlerine çekebilirdi.

K- **Rabbani irade işe karışıyor:** İmam Ahmed'in, Ebubekir'in kızı Esmâ'dan rivayetinde Esmâ (r.a) şöyle diyor:

"Onlara yol için azık hazırlamıştık.....Müşrikler Mekke dağlarında dolaşıyorlardı, sonunda Rasülullah (s.a) ve Ebubekir'in

(1) İbn-i Hişâm. c.2. s.130.

Ahm ed'in, Ebube- kir'in kızı Esmâ'dan rivayetinde Esmâ (r.a) şöyle diyor:

“Onlara yol için azık hazırlanuştık Müşrikler Mekke dağ

larında dolaşıyorlardı, sonunda Rasülullah (s.a) ve Ebubekir'in

(1) tbn-i Hişâm. c.2. s.l30 .'

(r.a) bulundukları dağa geldiler. Ebubekir (r.a) mağaranın tam karşısındaki adamı görünce: "Ey Allah'ın elçisi, bizi görecekler" dedi. Rasülullah (s.a): *"Hayır, melekler bizi kanatlarıyla örtüyor"* dedi. Bu adam mağaranın tam karşısında oturarak işedi. Rasülullah (s.a): *"Eğer bizi görseydi böyle yapmazdı"* dedi."[1]

Buhari'nin rivayetinde, Ebubekir (r.a): ".....Ey Allah'ın Peygamberi, bunlardan birkaçı gözlerini biraz aşağıya çevirseler bizi görecekler" dedim. Rasülullah (s.a): *"Sus, ey Ebubekir, Biz üçüncüleri Allah olan, iki yoldaşız"*.....dedi"[2] Gizlilik, kamuflaj ve sırda, beşerin gayretine rağmen, Kureyşliler Rasülullah'ın (s.a) gizlendiği yere vardılar. Esmâ'nın rivayetinden anlaşıldığına göre Mekke'nin bütün dağlarında onları arıyorlardı. Belki de bir ihbar veya zan üzerine hareket ediyorlardı. Kureyş'in izleri takip etmek suretiyle oraya ulaşması ihtimali zayıftı veya zayıflık planın kendisindeydi. Fakat bizim söylemek istediğimiz şudur: "İstenilen beşeri güç bittiğinde, beşeri enerji tükendiğinde Allah Teâla, Peygamberi'ne ve onun arkadaşına merhamet edip onları düşmanlarına üstün kılmıştır. Allah Teala, Kur'ân'ı Kerim'de, yeryüzündeki bütün kuvvetler Peygamberi'ne yüz çevirdiğinde ve müslümanların hepsi beşeri bir güç olarak Medine'de ve bir kısmı da gizli olarak Mekke'de iken ve onu himaye etmek için yanında sadece bir tek kişi varken, ona nasıl yardım ettiğini kesin olarak belirtmektedir:

"Muhammed'e yardım etmezseniz, bilinki, inkâr edenler onu Mekke'den çıkardıklarında, mağarada bulunan iki kişiden biri olarak ona, Allah yardım etmişti. Arkadaşı -Ebu Bekir'e- "Üzülme, Allah bizimledir" diyordu; Allah da ona güven vermiş, görmediğiniz askerlerle onu desteklemiş ve inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı. Ancak Allah'ın sözü yücedir. Allah güçlüdür, hakimdir." (Tevbe:40)

Müminler ve kafirler, yeryüzünün bütün kuvvetleri Peygamber'den (s.a) uzakta idiler. Tağutun eline düşme derecesine gelindiği anda bile, Rasülullah (s.a) arkadaşına şunları belirtiyordu: *"Üzülme, şüphesiz Allah bizimle beraberdir"* Diğer yandan: *"Melekler bizi kanatlarıyla örterler"* diyerek Cenab-ı Allah'ın *"Sizin görmediğiniz askerlerle onu destekledi"* kavlini tasdik ediyordu.

(1) Zatün-Nitakeyn (Muhammed Hasan Bireygiş). c.2. s.35-36.
(2) İbn-i Hişâm. c.2. s.130.

Pey- gamber'den (s.a) uzakta idiler. Tağutun eline düşme derecesine gelindiği anda bile, Rasülullah (s.a) arkadaşma şunlan belirti yordu: *"Üzülme, şüphesiz Allah bizimle beraberdir"* Diğer yan dan: *"Melekler bizi kanatlarıyla örterler"* diyerek Cenab-ı Al lah'ın *"Sizin görm ed en iz askerlerle onu destekledi"* kavlini tasdik ediyordu.

(1) Zatün-Nitakeyn (Muhaınmed Haşan Bireygiş). c.2. s.35-36.
(2) tbn-i Hişfim. e.2. 8.130.

Burada Kur'ân'ın muhteşem bir tabiri vardır. İşin aslında bu yardım Allah kelimesinin yücelmesi için olup, Peygamber'i (s.a) öldürme planlarının yıkılmasında müşriklerin zelil edilmesine bir kapıdır. Peygamberimizin (s.a) düşmanlarının elinden kurtulması Allah Teala'nın kelimesinin yüceldiği kıymetli bir zaferdir.

Allah yolunun davetçileri, bütün gayretlerini ve güçlerini kullandıktan sonra, düşmanların yapmış oldukları planları idrak etmede beşeri güç açısından aciz kalırlarsa, daima Allah'ın onlara yardım edeceği inancını iç dünyalarının derinliklerinde pekiştirmelidirler. Her şeyden önce ve sonra, Zaferin sadece Allah'ın elinde olduğuna tam olarak inanmalıdırlar.

L- **Müşriklerin tecrübesinden istifade etmek:** "....Yolda kendilerine kılavuzluk yapması için Abdullah bin Üreykıt adında birini kiraladılar. Rasülullah (s.a) ve Ebubekir develerini ona teslim etmişlerdi ve develeri onlar için güdüyordu."

Bu adam müşrik olduğu halde, müşriklere haber ulaştırmayan güvenilir bir kişi olduğundan, tecrübesinden istifade edilmiştir. Bu olay, İslami hareketin, ihtiyaç hissettiğinde İslam dışı güçlerden emin olmaları şartıyla yararlanılabileceğine işaret etmektedir.

M- **Kamuflaja devam edilmesi:** "....Adam Ebubekir'e gelerek: "Yanındaki bu adam da kimdir?" diye sorar. O da: "Bu adam bana yol gösteriyor" der. Kişi bu sözden normal yolun kastedildiğini zanneder. Fakat Ebubekir'in kasdettiği iyilik ve hayır yoludur."[1]

Ebubekir'le birlikte olan Rasülullah (s.a), Kureyş'in asıl hedefiydi. Kureyşliler onu bulup getirene yüz deve ödül koyduklarını ilân etmişlerdi. Yüz deve, yiyecek azık bulamayan fakir bedeviler için çok büyük bir servetti. Bu haberi bütün Araplar duyacak ve onu yakalamaya çalışacaklardı. Ebubekir (r.a) bu durumu bildiği için böyle davranmıştı. Kendisine soru soran kişiye, onun kendisine yol gösteren bir kılavuz olduğunu imâ etmiş ve böylece ikisinden birinin Kureyş'in aramakta olduğu kişi şüphesini ortadan kaldırmıştı. Allah yolunun davetçileri, zaru-

(1) Er Râhik El'Mahtûm. 187.

soreuı kişi ye, onun kendisine yol gösteren bir kılavuz olduğunu im â etmiş ve böylece ikisinden birinin Kureyş'in aram akta olduğu kişi şüphesini ortadan kaldırmıştı. Allah yolunun davetçileri, zaru-

(1) Er Râhik El'Mahtûm. 187.

ret halleri dışında açıkça yalan söyleme metodunu kullanmaksızın düşmanlarını aldatabilme ve onların ellerinden kur tulabilme gücünü oluşturabilmeli, keskin zeka, kuvvetli hafıza, bilinç ve uyanıklığa sahib olmalıdırlar. Hakikatte kinaye ve mecaz bu gayeyi gerçekleştirebilmek için yeterlidir.

Rasülullah'ın (s.a), düşmanla muamele prensiplerinden bir prensibi ortaya koyarken dediği gibi:

"Şüphesizki imâli sözlerde, rahatlama vardır"[1]

N- **Yemen Yolu:** "....Mağaradan çıktıktan sonra onları ilk olarak Güney istikametine, Yemen'e doğru götürmüş. Sonra batı istikametine sahile doğru yönelmiştir."

Rasülullah (s.a) mağarada üç gün kalmakla yetinmemişti. Kılavuzları, dikkatlerden uzaklaşmak için kendilerini Yemen istikametine doğru götürmüş sonrada Medine yoluna sapmıştır. İbn Üreykıt Medine'ye götüren yan yolların içinde dikkatlerden uzak kalmak ve gizliliği korumak için insanların pek kullanmadığı bir yolu seçmişti. Daha sonra Kızıldeniz sahili yakınında kuzeye doğru yöneldi. Ebubekir (r.a) bu yolu bize şöyle anlatıyor: "Bütün gece boyunca ve sabah gün ağarana kadar yürüdük, yol bomboştu, gelip geçen kimse yoktu. Önümüzde uzunca bir kayanın yükseldiğini gördük, güneş almayan bir gölgesi vardı, oraya inerek konakladık. Peygamber'in (s.a) uyuması için ellerimle ona bir yer yaptım ve oraya bir post serdim. "Sen uyu Ey Allah'ın Elçisi, ben etrafını kollarım" dedim. O uyudu, ben de kalkıp etrafını kollamaya başladım."

Yol tenha ve boştu. İnsanlar yoktu ve bu yolu kullanan çok azdı. Çeşitli yönlere giderek ve şaşırtarak takibedilme tehlikesini azaltan bu kılavuz gerçekten önemli bir iş başarmıştı.

Tecrübeli ve işi bilen dava adamları dururken, Allah'a güvenmek ve O'na tevekkül etmek gerekçesiyle, sebebler aleminde, dava adamı olmayan kimselerin beşeri güçlerine başvurmak caiz değildir. Eğer Peygamber efendimiz (s.a) bunu yapmışsa, bu Allah'ın inayeti ve gözetimiyle olmuştur.

O- **Süraka ve ona yapılan muâmele:** Tedbir almadaki beşeri güç, Ebubekir'in (r.a) yaptığı gibiydi: "Ebubekir, Rasülul-

(1) İbn-i Kâmil'de, El'Beyhaki'de Şuâb'ül İmanda rivayet etmişlerdir.

olmayan kimselerin beşeri güçlerine başvurmak caiz değildir. Eğer Peygamber efendimiz (s.a) bunu yapmışsa, bu Allah'ın inayeti ve gözetimiyle olmuştur.

O- Süraka ve ona yapılan muâmele:

Tedbir almadaki beşeri güç, Ebubekir'in (r.a) yaptığı gibiydi: "Ebubekir, Rasülul-

(1) İbn-i Kâmil de, El'Beyhaki'de Şuâb'ül İmanda rivayet etmişlerdir.

lah'ın (s.a) önünde yürümeye başladı. Tehlikenin arkadan gelmesinden korktuğunda arkasından gidiyor ve etrafı kolaçan ediyordu. Yola bu şekilde devam etti." Bütün bu tedbirlere rağmen Süraka bin Mâlik konulan ödüle tamah ederek Rasûlullah'a (s.a) yetişti. Kendisi olayı şöyle anlatıyor: ".....Onlara yaklaştım. Hatta Rasûlullah'ın (s.a) Kurân okuduğunu işittim. Bu sırada atım sürçtü ve kapaklandı. Ben de atımdan düştüm. Fakat hemen toparlanıp kalktım. Okluğumdan fal oklarımı çıkardım ve "Ona zarar verebilir miyim, yoksa veremez miyim?" diye oklardan birini çektim. Zarar veremeyeceğim çıktı. Canım peşinden gitmek istemedi. Yine de atımı peşinden dört nala kaldırdım. Ona yaklaştığımda atım yine kapaklandı. "Zarar verebilir miyim yoksa veremez miyim?" diye yine fal oku çektim yine zarar veremeyeceğim çıktı. Canım peşinden gitmek istemedi. Ben bu durumdayken bana zarar vermesinden korkup: "Senin büyük bir şânın olacağını görüyorum, dur da seninle konuşayım" dedim."

Rasûlullah (s.a) durdu ve Süraka kendisine bir emân yazmasını istedi. O da Sürâka'ya bir emân(*) yazıp verdi."(1)

Buhari'nin rivayctinde ise şöyle geçmektedir:

"El-emân! diye haykırdım. Onlar durdular, ben de atıma binerek yanlarına vardım. Rasûlullah (s.a) ve yoldaşını taarruzumdan koruyan bunca hârikalarla karşılaştığım o anda, gönlümde kati bir kanaat hâsıl oldu ki, yakında Rasûlullah'ın (s.a) emri ortaya çıkacak ve nübüvvet davası galip gelecektir. Bu kanaat üzerine Rasûlullah'a: "Kavmin Kureyş senin için ortaya ödül koydu" dedim. Ve Kureyş'in kendilerine karşı ne kadar fenalık yapmak istediklerini birer birer anlattım. Kendilerine yol azığı ve levazımı arzettim. Fakat benden bir şey almadılar. Yanlızca bana: *"Ey Süraka, bizim yolculuğumuzu gizle!"* dedi. Bunun üzerine ben Rasûlullah'tan hakkımda bir emânnâme yazmasını istedim. Rasûlullah Amir bin Füheyre'ye emretti. Amir de bir deri parçasına yazarak bana verdi. Sonra Rasûlullah (s.a) yoluna devam etti." Diğer bir rivayette de: "Süraka geri döndü. Onları araştırırken bayağı yorulmuştu ve şöyle söylemeye başladı: "Sizin hakkınızda söylenen haberin aslını öğrendim". Günün başlangıcında onları bulmaya gayret ediyordu, so-

(*) Emân. Kendisine zarar vermeyeceğine dair yapılan sözleşmedir. (T.A.)
(1) Buhari. c.5. s.77. İmam Ahmed de rivayet etmiştir.

Amir de bir deri parçasına yazarak bana verdi. Sonra Rasülul lah (s.a) yoluna devam etti." Diğer bir rivayette de; "Süraka ge ri döndü. Onları araştırırken bayağı yorulmuştu ve şöyle söyle meye başladı: "Sizin hakkımızda söylenen haberin ashm öğren
dim". Günün başlangıcmda onları bulmaya ga 3r e t ediyordu, so-

(*) Em ân. Kendisine zarar vermeyeceğine dair yapılan sözleşm edir. (T.A.) (1) Buhari. c.6. s.77. tmam Ahmed de r ivayet etmiştir.

nunda ise onların muhâfızı oldu[1]" Değişik rivayetleri zikretmemizden gaye, olayın portresini tam olarak ortaya koyabilmektir. Süraka'nın karşılaştığı olaylar planını değiştirmesine sebep olmuştur. Bunun için ne savaşmış ne de öldürmüştür, aksine Rasülullah'a (s.a) ısınmıştır. Planın geri kalan kısmını köreltmede kullanmış ve insanları bu yol üzerinde onları aramaktan vazgeçirmiştir. Süraka'nın orada müslüman olmadığını ve müşrik olarak kaldığını mulahaza ediyoruz.(*) Onun üzerinde olup biten her şey, bu adamın dokunulmaz olduğu ve er veya geç zafere ulaşacağı kanaatidir. Bunun için yolculuğun son gününde Rasülullah'a (s.a) azık vermek istemiş ve bu yoldan takip edilmemesi için insanları uzaklaştırmıştır.

Yeryüzünde İslâm'ı hakim kılma mücadelesinde bizim bu olaydan alacağımız önemli ders; kafirler safında bulunan dost ve düşmanımızı ayırdedebilme yeteneğine sahip olmamızdır. İslâmi hareket, düşmanlarının içerisinden kendisine yardım edeceğinden emin olduğu kimseleri seçebilir. Bunu yapmak cemaatın yönetici kadrosunun görevidir. Hasmıyla olan ilişkilerine dayanarak yönetici kadro bu kişileri seçebilir, onlarla yardımlaşabilir. Zahiri olarak mantık; Sürâka bin Malik'in öldürülmesini gerektiriyordu. Çünkü Sürâka onların yerini düşmanlara bildirebilirdi. Henüz daha müslüman da olmamıştı. Fakat Rasülullah (s.a), onun sözüne bağlı olduğunu ve bu mucizeler karşısında düşmanlığından vazgeçtiğini anladığı zaman onu bırakmıştır.

İslâmi hareketin istifade etmesi gereken ikinci nokta ise, bir kişi veya grubun, uzak veya yakın geçmişine bakarak İslâm düşmanı olduğuna dair hakkında kesin hüküm verilmemesidir. Ele alınması gereken asıl mesele, her ne kadar geçmişinde İslâm'a karşı savaş etmiş olsa da, o kişi veya grubun değiştiğine güvenebilmektir. Yönetici kadro bu insanlarla olan münasebetlerine dayanarak, bu konuda gerekli ictihadı yapabilir.

(1) Zad'ül Meâd. c.2. s.53.

(*) Zehebî, Sûraka'nın Tâif seferinden sonra müslüman olduğunu bildiriyor. Tarihçilerde elindeki emânname ile müracaat ettiğini bildiriyorlar. İbn-i Abdi'l-Ber de İstiab'de Sürâka'nın Medinelilerden sayıldığını ve Hz. Osman'ın hilafeti zamanına kadar yaşadığını zikretmiştir. Sürâka, Kureyş casuslarından Resûlullah'ın hareketini gizlemiş ve arayanlara: "Buralarda ben bulamadım, başka tarafa bakınız" demiştir. (T.A.)

konuda gerekli içtihadı yapabilir.

(1) Zad'ül Meâd. c.2. s.53.

(*) Zehebi, SOraka'mn Tâif seferinden sonra müslüm an olduğunu bildiriyor. Tarihçilerde elindeki emânname ile m üracaat ettiğini bildiriyorlar, tbn-i Abdi'l-Ber de tstiab'de Sürâka'm n Medinelilerden sayıldığım ve Hz. Os- man'm hilafeti zamanına kadar yaşadığını zikretmiştir. Sürâka, Kureyş casuslarından Resâlullah'm hareketini gizlemiş ve arayanlara; "Buralar da ben bulamadım, başka tarafa bakmız" demiştir. (T.A.)

Rasülullah'a (s.a) vahiy geliyordu ve hüküm verirken vahiyle hareket ettiği için hata etmiyordu. Hevai nefsinden konuşmuyordu. İslâmi hareketin önünde ise bu konuda ictihad etmekten başka bir yol yoktur. İctihadları isabetli veya hatalı olabilir. Hata yapılmış olsa bile bunda bir beis yoktur. Bu hata yüzünden dünyayı başına yıkmak gerekmez.

İslami hareket, devlet kurma mücadelesinde kendisine yakın bulduğu düşmanlarla ittifak yapıp yardımlaşabilir. Hatta güven duyabiliyorsa onlardan yardım bile taleb edebilir. Burada güven ölçüsü düşmanın İslâmi hareketin gücünden ne derece emin olduğuna bağlıdır. Gerekirse karşı tarafa bu güveni vermek gerekir. Bunun için de liderlerin suçlanmaması gerekir.

Bu olaydan anlamamız gereken üçüncü nokta ise düşmanın tutumunu değiştirip yardım ve sadakatini ilân etmesinden sonra emân istemesidir. Burada güven ölçüsü düşmanın İslâmî hareketin kuvvetinden emin olmasına bağlıdır. Süraka'nın bütün isteği bir emannâme almaktı. Süraka'nın (r.a) ne zaman müslüman olduğunu bilmiyoruz. Büyük bir ihtimalle Mekke'nin fethinden sonra müslüman oldu.[1] Fakat Huneyn günü emannamesini Rasülullah'a (s.a) gösterdi. Ve Rasülullah (s.a) onu doğruladı. Kafirlerin gidişatı ve İslâmi harekete karşı olumlu tavırları sonuçta durum İslâm ve İslâm devletinin menfaatine olacak şekilde, müslümanlara hareket hürriyeti sağlamalıdır. İslâmi hareketi hiçbir kayda bağlı kalmaksızın, durumlarını ve tavırlarını değerlendirmek suretiyle bu insanlardan istediğiyle sulh yapar, anlaşır ve yardım talebinde bulunabilir.

İslâmi tabanın bu gibi durumlarda, yönetici kadrosuna yardımcı olması en büyük temennimizdir. Ona tenkit oklarını yöneltip bazı hallerde bilincinin ve çoğu durumlarda da dininin bozukluğuyla itham etmemesi gerekir.

(1) İbn-i İshâk rivayetinde Sürakanın, Râsûlullah'ın (s.a.v) Huneyn'den dönüşünde emânnâmeyi gösterdikten sonra müslüman olduğunu zikretmektedir. Rivayette Sürâka şunları anlatıyor: (Yanımda emânname olduğu halde, Râsûlullahı bulmak için yola çıktım, onları Cudân'da bularak, Ensâr'dan bir süvari birliğinin içine girdim. Mızraklarla beni kıstırarak, "Ne istiyorsun?" dediler. Râsûlullah'a (s.a.v) yanaştım. Devesinin üzerinde idi. Elimdeki emannameyi kaldırarak "Ey Allah'ın elçisi, bu senin bana yazmış olduğun emannamedir. Ben Sürâka Bin Mâlik'im" dedim. "Râsûlullah (s.a.v) Bugün vefa ve iyilik günüdür, yaklaş" dedi. Onun yanına yaklaştım ve müslüman oldum) Tehzib Es'Siyret. 117.

üslüm an olduğunu zik r etm ek te dir. Rivayette Sürâka şunları anlatıyor: (Yanım da em ânn am e old u ğu h a l de, R â sû lu lla h ı bu lm a k için yola çık t ım , on la r ı C u d â n 'd a b u la r a k , Ensâr'dan bir süvari birliğinin içine girdim . M ızrakla r la ben i kıstıra ra k , "Ne istiyorsun?" dediler. Rasülullah'a (s.a.v) yanaştım . Devesin in üzerinde idi. Elim deki emannamejri kaldırarak "E y Âlla h 'm elçisi, bu ' sen in ba n a ya zm ış oldu ğu n em a n n a m edir. Ben Sü r â k a B in M â lik 'im " d ed im . "Râsûlu Uah (s.a.v) Bugün vefa ve iyilik günüdür, yaklaş" dedi. O n u n ya n ı n a yaklaştım ve müslüman oldum) Tehzib Es'Siyret. 117.

P- Ümmü Ma'bed hikayesi: Ümmü Ma'bed hikayesinde, o fevkalade Rabbani mucizeden başka bizi ilgilendiren husus, bazı rivayetlerde de belirtildiği gibi, bu olayın Peygamber'in takib edilmesine sebeb oluşudur. Rasülullah'ın (s.a) Ümmü Ma'bed'e misafir oluşu gidiş yönünü aşağı yukarı belirlemiştir. Bir rivayette Esmâ (r.a)nın şöyle dediğ zikrediliyor: "Mekke'nin alt taraflarından cinnilerden bir adam gelmeye başladı. Arap şiirlerinden bazı beyitler terennüm ediyordu.İnsanlar onun peşinden gidiyor, sesini duyuyor ve kendisini göremiyorlardı. Bu halde şunları söyleyerek Mekke'nin üst taraflarından çıktı:

"Ümmü Ma'bed'in çadırına inen iki yoldaşa,
İnsanların Rabb'i Allah en iyi mükâfâtı versin.
Onlar yola koyulup, sonrada gittiler.
Muhammed'e yoldaş olan felâha ersin.
Onun yeri müminleri kollarken,
Kaâb oğulları kızlarının yerine ağlayadursun."

Bütün bunlara rağmen, planın ve gidiş yolunun keşfolunmasında şüphe uyandıracak bir şey olmamıştır.

Bu mulahazadan kasdettiğimiz, planın her hangi bir yönünün keşfedilmesinin beşeri takatın üstünde oluşudur. İz sürenlerin mağaranın ağzına kadar ulaşmaları, Süraka'nın Rasülullah'a (s.a) yetişmesi ve cinin şu kasideyi söylemesi gibi. Bütün bunlar Allah Teâla'nın davası için hazırlamış olduğu Rabbani olaylardır. Bu Rabbani olaylar bazen davetçiler için kuvvet olabilir bazen de onların keşfedilmesi suretiyle zor bir imtihana tabi tutulup saflarının temizlenmesini sağlayabilir. Uhud'ta Allah Teala hükmünü ve hikmetini bizlere şu kavliyle bildirmiştir:

"Eğer siz bir yara aldıysanız, şüphesiz o toplulukta benzeri bir yara almıştır. Allah'ın inananları belirtmesi ve içinizden şahitler edinmesi, Allah'ın insanları arıtması ve inkâr edenleri yok etmesi için, insanlar arasında bu günleri bazen lehe, bazende aleyhe döndürür dururuz. Allah, zulmedenleri sevmez" (Âl-i İmrân)

Olaya iştirak edenlerden başka -Aişe, Esmâ, Ebubekir, Abdullah, İbn Üreykıt, Füheyre ve Rasülullah (s.a)- herkesten, hatta müslüman gruptan bile olayı gizlediği halde, planın bir yönünün keşfedilmesi beşeri takdirin üzerindedir. Ve Rasülul-

Allah'ın insanları antm ası ve inkâr edenleri yok etmesi için, insanlar arasında bu günleri bazen lehe, bazen-
de aleyhe döndürür dururuz. Allah, zulmedenleri sevmez" (Âl-i İmrân)

Olaya iştirak edenlerden başka -Aişe, Esmâ, Ebubekir, Ab dullah, İbn Üreykıt, Fühcyre ve Raşülullah (s.a)- herkesten, hatta müslüman gruptan Ûle olayı gizlediği halde, plamn bir yönünün keşfedilmesi beşeri takdirin üzerindedir. Ve Rasülul-

lah (s.a) bu durumu mutlak bir teslimiyetle karşılayıp *"Üzülme, şüphesiz Allah bizimledir", "Biz üçüncüsü Allah olan iki yoldaşız (Endişe edilir mi)"* buyurdu.

Hicret için yapılan planlamadaki bu dehayı gördükten sonra şu üç yönü kesinlikle unutmamamız gerekir:

1- Beşeri planlamada, bütün gücümüzü sarfedip, elimizde olan herşeyi yapmalıyız.

2- Sebeblere değil sadece Allah Teâla'ya güvenmeliyiz.

3- Gücümüzve irâdemizin dışında olan şeyler de Allah'ın kaza ve kaderini kabul etmeli bunun İslâm ve müslümanlar için hayırlı olduğuna mutmain olmalıyız.

Onsekizinci Özellik
YENİ BİR ALTYAPI OLUŞTURACAK İNSANLARIN İSLAM'A KATILMASI

Mubarek Fûri şöyle diyor:

" Peygamber (s.a) yolda Ebu Büreyde[1] ile karşılaştı. Ebu Büreyde kavminin lideri idi. Kureyş'in ilan ettiği büyük mükafatı kazanmak isteğiyle, Peygamber le (s.a), Ebu Bekir'i (r.a) bulmaya çıkmıştı. Rasülullah'la (s.a) karşı karşıya gelip, onunla konuştuktan sonra kavminden yetmiş kişiyle birlikte müslüman oldu. Sonra sarığını çıkarıp, mızrağına düğümleyerek onu kendine sancak edindi..."[2]

Rasülullah (s.a) Ensar'dan yetmiş kişiyle biat yapmıştı. Şüphesiz ki bunlar Medine'deki Ensar'ın başlangıcı idiler. Fakat başlarında, Allah'ın elçisi Muhammed'i (s.a) yakalamak için harekete geçen Büreyde İbn'ül-Hasib liderliğindeki Eslem kabilesinden yeni bir kafilenin imân alayına katılması, dava merhalelerinde önemli bir aşama olarak kabul edilir. Medine tek başına İslâm sancağını yükselten yer olmaktan çıkmış, kendisine Eslem'den kuvvetli bir müttefik katılmış ve muhteşem bir islâm toplumuna doğru oldukça önemli bir adım atılmıştır. Bu, Mekke ve Medine arasındaki yolun, müslümanların tehlikesiyle dolu olduğu anlamına gelmekteydi. Bu toplum muhtemel bir Kureyş hücumunu engelleyecek güçte olmasa bile, en azından

(1) Tam olarak ismi. Büreyde İbn-il'Hasib El-Eslemi'dir. Makrizi'nin İmtâ ül'Esmâ allı kitabının 42. sayfasında geçmektedir.
(2) Mubarek Fûri, Er-Râhik El-Mahtum. 19.

Bu, Mekke ve Medine arasındaki yolun, m üslüm anlann teMikesiy- le dolu olduğu anlaımna gelmekteydi. Bu toplum m uhtemel b ir Kureyş hücumunu engelleyecek güçte olmasa bile, en azından

(1) Ta m ola ra k ism i. Büreyde tbn-il'H asib E l-E siem i'd ir . M a k r izi'n in İm t â ül'E sm â a llı kitabının 42. sayfasında geçmektedir.
(2) Mübarek F û n . Er-Râhik El-Mahtum. 19.

onları gözetleyebilir, Rasülullah'a (s.a) karşı yapılan düşmanca girişimleri kontrol altında tutabilirdi. Bu altyapıyı oluşturan kimselerin İslâm'a girmesi, Rasülullah'ı (s.a) çok sevindirmiş ve: *"Eslem'i Allah selâmete erdirdi, Gaffar'a da Allah mağfiret eyledi, Allah'a yemin olsun ki bunu ben söylemedim, bunu Allah söyledi"* demiştir.(1)

Müslümanların kuvvetlenmesi ve sayılarının artması sonucunu getiren bu olay etrafdaki diğer kabileleri İslâm'ı kabule hazır bir duruma getirdiği anlamına gelir.

Aynı zamanda bu olay, Medine yolunun zor şartlarına rağmen, müslümanların ana hedefinin Allah Teâla'ya davet olarak kaldığına işaret eder. Mevcut şartlar bütün tafsilatıyla İslâm'ı açıklamaya uygun bir halde olmayabilir. Allah yolunun davetçileri ana hedefe ulaşmak için, mevcut şartların ortaya çıkardığı zorlukları aşmalı ve devamlı olarak, basiretle Allah'a davet için hazırlık içerisinde olmalıdırlar.

Ondokuzuncu Özellik
İBADET NİŞANELERİNİN İLK RESMİ İLANI

"Urve bin Zübeyr dedi ki: "Rasülullah'ı (s.a) karşılamaya çıkanlar ona kavuştular. Rasülullah (s.a) maiyetindekiler ve kendisini karşılayanlarla beraber sağ tarafına (Kubâ cihetine) doğru meylederek yollandı. Rasülullah maiyetiyle beraber Amr bin Avf oğullarının yurduna indi. (Bu olay Rebiülevvel ayının pazartesi gününe rastgelmektedir). Ve Rasülullah onların riyasetinde bulunan Gülsüm bin Hidm'e misafir oldu. Rasülullah (s.a) Kubâ'da, pazartesi, salı, çarşamba ve perşembe günleri olmak üzere dört gün kaldı(*) ve Kubâ mescidini tesis ederek onda namaz kıldı. Bu mescid peygamberliğin gelişinden sonra takva üzerine tesis edilen ilk mescidtir."(2)

Bu olay müslümanların namaz kılabilecekleri sabit ve açık bir merkezin olmadığı, sadece tevhid nişanelerinin yapıldığı, tam on üç senenin geçmesinden sonra meydana gelmiştir. Müs-

(1) İmâm Ahmed Et'Tabarâni ve El'Hâkim'in, Müstedrek'inden.

(*) Buhâri'nin rivayetinde bu müddet on kûsûr (ondört) gün olarak geçmektedir. İlk Cuma namazının Kûbâ mescidinde kılındığı rivayetini de göz önüne alırsak, Buharinin rivayeti daha kuvvetli olmaktadır.

(2) Er'Râhik El'Mahtum, Buhâri'den ve Zad'ül Meâd'tan. 189-191.

meydana gelmiştir. Müs-

(1) İmâm Ahmed Et'Tabarâni ve Er Hâkim'in, Müstedrek'inden.
(* }Buhârinin rivayetinde bu müddet on kûsûr (ondört) gün olarak geçm ekte dir. İlk Cuma namazının Kûbâ mescidinde kılm dığı rivayetini de göz önü ne alırsak, Buharinin rivayeti daha kuvvetli olmaktadır.
(2) Er'Râhik El'Mahtuıu, Buhâri'den ve Zad'ül Meâd'tan. 189-191.

lümanlar geçen zaman içerisinde ara sıra Kâbe'de namaz kılıyorlardı. Lâkin Beytüllâh'ı (Kâbe'yi) tam üçyüz atmış put çepeçevre sarıyor ve etrafında şirkin bütün nişaneleri yapılıyordu.

Kur'ân-ı Kerim'in de zikrettiği gibi, Kubâ mescidi, takva üzerine tesis edilen ilk mescid idi. Bu mescide gelenler saf iman sahibi olan ve Rasülullah'ın (s.a) peşinden gelen ilk mümin gruptu. İman nişanelerinden başka hiçbir şeye müsaade etmeyen zâlim otoriteden korkmaksızın, tevhidi ilânı edip, *"Lâ ilâhe illâllah"* sancağını kaldırıyorlardı.

Kubâ mescidinde kılınan namaz, İslâm tarihinde işkence, korku ve şiddet dönemi ile, ibadetin ihlasla ve yalnız Allah için yapıldığı dönem arasında; bir dönüm noktasıdır.

"...İlk gününden beri takva üzerine tesis edilen mescidte bulunman daha uygundur. Orada, arınmak isteyen insanlar vardır. Allah, arınmak isteyenleri sever." (Tevbe: 108) Günümüzde İslâmi hareketin ilk hedefi; İslâm devleti kurulduğu zaman, tağut nişaneleri ve belirtilerinden uzak halis bir tevhid ruhunun mescidlere dönmesi ve korkusuzca hamd ile Allah'ın tenzih edilmesidir. *"Şüphesiz mescidler Allah'ındır, öyleyse oralarda Allah'a yalvarırken başkasını katmayın"* (Cin: 180) Bu, İslâm'ın yeryüzünde yerleşip, yerlerini pekiştirdiklerinde müminlere belirlemiş olduğu hedeftir. *"Onları biz yeryüzüne yerleştirirsek namaz kılarlar, zekât verirler, iyiliği emreder kötülükten menederler. İşlerin sonucu Allah'a aittir"* (Hacc: 41)

"Allah'ın yüksek tutulmasına ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği evlerde insanlar sabah akşam O'nu tenzih ederler. Bunlar öyle kimselerdir ki, onları ne ticaret ve ne de alışveriş Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyar. Bunlar, gönüllerin ve gözlerin döneceği günden korkarlar. Allah, onların işlediklerini en güzeliyle mükafatlandırır ve lütfundan onlara fazlasıyla verir. Allah dilediğini hesapsız şekilde rızıklandırır." (Nur: 36-37)

Kubâ'daki bu toplumu sadece Kubâ halkı oluşturmuyordu. İbn'ül-Kayyim'in dediği gibi: "Amr bin Avf oğullarında tekbir sözleri duydum. Müslümanlar, Rasülullah'ın gelişine sevinerek tekbir getiriyorlardı. Onu karşılamaya çıktılar ve karşıladıklarında kendisini bir peygamber olarak selâmladılar."[1] Bu topluluk bütün şekilci tavırlardan uzaktı. Buhâri'nin rivayetinde ol-

(1) Er-Râhik El'Mahtûm. 191.

gözlerin döneceği günden korkarlar, Allah, onların işledikleri ini en güzeliyle mükafatlandırır ve lütfundan onlara fazlasıyla verir. Allah dilediğini hesapsız şekilde rızıklandırır." (Nur: 36-37)

Kubâ'daki bu toplumu sadece Kubâ halkı oluşturmuyordu. İbn'ül-Kayyim'in dediği gibi: "Amr bin Avf oğullannda tekbir sözleri duydum. Müslümanlar, Rasülullah'ın gelişine sevinerek tekbir getiriyorlardı. Onu karşılamaya çıktılar ve karşıladıkla- rmda kendisini bir peygamber olarak selâmladılar. Bu toplu luk bütün şekilci tavırlardan uzaktı. Buhâri'nin rivayetinde ol-

(1)Er-Râhik El'Mahtûm. 191.

duğu gibi: "Karşılayanlarla kabul merasimini Ebubekir yapmış ve görüşmüştü. Rasülullah (s.a) ise sükut edip bir tarafa oturmuştu. Hatta Ensar'dan Rasülullah'ı (s.a) evvelce görmeyerek Kubâ'ya hoş geldine gelenler Ebu Bekir'e selâm veriyorlardı. Tâ ki, Rasülullah'a (s.a) güneş isabet edip de, Ebubekir kendi ridasıyla Rasülullah'ın üzerine gölgelik yapınca o zaman Rasülullah'ı (s.a) herkes tanıdı"

Allah'ın bütün mahlukâtının efendisi, sahabesiyle beraber sanki onlardan biriymiş gibi yaşıyordu. Ebubekir (r.a) ridasıyla kendisine gölge yapmadıkça tanınmıyordu. İşte yeryüzünde İslâmi devletin işaretleri bu yönetici kadrodadır, bu açıklıktadır, bu derece hürriyeti yaşamaktadır. Bu durum, her yönetici ve sorumluya metod olmalı, kardeşleri ve askerleriyle münasebetlerini tanzim etmelidir.

Yirminci Özellik
PLANIN BAŞARIYA ULAŞMASI VE YÜCE LİDERİN KOMUTANLIK MERKEZİNE ULAŞMASI

"... Perşembe gününün sonunda -Cuma günü- Allah'ın emriyle Rasülullah (s.a) devesine bindi. Ebu Bekir de (r.a) arkasından deveye bindi. Rasülullah (s.a) ana tarafından akrabası ve dayıları olan Neccâr oğullarına haber gönderdi. Neccâr oğulları kılınçlarını kuşanarak geldiler. Bu suretle düzülen Peygamber'in kafilesi Medine'ye doğru yollandı. Sâlim bin Avf oğullarının yurduna vardıklarında Cumâ namazının vakti girdi. Rasülullah (s.a) "Ranûna" vadisinin ortasındaki Cumâ mescidinin yerine indi ve arka arkaya iki hutbe irad ederek Cumâ namazını kıldı. Sayıları tam yüz kişiydi. Cumâ namazından sonra Peygamber (s.a) Medine'ye girdi. Ensâr, evlerinin önünden geçerken devesinin yularına sarılıp:

"Yâ Rasülallah bize buyurunuz. Sayısı, levazımı ve silahı bol olan, düşmanlarınızı tepelemeye gücü yeten âilemize misafir olunuz" diyorlardı. Rasülullah da (s.a): *"Deveyi kendi haline bırakınız, çünkü o memurdur, emrolunduğu yere gider, ona yol veriniz"* diyordu. Böyle bir sevinç halkası içinde yürüyen Peygamber'in bineği nihayet bugün Rasülullah'ın Mescid-i Saâdet'inin bulunduğu boş arsanın önüne çöktü. Fakat Peygamber Efendimiz üzerinden inmedi. Sonra oradan kalktı. Bir kaç adım gittikten sonra geri dönüp ilk çöktüğü yere tekrar

yeten âilemize misa fir olunuz" diyorlardı. Rasiüullah da (s.a): *"Deveyi kendi haline bırakınız, çünkü o memurdur, emrolunduğu yere gider, ona yol veriniz"* diyordu. Böyle bir sevinç halkası içinde yürüyen Pey- gamber'in bineği nihayet bugün Rasülullah'ın M escid-i Saâdet'inin bulunduğu boş arsamn önüne çöktü. Fakat Pey gamber Efendimiz üzerinden inmedi. Sonra oradan kalktı. Bir kaç adım gittikten sonra geri dönüp ilk çöktüğü yere tekrar

çöktü. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) üzerinden indi... Ebu Eyyüb el-Ensârî Rasülullah'ın bineğini alarak evine Rasülullah'da (s.a): *"Kişi bineğiyle beraber olmalıdır" buyurarak Ebu Eyyüb el-Ensâri'ye (r.a) misafir oldu."*[1]

Rasülullah (s.a) İslâm uğruna babalarını, analarını, varını, yoğunu feda eden, kanlarını ve mallarını kendi emri altına koyan ashabının arasında ilerlerken, Ensâr'ın kızları da def çalarak şarkı söylüyorlardı:

"Ayın on dördü Vedâ dağının tepesinden üzerimize doğdu, ne mutlu.
Artık Allah'a duâ ve niyaz eden bulundukça bize de şükretmek vacib oldu.
Ey bize gönderilen aziz Peygamber!
Sen bize itâat edilmesi vacib bir emirle geldin!.."

Tam onüç sene süren yorucu ve şiddetli bir cihadtan sonra, gökyüzü meleklerinin çepeçevre sardığı, yeryüzünün ilk İslâm devleti kuruldu. Bu merhalede atılan ilk adım, bu devletin hareket ve idare merkezi, ordu komutanlık merkezi, ilk terbiye yuvası ve yüce divanı (kadılık) olan mescidin yapılmasıydı.

Rasülullah'ın (s.a): *"Ey rahmet edenlerin en merhametlisi! Sen ezilenlerin Rabbisin. Sen Rabbimsin. Beni kime havale ediyorsun? Uzaklarda beni asık suratla karşılayanlara mı, yoksa durumumu eline verdiğin bir düşmana mı?"* kavliyle beraber, o zorlu Taif yolculuğuyla başlayan Mekke döneminin bu üçüncü merhalesi; Muhammed'in ayağına bir diken batmasını bile kabul edemeyen Muhacirlerin kahramanları ve Ensâr'ın arslanlarının:

"Biz, hayatımızın sonuna kadar, Muhammed'e cihâd üzerine biât edenleriz" sözlerinde ifadesini bulan herşeyi ile ona teslim olma hali ile son bulur.

Bunları incelediğimiz zaman, bu merhalenin tehlikesini, özelliklerini, işaretlerini ve bir damla kan bile akıtmadan bu devleti kuran Peygamber'in dehasını idrâk etmiş oluruz.

(1) Er'Râhik El'Mahtûm: 192-193.

Bunlan incelediğimiz zaman, bu merhalenin tehlikesini, özelliklerini, işaretlerini ve bir damla kan bile akıtm adan bu devleti kuran Peygamber'in dehasım idrâk etmiş oluruz.

(D E r R a h ik E l'M a h tû m : 192-193.

İKİNCİ KISIM

MEDİNE DÖNEMİ

BİRİNCİ MERHALE
DEVLETİN KURULUŞU
MEDİNE'YE HİCRETTEN HENDEK GAZVESİNE

Bir özelliğin unsurları içerisinde, mümkün olduğu kadar zaman silsilesi esas alınmıştır. Bu çerçevede benzer ve ortak durumlar incelenmiştir.

Birinci Özellik
KUREYŞ VE MÜTTEFİKLERİ DIŞINDAKİ DÜŞMANLARLA SULH YAPMAK

A- **Medine andlaşması ve Yahudilerle yapılan sulh:** Medine'de kuvvet ve nüfuz sahibi olan yahudilere karşı bir savaş açmak Rasülullah'ın (s.a) ve müslümanların menfaatine değildi. Zira onlar da ehl-i kitap'tı. Müslümanlar, yahudilerin müslüman olacaklarını umuyordu. Ensâr'la Muhacirin arasındaki ilişkileri düzenleme konusunda da bir takım hükümler içeren Medine Andlaşması, genel olarak müslümanlarla yahudiler arasındaki ilişkileri düzenleme meselesini iki bölümde ele alıyordu:

Birinci bölüm: Müslüman toplumların içerisinde yaşayan yahudiler.

İkinci bölüm: Toplumları ve yurtları müslümanlardan uzak ve ayrı olan yahudiler.

Birinci bölümde, andlaşma vesikâsı şunları zikrediyor:

".... Muharib oldukları sürece yahudiler, müminlerle beraber infakta bulunacaklardır. Yahudilerden Avf oğulları, müminlerle beraber yaşayan bir ümmettir. Yahudilerin dinleri kendilerine, müslümanların dinleri de kendilerinedir. Her iki tarafta kendilerinden ve kendilerine tâbi olanlardan sorumludur. (Andlaşmaya uymayıp) zulmeden ve kötülük yapanlar, kendilerini ve kendi ailelerini helâk etmiş olurlar. Avf oğulları

(Andlaşmaya uymayıp) zulmeden ve kötülük yapan la r , kendilerini ve kendi aüelerini helâk etmiş olurlar. A ^ oğu lla n

yahudileri için geçerli olanlar, Neccâr oğulları yahudileri için de geçerlidir. Avf oğulları yahudileri için geçerli olanlar Haris oğulları yahudileri için de geçerlidir. Avf oğulları yahudileri için geçerli olanlar, Sâ'ide oğulları yahudileri için de geçerlidir. Avf oğulları yahudileri için geçerli olanlar, Evs oğulları yahudileri için de geçerlidir. Avf oğulları yahudileri için geçerli olanlar, Sâlebe oğulları yahudileri için de geçerlidir.

Ancak zulmedenler ve kötülük yapanlar, kendilerini ve kendi ailelerini helâk etmiş olurlar. Sâlebe'ye öbek olanlar da kendileri gibidir. Avf oğulları yahudileri için geçerli olanlar, Şutaybe oğulları için de geçerlidir. Kötülükler ortadan kalkmalı ve sadece iyilik yapılmalıdır.

Sâlebe'ye tabi olanlar da, kendileri gibidir. Yahudi öbeğinden olanlar da kendileri gibidir.

Muhammed'in (s.a) izni olmaksızın kimse bu kuralların dışına çıkamaz ve kimse yarasının intikamından alıkonulamaz. Kim bir kötülük ederse kendine ve ailesine kötülük etmiş olur. Ancak zulmedilenler hariç, şüphesiz Allah bundan daha iyisini bilir ve yerine getirir."[1]

İkinci bölümün vesikası da şunları zikrediyor:

"Yahudilerin nafakaları kendilerine, müslümanların nafakaları da kendilerinedir. Bu sahifenin ehline (andlaşmayı yapanlara) savaş açanlara karşı, birbirlerine yardımcı olacaklardır. Birbirlerine öğüt ve nasihat verip kötülükleri bir kenara bırakarak birbirlerine iyilikte bulunacaklardır. Hiç kimse müttefikine kötülükte bulunmayacaktır. Mazluma yardım edilecektir. Muharib oldukları müddetçe, yahudiler müminlerle beraber infâk edeceklerdir. Bu sahifenin ehline Yesrib'in içi haramdır. Himaye altına alınan kişi, alanın kendi nefsi gibidir. Kötülük ve fenalıklara karşı konulur. Ehlinin izni olmaksızın hiçbir kadın himaye altına alınamaz. Bu sahifenin ehli arasında andlaşmayı bozmaya sebebiyet verebileceğinden korkulan bir olay veya çekişme olursa, başvurulacak yer Allah (Azze ve Celle) ve (Allah'ın) elçisi Muhammed'tir (s.a). Şüphesiz Allah bu sahifenin içindekilerden daha iyisini ve doğrusunu bilir. Kureyş ve onlara yardım edenler himaye altına alınmayacaktır. Yesrib'e baskın yapanlara karşı birbirlerine yardım edeceklerdir. Sulh yapıp sineye çekmeye çağrıldıklarında, sulh yapıp sineye çeke-

(1) Tehzib -i Siyer-i İbn-i Hişâm s.125.

başvurulacak yer Allah (Azze ve Celle) ve (Allah'm) elçisi Muhammed'tir (s.a). Şüphesiz Allah bu sahife nin içindekilerden daha iyisini ve doğrusunu bilir. Kureyş ve onlara yardım edenler himaye altına alınmayacaktır. Yesrib'e baskın yapanlara karşı birbirlerine yardım edeceklerdir. Sulh yapıp sineye çekmeye çağrıldıklarında, sulh yapıp sineye çeke-

(1) Tehzib -i Siyer-i İbn-i Hişâm s.l25 .

ceklerdir. Bu gibi şeylere çağrıldıkları zaman, müminlere uyacaklardır, ancak dine karşı savaşlar müstesna. Herkesin payı kendisine kefil olan taraftandır. Bu sahifenin ehli için geçerli olanlar Evs yahudilerinin kendileri ve onlara tâbi olanlar için de geçerlidir. Bu sahifenin ehlinden kesin olarak iyilik göreceklerdir. Kötülük yok, sadece iyilik vardır. Kim ne yaparsa kendi nefsine yapar. Şüphesiz Allah bu sahifenin içindekilerden daha iyisini ve doğrusunu bilir. Zâlim ve günahkarlar bu yazıya engel teşkil etmezler. Medine'de oturan da, Medine'den çıkan da emân (güven) içerisindedir. Ancak zulmedenler ve günahkarlar hariç. Şüphesiz Allah iyilik yapanları himaye altına alır ve korur, Allah'ın elçisi Muhammed de (s.a)."[1]

B- **Müşriklerle olan münasebetler:** İdeolojik olarak bir müşrik toplumuna izin verilmemiş, fakat müşrikler kabilesel bir toplum olarak ele alınmışlardır. Bu bakış açısından hareketle andlaşmaya İslâm toplumu içerisindeki müşriklerin ilişkilerini tahakküm altına alacak şu madde konulmuştur: *"Hiçbir müşrik Kureyş'in malını ve ondan bir kişiyi himayesi altına alamaz ve müminle onun arasına giremez. Kim bir mümin öldürürse maktülün velisi hakkından vazgeçmediği sürece kısas uygulanır....."*

Peygamber devleti olan ilk İslâm devletinde, dinlerinin değişik olmasına rağmen, bu toplumun fertleri arasındaki ilişkiler bu şekilde düzenlenmiştir. Bu andlaşma herkese tam bir adalet ve huzur getirmiş ve rızayla karşılanmıştır. Bu devlette herkesin hak ve hukuku güvence altındadır. Herkesin görevleri bellidir. Bütün gruplarıyla bu İslâm vatanının fertlerinin bir tek düşmanı vardır: O da Kureyş'tir. Hepsinin ona karşı savaşması gerekir ve onunla ittifak etmek kesinlikle yasaktır.

C- **Dâmre oğullarıyla yapılan emân (güvence) sözleşmesi:** Hicretin ikinci yılının Safer ayında Ebvâ veya Vidân gazvesinden sonra yapılmıştır. (Amr bin Muhşi Ed-Dâmri ile ittifak andlaşması yapıldı. Bu kişi zamanında Dâmre oğullarının efendisi idi) Bu andlaşmanın metni şudur: *"Bu yazı Allah'ın elçisi Muhammed'ten (s.a) Dâmre oğullarınadır. Onların malları ve nefisleri güvence altındadır. Allah'ın dinine karşı savaşma-*

(1) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm (Harun'un), 126.

yapılmıştır. (Amr bin Muhşi Ed-Dâmri ile it t i fak andlaşması yapıldı. Bu kişi zamanmda Dâmre oğullarm ın
efendisi idi) Bu andlaşmamn metni şudur: *"Bu yazı Allah'ın el çisi Muhammed'ten (s.d) Dâmre oğullannadır. Onların m allan ve nefisleri güvence altındadır. Allah'ın dinine karşı savaşm a*

(1) Tehrib-i Siyer-i îbn-i Hişâm (Harun Tin), 126.

dıkları müddetçe, kendilerine savaş açanlara karşı yardım olunacaklardır. Peygamber kendilerini yardıma çağırdığında icabet edeceklerdir. Bu, Rasülullah'ın (s.a) yapmış olduğu ilk savaştır"[1]

D- **Müdlic oğullarıyla savaşmamak üzerine yapılan sözleşme:** Hicretin ikinci senesinde Cemadi'l Ulâ ayında Aşire gazvesinden sonra yapılmıştır. Bu andlaşma Müdlic oğulları ile onların Dâmre oğullarından olan müttefikleri ile yapılmıştır.

E- **Dumetül-Cendel ahalisinin savaşı bırakması:** Bu olay hicretin beşinci yılında Uhud harbinin akebinde, kabilelerin müslümanlara baş kaldırmaya yeltenmesi ile, Peygamber Efendimizin, bu kabilelerin, Medine'yi işgal etmek için Şam civarında hazırlık yaptıkları yolunda kendisine getirilen haber sonucu, harekete geçtiği zaman olmuştur. Dumetül-Cendel ahâlisine gelince, her tarafa dağılmışlar ve müslümanlar yurtlarına indiklerinde kimseyi bulamamışlardır. Rasülullah (s.a) orada birkaç gün kalıp, her tarafa seriyyeler göndermiş, orduyu dağıtmış fakat, onlardan hiçkimseye rastlayamamıştır. Sonra Medine'ye dönmüştür. Bu gazvede Ayine İbn Hûsn ile sulh yapmıştır.

Uzak veya yakın bütün bu kabilelerle yapılan andlaşma ve ittifaklar düşmanın gücünü azaltmak ve sadece Kureyş'le tek bir cephe açmak içindi. Bu şekilde diğer cephelerden kendisine karşı savaş açılmayacağından emin olarak, düşmanın gücü köreltilecek, Kureyş, Medine ve etrafında kendisine bir yardımcı bulamayacaktı.

Bu özelliğin ışığı altında; ya İslâm, ya da savaş prensibiyle hareket ederek İslâmı bütünüyle tatbik edebilecek güce ulaşıldığında, İslâmi hareketin istediğiyle ittifâk edip, istediğiyle savaşmasında bir beis yoktur. Eğer, İslâmi hareket müttefiklerle bir anlaşma yapılmasına karar vermişse, bu andlaşma hükümlerine bağlı kalmalıdır.

İkinci Özellik
SAĞLAM BİR TOPLUMUN OLUŞTURULMASI

İlk İslâm toplumunun oluşturulması aşağıdaki üç nokta

(1) Er'Râhik El'Mahtum. s.220.

bir anlaşma yapılmasına karar vermişse, bu andlaşma hüküm lerine bağh kalmalıdır.

İk in c i Ö z e llik

SAĞLAM BİR TOPLUMUN OLUŞTURULMASI

İlk İslâm toplumunun oluşturulması aşağıdaki üç nokta

(1) Er'Râhik El'Mahtum. s.220.

çerçevesinde gerçekleşmiştir:

1- Ensâr toplumu ile Muhacir toplumu arasındaki andlaşma.

2- Sadece Muhacirler arasında kardeşlik.

3- Ensâr ile Muhacirler arasında kardeşlik.

Ensâr ile Muhacirler arasındaki yapıyı oluşturan vesikanın metni şöyle diyor:

Bismillahirrahmanirrahim,

Bu yazı Peygamber Muhammed'ten (s.a) olup, Kureyş ve Yesrib'in müminleri ve müslümanları, onlara tabi olup, onlara katılan ve onlarla beraber cihad edenlerle ilgilidir. Onlar, insanların içerisinde tek bir ümmettirler. Muhacirler, İslâm'ın kendilerini bulmuş olduğu hal üzerine Kureyşlidirler ve aralarında birbirlerinin diyetlerini kendileri verecektir. Müminler arasında adalet ve iyilikle esirlerini fidye karşılığında serbest bırakacaklardır. Avf oğulları da İslâmın kendilerini bulmuş olduğu hal üzerine önceden de olduğu gibi birbirlerinin diyetlerini vereceklerdir ve kendilerinden olan her taife müminler arasında adalet ve iyilikle esirlerini fidye karşılığında serbest bırakacaklardır. Neccâr oğulları.. Hâris oğulları... Sâide oğulları... Ceşim oğulları... Amr bin Avf oğulları... ve Nübeyt oğulları da böyledir. Evs oğulları da İslâmın kendilerini bulmuş olduğu hal üzerine, önceden de olduğu gibi birbirlerinin diyetlerini vereceklerdir ve kendilerinden olan her taife müminler arasında adalet ve iyilikle esirlerini fidye karşılığında serbest bırakacaklardır.

Müminler, aralarında doğrulukla diyet ve fidyesini ödemedikleri bir borçlu veya fakir bırakmayacaklardır. Hiç bir mümin başka bir müminin kölesiyle ittifak etmiyecektir. Takva sahibi olan bütün müminler, müminler arasında fesat, düşmanlık, zulüm ve kötülük isteyenlere, kendilerinden olup da azıtanlara karşı olacaklardır. Kötülük yapan içlerinden birinin çocuğu dahi olsa, hepsinin elleri onun üstünde olacaktır. Bir kafire kısas olarak, bir mümin diğer bir mümini öldürmeyecektir. Mümine karşı kafiri desteklemeyecektir. Allah'ın teminatı birdir, en aşağı seviyede olanlar bile onunla himaye edilir. Müminler bütün insanlara karşı birbirlerinin dostudurlar. Yahudilerden bize tabi olanlar için yardım ve iyi örnek vardır. Zul-

öldürm eyecektir. Mümine karşı kafiri desteklemeyecektir. Allah'ın tem inatı bir dir, en aşağı seviyede olanlar bile onunla him aye edilir. M ü minler bütün insanlara karşı birbirlerinin dostudurlar. Yahu- dilerden bize tabi olanlar için yardım ve iyi örnek vardır. Z u l

me uğramazlar. Onlara karşı kimse desteklenmez. Müminlerin barışı birdir. Hiçbir mümin, karşılıklı denk ve adaletli olmadığı müddetçe Allah yolunda savaşta sulh yapmaz. Bizimle beraber savaşan bütün gaziler birbirlerinin peşisıra mükafatlarını alırlar. Müminler Allah yolunda döktükleri kanlarda birbirlerine eşittirler. Takva sahibi olan müminler, hidayetin en doğrusu ve en iyisi üzerelerdir. Hiçbir müşrik Kureyş'e ait bir malı veya bir kişiyi himayesi altına alamaz ve onunla bir müminin arasında engel oluşturamaz. Kim bir mümini öldürürse, maktulun ehli kan haklarından vazgeçmedikçe, kısas yapılarak öldürülür. Bütün müminler böyle bir kişiye karşı tek vücut halindedir. Onun aleyhinde kıyam etmekten başka hiçbir şey kendilerine helal olmaz. Bu sahifede yazılanları (andlaşmayı) kabul eden hiçbir müminin, herhangi bir bidat çıkarana yardım edip onu koruması helâl değildir. Kim böyle bir kişiye yardım eder ve onu barındırırsa; kıyamet gününe kadar, Allah'ın laneti ve gazabı o kişinin üzerine olur. Böyle yaptıktan sonra doğrulsa ve tevbe etse de kendisine bir fayda vermez. Bir şey üzerinde ne kadar ihtilafa düşerseniz düşün, sonuçta onu Allah'a (c.c) ve Muhammed'e (s.a) bırakın"[1]

Muhacirler ve Ensâr, bütün insanlara karşı tek bir ümmet olmuşlardı. Muhacirler bloku, hepsi tek bir toplum idiler. Ensâr blokuna gelince aşiret ve kabile topluluklarına ayrılmışlardı. Teker teker her grubun, Allah (c.c), O'nun elçisi (s.a) ve mümin kardeşleri önünde sorumlulukları belirlenmişti. Muhacirlerin hepsi tek bir kütle olduklarından ve toplulukları kabileye mensubiyet esâsına dayalı olmadığından, **ikinci bir çizgi** gerekmekteydi. O da muhacirlerin kendi aralarındaki kardeşliğin tesis edilmesiydi. İçlerinde kuvvetli olanların zayıflarla bir bütün oluşturmasıydı. Rasülullah (s.a) kendi mübarek zâtı ile, Mekkeli kafirlere emanetlerini edâ ettikten sonra çıplak ayakla kendisine gelen amcasının oğlu Ali'yi (r.a) kardeş yapmıştı. Aynı zamanda aralarında hiçbir nesep ayırımı yapmaksızın, itici eksenin takva olmasıyla, amcası Hamza bin Abdulmuttalib ile kölesi Zeyd bin Harise'yi kardeş yapmıştır.

Üçüncü çizgi ise Ensâr ile Muhacirin arasında kardeşliğin yapılmasıdır. Peygamberin tabiriyle:

(1) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm, s. 124. .

ayakla kendi sine gelen amcasımn oğlu Ali'yi (r.a) kardeş yapım ştı. Aym za manda aralarmda hiçbir nesep ayırımı yapm aksızm , it id ekse nin takva olmasıyla, amcası H am za bin Abdulm uttalib ile köle si Zeyd bin Harise'yi kardeş yapm ıştır.

Ü çü n cü ç izg i is e Ensâr ile Muhadurih arasında kardeşli ğin yapılmasıdır. Peygamberin tabiriyle:

(1) Tehzib-i Siy«r-i tbn-i Hişâm, s. 124. .

"Allah yolunda ikişer ikişer kardeş olunuz"

Bu şekilde aralarında doğrudan doğruya bir denkleşme yapılmış oluyordu. Ensâr ziraat ve hayvancılık, Muhacirler de ticaret ehliydiler. Ensâr'dan olan bir müslüman, Muhacirlerden olan kardeşine evini, malını ve ziraatini bölüşmeyi teklif ediyordu. Buhari'nin rivayetine göre, Medine'ye geldiklerinde Rasülullah (s.a) Abdurrahman bin Avf ile Saâd bin Rab'î'yi kardeş yapmıştı. Saâd, Abdurrahman'a: *"Ben Ensâr'ın malı en çok olan kişisiyim ve malımı ikiye böleceğim. Benim iki hatunum vardır. Bunları gör ve içinden beğendiğini bana göster, onu boşayayım. İddet gününü doldurunca onunla evlenirsin"* dedi. Abdurrahman: *"Allah senin malına ve ehli beytine bereket versin. Sizin çarşınız nerededir?"* diye sordu. (Çalışmak amacıyla). Ve kendisine Kaynukâ oğullarının çarşısını gösterdiler.

İbn Kayyim şöyle diyor: "Sonra Rasülullah (s.a), Enes İbn Mâlik'in evinde Muhacirlerle Ensâr'ı birbirlerine kardeş yaptı. Hepsi doksan kişiydiler, bunların yarısı Muhacirlerden yarısı da Ensâr'dandı. Rasülullah (s.a) tam bir eşitlikle bunları birbirlerine kardeş yaptı ve akraba olmaksızın ölümden sonra birbirlerine vâris kıldı. Bu durum Bedir vakasına kadar böyle sürdü. Allah Teâla'nın: *"Akraba olanlar miras hususunda, Allah'ın Kitâb'ında birbirlerine müminler ve muhacirlerden daha yakındırlar"*(Ahzab: 6)[1] meâlindeki ayeti inince, kardeşlik akdi ile olan veraset reddedilmiştir."

Buhari, Ebu Hureyre'nin (r.a) şöyle dediğini rivayet etmiştir. Ensâr Resül-i Ekrem'e mürâcaat ederek:

"Yâ Rasülallah, hurmalıklarımızı Muhâcir kardeşlerimizle aramızda taksim buyur!" demişlerdir. Rasülullah da:

- "Hayır olmaz. Ancak Muhacirler iş gücüyle yardım ederler. Mahsulü aranızda taksim edersiniz!" buyurdu."[*][2]

Üçüncü Özellik
DEVLETİN İSLAMİ OLDUĞUNUN İLANI

A- **Mescid'in bina edilmesi:** El-Mübar Kefûri diyorki:

(1) Ensâr ile Muhacirler arasındaki din kardeşliği dolayısıyla birbirine vâris olma kaidesi, bu ayetle vâsiyet hükümleri meyânına idhâl edilmiştir.

(*) Mûsâkat denilen bu ortaklık muhacirler belli bir servet kazanana kadar devam etmiştir.

(2) Er'Râhik El'Mahtûm, 206.

D EVLETİN İSLÂM Î OLD U ĞU N U N İLAN I

A - M e s c id 'in b in a e d i lm e s i: E l-M ü bar Kefû ri diyorki:

(1) Ensâr ile Muhacirler arasındaki d in kardeşliği dolayısıyla birbirin e vâ r is olm a kaidesi, bu ayetle vâsiyet hükümleri m ^ â n ın a idhâl edilm iştir.

(*) M ûsâkat denilen bu ortaklık m uhacirler belli bir servet kaza n an a k a d a r devam etmiştir.

(2) Er'Râhik El'Mahtûm, 206.

"Bundan sonra Rasülullah'ın (s.a) attığı ilk adım, Mescid-i Nebevi'yi bina etmekti. Devesinin çökmüş olduğu yerde mescidin yapılmasını emretti. Mescidin arazisini, arazinin sahibi olan iki yetim çocuktan satın aldı. Kendisi de bizzât mescidin yapımına iştirak etti. Bir yandan taşları ve kerpiçleri taşıyor, bir yandan da:*"Bu yük, Hayber yükü değildir. Rabbimizin katında bu daha hayırlı ve daha temizdir"* (Yani, Taşımış olduğumuz taş ve kerpiçler, Rabbimizin katında Hayber'in nefis hurma ve üzüm yükünden daha hayırlıdır) buyuruyordu. Bu çalışan ashabın hızını dahada arttırıyor ve *"Eğer Peygamber çalışırken biz otursak, İşte bu bizim en kötü amelimiz olur"* diyorlardı.

Bu arsada müşriklerin kabirleri vardı. Bazı yerleri harabe idi. İçinde yabani hurma ağaçları vardı. Rasülullah'ın (s.a) emriyle müşriklerin kabirleri açılıp başka tarafa naklolundu. Arsanın çukur yerleri tesviye edildi, yabani hurmalar ve diğer ağaçlar kesildi. Mescidin kıble tarafına (mihrab yerine) hurma ağaçları dizdiler. Kıbleyi Beyt-i Makdis'e doğru yaptılar. Kapı süvelerini taştan yaptılar. Duvarları kerpiç ve çamurdan yapıldı. Direkleri hurma ağacından dikildi. Tavanı hurma dallarından yapıldı. Tabanına da kum ve çakıl serildi. Mescide üç kapı yapıldı. Uzunluğu kıbleden en arka kısmına kadar yüz zirâ*, eni de yüz veya biraz daha eksik idi. Temeli yaklaşık olarak üç zirâ idi.

Mescid yalnızca namazları edâ etme fonksiyonunu yerine getirmiyordu. Müslümanların, dini öğrenmek için toplandıkları bir üniversite idi. Çeşitli kabilevi unsurların, aralarında cahiliye çekişmeleri ve savaşları çıktığı zaman buluşup, anlaştıkları bir toplantı merkeziydi. Bütün işlerin idare edilip, uygulama sahasına döküldüğü bir merkezdi. Müşavere ve uygulama meclislerinin toplandığı parlemento idi. Bütün bunların yanı sıra, evi, malı, ailesi ve çocukları olmayan, Medine'ye sığınmış bir çok fakir muhacirin kaldığı bir evdi.

B- **Ezânın ilânı:** Rasülullah (s.a) namazın cemâatle kılınabilmesi için *nâkus* yapılıp çalınmasını emrettikleri sırada Abdullah bin Zeyd rüyasında ezânı gördü. Rasülullah'a (s.a) gelip ona şöyle dedi. *"Ya Rasülallah! Bu gece başıma bir şey geldi. Uykuda iken bana iki parça yeşil elbise giymiş, elinde nâkus*

(*) Zirâ: 70 ila 90 cm. arasında değişen uzunluk ölçüsüdür.

bir evdi.

B- E zâm n ilâ m : RasüluUah (s.a) namazın cemâatle kıhna- bilmesi için *nâkus* yapılıp çalınmasını emrettikleri sırada Ab dullah bin Zeyd rüyasında ezâm gördü. Rasülullah'a (s.a) gelip ona şöyle dedi. *"Ya Rasülallah! Bu gece başıma bir şey geldi.*
Uykuda iken bana iki parça yeşil elbise giymiş, elinde nâkus

(*)Zirâ; 70 ila 90 cm. arasında değişen uzunluk ölçüsüdür.

bulunan biri uğradı. Ona: *"Ey Allah'ın kulu, şu nâkusu satar mısın?"* dedim. *"Ne yapacaksın?"* dedi. *"Bununla insanları namaza çağıracağız"* dedim. *"Sana daha hayırlısını göstersem olmaz mı?"* dedi. *"Nedir o?"* diye sordum. *"Allah'u Ekber, Allah'u Ekber..... dersin"* dedi. Bunu Rasülullah'a haber verdiği zaman, Rasülullah (s.a): *"İnşâallah hak rüyadır. Bilâl ile beraber kalk, gördüğünü ona öğret. Ezânı o okusun. Çünkü sesi senden daha yüksektir"* dedi. Bilâl ezânı okumaya başlayınca, Ömer bin Hattab (r.a) bunu evinden duydu. Ridasını sürükleyerek alel acele Rasülullah'a (s.a) geldi. Ve: *"Ey Allah'ın Peygamberi! Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki, onun gördüğünün aynısını ben de gördüm"* dedi. Rasülullah (s.a) bunun üzerine *"Allah'a hamd-ü senâ olsun"* dedi.(1)

C- **İslâmın hükmü:** Bu hüküm ve ilânın özelliklerini Medine andlaşmasının bazı bölümlerinde mulahaza ediyoruz:

Bismillahirrahmanirrahim

1) Bu yazı Peygamber Muhammed'ten (s.a) olup Kureyş ve Yesrib'in müminleri ve müslümanları, onlara tabi olup onlara katılan ve onlarla beraber cihâd edenlerle ilgilidir. Onlar insanların içerisinde tek bir ümmettirler....

2) Bir şey üzerinde ne kadar ihtilafa düşerseniz düşün, sonuçta onu Allah'a (c.c) ve Muhammed'e (s.a) bırakın.

3) Muharib oldukları sürece yahudiler müminlerle beraber infâkta bulunacaklardır. Yahudilerden Avf oğulları, müminlerle beraber yaşayan bir ümmettir. Yahudilerin dinleri kendilerine müslümanların dinleri de kendilerinedir. Her iki tarafta kendi nefislerinden ve kendilerine tabi olanlardan sorumludur. (Anlaşmaya uymayıp) zulmeden ve kötülük yapanlar, kendilerini ve kendi ailelerini helâk etmiş olurlar....

4) Yahudilerin nafakaları kendilerine, müslümanların nafakaları da kendilerinedir. Bu sahifenin ehline (andlaşmayı yapanlara) savaş açanlara karşı, birbirlerine yardımcı olacaklardır.

5) Bu sahifenin ehli arasında andlaşmayı bozmasına sebebiyet verebileceğinden korkulan bir olay veya çekişmeler olursa, başvurulacak yer Allah (c.c) ve Allah'ın elçisi Muhammed'tir.

(1) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm, s.128.

müslümanların na fakaları da kendilerinedir. Bu sahifehin ehline (andlaşmayı ya panlara) savaş açanlara karşı, birbirlerine yardımcı olacaklar dır.

5) Bu sahifenin ehli arasında andlaşmayı bozmasına sebe biyet verebileceğinden korkulan bir olay veya çekişm eler olursa, başvurulacak yer Allah (c.c) ve Allah'ın elçisi Muhammed'tir.

(1) Tehzib-i Siyer-i İbn-i Hişâm, s.l28 .

Bu bölümlerin şerhe ihtiyacı yoktur. Çok açık bir şekilde İslâm devletinin kuruluşunu belirlemekte ve bu devletin kimliğini ilân etmektedirler. Şüphesiz ki Allah Teala'nın Rasulü'nü ve müminleri yeryüzüne yerleştirip yerlerini pekiştirmesinden sonra.

Dördüncü Özellik
SAVAŞTAN BAŞKA BİR SEÇENEĞİN OLMAMASI

Siyer kitaplarını okuyan müslüman gençlerin çoğunun kafalarına, Rasülullah'ın (s.a) Kureyş'in Medine yakınlarından geçen kafilelerini gördüğü zaman Kureyş'e karşı savaş açtığı portresi açık olarak yerleşmiş durumdadır. Özellikle bu kafile Ebu Süfyan'ın kafilesi olduğu için savaş açtığını zannederler. Siyer kitaplarının yazarları da bu hücuma gerekçe olarak, Kureyş'in müslümanların mallarını selbetmesi ve onları yurtlarından çıkarmasını göstermek zorunda kalmışlardır. Onlara göre müslümanlar kendilerinden selbedilen malları geri almak için savaşı başlatmıştır. Çünkü asıl hak sahibi onlardır. Burada hataya düşülmesinin nedeni kaynak kitap olarak sadece İbn Hişâm'ın Siyer'ine itimad edilmesidir. Halbuki, bu siyer, Rasülullah'ın (s.a) hakkında vârid olan ve Kütüb-ü Sitte'ye (Altı mutemed kitab) ve güvenilirlik yönünden İbn İshâk'ın Siyer'inden daha kuvvetli kabul edilen diğer hadis kitaplarına bağlı olarak ele alınsa, bu portrenin tamamlanması mümkündür.

Beni bu şekilde düşünmeye sevkeden; Ebu Dâvud'un Sünen'inde, Kureyş hakkında rivayet ettiği şu hadisedir: Kureyşliler Medine'nin lideri olması sıfatıyla Abdullah bin Ubey bin Selül'e bir yazı göndermiş ve: *"Siz bizim düşmanımız olan Muhammed'i barındırdınız! Allah'ın adına yemin ederiz ki, ya onunla savaşır onu yurdunuzdan çıkarırsınız, ya da toplu halde sizin üstünüze yürür, içinizde savaşmaya gücü yeten herkesi öldürür ve kadınlarınızı mubah kılarız"* diyerek kendisini tehdid etmişlerdi. Bu tehdid Yesrib halkı ve onların liderleri içindi. Muhacirlere de: *" Bizi atlatıp Yesrib'e kaçmanız sizi aldatmasın. Gelip yurdunuzun ortasında kökünüzü kazıyacağız ve hepinizi yerle bir edeceğiz"* diye bir yazı göndermişlerdi.

Kureyş'in yöntemine bakacak olursak bu onlara göre hiçte anormal bir şey değildi. Suikast düzenleyerek herkesin ortasında Rasülullah'ı (s.a) öldürmeye karar verenler onlardı. Rasülul-

öldürür ve kadınlarınızı mubah kılarız" diyerek kendisini teh- did etmişlerdi. Bu tehdid Yesrib halkı ve onlarm liderleri içindi.

Muhacirlere de: " *Bizi atlatıp Yesrib'e kaçmanız sizi aldatma sın. Gelip yurdunuzun ortasında kökünüzü kazıyacağız ve hepi nizi yerle bir edeceğiz"* diye bir yazı göndermişlerdi.

Kureyş'in yöntemine bakacak olursak bu onlara göre hiçte anormal bir şey değüdi. Suikast düzenleyerek herkesin ortasın da RasüluUahi (s.a) öldürmeye karar verenler onlardı. Rasülul-

lah'ı (s.a) himaye etmeye çağıran sesleri susturanlar onlardı. Rasülullah'a (s.a) ve onun ashabına doğrudan karşı koymaya cüret edemiyorlardı. Aynı zamanda Kureyş, müslümanların Yesrib'e akın ettiklerini görünce kuvvet kullanmak suretiyle gücü yettiklerini hicretten alıkoymuştu. Bununla da yetinmemiş, Ayyaş bin Rabiâ, Velid bin Velid ve diğerleri gibi, muhacirlerden bazılarının peşlerine adam göndererek onları zorla geri döndürmüşlerdi. Kureyş'in savaş mantığı, İslâm ve müslümanlara karşı olan cahiliye mantığı hakkında bize bir fikir vermektedir. Müslümanların bir yerde karar kılmasına müsaade etmemiş, hiç bir bölgede onları güven içerisinde bırakmamış ve yerleşmelerine izin vermemişlerdi. İslâm kuvvetinin günün birinde mutlaka kendilerini etki alanına alacağını biliyorlardı. Günümüzün İslâmi hareketi de bu olguyu devamlı olarak gözönünde bulundurmalıdır. Mücadele alanından uzaklaştığı zaman kendini güvende hissetmemeli veya onları atlatmakla cahiliyeyle olan savaşının bittiğini zannetmemelidir. İslâmi hareketin bugünkü durumu, bu görüşü desteklemektedir.

İslâm davetçileri tâğuta komşu olan bir devlette toplandıklarında, tâğut aradaki sınırı aşarak gücünün yetebildiğini öldürmekten veya bunu denemekten sakınmamıştır. Hatta bazı kritik zamanlarda sınıra askeri birlikleri yığarak, bu devlete karşı savaşma girişiminde bulunmuştur. Bütün dünyada, İslâmi hareketin gençlerini barındıran veya onlara eğitim ve hareket imkânı sağlayan devletlere karşı savaş açılmaktadır.

"Savaştan başka bir seçeneğimiz yoktur" Bunu Kureyş'li kafirler ilk olarak İbn Ubey'e, sonra da ikinci olarak müslüman muhacirlere belirtmişlerdir. Medine'nin yönetici kadrosundan, müslümanları tard etmelerini veya öldürmelerini taleb etmiş, aynı zamanda müslümanlara karşı verdikleri savaşta tek çözüm yolunun müslümanların hepsini kökünden kazımak olduğunu belirtmişlerdir.

Bu portre, çağımızda bazı devletlerdeki otoritelerin, komşu devlette yapılmakta olan kongreye katılabilmek için, İslâmi hareket liderlerinden bazılarının kendilerine teslim edilmesi üzerinde ısrarla durdukları günü, gözlerimizin önüne sermektedir. Biz cahiliyeyle hiçbir seçeneği olmayan bir savaş içerisindeyiz. Biz bu savaşta yolun ortasındaki bir düşmanla değil, hedefini İslâm davetçilerini kökünden kazıyıp imhâ etmek olarak belirlemiş bir düşmanla karşılaşıyoruz. Düşmanımızı bu olgunun

katılabilmek için, İslâmi h a reket liderlerinden bazılanm n kendilerine teslim edilmesi üze rinde ısrarla durduklan günü, gözlerimizin önüne sermektedir. Biz cahiliyeyle hiçbir seçeneği olmayan bir savaş içerisindeyiz. Biz bu savaşta yolun ortasındaki bir düşmanla değil, hedefini îslâm davetçilerini kökünden kazıyıp imhâ etmek olarak belir lemiş bir düşmanla karşılaşıyoruz. Düşmanımızı bu olgunun

ışığı altında anlarsak, ona ve planlarına karşı basiretle nasıl davranmamız gerektiğini öğrenmiş oluruz.

Beşinci Özellik
MEDİNE'DEKİ PUTPEREST TOPLUM

(..... Bu yazı Abdullah bin Ubey ve onunla beraber olan putperestlere ulaştığı zaman, Rasülullah'a (s.a) karşı savaşmak için toplandılar...)

Medine andlaşmasının putperestlere, toplumda bir kütle olarak bulunma hakkını vermediğini, ancak İslâma girmeye mecbur olmayan kişiler olarak varlıklarını sürdürmeye müsaâde ettiğini görmüştük. Bu topluluğun başında, Hacc mevsiminde Kureyşlilere, kavminin Muhammed'le hiçbir andlaşma veya akid yapmadığını, böyle bir işin onun haberi ve emri olmadan yapılamayacağını büyük yeminler ederek söyleyen Abdullah bin Ubey vardı. Kavminin, Muhammed'le (s.a) andlaşma yaptığının doğru olduğu haberi kendisine ulaşınca, kalbi Rasülullah'a (s.a) karşı kinle dolmuştu. Kalbindeki kin ateşini en çok artıran faktör; bu hadise olmadan önce Evs ve Hazrec arasındaki savaşlar bittiğinde, Abdullah bin Ubey'i kendilerine lider olarak seçmek için toplanıp, onu taclandırmak için melike mahsus sarık sarmaya hazırlanmış olmaları idi. Bunun üzerine Abdullah bin Ubey ilk ve en büyük düşmanının Allah'ın elçisi Muhammed (s.a) olduğunu daha çok hissetti. Siyer kitapları onun İslâm'a girmeden önce, bu merhaledeki bir tutumunu zikretmektedir.

Rasülullah (s.a) bir merkebin üzerinde, aralarında Abdullah bin Ubey'in de bulunduğu bir toplumun önünden geçiyordu. Merkebinden indi ve onlara selâm verdi. Sonra oturup Kur'ân okudu. Onları İslâm'a davet etti ve Allah'ın adıyla zikretti... Rasülullah (s.a) sözlerini bitirdikten sonra, Abdullah bin Ubey: *"Ey kişi! Bu söylediklerin hak ve gerçekse bunlardan güzel bir şey olamaz. Kendi evinde otur, sana gelen olursa onlara bunu anlat. Sana gelmeyenleri Kur'ân'ın belagatı ile bürüme, onların meclisine hoşuna gitmeyen bir şey ile gelme"* dedi. Bunun üzerine, müslümanlarla beraber onun yanında bulunan Abdullah bin Revâha: *"Yâ Rasülallah (İbn Ubeye bakarak) meclislerimize ve evlerimize her zaman buyur. Bizi Kur'ân'ın belagâtı ile ört, onun nuruyla aydınlat. Vallahi, bu bizim sevdiğimiz şeyler-*

sana gelen olursa onlara bunu anlat. Sana gelmeyenleri Kur'ânin belagatı ile bürüme, onla rın meclisine hoşuna gitmeyen bir şey ile gelm e"

dedi.

Bunun üzerine, müslömanlarla beraber onun yanında bulunan Abdul lah bin Revâha: T â *Rasülallah (İbn Ubeye bakarak) meclisleri mize ve evlerimize her zaman buyur. Bizi Kur'ânin belagâtı ile*

ört, onun nuruyla aydınlat. Vallahi, bu bizim sevdiğimiz şeyler

den Allah'ın bize ikrâm ettiği ve onunla bizi hidayete erdirdiği şeylerdendir" dedi. Abdullah bin Ubey de kavminin ihtilafa düştüğünü görünce; şu mısraları söyledi,

"Ne zamanki senin kölen sana hasım olur,
İşte o zaman zelil olursun
Güreşmeyi bilmeyenler bile seni yere çarpar.
Düşüp De kanadı kırılmış olan bir şahin,
Kanatsız olarak kalkıp uçabilir mi?"

Diğer bir rivayette de Rasülullah'a: *"Merkebinin pis kokusunu bizden uzaklaştır"* dediği zikredilir.(1)

Görüyoruz ki Abdullah bin Ubey'in şahsiyeti Medine'de bir savaş çıkarmak için çok müsaitti. Yahudilere gelince, İbn Ubey'den daha zeki idiler ve Yesrib halkının çoğunun Rasülullah'la (s.a) olduğunu görüyorlardı. Planları ise, kendileri mal ve can kaybına uğramaksızın, Allah'ın elçisi Muhammed'i (s.a) bu putperest toplumunun eliyle yok etmekti.

Kureyş'in tehdidleri dolayısıyla, tehlikenin büyümesi, Abdullah bin Ubey ve putperestlikte onunla beraber olan cemaati için, halkın duygularını Rasülullah'a (s.a) ve onun ashabına karşı harekete geçirmeye çok büyük bir fırsat oldu. Onlara meselenin ölüm kalım meselesi olduğunu, müslümanları tardetmeden veya öldürmeden kendilerinin ne istikrâr ne de karar sahibi olabileceklerini belirtti. Bunun üzerine yeniden örgütlendiler ve yeterli bir kuvvet oluşturup Rasülullah'a (s.a) ve müslümanlara karşı savaşmak üzere harekete geçtiler. Bu toplumu, müslümanlara karşı savaşmaya iten üç unsur şunlardır:

1- Yesrib'in yönetim merkez ve makamını ellerinden aldıkları için müslümanlara karşı besledikleri kin ve nefret duygusu.

2- İnanç ayrıcalığı ve putperestlikte ısrar etmeleri.

3- Dışarıdan, Kureyş'ten gelecek tehlike ile tehdid edilmeleri. İçerden de yahudilerin entrikaları.

Bu unsurlar her zaman için geçerliliğini korumaktadır.

(1) Muhtasar Es'Siyret En'Nebeviyye Muhammed Bin Abdulvahhab. s.170. İbn-i İshâk ve Ez'Zühri'den rivayetle.

3- Dışarıdan, Kureyş'ten gelecek tehlike ile tehdid edilm ele ri. İçerden de yahudilerin entrikaları.

Bu unsurlar her zaman için geçerliliğini korum aktadır.

(1) M uh tasar Es'Siyret En'Nebeviyye M uham m ed Bin Abdu lva h h ab. 8.170.
İbn-i tshâk ve Ez'Zûhri'den rivayetle.

İslâmi hareket bu etkenlerle karşı karşıya kalma ihtimalini her zaman gözönünde bulundurmalı, buna karşı hazırlıklı olmalıdır.

Bu gibi şartlarda rüzgar müslümanların düşmanlarından yana olur. Aynen günümüzde tâğutların, güven ve huzur içinde yaşayan halkı, mücahidleri barındırdıkları takdirde ölümle korkutarak, hatta ajanlarını halkın arasına yaymak suretiyle, mücahidlerin varlığından ve azgın otoriteye karşı yaptıkları operasyonlardan dolayı başlayan savaş, kan ve korkunun halkın üzerinde tam olarak etkisini yapıp yapmadığını öğrenmeye çalışmaları gibi. Halkın kendi huzur, güven ve yakın menfaatlerine olan tutkusu, onları bu gibi propagandalara icabet etmeye ve mücahid kardeşlerine karşı azgın otoritenin safında durmaya itiyor. İşte Abdullah bin Ubey bu mantıkla hareket ederek insanları toplamış ve onları Rasülullah (s.a) ve ashabına karşı savaşa tahrik etmiştir.

Altıncı Özellik
ULUS VE AŞİRET DUYGULARIYLA BU TOPLUMUN DAĞITILMASI

"...Bu durum Peygamber'e (s.a) tebliğ edildiğinde onları çağırdı ve onlara: *"Kureyş'in tehdidi üzerinizde çok büyük bir etki yaptı. Sizin kendi kendinizi aldattığınız kadar onlar sizi aldatamazlardı. Kardeşleriniz ve çocuklarınıza karşı savaşmak mı istiyorsunuz?"* dedi. Peygamber'den (s.a) bu sözleri duyduktan sonra dağıldılar."[1] Bu olgu üzerinde çok düşünmemiz gerekir. Bu olguyu peygamberliğin siyaset bilimi diye isimlendirebiliriz.

Rasülullah'la (s.a), Abdullah bin Ubey'in karşılamasıyla ilgili durumda geçen rivayete benzer bir rivayeti de, Buhari (rh.a) bizlere nakletmektedir:

"Rasülullah (s.a) bir merkep üzerine binip, o sırada henüz küçük olan Usâme bin Zeyd'i terkisine alarak evinde hasta bulunan Sâd bin Ubade'yi ziyarete gitmişti. Yolda giderken içlerinde Abdullah bin Ubey bin Selül'ün de bulunduğu bir meclise uğradı. Bu vak'a Abdullah bin Ubey müslüman olmadan önce idi. ..... Hayvanların kaldırdığı toz, meclisi kaplayınca, Abdullah bin Ubey kaftanıyla burnunu kapatarak: "Bizim üzerimizi

(1) Ebu Davud. En'Nâdir oğullarının haberi.

alarak evinde hasta bu lunan Sâd bin Ubade'yi ziyarete gitmişti. Yolda giderken içle rinde Abdullah bin Ubey bin Selül'ün de bulunduğu bir mecUse uğradı. Bu vak'a Abdullah bin Ubey müslüman olmadan önce idi..... Hayvanların kaldırdığı toz, meclisi kaplayınca, Abdul lah bin Ubey kaftanıyla Burnunu kapatarak: "Bizim üzerimizi

(1) Ebu Davud. En'Nâdir oğuUaruun haberi.

tozlatmayınız" dedi.....ve rivayette: Müslümanlarla, müşrikler ve yahudiler sövüşmeye başladılar. Hatta birbirlerini öldürmeye yeltendiler. Peygamber (s.a) ise onları daima yatıştırıyordu....yine rivayette: Sâd bin Ubade "Ey Allah'ın elçisi! Siz İbn Ubey'in kusurunu affedin, biraz da mâzur görün. Sana Kur'ân indiren Cenab-ı Hakk'a yemin ederim ki, Allah'ın iradesi size nübüvvet vermek süretiyle tecelli etti. Halbuki şu beldecik (Medine) halkı İbn Ubey'in başına tac giydirmeye, üzerine de melike mahsus sarık sarmaya hazırlanmışlardı. Allah Teâla sana ihsân ettiği hakk-ı nübüvvetle bu durumu engelleyince, bu mahrumiyet İbn Ubey'e çok dokundu. Yâ Rasülallah! İşte bu kederle İbn Ubey gördüğümüz çirkin harekette bulunmuştur. "Siz onu affedin" dedi. Rasülullah'ta (s.a) onu affetti."[1]

Zikredilen hadisede olduğu gibi Medine'de ilk karşılaşma müslümanlarla müşrikler arasında olmuştur. Müslümanlar Allah (c.c) ve Rasülü (s.a) için kızıp galeyana gelmişlerdi. Eğer Rasülullah (s.a) durumu müslümanların duygularına bıraksaydı, çok şiddetli bir savaş çıkacaktı. Müminlerin bazılarının imanları sarsılarak Abdullah bin Ubey'in saflarına katılacaklar ve Buâs harbi yeniden başlayacaktı. Böylece kavmiyetçilik hastalığının içinde hakkın belirtileri kaybolacak ve İslâm devleti daha ilk merhalelerinde sarsılacaktı.

Allah ve Rasülü yolunda kızdıkları halde Rasülullah (s.a) müslümanların gazabını yatıştırdı. Her iki tarafa da meyletmeksizin galeyana gelen duyguları yatıştırıyordu. Müslümanlar liderlerinin emrine uydular ve böylelikle savaş çıkma tehlikesi uzaklaştırılmış oldu.

Elimizde bulunan ikinci portrenin zahirine bakılırsa bunun telafisi hiç mümkün değildi. Putperestler müslümanlara karşı silahlarına abanmışlardı. Meseleyi dışarıdan harekete geçiren gizli elleri de hesaba kattığımızda durumun çok daha zor olduğu ortaya çıkmaktadır. Dış propaganda, müşriklerin kafalarına durumun başka hiçbir seçeneği olmayan ölüm kalım meselesi olduğunu yerleştirmeyi başarmıştı. Ya Muhammed ve ashabı tard edilip öldürülecek ya da Medine, Mekke halkı tarafından işgal edilip yağmalanacaktı.

Bu noktada Rasülullah'ın (s.a) müşriklerin içinde fitili nasıl ateşlediğini, Kureyş'in önemle üzerinde durduğu bir konunun

(1) Muhtasar Es'Siyre . 170.

başarmıştı. 'Ya Muhammed ve ashabı tard edilip öldürülecek ya da Medine, Mekke halkı tarafından işgal edilip yağmalanacaktı.

Bu noktada RasüluUah'm (s.a) müşriklerin içinde fitili nasıl ateşlediğini, Kureyş'in önemle üzerinde durduğu bir konunun

(1) Muhtasiur Es'Siyre . 170.

üzerine nasıl gittiğini görelim. Sihri, sihirbaza geri gönderdi ve Kureyş'in kullandığı metodun aynısını kullanarak, onları kendi oyunlarıyla mat etti.

Böyle bir durumda müslüman gençlerin aklına gelecek olan ilk şey, Allah yolunda cihadtır. Kureyş'ten önce doğrudan doğruya bu iç düşmanla savaşa başlanılmalıdır ki, Allah'ın dininden taviz verilmiş olunmasın ve Allah yolunda, kınayanların kınamasından korkulmasın.

Müslüman gençlerin bu düşünce tarzını düzeltmeleri için, bütün yaratılanların efendisi Rasülullah'tan (s.a) düşmanla ilişki sanatını, savaşı ve savaşta cemaat menfaatının tabiâtını belirlemeyi öğrenmelidirler. Bu gibi durumlarda, yöneticilere hareket hürriyetini bırakmalıdırlar. Zira savaşın zorluklarını en iyi görenler onlardır. Kiminle barış, kiminle savaş, kiminle sulh, kiminle ittifak yapılacağını, ne zaman savaşılıp, ne zaman barış yapılacağını en iyi bilenler, hareketin sorumluluğunu direkt yüklendikleri için, onlardır.

Rasülullah (s.a) bu toplumu dağıtmak ve etkisiz hale getirmek için ulus ve aşiret duygularını harekete geçiren bir metod kullanmıştır. Basit, manalı, derin ve zaman boyu bâki kalacak bir kaç kelimeyle, kan dökülmeden bu topluluğu dağıtmış, savaş yapılmadan savaşı bitirmiştir. Allahın Elçisi ve İslâm'ın Peygamberi demiştir ki: *"Kureyş'in tehdidi üzerinizde çok büyük bir etki yaptı..."*

Bu sözlerle onların hiçbir zaman kabullenemeyecekleri nefsi zaaflarını harekete geçirmiştir. Ne durumda olursa olsun Arap insanı, içinde gizli olan kuvvet ve kahramanlık duyguları tahrik edildiğ zaman, korkaklık, ödleklik ve zayıflıkla ayıplanmayı kabullenemez.

"...Sizin kendi kendinizi aldattığınız kadar, onlar sizi aldatamazdı..." Rasülullah çok hassas olan birinci noktaya parmak bastıktan sonra, diğer bir nefsi zaafa daha işaret etti. Bu zaaf, müşterek bir mukadderâta sahip olan Medine halkına karşı dış düşmanın çevirdiği entrikalardan kaynaklanan korkaklık idi. Bu tavır sadece korkaklık değil, aynı zamanda gaflet, ahmaklık ve cehâleti de içeriyordu. Böyle bir ithama, yani düşmanın hilelerini idrak etmemek, planlarını bilmemek ve oyunlarını anlamamakla itham edilmeye razı olmazdı. Bu olgu, Kureyş'in davetine icabet etmeye karşı içlerinde yeni bir nefret duygusu uyandırmıştı. Eğer Rasülullah (s.a) onları İslâm adına silahla-

idi. Bu tavır sadece korkaklık değil, aym zamanda gaflet, ahmaklık ve cehâleti de içeriyordu. Böyle bir ithama, yani düşmanın hile lerini idrak etmemek, planlarını bilmemek ve oyunlarını anla mamakla itham edilmeye razı olmazdı. Bu olgu, Kureyş'in da vetine icabet etmeye karşı içlerinde yeni bir nefret duygusu uyandımüştı. Eğer Rasülıllah (s.a) onları İslâm adına silahla-

rını bırakmaya davet etseydi, Yesribli putperestler kendilerini Kureyş'e Rasülullah'tan (s.a) daha yakın hissederler ve içlerinde, bu yeni dine karşı putperestlikleriyle gururlanma duyguları uyanırdı. Onların Kureyş'le ortak yönleri vardı. Beyt-i Harâm, Makam-ı İbrahim ve Allah'ın evini hacc etme, Kureyşlilerin elindeydi. Kureyş'le beraber Muhammed ve dinine karşı olup, topyekün öldürülmek gâfletinde bulunmadılar.

Şüphesiz Peygamber yönetiminin yüceliği, bu hileleri etkisiz hale getirerek sahiplerinin yüzüne atmak için bu olguların üzerinde durmuştur. *"...Kardeşleriniz ve çocuklarınıza karşı savaşmak mı istiyorsunuz...."* Ey dava gençleri! Bu söz Rasülullah'ın (s.a) sözüdür. Din bozukluğuyla itham edilen, kâfir düşmana karşı verdiği tavizlere gerekçe göstermeye çalışan bir kimsenin sözü değildir.

Rasülullah (s.a) bu putperestlere, onların anlayabilecekleri bir üslubla hitab ediyor. Bütün beşeriyete inanç kardeşliğini getirdiği halde, nesep kardeşliği üzerinde duruyor. Alemlere rahmet olarak geldiği halde, toprak ve su bağının üzerinde duruyor. Vatan, halk ve millet duyguları üzerinde duruyor. Kimler arasında? Müslümanlarla, müşrikler arasında. Niçin? Can düşmanının, büyük hilesini suya düşürmek için. Savaşın gediğini daraltmak için. Bütün düşmanlar arasındaki yardımlaşmayı kesebilmek ve müttefiklerini tek bir müşterek düşmana karşı çevirebilmek için.

Rasülullah (s.a) müslümanlara karşı silah taşıyan putperestlere, müslümanların kendilerinin kardeşleri ve çocukları olduğunu hatırlattı. Neticeleri çok vahim olacak bir iç savaşı tecil edebilmek için bu şekilde davranmanın hiç bir zararı yoktur. Görüyoruz ki daha ileri bir safhada da menfaat, kardeşlik, akrabalık ve babalık duygularından uzaklaşmayı gerektirmiştir: Bedir savaşında olduğu gibi. Böylece Kureyş'in planı bozulmuş ve hüsrana uğramıştır. Halbuki Rasülullah'ın (s.a) Medine'deki müşriklerin ellerinde yok olacağını umuyorlardı. Ama, bunların kardeşlerine ve çocuklarına karşı silah taşıdıkları için pişman olup, hepbirlikte silahlarını bıraktıklarına şahid oldular.

İslâm davası gençlerinin, özellikle dava yöneticilerinin, her hangi bir merhalede, daha büyük ve tehlikeli düşmana karşı daha az tehlikeli düşmanlarla aralarında ortak yönleri araştırdıklarını gördüklerinde veya yöneticilerin vatan, millet duygularından veya zulmedilen zayıf gruplardan konuşmayı kabul et-

kardeşlerine ve çocuklarma karşı silah taşıdıkları için pişm an olup, hepbirlikte silahlarım bıraktıklarına şahid oldular.

İslâm davası gençlerinin, özellikle dava yöneticilerinin, her hangi bir merhalede, daha bü 3dik ve tehlikeli düşmana karşı, daha az tehlikeli düşmanlarla aralarında ortak yönleri araştır dıklarım gördüklerinde veya yöneticilerin vatan, m illet duygu- lanndan veya zulmedilen zayıf gruplardan konuşmayı kabul et

tiklerini gördüklerinde veya bu ortak yönün, diğer bir düşmana karşı, bu düşmanla aramızda kademeli olarak bir buluşma noktası teşkil ettiğinde, bu nebevi olguyu anlayıp, idrak etmelerini umuyoruz.

Yedinci Özellik
İSLAM SAFINI DAĞITMA GİRİŞİMİ

Medine safını dağıtma girişimleri başarısızlıkla sonuçlanınca -bu safın gevşekliğine rağmen- aşağıda İbn İshâk'ın rivayet ettiği gibi Medine'deki İslâm safını dağıtma girişimleri başladı: "....Müslümanlara karşı şiddetli hased besleyen, devamlı aleyhlerinde konuşan, küfrün büyüğü ve haddini aşmış bir ihtiyar olan Şas bin Kays, Rasülullah'ın (s.a) ashabından Evs ve Hazrec'ten olan bir grubun toplanıp muhabbet ettikleri bir meclisin önünden geçti. Cahiliyede aralarında düşmanlık olan bu iki grubun, İslâm'a girdikten sonra aralarının düzelmesi, cemaatleşmeleri ve birbirlerini sevmelerini görmesi onu çok kızdırdı ve: *"Bu beldede Kayle oğullarının* cemaâti toplandı. Vallahi, eğer bunlar biraraya gelirlerse, bizim durumumuz kesinlikle düzelmez"* dedi ve yanında bulunan yahudi gence: *"Onların yanına giderek onlarla otur. Sonra onlara Buâs gününü ve ondan önce olanları hatırlat. O zamanlar birbirlerini hicvederken söyledikleri şiirlerden bazılarını oku"* dedi. Buâs günü Evs ve Hazrec'in birbirleriyle savaştıkları gündü. Neticede savaşı Hazrec'e karşı Evs kazanmıştı. O günde Evs'in başında Useyd bin Hudeyr'in babası Mudayr bin Semmak, Hazrec'in başında da Amr bin Nûman El-Beyâdî bulunuyordu, ikisi de öldürülmüştü.

"Sahih'te Aişe'nin (r.a) şöyle dediği rivayet olunmuştur: "Buâs günü Allah'ın kendi Rasülü'ne (s.a) takdim ettiği bir gündür. Rasülullah (s.a) bu muhârebenin neticesi üzerine Medine'ye hicret etmişti. Hicret sırasında Evs ve Hazrec öyle bir haldeydiler ki cemiyetleri dağılmış, eşrafı öldürülmüş ve yaralanmıştı. Bu perişanlık üzerine Allah, muhariplerin (Ensar'ın) İslâm'a girmeleri için bu günü Peygamberi'ne (s.a) hazırlamıştı." Yahudi genç kendisine söylenileni yaptı ve onlarla konuştu. Bunun üzerine karşılıklı övünmeye başladılar. Hatta, iki gruptan birer kişi bineklerine atlayarak, karşılıklı birbirlerini hic-

* Evs ve Hazrec kasdediliyor. Metinde Kayle oğulları diye geçmektedir. (T.A.)

deydiler ki cemiyetleri dağılmış, eşrafi öldürülmüş ve yaralan mıştı. Bu perişanlık üzerine Allah, m uhariplerin (Ensar'ın) İslâm'a girmeleri için bu günü Peygamberi'ne (s.a) hazırlamış tı.'' Yahudi genç kendisine söylenileni yaptı ve onlarla konuştu. Bunun üzerine karşılıklı övünmeye başladılar. Hatta, iki grup tan birer kişi bineklerine atlayarak, karşılıklı birbirlerini hic-

' Evs ve Hazrec kasdediliyor. Metinde Kayle oğu lla n diye geçm ektedir. (T A .)

vetmeye başladılar. Bunlar Evs bin Kayzî ve Câbir bin Sahr idi. Sonra içlerinden biri diğerine: "Eğer isterseniz savaşa yeniden başlarız" dedi. İki tarafta son derece kızdılar. "Kabul ettik, buluşma yerimiz beldenin dışıdır ve orası daha serbesttir. Silâh, silâh(ları getirin)" dediler ve buluşma yerine çıktılar. Bu durumun haberi Rasülullah'a (s.a) ulaşınca, yanında bulunan muhacirlerden ashabıyla onların yanına gitmek için hemen harekete geçti. Yanlarına vardığında: *"Allah, Allah! Ey Müslümanlar! Allah sizleri İslâmla hidayete erdirip, onunla sizleri sahibi yapıp, sizi küfürden kurtarıp kalplerinizi uzlaştırdıktan sonra ve aranızda ben bulunduğum halde cahiliye davasıyla mı hareket ediyorsunuz?"* dedi. O zaman Ensâr bunun şeytanın bir oyunu ve düşmanlarının hilesi olduğunu anladılar. Evs ve Hazrec'in adamları birbirlerine sarılarak, ağladılar. Sonra Rasülullah'la beraber tam bir itaat içerisinde oradan ayrıldılar. Allah (c.c) düşmanın hilesini onların üzerinden gidermişti.

Allah Teala, Şas bin Kays ve yaptıkları hakkında "Ey Muhammed! De ki: "Ey Kitâb Ehli! Allah yaptıklarınızı bilirken niçin Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorsunuz?" De ki: "Ey Kitab Ehli! Siz doğru olduğuna şahidken, niçin eğri göstermeye yeltenerek inananları Allah yolundan çeviriyorsunuz?" (Âli İmrân: 98-99) meâlindeki ayeti celileleri indirdi. Evs bin Kayzî ve Câbir bin Sahr hakkında da *"Ey inananlar! Kitab verilenlerin bir takımına uyarsanız, iman ettikten sonra sizi kâfir olmaya çevirirler. Allah'ın ayetleri size okunur, aranızda da peygamberi bulunurken nasıl inkâr edersiniz? Kim Allah'ın kitabına sarılırsa şüphesiz doğru yola erişir"* (Âli İmrân: 100-101) meâlindeki ayeti celileleri indirdi.(1)

Birinci durumda fitne ateşinin yanmasına sebep olanlar müşriklerdi. Şimdi ise yahudilerdi. Önceki durumda tehlike müşriklerle, müslümanlar arasında idi. Ama şimdi tehlike daha büyüktü ve neticesi daha vahim olacaktı. Çünkü tehlike müminlerin kendi aralarındaydı. Bunun için bu iki durumun tedavi edilmesi farklı yöntemlerle olmuştur:

Birinci durumda: Müşriklere nesep, akrabalık, babalık ve kardeşlik hatırlatılmıştır. *"Kureyş'in tehdidi üzerinizde çok büyük bir etki yaptı. Sizin kendi kendinizi aldattığınız kadar on-*

(1) Muhtasar Es'Siyre (Abdullah bin Muhammed bin Abdulvahhab): 168.

olmuştur:

Birinci durumda: Müşriklere nesep, akrabalık, babalık ve kardeşlik hatırlatılmıştır. *"Kureyş'in tehdidi üzerinizde çok bü yük bir etki yaptı. Sizin kendi kendinizi aldattığınız kadar on-*

(1) Muhtasar Es'Siyre (Abdullah bin Muhammed bin Abdulvahhab): 168.

lar sizi aldatamazlardı. Kardeşleriniz ve çocuklarınıza karşı savaşmak mı istiyorsunuz?" Peygamber'den (s.a) bu sözleri duyduktan sonra dağıldılar."

İkinci durumda: Müslümanlara inanç bağı hatırlatılmıştır. Çünkü bu bağ müslümanı harekete geçiren en büyük kuvvettir. Ayrıca cahiliyeyle korkutulmuşlardır. *"Allah sizleri İslâm'la hidayete erdirip, onunla sizleri keramet sahibi yapıp, sizleri küfürden kurtarıp kalplerinizi uzlaştırdıktan sonra ve aranızda ben bulunduğum halde cahiliye davasıyla mı hareket ediyorsunuz?"* Evs ve Hazrec'in adamları birbirlerine sarılarak ağladılar. Bu iki tedavi yöntemi arasında farklılıklar olmasında, hiçbir gariplik yoktur. Her iki durumda da tedaviyi uygulayan Rasülullah'tır (s.a). İki durum arasında tenakuz olmaksızın her iki durumda da kendisine münasip olan ilacı vermiştir.

Bu durum bize İslâm safındaki bazı gedikleri bilen düşmanın, bu bilgisi ile İslâm safını nasıl dağıtmaya uğraştığını hatırlatıyor. Bu noktada, düşmanın hareket ekseni, geçmiş ihtilafları ve kinleri yeniden galeyana getirmektir.

Günümüzde bu yolu açıklayan en iyi örnek, müslüman bir ülkedeki tâğutî otoritenin sığındığı şu metodtur: Bu otorite, hapishanede mahkum olan kardeşlerden birini devletin resmi televizyonuna çıkartarak onu, İslâmi hareketin yöneticileri arasında mevcud olan ihtilaflar hakkında konuşmaya mecbur etmiş ve bu ihtilafları İslâmi hareket için tek hareket ettirici etken olarak göstermiştir. Müslüman gençler de hemen bu durumdan etkilenip sanki gerçekmiş gibi, bu olayı, birbirlerine nakletmeye başlamışlardı. Aslında bu gibi durumlarda hepimizin yapması gereken şey düşmandan şüphe edip, onu itham etmektir. Sorumlu kardeşlerimizi yalanlayıp, onlara inanmak değildir. Allah Teala'nın şu emirde bize seslenişi açıktır. *"Ey İnananlar! Kitab verilenlerin bir takımına uyarsanız iman ettikten sonra sizi küfre çevirirler."* (Âli İmrân: 100)

Eğer Rasülullah'ın (s.a) ashabı Rasülullah (s.a) aralarında olduğu halde, geçmişteki bir ihtilaf sebebiyle etkilendilerse -ki bu bir gerçektir- ve birbirlerine silah çekmeye itilmeleri mümkün olduysa -ki onlar yeryüzünü en hayırlı insanları ve sonsuza dek eşi bulunmayacak bir nesildir- günümüzde de İslâm saflarındaki müslümanların bazı yan ihtilaflara çekilmesi ve şeytanın aralarına bölücü fitneler sokup onların birliğini dağıtmaya

kardeşlerimizi yalanlayıp, onlara inanmak de ğildir. Allah Teala'mn şu emirde bize seslenişi açıktır. *"Ey İna nanlar! Kitab verilenlerin bir takımına uyarsanız iman ettikten sonra sizi küfre çevirirler."* (Âh Imrân: 100)

Eğer Rasülullah'ın (s.a) ashabı RasüluUah (s.a) aralarında olduğu halde, geçmişteki bir ihtilaf sebebiyle etkilendilerse -ki bu bir gerçektir- ve birbirlerine silah çekmeye itilmeleri müm kün olduysa -kd onlar yeryüzünü en hayırh insanları ve sonsuza dek eşi bulunmayacak bir nesildir- günümüzde de İslâm safla rındaki müslümanlann bazı yan ihtilaflara çekilmesi ve şeyta- nın aralanna bölücü fitneler sokup onların birliğini dağıtmaya

çalışması garipsenecek bir durum değildir. Fakat asıl olan ve yapılması gereken şey, tek bir kelimeye ve birbirine kenetlenmiş tek bir safa dönmektir. Düşmanların, İslâmi hareket hakkındaki tasavvurunu gerçek kabul etmek değil.

Biz bugün -hak da, batıl da olsa- düşmanımızın bizim hakkımızdaki söylentilerini tasdik edip onu yaydığımızda ve o söylentilere dayanarak hüküm verdiğimizde, davaya ihanet etme durumuna düşüyoruz. Allah (c.c) müminleri şu kavliyle vasıflandırmıştır:

"Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, şeytan tarafından vesveseye uğrayınca Allah'ı anarlar ve hemen gerçeği görürler. Oysa (şeytanın) kardeşleri onları azgınlığa sürüklerler ve bundan hiç geri durmazlar" (Â'raf: 201-202) Hareketin gençleri için en güzel ve en evlâ olan şey, kardeşleriyle beraber fitne ateşini söndürmeye çalışmaktır. Fitne uyumaktadır ve Allah'ın laneti onu uyandıranın üzerinedir.

Sekizinci Özellik
DÜŞMANIN MENFAAT İÇİN DEĞERLERİNİ DEĞİŞTİRMESİ

"Sâd bin Muâz Mekke'ye umre yapmak için gitmişti. Mekke'ye vardığında Ebû Safvân Ümeyye bin Halef'e misafir olmuştu. Ümeyye'de ticaret için Şam'a gittiğinde Medine'ye uğrar, Sa'd bin Muâz'a misafir olurdu. İkisi arasında sıkı bir dostluk vardı. Sa'd, Ümeyye'ye: "Harem-i Şerif'in tenhâ bir zamânını seçsen de, Kâ'beyi tavaf etsem" dedi. Ümeyye: "Biraz sabredin. Kuşluk vakti herkesin istirahat ve uyku vaktidir. O zaman gider, Beyt'i tavaf edersin" dedi. Sa'd da: o vakitte hareket edip tavafa başladı. Bu sırada Ebû Cehil çıkageldi ve: "Kâbe'yi tavaf eden şu adam da kimdir?" diye sordu. Sa'd da "Ben Sad bin Muâz'ım" dedi. Ebu Cehil': "Görüyorum ki, Mekke'de emniyetle Kâbe'yi tavaf ediyorsun. Halbuki siz (Medineliler) Muhammed'le ashabını barındırdınız, onlara yardım ettiniz. Allah'ın adına yemin ederim ki, eğer Ebû Safvân'la beraber olmasaydın, sağ sâlim ehline dönemezdin" dedi. Bunun üzerine Sa'd bin Muâz sesini yükselterek Ebu Cehil'e: "Allah'ın adına yemin ederim ki, eğer sen beni tavaf etmekten men edersen, ben de sana daha ağırını yapar, Medine'den geçen Şam ticaret yolunu

barmdırdınız, onlara yardım ettiniz. Allah'ın adına yemin ederim ki, eğer Ebû Safvân'la beraber olmasaydın, sağ sâlim ehline dönemezdin" dedi.- Bunun üzerine Sa'd bin Muâz sesini yükselterek Ebu Cehil'e: "Allah'ın adına yem in ederim ki, eğer sen beni tavaf etmekten men edersen, ben de sana daha ağırmı yapar, Medine'den geçen Şam ticaret yolunu

keserim" diye haykırdı"[1]

Kureyş'in müslümanlara karşı yaptıkları ilk düşmanca girişim, Mekke'de Sa'd bin Ubade'nin tutuklanmasıydı. Sonra Sa'd'ı arkadaşları olan Cübeyr bin Mutîm ve Hâris bin Harb kurtarmışlardı. Bu olay Akabe bîatından hemen sonraydı. Ama şimdi durum değişmiş ortalık yatışmıştı. Beytullah'ı tâzim ederek gelen bir kişinin hacc veya umre yapması engellenmezdi. Bunun için Evs kabilesinin lideri Sa'd bin Muâz bir umre yapma girişiminde bulunmuş, Mekke'deki arkadaşı Ümeyye bin Halef'e misafir olmuştu. Sad'ı engellemeye çalışmakla Kureyş; Harem-i Şerif'in komşuları ve hizmetçileri tarihinde ilk defâ yeni bir çizgi çizmiş, müslümanları Beytüllâh'tan engellemek veya onları tutuklamak suretiyle, kendilerinin müslümanlarla harp halinde olduğunu varsaymıştır. Bu durum; müslümanlarla, Harem-i Şerif arasına uzun bir süre engel konulduğu, Allah Teâla'nın kendi katından müslümanlara bir çıkış verip müslümanların kuvvetleri, Kureyş'i ibadetlerini eda etmelerine müsaâde etmeye mecbur edecek dereceye gelene kadar müslümanların hac veya umre yapamayacakları anlamına geliyordu. Söz konusu olan bu tavırdan anladığımız işaret: Allah düşmanlarının, İslâm ve müslümanlarla olan savaşındaki pratik uygulamalarının üzerine düşünce ve varlıklarının bina edildiği en basit örf ve prensiplerine dahi ters düşüyor olmasıdır. Hakikatte, Allah'ın evi olan Harem-i Şerif'e komşu olanların yapması gereken hacılara hizmet sunmaktı. Bunun için birbirleriyle yarışırlardı. En çok gurur duydukları ve öğündükleri şey -sikâye ve rifâde- hacılara yiyecek ve içecek sunmaktı. Hatta bu değerleri koruyabilmek için savaşlar ve katliamlar yapılıyordu. Buna rağmen Kureyşliler, umre yapan Medine'li bir müslümanı, tutuklamak ve öldürmekle tehdid etmede hiçbir sakınca görmemişlerdi.

Sa'd'ın (r.a) tavrına gelince; kuvvet ve şerefle dolu bir tavır takınmıştı. Mekke'nin tağutuna, kendilerine hayat veren damarlarının müslümanların elinde olduğunu, Şam'la olan ticaretlerinin Medine yoluyla yapıldığını belirtmiş, ters bir tavırda bulunursa, müslümanların kesinlikle suskun kalmayacaklarını ve Medine'den geçmelerine izin vermeyeceklerini söylemişti. İşte ilk kuvvetli tavır, Kureyş'in göbeğinde ve tağutlarının önün-

(1) Sahih-i Buhâri (Kitabu'l Meğâzi), c.5. s.2-3.

Sa'd'm (r.a) tavnna gelince; kuvvet ve şerefle dolu bir tavır takınmıştı. Mekke'nin tağutuna, kendilerine hayat veren da- marlanmn müslümanlann elinde olduğunu, Şam'la olan tica retlerinin Medine yoluyla yapüdığmı belirtmiş, ters bir tavırda bulunursa, müslümanlann kesinlikle suskun kalmayacaklarmı ve Medine'den geçmelerine izin vermeyeceklerini söylemişti. İş te ilk kuvvetli tavır, Kureyş'in göbeğinde ve tağutlaruun önün-

(1) Sahih-i Buhftri (lütabnl Meğâzi), c.S. s.2-3.

de olmasına rağmen Evs kabilesinin lideri Sa'd (r.a) karşı koyarak; müslümanlarla, müşrikler arasındaki durumun ne kadar elektriklendiğini belirtmiş ve yeni bir merhaleyi ilân etmiştir. Aynı zamanda da Mekke'nin, Muhammed'i (s.a) barındırmaktan vazgeçmeleri için, Ensâr'a yaptıkları tehdidlere cevap vermiştir.

Söz konusu bu olay bu merhalede müslümanlarla, müşrikler arasında olan ilk sürtüşmedir. Ortaya konulan tavır da çok olumlu ve azimli bir tavır olup; Medine halkının, Allah'ın elçisi Muhammed'e (s.a) yardım etmeye devam edeceklerini ortaya koymuştur.

Bu olay, müslüman gençleri ısrarla ve çekinmeksizin hakkı söylemeye davet etmektedir. Özellikle, hakkın zor durumlarda söylenmesi, düşmanların kalplerini gevşeten bir soğuk harp mahiyetinde olur.

Dokuzuncu Özellik
YÖNETİCİNİN TEHLİKEDE OLMASI

Müslim Sahih'inde Aişe (r.a)nin şöyle dediğini rivayet ediyor: "Rasülullah (s.a) Medine'ye hicret ettiği zaman düşman taarruzundan endişe ederek bir gece uyuyamamış ve: *"Keşke ashabımdan salih bir kişi bu gece nöbetimi bekleseydi"* demişti. Tam bu sırada ansızın bir silah hışırtısı işittik. Bunun üzerine Rasülullah: *"Kimdir o?"* diye seslendi. *"Ben Sa'ad bin Ebî Vakkas'ım"* dedi. Rasülullah: *"Ne için geldin?"* diye sordu. Sa'd: *"Gönlümde Rasülullah'ın (s.a) hayatı hakkında bir endişe uyandı, nöbetini tutmaya geldim"* diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) Sa'ad bin Ebî Vakkas'a dua etti. Sonra da uyudu."[1]

Tirmizi'nin Sahih'indeki bir rivayetine göre, Hz. Aişe şöyle demiştir: *"Rasülullah (s.a) gece kendisini muhafaza ettiriyordu. Allah seni insanlardan koruyacaktır"* (Maide: 67) kavli şerifi nâzil olunca Rasülullah (s.a) başını çadırının kapısından çıkararak: *"Ey insanlar dağılın (nöbeti bırakın) Allah (c.c) beni korumayı vaadetti"* dedi"[2]

Rasülullah (s.a) muârekenin niteliğini ve durumun tehlike-

(1) Müslim-Sa'dın fazileti bâbı. c.2. s.280..
(2) Tirmizi. Tefsir bâbları. c.2. s.130.

^ sü lu U a h (s.a) muârekenin niteliğini ve durumun tehlike

l i) Müslim-Sa'dm fazileti bâbı. c.2.
s.280.. (2) Tinnizi. Te&ir bâblan.
c.2. s.l30.

sini biliyor, bu yüzden gecelerini uyanık olarak geçiriyordu. Kendisinin düşmanın birinci hedefi olduğunu biliyordu. Onun için devamlı olarak uyanık, dikkatli ve tetikte idi. Çünkü gece karanlığı çöktüğünde, Mekke'de yerine getiremedikleri gayelerini uygulamak için, müşrikler içeri sızabilirlerdi. Bunun için nöbet tutulmasının gerektiğini belirtti. Aynı şekilde askerler de içlerinde aynı duyguyu hissediyorlardı. Rasülullah'tan (s.a) hiçbir emir almadığı halde Sa'd'ın eli silahındaydı. Durumun tehlikesini biliyordu. Bu durum, "Allah seni insanlardan koruyacaktır" meâlindeki ayet nazil olana kadar, müslümanlarca devamlı yapılması gerekli bir iş olarak kararlaştırılmıştı. Bu ayet onları mutmain etti. Şüphesiz bu durum, Rasülullah'a (s.a) has olan durumlardan biridir. Onun dışındaki Allah'ın bütün kullarının,.....Peygamberimizin (s.a) sünnetine uyarak nöbet yönünden gerekli tedbiri almaları ve ani çatışmalara karşı tam bir hazırlık içinde olmaları gereklidir. Özellikle yönetici durumunda olanlar, safların arasında düşmanlar bulunduğu zaman bu konuya daha çok önem vermelidirler. Hülefa-i Raşidin'den ve yeryüzü ahalisinin liderlerinden üçünün suikastle gittiklerini unutmamamız gerekir. Onlar kainatta takva ve adaletin zirvesi idiler: Ömer bin Hattab, Osman bin Affan ve Ali bin Ebi Tâlib (Allah onların hepsinden râzı olsun.)

İslâmi hareketin liderleri iyilik, adalet ve takvalarına dayanarak, muhafaza için gerekli tedbirleri almayı ihmal etmemelidirler. Çünkü İslâm düşmanları, onların varlıklarına dayanamamaktadır. Hatta İslâmi guruplar bile kendileri aleyhine harekete geçebilir ve onların elleriyle öldürülebilirler. Ali ve Osman'ın (r.a) öldürülmeleri olayı bizlere saklı değildir.

Onuncu Özellik
SAVAŞ HALİ VE BÜTÜN KUVVETLERİN MÜSLÜMANLARA KARŞI TOPLANMASI

Tehlike sadece Rasülullah'ı (s.a) değil, genel olarak bütün müslümanları kapsıyordu. "Ubey bin Ka'b rivayetinde şöyle demiştir: "Rasülullah (s.a) ve ashabı Medine'ye geldiklerinde, Ensâr onları kabul edip barındırdığında, bütün Araplar iki tarafı da dışladılar. Onun için silahlarıyla geceleyip, silahlarıyla sabahlıyorlardı."[1]

(1) Er Rahik El'Mahtum. s. 217

Tehlike sadece RasüluUah'ı (s.a) değil, genel ^ a r^ k bütün müslümanlan kapsıyordu. “Ubey bin Ka"b rivayetinde^öyle de miştir; “Rasülullah (s.a) ve ashabı Medine’ye g4| ^Jj(İerinde, Ensâr onlan kabul edip banndırdığmda, bütün A r a l a r iki ta- rafi da dışladılar. Onun için silahlanyla geceleyip, silahlanyla sabahlıyorlardı.”'*'

(1) Er Rahik El'Mahtum. s. 217

Bu, İslâmi hareket gençlerinin anlamaları gereken çok önemli bir özelliktir. Özellikle küfür düzenlerini yıkmak için düşmanlara karşı koyan müslümanların gönüllerine hakim olan inanç, muarekenin zamanı, düşmanla hesaplaşma, düşmanları yenilgiye uğratarak inananların nihai hedefini gerçekleştirmektir. Fakat bu muarekeyle, işin burada bittiğini sanmaktadırlar. Onlara göre bütün bunlar olduktan sonra, yeryüzünün bütün kuvvetleri baş eğecek ve İslâm devletinden korkacaklardır.

Gerçekte ise durum bu hayallerden çok daha değişiktir. Rasülullah'ın (s.a) bütün savaşları, gazveleri ve akınları İslâm devletinin kurulmasından sonradır. Eğer İslâmi hareketin, İslâm devletini kurması için bütün güçlerini seferber etmesi gerekiyorsa; bunu, İslâm devletinin kurulmasından sonra, onu muhafaza etmek için, kendi güçleriyle beraber yeryüzünün doğu ve batısındaki bütün müslümanların güçlerini de seferber ederek yapması gerekir.

Rasülullah'ın (s.a) liderliğinde, yeryüzünde ilk İslâm devleti kurulduğu zaman, on beş yaşını dolduran her müslüman savaşa asker olarak katılıyordu. Müslümanlara cihad farz olduktan sonra durum bu şekilde idi. Fakat bu dinin yüceliğinden ve bu akidenin muhteşemliğindendir ki, bu askerlik mecburi değil, gönüllü askerlikti ve müslümanlar savaşa katılmak için yarışıyorlardı. Eğer münafikları istisnâ edecek olursak, müslümanların genç yaşlı bütün güçleri savaşa seferber olmuştu.

Müslümanlar ilk günlerinde, her an Medine'ye hücüm ihtimali bulunan o zor günlerde, silahlarıyla yatıp, silahlarıyla sabahlıyorlardı. Rasülullah'a (s.a), onu çocukları ve ailelerini korudukları gibi koruyacaklarına dair söz vermişlerdi ve onlar Allah'a verdikleri sözde durdular. Müslüman yöneticilerin hesaplarını çok iyi yaparak hazırlanmaları gerekir. Gençlerine düşmana karşı kazanılan birinci savaşın, düşmanla olan bütün mücadelenin bittiği anlamına gelmediğini anlatmalı, durumu gerçekçi olarak ele alıp birinci raundun bittiği ve ikinci merhaleye başlamak için gayret göstermeleri gerekeceğini belirtmelidir. Cihâd kıyamete gününe kadar devam edecektir. İslâmi hareketin yöneticileri, İslâm düşmanlarıyla mücadele etmek ve mücadeleye devam edebilmek için silah, mal, levazım ve insan gücüne varıncaya kadar mücadelenin gerektirdiği her şeyin hazırlığını yapmalıdır.

anlamına gelmediğim anlatmalı, durum u gerçekçi olarak ele ahp birinci raundun bittiği ve ikinci m erha leye başlamak için gayret göstermeleri gerekeceğini belirtm eli dir. Cihâd kıyamete gününe kadar devam edecektir. İslâm i h a reketin yöneticileri, İslâm düşmanlarıyla m ücadele etm ek ve mücadeleye devam edebilmek için silah, mal, levazım ve insan gücüne varıncaya kadar mücadelenin gerektirdiği her şeyin ha- zırhğım yapmahdır.

Onbirinci Özellik
DÜŞMANA HARP AÇILMASI

Harp sanatında çok meşhur olan bir kural vardır; *"En iyi savunma, hücumdur"* denilir.

Kureyş, Rasülullah'a (s.a) karşı savaş açmaya kararlıydı. Bunun üzerine ilk adımı Rasülullah (s.a) attı. Bunun için ilk senenin tamamı, Kureyş kafilelerine hücumla geçti. Rasülullah (s.a) tam sekiz tane akıncı bölüğü hazırlayıp savaşa göndermişti. Bunların hepsi Kureyş kafilelerini vurmak içindi. İçlerinden sadece birisi Kerz bin Câbir El-Führi'nin yaptığı hücuma cevap olarak gönderilmişti. Bu akıncı birliklerin gönderilmesi, hicretin birinci yılının Ramazan ayından, hicretin ikinci yılının Ramazan ayına kadar sürdü. Bu akıncı birliklerin komutanlarının hepsi muhacirlerdendi. Komutanların hepsinin muhacirlerden seçilmesi, bu savaş için dört açıdan anlam kazanıyordu:

Birincisi: Ensâr'la yapılan andlaşma hakikatte Rasülullah (s.a) ve ashabını Medine'de korumayı içeriyordu. Bu akıncı birlikleri ise kafileleri Medine'nin dışında bastırıyorlardı.

İkincisi: Mekke döneminde on üç sene boyunca ellerini bir şeye bulaştırmamakla emrolunan dava gençlerinin savaş için eğitilmeleri gerekiyordu.

Üçüncüsü: Kureyşlilerin Mekke'de baskı altında tuttukları muhacirlerin gevşek ve zayıf olmadıklarını, aksine kendileriyle savaşa girmeden önce, bir hesap yapılması gereken, etkili ve büyük bir güce sahip olduklarını bilmeleri gerekiyordu.

Dördüncüsü: Davaya karşı bu kadar hırçın bir tavır takınan Kureyş'in yaptığı işin vebalini çekmesi, acısını yudumlaması gerekiyordu. Müslümanların, Şam'a giden kafileleri yoluyla hayat damarlarına hakim olmaları dışında ticaret ve menfaatlerinin rüzgarın önünde olduğunu ve yaz yolculuğunun kendileri için neticesi çok vahim bir yolculuk haline geldiğini Kureyş'e bildirmeleri gerekiyordu.

Bugün İslâm devletini kurma yolunda ciddi bir şekilde ilerlemekte olan İslâmi hareket tâğut'a karşı olan savaşında, onun yuvasına atılmalı, sistemini sarsmalı, altındaki toprağı salla-

Müslümanların, Şam'a giden kafileleri yoluy la hayat damarlanna hakim olmaları dışında ticaret ve menfa atlerinin rüzgarın önünde olduğunu ve yaz yolculuğunun kendi leri için neticesi çok vahim bir yolculuk haline geldiğini Ku *reyş'e* bildirmeleri gerekiyordu.

Bugün îslâm devletini kurma yolunda ciddi bir şekilde iler lemekte olan İslâmi hareket tâğut'a karşı olan savaşında, onun yuvasma atılmalı, sistemini sarsmalı, altındaki toprağı salla-

malı ve kökünden söküp atmaya çalışmalıdır. İslâmi hareket, çıkışlarını yapabileceği ve kuvvetli oldukları yerlerde düşmana acı darbeler indirecek akıncı birliklerini yayabileceği, emin bir yere sahip olmaksızın bunu başaramaz.

İslâmi hareket zaman zaman, bazı tağutî sistemlerle sulh yapıp, onların topraklarından savaşta çıkış merkezi olarak istifade etmek zorunda kalabilir. Bu merhalede, mücahid dava gençleri mücadelenin en seçkin özüdürler ve savaşın ilk yakıtıdırlar.

İslâmi hareket, şehid kafileleriyle iftihar etmektedir. Bu kafilelere ve akıncı birliklerine hergün yenileri eklenerek düşmanın kalbine en ağır darbeleri vurmaktadırlar. İslâmi hareket Allah'ın (c.c) katında saydığı bu yüce kahramanlık ve fedakarlıklarla iftihar etmektedir.

İslâmi hareketin bu tip vakıalarının hatırlatılmasındaki amaç; düşmanın azminin ve gücünün bu hareketlerle nasıl kırıldığını belirtmek ve gençleri, düşmanla olan amansız savaşımızda bu mübarek kervanın peşinden götürebilmek ve bu sancağın ışığı altında yollarını bulmaya davet etmektir.

Onikinci Özellik
KARŞILAŞMA ÖNCESİ MÜSLÜMANLARIN ÇİZGİLERİNİN BELİRGİNLEŞMESİ

Devletin, İslâm devleti olduğunu belirleyen ittifak sözleşmesine ek olarak, müslümanların diğer insanlara karşı tek bir ümmet oldukları belirtilmişti.

Müslümanların belirginleşmesi iki merhaleden geçmiştir:

Birinci merhale: Kitap ehline karşı güzel muamele yapılma merhalesiydi. Bu tip bir muamelede güdülen en büyük hedef, onların kalplerini İslâm'a ısındırmak ve onları İslâm'a davet etmekti. Çünkü onlar herşeyden önce kitap ehliydiler. Evs ve Hazrec'ten oluşan Medine halkına, Rasülullah'ın (s.a) geleceğini söyleyerek, onları tehdid ediyorlardı. Bunun için, inanca dayalı meseleler dışında olmak kaydıyla Rasülullah (s.a) onlara güzel muamele yapıyor ve çoğu işlerde onlara muvafakat ediyordu. Özellikle, sosyal adet ve gelenekler meselesinde, hatta saçını taramasında bile. Yönetimle ilgili meselelerde de onlara muvafakat etmeye özen gösteriyordu. Müslümanlara Aşure

meseleler dışında olmak kaydıyla Rasülullah (s.a) onlara güzel muamele yapıyor ve çoğu işlerde onlara m uvafakat edi yordu. Özellikle, sosyed adet ve gelenekler meselesinde, hatta saçım taramasmda bile. Yönetimle ilgili meselelerde de onlara muvafakat etmeye özen gösteriyordu. Müslüm anlara Aşure

orucunu tutmalarını emrettiği zaman şöyle dediğini biliyoruz: *"Biz Mûsâ'nın sünnetini ihyâya sizden daha evlâ ve hak sahibiyiz."*(1)

İkinci merhale: Bu merhale, yahudilerin müslümanlara karşı şiddetli ve kindar savaşlarını ilân ettiklerinde ortaya çıkmıştır. Yahudilerin bu tavırlarından sonra Rasülullah (s.a) her şeyde onlara muhalefet etmeye özen göstermiş müslümanların âdetleriyle, giyimleriyle ve ibâdetleriyle tam olarak belirginleşmelerini sağlamıştır. Ehli kitap hak yoldan sapıp onu inkâr ettiklerinde, müslümanların gönüllerinde onlara karşı duydukları saygıyı söküp atmak için böyle davranmıştır.

"Allah katından onlara, kendilerinde olanı tasdik eden bir Kitab geldiğinde, onlar bundan önceleri, inkâr edenlere karşı kendilerine yardım gelmesini beklerlerken, bildikleri gelince onu inkâr ettiler. Allah'ın laneti inkâr edenlerin üzerine olsun" (Bakara: 89)

Müslümanların bu belirginleşmeleri bir çok yönden özgün bir hale geldi. Bu netleşmenin çoğu Bedir gazvesinden önce tamamlandı. Bütün bunlar, Allah'tan gelen emirlerle ve bu ayrıcalığı isteyen kerim Peygamberi'nin isteğine icâbeten oluyordu. Bununla ilgili olarak, Makrizi'nin İmtâ'ûl-Esmâ adlı kitabında zikrettiği olayları kaydediyoruz. "On altı ay sonra Şaban ayında -on yedi ay sonra olduğu da söylenilir- kıble Beyt-i Makdis cihetinden, Kâbe cihetine çevrilmiştir. Şeriatte ilk iptal edilen hüküm kıble ile ilgili olan hükümdür. Kıble'nin, Bedir savaşından iki ay önce, Receb ayının ortalarında, Pazartesi günü güneşin zevâl vaktinde değiştirildiği söylenmektedir. Bu esnada Rasülullah (s.a) Seleme oğullarının mescidinde idi. Beyt-i Makdis'e doğru olan kıble üzerine ashabıyla beraber öğle namazını kılarken, ikinci rekatı tamamladıktan sonra, namazında dönerek Kâbe cihetine yöneldi. Erkekler kadınların, kadınlarda erkeklerin yerine geçmiş oldu. Bu mescid "Mescid-i Kıbleteyn" İki kıble mescidi diye isimlendirildi. (Kıble yönünün değiştirilmesinin, ikinci yılda Şaban ayının ortasında, Çarşamba günü öğle vaktinde Berâ bin Marur'un evinde namaz kılarken olduğu da söylenir. Sabah namazında değiştirildiği de söylenmektedir."(2)

(1) Buhâri ve Müslimden.
(2) İmtâ'ül Esmâ. c.1. s.60.

esdd “Mescid-i & bleteyn ” İki kıble mescidi diye isimlendirildi. (Kıble yönünün değiştirilmesinin, ikinci yılda Şaban ayımn ortasında, Çarşamba günü öğle vak tinde Berâ bin Marur'un evinde namaz kılarken olduğu da söy lenir. Sabah namazında değiştirildiği de söylenmektedir.”^ '

(1) Buhâri ve Müslirndm.
(2)İmtâ'ül Esmâ. c.l. s.60.

Bütün rivayetler aşağı yukarı aynı olup, hicretten on altı veya on yedi ay sonra, hicri ikinci yıl içerisinde Recep veya Şaban ayında kıble yönünün değiştirildiğinden bahsetmektedir. Kıblenin değiştirilmesinin, İslâm ve Yahudi toplumlarının her ikisinde de çok büyük yankıları oldu. İki grup arasındaki bütün ortak noktaları bitirdi. Bu durumun tesirini anlayabilmemiz için, Allah Teala'nın, Kur'ân-ı Kerim'de bu olay hakkında aşağı yukarı on ayet indirdiğini bilmemiz yeterlidir. Bu olayın gerçekleşmesinde yüce bir hikmet, müslüman ve kafiriyle bütün insanlara bir imtihan vardı. Müslümanlar: *"Biz buna inandık, herşey Rabbimizin katındandır"* dediler. Onlar Allah'ın hidayete erdirdiği kulları olduklarından, olay kendilerine ağır gelmemişti. Müşriklere gelince: *"Onları üzerinde bulunmuş oldukları kıblelerinden çeviren nedir?"* dediler. Münafıklar ise: *"Eğer birinci kıble gerçekten hak ise, onu bıraktı. Eğer ikincisi hak ise, demekki batıl üzereydi"* dediler.

Rasülullah (s.a) Medine'ye geldikten sonra tam onaltı ay, yahudilerin kıblesi olan Beyt-i Makdis'e yönelmişti. Cenâb-ı Allah'ın kendisini Kâbe'ye yönlendirmesini istiyordu ve bu isteğini Cebrâil'e (a.s) bildirdi. Cebrâil de (a.s) : *"Ben sadece bir kulum. Rabbine duâ et ve bunu ondan iste"* dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) yüzünü devamlı göğe çevirerek, bunu Rabbinden istedi ve Allah Teâla: *"Yüzünü göğe çevirip durduğunu görüyoruz. Ey Muhammed, hoşnud olacağın kıbleye seni elbette çevireceğiz. Yüzünü Mescid-i Harâm tarafına çevir"* (Bakara: 144) meâlindeki ayeti celileyi nazil etti.

Böylece yahudiler ile müslümanlar arasındaki ayırım tamamlanmış oldu. Müslümanların Mescid-i Harâm'a doğru olan, kendilerine has bir kıbleleri oldu. Bu olay yahudilerin kalbini kin ve nefretle doldurdu. Kur'ân-ı Kerim: *"İnsanların beyinsizleri, "yöneldikleri kıbleden onları çeviren nedir?"* diyecekler. De ki: *"Doğu ve Batı Allah'ındır. O, dilediğini doğru yola eriştirir"* (Bakara: 142) kavliyle, onlara cevap verdi. Sözkonusu durumun gerçekleşmesi Peygamber'in (s.a) kalbindeki derin arzuya bir cevaptı. Allah Teala'nın *"yüzünü göğe çevirip durduğunu görüyoruz. Hoşnud olacağın kıbleye seni elbette çevireceğiz"* kavli bu manayı desteklemektedir.

Bu olay aynı zamanda, Kureyş'le olan savaşın şiddetleneceğinin bir belirtisiydi. Mescid-i Harâm, müslümanların kıblesiydi, fakat Kureyş'in egemenliği altındaydı. Putperestlik oraya

diyecekler. D e ki: *"Doğu ve Batı Allah'ındır, O, dilediğini doğru yola eriştirir^* (Bakara: 142) kavliyle, onlara cevap verdi. Sözkonusu durum tın gerçekleşmesi Peygamber'in (s.a) kalbindeki derin a rzu ya b ir cevaptı. Allah Teala'm n *"yü zünü g ^ e çevirip durduğunu görü yoruz. Hoşnud olacağın kıbleye seni elbette çevireceğiz"* kavli bu manayı desteklemektedir.

Bu olay aym zamanda, Kureyş'le olan savaşm şiddetlen ece ğinin bir belirtisiydi. Mescid-i Harâm, m ü slü m an la n n kıblesiy- di, fakat Kureyş'in egemenliği altındaydı. P u tperestlik ora ya

herşeyi ile yerleşmişti ve kurtarılması gerekiyordu. Böylece müslümanların bakışları ikinci bir kez, yeni bir bakış açısıyla yine oraya yöneldi. Bu bakış, oraya dönmenin ve orayı putperestliğin pisliklerinden kurtarmanın bütün ısrarlı manalarını taşıyordu. Şaban ayında safların netleşmesi bununla kalmadı. Namaz kıblesindeki hususileşmeye ek olarak, oruçta da hususileşme meydana geldi.

Aşure günü, müslümanların oruç günüydü. Müslümanlar en azından bir sene bu orucu tuttular. Bu oruç onlara farzdı. Yeryüzündeki tüm müminlere göre orucun asli manası bir olmasına rağmen birbirinin peşisıra gelen ayetler oruçta da müslümanları özelleştirdi:

"Ey inananlar! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, Allah'a karşı gelmekten sakınasınız diye, sayılı günlerde size de farz kılındı. İçinizden hasta olan veya yolculukta bulunan, tutamadığı günlerin sayısınca diğer günlerde tutar. Oruca dayanamıyanlar, bir düşkünü doyuracak kadar fidye verir. Kim gönülden iyilik yaparsa, o iyilik kendisinedir. Eğer bilirseniz, oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır" (Bakara: 184)

Bu iki ayeti celile, oruç ayına ait bir özelleştirme ve ayrıcalıktan bahsetmese bile, bu iki ayetin hemen peşinden gelen ayeti kerime bu manayı desteklemektedir:

"Ramazan ayı ki, onda insanlara yol gösterici olarak Kur'ân, hâk ile batılı ayıran ve yol gösteren açıklayıcı belgeler olarak indirildi. Sizden kim bu ayı görürse, onda oruç tutsun..." (Bakara: 185)

Bu ayeti celilenin inmesinden itibaren Ramazan ayı, müslümanların oruç ayı oldu. Önceden de müminler arasında namazın olduğu gibi orucun öz manası da uygulanıyordu. Kıblenin değişmesi ise sembollerin ayrılması ve İslâmi hüviyetin belirlenmesi anlamına geliyordu:

"Sen, Kitab verilenlere her türlü delil'i getirsen de, yine onlar senin kıblene uymazlar; sen de onların kıblesine uyacak değilsin. Onlar birbirlerinin kıblesine de uymazlar..." (Bakara: 145)

Bu dine girmeleri umuduyla, kitab ehlini idare etmek ve yumuşak davranmak dönemi bitmişti. Onlar Allah Teala'ya ve O'nun Elçisi'ne harb ilân edip, onu ve kendilerinde olanı tasdik ederek inen kitabı inkâr etmişlerdi. Bu andan itibaren onları idâre etmek yersizdi: *"And olsun ki, eğer sana gelen ilimden*

kıblesine de uymazlar..."

(Bakara: 145)

Bu dine girmeleri umuduyla, kitab ehlini idare etmek ve yumuşak davranmak dönemi bitmişti. Onlar Allah Teala'ya v< O'nun Elçisi'ne harb ilân edip, onu ve kendilerinde olanı tasdik ederek inen kitabı inkâr etmişlerdi. Bu andan itibaren onlar, idâre etmek yersizdi; *"And olsun ki, eğer sana gelen üimden*

sonra onların heveslerine uyarsan, şüphesiz o zaman zulmedenlerden olursun" (Bakara: 145)

Kıblede ve oruç ayında bir özelleştirme olduğu gibi zekât farizasında da özelleştirme olmuştu. Yeryüzündeki bütün müminlere genel olarak zekât ve sadakalar verilmesi emrolunmuştu ve hepsi için geçerliydi. Fakat şimdi müslümanlara göre yeni bir şekil alıyordu. Fıtır sadakası için belirli bir nisab(*)(ölçü) ve aynı zamanda zekât için de çok açık ve karmaşık olmayacak biçimde nisablar belirlenmişti.

Böylelikle namaz, oruç ve zekâtta bir özelleştirme görüyoruz. Bu, tam anlamıyla, müslümanların diğer bütün insanlardan ayrı bir ümmet olduğunu vurgulamaktadır. Yahudiler, Allah katından gelen hakkı inkâr etmişlerdi. Şaban ayındaki bu gelişmeler durumu tehlikeli ve ayırıcı bir aşamaya sokmuştu. Bu gelişmeler aynı zamanda, Allah Teala'nın *Furkan*(**) diye isimlendirdiği büyük Bedir gazvesi için bir düzenlemeydi. Allah Teala Kitab'ını Furkân olarak isimlendirdiği gibi, Bedir gazvesini de Furkân olarak isimlendirmiştir. Bedir gazvesinden önce indirilen ve Bedir gazvesine bir ortam hazırlayıcı mesabesinde olan bu şeri hükümler, bize, İslâmi hareketin yararlanabileceği, çok önemli dersler vermektedirler.

Günümüzde, İslâm düşmanlarına karşı savaşan İslâmi hareketin bu icraât ve hazırlıkları yapmış olması gerekir. İslâmi hareket, bu özelleşme ve ayrıcalığın gerçekleştiğinden emin olmalı, dava gençlerini bu açıklık içinde ve diğer insanlardan bağımsız olarak yetiştirmelidir.

İslâmi hareketin, tâğuta savaş ilân etmesinden önce, her müslümanın evini dolduran, radyo ve televizyonun yerini alan İslâmi marşların hareketin saflarında yayıldığını gördük. Bu nesil o marşların İslâmi besteleriyle ayrıcalıklı olarak yetişti. Bu marşlar onlara cihadı ve yeryüzünde İslâmi devlet için çalışmayı hatırlatıyorlardı. Allah yolunun davetçileri, bu İslâmi ve cihâdi edebi kazanmakla ve onun kayıtlarını elden ele değiştirmekle, kendilerini, gazete, dergi ve radyodaki fikirlerle ve cahiliye değerleriyle yaşamakta olan bütün insanlardan ayıran bu asalet ve özelleşmeyi temsil eder oldular. İslâmi edep ve terbiye davetçilerin kalplerine doğru yol aldı. Kalplerinde savaş alevle-

(*) Nisab: Şer-i Şerifin bir şey hakkında tayin etmiş olduğu ölçü ve mikdardır.
(**) Fûrkân: Hak ile batıl'ı ayırd eden anlamına gelir.

onun kayıtlarım elden ele değiştir mekle, kendilerini, gazete, dergi ve radyodaki fikirlerle ve cahi- liye değerleriyle yaşamakta olan bütün insanlardan ayıran bu asalet ve özelleşmeyi temsil eder oldular. İslâmi edep ve terbiye davetçilerin kalplerine doğru yol aldı. Kalplerinde savaş alevle-

(.)* Nisab; Şer-i Şerifin bir şey hakkında tayin etm iş olduğu ölçü ve m ikdardır. (**) Fûrkân: H ak ile b a t ili ayırd eden anlamına gelir.

rini tutuşturdu. Kendilerine savaşın özelliklerini belirledi. Bu durum tâğutlara karşı savaş ilânının bir belirtisiydi.

Onüçüncü Özellik
BEDİR'DEKİ BÜYÜK KARŞILAŞMA VE HAK İLE BATILIN AYRILMASI

Şehid Seyyid Kutub bize Bedir'de hak ile batılın ayrılmasından bahsederken şöyle demektedir: "Şimdi de Allah'ın, Bedir gününü nasıl ayrılık günü olarak nitelendirdiğine dikkat edelim: *"Eğer Allah'a iman ettiniz ve hak ile batılın ayrıldığı gün (Bedir) kulumuza indirdiğimiz ayetlere inandınızsa..."* (Enfal:41)

Baştan sona kadar Allah'ın yardımı, yönetmesi, tedbir ve iradesi ile başarılan Bedir gazası gerçekten ayrılık günüdür. Genel olarak bütün müfessirlerin de belirttikleri gibi hak ile bâtılın ayrıldığı gündür. Hatta en geniş, en derin ve kapsamlı manasıyla herşeyin ayrılık günüdür.

Hak ile bâtıl, fiilen o gün ayrıldı. Ancak bu, öyle bir asil haktır ki yeryüzü ve göklerin, canlıların ve cansızların fitrî asılları ona dayanır. Öyle bir hak ki, ulûhiyyet, saltanat, tedbir ve takdir sadece yüce Allah'a mahsus kılınmakla ifadesini bulmuştur. Bütün kainatın, O'nun kulu olmasıyla yörüngesini tamamlamıştır. Yeri, göğü, canlı ve cansız bütün yaratıklarıyla sadece Allah'ın ulûhiyyetine, O'nun biricik saltanatına, ortağı ve şeriki bulunmayan takdir ve tedbirine teslim edilmesi ve her şeyin O'nun emrine râm edilmesi ile gayesine ermiştir.

Batıl, o gün bütün yeryüzünü kaplamış, hakkın yüzünü bile perdelemişti. Artık Allah'ın arzında, Allah kullarının hayatına dilediği gibi hükmeden zâlimler hüküm sürüyordu. Hayatın devamına ve insanların yaşayışlarına artık arzu ve şehvetler hükmediyordu.

İşte Bedir günü, bu iki kavram arasındaki en büyük ayrılığı gerçekleştiren gündür. O yüce hak ile, azgın batılı kesin olarak birbirinden ayıran, ebediyete kadar birbirine karışma ihtimâli bırakmayan gündür, Bedir günü!.

En geniş, en ince ve en derin manasıyla her sahada hak ile bâtılın ayrıldığı gündür, Bedir günü!. Vicdanların derinliklerinde dâhi hak ile batılın ayrıldığı gündür, O gün!. Bütün şubeleriyle vicdan ve şuurda, ahlâk ve gidişatta, kullluk ve ibadette,

büyük ayrılığı gerçekleştiren gündür. O yüce hak ile, azgm batüı kesin olarak birbirinden aynan, ebediyete kadar birbirine kanşma ihtimâli bırakmayan gündür, Bedir günü!.

En geniş, en ince ve en derin manasıyla her sahada hak ile bâtıhn ayrıldığı gündür, Bedir günü!. Vicdanlarm derinliklerin de dâhi hak ile batılın ayrıldığı gündür, O gün!. Bütün şubele riyle vicdan ve şuurda, ahlâk ve gidişatta, kulUuk ve ibadette.

mutlak ve soyut vahdaniyetle; vicdanların Allah'tan başka bir takım şahıslara, arzu ve heveslere, âdet ve geleneklere kulluğu şeklinde tezahür eden her çeşit şirkin ayrıldığı gündür, Bedir günü!

Evet Bedir günü, hak ve bâtılın hayat meydanındaki tezahürlerinin ayrılık günüdür. Şahıslara, beşeri arzulara, çeşitli değer ve kurumlara, âdet ve geleneklere, insan mantığının mahsülü olan kanun ve nizamlara kul olmak zilletiyle; Yüce Allah'a ve O'nun koyduğu ulvî kanunlara uyma şerefinin ayırdedildiği gündür. O gün başların yükseldiği, alınların Allah'tan başka hiç kimsenin huzurunda eğilmediği; ancak O'nun kanun ve hakimiyeti önünde boyun büküldüğü, zâlimlere kul-köle yapılan bütün insan kitlelerinin hürriyete kavuşturulduğu gündür.

O gün, İslâmi hareket tarihinin iki devrinin kesin olarak birbirinden ayrıldığı gündür. Sabır, sabırda yarışma, toplanıp birleşme ve ümitle bekleme devri ile; kuvvet, hareket, hamle ve coşkunluk devrinin...

Hayata yeni bir bakış, insan varlığı için yeni bir esas, cemiyet için yeni bir nizam ve devlet için yeni bir şekil getiren İslâm!. Sadece Allah'ın ulûhiyyetini, O'nun hakimiyetini esas kabul eden, Yüce Allah'ın ulûhiyet ve hakimiyet hakkını gasbetmeye çalışan zâlimlere savaş açan ve böylece yeryüzünde insan cinsinin hür olduğunu bütün kainata ilân eden İslâm!. Bu vasıflarıyla o, elbette kuvvete, harekete, hamleye ve akıp giden bir çoşkunluğa ihtiyaç hissedecekti. Çünkü o, tarih boyunca gizli faaliyete ve durup beklemeye tahammül edemezdi. İnananların ruhlarında kendi ahlâk ve gidişatları içerisinde Allah'a kulluk alametleri tezahür ettiği halde, sadece soyut bir inanç olarak yaşamaya rıza gösteremezdi. Getirmiş olduğu o yeni tasavvuru, yeni nizamı, yeni devleti ve yeni cemiyeti hayata geçirmeden edemezdi. Önüne çıkan maddi engelleri, İslâm'ın ameli tatbikatını zorlaştıran baskı unsurlarını, önce müslümanların hayatından, sonra da bütün beşeriyetin hayatından kaldırıp atmadan rahat edemezdi. Çünkü o, pratikte tatbik edilmesi için Allah'tan gönderilen bir nizamdı.

O gün, insanlık tarihinin iki devrinin birbirinden ayrıldığı gündür. İslâm nizamı geldikten sonraki beşeriyetin çehresi İslâm nizamı gelmeden önceki beşeriyetin çehresinden tamamen ayrıdır. İslâm nizamından fışkıran yeni tasavvur. O tasav-

edemezdi. Çünkü o, pratikte tatbik edilm esi için Allah'tan gönderilen bir nizamdı.

O gün, insanlık tarihinin iki devrinin biıbirinden ayrıldığı gündür. İslâm nizamı geldikten sonraki beşeriyetin çeh resi îslâlm nizamı gelmeden önceki beşeriyetin çehresinden ta m a men ayrıdır. İslâm nizamından fişkıran yeni tasavvur. O tasav-

vurun yoğurduğu bu yeni nizam. İnsanın yeniden dünyaya gelişini temsil eden bu yeni cemiyet. Hem her türlü hayat olaylarının, hem ictimai nizamın ve hem de kanun koyuculuğun, kendisine istinad ettiği bu yeni ölçüler... Bütün bunlar Bedir gazasından beri sadece müslümanlara ait bir keyfiyet ve bu yeni cemiyetin varlığına bağlı bir husus değildir. Bunlar bütün beşeriyetin malıdır. Gerek dahilde ve gerek hariçte, gerek İslâm'a dost ve gerek ona düşman bir çok milletler çok kere İslâm'ın koyduğu bu ölçülerin tesiri altında kalmışlardır. Garptan özellikle bu dine karşı savaşmak ve daha yeşerme imkânı bulamadan onu yeryüzünden silmek için müşterek ordular tertipleyen Haçlılar, imha etmek için geldikleri bu İslâm cemiyetinin geleneklerinin tesiri altında kalarak geri döndüler. İslâm'ın sosyal nizamının ancak kalıntılarını gördükleri halde, bu bile onları, kendi memleketlerinde geçerli olan derebeylik nizamını yıkma niyetiyle vatanlarına döndürmeye kafi gelmiştir. Şarktan ise, müslüman memleketlerde yaşayan yahudi ve hristiyanların teşvik ve tahrikleriyle aldanan Tatarlar, aynı gayeyle İslâm'a saldırmışlardı. Ama sonunda onlar da, vicdanlarında, İslâm âkidesinin tesirlerini hissederek geri döndüler. Ve bu akideyi yeniden yeryüzünün dört bucağına ulaştırmak için harekete geçtiler ve Avrupa'nın kalbinde 15. asırdan 20. asıra kadar varlığını devam ettiren bir hilafet müessesini korumak gayretini gösterdiler.

Hülasa, Bedir muharebesinden sonra bütün insanlık tarihi, gerek müslüman memleketlerde ve gerek İslâm'a muarız memleketlerde bu ilâhi dinin, bu hak ile bâtılı ayıran esasların tesirleriyle doludur.

O gün, zafere götüren etkenlerle, hezimete yol açan etkenlerin ayrıldığı gündür. Görünürde bir orduyu zafere ulaştıracak her türlü etkenlerin müşriklerin safında, hezimete yol açan bütün etkenlerin de müminlerin safında olduğu dikkatlerden kaçmıyordu. Hatta kalplerinde hastalık olan münafıklar: *"Onları dinleri aldattı"* (Enfal: 49) diyorlardı. Bu aynı zamanda, sayıca az ve zayıf kuvvetlere sahip olan iman ordusu ile sayıca çok ve mükemmel imkanlarla donanan müşrikler ordusunun ilk savaşıydı. Yüce Allah, zafer ve hezimet sebeplerinin takdir ve tasavvur ölçülerini kesin olarak birbirinden ayırmak ve sağlam akidenin, her türlü imkan ve hazırlığa sahip sayıca çok kuvvetlere daima galip geleceğini insanlara göstermek için savaşın bu tarzda cereyan etmesini irade buyurmuştur. İnsanlara, zaferin

"Onla
n dinleri aldattı" (Enfal: 49) diyorlardı. Bu aym zamanda, sa}ica az ve zayıf kuvvetlere sahip olan iman ordusu ile sayıca çok ve mükemmel imkanlarla donanan müşrikler ordusunun ilk sava şıydı. Yüce Allah, zafer ve hezimet sebeplerinin takdir ve tasav vur ölçülerim kesin olarak birbirinden ayırmak ve sağlam aki denin, her türlü imkan ve hazırlığa sahip sayıca çok kuvvetlere daima galip geleceğim insanlara göstermek için savaşın bu tarzda cereyan etmesini irade buyurmuştur. İnsanlara, zaferin

sadece silah ve sayı üstünlüğüyle değil, doğru ve sağlam bir inançla gerçekleşeceği anlatılmak istenmiştir. Gerçek bir akideye sahip olanlar, düşmanlarıyla zahiri güçlerinin eşit olmasını bekleyip duracakları yerde, batılla savaşa girip cihad etmelidirler. Çünkü onlar teraziye ağırlık veren başka bir güce sahiptirler. İşte Bedir savaşı, bunun söylenen bir laf olmaktan ziyâde, gözlerle görülen bir gerçek olduğunu göstermiştir.

Ve son olarak, o gün, diğer bir anlamda da hak ile batılın ayrıldığı gündür. Bu noktayı da, surenin başlarında yüce Allah şöyle dile getiriyor: *"Hani Allah bu iki tâifeden birini size vâdetmişti, siz kuvvetsiz olanın size düşmesini istiyordunuz. Oysa günahkarların hoşuna gitmese bile, hakkı ortaya çıkarmak ve batılı tepelemek için, Allah sözleriyle hakkı ortaya koymak ve inkârcıların kökünü kesmek istiyordu."* (Enfal: 7-8)

Harbe çıkan müslümanlar, Ebu Süfyan'ın kervanını bulmak ve bu kervanın malını ganimet olarak almak gayesi taşıyorlardı. Ama Allah, onların arzu ettiklerinden başka bir şeyi istiyordu. Bunun için müslümanların silahı bulunmayan Ebu Süfyan'ın başkanlık ettiği kervanın izini kaybetmelerini ve silahlı Ebu Cehil ordusuyla karşılaşmalarını diledi. Aralarında bir savaş cereyan etmesini, ölüm ve esaret gibi harbin kaçınılmaz zaruretlerinin tecelli etmesini irade buyurdu. Müslümanların sadece bir ganimet kafilesi ve rahat bir seyahatin yolcuları olmamalarını arzu eden Yüce Mevlâ, bu işin hikmetini şöyle izâh buyuruyor: *"Hakkı yerleştirmek ve küfrü yok etmek için.."* Aslında bu büyük bir gerçeğin yerleştirilmesine işaret idi. O gerçek şudur:

Şüphesiz, hak kendiliğinden gerçekleşmez. Bâtıl da kendiliğinden yok olmaz. Hak ve bâtılın sadece "nazari" açıklamalarıyla bu işler yapılamaz. Aynı zamanda, şu haktır, bu da bâtıldır gibi nazari inançlarla da bu işi gerçekleştirmek mümkün değildir. Hakkın insan hayatında, realite dünyasında hiçbir zaman kendiliğinden gerçekleşmesinin beklenemiyeceği gibi, batılın da kendiliğinden dünyadan çekip gitmesi düşünülemez. Bâtılın saltanatı yıkılıp, yerine hakkın saltanatı oturtulmadıkça bu iş kendiliğinden olmaz. Hakkın ordusu zafere ulaşıp, bâtılın ordusu hezimete uğratılmadıkça bu işlerin hiçbiri gerçekleşmez. Çünkü bu din, realist ve dinamik bir nizamdır.

Hakkın tahakkuku, bâtılın yıkılması ancak orada (Bedir'de) gerçekleşti. Bu fiili zafer, Yüce Mevlâ'nın, Rasûlullah'ı hak ile

dir. Hakkın insan hayatında, realite dünyasmda hiçbir zam an kendiliğinden gerçekleşmesinin beklenemiyeceği gibi, batıhn da kendiliğinden dünyadan çekip gitm esi düşünülem ez. Bâtılın saltanatı yıküıp, yerine hakkın saltanatı oturtulmadıkça bu iş kendiliğinden olmaz. Hakkm ordusu zafere ulaşıp, bâtıhn ordu su hezimete uğratılm adıkça bu işlerin hiçbiri gerçekleşm ez. Çünkü bu din, realist ve dinamik bir nizamdır.

Hakkm tahakkuku, bâtüm yıkılması ancak orada (Bedir'de) gerçekleşti. Bu fiili zafer. Yüce Mevlâ'nm , Rasülullah'ı h a k Ue

evinden çıkarmanın ve müslümanların silahı bulunmayan Ebu Süfyan'ın kervanını kaybederek, silahlı bir ordu ile karşılaşmalarının ötesindeki iradesini beyan ederken işaret buyurmuş olduğu hak ile bâtılın gerçekten birbirinden ayrılışıdır.

Bütün bunlar, bizzat bu dinin metodunda da bir ayrılığa işaret eder. Bunlar sayesinde bu metodun tabiat ve hakikatı, müslümanların ruhlarına iyice yerleşiyor. Bunlar, bugün de zaruretini hissettiğimiz ayrılık unsurlarıdır. Hele kendilerine müslüman ismini verenlerin ruhlarında, bu dinin temiz ve sağlam mefhumlarına arız olan gevşeklikleri ve asılsız şeyleri görünce, bu esaslara ne derece muhtaç olduğumuzu daha iyi anlıyoruz. Hele insanları bu dine davet etmek üzere ortaya atılan kişilerin düşüncelerindeki cıvıklıkları görünce...

İşte Bedir günü, iki ordunun karşılaştığı ayrılık -Furkân- günü, bu derece geniş, derin ve çeşitli manaları ihtiva etmektedir. *"Ve Allah herşeye hakkıyla kâdirdir"*. O bugün de herşeye kadirdir. Bugün de hiç kimse O'nunla mücadele etmek gücüne sahip değildir. Hiç kimsede O'na karşı koymak kudreti mevcud değildir. Her hadiseyi O'nun kudretine bağlamaktan, O'nun takdir ve tedbiriyle izah etmekten başka yol yoktur. Ve gerçekten Allah, her şeye kâdirdir...."[1]

Bedir gazvesinin yeryüzünde yapmış olduğu tesir çok büyüktü. İnsanlık dünyasında ve kainatta bu olaya ins, cin ve melekler bayram ettiler. Rûm sûresi nazil olduğunda, o zamanlar yeryüzünü paylaşmakta olan Rum ve Perslerden, kitab ehli olan Rumların, putperest olan Persleri yenmesini arzulayan onlarca müslümanın umut ve emellerini temsil ediyordu. Bu onlarca müslüman ve yüzlerce müşrik, tarihten ve tarihteki olaylardan habersiz bir vaziyette, yeryüzündeki bu iki büyüğün yaptıklarını seyrediyorlardı. Bu konuyla ilgili olarak, Hz. Ebubekir (r.a) ile bir müşrikin nasıl bahse tutuştuklarını ve ondan birkaç sene sonra Rumların nasıl galip geldiklerini hatırlıyoruz:

"Elif, Lâm, Mim. Rumlar en yakın bir yerde yenildiler; onlar bu yenilgilerinden sonra birkaç yıl içerisinde galip geleceklerdir. İş eninde ve sonunda Allah'a aittir. İşte o gün inananlar, istediğine yardım eden Allah'ın yardımına sevineceklerdir.

(1) Fizilâl'il Kur'an, Seyyid Kutub: c.3. s.1521-1524. Türkçe tercümesi. c.7. s.22-27.

bahse tutuştuklarım ve ondan birkaç sene sonra Rumlann nasıl galip geldiklerini hatırlıyo ruz:

"Elif, Lâm, Mim. Rumlar en yakın bir yerde yenildiler; on lar bu yenilgilerinden sonra birkaç yıl içerisinde galip gelecek lerdir. İş eninde ve sonunda Allah'a aittir. İşte o gün inanan lar, istediğine yardım eden Allah'ın yardımına sevineceklerdir.

(1) Fizilâl'il Kur'an, Seyyid Kutub: c.3. 8.1521-1524. Türkçe tercümesi, c.7. 8.22-27.

O güçlüdür, Merhametlidir. Bu Allah'ın vâdidir; Allah vâ'dinden caymaz, fakat insanların çoğu bilmezler. Onlar, dünya hayatının görülen kısmını bilirler. Onlar, ahiretten habersizdirler." (Rum: 1-7)

O zamanlar müslümanların en çok umut ettikleri şey bir kaç yıl sonra Rumların, Perslere karşı galip gelmeleriydi. Eğer, kitap ehli oldukları için müslümanlara yakın olan Rumlar, putperest oldukları için müşriklere yakın olan Persleri yenerlerse müslümanlar kuvvetlenecekti.

Sonunda Allah'ın (c.c) vâ'di gerçekleşti ve Rumlar, Perslere yenilgilerinden tam dokuz sene sonra zafere ulaştılar. Müslümanlar Allah'ın bu yardımına çok sevindiler. Bu cayılmaz olan, Allah'ın vâ'diydi. Fakat insanların çoğu bunu bilmiyorlardı. Ayetlerin yakın olan menzilleri işte bu idi. Fakat uzak ve derin olan menzilleri, beşeriyet tarihinde daha derin ve daha kapsamlı olacaktı. Müminler Bedir günü Allah'ın zaferiyle sevindiler. Kendilerinin zafere ulaştığı gün, Rumların Persleri yenmiş olduğu haberi geldi. Fakat Rumların zafere ulaştıkları haberi, müminlerin Bedir'deki zaferlerine nisbetle ikinci derecede kalıyordu. Ayeti kerimelerin derin olan mana ve işaretleri, müminlerin Bedir'de Allah'ın zaferi ile sevineceklerine işaret ediyordu. Mekke'de birbirinin peşi sıra ayetler nâzil olurken, onlarca mümin bahsedilen zaferin kendileriyle ilgili olduğunu ve olayları gerçekleştirecek olanların kendileri olduklarını düşünemiyorlardı bile. Allah Teâla, Bedir'de müminlerin zafere ulaşması için yardımını gönderdiğinde, Rum ve Persler arasındaki durum ikinci plana düşmüştü. İşte Allah'ın cayılmaz vâ'di, sadece Rumların zaferi değil, Muhammed (s.a) ve onun grubunun zaferiydi. Fakat insanların çoğu bilmiyordu. Hatta müminler bile Allah'ın (c.c) ilmini kavrayamıyorlardı. O'nun kendileri için zafer, kuvvet konusunda ne hazırladığını bilmiyorlardı: *"Nitekim, Rabbin seni hak uğrunda evinden savaş için çıkarmıştı, oysa müslümanların bir takımı bundan hoşlanmamışlardı. Sanki göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi, gerçek ortaya çıktıktan sonra bile seninle tartışıyorlardı. Allah bu iki tâifeden birini size vâ'detmişti; siz kuvvetsiz olanın size düşmesini istiyordunuz. Oysa suçluların hoşuna gitmese bile, hakkı ortaya çıkarmak ve bâtılı tepelemek için, Allah sözleriyle hakkı ortaya koymak ve inkârcıların kökünü kesmek istiyordu."* (Enfal: 5-7)

Müslümanlar Bedir gününden birkaç gün önce bile vâ'din-

Rabbin seni hak uğrunda evinden savaş için çıkarm ıştı, oysa m üslümanlarm bir takımı bundan hoşlanmamışlardı. Sanki göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi, gerçek ortaya çık tıktan sonra bile seninle tartışıyorlardı. Allah bu ik i taifeden birini size vâ'detmişti; siz kuvvetsiz olanın size düşm esini isti yordunuz. Oysa suçluların hoşuna gitm ese bile, hakkı ortaya çı karmak ve bâtılı tepelemek için, Allah sözleriyle hakkı ortaya koymak ve inkârcılann kökünü kesmek istiyordu." (Enfal: 5-7)

Müslümanlar Bedir gününden birkaç gün önce bile vâ'din-

den caymayan Allah'ın vâ'dinin, istediğine zafer nasib eden Allah'ın zaferinin, kendileriyle ilgili olduğunu bilmiyorlardı. Kainatın ve bütün yaratıkların efendisi Rasûlullah (s.a), istediğine zafer nasib eden Allah'ın zaferinin kendisiyle ilgili olduğunu bilmiyordu. Bunun için Bedir günü ridası omuzlarından düşene kadar ellerini kaldırıp, zafer için Rabbine duâ etmiştir. Bu muarekenin, yeryüzündeki şu küçük mümin grubun sonu olmasından korkmuştur. *"Ey Yüce Allah'ım! Eğer bu küçük grubu helâk edersen, bundan böyle yeryüzünde sana ibadet edilmez."* Tutuşulan bahis, bu iki gruptan (inananlar ve putperestler) hangisinin zafere erişip, yeni bir çığır açacağıydı. Ebu Cehil: "Allah'ın adına yemin ederim ki, Bedir'i kazanmadan geri dönmeyeceğiz. Develeri kurban kesip, içkiler içeceğiz. Çalgıcılar bizim için çalacak. Bütün Araplar bizim çıkışımızı bilecek ve ebediyete kadar bizden korkacaklar" diyordu. Ebu Cehil, Bedir'den sonra Arapların liderliğinin kendi eline geçmesini tamah ediyordu. Ebediyete kadar onların kendisinden korkup çekinmelerini istiyordu. Rasûlullah (s.a) ise, *"Ey Yüce Allah'ım! Eğer bu küçük grubu helâk edersen, bundan böyle yeryüzünde sana ibadet edilmez"* diyordu. Öyleyse Allah'tan gelecek olan zaferle dengeler ve tarihin çehresi değişecekti. Olayların ipleri artık müslümanların elinde olacaktı. Bundan böyle ikinci planda olmayacaklar; Perslerin, Rumları yendikleri günlerdeki gibi sadece meselelere seyirci ve duâcı olarak kalmayacaklardı. Bedir gazvesinden sonra müslümanlar, olayların yapıcıları durumuna gelmişlerdi. Bu zafer öyle bir büyüklükte gelmişti ki, bâtıl'ı kökünden söküp atmıştı. Küfrün liderleri bu muarekede birbirinin peşi sıra öldürülmüşlerdi. On beş seneden beri İslâm davasına karşı savaşın yükünü taşıyanlar bu kişilerdi. Küfrün liderlerinin tamamını teşkil eden bu kişiler, bu küçük grubun ellerinde savaş meydanında dökülmüşlerdi.

Bedir günü kurtulan müşrik liderlerden yeni nesile gelince, Allah (c.c) sonraları bunların çoğuna hidayete ermeyi nasip etmiştir. Bedir günü öldürülen müşrik liderlere gelince: Ebu Cehil İbn Hişam, Emevilerden Rabiâ'nın oğulları Utbe ve Şeybe, Ümeyye İbn Halef, Nadr İbn Hâris El-Abderi, Ukbe İbn Ebi Muayt El-Emevi ve Ebu Leheb El-Hâşimi, Haccac Es-Sehmıyân'ın oğulları Nebih ve Münebbih.

Makrizi, **İmtâ'ül Esmâ** adlı kitabında, Rasûlullah'ın (s.a) ileri gelen düşmanlarından yirmi yedi kişinin ismini vermiştir.

nesile gelince, Allah (c.c) sonraları bunlann çoğuna hidayete ermeyi nasip et miştir. Bedir günü öldürülen müşrik liderlere gelince: Ebu Ce hil İbn Hişam, Emevilerden Rabiâ'mn oğullan Utbe ve Şeybe, Ümeyye îbn Halef, Nadr İbn Hâris El-Abderi, Ukbe İbn Ebi Muayt El-Emevi ve Ebu Leheb El-Hâşimi, H accac Es- Sehmıyân'm oğullan Nebih ve Münebbih.

Makrizi, İmtâ'ül Esmâ adlı kitabında, RasüluUab'm (s.a) ileri gelen düşmanlanndan yirmi yedi kişinin ismini vermiştir.

Bedir günü ve onun hemen sonrasında, bunlardan aşağı yukarı yirmi tanesi öldürülmüştür. "Ebu Talha'dan (r.a) gelen rivayete göre o şöyle demiştir: *"Bedir günü -harb sonunda- Nebi (s.a) Kureyş eşrafından yirmi dört kişinin cesetlerinin bir araya kaldırılmasını emretti de, bunlar Bedir kuyularından pis bir kuyuya atıldılar. Böylece pis kuyu yeni pisliklerle dolmuştu."*[1] Bedir günü, müşriklerin büyük kahramanlarından bazılarının, Ensâr'ın genç müminlerinin eliyle öldürülmesi, Allah Teâla'nın müminlere olan faziletinden idi. Ebu Cehil ve Umeyye İbn Halef gibi büyük kafirlerin, Bilâl ve Abdullah İbn Mesud gibi zayıf müslümanların elleriyle öldürülmesi, Allah'ın (c.c) vâ'dinin gerçekleşmesi idi.

"Biz, yeryüzünde güçsüz sayılanlara iyilikte bulunmak, onları önderler kılmak, onları vârisler yapmak, yeryüzünde yerleştirmek, Firavun, Hâmân ve her ikisinin askerlerine, çekinmekte oldukları şeyleri göstermek istiyorduk." (Kasâs: 5-6)

Ümmetin Firavunu Ebu Cehil öldürülmüştü. Allah onu bir koyun çobancığının, Abdullah İbn Mesud'un elinde rezil rüsvay etmişti. Bedir vakası yeryüzünde insanlar için bir düğündü. Aynı zamanda cinler âleminde de bir düğündü. Kâsım bin Sâbit, Delâil adlı kitabında; Kureyş'in Bedir'e yöneldiği ve müslümanların onları hezimete uğrattığı günde, Mekke'den kendisi görünmeksizin, en tiz sesiyle şu kasideyi okuyan bir cinin geçtiğini zikrediyor:

"Müslümanlar Bedir vâkasında öyle bir iş ettiler ki,
O'nun neticesinde Kisra ve Kayser'in rükunleri
bile yıkılacaktır.
O vaka Lüey'den bir çok yiğidin katledilmesine,
Bakire cariyelerin ortaya atılıp, üzüntü ve hasretle
Göğüslerine vurup dövünmelerine neden oldu.
Muhammed'e düşman olan kişinin, vay başına gelenlere ki,
O kişi hidayet yolundan sapıp şaşakalmıştır." [2]

Mekke'deki müminler, bu cinden Bedir muarekesinin neticelerini, ileride Kisra ve Kayser'in de tahtlarının müslümanla-

(1) Miskât El'Mesâbih'ler alınmış olan Buhâri ve Müslim'in rivayet ettikleri hadistendir.
(2) İmtâ ül Esmâ (Makrizî) s.72.

Mekke'deki müminler, bu cinden Bedir m uarekesinin neti celerini, ileride Kisra ve Kayser'in de tahtlannm m üslüm anla-

(1) Miskât E I'M esâbih ler alınm ış olan Buh&ri ve M üslim 'in r iva yet ettik ler i hadistendir.
(2) İmtâ ül Esm â (Makriz!) s.72.

rın eline geçeceğini öğrenmişlerdi. Bedir vakası mümin cinlerin bayramı olduğu kadar, kafir cinler ve şeytanların da mâtem, üzüntü ve yaslarıydı.

Siyer tarihçileri, Allah'ın lanet ettiği İblis'in, Muhammed'i (s.a) hezimete uğratmak emelleriyle, Bedir gazasının planına nasıl iştirak ettiğini, Kureyş'in Kinane oğullarının kendilerine karşı savaş etmelerinden çekindikleri dönemde, Kureyş'i nasıl müslümanlara karşı savaşa ittiğini anlatmaktadırlar. Şeytan, Süraka İbn Mâlik'in kisvesine bürünerek, müşriklerin yanına geldi ve onlara: "Ben sizin dostunuzum. Kinâne oğullarındanım. Korkmayın, onlardan size bir kötülük gelmez" dedi. Elini Ebu Cehil ile onun kardeşi Hâris İbn Hişâm'ın elleri üzerine koyarak, Kureyş'e müttefik oldu. Savaşta meleklerin, müşriklere neler yaptığını görünce, kararından vazgeçip kaçmaya başladı. Haris İbn Hişâm onun önünü kesti. Onu Süraka zannediyordu. Şeytan, Haris'in göğsüne kuvvetli bir darbe vurup onu kenara attı, sonra kaçmaya devam etti. Onu gören müşrikler: "Ey Süraka! Nereye gidiyorsun? Bizimle dost olduğunu ve bizi bırakmayacağını söylememiş miydin?" dediler. Şeytan: *"Doğrusu, ben sizin görmediklerinizi görüyorum ve şüphesiz Allah'tan korkuyorum, Allah'ın azabı şiddetlidir"* deyip kaçtı ve kendisini denize atıp kayboldu.

Kur'ân-ı Kerim bu olayı, Allah Teala'nın şu kavliyle zikrediyor: *"Şeytân onlara işledikleri amelleri güzel gösterdi ve "Bu gün insanlardan sizi yenecek kimse yoktur, doğrusu ben de size yardımcıyım" dedi. İki ordu karşılaşınca da geri dönüp "Benim sizinle ilgim yok, doğrusu ben sizin görmediklerinizi görüyorum ve şüphesiz Allah'tan korkuyorum. Allah'ın azabı şiddetlidir" dedi"* (Enfal: 48)

Rasûlullah (s.a) İblisin Bedir günü rezil oluşunu bize şöyle anlatıyor: *"Şeytan'ın hiçbir gün Arefe gününde olduğu kadar küçük, hakir, bayağı ve kızgın olduğu görülmemiştir. -Bunun nedeni de o günde Allah'ın rahmetinin inmesi ve Allah'ın büyük günahları affetmesidir.- Ancak Bedir günü şeytan daha küçük, daha aşağı, hakir ve kızgın görülmüştür. Çünkü şeytan, o gün (Bedir günü) Cebrail'in (a.s) melekleri grup grup savaşa soktuğunu görmüştür."*[1] Şeytan ve onun insanlar ve cinlerden oluşan grubu, Bedir günü rezil olmuşlardı. Bu yenilgi yeryü-

(1) Mâlik mürsel olarak rivayet etmiştir, Beyhâkide.

günde Allah'ın rahmetinin inmesi ve Allah'ın bü yük günahları affetmezdir.- Ancak Bedir günü şeytan daha kü çük, daha aşağı, hakir ve kızgın görülmüştür. Çünkü şeytan, o gün (Bedir günü) Cebrail'in (a.s) melekleri grup grup savaşa soktuğunu görmüştür."^^ Şeytan ve onun insanlar ve dnlerden oluşan grubu. Bedir günü rezil olmuşlardı. Bu yen il^ yeryü-

(1)Mâlik fflürsel olarak rivayet etmiştir, Beyhfikide.

zündeki şeytanlar ve kafir cinler için, Kureyşli kafirlerden daha acı, daha ezici ve çarpıcıydı. Rasülullah'ın da (s.a) şahadetiyle - Rabb'inden öğrendiğine göre- bu yenilgi, yaratıldığı günden, diriliş gününe kadar tarih boyunca şeytanın uğradığı en büyük yenilgi idi. Şeytan, her sene Arafat'ta yalanları suya düşüp büyük yenilgilere uğramaktadır. Fakat bütün bu yenilgiler, müttefiklerinin zafere ulaşması için planlar yaptığı Bedir'deki büyük hezimete nazaran daha ehven ve daha kolaydır. Cebrâil aleyhisselâm Allah'ın zaferiyle geldiği zaman, şeytan ve müttefikleri yenilgiye uğramışlardı. Bu olay melekler aleminde bir düğün olmuştu. İlk defa melekler ve onların emiri olan Cebrail aleyhisselâm'a, Meleklerden bin kişiyle, müminlerle beraber savaşa iştirak etme izni verilmişti:

"Rabbinizden acil yardım talebinde bulunduğunuzda, O: "Ben size birbiri peşinden bin melekle yardım ederim" diye cevap vermişti. Allah bunu ancak bir müjde olması ve kalblerinizin yatışması için yapmıştı. Zafer ancak Allah katındandır. Doğrusu Allah güçlüdür, hâkimdir." (Enfal: 9-10) Allah Teala, onlara bu büyük muarekeye girmeleri için emir ve talimatlarını vermişti: *"Rabb'in meleklere, "Ben sizinleyim, inananları destekleyin" diye vahyetti. "Ben inkâr edenlerin kalplerine korku salacağım, artık onların boyunlarını vurun, parmaklarını da vurun" dedi. Bu onların Allah'a ve Peygamberi'ne karşı koymalarındandır. Kim Allah'a ve Peygamberin'e karşı koyarsa, bilsin ki, Allah'ın cezası şiddetlidir. İşte bu odur, bunu tadın, inkâr edenlere cehennem azâbı da vardır."* (Enfal: 12-13-14)

Muarekeye katılmayıp, Kureyş mücrimlerinin ruhları kendilerine ulaşan meleklerin, müşriklerin hezimeti dolayısıyla sevinçleri çok büyüktü: *"Melekler, inkâr edenlerin yüzlerine ve sırtlarına vurarak, "Yakıcı azabı tadın, bu ellerinizin yaptığının karşılığıdır, yoksa Allah kullara asla zulmetmez" diyerek canlarını alırken bir görseydin"* (Enfal: 50-51) Meleklerin içinde Bedir gazasını görenlerse, meleklerin efendileri olarak, fazilete nail olmuşlar ve o şekilde kalmışlardır. Yeryüzünde müminlerin arasında da, Bedir gazasına katılan müminler tarih boyunca müminlerin en yüksek tabakasını oluşturmuşlar ve ümmetin en hayırlıları olarak itibar edilmişlerdir. Melekler arasından Bedir gazasına katılanlar için de durum böyledir.

Rifâa İbn Rafi (r.a) Ensâr'dan ve Bedir'de hazır bulunan mücahidlerden idi. Der ki:

efendileri olarak, fazi lete nail olmuşlar ve o şekilde kalmışlardır. Yeryüzünde m ü minlerin arasında da, Bedir gazasına katılan m üm inler tarih boyunca müminlerin en yüksek tabakasını oluşturm uşlar ve ümmetin en hayırlıları olarak itibar edilm işlerdir. M elekler arasmdan Bedir gazasına katılanlar için de durum böyledir.

Rifâa İbn Rafi (r.a) Ensâr'dan ve Bedir'de hazır bu lu n an mücahidlerden idi. Der ki:

"Bir ara, Cebrail (a.s) Nebi'ye (s.a) geldi de: *"Yâ Rasûlullah, içinizdeki Bedir kahramanlarını ne mertebede sayarsınız?* diye sordu. Rasûlullah: *"Müslümanların en faziletlilerinden sayarız"* buyurdu. Yahûd buna benzer bir söz söyledi. Cebrâil: *"Biz de meleklerden Bedir'de hazır bulunanları, meleklerin en hayırlıları sayarız"* dedi."[1]

İşte bu şekilde Bedir gazası gökyüzü ve yeryüzü tarihine bir örnek olarak geçti. İns, cin ve melekler âleminde bir ayırıcı (Furkan) oldu.

Ondördüncü Özellik
MÜNAFIKLAR BLOKU; ORTAYA ÇIKIŞLARI, TEHLİKELERİ VE KISITLANMALARI

A- Mekke'de Nifak:

Mekke döneminde münâfıkların hatırlanabilecek bir rolleri yoktu. Çünkü bu dönem hazırlık, fitne ve belâlara göğüs germe ve deneme dönemiydi. Kur'ân-ı Kerim münâfıklarla ilgili olarak sadece bir defa, Bedir gazası öncesi, Allah Teâla'nın şu kavlini zikretmiştir:

"Münâfıklar ve kalplerinde hastalık bulunanlar, müslümanları dinleri aldattı" diyorlardı. Oysa kim Allah'a güvenirse bilmelidir ki; Allah güçlüdür, hakimdir." (Enfal: 49)

Şehid Seyyid Kutub, bu ayetle ilgili olarak şunları söylemektedir: "Münâfıklar ve kalplerinde hastalık olanların, Mekke'de İslâm'a meyledip, inançları sağlamlaşmadan, kalpleri mutmain olmadan; müslümanlar ile birlikte, içlerinde çelişki olduğu halde savaşa çıkanlar olduğu söylenmektedir. Bunlar müslümanların az ve müşriklerin çok olduklarını görünce söz konusu olan lafı söylemişlerdir."[2]

B- Münafıkların toplanmaya başlamaları:

Rasûlullah (s.a) Medine'ye ve Bedir gazasına girdiği zaman-

(1) Bu hadisi sadece Buhâri zikretmektedir. Sahih-i Buhâri. Türkçe tercümesi. c.10. s.147-148.
(2) Zilâl-i Kur'ân. Arp. s.1532. Dar Eş Şuruk baskısı.

ve müşriklerin çok olduklarım görünce söz konusudian lafi söylemişlerdir.”®

B* Münafıkların toplanm aya ba şla m a la rı:

Rasülullah (s.a) Medine'ye ve Bedir gazasına girdiği zaman

lı) Bu hadisi sadece Buhâri nkretmektedir. Sahih-i Buh&ri. Türkçe tercüme si. C.10. s.147-148.
(2)Zilfil-i Kur ân. Arp. s.1532. Dar Eş Şuruk baskısı.

lar henüz nifâk başlamamıştı. Abdullah İbn Ubey'in bizzat kendisinin liderliğinde, müşrikler bloku açık olarak bulunmaktaydı. Abdullah İbn Ubey, Muhammed'ten (s.a) Allah'a daveti terketmesini taleb etmeye cüret edebilecek dereceye kadar ulaşmıştı. Aynı şekilde, yahudilerin bloku da belirliydi. Sadece yahudilerden bazıları, müslüman gibi görünüp küfürlerini içlerinde saklayarak, müslümünların safında casusluk yapmakta idiler. Kur'ân-ı Kerim bu örneği Allah Teala'nın şu kavliyle zikretmiştir:

"Kitab ehlinden bir taife: "İnananlara indirilene günün başında inanın, sonunda da inkâr edin ki, belki dönerler" dediler." (Âli İmrân: 72) Öyleyse, münâfıklar blokunun Bedir savaşına kadar ortaya çıkmamış olduğunu söyleyebiliriz. Bu dönem içerisinde belirli bir kaç kişinin olmasına rağmen, onlar, blok veya grup şeklinde isimlendirilecek derecede değildi. Münâfıklar bloku diye isimlendirdiğimiz biçimiyle münafıkların ortaya çıkması, Bedir'de müslümanların kesin zaferinden sonra olmuştur. Müşriklerin kendi lisanlarından da nakledildiği gibi: Artık bu durum yönlendirilebilecek bir hale gelmişti. Gökyüzünden gelen mucizeler şeklinde tezahür eden, müslümanların ard arda elde ettiği zaferler silsilesi, müşrikler blokunu ezerek, onların münâfıklar bloku haline gelmesine sebeb olmuştur. Bu bloktan bazı kimselerin de, gerçekten kalpleriyle iman edip, hakiki müslüman olduklarını reddetmiyoruz. Fakat bunlardan çoğu, doğrudan doğruya, Hazrec'in tac giydirmek için hazırlandıkları Abdullah İbn Ubey'in emirleriyle hareket eden münâfıklar olmuşlardı. Liderlik ve makam beklentisi Abdullah İbn Ubey'in kalbini kemirmekteydi. Açıkça bir düşman olarak Rasülullah'ın (s.a) karşısına çıkmaya gücü yetemez olmuştu. Çünkü böyle yapacak olursa, etrafındaki kimseler, müslümanların kuvveti karşısında zayıf kalacaklarından, kendisini terkederlerdi. Böyle yapmayıp, hakiki müslüman olmayı da münafık nefsi kaldıramıyordu. Onun için değneği tam ortasından tuttu ve görünüşte müslüman olarak kendine bağlı olanların yanında kalmalarını sağladı. Kafirlerle açık bir şekilde karşılaşmaya mükellef edilmedikleri sürece, onlara yönetici ve lider olarak kalmayı garanti altına aldı. Kur'ân ayetleri dolaylı olarak bunlardan bahsediyor, fakat açıkça isimlerini ortaya koymuyordu.

tuttu ve görünüşte müslüman olarak kendine bağlı olanla- n n yanında kalmalannı sağladı. Kafirlerle açık bir şekilde kar şılaşmaya m ükellef edilmedikleri sürece, onlara yönetici ve li der olarak kalmayı garanti altına aldı. Kur'ân ayetleri dolaylı olarak bunlardan bahsediyor, fakat açıkça isim lerini ortaya kosrmuyordu.

C- Kaynukaoğulları Gazasında münafıkların rolleri:

İbn Hişâm diyorki: "Kaynuka oğulları, Rasülullah (s.a) ile aralarında olan andlaşmayı bozan ilk yahudilerdir. Rasülullah (s.a) onlara karşı savaş ederek, onları abluka altına aldı. Sonunda pes edip, Rasülullah'ın hükmü altına girdiler. Allah Teala Rasulü'nü onlara karşı galip getirdiğinde, Abdullah İbn Ubey İbn Selül yanına gelerek: *"Ey Muhammed! Bana bağlı olanlara iyi davran"* deyip, Rasülullah'ın zırhının yakasına yapıştı. Rasülullah (s.a): *"Beni bırak"* dedi. Rasülullah (s.a) kızmış ve kızgınlıktan yüzü gölgelenmişti. Sonra tekrar: *"Yazıklar olsun sana, bırak beni"* dedi. Abdullah İbn Ubey: *"Hayır, Allah'ın adına yemin ederim ki, benim dostlarıma iyi davranmadıkça seni bırakmam. Üç yüzü zırhlı, dört yüzü zırhsız olan bu kişiler beni insanların şerrinden korumuşlardı. Sen onların hepsini bir oturuşta öldürüp bitirmek mi istersin? Vallahi ben felaketlere uğramamızdan korkan bir kişiyim"* dedi. Sonra Ubâde İbn Sâmit Rasülullah'ın (s.a) yanına yürüdü. Abdullah İbn Ubey gibi, onun da yahudilerle andlaşması vardı. Rasülullah'ın yanında bu andlaşmayı bozarak, onlarla andlaşmadan Allah'a ve Rasülü'ne sığındı: *"Ya Rasülallah! Ben Allah'ı, Rasülü'nü ve müminleri kendime dost ediniyorum. Bu kafirlerle anlaşmaktan ve onlara dost olmaktan Allah'a sığınırım"* dedi. İşte onunla, Abdullah İbn Ubey hakkında, Maide sûresindeki şu kıssa nazil olmuştur: *"Ey İnananlar! Yahudi ve hristiyanları kendinize dost edinmeyin, onlar birbirlerinin dostudurlar. Sizden kim onlarla dost olursa; o da onlardandır. Allah zulmedenleri doğru yola eriştirmez.*

Kalblerinde hastalık olanların "Bize bir felaket gelmesinden korkuyoruz" diyerek onlara koştuğunu görürsün. Olur ki Allah bir zafer verir veya katından bir emir getirirde, nefislerinde ısrarla gizlediklerinden pişman olurlar. İnananlar: "Sizinle berâber olduklarına bütün güçleriyle Allah'a yemin edenler bunlar mıdır?" derler. Onların amelleri boşa gitmiş ve kaybeden kimseler olmuşlardır." (Maide: 51 -53) Sonra bunu Allah Teala'nın şu kavli takip etmiştir. *"Sizin dostunuz ancak Allah O'nun Rasülü ve namaz kılan, zekât veren, rükû eden müminlerdir."* (Maide: 55) Sonra, Ubade İbn-i Sâmit'in, Allah'a, O'nun Rasülü'ne ve inananlara olan dostluğunu zikretmiştir: *"Kim Allah'ı, Peygamberi'ni ve inananları dost edinirse bilsin ki,*

koştuğunu görürsün. Olur ki Allah bir zafer verir veya katından bir emir getirirde, nefisle rinde ısrarla gizlediklerinden pişman olurlar. İnananlar: "S i zinle berûber olduklarına bütün güçleriyle Allah'a yemin eden ler bunlaf mıdır?" derler. Onların amelleri boşa gitmiş ve kay beden kimseler olmuşlardır." (Maide: 51 -53) Sonra bunu Allah Teala'mn şu kavli takip etmiştir. *"Sizin dostunuz ancak Allah O'nun Rasülü ve namaz kılan, zekât veren, rükû eden mümin lerdir."* (Maide: 55) Sonra, Ubade İbn-i Sâmit'in, Allah'a, O'nun Rasülü'ne ve inananlara olan dostluğunu zikretmiştir: *"Ki m Allah'ı, Peygamberi'ni ve inananları dost edinirse bilsin ki.*

şüphesiz Allah'tan yana olanlar üstün gelenlerdendir." (Maide: 56)

Abdullah İbn Ubey'in bu davranışı İslâm şuuruna tamamen yabancı ve ters düşen bir davranıştı. İslâm safları, davanın başlangıcından beri böyle bir olaya tanık olmamıştı. Bütün müslümanlar, Rasülullah'a (s.a) karşı tam bir terbiye, edep, disiplin ve sonsuz itaat çerçevesinde davranıyorlardı. Bu davranışlarıyla daima Rasülullah'ın direktiflerinin ön plana çıkmasını sağlamışlar, ilk sözü ve görüşü daima ona bırakmışlardı. Rasülullah da (s.a), onların bu olumlu davranışlarına devamlı olarak şura yoluyla görüşlerini belirtip, münakaşa etmelerine fırsat vererek mukabelede bulunuyordu. Fakat bir müslümanın böyle çirkince davranması, Rasülullah'ın zırhından tutup yakasına yapışması, Rasülullah'ın bırakmasını söylediği halde onu bırakmaması, Rasülullah'ın kızarak tekrar: *"Yazıklar olsun sana, beni bırak"* demesi ve buna rağmen onun olumlu davranmayıp küstahlığına devam etmesi, bir askerle komutanı arasında, İslâmi şuura tamamen ters düşen bir olaydı. Hele hele bu olay Alemlerin Rabbinin Elçisi ile bir müslümanın arasında ise. Alemlerin Rabbinin Elçisi'nin, Allah'ın kendisine bahşetmiş olduğu güzel ahlakı ile, hiçbir müslümanın ricasını reddettiğine şahid olunmamıştı. Rasülullah'ın İbn Ubey'in ricasını kabul etmesi, belki bu tutum karşısında kalbi temizlenir ve kalbindeki perde kalkarak hidayete erer umudundan ötürüydü. Onun için, İbn Ubey'e cevaben: *"Onlar senindir"* dedi. Belki İbn Ubey'in ıslah olmasıyla onun liderliği peşinden gidenler de ıslah olurlar, böylece müslümanların safları pekiştirilir ve kaynaşır, düşmanların hile ve tuzaklarından etkilenmez bir hale gelirdi.

Bu olaydan bizim istifade etmemiz gereken şey, cemaatin yönetici kesimine kendi görüşlerini emrivâki ile kabul ettirmek isteyen, alt ve orta tabakalardaki yöneticiler hakkında nasıl hüküm vermemiz gerektiğidir. Kendi görüşlerini kabul ettirmek için ellerindeki halk potansiyelini ve iyi olan şöhretlerini kullanarak maddi ve manevi baskılar uygulamak suretiyle, yönetici kadroyu kanaati dışında bir tavır takınmaya veya cemaat menfaatinin gerektirmediği davranışlarda bulunmaya zorlayan kişilerin takınmış oldukları tavır, halkın bir kısmının kendisine duyduğu güveni kullanarak Ben-i Kaynukâ'dan olan müttefiklerini himaye etmeye çalışan İbn Ubey'in takındığı tavrın bir benzeridir. Allah Teala'nın yardımı ve ihsanıyla, aynı rivayet

için ellerindeki halk potansiyelini ve iyi olan şöhretlerini kullanarak maddi ve manevi baskılar uygulamak suretiyle, yö netici kadroyu kanaati dışmda bir tavır takınmaya veya cem aat menfaatinin gerektirmediği davramşlarda bulunmaya zorlayan kişilerin takınmış oldukları tavır, halkın bir kıamının kendisine duyduğu güveni kullanarak Ben-i Kaynukâ'dan olan m üttefik lerini himaye etmeye çalışan İbn Ubey'in takındığı tavrın bir benzeridir. Allah Teala'mn yardımı ve ihsamyla, aym rivayet

içerisinde gerçek İslâm askerinin en güzel örneğini bulduk. Bu örnek şahsiyet, yahudi müttefiklerinden beri olduğunu, Allah'ı, Rasûlü'nü ve müminler cemaatini kendisine dost edindiğini ilân eden Ubade İbn Samit'tir.

İslâmi hareket içerisinde hiçbir lider veya komutanın, cemaatin yönetici kadrosunun tavrına ters düşecek bir tavır takınmaya hakkı yoktur. Özellikle Allah düşmanlarının önünde.

İslâmi hareketin üye ve askerleri, yönetici kadrolarına bağlıdırlar. Kendilerinin İslâmi hareketin menfaati hakkındaki kanaatleri, genel olarak cemaâtın tavrına ters olsa bile, cemaâtın bir parçası halinde oldukları müddetçe, onun savaştığıyla savaşmalı, barıştığıyla barışmalıdırlar. Her halukarda cemaatin tavrını takınmalıdırlar.

İslâmi hareketin bazı grupları, ana düşmanlarına karşı bazı düşmanlarıyla anlaşma içerisine girmişlerdir. Bunun üzerine hareketin bazı üyeleri hemen yöneticilere karşı saldırıya geçmiş, kendi tavrını dost ve düşmanın önünde ilân etmiş ve batı gazetelerinde yönetici kadronun bu tutumunu eleştirerek onu teşhir etmiştir. Hareket içerisindeki gençlerin çoğu bu andlaşmayı yadırgayıp, karşı olmuşlardır. Bu gibi davranışlar, yönetici kadroyu felce uğratarak, planlarını uygulayamaz ve hedeflerini gerçekleştiremez hale getirir. İslâmi hareketin üyeleri, yönetici kadrolarının -ister barışta ister savaşta- düşmanları hakkındaki tutumuna ne kadar bağlı olurlarsa, İslâmi hareket uzak ve yakın hadefleri doğrultusunda cemaati o kadar ileri götürmeye muvaffak olur. Öyleyse, söz konusu durumlarda üye veya bir lider tarafından yönetici kadroya bu şekilde uygulanan herhangi bir baskı, İbn Ubey'in yahudilerle olan dostluğunda onları savunması ve onları korumaya çalışmasındaki davranışlarıyla aynı paralelde olan bir davranıştır.(1)

D- Uhud gazasında münafıkların rolleri:

İbn İshâk diyorki: "..Abdullah İbn Ubey: "Ey Allah'ın Elçisi!

(1) Bu konuyla ilgili olarak, Günümüz İslâmî hareketindeki üye-lider İlişkileri ile; Rasûlullah (s.a) ve İbn-i Ubey arasındaki ilişkiler arasında çok açık bir fark olduğunu unutmamamız gerekir. Çünkü Rasûlullah'ı (s.a) zor duruma sokan fasık, isyân eden ise kafir olur. İbn-i Ubey'in ise nifakına ve nifaktaki gizliliğine Kur'an-ı Kerim şahid olmuştur.

D- Uhud gazasında m ü n afik la n n ro lle r i:

İbn İshâk diyorki: "..Abdullah İbn Ubey: "Ey Allah'ın Elçisi!

(1) Bu konuyla ilgili olarak, GünOmiiz İslâmi hareketindeki üye-lider ilişkileri ile; RaaûluUah (s.a) ve tbn-i Ubey arasmdaki ilişkiler arasında çok açık bir foÂ: olduğunu unutmamamız gerekir. Çünkü RasüluUah'ı (s.a> zor durum a sokan faük, iaıyân eden ise kafir olur. İbn-i Ubey'in ise nifakına ve nifakta ki gizliliğine Kur'an-ı Kerim şahid olmuştur.

Medine'de kalınız, onların üzerine gidip meydan harbine girmeyiniz. Allah'ın adına yemin ederim ki, ne zaman Medine'den dışarı çıkıp düşmanımızın üzerine gittiysek zarar hep bizden oldu, ne zaman da biz Medine'de kalıp, düşman üzerimize geldiyse hep onlar kaybettiler. Ey Allah'ın Elçisi! bunun için onların üzerine gitmeyi terket. Eğer Medine'nin dışında kalıp beklerlerse şerlerini bize bulaştıramazlar, eğer Medine'ye girerlerse erkeklerimiz onların karşılarına çıkar, kadınlar ve çocuklar da tepelerinden taş yağdırırlar. Eğer dönerlerse geldikleri gibi hayal kırıklığı içerisinde geri dönerler" dedi. Düşmanla karşılaşıp meydan muharebesi yapılmak isteyenlerin ısrarı üzerine, Rasülullah (s.a) hane-i saadetine girerek ümmeti için zırhını giydi. Rasülullah (s.a) ashabından bin kişilik bir kuvvetle Medine'den çıktı. Medine ile Uhud arasında Şevt denilen mevkiye varıldığında Abdullah İbn Ubey İbn Selûl kendisine tabi olan üç yüz kişilik bir münâfık zümresini alarak Medine'ye geri dönmeye başladı. Bu arada, Abdullah İbn Amr İbn Harem kendilerine yetişerek: *"Ey millet! Size düşmanla karşılaştığınız zaman milletinizi ve Nebiniz'i terketmeyeceğinize dair Allah'a vermiş olduğunuz sözü hatırlatırım"* dedi. Münâfıklar: *"Eğer, sizin savaşacağınızı bilseydik size uymazdık. Biz savaş yapılacağını bilmiyorduk"* Baktı ki onlardan ayrılmakta ısrar edip, kendisini dinlemiyorlar. Onlara: *"Allah sizi bizden uzaklaştırsın. Ey Allah'ın düşmanları, Allah Peygamberini size muhtaç etmeyecektir"* dedi."[1]

Müslüman saflarındaki ayrılık krizi Ben-i Kaynukâ gününde başlamıştı. İbn Ubey'in görüşüne uyulmuştu. Fakat günler geçtiği halde İbn Ubey'in tutumu değişmiyordu. Hâlâ kendi grubuyla beraberdi ve hâlâ gizlice müslümanların aleyhinde çalışıp, onlara karşı kinlerin artmasını istiyordu. Uhud günü takınmış olduğu tavıra gelince, tam olarak herşeyi açıkça ortaya koyan bir tavırdı. Medine'de kalma hususundaki kendi görüşü itibara alınmamıştı. Diğer bir husus da bazı rivayetlerin zikrettiği şu olaydır: "....Ordudan ayrı bir özelliğe sahip olarak görülen iyi silahlanmış bir birlik göründü. Rasülullah (s.a): "Bu nedir?" diye sordu. Abdullah İbn Ubey'in müttefikleri olan yahudilerden bir birlik olduğunu Rasülullah'a (s.a) bildirdiler. Rasülullah: "Müslüman oldular mı?" diye sordu. "Hayır, Ya Rasülul-

(1) Tehzib Es'Siyre. 157-158.

Diğer bir husus da bazı rivayetlerin zikret tiği şu olaydır: "....Ordudan ayn bir özelliğe sahip olarak görü len iyi silahlanmış bir birlik göründü. Rasülullah (s.a): "Bu ne dir?" diye sordu. Abdullah İbn Ubey'in müttefikleri olan yahu- dilerden bir birhk olduğunu RasüluUah'a (s.a) bildirdiler. Rasü lullah: "Müslüman oldular mı?" diye sordu. "Hayır, Ya Rasülul-

(1) Tehzib Es'Siyre. 157-158.

lah" dediler. Bunun üzerine Rasülullah: "Onlara emredin de, geri dönsünler. Biz küfür ehliyle, şirk ehline karşı gâlip gelemeyiz" dedi" Bu da müslümanlarla, münâfıkların arasında ikinci bir ayırım idi. Abdullah İbn Ubey zaferin gerçekleşeceğini garanti gördüğünde, kendi grubunun ve müttefiklerinin katıldığı müddetçe savaşa iştirak etmekten yanaydı. Böylece Rasülullah'tan sonra gelen ikinci adam olacaktı. Fakat Medine'de kalma hususundaki reyi dikkate alınmayınca liderlik pozisyonundan düşmüş oldu. Kendi grubu ve dostları yoluyla da zafere iştirak etme fırsatını kaçırdı. Öyleyse müslümanların hezimetine iştirak etmeliydi. Belki böylece Muhammed'ten (s.a) ve onun liderliğinden kurtulmuş olurdu. Zekice bir planla darbesini vurmalıydı. Onun için ".....Reyimi aşağıladı, dostlarımın yardımını reddetti. Ey insanlar, bilmiyorum daha niçin kendimizi ölüme atacağız" diyerek, ordunun üçte birini ayırarak Medine'ye geri döndü. İbn Ubey'in Ben-i Kaynuka'daki tutumu İslâm şuur ve ahlakına tamamen ters ve çok kötü olmasına rağmen, Uhud'taki tutumunun yanında zikredilmeyecek derecede değersiz kalır.

Ordunun üçte birinin onunla ayrılmasının, manevi yönden çok tehlikeli tesirleri olmuştu. Bu, şiddetli bir harbe girmeye hazırlanan ordunun, iç saflarından darbe yemesi anlamına gelirdi. Eğer bu durumun getirdiği boyutları daha da netleştirmek istersek, şunları söyleyebiliriz: Durum ordunun üçte birinin ayrılmasından daha tehlikeliydi. Kur'ân-ı Kerim, bazı grupların az kalsın ordunun bu kısmıyla beraber sürükleneceğini belirtmektedir: *"Sizden iki taife bozulmak üzere idi. Oysa Allah onların dostu idi. İnananlar yalnız Allah'a güvensinler."* (Âli İmrân: 122) Kur'ân-ı Kerim aynı zamanda ayrılmayıp ordunun içinde kalan münâfıklara da işaret etmiştir. Belki de bu kişiler İbn Ubey'in emriyle, İslâm saflarında kargaşa çıkarmak ve fitne yapmak için kalmışlardı. Kur'ân-ı Kerim bu manayı şu kavliyle belirlemektedir: *"Kederden sonra, bir takımınızı kendinden geçirecek şekilde, size huzur ve emniyet indirdi; oysa bir takımınız da kendi dertlerine düşmüşlerdi. Haksız yere Allah hakkında, câhiliye devrinde olduğu gibi inanıyorlar: "Bu işte bizim bir fikrimiz var mı?" diyorlardı. Ey Muhammed! De ki: "Buyruğun hepsi Allah'ındır." Sana açmadıklarını içlerinde gizliyorlar. "Bu işte bizim fikrimiz alınsaydı, burada öldürülemezdik" diyorlar. De ki: Evlerinizde olsaydınız, haklarında*

işaret etmiştir. Belki de bu kişiler İİm Ubey'in emriyle, İslâm saflannda kargaşa çıkarmak ve fit ne yapmak için kalmışlardı. Kur'ân-ı Kerim bu manayı şu kav liyle belirlemektedir:

"Kederden sonra, bir takımınızı kendin den geçirecek şekilde, size huzur ve emniyet indirdi; oysa bir ta kımınız da kendi dertlerim düşmüşlerdi. Haksız yere Allah hakkında, cĞhiliye devrinde olduğu gibi inanıyorlar; "Bu işte bizim bir fikrimiz var mı?" diyorlardı. Ey Muhammedi De ki: "Buyruğun hepsi Allah'ındır." Sana açmadıklarını içlerinde gizliyorlar. "Bu işte bizim fikrimiz alınsaydı, burada öldürüle mezdik" diyorlar. De ki: Evlerinizde olsaydınız, haklarında

ölüm yazılı olan kimseler, yine de düşüp ölecekleri yere varırlardı." Bu, Allah'ın içinizde olanları denetlemesi, kalplerinizde olanları arıtması içindir. Allah gönüllerde olanı bilir." (Âli İmrân: 154)

Burada Kur'ân-ı Kerim, az daha ordudan ayrılan bölücülere katılmakta olan iki mümin tâifeye işaret etmektedir. Aynı zamanda sadece kendi nefislerini düşünüp onunla ilgilenen bir gruptan bahsetmektedir. Bunlar ordudan ayrılan münâfiklarla aynı cinsten olan kişilerdir. Böylece Kur'ân bize, ordunun aşağı yukarı yarısının münâfik olduğunu belirtmiştir. Siyer kitapları da Uhud muarekesindeki bu örnekten bahsetmişlerdir. Bazıları: "Eğer Peygamber ölseydi ilk dinlerine dönerlerdi" dediler. Bazıları da: "Ey millet! Keşke Abdullah İbn Ubey'e bir elçi göndersek de bizim için Ebu Süfyan'dan eman alsa. Ey Millet! Muhammed öldü. Müşrikler üzerinize gelip sizi ezmeden kavminizin yanına dönün" dediler. Peygamberimiz'in (s.a) münâfikların liderine karşı davranış çizgisinin Uhud harbinde, Ben-i Kaynukâ'daki davranış çizgisinden daha değişik olduğunu görüyoruz. Rasülullah'ın ilk tutumundaki ılımlılık bu örneklerin keyfiyetinin belirmesi ve onları iman potasına döndürmek için yeterliydi. Fakat bütün bunlara rağmen münâfikların tutumlarının değişmemesi üzerine, Rasülullah'ın tutumunun Uhud'ta kesin ve açık bir şekle girdiğini ve Rasülullah'ın, Abdullah İbn Ubey'in müttefiklerini reddettiğini görüyoruz. Müslümanlara ve müslüman topluma tamamen ters olan bir kütlenin islâm saflarında yer alması, müslüman cemaatin etrafında böyle bir kütlenin toplanması mümkün değildir. Rasülullah'ın beşeri potansiyele ihtiyacı olmasına, üç bin kişilik bir orduyu, bin kişilik bir kuvvetle karşılamasına rağmen, İslâm prensibi bozulmamıştır.

Onlar, müslüman olup İslâm saflarına katılmadıkça, şirk ehline karşı küfür ehlinin yardımına sığınmak yoktur. Bundan daha tehlikeli olan şey de, onların müslümanların dostu değil, Abdullah İbn Ubey'in dostları olmalarıdır. Safların selameti ve dostluk bağlarının belirlenmesi, gelişigüzel bir topluluktan çok daha önemlidir. Bu uygulamanın neticesi olarak da Abdullah İbn Ubey'in ayrılışı, müminlere rahmet idi. Abdullah İbn Amr'in dediği gibi: "Allah sizi bizden uzaklaştırsın. Allah Peygamberini size muhtaç etmeyecektir" cevabı da bu durumu ortaya koymaktadır.

sığınmak yoktur. Bundan daha tehlikeli olan şey de, onların müslüm anlann dostu değil, Abdullah İbn Ubey'in dostlan olmalandır. Saflarm selameti ve dostluk bağlanm n belirlenmesi, gelişigüzel bir topluluktan çok daha önemlidir. Bu uygulamama neticesi olarak da Abdullah İbn Ubey'in ayn lışı, m üm inlere rahm et idi. Abdu llah İbn Amr'in dediği gibi: “Allah sizi bizden uzaklaştırsın. Allah P ey gamberini size muhtaç etmeyecektir” cevabı da bu durum u or taya koymaktadır.

Uhud gazasından döndükten sonra, gerçek İslâm saflarında, Abdullah İbn Ubey'in özürünü kabul edip, onu savunacak, bunlar müslümandır ve bunların da kendilerine has durumları olabilir gerekçesiyle onların dönüşüne özür bulacak kimselerin çıkması mümkündü. Fakat Allah Teala'nın kelâmı onların üzerlerine bir yıldırım düşercesine geldi. Kur'ân apaçık bir beyanla onların nifâkını damgalıyordu: *"İki topluluğun karşılaştığı günde, başınıza gelen Allah'ın izniyledir. Bu, inananları da, münâfıklık edenleri de belirtmesi içindir. Münâfıklık edenlere: "Gelin, Allah yolunda savaşın veya hiç olmazsa destek olun" denildiği zaman: "Eğer savaşmayı bilseydik ardınızdan gelirdik" dediler. O gün, onlar imandan çok küfre yakındılar. Kalblerinde olmayanı ağızlarıyla söylüyorlar. Allah, gizlediklerini onlardan iyi bilir."* (Âli İmrân: 167) Sonra Kur'ân-ı Kerim, Medine'ye dönüp giden grupla, hezimet ve kargaşalık çıkarmak için orduda kalan grubu, birbirine bağlıyor: *"Onlar oturup, kardeşleri için "Bize itâat etselerdi öldürülmezlerdi" dediler. De ki: "Eğer doğru sözlü iseniz ölümü kendinizden savın"* (Âli İmrân: 168)

Öyleyse, münâfık toplumunun en tehlikeli durumu Uhud günü ortaya çıkmıştır, dersek mubalağa etmiş olmayız. Fakat aynı zamanda münâfıkların durumlarının da bütün çirkefliklerıyle Uhud'ta ortaya çıktığını da görüyoruz. Bu olayla münâfık şahsiyetler ve onların yardımcıları açığa çıkmış, Kur'ân da onların küfre, imandan daha yakın olduklarını ilân etmiştir. Bu olayla müminlerle, münâfıklar tam olarak birbirinden ayrılmıştır. Mümin cemaat, tutumlarına devam ettikleri müddetçe onlara nefret gözüyle bakmış ve onlara karşı tedbirli davranmaya başlamışlardır. Her müslüman, öz ana ve babasından olan kardeşine bile münâfık olarak nitelendirildiği müddetçe, sırrını açmaktan çekinmiştir.

Müminlerin koymuş olduğu bu kesin tavır, sonradan münâfıkların kendilerini gizlemelerine, müminlerin saflarına yaklaşma ve özür dileme girişimlerine, müminlere karşı koyup meydan okumaktan vazgeçerek, gizli çalışmak üzere planlarını değiştirmelerine sebeb olmuştur. Fakat onlara aldanmış olanlar, halis bir niyetle tevbe-i nasuh üzere tevbe ederek İslâm saflarına katılmışlardır. Kur'ân-ı Kerim, bunlara münâfıkça tutumlarına devam ettikleri müddetçe gidişatlarının kötü olacağına dair şiddetli ve korkunç bir uyarıdan sonra, tevbe yolunu aç-

m aç maktan çekinmiştir.

Müminlerin, koymuş olduğu bu kesin tavır, sonradan münâhklann kendilerini gizlemelerine,, müminlerin saflarına yaklaşma ve özür dileme girişimlerine, müminlere karşı koyup meydan okumaktan vazgeçerek, gizli çalışmak üzere planlarını değiştirmelerine sebeb olmuştur. Fakat onlara aldanmış olan lar, halis bir niyetle tevbe-i nasuh üzere tevbe ederek îslâm saf larına katılmışlardır. .Kur'ân-ı Kerim, bunlara münâfikça tutumlanna devam ettikleri müddetçe gidişatlarmm kötü olacağı
na dair şiddetli ve korkunç bir uyandan sonra, tevbe yolunu aç-

mıştır. Allah Teâla şöyle buyurmaktadır: *"Doğrusu münâfıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara yardımcı bulamayacaksın. Ancak tevbe edenler, nefislerini ıslah edenler, Allah'ın Kitabı'na sarılanlar ve dinlerine Allah için candan bağlananlar müstesnadır. Onlar inananlarla beraberdirler. Allah müminlere büyük ecir verecektir."* (Nisâ: 145-146)

Peygamberin (s.a) münâfıklara davranış çizgisi bu şekildeydi. Onların topluluğunu dağıtmayı umuyor ve hilelerine karşı tedbirli davranıyordu. Onları nifâk yolundan vazgeçirmek için dünyada rezillikle ve ahiret azabıyla uyarıyordu. Bu plan çok açık bir şekilde hedeflerini gerçekleştirdi, münâfıkların yükseliş çizgisini aşağı düşürmeye başladı. Nisa suresinin bahsettiği konular cihad ve nifâk hakkında idi. Ali İmran sûresi de karanlık planları bütün çıplaklığıyla ortaya koyuyor, dışarıdan sokulup yayılan şüpheleri tedavi ediyor ve tevbe için geniş bir mecal açıyordu.

E-Beni nadir olayında münafıkların entrikaları:

İbn İshâk diyorki: "Avf İbn Hazrec oğullarından bir grup başlarında Abdullah İbn Ubey İbn Selül olmak üzere, Vediâ, Mâlik İbn Ebi Kavkel, Süveyd ve Dâis, Ben-i Nadir'e haber gönderip: "Yerinizde oturunuz, biz size yardım ederiz, sizi kesinlikle teslim etmeyiz. Eğer savaşırsanız sizinle beraber savaşırız. Eğer çıkarsanız, sizinle beraber çıkarız" dediler(*) Rasül-i Ekrem on beş veya yirmi gün onları muhasara altına aldı. Bu müddet içerisinde münafıklardan yardım beklediler, fakat münâfıklar yardımda bulunmadılar. Allah Teâla yahudilerin kalplerine korku saldı. Bunun üzerine Rasülullah'tan (s.a) emân dilediler. Rasülullah, develerine yükleyip götürebildikleri kadar mal alıp götürmek ve silahlarını bırakmak üzere, Medine'den çıkıp gitmelerine müsaade etti"[1]

Kur'ân-ı Kerim bu olaydan, Allah Teâla'nın şu kavliyle bahsetmektedir: *"Ey Muhammed! Münâfıkların, kitap ehlinden küfre sapan kardeşlerine: "Eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız and olsun ki, biz de sizinle beraber çıkarız, sizin aleyhinizde as-*

(*) Bu olay, Râsûlullah'ın (s.a.v) Beni Nadir'e Medineyi terketmeleri için haber yollaması üzerine vuku bulmuştur.

(1) Tehzib Es'Siyre. 181.

kavliyle bah setmektedir: ***"E y Muhammedi Münâfıklann, kitap ehlinden küfre sapan kardeşlerine: "Eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız and olsun ki, biz de sizinle betaber çıkarız, sizin aleyhinizde as-***

(*}B u olay, R â sû lu lla h in (s.a.v) Beni N a dir'e M edin eyi t a rketm eleri için haber yollam ası üzerine vuku bulmuçtur.
(1) Tehzib Es'Siyre. 181.

la kimseye uymayız, eğer savaşa tutuşursanız mutlaka size yardım ederiz" dediklerini görmedin mi? Allah onların yalancı olduklarına şahidlik eder. Onlar çıkarılmış olsalar, and olsun ki onlarla beraber çıkmazlar, savaşa tutuşmuş olsalar, and olsun ki onlara yardıma koşmazlar, onlara yardıma gitseler, mutlaka yüz geri ederler, sonra kendilerine de yardım edilmez." (Hâşr: 11-12)

Ben-i Nadir olayında söz konusu olan münâfıkların tutumu, Uhud harbindeki tutumlarından tamamen değişiktir. Uhud harbinde açıkça bir meydan okuma durumunda iken, Beni Nadir günü gizlenip yarasalar gibi karanlıkta çalışmaya başlamışlardır. Müslümanlara karşı koymaya ve meydan okumaya güçleri kalmamıştı. Yahudi dostlarıyla beraber, müslümanlara karşı zafer kazanmak umuduyla, maske arkasından, entrikalar çeviriyorlardı. Ben-i Nadir'i müslümanlara karşı koymaya ve mukavemet etmeye davet ediyorlardı. Aynı zamanda kendilerine münâfıklardan bin kişiyle yardım edeceklerini ilân ediyorlardı. Kendi tavırlarını onların tavırlarına bağlamışlardı. Eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız, biz de sizinle beraber çıkarız. Eğer savaşırsanız size yardımcı oluruz, diyorlardı. Onların yalancı olduklarına Allah şahittir. Abdullah İbn Ubey'in, dostları olan Ben-i Kaynukâ'yı muhafaza etmeye gücü yettiyse de, bugün kendi görüşünü belirtmekten ve Rasülullah'tan (s.a) bir istekte bulunmaktan acizdir. Uhud günündeki apaçık hiyanetinden sonra bunu yapamaz. Onun için, aynı zamanda ar ve hayasını yeniden bir kenara kaldırarak, Kur'ân'ın ortaya çıkartmış olduğu, iki grup arasında döndürdüğü -münâfıklar ve kitab ehli kafirler- entrikalarla yeniden hıyanete girişiyor. Bütün bu olup bitenlerden sonra, yahudilerin silahlarını bırakarak çıkartılmaları, evlerini kendi elleriyle ve müminlerin elleriyle yıkmaları münâfıklara şiddetli bir darbe vurmuş, maddi ve manevi olarak onları yıkmıştır.

Kur'ân inmeye devam ediyor, tavır ve tutumlar açıkça ortaya çıkıyor, münâfıklar bütün çıplaklıklarıyla beliriyorlardı. Bununla beraber İslâm ve İslâm Elçisi onlara tevbeye tırmanmaları için gizli bir ip bırakıyordu. Kapıları kesinlikle kapatmıyordu. Fakat artık münâfıkların ipler üzerindeki oyunları keşfedilmiş durumdaydı. İmanlı gözükmenin foyası ortaya çıkmıştı, faydası yoktu. Artık onlara Allah'a sadık ve halis bir tevbeden başka bir şey fayda vermezdi.

manevi olarak onlan yıkmıştır.

Kur'ân inmeye devam ediyor, tavır ve tutumlar açıkça orta ya çıkıyor, münâfiklar bütün çıplaklıklarıyla beliriyorlardı. Bu nunla beraber İslâm ve İslâm Elçisi onlara tevbeye tumanma-lan için gizli bir ip bırakıyordu. I^ pılan kesinlikle kapatnuyor- du. Fakat artık münâfiklann ipler üzerindeki oyunlan keşfedil miş durumdaydı. İmanlı gözükmenin foyası ortaya çıkımştı, faydası yoktu. Artık onlara Allah'a sadık ve habs Û r tevbeden başka bir şey fayda vermezdi.

Bu yeni dönem, münâfıklar blokunun dağılması için yeterliydi. Onların çoğuna hakkı göstermiş ve doğru yolu belirtmişti. Gözlerindeki perdeyi silmeye, uykularından uyanmaya ve tövbe edip İslâm yuvasına dönmeye başlamışlardı.

F- Ahzab günü münafıklar:

Kur'ân-ı Kerim'in Ahzab gününde münâfıklarla ilgili olan bahsi, Uhud gazası hakkında zikrettiklerine ve müslümanların onlara karşı olan tutumlarına kıyas edilecek olduğunda, bir ölçüde daha uzun olmasına rağmen, Ahzâb günüyle ilgili bahsinde onlar hakkında belirli ve açık manaları üzerinde durmuş, hacimlerinin küçüklüğünü ve planlarının basitliğini ortaya koymuştur. Allah Teâla Ahzab sûresinde onlar hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Münâfıklar ve kalplerinde hastalık olanlar: "Allah ve Peygamberi bize sadece boş vaadlerde bulundular" diyorlardı. İçlerinden bir takımı: "Ey Medineliler! Tutunacak yeriniz yok, geri dönün" demişti. İçlerinden bir topluluk da Peygamber'den: "Evlerimiz düşman tehlikesine açıktır" diyerek izin istemişlerdi. Oysa evleri tehlikeye maruz değildi, sadece kaçmak istiyorlardı. Yanlardan üzerlerine girilmiş olsa, sonra da kendilerinden fitne çıkarmaları istense, hemen buna girişip, derhal yapmaktan geri kalmazlardı. And olsun ki, daha önce sırt çevirip kaçmayacaklarına dair Allah'a ahd vermişlerdi. Allah'a verilen ahd sorulacaktır. Ey Muhammed! De ki: "Eğer ölümden yahut öldürülmekten kaçıyorsanız bilin ki kaçmak size fayda vermeyecektir, kaçsanız bile az bir zamandan fazla yaşatılmazsınız." De ki: "Allah size bir kötülük dilese veya bir rahmet istese sizi O'na karşı kim savunabilir? Allah'tan başka dost ve yardımcı da bulamazsınız" Allah, içinizden sizi alıkoyanları, Allah'ın size olan yardımını kıskanarak, kardeşlerine "Bize gelin, zorlanmadıkça savaşa gitmeyin" diyenleri bilir. Kalblerine korku gelince ölüm baygınlığı ile gözleri dönerek, sana baktıklarını görürsün. Korkuları gidince iyiliğinize olanı çekemeyip sivri dilleriyle sizi incitirler. Bunlar inanmamışlardır. Bu sebeble Allah onların işlerini boşa çıkarmıştır; bu, Allah için kolaydır. Bunlar düşman birliklerinin (Ahzab'ın) gitmediklerini sanıyorlardı. Bu birlikler tekrar gelmiş olsalardı, kendilerinin çöllerde bedevilerin yanında bulunup sâdece sizin haberlerinizi sormayı dilerlerdi.

in citirler. Bunlar inanm amışlardır. Bu sebeble Allah on lan n işle rini boşa çıkarm ıştır; bu, Allah için kolaydır. Bunlar düşm an birliklerinin (Ahzab'ın) gitm ediklerini sanıyorlardı. Bu birlik ler tekrar gelm iş olsalardı, kendilerinin çöllerde bedevilerin ya nında bulunup sâdece sizin haberlerinizi sorm ayı d ilerlej^ .

Aranızda olsalardı ancak pek az savaşırlardı." (Ahzab: 13-20)

Nûr sûresinde, Hendek gazasında münâfıkların durumunu zikreden iki ayet daha vardır. Bu iki ayet, Allah Teala'nın şu kavilleridir: *"Allah'a ve Peygamberine inanan müminler, Peygamber'le beraber bir işe karar vermek için toplandıklarında, ondan izin almaksızın gitmezler. Ey Muhammed! Senden izin isteyenler, işte onlar, Allah'a ve Peygamberi'ne inananlardır. Bazı işleri için senden izin isterlerse, içlerinden dilediğine izin ver. Allah'tan onların bağışlanmalarını dile. Allah şüphesiz bağışlar, merhamet eder. Peygamberin çağrısını, kendi aranızda birbirinizi çağırmanız gibi tutmayın. Allah, içinizden sıvışıp gidenleri şüphesiz bilir. O'nun buyruğuna aykırı hareket edenler, başlarına bir belânın gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar"* (Nûr: 62-63)

Bu ayetlerin fikhı üzerinde durduğumuzda, şunları mulahaza ediyoruz:

1- **Birinci grup:** "Allah ve Peygamberi bize sadece boş vaadlerde bulundular" diyenlerdir. Bunlar savaşa katılmışlar, savaşın şiddeti ve darbenin büyüklüğü karşısında imanları çöküntüye uğramış, kalplerinde sakladıkları ortaya dökülmüş ve: "Allah ve Peygamberi bize sadece boş vaadlerde bulundular" demişlerdi.

Siyer kitapları bu kavlin bir benzerini, Mu'attib İbn Kuşeyr'den rivayet etmişlerdir. Bu münâfık, Rasûlullah'ın (s.a), yeryüzünün çeşitli bölgelerinde, bu dinin fetihler yapacağı hakkındaki müjdelerini duyduktan sonra, savaşın en şiddetlendiği ve üzerlerine korkunun çöktüğü bir anda: "Muhammed bize Kisra ve Kayser'in hazinelerini yemeyi vadediyor. Oysa içimizden hiç kimse hacetini gidermeye bile güvenle gidemiyor. Allah ve Peygamberi bize sadece boş vaadlerde bulundular" demiştir.

Bu sözün, gizli bir yerde ve en azından bu manayı kabul edebilecek münafiklardan güvenilir bir grubun arasında söylenen dar kapsamlı bir söz olduğu anlaşılıyor. Bu kişiler durumlarının ortaya çıkmayacağını ve sözlerinin keşfedilmeyeceklerini zannediyorlardı. Fakat Kur'ân-ı Kerim, gizlice buluştukları her delikte onların entrikalarını takip etmiş ve onları yalanlamıştır. Bütün bunlara rağmen bu kişiler münafik grupları temsil etmekteydiler. Bunlar, imanları sarsılmış ve imana girmekle riske girmiş olduklarını varsayan insanlardır.

Bu sözün, gizli bir yerde ve en azından bu manayı kabul edebilecek münafıklardan güvenilir bir grubun arasında söyle nen dar kapsamlı bir söz olduğu anlaşıhyor. Bu kişiler durum- lanmn ortaya çıkmayacağım ve sözlerinin keşfedilmeyecekleri- ni zannediyorlardı. Fakat Kur'ân-ı Kerim, gizlice buluştukları her delikte onların entrikalannı takip etmiş ve onları yalanla mıştır. Bütün bunlara rağmen bu kişiler münaük gruplan tem- sü etmekteydiler. Bunlar, imanlan sarsılmış ve imana girmekle riske girmiş olduklarım varsayan insanlardır.

2- **İkinci grup:** Bunlar, münafikların içinde bulunan belirli bir grup olup siyer kitapları onların durumundan bahsetmiştir. Bunlar Hârise oğullarıdır. Bu grup Uhud günü müslümanların yenilmesi için uğraş veren iki gruptan biridir. Savaş esnasında şöyle demişlerdir. "Evlerimiz düşman saldırısına karşı savunmasızdır. Ensâr evlerinden hiç biri bizim evlerimiz gibi değildir. Bizimle Uhud arasında evlerimizi muhafaza edecek bir engel yoktur. Ey Muhammed! Bize izin ver de, evlerimize dönüp ailelerimizi ve kadınlarımızı koruyalım. Rasülullah da (s.a) onlara izin verdi. Sa'd İbn Muaz bunu duyunca, Rasülullah'a gelerek: "Ey Allahın Elçisi! Onlara izin verme, Vallahi onlar ne zaman bizimle beraber olduklarında zorda kalsalar hep böyle yaparlar" dedi."[1] Kur'ân-ı Kerim, Sa'd İbn Muaz'ın (r.a) söylediklerini destekleyen bir şekilde dört ayeti kerimede onların korkaklıklarından, paniklerinden ve muarekeden kaçmak isteyişlerinden söz ediyor. Onlar topraklarına güçlü bir düşman girdiğinde, dinlerinden dönüp, inançlarından vazgeçerek boyun eğen kimselerdir. Bunlardan bahsederken, savaş meydanında onları kaplayan ölüm korkusuna işaret etmek istemiyorum; Çünkü başka zamanda ölümden kurtulacak değillerdir. Asıl işaret etmek istediğim inançlarındaki sarsıntı ve gevşekliğin onları bu tavrı takınmaya itmiş olmasıdır. Çünkü zarar ve fayda sadece, Allah Azze ve Celle'nin elindedir. Kaçmak onları ölümden veya öldürülmekten kurtaramaz. Sadık bir müminin, fayda ve zararın, ölüm ve hayatın ve zaferin Allah'ın elinde olduğuna yakînen inancı vardır. O münafiklar ise böyle bir yapıya sahip değillerdir.

3- **Üçüncü grup:** Bunlar Rasülullah'tan (s.a) yardımı kesip, müslümanları savaştan alıkoyanlardır. Medine'de deliklerine saklanıp kalmışlardır. Bunlar da diğerleri gibi korkaktırlar. Fakat bunlar Rasülullah'tan ayrı kalıp müslümanlardan yardımı kestikleri için, düşmana sempati duymaya başlayan kimselerdir. Kur'ân'da bunların sıfatları çok ince bir şekilde yakıştırılmıştır. *"Kalblerine korku gelince, ölüm baygınlığı ile gözleri dönerek, sana baktıklarını görürsün."* Korkudan kalpleri göğüslerinden fırlamıştır. Kur'ân bunların inananlardan olmadığına hükmetmektedir: *"Bunlar inanmamışlardır. Bu sebeble*

(1) İmtâ'ül Esmâ: c.1. s.229.

sempati duymaya başlayan kim se lerdir. Kur'ân'da bunlarm sıfatlan çok ince bir şekilde yakıştı-
■ nlnuştır. *"Kalblerine korku gelince, ölüm baygınlığı ile gözleri dönerek, sana baktıklarını görürsün."* Korkudan kalpleri gö güslerinden firlamıştır. Kur'ân bunlann inananlardan olmadı ğına hükmetmektedir: *"Bunlar inanm am ışlardır. Bü sebeble*

(1) İmtâ'ûl Esmâ: c .l. s.229.

Allah onların işlerini boşa çıkartmıştır. Bu, Allah için kolaydır." Bu kişiler korkuları artıp, belâlar şiddetlendiği zaman Medine'yi ve Medine'de olanları terketmeye hazırdırlar. Bu üç örneğin karşısında, ayetlerin kapsadığı sıfatların, onların sıfatları olduğunu görüyoruz. Bunların hacimlerine gelince, hacimleri küçük ve zayıftı. Bunlar, müminler imtihana tabi tutulup, belâlar şiddetlendiği ve müminler şiddetle sarsıldığı sıralarda yuvalarından çıkma fırsatları olduğu halde, ortaya çıkamamışlardır. Münafıklarla ilgili olan mesele korku meselesi değildir. Müminler de korkabilir. Asıl mesele korkunun kaynakları ve neticeleri ve bunun iman veya imansızlıkla olan bağlantısıdır.

Zorluk kalpleri tasfiye etmektedir, gönüllerdeki iman, nifak veya küfrü ortaya koymaktadır. Mümin bir kişi sarsılabilir, fakat asla imanını kaybetmez. Tavrını kaybedebilir, cesaretini ve sebatını yitirebilir, fakat imanı kesinlikle sarsıntıya uğramaz. Fakat imanı zayıf olanların, hadiseler karşısında imanları yıkılabilir. İslâm örtüsüne bürünmüş kafirlerin, iman devleti yıkılmaya yüz tuttuğu anlarda içlerinde sakladıkları şeyler, kalplerindeki kötülükler ortaya çıkar. Üzerlerindeki örtüyü atarak, Rablerinin varlığından şüphelerini ilân ederler. Bunlar inanmamışlardır. Netice olarak da Allah (c.c) dünyada da, ahirette de onların işlerini boşa çıkartmıştır.

Ğ- Beni mustalık gününde münafıklar:

Müslümanlar Hendek gününden sonra zafere ulaşıp, Medine'de Beni Kurayza varlığını sona erdirdiler. Böylece münafıkların Medine'de müttefikleri kalmamış oldu. Önlerinde müslüman yöneticilere bağlanmaya koşmaktan başka bir seçenek kalmamıştı. Böyle olunca,güçlerini müslümanların kendi saflarını gevşetmeye yöneltecek, onları dağıtmaya çalışacak, onları, düşmanlarının yerine kendileriyle uğraştıracaklardı. Onun için de kendilerini İslâm saflarının içinde erimiş gibi göstermeye başladılar. İçlerinden bazıları, Allah'ın zafer ve yardımını açık olarak gördüklerinden, İslâm saflarına tam bir kanaâtle katılmışlardı. İbn Ubey'e gelince: taşların arasına gizlenmiş alaca bir yılan gibi, saldırmak için uygun bir fırsatı kolluyordu. İşte durum bu şekilde iken Beni Mustalik günü geldi. Olayın tafsilatını Makrizi'den dinleyelim:

"Müslümanlar Müreysi suyunun başında oldukları bir sıra-

Onun için de kendilerini İslâm saflanma içinde erimiş gibi göstermeye başla dılar. İçlerinden bazdan, Allah'ın zafer ve yardımını açık ola rak gördüklerinden, İslâm saflanna tam bir kanaâtle katdmış- lardı. İbn Ubey'e gelince: taşlann arasına gizlenmiş alaca bir ydan gibi, saldırmak için uygun bir firsatı kolluyordu. İşte du rum bu şekilde iken Beni Mustahk günü geldi. Olayın tafsilatı- m Makrizi'den dinleyelim:

"Müslümanlar Müreysi suyunun başında olduklan bir sıra-

da, Ensâr'ın müttefiki olan Sinan İbn Vebre El-Cehni geldi. Yanında su almak için gelen, Salim oğullarından gençler vardı. Suyun başında Ensâr ve Muhacirlerden oluşan bir topluluk bulunuyordu. Sinan su almak için kovasını salladı. Bu sırada yine su almak için gelmiş olan Ömer İbn Hattab'ın (r.a) ücretli işçisi Cahcâh da kovasını suya salladı. Sinan'la, Cahcâh'ın kovası birbirine dolandı. Bunun üzerine münakaşaya tutuştular. Cahcâh, Sinan'a vurup, kanını akıttı. Sinan, Ensâr'dan yardım isteyerek "Ey Hazrecliler yardım edin" diye bağırdı. Hazrec'in savaşçıları ayağa kalkınca, Cahcâh kaçarak müslümanların karargahında "Ey Kureyşliler, Ey Kinane yardıma gelin" diye bağırmaya başladı. Bunun üzerine Kureyşli muhacirler de kalkdı. Evs ve Hazrec'le karşı karşıya gelip, iki taraf da silahlarını çektiler. Az kalsın büyük bir fitne vuku bulacaktı ki, içlerinden bir adam araya girip sulh yaptı ve Sinan hakkından vazgeçti.

Bu sırada Abdullah İbn Ubey, yanında münafıklardan on kişi ile oturmakta idi. Bu olay üzerine kızarak: "Vallahi, bu günkü gibi bir zillete şahid olmadım. Vallahi bunlardan hoşlanmamamın sebebi bu yüzdendir. Fakat milletim beni dinlemeyip onlarla anlaştılar. Onlar da hem bize kabalık edip, hem de düşman oldular. Kendilerine yaptığımız iyiliklere nankörlük ettiler. Vallahi bu Kureyş topluluğuyla bizim misalimiz. "Besle köpeğini, yesin seni" diyen kişinin sözüne benzedi. Vallahi, birinin Cahcâh gibi bağırdığını duymadan önce öleceğimi zannederdim. Ben aranızda olduğum müddetçe, bu olay bir daha tekerrür etmeyecektir. Vallahi, Eğer Medine'ye bir dönersek, her halde izzet ve kuvveti ziyade olan (İbn Ubey ve münafıklar) içimizde en zayıf ve zelil olanı (Peygamberi ve ashabını) Medine'den mutlaka çıkaracaktır." dedi. Sonra Medinelilerin yanına giderek: "Siz ne yaptınızsa kendi kendinize yaptınız. Yurdunuzu onlara açtınız. Evleriniz de misafir oldular. Onlara mallarınızla yardımcı oldunuz, zenginleştiler. Vallahi, eğer onlara karşı ellerinizi sıkı tutsaydınız, sizin yurdunuzdan başka bir yere giderlerdi. Bununla da yetinmeyip, onların arzularına uyarak, onlarla beraber savaştınız. Çocuklarınızı yetim bıraktınız. Sizler azaldınız, onlar ise çoğaldı" dedi.

Zeyd İbn Erkam o sırada yanlarında bulunuyordu. Daha henüz büluğa ermemiş veya yeni ermiş bir çocuktu. Hemen Rasülullah'ın (s.a) yanına giderek, ona duyduklarını anlattı. O sırada Rasülullah'ın yanında Ensâr ve Muhacirlerden bir toplu-

arzularına uyarak, onlarla bera ber savaştımz. Çocuklanmzı yetim bıraktımz. Sizler azaldınız, onlar ise çoğaldı" dedi.

Zeyd İbn Erkam o sırada yanlarında bulunuyordu. Daha henüz büluğa ermemiş veya yeni ermiş bir çocuktu. Hemen Ra- sülullah'ın (s.a) yamna giderek, ona duyduklarım anlattı. O sı rada Rasülullah'ın yamnda Ensâr ve Muhacirlerden bir toplu-

luk bulunuyordu. Rasûlullah Zeyd'in sözünü duyunca, yüzü değişti. Sonra. *"Ey delikanlı, belki de ona kızdığın için böyle söylüyorsundur"* dedi. Zeyd: *"Hayır, vallahi kesinlikle böyle söylediğini duydum"* dedi. Rasûlullah: *"Belki yanlış duymuşsundur."* dedi. Zeyd: *"Hayır, Ey Allah'ın Peygamberi"* dedi. Rasûlullah: *"Belki de sözünü yanlış anlamışsındır."* dedi. Zeyd: "Hayır, Ey Allah'ın Elçisi. Vallahi, onun kesinlikle böyle söylediğini duydum" dedi. Karargahta İbn Ubey'in söylediği bu sözler yayılmıştı. Dillerde onun isminden başka birşey dolaşmıyordu. Ensar'dan bazıları Zeyd İbn Erkâm'ın sözlerini reddettiler. Bunun üzerine Zeyd: *"Umarımki, Allah, Peygamberine vahyeder de, yalancı olup olmadığımı anlarsınız"* dedi. Ömer İbn Hattab (r.a): *"Ya Rasûlallah! Abbad İbn Bişr'e emret te, sana onun kellesini getirsin"* dedi. Rasûlullah biraz düşündükten sonra: *"Hayır, sonra halk, Muhammed ashabını öldürmeye başladı, diye dedi-kodu eder"* buyurdu. Bu haber İbn Ubey'e ulaşınca, böyle bir şey söylemediğine dair Allah'a yemin etmiştir. Bu olaydan sonra Rasûlullah hemen müslümanları toparlayıp, yola çıkmadığı bir vakitte yola koyulmuştur.

Denilir ki; karargahtakiler birdenbire Rasûlullah'ın devesine bindiğini gördüler. Hava çok sıcaktı. Rasûlullah (s.a) hava serinlemeden yola çıkmazdı. Ancak İbn Ubey yanına geldikten sonra, hemen o saatte yola koyulmuştu. Kendisini ilk karşılayan, Sa'd İbn Ubâde (r.a) oldu: "Yâ Rasûlallah! Evvelce hiç yola çıkmadığın bir saatte yola koyuldun" dedi. Rasûlullah (s.a): *"Dostumuz İbn Ubey'in söyledikleri sana ulaşmadı mı? Medine'ye döndüğü zaman izzet ve kuvveti ziyade olanın, zayıf ve zelil olanı çıkartacağını iddiâ ediyor"* dedi. Sa'd: "Eğer istersen sen onu çıkarırsın yâ Rasûlallah. Sen izzetlisin. O ise zelildir. Ey Allah'ın Elçisi! Sen, onun kusuruna bakma. Onu hoş gör. Allah seni bize gönderdiği zaman, kavmi lider yapmak için ona tac hazırlıyordu. Tacın bitmesi için sadece Yahudi Yûşa'nın yanında bir parça kalmıştı. Fakat sen gelince onun otoritesini elinden aldın" dedi.

Aynı gün Rasûlullah (s.a) bineğinin üzerinde yol almaya devam ederken, Zeyd İbn Erkâm bineğiyle onun önüne geçip yüzünü görmeye çalışıyor ve kendisini tasdik etmesini istiyordu. Rasûlullah da devesini hızlandırıp, gidiş temposunu yükseltiyordu. Rasûlullah bu şekilde yol almakta iken vahiy nâzil oldu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) bineğinin üzerinde yükselerek

hazırhyordu. Tacm bitmesi için sadece Y a h u İ Yûşa'nın ya- nmda bir parça kalmıştı. Fakat sen gelince onun otoritesini elmden aldın" dedi.

Aym gün Rasülullah (s.a) bineğinin üzerinde yol almaya de vam ederken, Zeyd îbn Erkâm bineğiyle onun önüne geçip yü zünü görmeye çsJışıyor ve kendisini tasdik etmesim istiyordu. Rasülullah da devesini hızlandırıp, gidiş temposunu

3dikselti- yordu. Rasülullah bu şekilde yol almakta iken vahiy nâzil oldu.
Bunun üzerine RasüluUah (s.a) bineğinin üzerinde yükselerek

Zeyd İbn Erkâm'ın kulağından tutup ona: *"Ey delikanlı! Kulakların yanılmadı ve Allah senin sözlerini tasdik etti"* diye fısıldadı. Ve İbn Ubey hakkında: *"Ey Muhammed! Münafıklar sana geldiklerinde..."* ayetiyle başlayan Münafikûn suresinin tamamı nâzil oldu.

Bundan önce Ubâde İbn Sâmit, İbn Ubey'e: "Rasülullah'a gel de sana mağfiret dilesin" dedi. İbn Ubey itiraz ederek, başını çevirdi. Onun bu hareketi üzerine Ubâde: "Kuşkusuz Allah senin bu başını çevirişin hakkında Kur'ân indirecek de, onunla namaz kılınacak" dedi. Rasülullah'ın (s.a) Müreysi suyundan hareket ettiği günün yatsı vakti münafıklar hakkındaki ayetler nâzil olduktan sonra, Ubade İbn Sâmit, İbn Ubey'in önünden geçerken, kendisine selâm vermedi. Sonra Evs İbn Havli geçti, o da kendisine selâm vermedi. İbn Ubey: "Bu hadiseden dolayı mı bana karşı bu kadar doldunuz" dedi. Bunun üzerine ikisi de İbn Ubey'in yanına gelip yaptıklarından dolayı kendisini kınadılar. Kur'ân- Kerim'in nazil olan ayetleriyle, kendi sözlerinin yalanlandığını belirtip onu azarladılar. İbn Ubey mütessir olup ağladı ve: "Bir daha kesinlikle yaptıklarımı tekrar etmeyeceğim" dedi.

Abdullah ibn Ubey'in oğlu Abdullah, Rasülullah'ın (s.a) yanına gelerek: "Yâ Rasülullah! Eğer babam hakkında duydukların için onu öldürmeyi istiyorsan, bu işi yapmak için beni görevlendir. Allah'ın adına yemin ederim ki, daha henüz şu oturduğun yerden kalkmadan onun başını sana getiririm. Hazrec kabilesi, benim kadar babasına iyi davranan ve ona karşı iyi olan bir insan daha görmemiştir. Ve ben Yâ Rasülalllah! Benden başka birine babamı öldürmesi için emretmenden çekiniyorum. Eğer böyle yapacak olursan, babamın katilinin gözümün önünde, insanların arasında gezip dolaşması nefsime ağır gelir. Onu öldürür ve cehenneme girerim. Senin affın daha faziletli ve minnetin daha yücedir Yâ Rasülallah!" dedi. Bunun üzerine Rasülullah: *"Ne onu öldürmek istedim, ne de böyle bir şeyi emrettim. O aramızda bulunduğu müddetçe kendisine iyi davranmaya devam edeceğiz"* dedi. Abdullah: "Yâ Rasülallah! Şu gördüğün topluluk, babamı kendilerine emir yapmak için tac giydirmeye hazırlanıyorlardı. Bu sırada Allah bize seni gönderdi. Seni yücelttik ve onu indirdik. Şu anda da onunla bulunan bazı kişiler, Allah'ın kendisinden almış olduğu bazı şeyleri ona hatırlatarak onun bu hale düşmesine sebeb olmaktadırlar" de-

gördü ğün topluluk, babamı kendilerine emir yapmak için tac giydir meye hazırlamyorlardı. Bu sırada Allah .bize seni gönderdi. Se ni yücelttik ve onu indirdik. Şu anda da onunla bulunan bazı kişiler, Allah'ın kendisinden almış olduğu bazı şeyleri ona ha tırlatarak' onun bu hale düşmesine sebeb olm aktadırlar" de-

di."[1]

1- Çok çabuk kızıp, galeyana gelen Arap karekteri tüm çıplaklığıyla belirdiği anda, bu kızgınlığı zaptedip, engelleyen, bu dinin yüceliği ortaya çıkmaktadır. Söz konusu nifak fitnesinin sebeblerinde bu durumu apaçık görmekteyiz. Basit bir kova tartışması çekişmeye; çekişmeden, kavgaya dönüşüyor. Cahcâh Sinan'a vurup, onun kanını akıtıyor. Sinan'ın yaralanması onları cahiliyenin karanlığına itiyor. Sinan kavmi Hazrec'i, Cahcâh da Muhacirleri yardıma çağırıyor. İki taraf da silahlarına davranıp işi az daha büyük bir fitnenin vuku bulmasına kadar getiriyorlar.

İşte, Arap insanının karakteri budur. Çabuk kızıp galeyana gelmek. Bu fitne eğer, İslâm dışı bir toplumda vuku bulsa idi, yeniden Evs ve Hazrec arasında vuku bulan Buâs gününün, Dâhis ve El-Gabrâ günlerinin, Halîme ve El-Besus günlerinin geri gelmesine sebeb olabilirdi. Yeniden kabileler, aylarca, yıllarca veya asırlarca sürecek cahiliye savaşlarıyla birbirlerini yiyebilirlerdi. Söz konusu olan bu münakaşa Ensâr ve Muhacirleri yiyip bitirecek şiddetli bir savaşın meydana gelmesi için yeterliydi. Bu noktadan hareket ederek şuraya varmak istiyoruz: İslâm toplumu veya İslâmi hareket içerisinde cahiliye münakaşaları ve kavgaları meydana gelebilir, Cahiliye duygularının, uzun bir süre gizli kaldıktan sonra taşması yadırganacak bir olay değildir. Cahiliye duyguları ilk defa bu seviyedeki kişiler arasında, hem de çok basit bir olay sonucunda harekete geçmiştir ki, olayın meydana geldiği toplum yeryüzünün en faziletli toplumudur. Böyle olduğu halde, Rasülullah (s.a) onların arasındayken bile, fitne, iki grubun birbirlerine silah çekmelerine sebeb olacak boyutlara ulaşabiliyor. İslâmi hareket mensuplarının bu durumu çok iyi kavramalarını canı gönülden temenni ediyoruz. Hatalar ve ihtilaflar, ümitlerimizi bitirmemelidir. Bu gibi belirtiler gördüğümüzde, umutsuzluğa kapılmamalıyız. Söz konusu ihtilafların, İslâm safları içerisinde, iki müslüman grubun birbirine karşı silah çekme durumuna kadar gelebileceğini hesaba katmalıyız.

2- Söz konusu durumun devamlılığı veya giderilmesi ile ilgili olarak büyük bir farklılık mulahazâ etmekteyiz. İlk İslâm safı, söz konusu durumu hemen ve en kuvvetli bir şekilde telafi

(1) İmtâ'ül'Esmâ: c.1. s.199'dan 203'e.

silah çekme durumuna kadar gelebileceğini hesaba katmahyız.

2- Söz konusu durumun devamlılığı veya giderilmesi ile il gili olarak büyük bir farklılık mulahazâ etmekteyiz. İlk İslâm safi, söz konusu durumu hemen ve en kuvvetU bir şekilde telafi

(1) İmtâ'firEsmâ: c.l. $.199'dan 203'e.

edebilmiş, müslümanlardan bir kişi iki grup arasında uzlaşmayı sağlamıştır. Sinan hakkından vazgeçmiş ve fitne henüz kundağındayken bastırılmıştır. Bu durumu örnek almamızı kesinlikle belirtmek istiyoruz. Hata yapmamızda ve sarsıntıya uğramamızda yadırganacak bir şey yoktur. Asıl yadırganması gereken şey ve en büyük kusur hatanın devam etmesi ve büyümesidir. İşte o zaman bir İslâm toplumu olmaktan ziyade, cahiliye toplumuna daha yakın bir toplum durumuna düşeriz. İslâm saflarındaki savaşı bitirmek ve ihtilafları kökünden koparıp atmak için çözüm yolları bulamaz hale geliriz.(1)

3- Sözü edilen hadisede, İslâm toplumu içerisinde nifak tehlikeli bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Abdullah İbn Ubey çok uygun bir fırsat yakalıyor. Müslüman cemaati yıkmak ve onun enkazı üzerine kendi otoritesini yerleştirmek için, bu fırsat ikinci bir kez kesinlikle eline geçmeyecek parlak bir fırsattı. İşte o, bu fırsatı değerlendirip, içinde olanları dışına vuruyor. Fakat nerede? Münafıklıklarından emin olduğu, fikirlerini kabul edip uygulamaya hazır olan münafık bir toplumun içerisinde.

Abdullah İbn Ubey'i Uhud'ta, ordunun üçte birini ayırıp, bu üçte birin üstüne de, ordu içerisinde fitne çıkarmak için bir takım münafıkları bırakırken görüyoruz. O gün İbn Ubey gücünün zirvesindeydi. Sonra bu güç azalmaya başladı. Dostları olan Beni Nadir'e yardım etmekten aciz kaldı. Hendek'teki rolü, zafer konusunda müslümanların içerisine şüphe düşürmek ve imkanlarının azlığını göstermekten ileri gitmedi. Bugünse sadece kendisine tabi olan bir grup münafıkın arasında konuşabilmekteydi. İslâm ve müslümanlara karşı duyduğu kini açıkça dile getiriyor, münafıkların arkasına saklanarak, müslümanları Hazrec'in sofrasından beslenen köpeklere benzetiyor ve açıkça İslâm saflarının parçalanmasına ve İslâm yöneticisine karşı ayaklanmaya davet ediyordu. Hatta belirtileri yavaş yavaş ortaya çıkmakta olan bu ayaklanmanın Medine'ye dönünce olacağını, izzet sahibi olanların, zelil ve zayıfları Medine'den çıkarta-

(1) Aynı İslâm safında bir ihtilaf ve kan dökme yıllarca devam edebilir, Osman (R.A.) zamanındaki fitne, Cemel ve Sıffin vakâlarında olduğu gibi, Fakat şu noktaya özellikle dikkat etmemiz gerekir, bu gibi şiddetli savaş ve ihtilaflar müslümanlar yeryüzünde devlet oldukları zaman meydana gelmiştir. Düşmanların her yönden müslümanları vurmak için fırsat kolladığı ilk İslâm neslinde meydana gelen ihtilaflar bu şekilde devam etmemiştir.

(l) Aym İslâm saünda bir ih t ila f ve kan dökm e yılla rca d eva m edebilir, Osm an (R A .) zam anmdaki fitne, Cemel ve Sıffin vakâlarm da oldu ğu gibi, F aka t şu noktaya özellikle dikkat etm emiz gerekir, bu gibi şiddetU savaş ve ih tilaflar m öslü m anlar yeryüzünde devlet oldu kla r ı zam an m eyda n a gelm iştir. Düşm anlarm h er yönden m ü slü m a n la n vu rm a k için fir sa t kolla dığı ilk İslâm neslinde m eydana gelen ih tilafla r bu şekilde deva m etmemiştir.

caklarını söyleyerek tehdid ediyordu.

Bu durumu biraz irdelememiz gerekiyor. Bu belirtilerin tek bir İslâm safında ortaya çıkması, davetçilerin kendilerinde bazı nifak alametlerinin bulunması anlamına gelmektedir. Sağlam şeri esaslara dayalı olan ve hareketlerini ona göre düzenleyen bir yönetici kadroya karşı ayaklanmak, onun selahiyetlerine darbe vurmak islâm saflarını parçalamak anlamına geleceğinden, bunu yapan kişi farkında olmasa da nifak çizgisindedir. Rasülullah'ın (s.a) kişisel ahlakla ilgili olarak söylediği hadisinde olduğu gibi *"Dört özellik vardır ki, bunların hepsi bir kişide bulunursa o kişi halis münafık olur. Her kimde bu özelliklerden sadece biri bulunursa, onu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir alamet kalmış olur. Bu özellikler de; bir şey emanet edildiği zaman hiyânet etmek, söz söylerken yalan söylemek, ahdettiğinde ahdini tutmamak, husûmet (iddiâ ve müdafa) zamanında haktan ayrılmaktır."*(1) Küfrünü gizleyip, İslâmını ilân eden münafiklar gibi olmayan bir müslümanda da nifâk alametleri bulunabilir. Böyle bir kişiye karşı da halis münafikmış gibi muamele yapılır. Bu kişi söz konusu sıfat ve özelliklerden her birini terk ederek, sadık İslâm saflarına yanaşabilir ve onlardan olabilir. İbn Ubey'in konuşmasıyla ortaya koyduğu hedef çok açıktı. Muhacirlere karşı harp ilan etmek ve onları zelil bir vaziyette Medine'den çıkarmak istiyordu. Bunu yaparken neye güveniyordu? Geçmişte kendisine liderlik üzerine biat edecek vaziyette olan Hazrec kabilesine güveniyordu. Savaşın tarafları kimlerdi? İki grup şeklinde olan bir ümmetin çocuklarıydı. Birincisi: Kureyş'ten olan Muhacirlerdi, -İbn Ubey'in iddiası ve anlayışına göre- bugünkü sömürgecilere benziyorlardı: (Onlar da hem bize kalabalık edip, hem de düşman oldular. Kendilerine yaptığımız iyiliklere nankörlük ettiler. Vallahi, bu Kureyş topluluğuyla bizim misalimiz: "Besle köpeğini, yesin seni" diyen kişinin, sözüne benzedi.) İkincisi ise, bu sömürgecileri kabul eden kendi milletiydi. (Siz ne yaptıysanız kendi kendinize yaptınız. Yurdunuzu onlara açtınız. Evlerinizde misafir oldular. Onlara mallarınızla yardımcı oldunuz zenginleştiler.) Kendisine gelince, o, bu işten hiçbir zaman hoşnut olmamıştı, bu işin neticesinden diğer liderler sorumluydular. (Vallahi, bu günkü gibi bir zillete şahid olmadım. Vallahi, bun-

(1) Buhârî ve Müslim rivayet etmişler.

seni" diyen kişinin, sözüne benzedi.) İkincisi ise, bu sö- mûrgedleri kabul eden kendi milletiydi. (Siz ne yaptıysanız kendi kendinize yaptınız. Yurdunuzu onlara açtımz. Evleriniz de misafir oldular. Onlara mallannızla yardımcı oldunuz zen ginleştiler.) Kendisine gelince, o, bu işten hiçbir zaman hoşnut olmamıştı, bu işin neticesinden diğer liderler sorumluydular. (Vallahi, bu günkü gibi bir zillete şahid olmadım. Vallahi, bun-

(1) Buhari ve Müslim rivayet etmişler.

lardan hoşlanmamamın sebebi bu yüzdendir. Fakat milletim beni dinlemeyip onlarla anlaştılar.) Bu durum telafi edilebilir mi?

Evet, eğer Medine'ye bir dönersek her halde izzet ve kuvveti ziyade olan, içimizde zayıf ve zelil olanı Medine'den mutlaka çıkaracaktır.

Bu yönetici kadroya karşı girişilen ve onu Medine'den çıkarmayı hedefleyen bir ayaklanmadır.

İbn Ubey'in iddiasına göre, milletinin boyun eğme, cehalet ve zilleti ne dereceye varmıştır? Şu anda yapılması gereken şey nedir?

(Vallahi, Eğer onlara karşı ellerinizi sıkı tutsaydınız, sizin yurdunuzdan başka diyarlara giderlerdi. Bu yaptıklarınızla da yetinmeyip, onların arzularına uyarak onlarla beraber savaştınız. Çocuklarınızı yetim bıraktınız. Sizler azaldınız, onlar ise çoğaldı.)

Bu mantık, İslâm ümmetini ilericiler ve gericiler veya sömürenler ve sömürülenler diye gruplara ayırma, halk düşmanlarına karşı devrime davet edip işçi, köylü ve devrimci entellerin otoritenin iplerini ele geçirmeye çalışma mantığına benzer bir mantıktır. Ümmeti, bugünkü tabiriyle sağ ve sol veya devrimci ve kurnaz politikacılar diye bölmek demektir. İslâm saflarında bu gibi düşüncelerin revaç bulması ve bunların ışığı altında safların gruplara ayrılması, kim olursa olsun bu fikirleri ileri sürenlerin nifakın en alt tabakalarına düştüğü anlamına gelir. Daim ve sürekli olan nifak çizgisi, İslâm saflarında şeri olmayan değişikliklere çağıran, şerî esaslarla çalışan seçkin yönetim kuruluna devamlı darbeler vurup, onun kuvvet yoluyla düşürülerek yerine isyancıların geçirilmesine çalışan çizgidir. Biz devrimi, cahiliyeye karşı olan Allah'ın şeriatına savaş açıp, O'nun Rasülü'ne ve Kitabı'na cephe alanlara karşı olan devrim şeklinde anlıyoruz. Bir bütün olan İslâm safında ve İslâm hareketinde bu gibi düşüncelerin ortaya atılmasını, Abdullah İbn Ubey'in uygulamasının yeni bir biçimi olarak nitelendiriyoruz.

4- Bu karşı hareketin yapıldığı esnada müslüman safın durumu nasıldı? Müslüman safın durumu, Abdullah İbn Ubey ve onun münafik grubunu yakacak derecede kuvvetli ve birbirine bağlı bir durumdaydı. Bu safın gençlerinden küçük bir delikanlı, haince tasarlanan planın bütün tafsilatını nakletmek suretiyle, bu ahtapotun bütün fitnesini boşa çıkarabilmişti. Haberi

Abdullah İbn Ubey ve onun münafik grubunu yakacak derecede kuvvetli ve birbirine bağlı bir durumdaydı. Bu safin gençlerinden küçük bir delikan lı, haince tasarlanan planm bütün tafsilatım nakletmek sure tiyle, bu ahtapotun bütün fitnesini boşa çıkarabilmişti. Haberi

kime nakletmişti? Doğrudan doğruya Rasülullah'a.

Peygamber ordusunun saflarında hangi bilinç, bundan daha derin bir bilinçtir? Genç bir delikanlı olan Zeyd İbn Erkâm'ın hareket bilinci; Abdullah İbn Ubey'i dinlerken, onun içinde onları tamamıyla konuşmasını sağlamak için susabilecek derecede gelişmişti. Duyduklarını aktarmak için sadece doğrudan doğruya Yüce Komutan'a (s.a) gidecek kadar şuurlu, bu konuyu Rasülullah'tan başka hiç bir kimseye anlatmayacak kadar hareket bilincine sahipti. Gençlerimiz, delikanlılarımız, hatta yöneticilerimizin bu yüce hareket bilincinin seviyesinde olmasını ne kadar da temenni ediyoruz.

Henüz büluğa ermemiş veya büluğ çağlarında olan bu müslüman delikanlı, bu olguların hepsini idrak etmiş ve fitneyi kundağında bastırıp, bütün tafsilatları Rasülullah'a (s.a) nakletmiştir. Bu, onun davasına ve hareketine ne kadar bağlı olduğunu gösterir. Bu olaydan anlaşılması gereken şey; hareket içerisinde her kardeşin, davasına ve hareketine bağlı ve tutkun olması ve duyduğu bütün fitne taşıyan yaralayıcı ve eleştirici sözleri, safların yıkılmasına ve bozulmasına yönelik faaliyetleri, iyi niyetle ve düzeltmek kasdıyla safları fitneye vermeden, doğrudan doğruya yönetici kadroya nakletmesidir.

Söz konusu olay, müslüman gençlerimizin hareket bilinci için bu genç delikanlıdan aldıkları yüce bir derstir. Bu meyanda dikkat edilmesi gereken üçüncü nokta ise, münafıklar blokunun Zeyd İbn Erkâm gibi bir delikanlıya önem vermeyip, bütün planlarını ve içlerindeki her şeyi onun önünde konuşmakta bir sakınca görmemeleridir.

5- Bu gibi durumlarda yönetici kadro nasıl davranmalıdır? Verilmekte olan ders, hem yöneticileri hem de yönetilenleri kapsamaktadır. Sorumlular olarak bu yönteme uymaya çok ihtiyacımız var. Rasülullah (s.a) duyduklarını kabullenip, onunla harekete geçmeden önce üç ihtimal ortaya koymuştur.

Birinci ihtimal: Sözü nakleden kişinin artniyetli veya nefsiyle hareket eden bir kişi olması. (Ey delikanlı! Belki de ona kızdığın için böyle söylüyorsundur? "Hayır. Vallahi, kesinlikle böyle söylediğini duydum" dedi.) Abdullah İbn Ubey'in münafıkların başı, nifakın en belirgin örneği olmasına rağmen, Rasülullah (s.a) onun hakkında söylenilen sözü doğrudan doğruya kabul etmemiş, haberi getiren kişinin doğruluğundan emin ol-

Birinci ihtimal: Sözü nakleden kişinin artniyetli veya n ef siyle hareket eden bir kişi olması. (Ey delikanlı! Belki de ona kızdığm için böyle söylüyorsundur? “Hayır. Vallahi, kesinlikle böyle söylediğini duydum” dedi.) Abdullah İbn Ubey'in müna- fiklann başı, nifakm en belirgin örneği olmasına rağmen, Rasü lullah (s.a) onun hakkında söylenilen sözü doğrudan doğruya kabul etmemiş, haberi getiren kişinin doğruluğundan emin ol-

mak, onun bir artniyeti, menfaati veya söz konusu kişiye karşı nefsi bir davranışı olmadığından emin olmak istemiştir. Yöneticilerin hemen hüküm vermesi, söylenilenleri, bu sözlerin sebeblerini tam olarak araştırmadan tasdik etmesi, müslüman cemaâti daha büyük hatalara düşürebilir. Art niyetli, kin sahibi ve kızgın bir kişinin naklettiklerini, henüz İslâm saflarında bulunan herhangi bir insanın aleyhinde söylenenleri hemen kabul etmek, netice itibarıyla cemaâti sarsabilir.

İkinci ihtimal: Sözü nakleden kişinin yanlış nakletmesidir. (Belki yanlış duymuşsundur.) Sözün yanlış olarak nakledilme ihtimali uzak tutulmamalıdır. Söze bazı şeylerin eklenmesi veya çıkarılması manayı tamamiyle değiştirebilir. Tehlikenin büyük boyutlara ulaşmasına sebeb olabilir. Netice olarak da sözü söyleyen kişi aslı olmayan bir şeyle itham etmiş olur.

Ateşli ve heyecanlı müslüman gençlerin, kardeşleri ve sorumluları aleyhinde söylemiş oldukları hatalı şeyleri veya müslüman bir gencin yöneticilerle ilgili bir olayı hatalı ve saptırılmış bir şekilde naklettiğini çok duyuyorduk. Heyecanla olayı anlatan kardeşin sözleri bittikten sonra kendisine soruluyordu: Bu söylediklerinden eminmisin? Bu haber sana bu şekilde mi nakledildi? Bu sorular karşısında duraklıyor, sonra ilk söylediklerini düzeltmek suretiyle yeniden cevap veriyor, emin olduğu ve şüpheli olduğu şeyleri belirtiyordu.

Yanlış duymak da dikkat edilmesi gereken ana ihtimallerden biridir. Üzerindeki şüphe ve ithamlar ne kadar çok olursa olsun, böyle bir kardeş hakkında şikayetini dile getiren kardeşimizi dinlerken bu durumlara çok dikkat etmeliyiz.

Üçüncü ihtimal: Sözü ve kasdı yanlış anlama ihtimalidir. (Belki de sözünü yanlış anlamışsındır? "Hayır, Ey Allah'ın Elçisi. Vallahi onun kesinlikle böyle söylediğini duydum" dedi) İslâm saflarında sözün kasdından daha değişik bir biçimde anlaşılması çok sık meydana gelen ihtimallerden biridir. Netice olarak da, tek taraflı olarak yanlış anlama veya yanlış anlaşılma krizin büyümesine sebep olur. Bu yanlış anlayışın ışığı altında hüküm ortaya konulunca, İslâm safları gerçek olmayan bu evhamlar neticesinde sarsıntıya uğrar. Bütün bunlar, sözleri gerçek manalarıyla aktarmanın değil; belirli kelimelerin yanlış tefsir edilip, yanlış anlaşılması neticesinde ortaya çıkmaktadır.

olarak da, tek taraflı olarak yanlış anlama veya yanlış anlaşıl ma krizin büyümesine sebep olur. Bu yanhş anlayışın ışığı al- tmda hüküm ortaya konulunca, İslâm saflan gerçek olm ayan bu evhamlar neticesinde sarsmtıya uğrar. Bütün bunlar, sözleri gerçek manalarıyla aktarmanın değil; belirli kelimelerin yanhş tefsir edilip, yanhş anlaşılması neticesinde ortaya çıkmaktadır.

Aslında yapılması gereken şey: İslâm saflarının bireyleri arasında tam bir güven sağlanması, kardeşlerden herhangi birinin görüş veya anlayışını aktarırken kardeşlerine karşı sadakatli olması ve sözleri üzerine yemin etmesidir. Söylenilen bir sözün yanlış anlaşılması veya olumsuzluktan ve bölücülükten uzak olumlu bir tenkidin yanlış tefsir edilmesi neticesinde çok seçkin olan kardeşlerimizin arasında bile büyük uçurumlar ve derin ihtilaflar meydana geldiğine çok tanık olmuşuzdur. Araştırma konusunda, Peygamberimizin yöntemi karşımızdadır. Bunun cemaâtteki araştırma ve emniyet organlarına ders olması gerekir. Araştırma ve soruşturma esnasında zihnimiz ne kadar zorlanırsa zorlansın, ihtimaller şu üç sahanın dışına çıkmamalıdır: Artniyetli olarak yapılan nakil, hatalı yapılan nakil ve yanlış anlama. Sözü nakleden kişi ne kadar sâdık ve kendisinden söz nakledilen kişi ne kadar töhmet altında olursa olsun, söylenilen söz hakkında araştırma yapmadan cemaât yöneticilerinin hüküm beyan etmeye hakları yoktur. Bu yapıldığı takdirde, Peygamberimizin yöntemi çiğnenmiş olur. Yönetici kadro güven ve birleşme odağı, bir emniyet tıpası olacağı yerde, güvenin yitirilmesi ve cemaatin sarsılmasına alet olur. Nifak ancak, soruşturma ve hüküm vermede Peygamber yönteminden uzaklaşıldığı takdirde, hareket etme ve kötü sonuçlar elde etme imkanı bulur.

6- Soruşturma ve araştırmadan sonra ne oldu? Hasımın müdafasını dinlemeye sıra geldi. Abdullah İbn Ubey gelip Allah'ın adına yemin ederek, öyle söylemediğini belirtti. Durum yeniden kritikleşti. İbn Ubey'in yemininden sonra, ashabtan en seçkin kişilerin yalancı veya doğru sözlü olup olmamaları söz konusu oldu. İbn Ubey'i iyi tanıyanlar, sahabinin sözünde şüphe olduğunu dahi düşünmemişlerdi. Ömer İbn Hattab (r.a) hemen atılarak: "Ey Allah'ın elçisi, Abbad İbn Bişr'e emret hemen onu öldürsün" dedi. Hz. Ömer'in (r.a) bu sözü önünde biraz durmamız gerekiyor. Bilindiği gibi, Faruk (r.a), münafıkların bu türlü şüphe ve inhirafları karşısındaki bütün tavırlarında, bu münafıkları öldürmek için izin taleb ederdi ve onun şu kelimesi meşhur olmuştur: "Ey Allah'ın elçisi! Bırakta şunun boynunu vurayım. Bu adam münafıklaştı" Fakat şu anda çok değişik bir durumla karşı karşıyayız. Burada Hz.Ömer, münafığı kendisinin değil, başkasının öldürmesini istemektedir. Mevzuyu biraz araştırıp, sebeblerini soruşturmada biraz derine inecek olursak,

gerekiyor. Bilindiği gibi, Faruk (r.a), münafıkların bu türlü şüphe ve inhirafları karşısındaki bütün tavırlarında, bu münafiklan öldürmek için izin taleb ederdi ve onun şu kelimesi meşhur olmuştur: “Ey Allah'ın elçisi! Bırakta şunun boynunu vurayım. Bu adam münafıklaştı” F aka ^ u anda çok değişik bir durumla karşı karşıyayız. Burada Hz.Ömer, münafığı kendisi nin değil, başkasınm öldürmesini istemektedir. Mevzuyu biraz araştınp, sebeblerini soruşturmada biraz derine inecek olursak.

karşımıza eşine az rastlanan bir gerçek ortaya çıkacaktır. Bu gerçek, onun her zamanki tutumunu değiştirmeye sebeb olmuştur. Münakaşa Hz. Ömer'in ücretli işçisi Cahcâh El-Gıfâri ile, Hazrec'in müttefiki Sinan El-Cehnî arasında idi. Eğer, Ömer (r.a) İbn Ubey'i bizzat kendisinin öldürmesini Rasülullah'tan (s.a) isteseydi, durumda şüphe söz konusu olacak, insanlar Hazrec'li Abdullah İbn Ubey'i, kendisinin ve ücretli işçinin intikamını almak için öldürdüğünü sanacaklardı. Hz. Ömer (r.a) dinine olan tutkunluğu ile, nefsine olan meylinin birbirine karıştırılmaması için, münafıkların başını öldürme konusundaki sonsuz rağbetini aşarak, Rasülullah'a (s.a) ibn Ubey'i öldürmek için Hazrec efendilerinden birini göstermiştir. Bu konuyla ilgili ikinci bir nokta da Abdullah İbn Ubey'in bu sözü söylemediği üzerine yemin etmesidir. Onun bu şekilde yalan yeminler etmeye yeltenmesi, İslâm safları içerisinde sermayesinin tamamen tükendiği anlamına gelmektedir. Eğer kendisiyle beraber olan münafıklar zümresinin dışında bazı kimselerin kendisini destekleyip koruyacaklarından emin olsaydı, sözünün üzerinde ısrarla durur ve Uhud harbinde yaptığı gibi, ordunun çoğunluğunu oluşturan milletinin nefislerinde cahiliye duygularını harekete geçirerek, yeni bir bölücülük hareketinin önderliğini yapardı.

Abdullah İbn Ubey bu şartlar altında ve bu derece çirkin bir davranışla bir tek kişiye dahi tesir etmekten aciz olduğunu çok iyi biliyordu. Kendisi hakkındaki suçlama sabit görülürse sonucun ölüm olduğunu anlamıştı. Böyle bir durumda, hiç kimse kendisinin intikamını almaya yeltenmezdi. Onun için, durumunu yeniden telafi etmek ve haberi yalanlamak suretiyle boynunu uçurulmaktan muhafaza etmesi gerekiyordu. Kendisi ve onunla beraber olan münafıklar zümresi, müslümanlar için çok zayıf insanlardı. Fakat, burada Ömer'in (r.a) görüşünden başka bir görüş daha mulahaza etmekteyiz. Rasülullah'ın (s.a) *"Hayır, sonra halk, Muhammed ashabını öldürmeye başladı, diye dedi-kodu eder"* cevabıyla İbn Ubey'in öldürülmesi fikrini reddettikten sonra, bu görüş daha da kuvvet kazanmıştı.

Bu görüş, söylemiş olduğu sözde Abdullah İbn Ubey'i özürlü göstermekteydi. Rasülullah'a (s.a) onu hoş görmelerini veya en azından onun hakkındaki ölüm cezasını hafifletmeyi öneriyordu. Bu görüşün Medine liderlerinden iki liderin(ki bunlar Evs'in efendisi Useyd İbn Hudayr (Sa'd İbn Muâz (r.a) Hendek

(s.a) *"Hayır, sonra halk, Muhammed ashabını öldürmeye başladı, diye dedi-kodu eder"* cevabıyla îbn Ubey'in öldürülmesi fikrini red dettikten sonra, bu görüş daha da kuvvet kazanmıştı.

Bu görüş, söylemiş olduğu sözde Abdullah İbn Ubey'i özürlü göstermekteydi. Rasülullah'a (s.a) onu hoş görmelerini veya en azmdan onun baklandaki ölüm cezasım hafifletmeyi öneriyor du. Bu görüşün Medine bderlerinden iki liderin(ki bu n la r Evs'in efendisi Useyd İbn Hudayr (Sa'd İbn Muâz (r.a) Hendek

gazasında şehid olmuştu.) ve Hazrec'in efendisi Sa'd İbn Ubade'dir.)[1] görüşleri olduğunu öğrenmekteyiz. Rasülullah her ikisine de ayrı ayrı durumu bildirmiş ve ikisinin de konu hakkındaki cevapları aynı olmuştur. Useyd İbn Hudayr: "...Eğer istersen sen onu çıkarırsın Yâ Rasülallah. Sen izzet sahibisin, o ise zelildir. Yâ Rasülullah! Sen onu hoş gör. Allah seni bize gönderdiği zaman, milleti onu lider yapmak için tac hazırlıyorlardı ve o kendisinin bu mülkünü senin selbettiğin fikrinde olduğu için böyle davranmaktadır." dedi. Sa'd İbn Ubade'nin cevabıda: "..Eğer istersen sen onu çıkarırsın yâ Rasülallah! Sen izzetlisin. O ise zelildir. Ey Allah'ın Elçisi! Sen onun kusuruna bakma. Onu hoş gör. Allah seni bize gönderdiği zaman, kavmi lider yapmak için ona tac hazırlıyordu. Tacın bitmesi için sadece Yahudi Yuşa'nın yanında bir parça kalmıştı. Fakat sen gelince onun otoritesini elinden aldın." şeklinde idi. Bu görüşe sahip olan bazı kişiler, Abdullah İbn Ubey'in yemin etmesinden sonra onu doğrulamaya, mümin bir delikanlı olan Zeyd İbn Erkâm'ı yalanlamaya başladılar. El-Mûbar Kefuri, Buhari'den rivayetinde şunları zikretmektedir: "İbn Ubey, Zeyd İbn Erkâm'ın, haberi bildirdiğini öğrenince, hemen Rasülullah'a (s.a) gelerek öyle söylemediği ve o şekilde konuşmadığını bildirerek yemin etmiştir. O sırada Rasülullah'ın yanında olan Ensâr'dan bazı kişiler: "Yâ Rasülallah! Belki de delikanlı onun böyle söylediği evhamına kapılmış ve adamın sözünü kavrayamamıştır." dediler.[2]" Burada İslâm safları içerisinde bir grubun, durumu değiştirebilecek nitelikte bir tutum içerisine girdiklerini görmekteyiz. Fakat aynı zamanda, İslâm safları içerisinde Abdullah İbn Ubey'in ulaşabildiği en son noktanın, otoriteye olan rağbeti yüzünden sözüne gerekçe gösteren kişileri veya kendisini doğrulayıp, sözüne başka şahid olmayan genç delikanlıyı yalanlayacak kişileri bulabilmesi olduğunu da müşahede etmekteyiz. Bununla beraber, biz bu tavrın, İslâm saflarındaki kuvvet ve bütünlük hakkındaki kanaatin artışını gösterdiğini kabul ediyoruz. İslâm safları içerisindeki bazı müminlerin bu genç deli-

(1) El'Makrizi'ye göre: Râsûlullah (s.a.v) Sa'd İbn-i Ubade'ye durumu bildirmiştir. İbn-i Hişâm'a görede Useyd İbn-i Hudayr'a bildirmiştir. Durumun kritikliği ve Râsûlullah'ın (s.a.v) Ensar liderlerinin bu durum hakkındaki görüşlerini öğrenmek arzusu önüne alındığında görüşmenin her ikisiyle yapıldığı muhtemeldir.

(2) İbn-i Hişâm. c.3. s.184.

yoruz. İslâm saflan içerisindeki bazı müminlerin bu genç deli-

(DEl'Makrizi'ye göre; Rasülullah (s.a.v) Sa'd İbn-i Ubade'ye durum u bildirmiştir, tbn-i Hişâm'a görede Useyd tbn-i Hudayr'a bildirm iştir. Durumun kritikliği ve Râsûlullah'm (s.a.v) Ensar liderlerinin bu durum hakkındaki görüşlerim öğrenmek arzusu önüne abndığm da görüşmenin her ikisiyle yapıldığı muhtemeldir.

12) tbn-i Hişâm. c.3. s.l84.

kanlıya, münafıkların büyük liderlerinden olan İbn Ubeyden daha çok güven göstermeleri, nifak ve münafıkların bütün çıplaklıklarıyla ortaya çıktığını gösteren bir delildir. İslâm saflarından bazı kişilerin bu delikanlının sözleri kavrayamamasından şüphe etmelerinde bir ihtilaf yoktur. Fakat bu durum bile, İslâm saflarının bütünleşip yüksek bir seviyeye geldiğini, güvenin arttığını ve şüpheli şahısların ortaya çıktığını gösterir.

7- Rasülullah'ın (s.a) Ömer'e (r.a) verdiği cevap üzerinde de durmalıyız. *"Hayır, sonra halk, Muhammed ashabını öldürmeye başladı, diye dedi-kodu eder."* İslâmi terimlere göre bu cevabı en yakın anlamıyla Şerî Siyaset diye isimlendirebiliriz. İslâm saflarındaki insanların bu manayı anlamaya ne kadar da ihtiyaçları var!

İslâm safları içerisindeki heyecanlı gençler, yönetici kadronun kural dışı ve karşı pozisyonda olan kişilere karşı gütmüş olduğu yumuşak ve hikmetli davranışı içeren politikayı, çoğu zaman, şiddetle kınamaktadırlar. Özellikle merkezde veya cemiyetteki çoğunluğun, bu gibi kişilerin görüşlerini kınadığı zamanlarda. Bu durumda yönetici kadro iki ateş arasında kalmaktadır: Yönetici kadronun gevşek davrandığından şikayetçi olan heyecanlıların ateşi ile, cemaat aleyhine planlar yaparak, tuzaklarına düşürmek için uygun bir fırsatı bekleyen içerdeki düşmanların ateşi arasında. Durum böyle olunca ne içerdeki gençler yönetici kadroyu mazur görmekte, ne de dışardaki düşmanlar merhamet etmektedirler. Biz, müslüman cemaat için, Abdullah İbn Ubey'in tutumu kadar tehlikeli, düşmanca bir tutum tasavvur edemiyoruz. İbn Ubey sadece aziz olanın, zelil olanı çıkaracağı hususundaki kanaatiyle -ki, bu sözle kendini ve Rasülullah'ı (s.a) kasdetmiştir- boynundan İslâm halkasını çıkarıp, halis bir kafir olmuştur ve hükmü ölümdür. Fakat görünüşte o islâm saflarında idi. Müslümanlarla kafirlerin arasında propaganda savaşının en şiddetli olduğu bu dönemde onu öldürmeye kalkışmak, kafirlere müslümanları teşhir etmeleri için büyük bir fırsat verecek, diğer insanlar karşısında müslümanların iyi şöhreti karalanacaktı. Gerçekte, Rasülullah (s.a) bu merhalede İbn Ubey'in tesirinden korkmuyordu. Görünüşte İbn Ubey'in suçlu olduğu henüz kanıtlanmamıştı ve o bu sözü söylemediğine dair yemin etmişti. Buna rağmen İslâm safları içerisinde tek kişinin bile onun sözünü kabul ettiğine veya doğruladığına rastlamıyoruz. Onun lehine olarak en fazla istenen

anlann iyi şöhreti karalanacaktı. Gerçekte, Rasülullah (s.a) bu merhalede İbn Ubey'in tesirinden korkmuyordu. Görünüşte İbn Ubey'in suçlu, olduğu henüz kamtlanmamıştı ve o bu sözü söylem e^ğine dair yemin etmişti. Buna rağmen İslâm sa fla n içerisinde tek kiginin bile onun sözünü kabul ettiğine veya doğ ruladığına rastlamıyoruz. Onun lehine olarak en fazla istenen

şey, milleti arasındaki mevkisini kaybetmiş olduğu için kendisine merhamet edilmesi ve Zeyd'in nakletmiş olduğu sözü yanlış değerlendirmesi durumu idi. Zahire bakılacak olursa, onun sözünü kabullenip susanlar, birkaç kişiden oluşan münafıklar zümresi idi. Bütün bunları üstünde durarak belirtmemizden maksat; Rasülullah'ın (s.a) İbn Ubey'in öldürülmesini reddedişinin sebebinin İslâm safları içinde bir kargaşalıktan korktuğundan dolayı olmamasıdır. Rasülullah'ın bu tavrı, durumun İslâm safları içerisinde meydana getireceği tesirden korktuğu için değil, sadece, tarafsızlar karşısında düşmana İslâm cemaatini kötüleme fırsatı vermemek için takınılan siyasi bir tavırdı: (Hayır, sonra halk, Muhammed ashabını öldürmeye başladı, diye dedikodu eder)

İslâm safları içerisinde çoğu kez yöneticilere, bozgunculara karşı sustuğu veya saflar içerisindeki bazı sapmalara sabırlı davrandığı gerekçesiyle, açık bir şekilde ithamlar yönetilmektedir. Halbuki müslüman cemaatin geçmekte olduğu dönem içerisinde iç ve dış şartlar, bazı hükümlerin ertelenmesini ve bazı davranışların durdurulmasını gerektirmektedir. Umulurki, İslâm davetçileri bu olay çerçevesinde kendi iç yapılarını ve düşmanın davranışlarını çok iyi değerlendirirler. Rasülullah (s.a) kendisine yöneltilen küfürlerin ve kışkırtmaların doğru olduğunu nazil olan ayetle kesin olarak öğrenmesine rağmen ölümü hakeden kimseyi öldürtmemiştir. Bunun sebebi ise, müslüman cemaatin şöhretine leke sürmemek ve düşmanların böyle bir fırsatı değerlendirmek suretiyle propaganda yapmalarını önlemek gibi siyasi bir karar almasındandır.

İçeride kendi gençleriyle, dışarıda da hasımlarıyla olan davranışlarında yöneticilere tam bir hürriyet vermeye ihtiyacımız var. Onlar karşı karşıya kaldıkları şartları bizden daha iyi bilmektedirler. Bizim de, Ömer'in (r.a), İbn Ubey'in kellesini istemesi veya Sa'd ve Useyd'in (r.a), İbn Übey'e merhamet edilmesini istemeleri gibi, kendi görüşümüzü belirtmeye hakkımız vardır. Fakat yönetici kadroyu kendi görüşümüzü uygulamaya zorlamaya ve uygulamaya koyduğu bir karara karşı onu itham etmeye hakkımız yoktur. Bununla beraber İslamî hareketin yönetici kadrosunun, davranışlarında basiretli hareket etmelerini sağlayacak kadar ilmi potansiyele sahip kimseler olduğunu unutmamamız gerekir.

İşaret edeceğim mühim bir nokta da, hareket ve devlet yö-

görüşümüzü belirtmeye hakkımız vardır. Fakat yönetici kadroyu kendi görüşümüzü uygulamaya zorlamaya ve uygulamaya koyduğu bir karara karşı onu itham etm^e hakkımız yoktur. Bununla beraber İslâmî hareketin yö netici kadrosunun, dkvranışlannda basiretli hareket etmelerini sağlayacak kadar ilmi potansiyele sahip kimseler olduğunu unutmamamız gerekir.

İşaret edeceğim mühim bir nokta da, hareket ve devlet yö-

neticilerinin salahiyetleri konusudur. Devlet yöneticileri fertler üzerinde ölüm, hapis ve sürgün gibi şerî hükümleri tenfiz etmeye kadirdir. Aynı şekilde çoğu zaman hasımlarına karşı koyabilme gücüne de sahiptir. Bununla beraber hükümlerin uygulanmasında duraklamasını gerektiren ve kendisini bu yönde etkileyen bazı siyasi şartları gözetmek zorunda kalabilir. Devlet için söz konusu durum geçerli olduğuna göre, hareketin yöneticilerinin daha yetersiz kalmaları gayet normaldir. Hareket daima diğer devletlerin kanun ve örfleriyle bağlantılı olan zor şartlara mahkumdur.

Rasülullah'ın (s.a) Mekke'de eziyet ve işkenceler karşısında sarsılan veya dininden dönenlere karşı bir uygulamada bulunmadığını görüyoruz. Çünkü onun bu devlet içerisinde bir otoritesi söz konusu değildi. Medine'de ise otorite sahibi ve en yüksek hüküm makamı olduğu için, hükümleri tenfiz ettiği ve hâd cezalarını uyguladığını görüyoruz. Mürted olarak Medine'den kaçıp, Rasülullah'ın (s.a) elinin uzanamadığı diğer otoritelere sığınanlara karşı ise, haklarındaki cezanın tenfizi için gücü yeten zaman gelinceye kadar, hükmü ertelediğini görmekteyiz.

8- Burada, Rasülullah'a (s.a) "Ey Allah'ın elçisi, sen onun kusuruna bakma. Onu hoş gör. Allah seni bize gönderdiği zaman, kavmi lider yapmak için ona tac hazırlamaktaydılar. Tacın bitmesi için sadece Yahudi Yuşâ'nın yanında bir parça kalmıştı. Fakat sen gelince onun otoritesini elinden aldın." diyen Ensâr'ın iki liderinin tavırlarına işaret etmek gerekir. Bu söz, zahirde İbn Ubey'e merhamet edilmesinin istendiğini belirtse bile, gerçekte onun bu tutumuna sebeb olan nefsi etkenleri bütün çirkinliğiyle ortaya koymaktadır.

İbn Ubey'in lider olma sevgisi, onu bu tutumuna sürüklemiştir. Rasülullah'ın (s.a) doğruluğuna dair gördüğü açık delil ve ayetlere rağmen, otoritesini kaybetmenin verdiği nefsi etki onu Rasülullah'a (s.a) karşı savaşan bir pozisyona düşürmüştür. Bu korkunç hastalık islâm safları içerisindeki en tehlikeli hastalıktır. Liderlik ve otoriteye ulaşmak için çekişme hastalığı... Bu hastalık çoğu kez müslüman cemaatin yıkılmasına veya en az ihtimalle safların bölünmesine sebeb olmaktadır. Cahiliye toplumu ile bizim aramızdaki fark şudur: Cahiliye toplumuna mensub olanlar siyasi veya demokratik af ve kanunlara göre aralarında hükmetmektedirler. Bu örf ve kanunlara karşı çıktıkları zaman da kendi koymuş oldukları kanun ve prensiplere

otoriteye ulaşmak için çekişme hastalı ğı Bu hastalık çoğu kez müslüman cemaatin yıkılmasma veya
en az ihtimalle saflarm bölünmesine sebeb olmaktadır. Cahihye toplumu ile bizim aramızdaki fark şudur: Cahiliye toplumuna mensub olanlar siyasi veya demokratik a f ve kanunlara göre aralarında hükmetmektedirler. Bu ör f ve kanunlara karşı çık- t ıklan zaman da kendi koymuş olduklan kanım ve prensiplere

karşı çıkmış olurlar. Müslümanlara gelince, cemaate bağlı kalmak dinin kendisidir. Emir'in sözünü dinleyip itaât etmek farzlardan biridir. Şerî hakimin hükmünü kabul etmek biatin içindedir ve kim vermiş olduğu sözden dönerse, kendi aleyhine dönmüş olur. Hoşa giden veya gitmeyen işlerde dinleyip, itaat etmek islâm'ın ilk prensiplerinden biridir. Allah'ın Kitabı'yla hükmettiği sürece, müslümanların emiri, başı simsiyah bir üzüm tanesi gibi olan Habeşistanlı bir köle dahi olsa, dinlemek ve itaat etmek islâm'ın ilk prensiplerinden biridir.

Bu tavırla ilgili olarak cemaate karşı çıkanların arkasına gizlendikleri ince örtüye de işaret ediyoruz. Bu örtü, cemaat menfaatinin kendisidir. Cemaat saflarında temyiz girişimi ve gençler arasında adaletin kaybedilmesidir. Tabiki sonradan, cemaatine karşı olan bu kişinin içindeki nefsi istekleri ortaya çıkmaktadır. Bu da o kişinin hassas bir mevkiyi kaybetmesi ve belirli bir seçimde kazanamamasından kaynaklanmaktadır. Bütün bunlar, onu gücü yettiği kadar cemaati teşhir edip, yaralamak ve yıkmak doğrultusunda çalışmaya itmiştir. Fakat aynı kişinin kendisine bir mevki verildiği veya bir otorite teslim aldığı zaman birdenbire, cemaati ve yöneticileri savunur duruma geldiğini ve cemaatin çıkarına karşı duyduğu büyük kıskançlığının gittiğini görürüz.

İslâmi harekete karşı alınan tavırların çoğu, liderlik ve mevki sevgisinden kaynaklanmaktadır. Bazı zaman bu tavırların tedavi edilmesi mümkündür. Bazı zamanlarda ise tedavileri çok güç, hatta imkansız olabilir. İşin başlarında liderlik ve mevki isteğine karşı ılımlı davranılabilir ve bazı cüzi durumlarda kolaylık gösterilebilir, fakat kişinin bu ılımlı tavırları kullanma yoluna gitmesi, hak etmediği ve ehli olmadığı halde, herkesin kendi emri altında olmasını istemesi karşısında sessiz kalınamaz. Bu tip insanlara karşı ılımlı davranmak ve isteklerini kabul etmek doğru değildir. İslâm'a karşı olanların çoğu kendi liderlik ve menfaatlerinin elden gitmesi korkusuyla karşı olmuşlardır. Buna en açık misal, Ebu Cehil'in, İslâm'a ve İslâm'ın Elçisi'ne karşı olan tutumudur. (Biz ve Abdu Menâf oğulları şeref konusunda yarış içerisindeydik, onlar yedirdi biz de yedirdik, onlar içirdi biz de içirdik, dizdize gidiyorduk, üzerlerine bahis oynanan iki yarış atı gibiydik ki onlar *"Bizim aramızda kendisine gökyüzünden vahiy gelen bir Peygamber vardır"* dediler.)

İslâmi hareket bilinçlidir. Bu durumlara karşı en uygun ve

gitmesi korkusuyla karşı olmuş lardır, Buna en açık misal, Ebu Cehil'in, İslâm'a ve İslâm'm El- çisi'ne karşı olan tutumudur. (Biz ve Abdu Menâf oğullan şeref konusunda yanş içerisindeydik, onlar yedirdi biz de yedirdik, onlar içirdi biz de içirdik, dizdize gidiyorduk, üzerlerine bahis
oynanan iki yanş atı gibiydik ki onlar *"Bizim aramızda kendi- sinefbi^füzünden vahiy gelen bir Peygamber vardır"* dediler.)

b l â ^ hareket bilinçlidir. Bu durumlara karşı en uygun ve

olumlu tavırları takınır. Bu şekilde olan bazı kişileri idare etmekte ve onlara İslâm'daki makamlarının korunmuş olduğunu hissettirmekte veya dava ve cemaate tehlikeli görüldükleri zaman onlara karşı kesin tavır koymakta hiçbir beis yoktur.

9- İslâm topraklarında babasının otoritesinin bitirilmesinde büyük rolü olan yüce müslüman Abdullah İbn Abdullah İbn Ubey'in tavrı bizlere çok değerli şeyleri öğretmektedir. Bu tavır iki yüce davranışla belirtilebilir:

Birinci Davranış: Zeyd'in, babası hakkında söylemiş olduğu sözler, vahiy yoluyla doğrulandıktan sonra Abdullah, Medine'nin kapısında durarak kılıcını çekmişti. Babası İbn Ubey, Medine'ye girmek için yanına geldiğinde, ona: "Allah'ın adına yemin ederim ki, Rasülullah (s.a) sana izin vermediği müddetçe buradan bir adım ileriye geçemezsin. Şüphesizki o aziz, sen ise zelilsin" demiş, Rasülullah gelip de kendisine müsade ettikten sonra, onun geçmesine izin vermişti.[1] Bir yandan, böyle bir davranış Abdullah'tan başka birinden beklenemezdi. Diğer bir yandan ise, Abdullah'tan başka kimse bu şekilde davranamazdı. Abdullah'tan başka birinden beklenemezdi; çünkü, bütün Hazrec hatta bütün Ensâr Abdullah'ın babasını ne kadar saydığını biliyorlardı. Müslümanlardan herhangi biri böyle bir tavır takınmaya yeltenseydi, babasının zilletine hiçbir zaman razı olmayan Abdullah'ın kılıcından her an için korku içinde olacaktı. Böyle bir durumda, münafıkların başının zelil olduğunu itiraf etmeden, büyük bir fitneye sebeb olabilirdi. Diğer bir yandan Abdullah'tan başka kimse bu şekilde davranamazdı; çünkü, babasına tabi olan münafıkların saldırısından çekinmeyen tek kişi o idi. Oğlun, babasının boynuna kılıcını dayadığını gören hiç bir münafık oğuldan intikam almaya cüret edemezdi. Çünkü, babasının işlerini kollayan, onun menfaatini en çok düşünen kişi o idi. Hiç kimse babasının menfaatine oğlundan daha düşkün olamazdı. Abdullah'ın (r.a) bu tutumu, ebediyete kadar tarihin muhafaza edeceği, eşine ender rastlanan tutumlardan biridir. Abdullah'ın (r.a), babası Abdullah İbn Ubey'i küçük düşürdüğünü, hatta Rasülullah (s.a) izin vermeden onun Medine'ye girişini bile engellediğini gören münafıkların bütün emelleri suya düşmüştür.

(1) Er'Rahik El'Mahtum

tutumlardan biridir. Abdullah'ın (r.a), babası Abdullah İbn Ubey'i küçük düşürdüğü nü, hatta Rasülullah (s.a) izin vermeden onun Medine'ye girişi ni bile engellediğini gören m ünafiklann bütün emelleri suya düşmüştür.

(1) E r 'Râhik El'Mâhtum

İkinci Davranış: Rasülullah'a (s.a) gelip ona: "Yâ Rasülallah! Eğer babam hakkında duydukların için onu öldürmeyi istiyorsan, bu işi yapmak için beni görevlendir. Allah'ın adına yemin ederimki, şu oturduğun yerden kalkmadan onun başını sana getiririm. Hazrec kabilesi benim kadar babasına iyi davranan ve ona karşı iyi olan bir insan daha görmemiştir. Ve ben Yâ Rasülallah! Benden başka birine babamı öldürmesini emretmenden çekiniyorum. Eğer böyle yapacak olursan, babamın katilinin gözlerimin önünde, insanlar arasında gezip dolaşması nefsime ağır gelir. Sonra onu öldürür ve bu hata ile cehenneme girmeye mahkum olurum. Senin affın daha faziletli ve minnetin daha yücedir" dediği zamanki davranışıdır. Rasülullah (s.a) kendisine cevaben: "Ne onu öldürmek istedim, ne de böyle bir şeyi emrettim. O aramızda bulunduğu müddetçe kendisine iyi davranmaya devam edeceğiz" dedi. Bunun üzerine Abdullah: "Yâ Rasülallah! Şu gördüğün topluluk babamı kendilerine lider yapmak için, tac giydirmeye hazırlanıyorlardı. Bu sırada Allah bizlere, seni gönderdi. Seni yücelttik ve onu indirdik. Şu anda da onunla bulunan bazı kişiler Allah'ın kendisinden almış olduğu bazı şeyleri ona hatırlatarak, bu hale düşmesine sebeb olmaktadırlar" dedi.

Öyleyse, nifâk tarihinde bazı olayların, dönüm noktalarını teşkil ettiğini söylemeye hakkımız vardır. Özellikle bu olay diğer bütün olaylardan etki itibarıyla daha kuvvetli ve önceliklidir. Öyle ki, halis bir mümin olan Abdullah (r.a) Rasülullah'ın iki dudağının bir hareketiyle veya bir imasıyla -Rasülullah imâ ile ölüm emretmez- babasının kellesini uçurmaya hazırdır. Böyle bir emir, münafıkların lideri Abdullah İbn Ubey'in tarihe karışmasına sebeb olacaktır. Abdullah'ın (r.a) sözlerini duyduğumuz zaman onun bu sözleri, uygulamak için söylediğinden zerre kadar şüphe etmiyoruz. Abdullah'ın Medine kapısında durup, üstüne basa basa babasının zelil, Muhammed'in ise aziz olduğunu belirtmesi, Rasülullah (s.a) izin vermeden babasını Medine'ye sokmaması, bunun en büyük delilidir.

İşte insan kişiliğinin yüceliği, özellikle de oğul olan Abdullah'ın kişiliğindeki yücelik, kendisinin zaafları ve eksik noktaları hakkında konuşurken apaçık ortaya çıkmaktadır. Çünkü o, babasını başka bir kişinin öldürmesi halinde, cahiliye duygularının kafasını karıştıracağını açıkça ilân etmektedir. Bu durumda soğukkanlılığını yitirebilir ve bir müslüman kardeşini

vermeden babasmı Me dine'ye sokmaması, bunun en büyük delilidir.

İşte insan kişiliğinin yüceliği, özellikle de oğul olan Abdul lah'm kişiliğindeki yücelik, kendisinin zaafları ve eksik nokta lan hakkında konuşurken apaçık ortaya çıkmaktadır. Çünkü o, babasım başka bir Ûşinin öldürmesi halinde, cahiliye duygula- nnm kafasuu kanştıracağmı açıkça ilân etmektedir. Bu du rumda soğukkanlılığını yitirebilir ve bir müslümân kardeşini

öldürerek cehennem kapısını kendisi için aralayabilirdi.

Öyleyse bir müslüman tamamıyla her şeyden arınmış bir durumda olamaz. Bir yerde en yüksek bir mertebede olan bir müslüman, diğer bir yerde kendisini küfre ve dalâlete götürebilecek derecede büyük bir zillet içerisinde bulabiliriz. Bunu dikkate alarak, bizim siyer olayları içerisinde devamlı değerli noktaları ele almamızın tehlikeli olabileceğini söyleyebiliriz. Bu olaya yaklaşırken, olayın sadece Abdullah'ın babasını öldürmeye hazır olduğunu anlatan ilk bölümünü almak, bu yüce sahabi ile aramızda kesinlikle aşamayacağımız büyük ve ezici bir boşluk yaratıp, netice olarak ümitsizliğe düşmemize ve kendi hareketimizin başarısızlığına hükmetmemize neden olacaktır. Fakat aynı kişinin tutumuna bir bütün olarak yaklaşırsak, böyle bir ümitsizliğin söz konusu olmadığını görüp, yapılması gerekeni öğreneceğiz. Diğer bir yandan da bu durumun tek bir insan kişiliğinin, hem ufuklara kadar yükselip, hem de çukurlara düşebileceğine bir delil olduğunu göreceğiz. Bu kişilik kendisine en yakın bir insanı öldürmeye sebeb olsa bile, Allah'ın (c.c) emirlerini hemen pratikte uygulayabilecek, diğer bir yandan da, intikam hırsıyla bir kafire karşı müslümanı öldürüp cahiliye çamuru ve pisliğine bulaşarak cehenneme girebilecek niteliktedir. Abdullah'ın (r.a) kişiliğindeki en yüce taraf da, Rasûlullah'ın (r.a) karşısında böyle bir çöküşe karşı duyduğu korkusunu hiçbir sakınca görmeden sergileyebilmesidir. Bundan sonra da kendisini istediği gibi yönlendirmesi için durumu liderine bırakmaktadır. Bu olay, kendisine görev verilen veya belirli bir olaya şahid olup, o olayın fitneye sebeb olmasından korkan her müslüman için büyük bir derstir. Bu gibi durumlarda her müslüman, kendi iç alemindeki çelişkileri öğrenebilmeleri için yöneticilerine durumlarını olduğu gibi aktarabilmelidir. Rivayetlerde görüldüğü gibi Abdullah'ın (s.a) kendi düşüncelerini bu şekilde sergilemesinin neticesiyle durum tamamen değişmiştir.

Abdullah'ın (r.a) bu tavrı, kendi kişisel durumunun diğer bir yönünü bizlere göstermektedir. Abdullah'ın bütün korkusu, isyan edip zillete düşürecek, içindeki intikam hırsına cevap vererek cehenneme girmektendir. Babasını öldürmekten, şöhretinin sönmesinden veya aşiretinin kınamasından korkmamaktadır. İnancının çerçevesi içerisinde duygularını yönlendirmeye başlamıştır. Fakat babasının öldürülmesiyle sinirlerine yapılacak olan baskının, aşmış olduğu bu seviyeyi sarsmasından

değişmiştir.

Abdullah'm (r.a) bu tavrı, kendi kişisel durumunun diğer bir yönünü bizlere göstermektedir. Abdullah'ın bütün korkusu, isyan edip zillete düşürecek, içindeki intikam hırsına cevap ve rerek cehenneme girmektendir. Babasmı öldürmekten, şöhreti nin sönmesinden veya aşiretinin kınamasmdan korkmamakta dır. înancm ın çerçevesi içerisinde duygularım yönlendirmeye başlaımştır. Fakat babasımn öldürülmesiyle sinirlerine yapıla cak olan baskının, aşmış olduğu bu seviyeyi sarsm asından

korkmaktadır. Böyle olursa cehennem ehlinden biri olacaktır. Onun için bu durumu Rasülullah'a anlatmak suretiyle ilacını en yetkili makamdan almıştır.

10- Bu olay içerisindeki mümin delikanlının tavrını sergilemeden geçemeyiz: Onun takınmış olduğu tavır, hemen Rasülullah'a (s.a) gidip, duyduklarını bütün tafsilâtıyla anlatmasıdır. Davasına sıkı sarılıp, onu muhafaza etmeye çalışan her erin de görevi budur. Zeyd (r.a), kendisine karşı yapılan bütün yalanlamaların karşısında bir dağ gibi sabit durup, tavrını değiştirmemiş,duyduklarının doğru olduğunda ısrâr etmiştir. Önderinin karşısında, bu olayda kendisinin hiçbir nefsi çıkarı olmadığını, haberi anlatmada veya anlamada bir hata yapmadığını belirtmiştir. Bu tavrıyla, kabilesinin liderlerinden, kendisine karşı çıkanların oluşturduğu genel tavrın karşısına dikilmiş ve "Allah'ın adına yemin ederimki, ben şüphesiz, Allah'ın Peygamberi'ne vahiy indireceğini umuyorum, o zaman benim mi yoksa başkalarının mı yalancı olduğunu bileceksiniz" diyerek hepsine meydan okumuştur. Kendisine karşı yapılan bütün hücumlara rağmen sarsılmamış, tavrını değiştirmemiştir. Peygamberi'ne hakkı belirten, kendisini tasdik edip, kıyamet gününe kadar insanların onunla ibadet edeceği vahyini nazil eden, yer ve göklerin Rabbine karşı olan güvenini yitirmemiştir.

Bundan dolayıdır ki, Rasülullah (s.a) kendisine yapılan korkunç hücumlar karşısında, onun maneviyatını yükseltmeye özen göstermiş. Sözlerini doğrulayan vahiy gelince Zeyd'in kulağından tutarak ona: *"Ey delikanlı, kulakların seni yanıltmadı. Allah Teala sözlerini tasdik etti"* demiştir. Böylece bütün haseb ve neseb yandaşlıkları vahiy karşısında yıkılmış, Allah'a ve O'nun Elçisi'ne inanan bu delikanlı, Allah'ın kendisini tasdik etmesiyle bütün şüphe ve iddialardan arınmıştır. Böyle bir görevi yerine getirmek, hiçbir kardeşin nefsine ağır gelmemeli ve kendini bu mümin delikanlının yerine koymalıdır. İletilmesi ne kadar zor olursa olsun cemaat hakkında söylenen kötü sözler karşısında sessiz kalmamalıdır. Cemaat yöneticileri de, saflar içerisinde cereyan eden olayları bilmeleri için, bu gibi görüşleri dinlemeyi ihmal etmemelidirler. Sözleri doğrulandıktan sonra, yöneticilerinin doğrudan doğruya icraata geçtiğini gören bir erin güveni ne kadar artacaktır.

11- Son olarak, bu fitne belirtisini kökünden söküp atmak isteyen Rasülullah'ın (s.a) çeşitli cephelerde durumu nasıl teda-

getirmek, hiçbir kardeşin nefsine ağır gelmemeli ve kendini bu mümin delikanlımn yerine koymalıdır. İletilmesi ne kadar zor olursa olsun cemaat hakkında söylenen kötü sözler karşısmda sessiz kalmamalıdır. Cemaat yöneticileri de, saflar içerisinık cereyan eden olayları bilmeleri için, bu gibi görüşleri dinlemeyi ihmal etmemelidirler. Sözleri doğrulandıktan sonra, yöneticilerinin doğrudan doğruya icraata geçtiğini gören bir erin güveni ne kadar artacaktır.

11- Son olarak, bu fitne belirtisini kökünden sökiQ> atmak isteyen RasüluUah'm (s.a) çeşitli cephelerde durumu nasıl teda-

vi ettiğini görüyoruz. Bu tavır, bu gibi belirtileri tedavi ederken yöneticilerin uymaları en münasip olan bir tavırdır.

I- Doğruluğundan emin olmak için olayı araştırıp, soruşturma yapmak ilk görevdir. Bunu sözlerinin doğru olup olmadığı hakkında hüküm vermeden önce, Rasülullah'ın (s.a) Zeyd'e yöneltmiş olduğu sorularda görüyoruz. Eğer Peygamberimiz (s.a), böyle yapmışsa, diğer bütün yöneticiler de hüküm vermeden önce olayı kesin öğrenebilmek için bunu uygulamalıdırlar. Çünkü cemaat ve fertlerin güvenliğinden sorumlu olan kişiler onlardır. Karar verirken aceleci davranmaları bazılarını temelden kesip atmak, saflarda fitne çıkarmak veya erlerden birine zulmetmek anlamına gelir. Kendi fertlerini takdir etmeyen cemaat, zor anlarda o kişilerden istifade edemez. Rasülullah'tan (s.a) sonra olayları doğrulayacak veya yalanlayacak vahye sahip değiliz. Ancak, olaylar hakkında isabetli kararlar almamızda yardımcı olacak, adil tanıklar gibi sözleri kaydetmek ya da olayları filme almak türünden teknolojinin getirdiği imkanlar vardır.

II- Fitnenin yayılmasını önlemek için, Rasülullah (s.a) hiç yola çıkmadığı bir vakitte yola çıkmayı emretmiştir. İbn Hişam'ın Siyer'de dediği gibi: "Sonra, Rasülullah (s.a) aynı gün orduda bulunanları akşama kadar yürüttü, geceleyin de yürüyüşü kesmeyerek sabaha kadar yürüyüşe devam etti. Yürüyüşe çıktıkları günkü güneşin tesirinden ve yolculuğun uzunluğundan bitab düştüler. Rasülullah (s.a) konaklamak için durduğunda, ayakları yere değen herkes yorgunluktan yığılıp uyumaya başladı. Rasülullah (s.a) bunu, orduda bulunanlara dünkü olayı unutturmak için yapmıştı."(1)

Öyleyse, insanları fitneden alıkoymak için dikkatlerini başka yerlere çekmek gerekir. Peygamber'in toplumunda olsa dahi, fitne alevlendiği zaman, hiçbir iş yapmadan oturanların yapacağı şey, sadece onu konuşmaktır. Hikmetle hareket eden yöneticiler, gençlerin boş zamanlarını faydalı işlerle doldururlar. Onların güçlerini uygun bir eğitimde ve düşmana karşı cihadta kullanıp, onları dedi-kodudan alıkoyarlar. Bu şekilde, fitnelerden olumsuz biçimde etkilenmeleri önlenmiş olur.

III- Delikanlının doğru söylediği kesinleştikten sonra, sözü bütün cemaatin fertlerine aktarmadan, Abdullah İbn Ubey'in yakın arkadaşlarının konu hakkındaki görüşlerini almak sure-

(1) Tehzib Es'Siyre. s.211.

cihadta kullamp, onları de^-kodudan alıkoyarlar. Bu şekilde, fitneler den olumsuz biçimde etkilenmeleri önlenmiş olur.

IIÎ- Delikanlımn doğru söylediği kesinleştikten sonra^ sözü bütün cemaatin fertlerine aktarmadan, Abdullah İbn Ubey'in yakın arkadaşlarıma konu hakkmdaki görüşlerini almak sure

ci) Tehzib Es'Siyre. s.211.

tiyle, Rasûlullah (s.a) sorunu hikmetle çözmüştür. Bu davranış müslüman cemaatin saflarında gerçek anlamıyla yerleştirilse, onu çıkmazlara girmekten korur, güven ve korku hususu belirli seviyelerde mahsur kalıp onları aşmaz. Münafıklara gelince onlar, kötü ve fitne dolu sözleri yaymaya çalışırlar ve bundan zevk alırlar. Allah Teâla onları şu kavliyle vasıflandırmıştır:

"Kendilerine güven veya korku hususunda bir haber geldiğinde onu yayarlar, halbuki o haberi Peygamber'e veya kendilerinden buyruk sahibi olanlara götürselerdi, onlardan sonuç çıkarmaya kâdir olanlar, onu bilirdi." (Nisâ: 83.)

Haberi alma ve ulaştırma yöntemleri doğru olmalıdır. Cemaatin yönetim kadrosunda veya çeşitli seviyelerde sorumluluk almış bazı fertlerin, bazı sırları önemsememeleri neticesinde, sırrın yayılıp bütün burunları nezle etmesine ve sırf içerisindeki fertlerin üzerinde konuşup teselli oldukları veya münakaşa ettikleri bir madde haline gelmesine çok rastlanmıştır.

Rasûlullah'ın (s.a) hikmetli davranışı; Sa'd İbn Ubade, Useyd İbn Hudayr ve Ömer İbn Hattab'ın görüşlerini dinleyip, İbn Ubey hakkında naklettiği sözün doğru olduğuna dair, Zeyd'i (r.a) tasdik eden vahyin gelmesine kadar, bununla yetinmesidir. Böylece Rasûlullah'ın önünde başka bir tavır oluşmuştur. Ubade İbn Sâmit, Abdullah İbn Ubey'e karşı kesin bir tavır koymuştu. Evs İbn Havli de aynı şekilde davranmıştı. (İbn Ubey'in önünden geçiyorlardı. Kendisiyle konuşmadılar. İbn Ubey bu duruma çok bozuldu. "Bu olaydan dolayımı, bana karşı bu kadar dolusunuz" dedi. Bunun üzerine ikisi de İbn Ubey'in yanına gelip, yaptıklarından dolayı kendisini kınadılar. Kur'ân-ı Kerim'in nazil olan ayetlerinde kendisini yalanladığını belirtip onu azarladılar. İbn Ubey müteessir olup ağladı ve : "Bir daha kesinlikle yaptıklarımı tekrar etmeyeceğim" dedi.

Rasûlullah (s.a) Abdullah İbn Ubey'in tedavisi için durumu Hazrec'e bıraktı. Oğlunun ve aşiretinin ona karşı takındıkları tavır çok yüce ve takdire şayandı. Şimdi soruyoruz: Niçin, Rasûlullah'ın (s.a) Abdullah İbn Ubey'e karşı takındığı tavır bu kadar yumuşaktı? Cevabı ise çok açık:

Birincisi: Milletinin, Abdullah İbn Ubey'in etrafından dağılacağına emindi. İbn Ubey'in durumu herkes tarafından öğrenilmişti ve tehlikesi kısıtlıydı.

İkincisi: İslâm saflarından çıkıp sonra da kendi üzerine atılması için ona fırsat vermek istemiyordu. Cemaatin bütün

aşiretinin ona karşı takındıkları tavır çok yüce ve takdire şayandı. Şimdi soruyoruz; Niçin, Rasülullah'm (s.a) Abdullah İbn Ubey'e karşı takındığı tavır bu kadar yumuşaktı? Cevabı ise çok açık:

Birincisi: Milletinin, Abdullah İbn Ubey'in etrafından da ğılacağına emindi. İbn Ubey'in durumu Herkes tarafından öğre nilmişti ve tehhkesi kısıthydı.

İkincisi: İslâm saflanndan çıkıp sonra da kendi üzerine atılması için ona fırsat vermek istemiyordu. Cemaatin bütün

sırlarına haiz olan bu kişi, cemaatten çıkınca yahudi ve müşriklerle işbirliği yapıp, bu sırları müslümanlara karşı kullanabilirdi. Yapılacak olan herhangi bir baskı, İbn Ubey'i böyle bir tavıra sürükleyebilirdi. Tıpkı, milletinden elli kişiyi yanına alarak, Mekke ahalisine katılan fasık Ebu Amir'in yaptığı gibi. Onun bütün davranışlarını kontrol altında tutmak, müslüman cemaâtin sırlarını düşmanlara taşımasından daha evlâydı. Bundan dolayı Rasülullah'ın (s.a) İbn Ubey'in oğluna verdiği cevap açıktı: *"Ne onu öldürmek istedim, ne de öldürülmesini emrettim. O aramızda bulunduğu müddetçe kendisine iyi davranmaya devam edeceğiz"*

Üçüncüsü: Münafıklar suresinin inişiyle, Abdullah İbn Ubey nihai olarak etkisiz hale geldiğini ve herkesin diline düştüğünü biliyordu. Bu sûreyi okuyan hiçbir müslümanın, Abdullah İbn Ubey hakkında şüphesi kalmıyordu. Tabiki, küfrünü gizleyip, müslüman görünenler hariç. Hatta bu mananın müslümanların zihninde iyice yerleşmesi için, Rasülullah (s.a) her cuma günü, Cuma sûresinden sonra bu sûreyi okuyordu. Abdullah İbn Ubey gerçek bir tevbeyle tevbe edip, ahiret gününden korksaydı, böyle bir tevbeden sonra bu sûre kendisine dokunmayacaktı. Tutumunda ısrar edecek olursa bütün müslümanlar ondan ayrı kalacaklardı. Çünük onlar Allah'ın Kitabı'nı okuyorlar, Allah Teâla'nın, onun ve onun gibi olan münafıkların yalancılığına şahit olduğunu görüyorlardı. Münafıklar, insanları Allah yolundan alıkoymak için, imânlarını kendilerine kalkan etmişlerdi. Böylece, Abdullah İbn Ubey'in liderliğini yapmış olduğu münafıklar cephesinin, önceleri İslâm cephesine darbe vurabilir nitelikte oldukları halde, şu anda büyük bir darbe yiyip etkisiz hale geldiklerini söyleyebiliriz.

Abdullah İbn Ubey'in bir yardımcısı veya destekleyicisi kalmamıştı. Önceleri milletinin içinde itibar sahibi bir kişi olduğu halde şimdi zelil olmuştu. Eğer kendisine karşı bu şekilde davranılmayıp, öldürülmüş olsaydı, ölümünden sonra cahiliye galeyanı bazılarının kafasını karıştıracak ve imanı zayıf olan bazı kişilerce de, şehid ve mazlûm addedilecekti. Böyle yapılmayıp, onun bu şekilde zelil düşürülmesi, önceleri etrafında bir sürü insan toplanırken şimdi insanların İbn Ubey'in etrafından çekilmeleri, Rasülullah'ın (s.a) açıkça gütmüş olduğu bir hedefti.

İbn İshâk şöyle diyor: "Bu hadiseden sonra, İbn Ubey ortaya birşey atacak olsa, kendisini ilk kınayanlar kendi milleti olu-

de, şehid ve mazlûm addedilecekti. Böyle yapılmayıp, onun bu şekilde zelil düşürülmesi, önceleri etrafında bir sürü insan toplanırken şimdi insanlann İbn Ubey'in etrafından çe- kümelen, Rasülullah'ın (s.a) açıkça gütmüş olduğu bir hedefti.

İbn İshâk şöyle diyor: "Bu hadiseden sonra, İbn Ubey orta ya birşey atacak olsa, kendisini ilk kınayanlar kendi milleti olu-

yordu. Durumun böyle olduğu Rasûlullah'a (s.a) iletildiğinde Rasûlullah, Ömer İbn Hattab'a (r.a): *"Görüşün nedir Ey Ömer! Vallahi, Eğer bana onu öldüreyim mi diye sorduğun gün, onu öldürmüş olsa idin, birçok kişinin hoşnutsuzluktan burunları bükülecekti. Fakat, bugün onlara, onu öldürmelerini emretsen, hiç tereddüt etmeden öldürürler"* dedi. Ömer (r.a): "Vallahi, Rasûlullah'ın işinin, benim işimden çok daha bereketli olduğunu öğrendim" dedi."

H- Münafıklar ve Hz. Aişe'ye atılan iftira (İFK):

Hz. Aişe'ye iftira (ifk) konusunda ilk akla gelen, bu iftiranın münafıklar tarafından yapıldığı ve sadece onların bu konuya daldıklarıdır. Fakat Kur'ân-ı Kerim, bu iftirayı ortaya atanların müminlerden bir grup olduğunu açık olarak göstermiştir: *"Muhammed'in eşine iftira uyduranlar içinizden bir güruhtur. Bunu kendiniz için kötü sanmayın, o sizin için hayırlı olmuştur..)* (Nur: 11) Bunu takip eden ayetler iftiraya dalan müminlerle tartışmaktadır: *"Onu işittiğiniz zaman, erkek ve kadın müminlerin, kendiliklerinden hüsnü zanda bulunup da: "Bu apaçık iftiradır" demeleri gerekmez miydi?"* (Nur: 12) Fakat münafıkların rolü, bu haberi genişletip yaymada idi. Aişe (r.a) iftiranın büyütülmesini üzerine alan ilk kişinin Abdullah İbn Ubey İbn Selül olduğuna işaret ederek, şöyle demiştir: "İftiranın büyümesi Abdullah İbn Ubey'le olmuş, Hazrec'ten bir grup, Mistah'ın söylediklerini yaymıştır" ve Hz. Aişe (r.a) haberin yayılışını vasfederek şöyle diyor: "....Ben de deveye bindim, Safvan binmiş olduğu deveyi yedeğine alarak önde yürüdü. Bu sırada hakkımda iftira edenler etmiş. Haber asker arasında yayılmıştır. Vallahi ben bunlardan tamamiyle habersizdim...."

Münafıklar, İbn Ubey'in rezaletinin ortaya çıkmasından ve açıkça keşfedilmelerinden sonra, böyle bir sözü yaymaya kalkışmaya cüret edemezlerdi. Fakat, İslâm saflarında iftiranın yayılması, onların bu olaya da burunlarını sokmalarına ve perde arkasından fitne ateşini yakmalarına sebeb oldu. Yukarıdaki metinde belirtildiği gibi, belki de münafıklardan yanlız Abdullah İbn Ubey bu işi büyütmeyi üstlenmişti. Onunla beraber haberi yayan diğer üç kişi de hâlis olarak İslâm saflarındandılar. Rasûlullah'ın (s.a) şâiri olan ve Rasûlullah'ın kendisine : *"Onları hicvet, Ruhü'l-Kudüs seninle beraberdir"* dediği Hasan İbn

böyle bir sözü yaymaya kal kışmaya cüret edemezlerdi. Fakat, İslâm saflarında iftiranın yayılması, onların bu olaya da burunlarını sokmalanna ve per de arkasından fitne ateşini yakmalarına sebeb oldu. Yukarıdaki metinde belirtildiği gibi, belki de münafiklardan yanhz Abdul lah İbn Ubey bu işi büyütmeyi üstlenmişti. Onunla beraber ha beri yayan diğer üç kişi de hâlis olarak İslâm saflanndandılar.

Rasülullah'ın (s.a) şâiri olan ve Rasülullah'ın kendisine : *"On ları hicvet, Ruhü'l-Kudüs seninle beraberdir"* dediği Haşan İbn

Sâbit; Muhacirlerden olup, Bedir gazasına da katılmış, Ebu Bekir'in (r.a) evinde mukim olup, Hz. Aişe'nin teyzesinin oğlu olan Mistah İbn Esâse ve Rasülullah'ın halasının kızı, büyük İslâm şehidi Musâb İbn Umeyr'in zevcesi Humne binti Cahş.

Netice olarak diyebiliriz ki; münafıklar Uhud öncesi bir blok olarak belirmişler ve Uhud'ta nifaklarının zirvesine ulaşmışlar, İslâm safında en büyük tehlikeyi oluşturmuşlardır. Sonra, sayıları parmakla sayılabilecek kadar azalmış, İslâm safları tamamen temizlenmiştir. Münafıklardan çoğu müslüman olmuş ve Peygamberimiz'in yüce terbiyesiyle müslümanlıklarının olgunlaşmasına ulaşmışlardır. Fakat münafıkların belirtileri, Mekke'nin fethinden ve Arap topraklarında İslâm'ın yayılmasından sonra ikinci kez baş göstermiş, Tebük gazasında çok açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Berae (Tevbe) sûresi münafıkların bu olaydaki bütün plan ve usluplarını açığa çıkarmıştır. Nifakın tekrar ortaya çıkmasının sebebi, Mekke fethinin, birçok kişinin korkularından dolayı İslâma girmelerine neden olmasıdır. Bu kişilerin küfürlerini saklayarak, müslüman olduklarını öne sürmeleridir. Bu sorunun çözümlenmesiyle ilgili konu, Medine döneminin ikinci merhalesinde açıklanacaktır, İnşallah.

Onbeşinci Özellik
MEDİNE'DEKİ YAHUDİ VARLIĞI VE SONA ERİŞİ

Medine'deki yahudi varlığı, İslâm devletinin kuruluşundan sonra, resmen kabul edilmiş ve bu durum Peygamber Efendimizin, yahudilerle yaptığı andlaşmanın bendlerinde belirtilmiştir. Bu andlaşmalarda Medine toplumunun müslim ve gayr-i müslim olan grupları arasındaki ilişkiler belirlenmiştir. Bu andlaşmalardaki yahudilerle ilgili bölümler, onların hak ve hukuklarını açıklaması bakımından yeterlidir.(1)

a) **İslam devletinde yahudi varlığının resmen kabul edilişi:** Yahudilerle yapılan andlaşmanın bendleri yahudi toplumlarından iki zümreyle almaktaydı:

Birincisi: Büyük kabilè toplumuna bağlı olan, küçük yahudi toplumları. *(Muharib oldukları sürece yahudiler, müminlerle*

(1) Bu bölümler, bu merhalenin ilk özelliğinde belirtildiği için tekrar açıklanmasına gerek görülmemiştir.

andlaşmanm bendleri yahudi top- lumlanndan iki zümreyle almaktaydı:

B ir in c is i: Büyük ^ b i lö toplumuna bağh olan, küçük yahu di toplumlan. *(Muharib oldukları sürece yahudiler, müminleri*

(l) B u bölü m ler, bu m erh alenin ilk özelliğinde belirtildiği için tek ra r açıklan ma sına gerek görülmemiştir.

beraber infakta bulunacaklardır.) Kabile üzerine düşen harp nafakaları, müslüman, müşrik veya yahudi, o kabilenin tüm fertlerine dağıtılacaktır. Her yahudi toplumu hakikatte büyük kabilenin bir parçasıdır. Kabileye müttefik olabilirler ve kabileleri dolayısıyla müminlere müttefik olabilirler. *(Andlaşmaya uymayıp zulüm eden ve kötülük yapanlar kendilerini ve kendi ailelerini helâk etmiş olurlar.)*

Bu küçük toplumlarda durum organize edilmeden bırakılamazdı. Fertlerinden biri dahi olsa, toplumun zarar görmemesi gerekirdi. Andlaşma aynı hakları, Avf oğulları yahudileri ve diğer bütün kabileler için geçerli kıldı. Sonra yahudi öbeğinden olanları da kendileri gibi kabul edip, bunu aşağıdaki genel çerçeve içerisinde ele aldı. 1- Kötülükler ortadan kalkmalı, sadece iyilik yapılmalıdır. 2- Bunlardan kimse Muhammed'in (s.a) izni olmadan Medine'den çıkamaz - Kimse yarasının intikamından alıkonulamaz. 4- Muharip oldukları müddetçe yahudiler, müminlerle beraber infakta bulunacaklardır.

İkincisi: Büyük yahudi toplumlarının durumlarını ele almaktadır. Bunları, en yakın terimle, siyasi müttefikler olarak nitelendirebiliriz. Burada söz konusu olan yahudiler büyük toplumlar halindedirler. Andlaşmayı bozmaları halinde ortadan kaldırılabilmeleri için savaş ve kuşatma gereklidir. Kendilerine has yönetim ve otoriteleri, arazileri, kaleleri ve yerleşim bölgeleri bulunmaktadır. Özellikle yahudileri ilgilendiren andlaşma bendleri çok kısa olmalarına rağmen çok önem taşımaktadırlar. Biraz önce belirttiğim şu bend: *(Muharip oldukları müddetçe yahudiler, müminlerle beraber infakta bulunacaklardır.)* Küçük yahudi toplumları için nafaka durumlarını belirlemektedir. *(Yahudilerin nafakaları kendilerine, müslümanların nafakaları da kendilerinedir).*

Önceden de gördüğümüz gibi, küçük yahudi toplumları, genel olarak içerisinde bulundukları kabilelerinin yapısına dokunan zarar miktarınca nafakaya iştirak etmektedirler. Fakat, yukarıda belirttiğimiz ikinci maddede büyük yahudi toplumlarının, Yesrib ve Kureyş'ten olan bütün müslümanların katıldığı ölçüye eşit olarak nafakaya katılmaları öngörülmektedir. *(Yahudilerin nafakaları kendilerine, müslümanların nafakaları da kendilerinedir ve bu andlaşmayı yapanlara savaş açanlara karşı, birbirlerine yardımcı olacaklardır.)* Kureyş'le, yahudiler

Önceden de gördüğümüz gibi, küçük yahudi toplundan, ge nel olarak içerisinde bulunduklan kabilelerinin yapısına doku dan zarar miktannca nafakaya iştirak etmektedirler. Fakat, yukanda belirttiğimiz ikinci maddede büyük yahudi toplumlannın, Yesrib ve Kureyş'ten olan bütün müslümanlann katıldığı
ölçüye eşit olarak nafakaya katılmalan öngörülmektedir.

(Ya- hudiUrin nafakaları kendilerine, müslümanlann nafakaları
da kendilerinedir ve bu andlaşmayı yapanlara savaş açanlara karşı, birbirlerine yardımcı olacaklardır.)

Kureyş'le,
yahudiler

arasında eskiye dayalı hiçbir anlaşmazlık, kan veya intikam yoktu, fakat Kureyş müslümanları tehdid altına aldığı zaman, bu davranışıyla bütün Yesrib'i tehdid etmiş oluyordu. Bundan dolayı Medine yöneticileri kendilerinden yardım talebinde bulundukları zaman, yahudiler bu talebe icabet etmek zorundaydılar. Rasülullah'la (s.a) yapılan andlaşmadan sonra resmi bir şekle giren yahudi varlığı, bu durumu Peygamber'in yaşadığı dönem boyunca sürdürebilirdi. Fakat esas itibarıyla yahudilerin tabiatı, andlaşmaları bozmak ve azgınlık yapmak olduğundan, neticede bu andlaşmayı da bozmuşlar ve bunun ışığı altındada cezalandırılmışlardır. Şimdi durumlarını tafsilatlı bir şekilde ele alacağız.

Kaynuka Oğulları

İbn İshâk şöyle diyor: "Kaynuka oğullarıyla ilgili olaylardan birinde; Rasülullah (s.a) Kaynûka oğullarının tümünü, Kaynuka oğulları çarşısında topladı ve onlara: *"Ey yahudi milleti! Allah'ın, Kureyş üzerine indirmiş olduğu ceza gibi bir cezanın, sizin de üzerinize gelmesinden sakının ve müslüman olun. Şüphesiz benim Allah katından gönderilmiş olan bir peygamber olduğumu biliyorsunuz, bunu kitaplarınızda ve Allah'ın size vermiş olduğu ahd'te bulmaktasınız"* dedi. Yahudiler de: "Ey Muhammed! Sen bizi kendi milletin gibi mi bellersin! Savaştan bir şey anlamayan bir milletle karşı karşıya gelip onlardan bir fırsat elde etmen seni aldatmasın. Vallahi, Eğer biz seninle savaşacak olursak, o zaman bizim nasıl insanlar olduğumuzu anlarsın" dediler."

İbn Hişam diyorki: "Kaynûka oğullarının olaylarından birinde; Araplardan bir kadın kendisine ait bir takım eşyayı Kaynûka oğullarının çarşısına gelip satmıştı. Sonra da çarşıda bir kuyumcunun dükkanında oturdu. Yahudiler yüzünü açması için kadına baskı yapmaya başladılar, kadın da reddetti. Bu arada kuyumcu, kadının eteğinin bir ucunu gizlice sırtına bağladı ve kadın ayağa kalktığında avret yerleri göründü. Yahudiler gülmeye başladılar. Kadın da bu çirkin hareket karşısında bağırdı. Olaya şahit olan müslümanlardan biri hemen atılarak kuyumcuyu öldürdü. Kuyumcu da yahudiydi. Yahudiler de, müslümanın üzerine atılıp onu öldürdüler. Bunun üzerine müslümanlar, yahudilere karşı ayaklandı. Böylece müslümanlarla,

yapmaya başladılar, kadm da reddetti. Bu arada ku 3nımcu, kadının eteğinin bir ucunu gizlice sırtına bağ ladı ve kadın ayağa kalktığında avret yerleri göründü. Yahudi ler gülmeye başladılar. Kadm da bu çirkin hareket karşısmda bağırdı. Olaya şahit olan müslümanlardan biri hemen atılarak kuyumcuyu öldürdü. Kuyumcu da yahudiydi. Yah udiler de, müslümaıun üzerine atıhp onu öldürdüler. Bumm üzerine müs- lümanlar, yahudilere karşı ayaklandı. Böylece müslümanlarla,

Kaynûka oğulları arasında çatışmalar başlamış oldu."

Yahudilerle olan ilk karşılaşma propaganda ve tehdid sınırlarını aşmıyordu. Rasûlullah'a (s.a) ve onun davetine karşı aşağılık bir tavır takınmışlardı. Kur'ân-ı Kerim açıkça onların ayıplarını ortaya çıkarmış, iftiralarına ve yalanlarına cevap vermiştir. Kur'ân-ı Kerim bunun örnekleriyle doludur. Bakara sûresinin ilk cüzünün aşağı yukarı tamamı, onların asılsız iddialarını ve yalan sözlerini çürütmektedir.

"Allah katından onlara, kendilerinde olanı tasdik eden bir kitab geldiği zaman ki; onlar bundan önceleri, inkâr edenlere karşı ellerindeki kitabı açıp -kendilerine yardım geleceğini vadeden yerleri göstererek- yardım gelmesini beklerlerken, bildikleri gelince onu inkâr ettiler. Allah'ın laneti inkâr edenlerin üzerine olsun.

Allah'ın kullarından dilediğine bol ihsânından indirmesini çekemeyerek Allah'ın indirdiğini inkâr etmekle, kendilerini kötü birşey karşılığında sattılar. Bu yüzden gazab üzerine gazâba uğradılar. Kâfirlere alçaltıcı bir azâb vardır.

Onlara; "Allah'ın indirdiğine inanın" denildiğinde, "Bize indirilene inanırız" deyip ondan sonra gelen ve ellerinde bulunan Tevrât'ı tasdik eden Kur'ân'ı inkâr ederler. Onlara "Eğer inanıyor idiyseniz niçin daha önce Allah'ın peygamberlerini öldürüyordunuz?" diye sor.

And olsunki, Mûsâ size mucizeler getirdi, sonra ardından kendinize zulüm ederek buzağıyı tanrı olarak benimsediniz.

Sizden kesin söz almış ve Tûr'u tepenize kaldırmıştık. "Size verdiğimize kuvvetle sarılın ve dinleyin" demiştik. "İşittik ve karşı geldik" dediler de inkârları yüzünden buzağı sevgisi kalblerine sindirildi. Ey Muhammed! De ki, "Eğer inanmışsanız, imânınız size ne kötü şey emrediyor." (Bakara. 89-93.)

Rasûlullah'ın (s.a) karşısında böyle açık bir küfürle durdular ve bunun yanında müslümanlar arasında fitne ateşini alevlendirmek için gizlice entrikalar çevirip, bir sürü yalan uydurdular. Şa's İbn Kays'ın, Evs ile Hazrec arasında fitneyi uyandırması gibi. Allah'ın ayetleriyle istihza eden ve Ebu Bekir'in (r.a) kendini tutamayıp vurduğu yahudi ahbarları gibi. Allah Teâla da ayetlerini indirerek müminleri yahudilerin eziyetlerine karşı sabıra davet etmiştir.

"And olsun ki, mallarınız ve canlarınızla sınanacaksınız. Hiç şüphesiz sizden önce Kitab verilenlerden ve Allah'a eş ko-

entrikalar çevirip, bir sürü yalan uydur dular. Şa's İbu Kays'm, Evs ile Hazrec arasmda fitneyi uyandır ması gibi. Allah'ın ayetleriyle istihza eden ve Ebu Bekir'in (r.a) kendini tutamayıp vurduğu yahudi ahbarlan gibi. Allah Teâla da ayetlerini indirerek müminleri yahudilerin eziyetlerine karşı sabıra davet etmiştir.

"And olsun ki, mallannız ve canlarınızla sınanacaksınız. Hiç şüphesiz sizden önce Kitab verilenlerden ve Allah'a eş ko-

şanlardan çok üzücü sözler işiteceksiniz. Sabreder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız bilin ki, bu büyük işlerdendir." (Ali İmrân: 186.)

İkinci karşılaşma ise Bedir gazasından sonra idi. Bedir'de müslümanların galip gelişiyle, Kaynûka oğullarının kalplerini kin bürümüştü. İlk sürtüşmenin onlarla olmasında hiçbir gariplik yoktu. Çünkü onlar; "Medine'de -kendi isimleriyle anılan bir mahallede- oturuyorlardı. Çoğu kuyumcu, demirci ve kapkacak yapımcısı idi. Bu sanatlarla uğraştıklarından dolayı her birinin kendine ait savaş aletleri vardı. İçlerindeki savaşçıların sayısı yedi yüzü buluyordu. Medine yahudilerinin en cesaretlileri idiler. Yahudilerle yapılan sözleşmeyi ilk bozanlar da onlardı."[1] "Müslümanlar Bedir'den döndükten sonra yahudiler taşkınlık yapıp, Rasülullah'la (s.a) aralarında olan ahdi bozdular. Bunun üzerine Rasülullah onları Kaynûka oğullarının çarşısında topladı ve *"Ey Yahudi milleti!... Allah, Kureyş'in düştüğü musibet gibi bir musibete sizi de düşürmeden önce müslüman olun. Vallahi siz, şüphesiz benim Allah'ın Elçisi olduğumu biliyorsunuz"* dedi. Onlar da: "Ey Muhammed! Karşılaştığın durum -galip gelmen- seni aldatmasın. Sen tecrübesiz ve savaştan anlamayan bir milleti mağlub ettin. Bize gelince, vallahi biz savaş ehliyiz. Bizimle savaştığın takdirde, şimdiye kadar bizim gibileriyle savaşmadığını anlayacaksın" dediler."[2]

Rasülullah (s.a) Kaynûka oğulları yahudilerine karşı cephe açılmaması için barışa bir girişimde bulunmuştu. Bu girişimde gizli bir savaş uyarısı da vardı. Bu da yahudilerin müslümanlara karşı cüret edememeleri ve onlara ani baskın yapmamaları içindi. Fakat yahudilerin kendilerine olan güven ve gururları son haddine varmış müslümanlara karşı düşmanlık belirtileri göstermeye başlamışlardı. "Kışkırtma ve sürtüşmelerinde oldukça ileri gittiler. Kargaşalık çıkarıyorlar ve müslümanları alaya alıyorlardı. Çarşılarından geçen her müslümana eziyet ediyorlardı, bu durum müslümanların kadınlarına sataşmaya başlamalarına kadar devam etti." Söz konusu karşılaşmadan sonra, savaşmaya hazır olduklarını ilân ettiler. Hatta kendileri müslümanları savaşla tehdit ettiler. Durum böyle olmasına

(1) Er'Râhik El'Mahtum, 264-265.
(2) İmtâ ül'Esmâ, c.1. s.104.

hazır olduklanm ilân ettiler. Hatta kendileri m üslüm anlan savaşla tehdit ettiler. Durum böyle olm asına

(1)Er'Râhik El'Mahtum, 264-265.
(2) İmtâ ül'Esmâ, c.l. 8.104.

rağmen, andlaşmayı ilk bozan taraf olmamak için Rasûlullah (s.a) sabretti. Söz konusu karşılaşmada da, yumuşak ve sert sözler kullanarak bu bozguncu ve kindar tutumlarından vazgeçmelerini kendilerine anlattı. Fakat bütün bu uğraşlar faydasız kaldı.

Böyle bir durumda, İslâmi hareketin ve İslâm devletinin üzerine düşen görev, müttefiklerine karşı çok uyanık olmaktır. Arada fikir anlaşmazlığı söz konusu olduğu müddetçe, yapılan ittifak geçici anlamına gelir. Yapılan ittifak, müttefikin menfaatine dayalı demektir. Böyle bir ittifakın devamlılığı sağlayacak sağlam temelleri yoktur. Allah yolunun davetçileri, müttefiklerin İslâmi harekete sundukları andlaşmaları hatırlamak sûretiyle, bütün fırsatlardan istifade etmelidirler. İslâmi hareketin kuvvetli olan müttefiklerine karşı sadece andlaşmaya güvenmeleri caiz değildir. Çünkü karşı taraf her an için uygun bir fırsatı yakalayıp, hücuma geçebilir. İslâmi hareket, yaptığı ittifaklarda her an için düşmanlarından böyle bir tehlikeye maruz kalabilir. Düşman kuvvetlidir ve yeryüzündeki yerini pekiştirmiştir. Müslümanların gafletle avlanmamaları için, her an bilinçli ve uyanık olmaları, devamlı bir hazırlık içinde olmaları vacibtir.

Olayların patlak vermesine neden olan hadise, yahudilerin yüzünü açmasını teklif edip, bunu reddeden müslüman kadının hadisesidir. Yahudiler gizlice bu kadının eteğinin ucunu, sırt tarafından elbisesine bağlamışlar, kadın ayağa kalktığında avret yerleri görünmüş ve yardım istemiştir. Netice olarak bir yahudi, bir de müslüman öldürülmüştür. Müslümanın öldürülmesi şahsi bir olay değildi. Genel olarak yahudilerin eğilimlerini gösteren bir olay ve andlaşmayı bozmanın bir çeşit ilânıydı. Eğer şahsi bir olay olsaydı, tedavisi mümkün olur; kâtil öldürülerek, meseleye son verilirdi. Fakat, cüret edip müslümanı öldürenler bir grup yahudiydi. Allah Teala şu kavlini indirdi: *"Eğer bir topluluğun andlaşmaya hiyânet etmesinden korkarsan, sen de onlara karşı aynı şekilde davran. Doğrusu Allah hâinleri sevmez."* (Enfâl: 58) Rasûlullah (s.a) ayeti kerimenin savaşı gerektirdiğini anladı ve *"Kaynûka oğullarının anlaşmaya hıyânet etmelerinden korkuyorum"* diyerek, Bedir gazasından yirmi küsur gün sonra Şevvâl ayının ortalarında cumartesi günü Kaynûka oğullarının üzerine yürüdü. Kaynûka oğullarının her an bir kalleşlik yapmaları mümkündü. Eğer müslü-

. *"Eğer bir topluluğun andlaşmaya hiyânet etmesinden korkar san, sen de onlara karşı aynı şekilde davran. Doğrusu Allah hâinleri sevmez."* (Enfâl; 58) Rasülullah (s.a) ayeti kerimenin savaşı gerektirdiğini anladı ve *"Kaynûka oğullarının anlaşma ya hiyânet etmelerinden korkuyorum"* diyerek. Bedir gazasın dan yirmi küsur gün sonra Şevvâl ayının ortalarında cumartesi günü Kaynûka oğullanmn üzerine yürüdü. Kaynûka oğulları nın her an bir kalleşlik yapmaları mümkündü. Eğer müslü-

manlar, onların işlemiş oldukları cerimeye sussalardı, bu kendilerinin zayıf olduğu anlamına gelir ve netice olarak da her an savaşa maruz kalabilirlerdi. Savaştan başka hiçbir seçenek yoktu. Mademki savaşılması gerekiyor, savaşa ilk başlayanlar da müslümanlar olmalıydı. Rasülullah (s.a) onları İslâm'a davet ettiğinden beri, onların hiyanetlerine karşı, onlar gibi davranıyordu. Neticede ani ve hızlı bir ordu manevrasından sonra yahudiler ev ve kalelerinde mahsur kalmışlardı.

En hüzün verici olay da, günümüzde müslümanlar derin uykularında yatarken yahudilerin bu planı uygulamasıdır. Yahudilerle, Filistinliler arsında yapılan ateşkes andlaşmaları, sadece bozulmak için yapılmış andlaşmalardır. Avrupa'da bir yahudi öldürülüyor, bir bakıyoruz yahudi ordusu ilerleyerek Beyrut'u kuşatma altına alıyor ve bütün durumu değiştiriyor. Kureyzâ ve Nadir oğullarının, Kaynuka oğulları kuşatmasına karşı sessiz kaldıkları gibi, görüyoruz ki bütün Araplar, Arap devletleri ve orduları, Filistinlilerin kuşatılması karşısında haince susuyorlar ve Filistinlileri yanlız başlarına ölüme terkediyorlar.

Günümüzdeki yahudilerin, tarihteki hezimetlerinin intikamını aldıklarından kesinlikle eminiz. Günümüz yahudileri, Rasülullah'ın (s.a) yahudileri öldürürken kullandığı taktikleri kullanmaktadırlar. Müslümanlığı terk eden Araplara gelince, onlar da Peygamberimizin (s.a) zamanındaki yahudiler gibi zillet içinde ve aşağılıktırlar. Müslüman bir kadının ırzı, düşmana karşı şiddetli bir savaşın alevlenmesi için yeterliydi. Yahudilere karşı yapılan ve sonuçta boğazlanmak üzere teslim olmalarıyla biten, on beş gün devam eden kuşatma, müslüman bir kadının avret yerlerinin yahudiler tarafından açılmaya maruz bırakıldığı için yapılmıştır. Hatta diyebilirizki, kadının yahudilere yüzünü açmamakta ısrar etmesi üzerine yapılmıştır. Günümüzde de bu tür davranışlar İslâm düşmanları tarafından kendi ülkemizde sürekli tekrarlanmaktadır. Bütün bunları tarihsel bir bağlam içinde her müslümanın önce kendi zihninde iyice bir irdelemesi gerekmektedir.

Kuşatmanın neticesinde yahudiler öldürülmeye hazır bir vaziyette, Rasülullah'ın (s.a) hükmü altına girmişlerdi. Eğer Abdullah İbn Ubey duruma mudahele edip hayatlarını korumamış olsaydı, kadınları ve çocuklarından başka kimse kalmayacaktı. Sonunda Rasülullah kendilerine Medine'yi terketmelerini

iyice bir irdele mesi gerekmektedir.

Kuşatmamn neticesinde yahudiler öldürülmeye hazır bir vaziyette, Rasülullah'ın (s.a) hükmü altına girmişlerdi. Eğer Abdullah îbn Ubey duruma mudahele edip hayatlarmı koruma mış olsaydı, kadınlan ve çocuklanndan başka kimse kalmaya caktı. Sonunda Rasülullah kendilerine Medine'yi terketmelerini

emretti. Siyer kitapları, Abdullah ibn Ubey'in bu tavrını ve yahudilerle yaptığı işbirliğini açıkça yazmaktadır. Aynı zamanda, yahudilere dostluktan arınan ve Allah'ı, Rasülü'nü ve müslüman cemaati kendisine dost edinen Ubade İbn Samit'in yüceliğini de yazmaktadır.

Kaynûka oğullarının, Medine'den çıkışından sonra, müslümanlar yeni cephanelik, silah, mal ve harp aletleri elde etmişler, aralarında oturan andlaşma ve sözleşme tanımayan azgın bir düşmanı yok etmişlerdir. Hiç şüphe yok ki, bu askeri hareket kötülük yapmaya niyetli olan diğer yahudi toplumlarını etkisiz hale getirmiş, Kureyzâ ve Nadir oğullarını, müslümanlara karşı gelmekten korkar ve çok uyanık bir duruma getirmiştir.

Kur'ân-ı Kerim bu olguyu çok ince bir şekilde belirlemiş. İslâmi hareketin kuvvetli ve keskin bir darbesinin diğer düşmanları ve özellikle de andlaşmayı bozanları nasıl bir korku içine sokacağını açıklamıştır:

"Allah katında yeryüzünde yaşayanların en kötüsü inkâr edenlerdir. Onlar artık inanmazlar. Ey Muhammed! Andlaşma yaptığın kimseler, sonucundan sakınmayarak andlaşmalarını her defasında bozarlar. Savaşta onları yakalarsan, arkalarındakilere ibret olacak şekilde, darmadağın et. Eğer bir topluluğun andlaşmaya hiyânet etmesinden korkarsan, sen de onlara karşı aynı şekilde davran. Doğrusu Allah hainleri sevmez. İnkâr edenler, asla üstün geldiklerini sanmasınlar, çünkü onlar sizi aciz bırakamıyacaklardır. Ey inananlar! Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar -Allah'ın düşmanları ve sizin düşmanlarınızı ve bunların dışında Allah'ın bilip sizin bilmediklerinizi yıldırmak üzere- kuvvet ve savaş atları hazırlayın. Allah yolunda sarfettiğiniz her şey size haksızlık yapılmadan, tamamen ödenecektir." (Enfâl: 58) Bu ayetler Kaynûka oğulları hakkında nazil olmuştur. Bedir gazası ile Kaynûka oğulları vâkası arasında yaklaşık yirmi gün vardır. Sanki yahudilerle müslümanlar arasındaki bir savaşa askeri direktifler verilmiş gibidir. Allah katında yeryüzünde yaşayanların en kötüsü yahudilerdir. Andlaşmayı bozanlar onlardır. Krizin devam etmesine sebeb yine onlardır. Öyleyse onlara karşı meseleyi kökünden halledecek ve onlardan sonra gelen düşmanları ve onların dostlarını sindirecek bir savaş yapılması gereklidir.

İşte günümüzde de İslâmi hareketin bazı grupları, tağutlara karşı savaş ilân ettiği zaman, kuvvetli, aziz ve düşmanları

savaşa askeri direktifler verilmiş gibidir.
Allah katanda yeryüzünde yaşayanlarm en kötüsü yahudilerdir. Andlaşmayı bozanlar onlardır. Krizin devam etmesine sebeb yi ne onlardır. öyleyse onlara karşı meseleyi kökünden halledecek ve onlardan sonra gelen düşmanlan ve onlann dosUanm sindi recek bir savaş yapılması gereklidir.

İşte günümüzde de İslâmi hareketin bazı gruplan, tağutla- ra karşı savaş ilân ettiği zaman, kuvvetli, aziz ve düşmanlan

ürkütücü bir heybet kazandığını, kendilerine karşı olan grupların onlarla andlaşma içerisine girmeye çalıştıklarını görüyoruz.

İslâmi hareketin bütün ümidi tağutun pisliklerinden kurtulmaktır. Tağut ne kadar azgın ve zalim olursa olsun, müslümanların öç ve intikamından korkmakta, bundan dolayı hapisaneleri müslümanlarla doldurmakta, evleri yıkmakta ve güven içerisinde yaşamakta olan suçsuz insanları boğazlamaktadır. Fakat ne yaparlarsa yapsınlar, müslümanların öcünü temsil edecek büyük bir operasyona maruz kaldıkları zaman, bu darbenin heybetinden bütün güçleridağılacaktır.

Nadir Oğulları

"..Peygamberin (s.a) hicretinden otuz yedi ay sonra, Rabiül evvel ayında Nadir oğulları gazası oldu. Sebebi ise şu idi: Amr İbn Ümeyye ed-Damri, Amir oğullarından iki adamı öldürdüğünde, Rasülullah (s.a) bunların diyetini -can bedelini- vermek için yardım istemek üzere Nadir oğullarına gitmişti Çünkü Nadir oğulları Amir oğullarının müttefikleri idiler. Günlerden de Cumartesi idi. Rasülullah'ın maiyetinde bir grup müslüman vardı. Rasülullah Küba mescidinde namazını eda ettikten sonra maiyetindeki sahabesiyle beraber (Rivayete göre bunlar: Ebu Bekir, Ömer, Ali, Zübeyr, Talha, Sa'd İbn Muâz, Sa'd İbn Übade, Üseyd İbn Hudayr'dır. (r.a)) Nadir oğullarının yanına geldi. Oturup kendileriyle Amr İbn Ümeyye'nin öldürmüş olduğu, Kilâbilerden olan iki kişinin diyetleri hususunda yardım etmeleri için konuştu.

"Pekâla yardım ederiz, oturun size yemek yedirelim" deyip, birer birer Peygamber'in yanından savuştular. Bu sırada Rasülullah (s.a) onlara ait bir evin duvarına yaslanmış vaziyette oturmakta idi. Sonra Peygamber'e bir suikast düzenlediler. Liderleri Huyey İbn Ahtab, evin damından Rasülullah'ın üstüne bir taş bırakmak suretiyle, onu öldürmeyi teklif etti. Bu teklifi kabul edip içlerinden Amr İbn Cihaş adlı birini kayayı atması için görevlendirdiler. Bütün hazırlıklar yapıldı ve tam kaya atılacağı sırada bu suikast Rasülullah'a vahiy ile bildirildi. O da (s.a) sanki çok önemli bir şeyi istermiş gibi hemen yerinden kalkarak Medine'ye doğru hızla yürüdü. Ashab-ı Kirâm da kendisini takip ettiler. Rasülullah yahudilerin düzenlemiş oldukları suikasti onlara bildirdi ve içlerinden birini göndererek Muham-

Cihaş adlı birini kayayı atması için görevlendirdiler. Bütün hazırlıklar yapıldı ve tam kaya atı lacağı sırada bu suikast Rasülullah'a vahiy ile bildirildi. O da (s.a) sanki çok önemh bir şeyi istermiş gibi hemen yerinden kal karak Medine'ye doğru hızla yürüdü. Ashab-ı Kirâm da kendisi ni takip ettiler. Rasülullah yahudilerin düzenlemiş oldukları suikasti onlara bildirdi ve içlerinden birini göndererek Muham-

med İbn Mesleme'yi cağırttı. Muhammed İbn Mesleme yanına geldiğinde ona: *"Hemen Nadir oğulları yahudilerine git ve onlara; Beni size Rasülullah gönderdi, siz kalkıştığınız kalleşlikle ahdi bozdunuz, onun için yurdundan çıkmanızı istiyor" de. "Onlara on gün mühlet veriyorum. On gün sonra onlardan hangisi buralarda görülürse boynu vurulacaktır"dedi...."*(1)

Kaynûka oğulları gazası Bedir'den sonra, Nadir oğulları gazası ise müslümanların büyük bir çıkmaza düştükleri Uhud harbinden sonradır. Uhud harbindeki zorluklara rağmen, Kaynûka oğullarının acı tecrübesi, Nadir oğullarının ahdi bozmalarında duraklamalarına sebeb olmuştu. Ahd'in korunduğu ve ilişkilere devam edildiği sürece iki grup arasında güvence devam ediyor demekti. Onun için Rasülullah (s.a) Amr İbn Ümeyye Ed-Damri'nin (r.a) öldürmüş olduğu, Amir oğullarından olan iki kişinin diyetine yardımcı olmaları için Nâdir oğullarına gitmişti. Çünkü Nadir oğulları, Amir oğullarının müttefikleri idiler. Rasülullah'ın onlara gitmesi ahde gösterdiği yüksek vefânın derecesini gösterir. Çünkü, Rasülullah'la Amir oğulları arasında bir ittifak yoktu, Rasülullah durumu görmemezlikten gelebilirdi.

Amr İbn Ümeyye'nin (r.a) bu iki kişiyi öldürmesinin sebebi şu idi: Amir oğullarının lideri, Bi'ri Mâ'ûne denilen yerde yetmiş müslümanın öldürülmesi olayına iştirak etmişti. Amr İbn Ümeyye de Amir oğullarından olan bu iki kişiyi, Bi'ri Mâ'ûne şehitlerinin intikâmını alacağını hesab ederek öldürmüştü. Rivayete göre de bu iki kişinin Rasülullah'la (s.a) aralarında bir ahd olduğu ve Amr'in bunu bilmediği söylenir. Bunun için Rasülullah yanına ashabından sadece birkaçını alarak Nâdir oğullarına gitmişti. Nadir oğulları müslümanlarla ittifak halinde oldukları için yanına çok adam almayı uygun görmemişti. Fakat tarihleri boyunca ahidleri bozmak, peygamberleri öldürmek, sözleşmeleri tanımamak ve entrikalar çevirmek gibi ahlâklarıyla tanınmış olan yahudilerin, yine bu yönleri baskın geldi. Rasülullah'ın aralarında olmasını, onu öldürmek için çok uygun bir fırsat olarak gördüler. Eğer içlerinden herhangi biri, kendiliğinden böyle bir işe kalkışsaydı durum hoş görülebilir ve akibetleri bu denli kötü olmazdı. Fakat suikast fikrini ortaya atan kişi liderleri Huyey İbn Ahtab'tı. Yöneticilerin böyle bir

(1) İmtâ ül'Esmâ (Makrizî): c.1. s.178-179.

sözleşmeleri tanımamak ve entrikalar çevirm ek gibi ahlâklanyla tamnmış olan yahudilerin, yine bu yönleri baskın geldi. Rasülullah'ın aralannda olmasını, onu öldürmek için çok uygun bir fırsat olarak gördüler. Eğer içlerinden herhangi biri, kendiliğinden böyle bir işe kalkışsaydı durum hoş görülebilir ve akibetleri bu denli kötü olmazdı. Fakat suikast fikrini ortaya atan kişi liderleri Huyey îbn Ahtab'tı. Yöneticilerin böyle bir

(1) İmtâ Ol'Esmâ(Makrizî): c.l. s.178-179.

cürmü işlemeye eğilimleri vardı, etrafındaki zebânileri de onu desteklediler. -Önceden görmüş olduğumuz gibi Kaynûka oğulları da aynı eğilim içerisindeydiler- Kayayı bırakması içinde içlerinden Amr İbn Cihaş'ı seçtiler. İsrâil oğullarından olan peygamberleri Zekeriyya ve Yahya'yı öldüren yahudiler, İsmâil oğullarından olan ve peygamberliği ellerinden alan Muhammed'i nasıl öldürmesinler?

Bu sırada Allah Teala'nın rahmeti durumu kurtarmaya yetişti ve yahudilerin niyetlerini Rasûlullah'a vahiy yoluyla bildirdi. Rasûlullah da yahudilere sanki bir ihtiyacı için gidiyormuş gibi yaparak, Medine'ye dönmek üzere yürüdü. Böyle yapmasının nedeni, yahudilerin niyetlerini ve planlarını keşfettiğine onların dikkatini çekmemek içindi. Müslüman bir lider, düşmanlar için çok önemli bir hedeftir, onun için çoğu zaman ve özellikle de zor anlarda dikkatli ve uyanık olmalı, isabetli davranmalıdır. Aynı zamanda müttefik düşmanların arasında İslâmi hareketin adamları olmalı, ahdi bozma veya ahde vefâ konularında onların niyetlerini ve planlarını öğrenmelilerdir. Rasûlullah'tan sonra vahiy kesilmiştir. Onun için düşmanların haberlerini araştırmak, İslâmi hareketin bir görevi haline gelmiştir. Allah yolunun davetçilerinin, gaflet veya iyi niyetleri sonucu, düşmanlarından olan müttefikleri tarafından yok edilmeleri, kendilerini Allah katında sorumluluktan kurtarmayacaktır.

İslâmi hareket için, müttefikleri ve düşmanlarına karşı zahirde cahilmiş gibi görünmek suretiyle onların planlarını öğrenmek ve bu planları anlamıyormuş gibi görünmek kadar kuvvetli bir vesile yoktur. Çünkü gizli kötülükler ve saklı niyetler böyle bir davranışla keşfedilebilir. Yine İslâmi hareket için, düşman haberlerini araştıran kişilerin duygusal atılımlarda bulunmaları kadar zararlı bir şey yoktur. Böyle bir vazifeyle görevlendirilecek kişilerin, görevin tabiatının gerektirdiği ve uygulamakta olduğu görevden şüpheleri uzaklaştırabilecek ölçüde uyanık, sakin ve ani kararlar verebilme yeteneğine sahip olmaları gerekir.

Önderimiz (s.a), ihtiyacını giderir gibi görünmek suretiyle, ani karar alabilme ve planın gizli tutulmasını bizlere öğretmiştir. Onu öldürmek için yahudilerin nasıl beklediklerini görmüşüzdür. Tıpkı hicret gecesinde olduğu gibi. Rasûlullah her zaman uyuduğu yere Ali'yi bırakmış ve böylece müşriklerin ken-

gerekir.

Önderimiz (s.a), ihtiyacını giderir gibi görünmek suretiyle, ani karar alabilme ve planın gizli tutulmasını bizlere öğretmiş tir. Onu öldürmek için yahudilerin nasıl beklediklerini görm ü -' şüzdür. Tıpkı hicret gecesinde olduğu gibi. Rasülullah her za man uyuduğu yere Ali'yi bırakmış ve böylece müşriklerin ken-

disini öldürmeleri için onun uyanmasını beklemelerini sağlamıştır. Fakat kesin bir delil olmadan ahdi bozmaya, İslâmi hareketin hakkı yoktur. Rasülullah'ın, Muhammed İbn Meslemе'nin lisanıyla Huyey'e göndermiş olduğ hitaba gelince: *"...Yurdumdan çıkın, çünkü siz kalkıştığınız kalleşlikle ahdi bozdunuz..."* Burada söz konusu olan kalleşlik sabittir. Yahudiler de bu konuda tartışmamışlardı, çünkü Muhammed'in nübüvvetinin doğru olduğunu biliyorlardı. Asıl mevzuya değinmemişler ve: "Biz kesinlikle çıkmayız, istediğini yapsın" diyerek, alçakça bir cevap verip, çıkmayı reddettiklerini ve savaşa hazır olduklarını belirtmişlerdir.

Söz verip sözünde durmamak, tehdid edip tenfiz etmemek, müslüman savaşçıya yakışmaz. Aksi takdirde söylenen sözün bir kıymeti kalmaz. Onun içindir ki, sabah yahudilerin cevabı ulaştığında, ikindi vakti Rasülullah (s.a) onları kuşatma altına almıştı. İkindi namazını Nadir oğullarının açıklığında kılmıştı. Bunun üzerine, yahudilere olan dostluğunu ikinci bir kez ilân etmek üzere "beşinci tabur(*)" derhal harekete geçmiş, Abdullah İbn Übey'in lisanıyla gizlice "Yerlerinizde kalın ve sakın çıkmayın, benimle beraber olan kavmimden ve diğer Araplardan müteşekkil iki bin kişilik bir kuvvet sizinle beraber savaşıp ölmeye hazırdırlar" diye haber yollayarak, yahudilere yardım vadetmiştir. Neticede İbn Übey onlara yardım etmediği gibi, Kureyza yahudileri de kendilerini bırakmış ne silah ne de adam yardımında bulunmuşlardır. Bu olay asırlar boyunca müslümanlara ders olacak niteliktedir. Kuvvetli bir müslüman cemaat münafıkların planlarını suya düşürebilir. Şer ve fitne davetçileri müslüman cemaatın birliği ve kuvveti önünde harekete geçmeye cüret edemezler. Ancak saflar arasında bir sarsıntı, çözülme ve yöneticilere karşı güvensizlik buldukları zaman harekete geçebilirler. Saflarımızda şüphelerin, ucuz söylentilerin ve çeşitli şayiâların girmesine uygun bir ortam gördüğümüzde, safların yapısını yeniden ele almamız ve yeniden pekiştirmemiz gerekir.

Müslümanların kuvvetinden korkup, deliklerine saklananlar yalnızca münafiklar değildi; yahudilerin üçüncü grubu,

(*) Beşinci tabur, tabiri Ürdünde halk arasında, Ürdün istihbarat teşkilatını belirtmek için kullanılan bir terimdir. Burada yazar bu terimi kullanmak süretiyle müslümanların içinde bulunan münafiklara işaret etmiş ve aym zamanda imâ ile Ürdün İstihbarat teşkilatının durumunu ortaya koymuştur. T.A.

pekiştirmemiz gerekir.

Müslümanların kuvvetinden korkup, deliklerine saklanan lar yalmzca münafıklar değildi; yahudilerin üçüncü grubu,

(*) Beşinci tabur, tabiri Ürdünde halk arasında, Ürdün istihbarat teşkilatım belirtmek için kullanılan bir terimdir. Burada yazar bu terimi kullanmak süretiyle mfislUmanlarm içinde bulunan münafiklara işaret etmiş ve ayna zamanda imâ ile Ürdün İstihbarat teşkila t ın ın du ru m ım a ortaya k ı^ u ş t u r . T.A.

Kureyzâ oğulları da aynı durumda idi.

Kuşatma boyunca üç önemli hadise cereyan etmiştir:

Birinci hadise: Azuk ismindeki mahir bir okçunun liderliğinde bir yahudi okçu birliği, Rasülullah'ın (s.a) ikâmet etmekte olduğu deriden yapılmış bir çadır olan, yönetim merkezini ok yağmuruna tutmuştu. Azuk ikinci bir girişimle, yanındaki grupla beraber Rasülullah'ı (s.a) öldürmek üzere harekete geçtiğinde, Hz. Ali (r.a) pusu kurarak kendisini öldürdü. Rasülullah (s.a) bununla yetinmeyip Ebu Dûcâne ve Sehl İbn Huneyf'in (r.a) komutasında bir grup göndererek bu öncü yahudi birliğini tamamen imha ettirdi. Hepsinin başları kesilerek kuyulara atıldı. Bu olay müslümanların maneviyatlarının yükselmesinde büyük bir rol oynamıştı. Bu olay bizlere de ders olup, başarılı gerilla operasyonları ile düşman saflarına korku yaymanın gerekliliğini göstermektedir. Bu olaydan sonra yahudiler kalelerini terkedip okçular göndermeye cesaret edememişlerdi. Çünkü göndermiş oldukları kahramanlarının öldürülmesinden sonra kendi canlarının da tehlikede olduğunu çok iyi biliyorlardı.

İkinci hadise: Yahudilerin geçimlerini sağlamış oldukları hurmalıklarına yapılan taarruzdu. Müslümanlar yahudilerin hurmalık ve mahsulatını ateşe veriyorlardı. Bu görevi tenfiz etmek için, önceden yahudilerin din adamlarından olup sonradan müslüman olan Abdullah İbn Selâm ile Ebu Leylâ El-Mâzini (r.a) görevlendirilmişti. Onlar hurma ağaçlarını yakmaya ve kesmeye başlayınca yahudiler "Yâ Muhammed, sen âlemi fesattan men ettiğin halde şimdi kendin yaş ağaçları kesip yakıyorsun" diye bağrışmışlar-(*) ve yaş hurma ağaçlarının bırakılmasını istemişlerdi. Yahudilerin bu sözleri ve yaş ağaçların yakılması üzerine kargaşalık baş göstermiş ve yeni bir fitne uyanmıştı. Müslümanların gönüllerinde yöneticilerinin davranışlarına karşı bir şüphe belirmişti. Kimi değerli değersiz hurma ağaçlarını, kimi de yalnız değersizlerini kesip, ateşe veriyordu. Sonunda Kur'ân-ı Kerim iki davranışın da doğru olduğunu belirtip, yahudilerin planlarını çıktığı yere döndürmüştü:

"İnkârcı kitap ehlinin yurtlarında hurma ağaçlarını kesme-

(*) Sahih-i Buhâri: c.10. s.167'den (T.A.)

davramşlan- na karşı bir şüphe belirmişti. Kimi değerli değersiz hurma ağaçlanm , kimi de yalnız değersizlerini kesip, ateşe veriyordu. Sonunda Kur'ân-ı Kerim iki davranışın da doğru olduğunu be lirtip, yahudilerin planlannı çıktığı yere döndürmüştü:

"İnkârcı kitap ehlinin yurtlarında hurma ağaçlarını kesme-

(*) Sahih-i Bnhâri; c.lO. 6.167'den (T A .)

niz veya onları kesmeyip gövdeleri üzerinde ayakta bırakmanız Allah'ın izniyledir. Allah yoldan çıkanları böylece rezilliğe uğratır." (Hâşr: 5)

Düşmanın teslim olmasını sağlamak için sahip olduğu en kıymetli şeye taarruz etmek gerekir. Rasülullah da (s.a) yahudilere karşı bunu uygulamıştı.

Üçüncü hadise: Yukarıda bahsettiğimiz iki hadisenin neticesinde, altı gün devam eden kuşatmadan sonra yahudiler Medine'yi terketmeye hazır olduklarını belirtip, Rasülullah'tan (s.a) emân dilediler. Fakat şimdi durum değişmişti. Kuşatmadan önce Rasülullah (s.a) bütün herşeyleriyle birlikte yahudilerin Medine'yi terketmelerini istemişti. Fakat kuşatmadan sonra konulacak şart, kuşatma öncesi konulan şart gibi olamazdı. Onun için Rasülullah (s.a): *"Bugün o şartı kabul etmiyorum. Fakat silahlarınızı bırakıp, develerinizin yükü kadar eşya alarak çıkabilirsiniz, kanlarınıza ise dokunulmayacaktır"* dedi. Huyey bu teklifi kabul etmedi.

Konuyla ilgili olarak şu söyleyeceklerimiz bizi üzmektedir:

Binlerce senedir yaşamlarını devam ettiren yahudiler, tarihten aldıkları bu katı dersi idrak edip, hafızalarına yerleştirmişler ve Rasülullah'ın (s.a) kendileri üzerinde uyguladıkları metodu, müslümanların üzerinde uygulamışlardır. 1967 yılında yahudiler silah gücüyle Arap topraklarını işgâl ettiklerinde, Araplar 1947 senesinde öngörülen Filistinin taksimi(*) kararına dönmeyi kabul etmişler, fakat yahudiler 4 hazirandaki sınırlarına dönmeyeceklerini belirterek, bu kararı reddetmişlerdir.

Bu dersi yahudiler, Arap yarımadasında varlıklarını yok eden ilk düşmanları olan Rasüllullah'tan (s.a) almışlar ve onun kullanmış olduğu metotları, ona tabi olanlarla yaptıkları savaşlarında uygulamışlardır. Kur'ân'ını ve Peygamberini terk etmiş olan sefil neslimiz ise, Allah'ı ve Peygamberi'ni tanımaksızın, yahudilere karşı savaşa girmişti, onun için Allah bu nesli zillete düşürüp cezalandırdı. Tam yirmi sene otoriteyi ele geçirmek

(*) Filistin'in Araplarla yahudiler arasında taksimini öngören karar. 29 Kasım 1947 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda üçte iki çoğunluk oyuyla alınmıştır. Bu karara göre Yahudi devletine kurulması için ayrılan topraklar, tüm Filistin topraklarının %60 kadar bir bölümünü içeriyordu.

terk etndş olan sefil neslimiz ise, Allah'ı ve Peygamberi'ni tanımaksızın, yahudilere karşı savaşa girmişti, onun için Allah bu nesli zillete düşürüp cezalandırdı. Tam yirmi sene otoriteyi ele geçirmek

(*) Filistin'in Araplarla yahudiler arasında taksim ini öngören karar. 29 Kasım 1947 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda öçte iki çoğunluk öyuyla alınmıştır. Bu karara göre Yahudi devletine kurulması için ayrılan topraklar, tüm Filistin topraîdanmn %60 kadar bir bölümünü içeriyordu.

için mücadele edip, hükmü ellerine geçirmek için birbirleriyle rekabet ettiler. Hükümetler, yahudilerle savaşıyoruz maskesi altında halklarının kanını emdiler. İş ciddiye bindiği zaman da, oluşturdukları bozuk yapı; yerden koparılmış, kökü olmayan kötü bir ağaç gibi, yahudilerin bir vuruşuyla çöküverdi.

Yahudiler silahsız olarak çıkmayı reddettiler. Rasülullah da (s.a) kuşatmaya devam etti. Yahudilerin arasında, müslüman olarak teslim olanların bütün mallarını alabileceğine dair bir haber yaydı. Bunun üzerine Yâmin İbn Ömer ve Sa'd İbn Veheb müslüman oldular ve bütün malları kendilerine verildi. Bu iki yahudiden Yâmin İbn Ömer, yahudilerin arasında büyük bir operasyon gerçekleştirdi. Ortaya on veya beş dinar ile bir deve yükü hurma ödül koymak suretiyle, Rasülullah'a (s.a) suikast düzenlenmesini isteyen amcasının oğlu Amr İbn Cahş'ı bir suikast düzenleyerek öldürttü. Suikastı Kays'tan bir adam gerçekleştirdi. Bu olay Rasülullah'ı (s.a) memnun etti.

Bu olay, mücahidlerin hangi yoldan olursa olsun düşmanlarına ulaşabilmeleri için, büyük bir genişlik sağlamıştır. İyi korunma altında oldukları için, müslümanların bazen düşmanlarına ulaşması mümkün olmayabilir. Bu gibi durumlarda, kafirlerin içinde yaşayan fertler mal ve para ile örgütlenerek, bu düşmanların ortadan kaldırılması gerçekleştirilebilir. Savaş hiledir. Kendilerine savaş açıp, karşı durduğumuz, düşman olarak nitelendirdiğimiz kimselere karşı hedeflerimizi gerçekleştirmek için, hedefe ulaştıracak olan herhangi bir yolu kullanmamızda hiçbir sakınca yoktur. Düşmanın kendi içindeki şahısların mala ve paraya olan rağbetlerini kullanarak, onları yok etmeye yönelik hedeflerimizi gerçekleştirebiliriz. Düşmanın zayıf noktalarını ve içindeki bozuklukları, kendi içindekiler kadar iyi hiç kimse bilemez. Yâmin'in de (r.a) müslüman oluşu, üzerinden daha bir veya iki gün bile geçmeden, onu Rasülullah'ın (s.a) öcünü almaya itmiş ve kendisine en yakın kişilerden olan, amcasının oğlunu öldürtmüştür.

Yahudilere karşı kurulan kuşatma on beş gün devam etti ve yahudilerin yurtlarından çıkarılmasıyla sonuçlandı. Yahudilerin çıkarılması görevini Muhammed İbn Mesleme (r.a) üstüne aldı. Kuşatma esnasında yahudiler, kendi elleriyle kendi evlerini yıkıyorlardı. Müslümanlar da ulaşabildikleri yahudi evlerini yakıp yıkıyorlardı. Anlaşma yapılana kadar durum böyle devam etti. Sonunda mallarını, kadın ve çocuklarını develere yük-

devam etti ve yahudilerin yurtlanndan çıkarılmasıyla sonuçlandı. Yahudi lerin çıkarılması görevini Muhammed İbn Mesleme (r.a) üstüne aldı. Kuşatma esnasmda yahudiler, kendi elleriyle kendi evleri ni yıkıyorlardı. Müslümanlar da ulaşabildikleri yahudi evlerini yakıp yıkıyorlardı. Anlaşma yapılana kadar durum böyle de vam etti. Sonunda mallarını, kadın ve çocuklarım develere yük-

leyip Medine'yi terkettiler. Kadınlar develerin üzerine yerleştirilen havdeclere binmişlerdi. Üzerlerine ipek ve dibactan elbiseler giymiş, altından süs ve takılarını takmışlardı. Hüzün ve tessür göstermemek için def çalıp, şarkı söylüyorlardı. Medine çarşısından geçerken, halk yolun kenarlarında onların geçişlerini seyrediyordu. Kervanları tam altı yüz deve yükünden oluşmaktaydı. İçlerinden bazıları kendilerine yakın olan Hayber'e bazıları da Şam topraklarına gittiler. Hayber'e gidenler, Huyey İbn Ahtab, Selâm İbn Ebil-Hukayk ve Kinâne İbn Râbî, İbn Ebil-Hukayk gibi büyük yahudilerdi. Münafıklar yahudilerin Medine'yi terkedişlerine çok üzülmüşlerdi."(1)

İşte bir yahudi milleti hezimete uğruyor ve kinleri kendi evlerini elleriyle yıkacak dereceye varıyordu. Tüm silahlarını müslümanlara ganimet olarak bırakarak anlaşmaya mecbur ediliyor, sözleşmeyi bozmalarının cezası olarak yeryüzünde dağınık bir şekilde yaşamaya mâruz bırakılıyorlardı. Mallarını ve kıymetli eşyalarını almışlar, silahlarını ve şereflerini müslümanlara ganimet olarak bırakıp gitmişlerdi. Allah Teala onların bu durumunu şöyle vasıflandırmaktadır:

"Kitab ehlinden inkârcı olanları ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O'dur. Oysa ey inananlar! Çıkacaklarını sanmamıştınız, onlar da, kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah'ın azâbı onlara beklemedikleri yerden geldi, kalblerine korku saldı, evlerini kendi elleriyle ve inananların elleriyle yıkıyorlardı. Ey akıl sahipleri! Ders alın. Allah onlara sürülmeyi yazmış olmasaydı, dünyada başka şekilde azâb verecekti. Ahirette de onlara ateş azâbı vardır. Bu Allah'a ve Peygamberi'ne karşı gelmelerinden ötürüdür. Kim Allah'a karşı gelirse bilsin ki, Allah'ın cezâlandırması şüphesiz çetindir." (Hâşr. 2-3-4.)

Allah Teala onları yurtlarından çıkardı ve kalplerine korku saldı. Çünkü onlar Allah'a karşı gelip, O'nun Elçisi'ne savaş açtılar. Öyleyse bugünkü durumlar nedendir: Yahudiler vadedilen topraklara -kendilerinin iddia ettikleri gibi- muzaffer olarak dönüyorlar, yurtlarından çıkmak ve hicret etmek de İslâm topraklarının çocuklarına kalıyor. Mülteciler ve yurtlarından çıkarılmış olan kişiler sıfatıyla göçe tabi tutuluyorlar. Yahudilerle yapılan bunca savaştan sonra çıkıp gitmek müslüman ismiyle

(1) İmtâ ül'Esmâ c.1. s.181.

topraklara -kendilerinin iddia ettikleri gibi- muzaffer olarak dönüyorlar, yurtlanndan çıkmak ve hicret etmek de İslâm top- raklannm çocuklanna kalıyor. Mülteciler ve yurtlanndan çıka rılmış olan kişiler sıfatıyla göçe tabi tutuluyorlar. Yahudilerle yapılan bunca savaştan sonra çıkıp gitmek mûslüman ismiyle

(1) İmtfi âl'Esmâ c.l. >.181.

isimlendirilenlere kalıyor ve yahudiler toprağın varisleri oluyorlar. Bunun sebebi, yahudilerin çıkarılış sebeblerinin aynısıdır. Çünkü onlar Allah'a ve Peygamberi'ne karşı gelmişlerdi. Kim Allah'a karşı gelirse Allah'ın cezâlandırması şüphesiz çetindir.

Bugün, Filistin'e yahudilerin gasbettiği Esrâ ve Mirac topraklarına dönmek isteyen Filistin devrimi, aynı sancak ile dönmek istemektedir. Allah'a ve Peygamberi'ne karşı gelmek sancağıyla, Dünyanın, Filistin halkının yegâne temsilcisi olarak kabul ettiği Filistin Kurtuluş Örgütü ve Filistin devrimi topraklarına, lâiklik ismi ile dönmek istiyor. Devletini kurmak isterken, dine değil; beşeri kanunlara, beşeri cehalet ve heveslere dayanmak istiyor. Hükmün Allah'tan başkasına ait olmasını istiyor. Allah'a ve Peygamberi'ne karşı gelmenin hangi türü bundan daha kötüdür?!! Onun için iş gittikçe zorlaşıyor, akıtılan kanlar toprağa yakınlaştıracağı yerde uzaklaştırıyor. Yahudiler bu topraklarda yaşayan müslümanları, Filistin'den Lübnan'a uzaklaştırdılar. Bütün yeryüzüne dağılmalarına sebeb oldular. Sadece yurtlarından uzaklaştırmakla kalmayıp, yurtlarının civarından bile uzaklaştırdılar. Yeryüzünde darmadağın olan bu insanların Allah'a dönerek, O'nun yardımına kavuşmak, Allah'a tevbe ederek O'nun zaferine ulaşmak vakitleri gelmedi mi? Yurtlarından uzaklaştırılanlar, Allah'tan uzak oldukları sürece yurtlarına dönemezler. Onlar da şimdi, İsrail oğullarının düştüğü şaşkınlık içerisinde. Bu şaşkınlık kırk yıldır süregelmiştir ve hala da müslümanlar uyanmamışlardır. Tehlikenin ve çarenin nereden geldiğini anlayamamaktadırlar. İsrail oğulları, İsmail oğulları ve yeryüzünün bütün ehli için durum aynıdır:

"Bu Allah'a ve Peygamberi'ne karşı gelmelerinden ötürüdür. Kim Allah'a karşı gelirse bilsinki Allah'ın cezâlandırması şüphesiz çetindir."

Müslümanların, yahudilerden ganimet olarak aldıkları silahlara gelince, bunlar: elli zırh, elli miğfer ve üç yüz kırk kılıçtan ibaretti. Bu silahların, gelişmekte olan İslâm ordusunun silahlandırılmasında büyük katkısı olmuş ve kafirlere karşı yaptıkları savaşlarda müminlere kuvvet kazandırmıştır.

Kureyza Oğulları

Kaynukâ oğullarının sona erişi Bedir'den sonra, Nadir oğul

geUşmekte olan İslâm ordusunun silahlandmlmasmda büyük katkısı olmuş ve kafirlere karşı yap tıklan savaşlarda müminlere kuvvet kazandırmıştır.

K u re y za Oğrullan

Kaynukâ oğullanmn sona erişi Bedir'den sonra. Nadir oju l

larının Uhud'tan sonra[1], Kureyzâ oğullarının ise Hendek'ten sonradır.

Kureyzâ oğullarının müslümanlara yaptığı kalleşlik çok büyüktü ve tam olarak yahudilerin tabiatını sergiliyordu. Onun için sonları da çok kötü bir son olmuştu. Bu olayda en büyük rol, yenik lider, Nadir oğullarının efendisi Huyey İbn Ahtâb'ındı. Hayber yahudilerinin yanına sığınmış olan Huyey, Mekke'ye giderek, Muhammed'e karşı, onunla kendi yurdunda savaşmak ve ondan intikam almak üzere savaş ateşleri yaktı.

Ahzâb harbi -Hendek Gazası- yahudilerin sebep olduğu bir savaştır. Şöyle ki; Rasül-i Ekrem (s.a) Beni Nadiri yurtlarından sürgün ettiği zaman, bunların eşrafı Hayber yahudilerinin yanına sığınmışlardı. Hayber'de kuvvet ve adet yönünden üstün bir yahudi halkı bulunmaktaydı. Bunlardan, başlarında Huyey İbn Ahtâb ve içlerinde Selâm İbn Ebil-Hukayk, Kinâne İbn Ebil-Hukayk, Evs'ten Havze İbn Kays El-Vâil ve Ebu Amir Er-Râhib olmak üzere yirmi kadar yahudi Mekke'ye giderek Kureyş'e yakındılar ve onları Rasülullah'a (s.a) karşı savaşa davet ettiler. Kureyş'e: "Muhammed'in sonunu getirene kadar sizinle beraberiz, ona karşı savaşmak için sizinle birleşmeye geldik" dediler. Bunun üzerine Kureyş'e bir gayret geldi. Bir türlü hazmedemedikleri Bedir yenilgisinden kalma kinlerini hatırladılar. Ebu Süfyan yahudilere hitâben: "Hoş geldiniz, sefâlar getirdiniz. Muhammed'e karşı bize yardımcı olanlar, bize en yakın ve en sevgili insanlardır" dedi ve bütün Kureyş öbeklerinden elli kişi çıkararak, sırtlarını Kâbe duvarına dayamak suretiyle, birbirlerine destek olacaklarına ve içlerinden tek kişi bile kalmayana kadar Muhammed'e karşı tek vücud halinde çarpışacaklarına dair yemin edip andlaştılar. Sonra Ebû Süfyan: "Ey yahudi milleti! Siz ilk kitap ve ilim ehli olan insanlarsınız. Muhammed'le, bizim ihtilafa düştüğümüz konu hakkında bize bilgi verin. Bizim dinimiz mi, yoksa Muhammed'in dini mi hayırlıdır? Bildiğiniz gibi biz Kâbe'nin bakımını yapar, yaşlı develeri kurban eder, hacılara su dağıtır ve putlara taparız." dedi. Yahudiler: "Yemin olsunki, siz ondan daha evlâsınız. Siz Kâbe'yi yüceltiyor, hacıları suluyor, develeri kurban ediyor ve babalarınızın taptıklarına tapıyorsunuz. Yemin olsunki siz ondan daha

(1) Nadir oğulları gazasının Bedir'den altı ay sonra olduğunu belirten bir görüş daha bulunmaktadır.

ve putlara taparız.” dedi. Ya- hudiler: “Yemin olsunki, siz ondan daha evlâsmız. Siz Kâbe'yi yüceltiyor, haalan suluyor, develeri kurban ediyor ve babalan- mzın taptıklarına tapıyorsunuz. Yemin olsunki siz ondan daha

(1) Nadir oğullan gazasının Bedir'den a lb ay sonra olduğunu belirten bir
gani; daha bulunmaktadır.

evlâsınız" dediler. Bunun üzerine Allah Teala, şu ayeti celileyi nazil etti: "Kendilerine Kitab verilmiş olanların, puta ve şeytana inanıp, inkâr edenlere: "Bunlar, inananlardan daha doğru yoldadır" dediklerini görmedin mi?" (Nisâ. 51) Sonra yahudiler, Kureyş'le buluşmak üzere bir vakit belirleyerek yanlarından ayrıldılar. Gatafan, Beni Süleym, Beni Esed, Fizâre, Beni Mürre, Eşca gibi kabileleri de dolaşarak Hayber'in bir senelik hurma mahsülünü kendilerine vermek vadiyle bunları da ayaklandırdılar.

Nadir oğullarının yurtlarından zillet ve kin içerisinde çıkarılmaları, Muhammed'in birinci düşmanı olan Kureyş'le ittifâk içerisine girmelerine neden olmuştur. Siyasi çalışmalar neticesinde Arapların çoğunu Rasülullah'a karşı savaşmak için hazırlamışlardır. Kureyş, Gatafan ve Süleym gibi kabileleri, Rasülullah'a karşı savaşmaya ikna edebilmişlerdir.

Günümüzün İslâmi hareketi, er veya geç yahudilere karşı bir savaşa girişecektir. Yahudilerin, müslümanları ortadan kaldırmak için düzenlemiş olduğu planları öğrenmenin, bu savaşta müslümanlara çok büyük faydası olacaktır. İşte belirli bir süre müslümanlara boyun eğmiş olan Nadir oğullarının, kalplerindeki kin ateşi yenilgiden sonra birdenbire alevlenmişti. Sonuçta sadece Muhammed'i yenilgiye uğratmak için değil, onu tamamıyla ortadan kaldırmak için Araplarla anlaşmışlardır. Günümüzde de yahudiler, İslâmi hareketleri kendi toprakları üzerinde vurup, kökünü kazımak için Arap liderleriyle perde arkasından ve açıkça ilân edilmemiş bir ittifak içerisindedirler. Allah yolunda çarpışan mücâhidlerin ortadan kaldırılmaları için, çoğu zaman İsrail, komşuları olan Arap ülkelerine karşı sessiz kalmakta ve bölgede güveni sağlamaktadır. Hama ve Lübnan olayları buna en güzel örnektir. İslâm'ın sesinin yükselmemesi için şehirler, içindeki halkıyla beraber yerle bir edilmiş, mescidler cemaatleriyle beraber gömülmüştür.

Yahudilerin bu iş için ne kadar mal sarfettiklerini ve malın bir silah olarak yahudilerde ne kadar önemli olduğunu anlıyoruz. Filistin'e hicret etmelerine müsade etmesi için, Sultan Abdülhamid Han'ı mal karşılığında satın almayı düşünmüşlerdi. Hatta, Filistin'de, yahudi devleti kurmayı öngören Balfour'ün deklarasyonuna karşılık, Birinci Dünya Savaş'ında İngilizleri parayla satın almışlardı. Burada da Gatafan ve diğer Arap kabilelerinin müslümanlara karşı savaşa girmelerinin karşılığın-

Yahudilerin bu iş için ne kadar mal sarfettiklerini ve malm
bir süah olarak yahudilerde ne kadar önemli olduğunu anlıyo ruz. Filistin'e hicret etmelerine müsade etmesi için. Sultan Ab- dülhamid Han'ı mal karşılığında satın almayı düşünmüşlerdi. Hatta, Filistin'de, yahudi devleti kurmayı öngören Balfour'ün deklarasyonuna karşıhk. Birinci Dünya Savaş'mda îngilizleri parayla satın almışlardı. Burada da Gatafan ve diğer Arap ka bilelerinin müslümanlara karşı savaşa girmelerinin karşılığın-

da Hayber'in tam bir senelik hurma mahsülatını teberrû etmekte ve müslümanlara karşı savaşmalarını sağlamak için düşmanlara lojistik destek sağlamaktadırlar. Diğer yandan Afrika kıtası da yahudi pazarlarından biri idi. Tam on yedi Afrika ülkesinin İsrail'i resmen kabul etmeleri de bunun bir meyvesidir.

Siyaset dünyasında -sadece müslümanlar hariç olmak üzere- prensiplere yer yoktur. Yahudiler menfaatlerinin olduğu noktada prensiplerine rahatça ters düşmekten kaçınmazlar. Bu durumları itibarıyla aynı hristiyan ve müşriklere benzerler. Hatta onlardan daha kötüdürler. Onun için, Allah'a inanıp, O'nun Kitabı'yla hükmeden müslümanlara karşı putperest müşrikleri daha efdâl saydıklarını, Muhammed'in Allah katından gönderilmiş bir peygamber olduğunu bildikleri halde, Kureyş'in putperestlik dinini doğru kabul ettiklerini görüyoruz. Onun için, müttefiklerimizle aramızda olan ortak yönlere bakarak aldanmamamız gerekir. Çünkü menfaatlerin karşısında prensipler bir kenara atılmakta, menfaatler değiştikçe prensiplerin hükümleri de düşmektedir.

Diğer bir yandan yahudilerin dünyada İslâm ve müslümanlara karşı uygulamakta olduğu fikrî saptırmalar, müslümanların ufuklarını kapatacak dereceye gelmiştir. Yahudiler, müslümanları kökünden silip atmak için dünyanın her yerinde çeşitli isimlerle bir takım sapık fikirler ortaya atmaktadırlar. İşte Mason locaları, bir takım varlık ve kurtuluş fikirleri, marksizm ve laisizm fikirleri bu fikrî saptırmalara birer örnektir. Onlar puta ve şeytana inanıp, inkâr edenler için "Bunlar, inananlardan daha doğru yoldadır" demektedirler.

Yahudilerin olayların gelişmesindeki rolleri çok büyüktü. Bununla da kalmayıp, ahdi bozmaları için kardeşleri Kureyzâ oğullarını da kışkırtmaya başladılar. Siyer'in, Huyey İbn Ahtâb hakkındaki rivayetlerine göre bu kışkırtma savaş esnasında vuku bulmuştur. "Ordunun yürüyüşü esnasında Huyey İbn Ahtâb, Ebu Süfyan İbn Harb ve Kureyş'e: "Milletimden olan Kureyzâ oğulları da sizinle beraberdir, Kureyzâ oğullarının yeterli savaş gücü bulunup, tam yedi yüz elli savaşçıları vardır" diyordu. Medine'ye yaklaştıklarında Ebu Süfyan, kendisine: "Milletinin yanına git de Muhammed'le aralarında olan ahdi bozsunlar" dedi. Bunun üzerine Huyey, Kureyzâ oğullarının yanına geldi. -Rasülullah (s.a) Medine'ye geldiği zaman Nadir ve

“Milletimden olan Kureyzâ oğullan da sizinle beraberdir, Kureyzâ oğuHannın ye terli savaş gücü bulunup, tam yedi yüz elli savaşçıları vardır” diyordu. Medine'ye yaklaştıklarında Ebu Süfyan, kendisine: “Milletinin yamna git de Muhammed'le aralannda olan ahdi bozsunlar” dedi. Bunun üzerine Huyey, Kureyzâ oğullannın ya nma geldi. - Rasülullah (s.a) Medine'ye geldiği zaman Nadir ve

Kureyzâ oğulları ve onlara tabi olan yahudilerle kendi aleyhlerine olmamaları üzerine sulh yapmıştı. Medine'ye hücum edenlere karşı kendisine yardımda bulunmaları ve Evs ile Hazrec kabileleri arasındaki ilk yerlerinde ikâmet etmeleri üzerine sulh yaptığı da söylenmektedir- Huyey, Kureyzâ oğulları ile Rasülullah arasındaki andlaşmayı yapan Kâ'b İbn Esed'e gitti. Kureyzâ oğulları, Huyey İbn Ahtâb'ın yurtlarına girmesinden hoşlanmadılar. Huyey, liderliği ve baş olmayı sevdiği için ondan hoşlanmıyorlar ve kendisini Kureyş'in Ebu Cehil'ine benzetiyorlardı. Huyey'in ilk karşılaştığı kişi Azzâl İbn Semüel oldu. Huyey, Azzâl'a: "Seni Muhammed'ten rahatlatacak bir haberle geldim. İşte Kureyş Akik vadisine, Gatafan da Ziğabe'ye girmiş vaziyetteler" dedi. Azzâl: "Vallahi bize, zamanın zilletini getirdin" dedi. Huyey de, "Böyle söyleme" diye cevap verdi..."[1] "Kâ'b, Huyey İbn Ahtab'ın geldiğini duyunca kalesinin kapısını kapattırdı. Huyey içeri girmek için izin istedi. Kapıyı açmayı reddetti. Huyey, Kâ'b'a seslenerek: "Ey Kâ'b, yazıklar olsun sana. Aç kapıyı" dedi. Kâ'b: "Ey Huyey! Asıl sana yazıklar olsun. Sen uğursuz bir adamsın. Ben Muhammed'le bir andlaşma yaptım ve aramızdaki bu andlaşmayı da bozacak değilim. Çünkü şa ana kadar kendisinden doğruluk ve vefâdan başka birşey görmedim" dedi. Huyey: "Yazıklar olsun sana. Kapıyı aç da öyle konuşalım" dedi. O da: "Açmam" diye cevap verdi. Huyey: "Yemin ederim ki, senin yemeğinden yemiyeyim diye cimriliğinden kapıyı açmıyorsun" dedi. Bunun üzerine Kâ'b kapıyı açtı.

Huyey: "Ey Kâ'b! Sana yazıklar olsun. Sana zamanın izzetini getirdim. Bütün eşrafı ve liderleriyle Kureyş'i getirip, onları Revme yakınında sellerin toplandığı bir vadiye indirdim. Bütün eşrafı ve liderleriyle birlikte Gatafan'ı getirip onları Uhud yanında Zenbi Nukmâ denilen bölgeye yerleştirdim. Muhammed'in sonunu getirmeden dönmeyeceklerine dair benimle anlaşıp, söz verdiler" dedi. Kâb: "Vallahi,bize zamanın zilletini getirdin. Gürleyip parlayan, fakat içinde hiçbir şey olmayan,suyu tükenmiş bulutları getirdin. Yazıklar olsun sana, Huyey. Beni kendi halime bırak. Ben şu ana kadar Muhammed'ten doğruluk ve vefâdan başka birşey görmedim" dedi. Huyey, her türlü kurnazlık ve iknâ kabiliyetini kullanarak konuşmaya devam edip, sonunda Kâ'b'ı ikna etti ve "Eğer Kureyş ve Gatafan Muham-

(1) İmtâ ül'Esmâ c.1. s.225-226.

tirdin. Gürleyip parlayan, fakat içinde hiçbir şey olmayan,suyu tükenmiş bulutlan getirdin. Yazıklar olsun sana, Huyey. Beni kendi halime bırak. Ben şu ana kadar Muhammed'ten doğruluk ve vefâdan başka birşey görmedim" dedi. Huyey, her türlü kurnazhk ve iknâ kabiliyetini kullanarak konuşmaya devam edip, sonunda H â Vı ikna etti ve "Eğer Kureyş ve Gatafan Muham-

(1) tm tâ ü l'E sm â e .l. s.225-226.

med'e ilişmeden dönecek olurlarsa, senin başına gelecek olanların benim de başıma gelmesi için, seninle birlikte kalene girip savunma yapacağım" diyerek, Kâ'b'a söz verdi. Bunun üzerine Kâ'b İbn Esed ahdi bozdu ve Rasülullah'la (s.a) aralarında olan andlaşmadan muâf olduğunu ilân etti."[1]

"Sonra, Kureyzâ oğullarının liderlerinden olan Zübeyr İbn Bâtâ, Nebbâş İbn Kays, Azzâl İbn Samuel, Ukbe İbn Zeyd ve Kâ'b İbn Zeyd'i çağırarak, onlara andlaşmayı bozduğunu bildirdi. Allah kendilerinin helâk olmasını istediğinden durum bu şekle girmişti."[2]

Kavmiyetçilerin, çoğu zaman yahudilikle siyonistlik arasındaki farktan söz ettiklerini, siyonizme karşı savaştıklarını fakat yahudilere karşı savaşmadıklarını, aksine yahudilerden çoğunun kendilerine yardımcı olduklarını kabul ettiklerini, duyuyoruz. Gasbedilmiş topraklarda, Filistin'deki savaşın sadece siyonistlere karşı olduğunu, hukukî kabul veya kurtarılmak suretiyle toprak meselesi halledildiğinde, yahudilerle kavmiyetçiler arasında bir ihtilaf kalmıyacağını vurgulamaktadırlar. Kavmiyetçilerin lâik olduklarını, din veya din toplumuna karşı olmadıklarını, Arap topraklarının gasbedilip, yahudilere peşkeş çekilmesine karşı olduklarını söylemektedirler.

Böyle düşünenlerin hepsine birden, neticede yahudilerin bir blok halinde birleşeceklerini gösteren bu canlı örnekleri sunmaktayız. Yahudilerin bazıları diğerlerinden daha kindar olabilir fakat neticede hepsi düşmandırlar. Onun için andlaşmayı bozmuşlardır. Müslümanlar, ittifak ve andlaşmalar yaparken, düşmanlarına karşı, sadece onların tarihlerini göz önüne alarak davranmamalıdırlar. Fakat onların bu kara tarihlerini unutmak ve bunu hesaba katmamak ta ahmaklıktır. Kavmiyet davetçilerinin bazılarında bu ahmaklık, yahudilerin müslümanlarla olan tarihlerinden hiçbir şey bilmemek derecesine kadar varmıştır. Yahudilerin tarihi Rusya, Avrupa ve dünyanın diğer bölgelerindeki tarihinden bahsetmekte, fakat Arap topraklarında müslümanlarla olan savaşlarından bahsetmemektedir. Arap topraklarından yahudi dikeninin ancak İslâm'la ve Rasülullah'ın (s.a) eliyle çıkarıldığını unutmakta ve görmemezlikten gelmektedirler. Rasülullah'ın (s.a) bu girişimleri neticesinde,

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.231-232.
(2) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.226.

tarihi Rusya, Avrupa ve dünyanın diğer bölgelerindeki tarihinden bahsetmekte, fakat Arap toprakların da müslümanlarla olan savaşlanndan bahsetmemektedir. Arap topraklarından yahudi dikeninin ancak İslâm'la ve Rasülul- lah'ın (s.a) eliyle çıkarıldığım unutmakta ve görmemezlikten gelmektedirler. Rasülullah'ın (s.a) bu girişimleri neticesinde,

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.231-232.
(2) tıutâ ül'Esmâ. c.l. s.226.

yahudilerin ondört asır boyunca süren askeri varlıkları sona ermişti. Ancak İslâm'ın hükmünün sona erişiyle yeniden ortaya çıkmış, Kureyzâ ve Hayber'in intikamını almaya başlamışlardır.

İslâm varlığını kökünden silip atmak düşüncesiyle Hayber'de kalan Kaynukâ, Nâdir ve Kureyzâ yahudilerinin hepsi, orduları ve grupları biraraya getirip, müslümanlarla savaşmak için saflarını birleştirmişlerdir.

Burada, düşmanlarının zayıf olduğu durumda, yahudi tabiatının nasıl olduğu belirmektedir. "Nasıl olabilirki... Size üstün gelselerdi bir yakınlık veya ahd gözetmezlerdi. Kalpleriyle istemezlerken sizi ağızlarıyla hoşnut etmeye uğraşırlar. Onların çoğu fasıktırlar." (Tevbe: 8) Onlar zayıf oldukları müddetçe ahde vefâ gösterirler. Saldırıya geçmek için bir fırsat bulduklarında da ahdi bozarlar.

Onlar kendilerine, Rasülullah'la (s.a) yapmış oldukları anlaşma hatırlatıldığında: "Muhammed'te kim oluyor? Muhammed'le aramızda anlaşma yoktur" demişlerdi.

Ahzâb harbinin şartları kadar ağır şartlar müslümanların başından geçmemişti. Yahudilerle yapılan andlaşma böyle günler içindi. Buna rağmen savaşın en şiddetlendiği bir anda andlaşmayı bozdular. Liderleri olan Kâ'b'ın iyilik belirtileri göstermesine rağmen, neticede o da bir yahudi idi ve İslâm varlığının sona ermesi kadar hiçbir şey onu memnun edemezdi. Onun için kendisiyle aynı görüşte olanlara katıldı. İşte, ne kadar sevgi gösterip, barışçı davransalar da, yahudi ve hristiyanların nihâi hedefi budur.

"Kendi dinlerine uymadıkça yahudi ve hristiyanlar senden hoşnud olmayacaklardır. De ki: "Doğru yol, ancak Allah'ın yoludur. Sana gelen ilimden sonra onların heveslerine uyarsan, and olsunki, Allah'tan sana ne bir dost ne de yardımcı olur. (Bakara: 120) Onlar güçleri yettikleri sürece ne teorik olarak ve ne de pratikte, İslâm'la beraber yaşamayı kabul etmezler.

Kureyza Oğulları Gazası

İbn İshâk diyorki:

"Öğle vakti olduğunda -Zühri'nin bana anlattığına göre- Cebrail (a.s) başında, seferden ter içinde kalmış atlastan bir sarık ve üzerinde hâlis ipekten bir elbise olduğu halde, Rasülullah'ın (s.a) yanına geldi ve: "Silahını çıkardın, bıraktın mı, Ey

İbn İshâk diyorki:

“Öğle vakti olduğunda -Zühri'nin bana anlattığına göre- Cebrail (a.s) başında, seferden ter içinde kalmış atlastan bir sa rık ve üzerinde hâlis ipekten bir elbise olduğu halde, Rasülul- lah'ın (s.a) yanma geldi ve: “Silahını çıkardın, bıraktın mı. Ey

Allah'ın Elçisi?" diye sordu. Rasülullah (s.a): "Evet" diye cevap verdi. Bunun üzerine Cibril (a.s): "Melekler henüz silahlarını bırakmadılar. Şu ana kadar, düşmanlarının üzerine seferden geri kalmamışlardır. Ey Muhammed, Şüphesiz ki Allah (c.c), Kureyzâ oğullarının üzerine yürümeni emretmektedir. Ben de onların üzerine yürüyüp, onları şiddetli bir sarsıntıyla sarsacağım" dedi. Peygamber Efendimiz, Cibril'in bu ilhâmı üzerine, bir tellâl çıkartarak ashâba, Kureyzâ oğulları üzerine sefer etmelerini ilân etti. Ve hemen harekete geçmelerini sağlamak için, tellâla şöyle seslenmesini emretti: *"İçinizden kim dinleyip, itaât ediyorsa, ikindi namazını Kureyzâ oğullarının yurdundan başka bir yerde kılmasın"*

Sonra, Rasülullah (s.a), Ali İbn Ebi Tâlib'e (r.a) sancağı vererek, kendisini ordudan önce Kureyzâ oğullarının üzerine yolladı. Hz. Ali (r.a) ordudan önce Kureyzâ oğulları hisârına varınca, yahudiler toplanarak Rasülullah'a (s.a) sövmeye ve kötü sözler söylemeye başladılar. Hz. Ali (r.a) geriye dönerek, Rasülullah'ı yolda karşıladı ve kendisine : "Ey Allah'ın elçisi! Bu habislerin yanına yaklaşman gerekmez" dedi. Rasülullah (s.a) "Niçin? Bana kötü sözler söylediklerini mi duydun?" diye sordu. Hz. Ali (r.a): "Evet, Ey Allah'ın Elçisi" dedi. Rasülullah (s.a) *"Beni gördüklerinde, böyle sözler sarfedemezler"* diyerek yoluna devam etti. Yahudilerin kalelerine yaklaşınca, onlara yönelerek: *"Ey maymunların kardeşleri, Allah sizi rezil, rüsvay edip, üzerinize cezasını indirdi mi?"* diye seslendi. Yahudiler de: "Ey Eba'l Kasım! Sen cahil bir insan değilsin" diye cevap verdiler."[1]

"Ve, müslüman okçular ilerlemeye başladılar. Rasülullah (s.a) Sa'd İbn Ebi Vakkâs'a : *"Ey Sa'd, ilerle ve onları ok atışına tut"* dedi. Sa'd'le birlikte müslüman okçular yahudileri tam bir saat ok yağmuruna tuttular. Yahudiler de ok atışıyla karşılık veriyorlardı. Rasülullah (s.a), yanında bulunan ashabıyla birlikte at üzerinde, bu çarpışmayı seyrediyordu. Sonra gecelemek üzere evlerine dağıldılar. Sa'd İbn Ubade, askerlerin yemesi için birkaç yük hurma göndermişti. Müslümanlar bu hurmaları yiyerek karınlarını doyurdular. Rasülullah (s.a): "Hurma yiyeceklerin en iyilerindendir." diyerek, iltifatta bulundu. Yatsıya kadar müslüman askerlerin Kureyzâ oğulları yurdunda toplanması devam etmişti. Ashabtan bazıları yolda ikindi vaktine gir-

(1) İbn-i Hişâm. 244-245.

seyrediyordu. Sonra gecelemek üzere evlerine dağıldılar. Sa'd İbn Ubade, askerlerin yemesi için birkaç yük hurma göndermişti. Müslümanlar bu hurmaları yiyerek kannianm doyurdular. Rasülullah (s.a): "Hurma yiye ceklerin en iyilerindendir." diyerek, iltifatta bulundu. Yatsıya kadar müslüman askerlerin Kureyzâ oğullan yurdunda toplan ması devam etmişti. Ashabtan bazılan yolda ikindi vaktine gir-

(1) İbn-i Hişâm. 244-245.

mişlerdi. Bunlardan bir kısmı Peygamber'in emrinin zahirine uyarak: "Beni Kureyzâ'ya varmadıkça ikindi namazını kılmayız!" dediler. Bir kısmı da: "Bu emrin zahiri değil, lazımı olan, seferde hemen namaz kılmak gereklidir, biz yolda kılacağız" dediler ve kıldılar. Sonra bu iki zümrenin muhtelif hareketleri Rasülullah'a arz olundu da Peygamber Efendimiz bunlardan hiçbir zümreyi kınamadı. Müslümanlar seher vaktinde tekrar harekete geçip, karşılıklı ok ve mancınık atışlarına başladılar. Bu çarpışma akşama dek sürdü. İslâm ordusu kalenin etrafında geceledi. Yahudilerden Nebbaş İbn Kays, Rasülullah'la (s.a) görüşmek üzere kaleden çıktı. Nadir oğullarının çıkış şartları ile, kendilerinin de teslim olacaklarını söyledi. Müslümanlar silah ve mallarını alacaklar, bunun mukâbilinde yahudilerin kanlarına halel gelmeyecek, kadınlarını ve çocuklarını alarak Medine'den çıkacaklardı. Sadece develerinin taşıyabilecekleri kadar eşya alacaklardı. Rasülullah (s.a) bunu kabul etmedi ve kayıtsız şartsız teslim olmalarını istedi. Nebbaş bu haberi iletmek üzere, kaleye geri döndü..."[1]

Savaşın ilk turu bu şekilde tamamlanmıştı. Cibril (a.s) savaşı yönetip, kaleleri sarsıyor, Rasülullah (s.a)"İçinizden kim dinleyip, itaât ediyorsa, ikindi namazını Kureyzâ oğullarının yurdundan başka bir yerde kılmasın" diye savaşı ilan ediyor, Ali İbn Ebi Tâlib, sancağı yahudi kalelerinin önüne dikiyor, kalelerin yanında islâm ordusunun toplanması devam ediyor ve şiddetli atışlar başlıyordu. Yahudilerin her seferinde tam olarak savaşmadan, korkuyla yenik düştüklerini görüyoruz: Kaynukâ oğulları da, Nâdir oğulları da hemen sonra çökmüştü. Şimdi de Kureyzâ oğullarında kuşatmadan hemen sonra çöküş başlamıştı. Yahudiler bu kuşatmanın da diğerleri gibi olacağını ve canlarını kurtaracaklarını sanıyorlardı. Fakat bu sefer kurtuluş yoktu. Rasülullah (s.a) anlaşmayı reddediyor ve kayıtsız şartsız kendisine teslim olmalarını istiyordu. Çünkü, Kureyzâ oğulları, andlaşmayı çok kötü bir biçimde bozmuşlardı. Müslümanları vurmak için, müslümanların içinde bulundukları en kötü şartları fırsat olarak değerlendirmeye çalışmışlardı. Eğer kendileri galip gelmiş olsalardı, müslümanların tümünü yok edeceklerdi. Alçaklıkları, müslüman kuvvetleri karşılarında görünce, Rasülullah'a sövecek dereceye kadar ulaşmıştı. Şimdi

(1) İmtâ ül'Esmâ. s.243.

fırsat olarak değerlendirmeye çahşnuşlardı. Eğer kendileri galip gelmiş olsalardı, müslümanlann tümünü yok edeceklerdi. Alçaklıklan, müslüman kuvvetleri karşılannda gö rünce, Rasülullah'a sövecek dereceye kadar ulaşmıştı. Şimdi

(1) İm tâ ü rE sm â. s.243.

ise, boyun eğip, miskinleşiyor, canlarını, mallarını ve kadınlarını kurtarmaya çalışıyorlardı. Her seferinde olduğu gibi silahlarından vazgeçiyorlardı. Fakat mümin bir delikten iki kere ısırılmazdı. Hendek savaşı da bu acı tecrübelerden biriydi. Bu olaya sebeb olan, önce canlarını kurtarıp, sonra da müslümanları yok etmek için planlar yapan yahudiler değil midir? Bu kadar entrika ve kalleşlikten sonra nasıl kurtuluşu umarlar? Şimdi, kerpetenin iki ucu arasında sıkışmışlardı. Ya kayıtsız şartsız teslim olacaklar, ya da açlık ve susuzluktan öleceklerdi. Eski müttefikleri Useyd İbn Hudayr'ın kendilerine dediği gibi: "Ey Allah'ın düşmanları! Siz açlıktan ölene kadar kalenizi bırakmayacağız. Şu anda siz deliğe sıkışmış bir tilki mahiyetindesiniz." Ona aralarındaki ittifakı hatırlatarak: "Ey İbn Hudayr! Biz Hazrec'e karşı sizinle dost idik" deyip, bağrıştılar. O da: "Sizinle aramda ne bir andlaşma ne de yakınlık vardır" diye cevap verdi. Sonra, Nebbaş İbn Kays'ı görevlendirdiler. Nadir oğullarının çıkış şartlarıyla kendileri de çıkmak istiyordu. Silah ve malları kendilerine bırakıp bunun mükabilinde canlarını kurtarıp kadın ve çocuklarıyla Medine'den çıkmak istiyorlardı. Nebbaş, sadece develerinin taşıyabileceği kadar eşya alacaklarını söyleyecekti. Belki de bu Nadir oğullarının lideri Huyey İbn Ahtâb'ın fikriydi. Aynı oyunu bir kez daha oynayacağını sanmıştı. Rasûlullah'ın cevabı ise kesindi; tekliflerini reddederek, kayıtsız şartsız kendi hükmü altına girmelerini emretti.

Yahudiler durumu aralarında görüşmeye başladılar. Kureyzâ oğullarının lideri Kâ'b İbn Esed, Muhammed'e (s.a) karşı Huyey İbn Ahtab'tan daha az kin besliyordu. Onun için bazı zamanlarda kinini yenerek menfaatini düşünebiliyordu. Huyey'e : "Sen uğursuz bir adamsın. Bana zamanın zilletini getirdin. Parlayıp, gürleyen, ama yağmayan susuz bulutları getirdin" dediği zaman, meseleyi çok iyi görüyordu. Şimdi ise pişman olma vakti gelmişti. Fakat pişmanlık fayda vermezdi. Muhammed'in (s.a) Medine'ye gelişinden önce ve sonraki hayatını değerlendirmeye başladı. Yahudilerin liderlerini ve içlerinden söz sahibi olanları toplayarak teslim ol çağrısına karşılık olarak üç hal çaresi teklif etti.

"Gördüğünüz gibi, başımıza böyle bir durum gelmiştir. Ben sizlere üç hal çaresi teklif ediyorum. Hangisini uygun görürseniz onu yapalım" dedi. "Bu çareler nedir?" diye sordular. O da: "Kitablarımızda bildirilen Ahir Zaman Peygamberi'nin bu oldu-

görüyordu. Şimdi ise piş man olma vakti gelmişti. Fakat pişmanhk fayda vermezdi. Mu- hammed'in (s.a) Medine'ye gelişinden önce ve sonraki hayatını değerlendirmeye başladı. Yahudilerin liderlerini ve içlerinden söz sahibi olanlan toplayarak teslim ol çağnsına karşılık olarak üç hal çaresi teklif etti.

"Gördüğünüz gibi, başımıza böyle bir durum gelmiştir. Ben sizlere üç hal çaresi teklif ediyorum. Hangisini uygun görürse niz onu yapalım" dedi. "Bu çareler nedir?" diye sordular. O da: "Kitablanmızda bildirilen Ahir Zaman Peygamberi'nin bu oldu-

ğu anlaşıldı. Bu adamı tasdik edip kendisine ittiba edelim. Böylece, kanlarımız, mallarımız, çocuklarımız ve kadınlarımız da kurtulmuş olur" dedi. "Biz Tevrât'tan başka bir kitab kabul etmeyiz ve kesinlikle Tevrat'ın hükmünü terketmeyiz" dediler.

"Eğer bu teklifi reddediyorsanız, öyleyse gelin kadınlarımızı ve çocuklarımızı öldürelim, sonra kılıçlarımızı çekip hisardan çıkarak Muhammed ve ashabıyla çarpışalım. Böylece arkamızda bir yük bırakmamış oluruz. Allah, Muhammed'le aramızda hükmünü verene kadar çarpışırız. Eğer yenilecek olursak, arkamızda korkularını çekeceğimiz bir nesil bırakmamış oluruz. Eğer galip gelirsek kendimize yeni kadınlar buluruz ve çocuklarımız da olur" dedi.

"Bu miskinleri öldürdükten sonra yaşamanın ne kıymeti olur!" dediler.

"Eğer bu teklifi de reddettiyseniz, o zaman şunu yapalım: Bu gece cumartesi gecesidir. Muhammed'le ashabı bugün bizim hücum edeceğimizi tahmin etmezler. Çıkıp hücum edelim. Belki de bu ani baskınla, Muhammed'le ashabını yenilgiye uğratırız" dedi.

"Biz, bizden öncekilerin yapmadıklarını yapıp da cumartesi gününün hürmetini bozmayız. Senin de bildiğin gibi, bunu yapanlar, mesh olunmuşlardı" (maymun ve domuzlara dönüştürülmüşlerdi) dediler. Bunun üzerine Kâ'b:

"İçinizde hiç kimse, anasından doğduğu andan bugüne kadar, kesin bir şeye karar vererek gecelememiştir" dedi."[1]

Kâ'b İbn Esed'in savaşın neticelerini idrâk ettiğini, durumlarının iyi olmadığını bildiğini, Muhammed'in (s.a) hükmü altına girmek suretiyle teslim olmalarının tümünün yok edilmesi anlamına geldiğini, mukavemet etmenin de faydasız olduğunu anladığını görüyoruz. Onun için kurtuluş çareleri arıyor ve kurtuluşlarının sadece İslâm'da olduğunu görüyor. Evet, Kureyzâ oğullarının kanlarını koruyacak olan tek şey İslâm'dı. Rasûlullah (s.a): *" 'Allah'tan başka ilâh yoktur ve Muhammed Allah'ın elçisidir' diyene kadar, insanlarla savaşmakla emredildim. Bu kelimeyi söyledikleri takdirde benden kanlarını ve mallarını muhafaza etmiş olurlar. Ancak İslâm'ın hakkı hariç, -(Gizli) küfür ve masiyetlerinin- hesabları da Allah'a aittir"*[2] buyur-

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.246-247.
(2) Buhâri rivayet etmiştir.

*benden kanlarını ve mallarını muhafaza etmiş olurlar. Ancak İslâm'ın hakkı hariç, -(Gizli) küfür ve masiyetlerinin- hesabları da Allah'a aittir”^^* buyur-

(1) Iba-i Hişâm. c.3. s.246-247. (2) Buhâri rivayet etoûştir.

maktadır.

Menfaât yönünden olsa dahi, Kâ'b'ın İslâm'a girmeyi düşünmesi Huyey İbn Ahtab'tan daha az kindar olduğunu göstermektedir. Huyey'e gelince, kin gözlerini bürümüş, kini ve küfrü ile Ebu Cehil'e benzetilmiştir. Kâ'b'ı ise Umeyye oğullarının liderlerinden Utbe İbn Râbiâ ile Şeybe İbn Râbia'ya benzetebiliriz. Bu iki lider de menfaâtlerinin neyi gerektirdiğini idrâk ediyorlar, fakat milletlerine aldanarak, uygulamadan aciz kalıyorlardı. Eskiden yahudilerin din adamlarından olan Abdullah İbn Selâm (r.a) Rabbinin emrine icabet ederek, kendi asabiyetini aşmıştı. Kâ'b ise bundan aciz kalmıştı. Çünkü liderlik, kendisi için vazgeçilmez bir hedefti. Muhammed'in (s.a) haklı olduğunu ve kendisinin yahudilikteki ısrarının kin ve inattan ibaret olduğunu biliyordu. Fakat liderlikten vazgeçemediği için tek başına İslâm'a girmekten aciz kalıyordu. Onun için, içinde bulundukları durumu; kanlarını, mallarını, kadın ve çocuklarını koruma maksadıyla da olsa, milletini İslâm'a yöneltmek için uygun bir fırsat olarak gördü. Fakat çoğu zaman tabi olanlar, yöneticilerden daha bağnaz olmaktadırlar. Özellikle de, yer ve göklerin Rabbinin: *"İnkârları yüzünden buzağı sevgisi kalblerine sindirildi."* (Bâkara: 93) diye vasıflandırdığı yahudiler.

Buzağıya tapınmak, kanlarına ve karınlarına yerleşti, içlerine sindirildi ve bütün damarlarına karıştı.

Yahudilerin cevabı kesindi: "Biz Tevrât'tan başka bir kitab kabul etmeyiz ve kesinlikle Tevrât'ın hükmünü terketmeyiz" dediler. Kâ'bı içlerinde yahudiliğin inançtan çok, bir bağnazlık haline geldiğini biliyordu. Onun için, kendilerine İslâm'a girmeyi teklif ettiğinde reddettiler. O da kendi inançlarının gerektirdiği uygulamaları önlerine koymak suretiyle, tam bir fedâkarlık yapmalarını önerdi. Daha iyi savaşabilmeleri için kadınlarını ve çocuklarını öldürmelerini teklif etti. Böylece mallarını, kadınlarını ve çocuklarını dert edinmeyecekler ve bu suretle ölüm kendilerini korkutmayacak müslümanların eline esir olarak düşmeyeceklerdi. Irzlarına halel gelmeyecekti. Fakat onların hayatları ırzlarından ve evlatlarından daha değerliydi. Onlar öldükten sonra hayatın ne anlamı vardı? İşte bu düşüncelerle Kureyzâ oğulları dinlerini terketmediler ve bu din için kadınlarını, çocuklarını ve kendilerini de feda etmediler. Önlerinde üçüncü hal çaresinden başka bir yol kalmadı. Cumartesi gecesi müslümanları ani bir baskına uğratacaklardı. Fakat

kadınlarım ve çocuklarım dert edinmeyecekler ve bu su retle Ölüm kendilerini korkutmayacak müslümanlann eline esir olarak düşm^eceklerdi Irzlarına halel gelmeyecekti. Fakat on laın bayatlan ırzlanndan ve evlatlarından daha değerliydi. Onlar öldükten sonra hayatın ne anlann vardı? İşte bu düşün celerle Kureyzâ oğullan dinlerini terketmediler ve bu din için kadınlarını, çocuklanm ve kendilerini de feda etmediler. Önle rinde üçüncü hal çıuresinden başka bir yol kalmadı. Cumartesi gecesi müslümanlan ani bir baskına uğratacaklardı. Fakat

"Cumartesinin hürmetini bozmayız" diyerek itiraz ettiler. Böylece yahudiler, liderlerinin bütün tekliflerini reddettiler. Kâ'b milletinden ümidini kesti. Önlerinde açlık ve susuzluktan ölmek veya Muhammed'in hükmü altına girerek teslim olmaktan başka çareleri kalmamıştı. Şeref ve kahramanlıkla savaşmaya veya kahramanca savunma yapmaya gelince, böyle bir şey yahudi mantığına uymazdı.

Yahudilerin bu özelliklerini iyi anlamalıyız. Yahudilerle aramızdaki savaş devam etmektedir. Düşmanımızın psikolojik yönlerini öğrenmek, savaşın durumu hakkında bize birçok açılımlar getirecektir. İşin garip tarafı da, bugün karşımıza daha değişik örneklerin çıkmış olmasıdır. Şimdi Araplar, yahudilerden korkar olmuşlardır. Sayıları yüz elli milyonu aşan Araplar yahudilerin karşısına dikilip savaşmaktan aciz kalmışlardır. Girmiş oldukları iki savaştan yenik olarak çıktıktan sonra, psikolojikman da yenilgiye uğramışlar ve hepsi barıştan söz eder olmuştur. Arap yöneticileri barışçı çözüm yollarına, Allah'a olan imanlarından daha fazla inanmaya başlamışlardır. Yahudilere karşı yapılan 73 harbinden(*) sonra, Arapların savaş düşünceleri ortadan kalkmış ve kaybettikleri toprakları barış yoluyla elde etme çabalarına girmişlerdir. Bütün toplantıları bu konuya yönelik olmuştur. Barışçı çözüm yollarını yahudilere kendileri teklif etmiştir. Filistin'deki yahudi varlığını tartışamaz olmuşlardır. Aksine Filistinlilerin devlet kurmaları için Batı Şeriâ'nın geri verilmesini istemeye başlamışlardır. Ve savaşta Araplara Allah'ın yardımı yetti.(**).

Çağımız bu felaketleri görmüştür. Rezillik içerisinde teslim olma felâketini. Arap liderlerinin ve bir çok Arap halklarının İsrail'in yenilemez olduğuna ve Arapların galip gelemeyeceklerine inanmaları felâketini. Bu durumlarıyla Araplar, tamamen İslâm öncesi Evs ve Hazrec Araplarına benzemektedirler. Onların zamanında Medine'deki yahudiler, Arapları tehdid ederek: "Kendisine ittibâ edeceğimiz peygamberin gelmesi yaklaştı. Onun önderliğinde Ad ve İrem kavimlerinin öldürüldüğü gibi sizi öldüreceğiz." diyorlardı. Araplar da yahudilerin hükmünü kabul ederek onlarla anlaşmak için can atıp, yarışıyorlardı. İşte

(*)1973 yılında yapılan İsrail-Arap savaşıdır. (T.A.)

(**)Yazar bu tabiri araplarla istihzâ mahiyetinde kullanmıştır. Bu tabir yenik düşen kafirlere karşı Allah'ın inananlara savaşta yardımının yettiğini belirten Ahzab sûresi 25'nci ayette geçmektedir.

hükmünü kabul ederek onlarla anlaşmak için can atıp, yanşıyorlardı. İşte

(*)1973 yılında yapılan İsrail-Arap savaşıdır. (T.Â.)

(**)Yazar bu tabiri azaplarla isUhzâ mahiyetinde kullanmıştır. Bu tatar yenik dfişen kafirlere karşı Allah'm inananlara savaşta yardımının yettiğin i belirten Ahzab sûresi 25'nci ayette geçmektedir.

bugünkü Araplar da onlar gibidir. Geçmişte yahudi korkusu Arapları sarmıştı. Çünkü ilim ve silaha sahiptiler. Medine'deki Arapların silahları bile yahudi yapısıydı. Onlarla nasıl savaşabilirlerdi. Dinleri ve inançlarını yitirmiş olan günümüz Araplarını da yahudi korkusu yiyip bitirmiştir. Çünkü yahudiler ilim ve silah sahibidirler. Yahudilerin bugünkü ilimleri beşeri ilimdir, silahları da batı yapısı veya yerlidir. Geçmişteki yahudi korkusunun aynısı bugün de vardır. Nefisler ve özellikleri değişime uğramamıştır.

Geçmişte yahudiler, Arap varlığını, kendi aralarından gönderilecek olan ve gelmesi çok yakın olan bir peygamberle tehdid etmekteydiler. Araplar da bu peygamberin gelip kendilerini yok edeceği günü bekliyorlardı ve yahudilerin ilk kitab ehli olduklarını, Tevrât adında bir kitabları olduğunu biliyorlardı. Fakat, gönderilen peygamberi Araplar kabullenip, onun arkasından gidince, kendilerinin Ad ve İrem kavimleri gibi, yahudileri öldüreceklerini anladılar. Onun için peygamberle karşılaştıklarında "Bu, yahudilerin kendisiyle sizi tehdid ettikleri peygamberdir. Sizden önce ona tabi olmasınlar." diyerek, yahudilerden önce bu peygambere tabi olup, ona inandılar. Yahudiler bu peygambere tabi olmadıkları sürece hezimete uğrayacaklarını biliyorlardı, buna rağmen peygamberi reddettiler. Taassub ve kinlerinden dolayı İslâm'a girmeyi reddettiklerini, Kâ'b'ın olayında görmekteyiz. Yahudiler kaybedecekleri bir savaşa girdiklerini ve kendilerini ölüme topluca atsalar dahi Peygamber Muhammed'i (s.a) yenemeyeceklerini biliyorlardı. İşte günümüzün Arapları da, eğer bu peygambere ve bu dine yeniden döner ve savaşa girerlerse, yahudilerin özellikleri tekrar ortaya çıkacak, Kureyzâ, Nâdir ve Kaynukâ oğullarında olduğu gibi, korkaklık ve alçaklıkları tüm çıplaklığıyla belirecektir.

Dengelemede yeni olan şey etkinlik faktörünün henüz ortaya çıkmamış olmasıdır. **Yahudiler Araplara karşı savaşmıştır fakat henüz müslümanlara karşı savaşmamışlardır.** Müslümanlara karşı savaştıklarında yahudilerin gerçek yüzlerinin ortaya çıkacağı kuşkusuzdur.

Yahudilerin son girişimleri, müttefiklerinden biri olan Ebi Lübâbe İbn Abdulmünzir yoluyla Muhammed'in (s.a) kendileri hakkındaki hükmünü öğrenmekti. Rasülullah (s.a) Ebi Lübâbe'ye yahudilerin yanına gitmesi için izin verdi. Yahudiler Ebi Lübâbe'ye danışarak Muhammed'in kendileri hakkındaki

üslüm anlara k a r şı sa va şm a m ışla rdır. Müslümanlara karşı savaştıklannda yahudilerin gerçek yüzle rinin ortaya çıkacağı kuşkusuzdur.

Yahudilerin son girişimleri, müttefiklerinden biri olan Ebi Lübâbe İbn Abdulmünzir yoluyla Muhammed'in (s.a) kendileri hakkındaki hükmünü öğrenmekti. Rasülullah (s.a) Ebi Lübâbe'ye yahudilerin yamna gitmesi için izin verdi. Yahudiler Ebi Lübâbe'ye danışarak Muhammed'in kendileri hakkınHnlri

hükmünün ne olduğunu sordular. O da, bu hükmün ölüm olduğunu belirtti.

Bu karar üzerine yahudilerin üç ayrı davranışını görüyoruz. Yahudilerden bazıları geceleyin, müslümanların yanlarına kaçarak müslüman oldular ve bu suretle mallarını ve canlarını muhafaza ettiler. Aynı zamanda, içlerinden iyilik gözeten şerefli bir insan çıkıp, yahudilerin Rasülullah'la (s.a) olan anlaşmalarını bozmaları üzerine: "Muhammed'e kesinlikle kalleşlik yapamam" diyerek yahudileri terketti ve Rasülullah'ın (s.a) bekçisi olan Muhammed İbn Mesleme'ye uğradı. İbn Mesleme: "Allahım, sen beni böyle cömert kişilerin sırlarını öğrenmekten mahrum etme" diyerek, onu gülümseyerek karşıladı. Daha sonra bu kişi o bölgeyi terk etti. Hiç kimse bu kişinin nereye yöneldiğini bilmiyordu. Rasülullah (s.a) o kişi hakkında: *"Allah bu adamı vefakarlığı yüzünden kurtarmıştır."* buyurmuştur. Yahudilerden geri kalanların son teslim oluşları ise şöyledir: "Yahudiler sabah olunca, Rasülullah'ın hükmü altına girdiler. Bunun üzerine Evsliler hemen atılarak: "Ey Allah'ın Elçisi, bunlar Hazrec'e karşı bizim dostlarımız idiler. Dün kardeşlerimizin dostlarına nasıl davrandığın malumdur"[1] dediler. Evslilerin bu sözlerinden sonra Rasülullah (s.a) onlara: *"Ey Evs halkı! Onlar hakkında sizin aranızdan bir kişinin hüküm vermesine razı olur musunuz?"* diye sordu. *"Razı oluruz"* dediler. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): *"Onlar hakkında hüküm verecek olan kişi Sa'd İbn Muâz'dır"* dedi. Rasülullah (s.a) Sa'd'ı (r.a) Kureyzâ oğulları hakkında hüküm vermek için hâkem tayin ettikten sonra, Evsliler Sa'd'ın (r.a) yanına gelerek, deriden bir yastığa dayamak suretiyle kendisini bir merkebe bindirirerek(*) Rasülullah'a (s.a) yöneldiler. Sa'd (r.a) yapılı ve yakışıklı bir adamdı.

Evsliler kendisine "Ey Ebâ Amr! Dostların hakkında iyi hüküm ver ve onlara iyilikte bulun. Rasülullah (s.a) seni onlara iyilik yapman için hâkem tayin etti" diyorlardı. Bu şekildeki konuşmalarını arttırdıklarında Sa'd (r.a) onlara: "Sa'd için, Allah

(1) Burada, Abdullah İbn-i Ubey'in, Kaynukâ oğulları için merhamet taleb etmesi ve bu talebinin Râsûlullah (s.a.v) tarafından kabul edilmesine işaret etmişlerdir.

(*) Bu sırada Sa'd İbn-i Muâz (R.A.) Hendek gazasında aldığı bir yaradan dolayı Medine mescidinde bir çadırda, Gufâr oğullarından birinin karısı olan Refide kadın tarafından tedavi edilmekte idi. (T.A.) Sahih-i Buhâriden. c.10. s.227.

(1) Burada, Abdullah İbn-i Ubey'in, Kaynukâ oğullan için m erham et ta leb etm esi ve bu talebinin Râsûlu Uah (s.a.v) ta ra fu d a n kabul edilm esine işaret etmişlerdir.

(*) Bu sırada Sa'd tbn-i Mu&z (R .A) Hendek gazasında aldığı bir yaradstn dolayı Medine mescidinde bir çadırda, Gufâr oğu Uanndan birin in karısı ola n Refîde kadın tarafm dan tedavi edilm ekte idi. (T .A.) Sa h ih -i Buhâriden. c.lO. s.227.

yolunda kınayanların kınamasından çekinmemesinin vakti geldi" dedi. Bunun üzerine Sa'd'ın kavminden bazıları yanından ayrılarak Abdul Eşhel oğullarının yurduna gittiler ve Kureyzâ oğullarına Sa'd henüz kendilerine ulaşmadan, ondan duymuş oldukları sözü ilettiler. Sa'd (r.a), Rasülullah'ın (s.a) yanına geldiğinde, Rasülullah (s.a), Ensâr'a: "Haydi efendinize ayağa kalkınız (istikbal edip indiriniz!).." dedi. Bunun üzerine ayağa kalktılar ve Sa'd'a: "Ey Ebâ Amr! Rasülullah (s.a) dostların hakkında hüküm vermen için seni tayin etti" dediler. Sa'd İbn Muâz (r.a): "Onlar hakkında hüküm verdiğim zaman, size Allah'ın ahdi ve misakına uymak düşer. Bunu yapacak mısınız?" diye sordu. Hep birden: "Evet" dediler. Bunun üzerine Sa'd: "Bütün burada bulunanlara ve Rasülullah'ın yanında olanlara söylüyoruz" dedi. (Sa'd 'ın bu sözü Rasülullah'ı (s.a) yüceltmek içindi) Rasülullah (s.a): "Evet" diyerek Sa'd'ın sözüne devam etmesine işaret etti. Sa'd sözüne devam ederek: "Benim onlar hakkındaki hükmüm şudur: Bunların harb eden erkekleri öldürülmeli, malları bölüşülmeli, kadın ve çocukları da esir edilmelidir" dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) Sa'd'a: *"Ey Sa'd, Yedi kat göklerden gelen Allah'ın hükmüyle hükmettin"* buyurdu.

İbn İshâk diyorki: Sonra yahudiler indirildiler. Rasülullah (s.a) onları, Medine'de, Neccâr oğullarından Bint'ül-Hâris adında bir kadının evine hapsetti. Sonra Rasülullah (s.a) bugün de Medine'nin çarşısı olan, Medine çarşısına çıktı ve burada hendekler kazdırttı. Sonra yahudiler buraya birer birer getirilerek boyunları vuruldu. Aralarında Huyey İbn Ahtâb ve Kâ'b İbn Esed gibi yahudi liderler de vardı. Sayıları altı veya yedi yüz civarındaydı. Bazıları ise boynu vurulan yahudilerin sekiz veya dokuz yüz civarında olduklarını söylemekteydi. Yahudiler birer birer boyunları vurulmak üzere Rasülullah'a (s.a) götürülürken, Kâ'b İbn Esed'e: "Ey Kâ'b! Bize ne yapacak dersin?" diye sordular. Kâ'b: "Hiçbir yerde, akıllı olmayacak mısınız? Sizleri çağıran kişinin, çağırmaya devam ettiğini ve içinizden gidenlerin geri dönmediklerini görmüyor musunuz? Allah'ın adına yemin ederim ki, bu ölümden başka birşey değildir" dedi. Yahudilerin bu şekilde teker teker boyunlarının vurulmasına devam edildi. Sonra Rasülullah'a (s.a), Allah düşmanı Huyey İbn Ahtâb getirildi. Üzerinde astarlı bir elbise vardı. Bunun üzerinden bir palan vurulmuş ve ellerini kullanarak ondan kurtulmaması için her tarafından sıkıca bağlanmıştı. Rasülullah'ın (s.a)

Kâ'b: “Hiçbir yerde, akıllı olmayacak mısınız? Sizleri çağıran kişinin, çağırmaya devam ettiğini ve içinizden gidenle rin geri dönmediklerini görmüyor musunuz? Allah'ın adına ye min ederim ki, bu ölümden başka birşey değildir” dedi. Yahudi lerin bu şekilde teker teker boyunlanmn vurulmasına devam edildi. Sonra Rasülullah'a (s.a), Allah düşmanı Huyey İbn Ahtâb getirildi. Üzerinde astarlı bir elbise vardı. Bunun üzerin den bir palan vurulmuş ve ellerini kullanarak ondan kurtulma-masına için her tarafından sıkıca bağlanmıştı. RasüluUah'ın (s.a)

önüne getirildiğinde ona bakarak: "Allah'ın adına yemin ederim ki, sana düşman olduğumdan dolayı nefsimi hiçbir zaman yermedim. Fakat kim Allah'a karşı gelirse yardımsız bırakılır" dedi. Sonra orada bulunan insanlara dönerek: "Ey İnsanlar, Allah'ın emrinde bir beis yoktur. Bu, Allah'ın İsrail oğullarına yazmış olduğu yazı, kader ve kıyasıya savaştır" dedi. Sonra oturdu ve boynu vuruldu.

İbn İshâk diyorki: Sonra Rasülullah (s.a), Kureyzâ oğullarının mallarını, kadınlarını ve çocuklarını müslümanların arasında pay etti. O günkü ganimetin iki kısmının savaş atlarına, iki kısmının da savaşçılara ayrıldığını ve beşte birinin ise çıkarıldığını bilmekteyim. Her süvariye üç pay düşmekteydi, bunun iki payı atı için, bir payı da kendisi içindi. Atı olmayan piyadelere ise bir pay düşmekteydi. Kureyzâ oğulları günündeki süvari sayısı otuz altı idi. Bunlara düşen ilk ganimet iki kısımdı ve ganimetin beşte biri çıkarılmıştı. Bu ganimet o sene ve ondan önceki seneler için verilmişti. Sonra Rasülullah (s.a), Abdul Eşhel oğullarının kardeşi Sa'd İbn Zeyd El-Ensâri'yi, Kureyzâ oğullarının çocuklarıyla Necid'e gönderdi. Bunlar verilerek karşılığında silah ve savaş atları satın alındı."[1]

Yahudiler, liderleri Kâ'b İbn Esed'in bütün görüşlerini reddederek Rasülullah'ın (s.a) hükmü altına girdiler. Akibetlerinin, kendisiyle ahdi bozmuş oldukları kişinin elinden olmasına karar verdiler. İçlerinde ufak da olsa Rasülullah'ın (s.a) kendilerini affedeceğine dair bir ümitleri vardı. Veya Abdullah İbn Ubey'in, müttefiklerinden olan Kaynukâ oğullarına yaptığı gibi, Evs'in de kendilerini himaye edebileceklerini umuyorlardı. Yahudiler, eski müttefikleri olan Evs'e cahiliye duygularının hakim olacağını ve en azından hayatlarını kurtaracaklarını düşünüyorlardı.

Evsliler, Abdullah İbn Ubey'in yaptığı gibi, koruma haklarını taleb ettiler. Evs'in de, Hazrec'in de değerleri birdi, fakat yönetimin itticahıyla, yönetilenlerin itticahı değişikti. Rasülullah (s.a) böyle zor bir durum karşısında nasıl davranabilirdi. Yahudilerin tümünü öldürmek suretiyle, meseleyi kökünden halledebilirdi. Fakat Evs'ten olan askerlerinin duygularına darbe vurmak istemiyordu. Onun için şu çözüm yolunu seçti ve: ***"Ey Evs halkı! Onlar hakkında sizin aranızdan bir kişinin hüküm ver-***

(1) İbn-i Hişâm. s.249-256.

yönetilenlerin.itticahı değişikti. Rasülullah (s.a) böyle zor bir durum karşısında nasıl davranabilirdi. Yahudilerin tümünü öldürmek suretiyle, meseleyi kökünden hallede bilirdi. Fakat Evs'ten olan askerlerinin duygulanna darbe vur
m ak istemiyordu. Onun için şu çözüm yolunu seçti ve: *"Ey Evs halkı! Onlar hakkında sizin aranızdan bir kişinin hüküm ver*

il) tbn-i Hişâm. s.249-256.

mesine razı olur musunuz?" diye sordu. *"Evet. Razı oluruz"* dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a): *"Onlar hakkında hüküm verecek olan kişi Sa'd İbn Muâz'dır"* dedi. Bu şekilde iki gruba da eşit davranılmış oldu. Kaynukâ oğulları hakkında Hazrec liderlerinden ve Kaynukâ oğullarının dostlarından olan Abdullah İbn Ubey hüküm vermişti. Kurayzâ oğulları hakkında da Evs'in lideri Sa'd İbn Muâz (r.a) hüküm verecekti.

Hikmetle hareket eden bir yönetici kadro daima gençlerinin duygularına darbe vurmaktan çekinir ve onların kanaatlerini temsil etmeye gayret eder. Hatta isteklerini yerine getirmeye çalışır. Yöneticilerin istekleri, yönetilenlerin istekleriyle çatıştığı zaman, yöneticiler bu çatışma ortamını hafifletecek rahat bir çözüme muhtaçtırlar.

Yönetici kadronun askerleri onlardır ve onlar vasıtasıyla savaşırlar. Kuvvet ve başarılarının sırrı onlarda gizlidir. Onlara ne kadar değer ve itibar verirlerse, saflarını o kadar pekiştirirler. Hatta Rasûlullah (s.a) bu savaşta, İslâm safında bulunan her ferdin istek ve arzusunu gözetmiştir. Yahudilerden bir adam Rasûlullah'ın (s.a) sözcüsü olan Sâbit İbn Kays'a bir iyilik yapmıştı. Sâbit Rasûlullah'tan (s.a) bu adamın ölümden korunmasını istedi. Rasûlullah (s.a) bunu kabul etti. Fakat bu adam affedilip; malının, ailesinin ve çocuklarının kendisine verilmesinden sonra Sâbit'e: "Ey Sâbit! Sana yapmış olduğum iyiliğe karşılık, beni öldürülen milletime kavuşturmanı istiyorum. Allah'ın adına yemin ederim ki bunların ölümünden sonra yaşamanın hiçbir hayrı yoktur." diyerek ölümü tercih etti."[1]

Rasûlullah (s.a) müslümanlardan bir kadının da değerini gözeterek onun: "Ey Allah'ın Peygamberi! Anam ve babam sana fedâ olsun. Rufaâ'yı bana hibe et. Çünkü o, namaz kılıp, deve eti yiyeceğini iddiâ etti" diyerek, Rufaâ İbn Samuel'i istediğinde, onu o kadına hibe etti. Ve bu müslüman kadının sayesinde Rüfaâ'nın hayatı kurtuldu.

Dâhi bir yönetici kadro, askerlerinden bazılarının görüşlerine ters düşse dahi, askerlerinin kendi görüşlerinin takdir ve ihtiramla karşılandığından mutmain olmalarını sağlayacak vesilelerden yoksun kalmaz. Yönetici kadro bunu gerçekleştirirken planını bozmaz, fakat askerlerinin isteklerini de aşmaz, aksine, görüşlerinin ehemmiyeti ve uygunluğu hakkındaki kanaât ve

(1) İbn-i Hişâm. s.253-254.

Dâhi bir yönetici kadro, askerlerinden bazılarının görüşleri ne ters düşse dahi, askerlerinin kendi görüşlerinin takdir ve ih tiramla karşılandığından mutmain olmalarım sağlayacak vesi lelerden yoksun kalmaz. Yönetici kadro bunu gerçekleştirirken planım bozmaz, fakat askerlerinin isteklerini de aşmaz, aksine, görüşlerinin ehemmiyeti ve uygunluğu hakkındaki kanaât ve

(İJ tbn-i Hişâm. s.253-254.

duygularını muhâfaza etmeye çalışır.

Tabanın itaât etmek zorunda olduğu doğrudur, fakat aynı zamanda taban ile yönetim arasındaki alakanın sadece dinleyip itaât etmek olmadığı da doğrudur. Aksine bu alakanın temeli sevgi, güven ve fedakarlıktır. Bunun içindir ki, Rasülullah (s.a) hadisinde bu ümmetin emirlerinin en hayırlılarını sevgi yoluyla belirtmiştir. *"İnananların en hayırlısı sizin kendilerini sevdiğiniz ve kendilerinin de sizi sevdiği, kendilerine duacı olduğunuz ve kendilerinin de sizlere duacı olduğu kişilerdir. İnananlarınızın en şerlileri de, kendilerine buğuz ettiğiniz ve kendilerinin de sizlere lânet ettiği kimselerdir"* buyurmuştur."[1]

İslâmi hareketin yönetici kadrosunun bu manayı idrâk edip, onun çerçevesinde çalışmaya ne kadar da ihtiyacı var!... Bundan sonra hüküm Sa'd İbn Muâz'ındı. Rasülullah (s.a), müslüman cemaâtın liderlerini gözetiyor ve onlara büyük önem veriyordu. Sa'd, Refide'nin çadırında yaralı olarak yatmaktaydı. Rasülullah (s.a), Sa'd'ın görüşünü almadan kendi kararını uygulayabilirdi. Fakat büyük komutanın, bu ümmetin liderlerine gösterdiği cömertlik çok yüce idi. Sa'd gelmeden, onun eski dostları hakkında hüküm vermemişti. Hatta herkesi bu lideri yüceltmeye yöneltmiş ve: "Efendiniz için ayağa kalkın" demişti. Onlar da ayağa kalkmışlardı. Ve Sa'd'ın sırası gelmişti. Rasülullah (s.a), Sa'd'ın kararı konusunda mutmaindi, yapacağı seçimden emindi. Onun Allah ve Rasülullah sevgisinin derecesini biliyordu. Bu sevgi, onu cahiliye bağnazlığından ve nefse uymaktan alıkoymak için yeterliydi. Bunun için halkının bütün ısrarlarına rağmen, O; *"Sa'd için, Allah yolunda kınayanların kınamasından çekinmemenin vakti geldi"* dedi. Hatta Sa'd'ın Kureyzâ oğulları yahudileriyle bir hesabı da vardı. Yahudiler onu küfür ve kötü sözlerle karşılamışlardı. O da Rasülullah'la (s.a) yaptıkları andlaşmayı hatırlatınca, kendisiyle alay etmişlerdi. Yahudilerden birinin kalleşçe attığı ok, kendisine isabet ettiğinde, Rabbine uzun uzun ".... Kureyzâ oğullarından aldığım yara iyileşmeden, benim canımı alma" diye niyaz etmişti. İşte onlar hakkında verilecek hüküm şimdi ona kalmıştı. Önce kendi halkından, sonra da muhacirlerden hükmüne uyacaklarına dair söz aldı ve kalleşlikleri, ihanetleri dolayısıyla yahudilerin öldürülmesi hükmünü verdi.

(1) İbn-i Hişâm. s.255.

cammı alma" .diye niyaz etmişti, îşte onlar hakkında verilecek hüküm şimdi ona kalmıştı. Önce kendi halkmdan, sonra da muhacirlerden hükmüne uyacaklan-
na dair söz aldı ve kalleşlikleri, ihanetleri dolayısıyla yahudile- rin öldürülmesi hükmünü verdi.

(1) îbn-i Hişâm. s.255.

Savaşın niteliklerini, geniş perspektifli hedeflerini en iyi anlayan kişiler, savaş ortamında yaşayan yöneticilerdir. Bundan dolayı Sa'd'ın (r.a) görüşünün, tamamen Rasülullah'ın (s.a) görüşüne uygun olduğunu görüyoruz. Çünkü her ikisi de duruma gizli olan yönleriyle vakıftılar. Evs'e gelince, onlar sadece şereflerini ve şeref yönünden Hazrec'le denk olduklarını idrâk ediyorlardı. Bütün Evs'in bu şekilde olduğunu değil, bu şekilde düşünenlerin Evs'in içinde en kuvvetli akım olduğunu söylüyoruz. Fakat neticede tam olarak tavırlarını belirleyen kişi, efendileri Sa'd İbn Muâz'dı (r.a). Bu durum bizleri şu sözü söylemeye itiyor: Yüksek kademede bulunan yönetici kadronun, askerlerine inebilmesi için bir yol teşkil eden orta kademedeki yöneticilere tam olarak güven vermeleri ve bunu onların üzerinde uygulamaları gerekir. Yüksek kademedeki yönetici kadro, orta kademedeki yöneticileri iknâ edemezse, askerlerinin kalplerine ulaşamaz ve netice olarak iki grup arasındaki uçurum gittikçe büyür ve saflar parça parça dağılmaya, orta kademe yöneticileri etrafında odaklaşmaya başlar. Böylece yönetici kadro ve planlarının karşısında tehlikeli bir engel teşkil eder.

Yahudilere gelince, işte onlar ölüme götürülürken, ölüme gittiklerini bilmiyorlar ve liderleri Kâ'b İbn Esed'e ne olacaklarını soruyorlar. O da cevap olarak onlara: "Hiçbir zaman, akıllı olmayacak mısınız? Sizleri çağıran kişinin, çağırmaya devam ettiğini ve içinizden gidenlerin geri dönmediklerini görmüyor musunuz? Allah'ın adına yemin ederim ki, bu ölümden başka birşey değildir" dedi. Keskin görüşüyle bu korkunç akibeti anlamıştı. Onlara ısrarla nasihat etmiş, fakat nasihatının mahiyetini dinletememişti. Şimdi ise aradan bir gün geçmiş, kuşluk vakti gelmişti. İşte erkekleri kesiliyor, malları ve kadınları pay ediliyordu. Sonra, Kur'ân-ı Kerim'in *"...Size bir peygamber nefsinizin hoşlanmadığı bir şey getirdikçe, büyüklük taslayarak, bir kısmını yalanlayıp, bir kısmını öldürür müsünüz?"* (Bakara:87) şeklinde özelliklerini belirttiği, bütün yahudi nesillerinin mayasını sembolize eden ihanet ve kalleşlik lideri Huyey İbn Ahtab geliyor. Huyey İbn Ahtab nasibinin ne olacağını, işin başından beri biliyordu. Allah'a ve O'nun Elçisi'ne karşı savaşıyordu. Aynı zamanda Muhammed'in (s.a) hak üzere olduğunu da biliyordu. Fakat cahiliye inadından bir türlü vazgeçemiyordu.

Ebu Cehil, Abdu Menaf oğullarının kendisine üstünlük sağ-

(Baka- ra:87) şeklinde özelliÜerini belirttiği, bütün yahudi nesillerinin mayasım sembolize eden ihançt ve kalleşlik lideri Huyey İbn Ahtab geliyor. Huyey İbn Ahtab nasibinin ne olacağım, işin ba şından beri biliyordu. Allah'a ve O'nun Elçisi'ne karşı savaşı yordu. Aym zamanda Muhammed'in (s.a) hak üzere olduğunu
da biliyordu. Fakat cahiliye inadından bir türlü vazgeçemiyor- du.

Ebu Cehil, Abdu Menaf oğullanıun kendisine üstünlük sağ-

lamamaları için imânı reddetmişti. Huyey de, İsmail oğullarının kendisini geçmemeleri için imanı reddediyordu. Onlar cariye Hacer'in çocuklarıydı. İşte bu kara kinden, kör tuzaktan, Allah'a ve O'nun Elçisi'ne karşı savaşmaktan, hiçbir zaman kurtulamadı. "Allah'ın adına yemin ederim ki sana düşman olmaktan nefsimi hiçbir zaman kınamadım" diyordu. Kininin, dininden daha büyük olduğunu biliyordu. Allah'a ve O'nun Elçisi'ne karşı savaştığını biliyordu. Fakat kim Allah'a karşı gelirse o kişiden yardım kesilir ve rezil olur. Şunlar Ebu Cehil'in sözleridir: "Bana haber verin, zafer kimindir" diyor. Cevab olarak: "Allah'ın ve O'nun Elçisi'nindir. Allah seni küçük düşürüp, hüsrana uğratmıştır" deniliyor. O da: "Ben öldürmekte olduğunuz en büyük bir başkan değil miyim?" diyor. O milletinin başkanıdır, reisidir. Öldürülmekte olan, Mekke meydanlarının efendisidir. Gözleriyle rezil olduğunu gördüğü halde, kinini unutmuyordu. Firavun bile ondan daha hayırlıdır. Çünkü boğulacağını anladığında: "İsrail oğullarının inanmış olduğuna ben de inandım" diyebilmiştir.

İşte günümüzde de bu yahudi mayası yeniden ufukları kaplıyor ve binlerce hadisenin arasında şu hadiseyle oldukça beliriyor: 1967 yılı Haziran harbinde, Şam'da münafiklardan biri kalkarak, Emevi Camii'nin minberinden bir hutbe okuyor, bu hutbe radyodan yayınlanıyor. Münafik hoca, Rasülullah'ın (s.a) hadisini şu sözleriyle tahrif ediyor: "Araplarla yahudiler arasında kanlı bir harb olmadıkça ve Araplar yahudileri öldürmedikçe kıyamet kopmaz. Bu savaşta taşlar ve ağaçlar dile gelip: "Ey Arab, ey Allah'ın kulu, arkanda bir yahudi gizlidir. Gel ve onu öldür" diyeceklerdir. "Sadece Ferkad ismindeki ağaç dile gelmeyecektir ki bu ağaç yahudi ağaçlarındandır."

Ertesi gün de aynı konuyu israil radyosu ele alıyor, münafik hocanın tahrif ettiği hadisi düzelterek, asıl rivayeti ona hatırlatıyor: "Müslümanlarla yahudiler arasında kanlı bir harb olmadıkça ve müslümanlar yahudileri öldürmedikçe kıyamet kopmaz. Hatta, yahudiler taş ve ağaçların arkasına saklansa, taş ve ağaçlar dile gelerek: "Ey müslüman, Ey Allah'ın kulu, şu arkandaki yahudidir, gel onu da öldür" diyeceklerdir. "Sadece Ferkad ismindek ağaç dile gelmeyecektir ki, bu ağaç yahudi ağaçlarındandır"[1]"

(1) Müslim rivayet etmiştir.

ve ağaçlann arkasına saklansa, taş ve ağaçlar dile gelerek: “Ey müslüman. Ey Allah'ın kulu, şu arkandaki yahudidir, gel onu da öldür” diyeceklerdir. “Sadece Ferkad ismindek ağaç dile gelmeyecektir ki, bu ağaç yahudi ağaçlanndandır”^*^

(1) M üslim rivayet etm iştir.

Bu hadisin bizi ilgilendiren tarafı, yahudilerin veya en azından yönetici kadrolarının kötü akibetlerini bilmeleridir. Müslümanların zafere ulaşacağını bilmeleridir. Fakat aynı zamanda onlar, İslâm'dan ve inançtan soyutlanmış Araplara karşı savaştıklarından emindirler. Ve böyle bir durumda, güçlerini sarfederek, iyi planlar yaptıklarında galip geleceklerini bilmektedirler. Çünkü onlar müslümanlarla savaştıklarında hezimete uğrayacaklardır. Buna rağmen savaşarak, liderleri Huyey'in dediği gibi: "Allah'ın emrinde bir beis yoktur. Bu, Allah'ın İsrail oğullarına yazmış olduğu yazı, kader ve kıyasıya bir savaştır" diyeceklerdir.

Fakat şu anda, Allah Teala'nın onlar hakkında *"Kendi dinlerine uymadıkça, yahudi ve hıristiyanlar senden hoşnud olmayacaklardır..."* ve *"Güçleri yeterse, dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşa devam ederler..."* dediği gibi yahudiler savaşa devam etmekte ve gerçek savaşın henüz vuku bulmadığını da bilmektedirler. Yahudiler savaşta şiddetle mukabele gördükleri zaman, bunun arkasında gerçek müslümanlar vardır. Bunlar şahsi kahramanlık örnekleridir. Ve işte bugün Arapların hepsinin yahudilere barış ilân ettiklerini ve yahudilerden sulh taleb ettiklerini görüyoruz. İnşallah, Allah'ın mümin kullarına zafer vadettiği mübarek Filistin topraklarındaki yahudilerin sonu da, Kureyzâ oğulları yahudilerinin sonu gibi olur.

Kureyzâ oğullarının silahları ve malları da ganimet olarak alınmıştı. Makrizi, **İmtâül-Esmâ** adlı kitabında diyorki: "Kalelerinde bulunan silah, eşya ve elbiselerin tümü toplandı. Tam bin beş yüz kılıç, üç yüz zırh, bin mızrak, bin beş yüz kalkan bırakmışlardı. Bunun yanında büyük eşyalar, çok miktarda kap kacak ve bol miktarda içki bulunmuştu. İçkiler dökülmüştü. Ayrıca bir kaç tane yük devesi ve çok sayıda davar bulunmuş, bunların hepsi biraraya toplanmıştır...."[1] Rasülullah (s.a) bununla yetinmemiş ve Kureyzâ oğullarının çocukları karşılığında Necid'ten silah ve savaş atları satın almıştır. Bu savaş, müslümanlara çok büyük bir güç sağlamış ve yahudilere karşı ezici bir üstünlük elde edilmiştir. Müslümanlarla beraber, altı sene süren tedirgin bir yaşantıdan sonra Medine'deki yahudi varlığı sona erdirilmiştir. İşte Huyey İbn Ahtab'tan sonra Nadir oğullarının lideri olan; Hayberde kalıp, Kureyzâ oğullarının kılıçtan

(1) İmtâ ül'Esmâ, c.1. s.245.

çocukları karşılığm- da Necid'ten silah ve savaş atlan satm almıştır. Bu savaş, müs- lümanlara çok büyük bir güç sağlamış ve yahudilere karşı ezici bir üstünlük elde edilmiştir. Müslümanlarla beraber, altı sene süren tedirgin bir yaşantıdan sonra Medine'deki yahudi varhğı sona erdirilmiştir. İşte Huyey İbn Ahtab'tan sonra Nadir oğul lanmn lideri olan; Hayberde kalıp, Kureyzâ oğullanmn kılıçtan

(1) İmtâ ül'Esmâ, c.l. s.245.

geçirilmesi haberini sabırla karşılayan Selâm İbn Mikşam şöyle demiştir: "Bütün bunlar Huyey İbn Ahtab'ın işidir - onun yüzündendir- Hicaz'da artık yahudilik kalmamıştır."[1] Fakat yahudiler hakkında verilen bu adil hüküm, nefsi bir gazab veya insanlığa ihanet mahiyetinde değildi. Rasülullah (s.a) duruma, kin ve intikam duygularının hakim olmamasına özellikle önem göstermiştir. "Nebbaş İbn Kays'ı öldürülmesi için çekip getiren kişi, ona vurarak burnunu kanatmıştı. Rasülullah (s.a) bu kişiye: "Niçin bunu yaptın? Kılıç yeterli değil miydi...!" diye çıkıştı. Sonra: *"Onlardan olan esirlere iyi davranın, kendilerini dinlendirip, su verin, güneşin ve silahın sıcağına maruz bırakmayın"* dedi. O gün de sıcak bir gündü. Müslümanlar esirleri dinlendirip, onlara su verdiler ve yemek yedirdiler. Hava serinlediğinde, Rasülullah (s.a) onlardan arta kalanlara ölüm hükmünü uyguladı..."[2]

Bu davranış, insanın, insanlığa hürmet eden Peygamber'in yüceliğindendir. Söz konusu kişi, Allah'ın, hakkında ölüm hükmü vermiş olduğu bir yahudi de olsa, bu davranış değişmemiştir. Günümüzde ise, müslüman diye isimlendirilenlerin hapisanelerinin zindanlarında yapılan işkence çeşitleri, açlık, ihanet ve baskının dehşetinden yeni doğmuş çocukların bile saçları ağarmaktadır. Bu insanın hürmetine ihanettir, onu toprağa bulaştırmaktır. Canavarların bile yapamayacakları bir şekilde, insanlara yudum yudum azabı tattırmaktır. Seyyid Kutub'un (rh.a) dediği gibi: "Canavarlar insanın bazı parçalarını yerler, fakat bunlar işkenceden zevk almaktadırlar." İslâm'a gelince insana insan olması itibarıyla hürmet etmekte ve hak ettiği zaman gazab, kin ve intikam duyguları karışmaksızın, onu cezalandırmakta ve insana çoğu zaman hak ettiğinden iyisini vermektedir.

Dönemecin sonunda karşımıza çıkan, Evs'in, Rasülullah'ın kendisine: "Yedi kat göklerden gelen Allah'ın hükmüyle hükmettin" dediği efendileri Sa'd'ın (r.a) kararına karşı takındıkları uyumlu tavır ve uygulamada girdikleri yarıştır. Sa'd (r.a) kararını verdikten sonra, Evs'in ikinci efendisi Useyd İbn Hudayr (r.a) gelip: "Ey Allah'ın Elçisi, yahudileri, Evs evlerinden hiçbir ev bırakmaksızın hepsine dağıttım" dedi. Bu şekilde yahudiler

(1) İmtâ ül'Esmâ, c.1. s.253.
(2) Aynı kaynaktan. s.248.

İbn Hudayr (r.a) gelip: “Ey Allah'm Elçisi, yahudileri, Evs evlerinden hiçÜr ev bırakmaksızın hepsine dağıttım” dedi. Bu şekilde yahuiÛer

(1) İm tâ ü rE sm â, c .l. s.253. (2) Ayn ı kaynaktan, s.248.

Ensâr'ın evlerine dağıtıldıktan sonra öldürüldüler. Sa'd da (r.a) bu kararın doğru ve hayırlı bir karar olduğunu belirterek: "Evs'ten hiçbir kimse hayırlı olan bir karara karşı hoşnutsuzluk göstermemiştir. Kim bu kararı hoş karşılamazsa, Allah'ı razı etmemiş olur" dedi. Böylece Medine'de yahudilik sona erdi. Ve Kaynukâ, Nâdir ve Kureyzâ, yahudilerinden her grup yaptıkları amellere göre cezalandırıldılar.

Bu hükmün bize vermiş olduğu şey: Hareketleri kısıtlayıcı etkenler olmaksızın, yönetici kadronun, düşmana karşı davranışında savaşın şartları, müslümanların imkanları ve düşmanın cürmünü göz önüne almak suretiyle tam bir hürriyete sahip olmasıdır. Ta ki Allah Teala müslümanlara düşmanlarına karşı açık bir zafer nasib etsin. "... onlar müslüman olana kadar savaşmaya çağırılacaksınız...."

Onaltıncı Özellik
UZUN MEŞAKKAT GECESİ VE TEHLİKESİ

Müslümanlar Mekke'de çok büyük zorluklar çekmişlerdi. Muhacirlerden ilk nesil bu zorluklarla terbiye olunmuştu. Ensâr'a gelince onlar, yeni devletin doğuş dönemini yaşamışlardı. Ve bu yeni doğuş Bedir gününde parlak bir zaferle taclandırılmıştı. Bütün kalpler bu zaferin sevinciyle çırpınmıştı. Hatta müslümanlardan bir kısmı bu günden sonra kendilerinin hiçbir zaman hezimete uğramayacaklarını zannetmişlerdi. Bu savaşta melekler de bulunmuş ve hissi bir mucize gerçekleşmişti. Çok az ve kısmen silahsız sayılabilecek müslümanlar, silahla donatılmış kafir çoğunluğa karşı galip gelmişlerdi. Bunun için, yeni bir savaşın sancakları sallanmaya başladığında, bütün müslümanlar ferd ferd ve gruplar halinde bu savaşa katılmak için yarışıyorlardı. Rasülullah (s.a) Medine'de kalma isteğini kendilerine belirttiğinde de kendilerine hakim olamamışlar, bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde, düşmanla karşılaşmak için Medine'den çıkmayı taleb etmişlerdi. Niçin olmasın? Düşman kafirdi. Onlar ise mümindiler. Kafirlere karşı müminlere Allah Teala'nın yardımı devam etmekteydi.El-Makrizi diyorki: "....Bedir'i görmeyip, şehid olmayı arzulayan ve düşmanla karşılaşmayı seven yeni yetişme gençler, Rasüluliah'a (s.a): "Bizi düşmanlarımızın karşısına çıkart" dediler. Hamza, Sa'd İbn Ubade, Numan İbn Malik, Ensar'dan bir grupla beraber (r.a): "Ey Allah'ın Elçisi, düşmanlarımızın, kendileriyle karşılaş-

düş manla karşılaşmak için Medine'den çıkmayı taleb etmişlerdi. Ni çin olmasm? Düşman kafirdi. Onlar ise mümindiler. Kafirlere karşı müminlere Allah Teala'mn yardımı devam etmekteydi.El- Makrizi diyorki: “.....Bedir'i görmeyip, şehid olmayı arzulayan ve
düşmanla karşılaşmayı seven yeni yetişme gençler, RasüluUah'a (s.a): “Bizi düşmanlannızın karşısına çıkart” dediler. Hamza, Sa'd İbn Ubade, Numan İbn Malik, Ensar'dan bir grupla beraber (r.a): “Ey Allah'ın Elçisi, düşmanlanmızm, kendileriyle karşılaş

maktan korktuğumuzu ve bu sebebten dolayı karşılarına çıkmaktan çekindiğimizi zannetmelerinden ve bu durumun onlara cesaret vermesinden çekiniyoruz. Bedir'de üç yüz kişilik bir kuvvetle olduğun halde, Allah düşmanlarına karşı sana zafer ihsan etti. Bugün ise sayımız çok daha fazladır. Biz böyle bir günü temenni edip, böyle bir güne kavuşmak için Allah'a duâ ediyorduk. Nitekim Allah onu bizim meydanımıza ulaştırdı" dediler.

Rasûlullah (s.a) onların bu ısrarlarına karşı koymadı ve silahlarını kuşandılar. Hamza (r.a): "Hak ile sana Kitab'ı nazil edenin adına yemin ederim ki, Medine dışında onları kılıcımdan geçirmedikçe, ağzıma yemek koymayacağım" dedi. Hz. Hamza cuma günü oruçlu idi ve cumartesi günü de oruca devam etmişti. Malik İbn Sinan ve İyâs İbn Evs, savaşmak için Medine'den çıkmak istedikleri anlamında konuştular. Medine'den çıkmanın haricinde diğer seçenekleri reddettiklerinde, Rasûlullah (s.a) Cuma namazını kıldırarak, kendilerine bir vaâzda bulundu. Ciddi ve azimli olup, cihad etmeyi emrètti ve savaş ettikleri sürece zaferin kendilerinin olacağını haber verdi."[1] Kur'ân-ı Kerim bu yüce nefs hâlini şu şekilde vasıflandırmıştır: *"And olsun ki, ölümle karşılaşmadan önce onu temenni ediyordunuz; işte onu gözlerinizle bakarak gördünüz."* (Ali İmrân: 143) Zafere ulaşacaklarına dair duydukları büyük güven yüksek maneviyatla ilerleyen orduya ilk süpriz, ordunun üçte birinin çekilerek Medine'ye geri dönmesiyle oldu. Buna rağmen, bu durum müslümanların gücünü dağıtmadı ve yeni yetişen gençler orduya katılmak için hemen harekete geçtiler. Fakat Rasûlullah (s.a) onları Medine'ye geri çevirdi. Sonra ilk zafer gerçekleşti. Kur'ân-ı Kerim bunu şu şekilde belirtmiştir: *"And olsunki, Allah, size verdiği sözde durdu. Onun izniyle kafirleri biçiyordunuz ki,...."* (Ali İmrân: 152) Tam yedi yüz savaşçı, sayıları üç bini bulan müşriklere karşı ezici bir zafer kazandılar. Bu zafer hakkında El-Mübar Kefûri şöyle diyor: ".....Bu şekilde harp bütün şiddetiyle devam ediyordu. Küçük İslâm ordusu duruma tamamen hakimdi. Böylece müşriklerin büyük kahramanları birer birer çökertildi. Sayıları üç bini bulan müşrikler, sanki birkaç yüz değil de binlerce müslümana karşı savaşıyorlardı. Müslümanlar çok büyük bir cesaret örneği sergilemişlerdi.

Kureyş, müslümanların hücumlarını engellemek için, bütün gücünü sarfettikten sonra bitkin ve aciz düşmüştü. Cesareti kırıl-

(1) İmtâ ül Esmâ, c.1. s.117.

hakimdi. Böylece müşriklerin büyük kahramanlan birer birer çö kertildi. Sayılan üç bini bulan müşrikler, sanki birkaç yüz değil de binlerce müslümana karşı savaşıyorlardı. Müslümanlar çok bü yük bir cesaret örneği sergilemişlerdi.

Kureyş, m üslüm anlann hücumlarım engellemek için, bütün gücünü sarfettikten sonra bitkin ve aciz düşmüştü. Cesareti k in i-

(1) İm tâ ûl'E sm â, c .l . s .ll 7 .

mıştı. Hatta içlerinden hiçbiri Savvab'ın ölümüyle yere düşen sancaklarına yanaşmaya ve onu kaldırarak sancaklarının etrafında savaşın devamını sağlamaya cesaret edemiyordu. Bunun üzerine çekilmeye başladılar. Kurtuluşu kaçmakta buldular. Kendi kendilerine sözünü ettikleri, intikam almayı, şeref ve izzetlerini yeniden kazanmayı unuttular."(1)

İbn İshâk şöyle diyor: "Sonra Allah müslümanlara zafer nasib etti ve onlara verdiği sözünde durdu. Müslümanlar müşrikleri kılıçlarıyla biçip, ordugahlarını dağıttılar. Müşrikler kesin bir hezimete uğramışlardı. Abdullah İbn Zübeyr (r.a) babasının şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Allah'ın adına yemin ederim ki, Beni, kendilerini hiçbir şey engellemeksizin, bacaklarını sıvamış kaçan Utbe kızı Hind'le, arkadaşlarına bakarken görürdün."(2)

İşte böyle bir başarıdan sonra, belâlar ve imtihanlar başlamıştı.

A- **Uhud imtihanı:** El-Makrizi bu imtihanı şu sözleriyle vasıflandırıyor: "Günün ilk rüzgarı doğudan esen tatlı bir yel şeklindeydi. Sonra batıdan esen bir fırtınaya çevirdi. Müslümanların tam ganimet ve yağmayla meşgul oldukları bir sırada, (Uzzâ ve Hubel için) şiarlarıya savaş alanına giren düşman süvarileri, kendilerinden gayet emin bir şekilde hareket eden müslümanları kılıçtan geçirmeye başladılar. Her birinin elinde veya kucağında ganimet aldıkları eşyalar bulunuyordu. Bir çok müslüman ellerinde ganimet malları bulunduğu halde öldürüldü. Müslümanlar almış oldukları ganimet ve esirleri terkederek, darmadağın oldular. Daha sonra Halid İbn Velid ve İkrime İbn Ebi Cehil, süvarileri okçuların tarafına çevirdiler. Abdullah İbn Cübeyr (r.a), yanındaki okçularla beraber onları ok yağmuruna tuttu ve neticede şehid düştü. Üzerindekileri çıkarıp cesedini çok çirkin şekilde parçaladılar. Mızraklar karnına saplanmış, göbeğinden beline ve tenasül uzvuna kadar olan kısmı açılıp, barsakları ortaya dökülmüştü. Onunla birlikte olanların tümü yaralanmışlardı. Müslüman safları bozulmuştu. İblis, Cüâl İbn Sürâka kılığına bürünerek, Ayneyn dağının kenarından üç kere, *"Muhammed öldürüldü"* diye bağırdı. Bu müşriklerin çok işine yaramıştı. Müslümanlar büyük bir kargaşa-

(1) Er'Rahik El'Mahtum. s.293.
(2) İbn-i Hişâm. c.3. s.82.

göbeğinden beline ve teneısül uzvu na kadar olan kısım açüıp, barsaklan ortaya dökülmüştü. Onunla birlikte olanlann tümü yaralanımşlardı. Müslüman saflan bozul muştu. İblis, Cüâl İbn Sürâka kılığına bürünerek, Ayne}m dağınm kenanndan üç kere, *"Muhammed öldürüldü"* diye bağırdı. Bu müşriklerin çok işine yaramıştı. Müslümanlar büyük bir kargaşa

C1) Er'Rahik El'Mahtum. s.293. (2) Ibn-i Hişâm. c.3. s.82.

ya düşerek birbirlerini vurmaya ve öldürmeye başlamışlardı. Hiç kimse, acele ve dehşetten ne yaptığının farkında değildi. Useyd İbn Hudayr iki yerinden yara almıştı, bu yaralardan birini farkında olmadan Ebu Bürde İbn Neyyâr açmıştı. Ebu Zâne de farkında olmadan Ebu Burde'ye iki darbe vurmuştu. Sonra kargaşalıkta, müslümanların kılıçları farkına varmaksızın, Yemân'ın üzerine döndü. Huzeyfe'nin (r.a): Baba! Baba! diye haykırışları arasında, Yemân öldürüldü. Bunun üzerine Huzeyfe (r.a), müslümanlara: *"Allah sizleri bağışlasın. O merhamet edenlerin en merhametlisidir"* diye duâ etti. Huzeyfe'nin bu hareketi, Rasülullah'ın (s.a) katında değerini arttırdı. Rasülullah (s.a) Huzeyfe'ye, babasının diyetinin verilmesini emretti. Yemân oğlu Huzeyfe'de (r.a) babasının diyetini müslümanlara sadaka olarak dağıttı...

Sonra Habbab İbn Münzir İbn Câmuh çıka gelip: "Ey Seleme ailesi!" diye seslendi. Hep birden ona yönelip: "Emrine âmâdeyiz, Ey Allah davetçisi" dediler. Aynı gün Cabbâr İbn Sâhr farkında olmadan onun başına vurmuştu. Aralarında ortak bir kelime, bir sembol belirleyip: "Dikkat edin! Dikkat edin!" diye bağırdılar. Böylece birbirleriyle savaşmaktan kurtuldular. Musâb İbn Umeyr (r.a) elinde sancak olduğu halde öldürüldü. Müslümanlar her tarafa dağıldılar. Şeytan: "Muhammed öldürüldü" diye bağırınca, dağa tırmandılar. Ebu Süfyân: "Ey Kureyş halkı, içinizden hanginiz Muhammed'i öldürdü?" diye sordu. İbn Kumeye: "Ben öldürdüm!" dedi. Ebu Süfyan: "Acemlerin kahramanlarına yaptıkları gibi, sana bileklikler takacağız" dedi. Fâsık Ebi Amir, Muhammed'in ölüsünü görebilmek için, muâreke meydanını dolaşmaya başladı. Ölüleri teker teker kontrol etti ve: "Muhammed'in ölüsünü göremiyoruz. İbn Kumeye yalan söyledi" dedi. Sonra Halid İbn Velid'i bularak: "Senin tarafında Muhammed'in ölüsünü gördün mü?" diye sordu. Halid: "Son olarak onu, ashabından bir kısmıyla birlikte dağa tırmanırlarken gördüm." dedi. Ebu Süfyan: "Bu doğru" dedi. Sonra Rasülullah (s.a) dağın tepesinde insanlara göründü. Müşrikler onu görmemişlerdi. Rasülullah (s.a): *"Ey fülan ve fülan ben buradayım. Ben Allah'ın Elçisi'yim"* demeye başladı. Kimse ona doğru gidemiyordu. Bununla beraber, her taraftan üzerine ok yağıyor ve o okların ortasında olmasına rağmen kendisine hiç bir ok isabet etmiyordu. Allah Teala onu muhafaza ediyordu.

Kureyş'ten dört kişi aralarında sözleşip, Rasülullah'ı (s.a) öldürmeye and içmişlerdi. Müşrikler aralarında içtikleri bu andla

insanlara
göründü. Müşrikler onu görmemişlerdi. Rasülullah (s.a); *"Ey fülan ve fiilan ben buradayım. Ben Allah 'ın Elçisi'yim "* demeye baş ladı. Kimse ona doğru gidemiyordu. Bununla beraber, her taraf tan üzerine ok yağıyor ve o okların ortasında olmasına rağmen kendisine hiç bir ok isabet etmiyordu. Allah Teala onu muhafaza ediyordu.

Kureyş'ten dört kişi aralarmda sözleşip, RasüluUah'ı (s.a) öl dürmeye and içmişlerdi. Müşrikler aralarmda içtikleri bu andla

tanımıyorlardı. Bunlar: Abdullah İbn Şihâb, Utbe İbn Ebi Vakkâs, Amr İbn Kumeyre ve Ubey İbn Halef idiler. O gün Utbe Rasûlullah'a (s.a) dört taş atmış ve azı dişlerini kırmıştı. Rasûlullah'ın yanağı yarılmış ve miğferinin halkası yanağının içine tümüyle saplanmıştı. Aynı zamanda dizlerinden de isabet almıştı ve dizleri sıyrılmıştı.

Müslümanlardan tam yetmiş dört kişi öldürülmüştü. Bunlardan dördü Muhacirlerden, diğerleri de Ensâr'dandı. ...Abdullah İbn Ubey ve münafıklar ileri geri söylenmeye başladılar. Müslümanların uğradığı felâkete seviniyorlardı ve çok çirkin sözler sarfediyorlardı. Abdullah İbn Ubey, yaralanıp ateşle yarasını dağlayan oğlu Abdullah'a: "Benim görüşüme göre, böyle bir durumda onunla birlikte çıkmamalıydın! Muhammed beni dinlemeyip, çocukların sözlerine uydu. Allah'ın adına yemin ederim ki, böyle bir durumun olacağını görür gibiydim" dedi. Oğlu sadece: "Allah'ın, Rasûlü'ne ve müslümanlara yaptığı şey hayırlıdır" demekle yetindi. Yahudiler çok kötü bir söz ortaya atmışlardı: "Muhammed saltanat isteyen bir kişiden başka birşey değildir! Hiçbir peygamberin başına böyle bir durum gelmemiştir, vücuduna ve ashabına birşey isabet etmemiştir!" diyorlardı. Münafıklar, Rasûlullah'ı (s.a) ve ashabını terk etmeye başlamışlardı ve herkese ondan ayrılmayı emrediyorlardı: "Sizden öldürülmüş olanlar bizimle beraber olsalardı, öldürülmezlerdi" diyorlardı. Ömer İbn Hattab (r.a) bir kaç yerde, söylenen bu sözleri duydu ve Rasûlullah'ın (s.a) yanına giderek bu tür dedikodu yapanları, ister yahudi ister münafık olsun öldürmek için izin istedi. Rasûlullah (s.a) ona: *"Ey Ömer! Şüphesiz Allah dinini ortaya çıkaracak ve Peygamberi'ni izzetlendirecektir. Yahudiler zimmi hükmündedirler, onun için onları öldürmem"* dedi. Hz. Ömer: "Peki, ya münafıklar!!" diye sordu. Rasûlullah (s.a): *"Allah'tan başka ilâh olmadığına ve benim Allah'ın elçisi olduğuma şahid olduklarını belirtmiyorlar mi?"* dedi. Hz. Ömer: "Evet, belirtiyorlar, Ey Allah'ın Elçisi, onların hesaplarını dürmemizin zamanı geldi. Bu felâketle Allah onların gütmüş olduğu kinlerini ortaya çıkardı!" diye cevap verdi. Rasûlullah (s.a): *"Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur ve Muhammed Allah'ın Elçisi'dir diyeni öldürmekten nehyolundum. Ey Hattab'ın oğlu. Biz Rükn'ü teslim alana kadar, bir daha Kureyş bizden bu şekilde nasiplerini alamayacaklardır"* dedi.[1]

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.127-166.

olmadığına ve benim Allah'ın elçisi olduğuma şahid olduklarını belirtmiyorlar mi?" dedi. Hz. Ömer: "Evet, bel^ yorlar, Ey Allah'ın Elçisi, onlann hesaplarını dürmemizin zamanı geldi. Bu felâketle Allah onlann gütmüş ol duğu kinlerim ortaya çıkardı!" diye cevap verdi. RasüluUah (s.a): *"Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur ve Muhammed Allah'ın Elçi- si'dir diyeni öldürmekten nehyolundum. Ey Hattab 'tn oğlu. Biz Rükn'ü teslim alana kadar, bir daha Kureyş bizden bu şekilde na siplerini alamayacaklardır"* dedi.'*'

(1) **İmta** orEsmâ. c.l. s.127-166.

Gördüğünüz gibi, bu savaş, zafer yolunda büyük bir dönemeç idi. Müslümanlar şimdiye kadar böyle bir felâketle kesinlikle karşılaşmamışlardı. Kur'ân-ı Kerim, Uhud'ta nazil olan ayetleriyle, insanların yetersiz kalan açıklamalarından çok daha mükemmel bir şekilde müslümanların karşı karşıya kaldıkları nefsi durumları ve savaş içerisinde gelişen olayları açıklamıştır. Konu, genel olarak müslümanların başına gelen durumu ve gevşekliği, sonrada müslümanlara karşı münafıkların özel durumlarını ve müslümanların durumlarını ele almıştır. *"Gevşemeyin, üzülmeyin. İnanmışsanız, mutlâka en üstünsünüzdür. Eğer, siz bir yara aldıysanız, şüphesiz o topluluk da benzeri bir yara almıştır. Allah'ın inananları belirtmesi ve içinizden şahidler edinmesi, Allah'ın insanları arıtması ve inkâr edenleri yok etmesi için, insanlar arasında bu günleri bazan lehe, bazan aleyhe döndürür dururuz. Allah, zulmedenleri sevmez. Yoksa içinizden, Allah cihad edenleri ve sabredenleri belirtmeden cennete gireceğinizi mi sanıyordunuz? And olsun ki, ölümle karşılaşmadan önce onu biliyordunuz; işte onu gözlerinizle bakarak gördünüz. Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler geçmişti. Ölür veya öldürülürse geriye mi döneceksiniz? Geriye dönen, Allah'a hiçbir zarar vermez. Allah şükredenlerin mükafatını verecektir..."* (Ali İmrân: 139-144) Rasülullah'ın (s.a) öldürülmesi haberi, genel olarak bütün safların sarsılmasına sebeb olmuştu. Bu haberin tesiriyle ortaya çıkan genel durum geriye dönüş ve kaçıştı. Bu duruma düşmeyip kurtulanlar çok az idiler. Onlar da Rasülullah'la (s.a) beraber çarpışan rabbanilerdi. Peygamber'in safındaki durumu belirten konunun bu şiddette oluşu, felâketin ne kadar büyük ve derin olduğuna işarettir. Biz, çoğu zaman kendimizin de fikir sahibi olduğumuz bahanesiyle, liderin pozisyonunu küçümsemekte ve bu konuda çok ileri gitmekteyiz. Sanki cemaatin lideri, normal bir askerden farksızmış gibi davranmaktayız. Lideri sevmeyi ve onun yolunda fedâ olmayı ve ona bağlı olmayı putperestlik gibi görmekte ve "Fikir ortadan kalktığında, put ortaya çıkar" sözünü tekrarlayıp durmaktayız. Söz konusu olan durumda sadece beşeri bir liderin değil, Alemlerin Rabbinin Elçisi'nin önünde bulunmaktayız. Her halukarda böyle bir düşünce liderin önemini yok edecek dereceye ulaşmamalıdır. Diğer bir taraftan, bütün kalplerin kendisine bağlı olduğu bir liderin safları pekiştirmede ve kardeşlik müessesini kurmada ne kadar önemli rol oynayacağı unutulmamalıdır. Halid İbn Velid'in (r.a) katıldığı savaşlarda, savaşmaya

yolunda fedâ olmayı ve ona bağh olmayı putperestlik gibi görmek te ve ‘Tikir ortadan kalkhğmda, put ortaya çıkar” sözünü tekrar layıp durmaktayız. Söz konusu olan durumda sadece beşeri bir li derin değil. Alemlerin Rabbinin Elçisi’nin önünde bulunmakta yız. Her halükarda böyle bir düşünce liderin önemini yok edecek dereceye ulaşmamalıdır. Diğer bir taraftan, bütün kalplerin ken disine bağh olduğu bir liderin saflan pekiştirmede ve kardeşlik müessesini kurmada ne kadar önemli rol oynayacağı unutulma malıdır. Halid îbn Velid'in (r.a) katıldığı savaşlarda, savaşmaya

ilk önce kendisinin girerek, safları tümüyle fedakarlığa nasıl ittiğini, çok kereler görmüşüzdür.

Kur'ân-ı Kerim, ilk müslüman nesil olan ashabın, Rasülullah'ın (s.a) öldürülmesi haberiyle sarsıldıklarını belirtmektedir. Bu tavırlarından dolayı onları mazur görmese bile, aynı zamanda Rasülullah'la (s.a) birlikte savaşıp onun yanında bulunanları tatlı bir övgüyle övmektedir. *"Nice peygamberlerin yanında rabbânîlerden (Rabb'e kul olmuşlardan) pek çok kimse savaşmıştır. Allah yolunda başlarına gelenlerden ötürü gevşememişler, yılmamışlar ve boyun eğmemişlerdi. Allah, sabredenleri sever..."* (Al-i İmrân: 146)

Bizim, müslüman cemaâti eğitirken, şu iki durumu çok iyi dengelemeye ihtiyacımız vardır:

Birinci durum: Askerleri kuvvetli bir bağ ile komutanlarına bağlamak. Ölüm ve hayat bağı ile...Onun arkasında şehâdete koşacak, onun emirlerine hemen uyacak ve o'nun devamlı yanında olabilecek derecede.

İkinci durum: Kalplerde akidenin derinlik ve sevgisi komutanın sevgisinden daha büyük ve derin olmalıdır. Komutan şehid düştüğünde, onun uğruna şehid düştüğü dava için şehid olmak ve onun yolunda yürümek gerekir. Komutan sarsılıp, yanılgıya düştüğünde, inanç ondan büyük olmalıdır. Komutanı sevmek ve onun uğrunda feda olmak, sadece onun Allah yolunda doğru istikâmette yürüyüşü temsil etmesinden dolayıdır. Aynı zamanda, gençlerin, kendileri için yüce bir örnek olarak kabul ettikleri liderlerini kaybettiklerinde, bunun etkisiyle yaptıkları hareketleri de bir ölçüde özür olarak kabul ediyoruz. Müslüman cemaâtin bu örnekleri değerlendirip, uygulamaya ne kadar da ihtiyaçları var.

"And olsunki, Allah, size verdiği sözde durdu. O'nun izniyle kafirleri biçiyordunuz ki, içinizde dünyayı isteyenler ve ahireti isteyenler bulunduğundan sevdiğiniz zaferi size gösterdikten sonra, baş kaldırdığınız, verilen buyruk hakkında çekiştiğiniz ve yıldığınız zaman, sizi denemek için, Allah sizi mağlubiyete uğrattı. And olsun ki O, sizi bağışladı. Allah'ın inananlara nimeti boldur. Peygamber arkanızdan sizi çağırırken, kimseye bakmadan kaçıyordunuz, kaybettiğinize ve başınıza gelene üzülmeyesiniz diye, Allah sizi kederden kedere uğrattı. Allah istediklerinizden haberdardır.

Kederden sonra, bir takımınızı, kendinden geçirecek şekilde, size huzur ve emniyet indirdi, oysa bir takımınız da kendi derdle-

Allah sizi mağlubiyete uğrattı. And olsun ki O, sizi bağışladı. Allah'ın inananlara nimeti boldur. Pey gamber arkanızdan sizi çağırırken, kimseye bakmadan kaçıyor dunuz, kaybettiğinize ve başınıza gelene üzülmeyesiniz diye, A l lah sizi kederden kedere uğrattı. Allah istediklerinizden haber dardır.

Kederden sonra, bir takımınızı, kendinden geçirecek şekilde, size huzur ve emniyet indirdi, oysa bir takımınız da kendi derdle-

rine düşmüşlerdi. Haksız yere Allah hakkında, câhiliye devrinde olduğu gibi inanıyorlar. "Bu işte bizim bir fikrimiz var mı?" diyorlardı. Ey Muhammed! De ki: "Buyruğun hepsi Allah'ındır." Sana açmadıklarını içlerinde gizliyorlar. "Bu işte bizim fikrimiz alınsaydı, burada öldürülmezdik" diyorlar. De ki: "Evlerinizde olsaydınız, haklarında ölüm yazılı olan kimseler, yine de devrilecekleri yere varırlardı" Bu, Allah'ın içinizde olanı denemesi, kalblerinizde olanı arıtması içindir. Allah gönüllerde olanı bilir. İki topluluğun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirenleri, yaptıklarının bir kısmından ötürü şeytan yoldan çıkarmak istemişti. And olsun ki Allah, onları affetti. Allah bağışlayandır, halîmdir. Ey İnananlar! Yolculuğa çıkan veya savaşa giden kardeşleri hakkında: "Onlar yanımızda olsalardı ölmezler ve öldürülmezlerdi." diyen inkârcılar gibi olmayın ki, Allah onların kalblerini hasretle yaksın. Dirilten de öldüren de Allah'tır. Allah işlediklerinizi görür. Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz, size Allah'tan onların topladıklarından daha hayırlı bir mağfiret ve rahmet vardır. And olsun ki, ölseniz de, öldürülseniz de Allah katında toplanacaksınız. Ey Muhammed sen onlara karşı Allah'ın rahmetinden dolayı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalbli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onlara mağfiret dile, iş hakkında onlara danış, fakat karar verdin mi Allah'a güven, doğrusu Allah güvenenleri sever." (Ali İmrân: 152-159)

El-Makrizi, bu durumu şu şekilde anlatıyor: "Fakat müslümanlar okçulardan dolayı baskına uğramışlardı. Müşrikler hezimete uğrayıp kaçmaya başladıklarında, müslümanlar onları takip edip, istedikleri gibi onları öldürmüşler ve ordugahlarını yağmalamaya başlamışlardı. Okçulardan bazıları diğerlerine: "Hiçbir şey yapmaksızın niçin burada duruyorsunuz? Allah düşmanları hezimete uğrattı. İşte kardeşleriniz onların ordugahlarını yağmalıyorlar! Müşriklerin ordugahına girip, kardeşlerinizle beraber ganimet toplayın"dediler. İçlerinden bazıları da: "Rasûlullah'ın (s.a) size: Arkamızı koruyun, yerinizi terketmeyin, öldürüldüğümüzü görseniz bile bize yardımcı olmayın ve ganimet aldığımızı görseniz bize katılmayın, arka tarafımızı koruyun! dediğini bilmiyor musunuz" dediler. Diğerleri ise: "Rasûlullah (s.a) böyle birşey demedi" diyerek, ganimet almak için yerlerini terkedip müşriklerin ordugahına girdiler. Emirleri Abdullah İbn Cübeyr'le birlikte sadece on kişiden başka kimse kalmamıştı..."[1]

(1) El'Makrizi, İmtâ'ul Esmâ. c.1. s.127-128.

Arkamızı koruyun, yerinizi terketmeyin, Öldürül düğümüzü görseniz bile bize yardımcı olmayın ve ganimet aldığı mızı görseniz bize katılmayın, arka tarafimızı koruyun! dediğini bilmiyor musunuz" dediler. Diğerleri ise; "Rasülullah (s.a) böyle birşey demedi" diyerek, ganimet almak için yerlerini terkedip müşriklerin ordugahına girdiler. Emirleri Abdullah İbn Cübeyrie birlikte sadece on kişiden başka kimse kalmamıştı. "^' '

(l.ı E l'M akrizi, İm tâu l Esma. c .l. s.127-128.

Kur'ân-ı Kerim'in: "*...İçinizde dünyayı isteyenler ve âhireti isteyenler bulunduğundan, sevdiğiniz zaferi size gösterdikten sonra, baş kaldırdığınız, verilen buyruk hakkında çekiştiğiniz ve yıldığınız zaman, sizi denemek için, Allah sizi mağlubiyete uğrattı.*" kavliyle belirlediği çarpıcı bir örnek yaşanmıştı. Yeni bir olay meydana gelmiş ve savaşın içerisinde kuvvet dengesi tersine dönmüştü. Bu yeni olay, baş kaldırmak, verilen buyruk hakkında çekişmek ve dünyaya meyletmektir. Buradaki mağlubiyet ve başarısızlık; dünyanın ziynetleri ve çekiciliği karşısında zaafa düşüp, yılmaktır. Okçular arasında, dağda bulundukları yerde kalmayı doğru görenler ile ganimete yetişmek isteyenler arasında görüş ayrılığı olmuştu. Şehid Seyyid Kutub bu ayetle ilgili yorumunda, şöyle diyor: "Bu ayet okçuların durumunu belirtmektedir. Okçulardan bir grup ganimetlerin çekiciliği karşısında zayıf düşmüşlerdi. Rasûlullah'ın (s.a) emrine mutlak itaat edilmesi gerektiğini savunanlarla bu grup arasında bir çekişme başladı. Neticede durum, hoşlarına giden zafer belirtilerini gözleriyle gören grubun isyanıyla sonuçlandı. Okçular iki gruba bölünmüşlerdi. Bunlardan bir grup dünya ganimetini, diğer grup ise ahiret sevabını istiyorlardı. Kalpler dağılmıştı, artık ne saf ne de hedef birliği kalmamıştı. Tamah ve arzular, akide savaşı için gerekli olan ihlâs ve soyutlanmanın parlattığını matlaştırmıştı. Akide savaşı diğer savaşların hiçbirine benzemez; çünkü bu savaş, hem meydanda hem de vicdanda vuku bulan bir savaştır. Vicdan savaşında zafere ulaşılmadan, meydan savaşında zafere ulaşmak mümkün değildir. Çünkü bu, Allah için yapılan bir savaştır ve böyle bir savaşta Allah, sadece nefislerini Allah için arıtanlara zafer nasib eder. Madem ki Allah'ın sancağını kaldırıp O'na bağlı olduklarını ilân ediyorlar, Allah onları deneyip temizlemeden ve kaldırdıkları sancağa halisâne bağlı kılmadan kendilerine zafer nasib etmez. Ta ki sancağa olan bu bağlılığın içine bir hile ve bir şüphe katılmasın. Bazı savaşlarda bâtıl sancağını kaldıran bâtıl yanlıları -Allah'ın bildiği bir hikmete binâen- açıkça zafere ulaşmaktadırlar. Fakat, akide sancağını kaldıranlar samimi bir ihlâsla o sancağa bağlı olmadıkça, Allah onları imtihana tabi tutup, temizleyip arıtmadan, kesinlikle kendilerine zafer nasib etmez. İşte bu, Kur'ân-ı Kerim'in, müslümanların savaştaki tavırlarına işaret etmek suretiyle, müslüman cemaâte açıkça belirtmek istediği bir kavramdır. Bu, Allah Teâla'nın, takınmış oldukları çelişkili tavırlarının (*...içinizde dünyayı isteyenler ve ahireti isteyenler bulunduğun-*

yanhlan -Allah'm Inidiği bir hikmete binâen- açıkça zafere ulaşmaktadırlar. Fakat, akide sancağım kaldıranlar samimi bir ihlâsla o sancağa bağlı ol madıkça, Allah onlan imtihana tabi tutup, temizleyip antmadan, kesinÛde kendilerine zafer nasib etmez. İşte bu, Kur'ân-ı Ke rim'in, müslümanlann savaştaki tavırlarma işaret etmek sure tiyle, müslüman cemaâte açıkça belirtmek istediği bir kavramdır. Bu, Allah Teâla'nın, takınmış olduklan çelişkili tavırlanm n *(içinizde dünyayı isteyenler ve ahireti isteyenler bulunduğun-*

dan....) neticesinde derin bir yara alıp, çok acı bir hezimete uğrayan müslüman cemaâte öğretmek istediği şeydir. Kur'ân-ı Kerim, kalplerin gizlediklerine ışık tutmaktadır. Müslümanların kendilerinin bile kalplerinde var olduğundan haberleri olmadığı gizliliklere... Abdullah İbn Mesud'tan (r.a) yapılan rivayete göre o:

"Uhud günü hakkımızda *"...içinizde dünyayı isteyenler ve ahireti isteyenler bulunduğundan..."* ayeti nazil olana kadar, Rasûlullah'ın (s.a) ashabı içinde dünyayı isteyen hiçbir kimse olduğunu görmüyordum" demiştir. Bu ayeti kerimeyle kalpleri, içinde yatan bütün gizliliklerle beraber önlerine konulmuştur. İleride gereken önlemleri almaları için, hezimetin nereden geldiği kendilerine öğretilmiştir. Aynı zamanda maruz kaldıkları bütün bu acıların sebebleri,*"sonra sizi denemek için, Allah sizi mağlubiyete uğrattı"* ayetiyle açıkça belirlenen, bu olayların arkasında yatan Allah'ın hikmet ve tedbirinin bir ucu kendilerine gösterilmiştir. Beşerin bütün fiillerinin arkasında, Allah'ın takdiri vardır. Müslümanlar zaafa düşüp, çekişip, baş kaldırdıklarında, Allah onların kuvvetlerini, heybetlerini ve müşriklere karşı olan dikkatlerini bertaraf etmiştir. Okçuları dağdaki mevzilerinden, savaşçıları da meydandan bertaraf etmiştir. Neticede, baskına uğradıklarında kaçmaya başlamışlardır. Bütün bunlar, yaptıkları işlere binaen meydana gelmiştir. Fakat, olanların hepsi onları şiddet, korku, hezimet, ölüm ve yara ile imtihan edip, bu imtihan sonucu kalplerde gizlenenlerin ortaya çıkması, nefislerin arınması ve safların düzelmesi için Allah tarafından düzenlenmiştir."[1]

Müslim, Allah Teâla'nın: *"İçinizde dünyayı isteyenler ve ahireti isteyenler bulunduğundan, sevdiğiniz zaferi size gösterdikten sonra, baş kaldırdığınız, verilen buyruk hakkında çekiştiğiniz ve başarısızlığa uğradığınız zaman sizi denemek için, Allah sizi mağlubiyete uğrattı"* meâlindeki ayeti üzerinde ikinci bir kez duruyor. Başarısızlığa uğrayanlar, çekişenler ve dünyayı sevenler kimlerdi?

Görünüşe göre bu söz, sayıları İslâm ordusunun sadece onda birini oluşturan yetmiş okçuya yönelikti. Çekişme bunların arasından Rasûlullah'ın (s.a) emrini uygulayıp ahireti isteyenlerle, nefisleri kendilerini dünyadaki ganimete çekenler arasında olmuştu. Sayıları ordunun onda birinden daha az olan -çünkü dağda ordunun yaklaşık olarak onda biri kalmıştı- bir grubun düştüğü

(1) Fizlâl'il Kur'ân, Al-i İmrân Sûresi: c.2. s.106-108.

Görünüşe göre bu söz, sayılan îslâm ordusunun sadece onda birini oluşturan yetmiş okçuya yönelikti. Çekişme bunlann ara sından RasüluUah'm (s.a) emrmi uygulayıp ahireti isteyenlerle, nefisleri kendilerini dünyadaki ganimete çekenler arasında ol muştu. Sayılan ordunun onda birinden daha az olan - çünkü dağda ordunun yaklaşık olarak onda biri kalmıştı- bir grubun düştüğü

(l)'Fizlâl'il Kur'ân, Al-i tmrftn Sûresi; c.2. s.106-108.

hata yüzünden, bütün İslâm ordusuna ceza inip, Allah'ın elçisi Muhammed'in (s.a) komutanlığını yapmış olduğu bir ordudan, Allah'ın emri ile zaferin çekilip alınması mı gerekiyordu? Buradaki ölçü ne olabilir? Şüphesiz Allah Teâla kalplerde olan, en iyi bilendir. Allah okçulardan başka, dünyayı isteyenlerin kimler olduklarını çok iyi biliyordu. Söz konusu durum sadece okçuları kapsamıyordu. Bunda hiçbir şüphe yoktur. Çünkü, zorluk karşısında orduyu terk edip gittikleri için Kur'ân-ı Kerim'in hücum etmiş olduğu münafıklar, okçulardan değillerdi. Münafıkların dünyayı istediklerinden ve dünyayı sevdiklerinden de hiç bir şüphemiz yoktur. Fakat aynı zamanda diyoruzki: Muhammed'in (s.a) ordusunda, okçulardan ve münafıklardan başka da dünyayı sevip, ona dayananlar vardı. Allah Teâla'nın iradesine binâen, bu gibi kişilerden dolayı bütün ordu cezalandırılmıştı. Ordunun onda birinden sâdır olan açık ve belirgin bir isyanın sonucunun bütün orduya ve hatta yüzü yarılıp, azı dişleri kırılan, dudakları kanayan, ordunun komutanı Muhammed'e (s.a) yansıdığında da şüphe yoktur. Şimdi bu iki meselenin karşılaştırmasını yapalım:

Münafıklar daha işin başlarında ordunun üçte birini çekmişlerdi. Bu büyük sayının çekilmesine rağmen müminler zaferden mahrum edilmemişlerdi veya ordunun üçte biri münafıklardan olduğu için cezayı haketmemişlerdi. Kur'ân-ı Kerim, münafıklar hakkındaki şu sözleriyle, geri çekilen üçte birin haricinde de orduda münafıklar olduğuna işaret ediyor: *"...bir takımınızda kendi dertlerine düşmüşlerdi. Haksız yere Allah hakkında, cahiliye devrinde olduğu gibi inanıyorlar. "Bu işte bizim bir fikrimiz var mı?" diyorlardı." ve "Ey İnananlar! Yolculuğa çıkan veya savaşa giden kardeşleri hakkında: "Onlar yanımızda olsalardı ölmezler ve öldürülmezlerdi" diyen inkârcılar gibi olmayın..."* Şüphesiz münafıklar, inkârcı yahudilerin kardeşleridirler ve bu münafıklardan Uhud savaşında ölenler ve öldürülenler olmuştur. Hem ordudan ayrılan, hem de orduda kalan münafıklar bulunmasına ve münafıkların sayısının bu kadar çok olmasına rağmen, müminler zaferden mahrum edilmemişlerdi. Çünkü Allah Teala şöyle buyurmuştur: *"And olsun ki, Allah size verdiği sözde durdu. O'nun izniyle kafirleri biçiyordunuz...."* Ordunun üçte birinin çekilmesi ve geri kalan münafıkların da ortaya çıkmasına rağmen Allah'ın vadettiği zafere hak kazanmışlardı. Cezâya uğramaları, Allah'ın vadettiği zaferi görüp, açıkça Rasülullah'ın emrine baş kaldıran, ve ordunun onda birini teşkil eden savaşçılardan dolayı idi. Evet, cezâ bu

öldürülenler olmuştur. Hem ordudan aynlan, hem de orduda kalan münafıklar bulunmasına ve müna- fiklarm sayısmın bu kadar çok olmasına rağmen, müminler zafer den mahrum edilmemişlerdi. Çünkü Allah Teala şöyle buyurmuş
tur: *"And olsun ki, Allah size verdiği sözde durdu. O'nun izniyle kafirleri biçiyordunuz...."* Ordunun üçte birinin çekilmesi ve geri kalan münafiklann da ortaya çıkmasına rağmen Allah'ın vadetti- ği zafere hak kazanmışlardı. Cezâya uğramalan, Allah'ın vadetti- ği zaferi görüp,-açıkça Rasülullah'm emrine baş kaldıran, ve ordu nun onda birini teşl^ eden savaşçılardan dolayı idi. Evet, cezâ bu

onda bir ile onlarla beraber dünyayı sevip onu isteyenlerden dolayı idi: *"...sonra sizi denemek için, Allah sizi mağlubiyete uğrattı.) Bu imtihan ve bu zorluk Allah katından bir af mahiyetindeydi. (And olsunki, o sizi affetti. Allah'ın inananlara nimeti boldur.)*

Mümin saflardaki masiyet ve bozukluk, safların içerisine gizlice karışmış olan münafıkların mâsiyetinden çok daha vahimdir. Müminler, Allah katında, haberleri olmadan aralarına katılan münafıkların varlıklarından dolayı cezalandırılmayacak kadar yücedirler. Cezâyı sadece kendileri veya içlerinden bazıları, yöneticilerinin ve Rasülullah'ın (s.a) emrine karşı geldikleri zaman hak ederler ve bu yüzden de bütün ordu cezalandırılır. İslâmi hareketin hezimetin nereden geldiğini bilmesi ve devamlı göz önünde bulundurması için, bu şiddetli ders yeterlidir. Hezimet, İslâmi hareketin gücünün haricinde olan, münafıkların saflar arasına sızmasından dolayı gelmez. Allah Teala, onların belâ ve tuzaklarını bertaraf eder. Hezimet, İslâm saflarının eğitimindeki zaaf yüzünden; sayıları ordunun çok az bir bölümünü oluştursa bile, müslüman askerlerin istenilen seviyenin daha altında olmasından dolayı gelir. İslâmi hareketin, tâğutlarla yapmış olduğu bazı savaşlarda yüzyüze geldiği durumlar bize pek uzak değildir. Müslüman askerlerden birinin muhalefet ederek, kendisiyle birlikte olan grubu da yanına alıp yöneticilerine karşı çıkması ve yöneticilerinin adıyla içeriye direktifler göndermesi Hama'da çağın en büyük felaketinin meydana gelmesine ve şehrin tamamının içindekilerle birlikte yok olmasına sebeb olmuştur. Yol yordam bilmeyen ve hiçbir şeyden haberi olmayan binlerce kadın, erkek, çoluk çocuk ve savaşçının kurban gittiği bu felâket çok korkunçtur. Şüphesiz bu felâketin, söz konusu grubun muhalefetinden başka sebebleri de vardır. Fakat, doğrudan doğruya felaketin meydana gelmesini sağlayan sebeb, takınılan bu tavırdır. Uhud felaketinin ilk sebebinin okçuların takındığı tavır olduğu gibi.

Müslümanların, kendilerinden dolayı imtihana tabi tutuldukları başarısızlık, çekişme ve dünya sevgisi gibi şeylerin, sadece bu muhaliflere has olmadığını söyleyebiliriz. Aslında bu yöneticiler ve yönetilenlerle birlikte bütün safları kapsayan genel bir durumdur. Bu safların içinde dünyayı isteyenler ve ahireti isteyenler vardır. Netice olarak Allah Teala'nın takdiriyle, müminlere imtihan olması, Allah'ın müminleri kusurlarından dolayı affetmesi, kafirlerin uğradığı bozguna onların da uğramaması, Allah'ın onlara olan fazlını indirmesi ve onlardan şehidler edinmesi

tabi tutul dukları başansızhk, çekişme ve dünya sevgisi gibi şeylerin, sade ce bu muhaliflere has olmadığım söyleyebiliriz. Aslında bu yöneti ciler ve yönetilenlerle birlikte bütün saflan kapsayan genel bir du rumdur. Bu saflarm içinde dünyayı isteyenler ve ahireti isteyen ler vardır. Netice olarak Allah Teala'mn tekdiriyle, müminlere imtihan olması, Allah'm müminleri kusurlanndan dolayı affet mesi, kafirlerin uğradığı bozguna onlann da uğramaması, Al lah'm onlara olan fazlım indirmesi ve onlardan şehidler edinmesi

için, inkârcılara karşı müminler hezimete uğramışlardır. Şüphesiz, Allah zâlimleri sevmez.

Uhud'ta, Allah Teala İslâm saflarına bu hükmü vermekle beraber, müminlerden iki grup arasındaki farkı da açıklamıştır. *(Kederden sonra, bir takımınızı kendinden geçirecek şekilde, size huzur ve güven indirdi.)* Ahireti isteyenler sabrederek cihad ediyorlardı. Allah Teala'nın Kitabı'nda ve Rasülü'nün hayatında olmasa, akılların inanmayacağı bir derecede onların kalplerine huzur ve güven indirdi. Bu güven, savaşın ortasında, müminleri kendinden geçirecek derecedeydi. Kılıçlar yıldırım gibi her taraftan iniyor, oklar yağmur gibi dökülüyor, müşrik süvarileri saflara hücum ediyordu. Müminlerin kalpleri ise dağlardan daha sâbit idi. Ebu Talha'nın dediği gibi: "Uhud günü başımı kaldırıp etrafa bakınmaya başladım, müminlerin hepsi tatlı bir uykuyla kendilerinden geçmiş, örtülerinin altında eğiliyorlardı."[1] Ve yine kendisinden, başka bir rivayette: "Uhud günü bulunduğumuz yerde hepimizi tatlı bir uyku sarmıştı. Kılıcım elimden düşüyor, onu yerden kaldırıyordum, sonra tekrar düşüyor ve tekrar kaldırıyordum" Diğer grubu ise, zaâf ve yılgınlıkları, cahiliyeye dönme raddesine getirmiş ve akidevi düşüncelerine bozukluk girmişti: *"...Oysa bir takımınız da kendi dertlerine düşmüşlerdi. Haksız yere Allah hakkında cahiliye devrinde olduğu gibi inanıyorlar. "Bu işte bizim bir fikrimiz var mı?" diyorlardı. Ey Muhammed! De ki: "Buyruğun hepsi Allahın'dır" Sana açmadıklarını içlerinde gizliyorlar. "Bu işte bizim fikrimiz alınsaydı, burada öldürülmezdik" diyorlar. De ki: "Evlerinizde olsaydınız, haklarında ölüm yazılı olan kimseler, yine de devrilecekleri yere varırlardı" Bu, Allah'ın içinizde olanı denemesi ve kalplerinizde olanı arıtması içindir. Allah gönüllerde olanı bilir."* (Al-i İmrân: 154) Üçüncü gruba gelince, savaşta dayanamayıp kaçmışlardı. *"İki topluluğun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirenleri, yaptıklarının bir kısmından ötürü şeytan yoldan çıkarmak istemişti. And olsunki Allah, onları affetti. Allah bağışlayandır, halîmdir."* (Al-i İmrân: 156) Allah Teala'nın nâzil buyurduğu: *"Ey inananlar! Savaş için ilerlerken, inkâr edenlerle karşılaştığınızda onlara arkanızı dönmeyin. Tekrar savaşmak için bir tarafa çekilmek veya bir başka topluluğa katılmak maksadı dışında, o gün düşmana arkasını dönen kimse, Allah katında gazaba uğrar. Onun varacağı yer cehennemdir. Ne*

(1) Et'Tirmizi, En'Nesâi ve El'Hakem rivayet etmişlerdir.

çıkarmak istemişti. And olsunki Allah, onları af fetti. Allah bağışlayandır, halimdir." (Al-i Tmrân: 156) Allah Tea la'mn nâzil buyurduğu; *"Ey inananlar! Savaş için ilerlerken, inkâr edenlerle karşılaştığınızda onlara arkanızı dönmeyin. Tek rar savaşmak için bir tarafa çekilmek veya bir başka topluluğa ka tılmak maksadı dışında, o gün düşmana arkasını dönen kimse, Allah katında gazaba uğrar. Onun varacağı yer cehennemdir. Ne*

(1) EtTirm izi, En'Nesâi ve El'Hakem rivayet etm işlerdir.

kötü bir dönüştür" (Enfâl: 16) meâlindeki ayetlerin üzerinden daha henüz iki, hatta bir yıl bile geçmeden, arkalarını dönüp kaçmışlardır. Rasûlullah (s.a) savaşın ortasındaydı. Medine'de katılacakları bir müslüman topluluk da yoktu. Buna rağmen kafirlerin yaptığı baskında karşı karşıya kaldıkları kötü durumdan ötürü Allah onları affetmiştir.

Felaketin büyüklüğü, Peygamber'in ordusunda yüksek iman örnekleri sergileyen şu grupların netice olarak ulaştıkları durumda, daha belirgin bir hal almaktadır:

1- Rabbâniler. Rabblerine gerçek manada kulluk edenler-: *"Nice peygamberlerin yanında Rabb'e kul olmuş pek çok kimse savaşmıştır. Allah yolunda başlarına gelenlerden ötürü gevşememişler, yılmamışlar ve boyun eğmemişlerdi. Allah sabredenleri sever. Dedikleri ancak şu idi: "Rabbimiz! Günahlarımızı, işimizdeki tutumsuzluğumuzu bize bağışla, sebatımızı arttır, inkârcı topluluğa karşı bize yardım et."* (Ali İmran: 146-147)

2- Kendilerine huzur ve emniyet veren bir uyku inenler: *"Kederden sonra, bir takımınızı kendinden geçirecek şekilde, size huzur ve emniyet indirdi..."* (Ali İmrân: 154)

3- Zorluk karşısında sebât edenler:*"İnsanlar onlara: "Düşmanınız olan insanlar size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun" dediler. Bu ise onların imânını arttırdı ve : "Allah bize yeter, o ne güzel vekildir" dediler. Bu yüzden kendilerine bir fenâlık dokunmadan Allah'tan nimet ve bollukla geri döndüler..."* (Al-i İmrân: 173-174)

4- Savaşta şehid olanlar: *"Allah yolunda öldürülenleri, ölü saymayın, bilâkis Rabb'leri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjdelemek isterler."* (Al-i İmrân: 169-171)

5- Yaralarına ve acılarına rağmen, Allah'ın ve Peygamber'in çağrısına uyanlar: *"Kendilerine yara isabet ettikten sonra Allah'ın ve Peygamberin çağrısına koşan müminlere gelince, onlardan işlerini iyi yapanların ve Allah'a karşı gelmekten sakınanların büyük ecri vardır."* (Al-i İmrân: 172)

Daha önce sözünü ettiğimiz diğer zayıf örnekleri de, bu felâket çok derinden sarsmıştı. Genelde bu felâket safların hepsini ayrı şekillerde etkilemişti. Bu felâketi meydana getirenlerin oluşturmuş olduğu Arap kamuoyuna gelince şöyle idi: "Kureyş, Muham-

isabet ettikten sonra A l lah'ın ve Peygamberin çağrısına koşan müminlere gelince, onlar dan işlerini iyi yapanların ve Allah'a karşı gelmekten sakınanla rın büyük ecri vardır." {PA-i İmrân: 172)

Daha önce sözünü ettiğimiz diğer zayıförnekleri de, bu felâket çok derinden sarsmıştı. Genelde bu felâket safların hepsini ayn şekillerde etkilemişti. Bu felâketi meydana getirenlerin oluştur muş olduğu Arap kamuoyuna gelince şöyle idi: 'I C u r ^ , Muham-

med'ten intikamını almış ve en seçkin sahabelerini öldürmüştür" deniliyordu. Böyle özel bir ortamda, Hz. Hamza'nın (r.a) öldürülmesinin etkisi hiçte az değildi. Hind binti Utbe, Arap toplantılarında susmak bilmiyor ve bu savaşta babasının, amcasının, kardeşinin ve çocuğunun intikamını aldığını anlatıyordu. Uhud savaşından sonra müslümanlarla müşrikler arasında şiirle yapılan bir propaganda savaşı başlamış ve bu propoganda Arap topraklarının her tarafında yapılan toplantılarda ele alınır olmuştu. Ebu Cehil'in Bedir'de hayalini ettiği şey gerçekleştirilmiş, Muhammed hezimete uğratılarak, Bedir'in intikamı alınmıştı. Bunun üzerine tam on gün çalgılar çalınmış, içkiler içilmiş, develer kesilmiş ve bütün araplar Muhammed'in âkibetini duyup, ondan korkmaz olmuşlardı. Terazinin Kureyş tarafı daha ağır basmış ve Araplar Medine'yi istilâ etmeyi düşünmeye başlamışlardı.

El-Mübâr Kefûri, bu merhale hakkında şöyle diyor: "Uhud'ta uğranılan felâketlerin, müslümanların şöhretine çok kötü etkisi olmuştu. Kuvvetleri gitmiş ve kalplerden heybetleri silinmişti. Müminlerin dış ve içteki sorunları daha da artmıştı. Tehlikeler her yönden Medine'yi çepeçevre sarmıştı. Yahudiler, münafıklar ve bedeviler müminlere karşı düşmanlıklarını apaçık ortaya koymuşlardı. Hepsi de müslümanlardan intikam almayı düşünüyorlar, hatta onları kökünden silip atmayı umuyorlardı. Müslümanların Uhud savaşıyla giden kuvvetleri, kendilerini belirli bir süre tehlikeye daha yakın hale getirmişti. Fakat Muhammed'in (s.a) bütün karşı akımları saf dışı eden hikmetli davranışları, müslümanların kaybetmiş oldukları heybetini geri getirmiş ve onlara yeniden şan ve şeref kazandırmıştı. Bu konuda yapmış olduğu ilk şey Hamra ül Esed denilen yere kadar yaptığı tâkip ve kovalama hareketiydi. Bu hareketle ordusunun şöhretini büyük ölçüde korumuş, yahudiler ve münafıkları dehşete düşürecek derecede heybetlerini ve mevkilerini kazandırmıştır. Sonra bazı manevralar yapmak suretiyle müslümanlara eski heybetlerini fazlasıyla kazandırmıştır."

Gelecek sayfalarda bu örneklerin kısmen de olsa açıklamaları bulunmaktadır.

B- **Ebu Seleme Komutasında Gönderilen Akıncı Birliği (Seriyye):** Uhud felâketinden sonra müslümanlara karşı ilk baş kaldıranlar Esed İbn Hüzeyme oğulları idi. Medine istihbaratının

eski heybetlerini fazlasıyla kazandırmıştır.”

Gelecek sayfalarda bu örneklerin kısmen de olsa açıklamalan bulunmaktadır.

B- **Ebu** Seleme **K om u tasın d a Gönderilen A k ın c ı B irliğ i** (Seriyye):Uhud felâketinden sonra müslümanlara karşı ilk baş kaldıranlar Esed İbn Hüzeyme oğullan idi. Medine istihbaratımn

naklettiği bilgilere göre, Huveylid oğlu Talha ve Seleme kendilerine itaât eden milletleri ile beraber harekete geçip, Esed İbn Hüzeyme oğullarını, Rasülullah'a (s.a) karşı savaşa davet etmişlerdi. Bu haberi alan Rasülullah (s.a) derhal, Muhacirler ve Ensâr'dan oluşan yüzelli savaşçıdan müteşekkil bir akıncı birliğini Esed İbn Hüzeyme oğullarının üstüne gönderdi. Bu birliğin başına Ebu Seleme'yi komutan tayin edip, sancağı kendisine bağladı. Ebu Seleme, Esed İbn Hüzeyme oğullarını, saldırılarına başlamadan önce kendi yurtlarında baskına uğrattı. Savaş yapmaksızın dağıldılar. Müslümanlar sayıları epeyce olan deve ve koyun sürülerini ganimet alarak, sağ salim Medine'ye döndüler. Hiçbir mukavemetle karşılaşmamışlardı. Bu birliğin gönderilmesi hicretin dördüncü yılında Muharrem ayının hilâlinin görüldüğü güne rastlamaktadır. Yani, bu vâkıayla Uhud savaşı arasında sadece iki buçuk ay vardır.

C- **Abdullah İbn Enis komutasında gönderilen akıncı birliği:** Yine, hicretin dördüncü yılı, Muharrem ayının perşembe gününde, Medine istihbaratı, Hâlid İbn Süfyan Hezeli'nin müslümanlara karşı savaşmak için ordu topladığı haberini getirdi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) bu hareketi bastırmak için Abdullah İbn Enis komutasında bir akıncı birliği gönderdi.

D- **Reci Vak'ası:** Aynı yılın Safer ayında yani hicretin dördüncü yılında, Adal ve Karre kabilelerinden bir heyet Rasülullah'a (s.a) gelerek, kendilerinin müslüman olmak istediklerini, kabilelerine din ve Kur'ân okumayı öğretmek için bazı muallimler gönderilmesini rica ettiler. Rasülullah (s.a) onlarla birlikte altı muallim gönderdi. -İbn İshâk'ın kavline göre, Buhâri'nin rivayetinde on muâllim olarak belirtilmiştir- Muâllimler bu heyetle birlikte yola koyuldular. Reci denilen yere -Recî, Hicaz tarafında Râbiğ ile Cidde arasındaki Hüzeyl kâbilesi yurdunda bir suyun adıdır- geldiklerinde, bu kabile halkı, müslüman muâllimlere kalleşlik edip onları öldürmek için, Huzeyl kabilesinden Lehyan oğulları denilen bir grubu yardıma çağırdı. Yapılan kalleşliği anlayan müslümanlar, taşlık ve yüksek bir araziye sığındılar. Müşrikler, yüz okçu ile birlikte izlerini takip ederek onları bu arazide kuşattılar ve onlara: "Eğer yanımıza inip teslim olursanız hiçbirinizi öldürmeyeceğimize söz verip, and içiyoruz" dediler. Asım İbn Sâbit (r.a) teslim olmayı reddederek, diğer arkadaşlarıyla beraber

grubu yardıma çağırdı. Yapılan kalleşliği an layan müslümanlar, taşlık ve yüksek bir araziye sığındılar. Müş rikler, yüz okçu ile birlikte izlerini takip ederek onlan bu arazide kuşattılar ve onlara: “Eğer yammıza inip teslim olursamz hiçbiri nizi öldürmeyeceğimize söz verip, and içiyoruz” dediler. Asım İbn Sâbit (r.a) teslim ohnayı reddederek, diğer arkadaşlanyla beraber

onlara karşı savaştı. Müslümanlardan yedi kişi, okçular tarafından şehid edildi. Geriye Hubeyb İbn Adiy (r.a), Zeyd İbn Desine (r.a) ve üçüncü bir şahıs daha kaldı. Müşrikler ikinci bir kez, teslim olmalarını isteyip, kendilerine birşey yapmayacaklarına dair söz verdiler. Fakat sözlerinde durmayıp onları yayların kirişleriyle bağladılar. Üçüncü sahabi: "Bize kalleşlik yaptınız" diyerek, kendileriyle beraber gitmemekte diretti. Sürüklemek suretiyle işkenceye tabi tutup, eğer kendileriyle giderse tedavi edileceğini söylediler. Kabul etmeyince onu da öldürdüler. Hubeyb ile Zeyd'i de Mekke'ye götürüp sattılar. -Bu sahabiler Mekke'de çarmıha gerilerek şehid edilmişlerdir-(*)

E- Bi'r-i Maune Vak'ası: Recî felâketinin olduğu aynı ayda, Bi'r-i Mâune vakası diye bilinen, birincisinden daha şiddetli ve korkunç bir felâket daha olmuştur. Bu vakanın özeti şöyledir: "Mülâ'ibül esinne"(**) lâkabıyla meşhur Ebu Berâ Amir İbn Mâlik, Medine'ye gelip Rasülullah'la (s.a) görüşmüştü. Bu görüşme esnâsında Rasülullah (s.a) kendisini İslâm'a davet etti. Amir açıktan açığa İslâm'ı kabul etmemiş, fakat az da olsa meyletmekten geri kalmamıştı. Bu görüşmenin neticesinde, Amir'in, Rasülullah'a (s.a): "Ey Allah'ın Elçisi! Necd ahâlisinin yanına ashâbını gönderip, onları dine davet edersen umarım ki sana tabi olurlar" demesi üzerine Rasülullah (s.a) cevâben: *"Necd ahalisinin, ashabıma kötülük etmelerinden korkarım"* demiş. Ebu Bera da: "Kimleri gönderirsen ben onları ahd ve zimmetime alırım" diye cevap vermişti. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) İbn İshâk'ın kavline göre kırk, Buhâri'ye göre yetmiş kişiyi onunla beraber göndererek başlarına Münzir İbn Amr'i tayin etti. Bu yetmiş kişi en seçkin müslümanlardan ve kurrâlardan oluşmaktaydı. Gündüzleri odun toplayıp bunları satarak, Suffe ehline yiyecek satın alıyorlar, geceleri de Kur'ân okuyup, gece namazlarını kılıyorlardı. Bu heyet yola koyuldu ve nihayet Bi'r-i Mâune'ye -Mâune kuyusuna- vardılar. Mâune kuyusuna varınca Ümmü Süleym'in kardeşi Harâm İbn Milhân'ı Peygamber Efendimizin mektubuyla, Allah düşmanı Amir İbn Tufeyl'e gönderdiler. Çünkü o günlerde, Amir oğullarının reisi Ebu Berâ vefât etmişti. Bu cihetle, İbn Milhân Rasülul-

(*) Sahih-i Buhâri. c.7. s.388. (T.A.)

(**) "Mülâ'ibül esinne" kelimesinin tam tercemesi şudur. "Esinne" kelimesi "Sinân" kelimesinin çoğuludur ve mızrağın demir ucu anlamına gelir. Bu lâkabı da "Mızrak oyuncusu" şeklinde terceme edebiliriz. (T.A.)

Mâune kuyusuna- vardı lar. Mâune kuyusuna vannca Ümmü Süleym'in kardeşi Harâm İbn Milhân'ı Peygamber Efendimizin mektubuyla, AUah düşmanı Amir İbn Tufeyl'e gönderdiler. Çünkü o günlerde. Amir oğulları nın reisi Ebu Berâ vefât etmişti. Bu cihetle, İbn Mühân Rasülul-

(•) Sahih-i Buhâri. c.7. s.388. (T.A.)

(**) ' Mülâ'ibül esinn e' kelim esinin tam tercem esi şudur. "E sinne" kelim esi "Sinân*(*)kelim esinin çoğuludur ve m ızrağm dem ir ucu anlam ına gelir. Bu lâkabı da'"Mızrak ayuncusu" şeklinde tercem e edebiliriz. (T .A)

lah'ın (s.a) mektubunu Ebu Berâ'nın kardeşinin oğlu olan Amir İbn Tufeyl'e verdi. Amir mektuba bile bakmadan adamlarından birine işaret ederek İbn Milhân'ı arkasından mızraklattı. Mızrak sırtından girip göğsünden çıkmıştı. Bu ölüm darbesi üzerine İbn Milhân (göğsünden fışkıran kanlara ellerini bulayıp yüzüne ve başına sürerek): *"Allah büyüktür, Kâbe'nin Rabbi'ne yemin ederim ki, ben kazandım"* diye haykırdı.

Sonra bu Allah düşmanı, müslümanların hepsini mızraklamak için kendi kavmi olan Amir oğullarını yardıma çağırdı. Onlar da: "Biz Ebu Berâ'nın, müslümanlara olan ahdini bozmayız" diyerek, kendisine katılmadılar. Bunun üzerine İbn Tufeyl, Süleym oğullarına mensub Usayye, Rî'l, Zekvân ve Lihyân aşiretlerini yardıma çağırdı. Bunlar icabet ederek Rasûlullah'ın (s.a) ashâbını kuşattılar. Ashab-ı Kirâm savaşmaktan başka çare kalmadığını görünce, kılıçlarına sarılıp hepsi de şehid düşünceye kadar çarpıştılar. İçlerinden sadece Ka'b İbn Zeyd ölü zannedilerek bırakılmıştı. Daha sonra cesedlerin arasından kalkarak kurtulmuş, Hendek savaşına kadar yaşamış ve Hendek'te şehid düşmüştür...

Sonra Amr İbn Umeyye Damri, Rasûlullah'ın yanına gelerek, kendisine, müslümanların en faziletlilerinden yetmiş kişinin öldürüldüğü bu korkunç felâketi bildirmiştir. Bu büyük felâket, Uhud felâketini hatırlatmıştır. Ancak Uhud şehidleri meydan savaşında gitmişler, bunlar ise alçakça bir kalleşliğin kurbanı olmuşlardı. Rasûlullah (s.a) birbirinden ancak bir kaç gün sonra vuku bulan Recî felâketi ile bu felâkete çok şiddetli bir şekilde üzülmüş ve bu üzüntüsünden dolayı ashabını kalleşçe katleden bu kabilelere bedduâ etmiştir.[1]

F- **Nâdir oğullarının kalleşliği:**[2] Yahudilerin, İslâm'a ve müslümanlara karşı ne kadar kin beslediklerini daha önce de belirtmiştik. Fakat Uhud vak'asından sonra, daha da cesaretlenip açıkça düşmanlık ve kalleşliklerini ortaya koymaya başladılar. Münafıklar ve Mekke ahalisinden olan müşriklerle gizlice temasa geçerek, müslümanların aleyhine çalışmaya başladılar. Rasûlullah (s.a) yahudilerin bütün bu faaliyetlerine karşı sabretti, fakat

(1) El'Vâkidi, Rec'i ve Bir'i Maûne şehidlerinin haberinin Râsûlullah'a aynı gecede söylendiğini zikretmiştir.
(2) Nadir oğulları gazası, Hicret'in dördüncü yılında, Rabiülevvel ayında vuku bulmuştur.

Münahklar ve Mekke ahalisinden olan müşriklerle gizlice temasa geçerek, müslümanlann aleyhine çahşmaya başladılar. Rasülul lah (s.a) yahudilerin bütün bu faaliyetlerine karşı sabretti, fakat

(1) E lVâkidi, Rec'i ve Bir'i Maûne şehidlerinin haberinin Râsûlullah'a aynı gece de söylendiğini zikretm iştir.
(2) N adir oğu lla n gazası, H icret'in dördüncü yılm da, Rabiülevvel ayında vuku bulm uştur.

yahudiler Recî ve Bi'r-i Mâune vak'alarından sonra daha da cesaretlenip, Rasülullah'ı (s.a) öldürmeyi hedefleyen bir entrika düzenlediler. Bu entrikaya gelince: Rasülullah (s.a) ashabından bir grupla beraber, Amr İbn Umeyye Ed-Damri'nin öldürmüş olduğu iki Kilâbi'nin diyetine yardımcı olmaları için yahudilerle konuşmaya gitmişti. -Yahudilerle yapılan sözleşmenin bendlerine göre, yahudilerin bu yardımı yapması gerekiyordu- Yahudiler: "Pekâla Ey Eba'l Kâsım! Yardımcı oluruz. Senin işini görene kadar, şurada oturup bekle" dediler. Rasülullah (s.a), yahudilerin va'dlerini yerine getirmelerini beklemek için, bir evin duvarının dibine oturdu. Rasülullah'ın (s.a) beraberinde bulunan Ebu Bekir, Ömer, Ali ve bir grup sahabi de, onunla birlikte oturdular. Yahudiler yalnız kalınca, şeytan kendilerine yazılmış olan belâyı onlara güzel gösterdi ve Rasülullah'ı öldürmek için bir plan kurdular. "İçimizden kim bu kayayı alarak yukarı tırmanır ve onu Muhammed'in kafasına atarak, başını ezer? diye sordular. İçlerinden en kötüsü olan Amr İbn Cihaş: "Ben yaparım" diye cevap verdi. Selâm İbn Mişken: "Sakın böyle birşey yapmayın. Yemin ederim ki, Allah sizin niyetinizi ona bildirir. Bu yaptığınız, bizimle onlar arasındaki ahdi bozmak demektir" dedi. Fakat onlar bu sözlere kulak asmayıp, planlarını uygulamaya kesinkes karar verdiler...

G- **Necd Gazası:**[1] Rasülullah (s.a) söz konusu olan gaddarları (Uhud harbinden sonra müslümanlara eziyet eden bedevileri) terbiye etmeye başlamadan önce Medine istihbaratı, Gatafan kabilesinden Sâlebe ve Muharib oğullarından oluşan bedevi Arapların ordu topladıkları haberini Rasülullah'a (s.a) bildirdi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (s.a) bir orduyla birlikte çıkarak Necid çöllerini geçti ve müslümanlara bir daha kötülük etmemelerini sağlamak için bedevilerin kalplerine korku saldı. Yağmacılık ve çapulculukla ün salmış olan bu bedevi Araplar müslümanların gelişini duyar duymaz, korkularından dağların tepelerine çekildiler. Müslümanlar bu yağmacı kabileleri bu şekilde korkuttuktan sonra, güven içinde Medine'ye geri döndüler.

H- **İkinci Bedir Gazası:** Hicretin dördüncü yılı, Şaban ayında, Rasülullah (s.a) müşriklerle karşılaşmak üzere bin beş yüz kişilik bir orduyla harekete geçti. Orduda süvari olarak on atlı bulu-

(1) Necd Gâzası, Rabiüs'sâni veya Cemadiyelevvel aylarına raslamaktaydı.

duymaz, korkularmdan dağlarm tepelerine çekildi ler. Müslümanlar bu yağmaa kabileleri bu şekilde korkuttuktan sonra, güven içinde Medine'ye geri döndüler.

H- İkinci Bedir Gazası: Hicretin dördüncü yıh, Şaban aym- da, RasüluUah (s.a) müşriklerle karşılaşmak üzere bin beş yüz ki şilik lâr orduyla harekete geçti. Orduda-süvari olarak on ath bulu-

(1) Necd Gazası, Rabiüs'sâni veya Cem adiyelevvel aylarına raslam aktaydı.

nuyordu. Ordunun sancağını Ali İbn Ebi Tâlib (r.a) taşımakta idi. Rasülullah (s.a) Medine'ye emir olarak Abdullah İbn Revâha'yı bırakmıştı. Ordu Bedir'e kadar geldi ve orada müşrikleri beklemeye başladılar. Karşı taraftan da Ebu Süfyan, müşriklerden iki bin kişilik bir orduyla harekete geçti yanlarında elli kadar süvari vardı. Mekke'den birkaç kilometre uzaklıktaki Merru'z-Zahrân'a kadar geldiler ve Mecenne'de -o taraflarda bir suyun adı- konakladılar. Ebu Süfyan daha ileri gitmeye cesaret edemeyip, geri dönmeye karar verdi. Orduda bulunanlara: "Ey Kureyş ahalisi! Sizin için ancak ağaçlarınızın meyve verdiği ve bol bol süt içtiğiniz, bolluk yılları hayırlıdır. Bu yıl ise kuraktır, bize hayır getirmez. Onun için ben geri dönüyorum, siz de dönün" dedi. Görülüyor ki, korku ve müslümanların heybeti, müşrik ordusunun genelini sarmıştı. Onun için müslümanlarla karşılaşmaya cesaret edemeden geri döndüler. Müslümanlara gelince; Bedir'de sekiz gün kalarak düşmanın gelmesini beklediler. Beraberlerinde getirmiş oldukları ticaret mallarını satıp, bir dirheme karşı iki dirhem kâr ettikten sonra Medine'ye döndüler. İpler artık müslümanların elindeydi. Kalplere heybetleri yerleşmiş ve duruma hâkim olmuşlardı.

İ- Dûmetü'l-Cendel Gazası: Rasülullah (s.a), Bedir'den döndükten sonra, bölgede huzurlu ve güvenli bir ortam oluşmuştu, devletin temelleri iyice sağlamlaşmıştı. Genel olarak bölgede duruma müslümanların hakim olması, bütün dost ve düşmanların bunu resmen kabul etmesi için, müslümanlar artık Arap topraklarının en uzak sınırlarına kadar yönelmeye hazırdılar.

İkinci Bedir'den sonra Rasülullah (s.a) Medine'de altı ay kaldı. Sonra, Şam yakınlarında, Dûmetü'l-Cendel havalisindeki kabilelerin, yol kesicilik yapıp, oradan geçenleri yağmaladıkları ve büyük bir ordu toplayıp Medine'ye hücum etmek istedikleri haberleri gelmeye başladı. Rasülullah (s.a) Medine'ye emir olarak *Sibâ İbn Arfeta El-Gıfâri*'yi bırakarak, hicretin beşinci yılında Rabiülevvel ayının son beş gününde müslümanlardan bin kişilik bir kuvvetle harekete geçti. Azre oğullarından Mezkür denilen bir adamı, yolda rehberlik yapmak üzere yanına aldı. Düşmanları faka bastırmak için geceleri yürüyor, gündüzleri ise pusuya yatıp konaklıyorlardı. Dûmetü'l-Cendel'e yaklaştıklarında düşmanların savuşup gitmiş olduğunu gördüler. Sürülerine ve çobanlarına hücum ettiler. Kaçanlar kurtulmuş, kaçamayanlar ise öldürülmüştü.

hicretin beşinci yılında Rabiülevvel ayımn son beş gününde müslümanlardan bin kişilik bir kuvvetle harekete geçti. Azre oğullarından Mezkûr denilen bir adamı, yolda rehberlik yapmak üzere yanma aldı. Düşmanlan fa ka bastırmak için geceleri 3dirüyor, gündüzleri ise pusuya yatıp konaklıyorlardı. Dûmetü'l-Cendel'e yaklaştıklarmda düşmanla- n n savuşup gitmiş olduğunu gördüler. Sürülerine ve çobanlarına
hücum ettiler. Kaçanlar kurtulmuş, kaçamayanlar ise öldürül müştü.

K- **Ahzab Gazası**(*) **(Hendek Savaşı)** "...Kureyş, Kinâne ve Tûhâme ahâlisinden olan müttefikleri, Ebu Süfyan'ın komutasında dört bin kişilik bir kuvvetle, güneyden harekete geçtiler. Merrüz-Zâhran'da, Süleymoğulları da kendilerine katıldı. Doğudan da Gatafan kabileleri harekete geçti. Bütün bu hizbler (gruplar) kararlaştırmış oldukları bir vakitte Medine'ye doğru yöneldiler. Birkaç gün sonra Medine etrafında tam on bin savaşçıdan oluşan büyük bir ordu toplanmıştı. Belki de bu ordunun sayısı, kadın, çocuk, genç, ihtiyar bütün Medine halkından daha fazlaydı. Eğer bu hizbler ve bu askerler Medine surlarına ansızın ulaşmış olsalardı, Medine'deki İslâm varlığına olan tehlikeleri ölçülemeyecek kadar büyük olabilir, belki de müslümanları topyekün ortadan kaldırabilirlerdi. Müşriklerin oluşturduğu bu büyük ordu Medine önlerine varınca, Rasülullah (s.a) alelacele yüksek şurâ meclisini toplayarak Medine'yi savunma konusunu ele aldı. Komutan ile şura heyeti arasında geçen münakaşalardan sonra, yüce sahabi Selmân-ı Fârisi'nin (r.a) takdim ettiği karar üzerinde ittifâka varıldı. Selmân (r.a), Rasülullah'a (s.a) "Ya Rasülallah! Biz Fars topraklarında, kuşatmaya maruz kaldığımız zaman, hendekler kazmak suretiyle savunma yapardık" demişti. Bu plan Arapların daha önce hiç görmedikleri bir uygulama idi. Rasülullah (s.a) derhâl bu planı uygulamaya koydu. Her on kişiye kırk zirâ boyunda bir hendek kazmaları üzere görev verdi.

Müşrikler kızgın bir şekilde hendeğin etrafında dönüyor ve hendeği aşmak için zayıf bir nokta bulmaya çalışıyorlardı. Müslümanlar da, müşriklerin hareketlerini çok dikkatli bir şekilde izliyorlar, hendeğe yaklaşmaya cüret edememeleri, hendeği aşamamaları veya hendeğe toprak doldurup geçebilecekleri bir köprü oluşturamamaları için onları ok yağmuruna tutuyorlardı. Kuşatmanın bazı günlerinde müşrikler hendeği aşmak ve topraktan bir köprü oluşturmak için çok büyük bir gayret gösterdiler. Fakat müslümanlar şanlı bir mücadele örneği verip, müşrikleri ok yağmuruna tutarak, onların bu girişimlerini boşa çıkardılar. Bu şiddetli mücadelenin gerektirdiği uğraştan dolayı Rasülullah'ın (s.a) ve müslümanların bazı namazları kazaya kalmıştı... Rasülullah (s.a) bu namazların geçmesinden dolayı büyük üzüntü duymuş ve

(*) Ahzâb, hızb'ın çoğuludur. Hızb insan topluluğuna ve bir kişinin emrine, itâat eden gruplara denir. Bu gaza'da yahudiler, müşrikler ve bütün arab kabileleri müslümanların aleyhine harekete geçtikleri için bu harbe Ahzâb adı verilmiştir.

onların bu girişimlerini boşa çıkardılar. Bu şid detli mücadelenin gerektirdiği uğraştan dolayı Rasülullab'ın (s.a) ve müslümanlann bazı namazları kazaya kalmıştı... RasüluUah (s.a) bu namazlarm geçmesinden dolayı büyük üzüntü duymuş ve(*)

(*) Ahzâb, hızb'm çoğuludur. Hızb insan topluluğuna ve bir kişinin em rine, itaat eden gruplara ^ n ir . Bu gaza'da yahudiler, m üşrikler ve bütün arab kabilele ri müslümanlann a letlin e harekete geçtikleri için bu harbe Ahzâb adı veril miştir.

müşriklere bedduâ etmiştir. Buhâri'nin rivayetinde: Rasûlullah'ın hendek günü şöyle bedduâ ettiği belirtilmektedir:

"Allah düşmanların (hayatta) evlerine, (ölünce de) mezarlarına ateş doldursun! Bize ikindi namazını unutturdular, en sonunda güneş de battı" İmam Ahmed'in ve Şâfii'nin Müsned'inde: "Müşriklerin, müslümanları öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarından alıkoyduğu ve bunların hepsinin birden kaza edildiği" söylenmektedir. Bu konu hakkında Nevevi: "Bu rivayetlerin hepsini biraraya getirdiğimizde, Hendek vakasının birkaç gün sürdüğünü ve namazların hepsinin aynı günde değil de, bazılarının bazı günlerde, diğerlerinin de diğer günlerde kaçırıldığını görürüz" demiştir.

Buradan da anlaşılacağı gibi, müşriklerin hendeği geçme çabaları ve müslümanların savunmaları günlerce devam etmiştir. İki ordunun arasında büyük bir hendek olduğu için, doğrudan doğruya kanlı bir savaş meydana gelmemiş, savaş sadece karşılıklı atışlarla sınırlı kalmıştır... Müslümanlar cephede bu zorluklara k[illegible] mücadele ederken, hile ve entrika ejderhası yuvasında oynaşa[illegible], müslümanların vücudlarına zehirini akıtmak istiyordu. N[illegible]dir oğullarının büyük cânisi Huyey, hemen Kureyzâ oğullarının diyarına doğru yola koyularak, Kureyzâ oğullarının efendisi ve sözleşmelerini yapan kişi olan Ka'b İbn Esed'in yanına gelmişti... Huyey her türlü yolu deneyerek Ka'b'ın aklını çelmişti... Böylece Ka'b İbn Esed de, müslümanlarla aralarında olan ahdi bozmuş ve müslümanlara karşı, müşriklerle beraber harbe girmişti... Bu durum müslümanları çok güç bir duruma sokmuştu. Çünkü kendilerini, Kureyzâ oğullarının arkadan vuracakları bir darbeye karşı koruyacak hiçbir engel yoktu. Aksine önlerinde, hiçbir zaman boş bırakmaya gelmeyecek büyük bir ordu vardı. Kadınları ve çocukları da hiçbir koruma ve sığınakları olmaksızın bu kalleşlerin çok yakınında bulunuyorlardı. Allah Teala'nın *"..Gözler dönmüştü, yürekler ağızlara gelmişti ve Allah hakkında çeşitli tahminlerde bulunuyordunuz."* kavliyle belirttiği bir hâle gelinmişti. İşte orada, inananlar denenmiş ve çok şiddetli bir sarsıntıya uğramışlardı. Bazı münafıklar yine ortalığı karıştırmaya başlamış ve: "Muhammed bize Kisrâ ve Kayser'in hazinelerini alacağımızı va'dediyordu. Halbuki bugün, içimizden hiç kimse abdest bozmaya giderken bile kendinden emin olamıyor" şeklinde konuşmaya başlamışlardı. Rasûlullah'a (s.a) gelince: Kureyzâ oğullarının da kalleşliğinden sonra, örtüsüne bürünerek uzun bir süre

bulunuyordunuz.” kavliyle belirttiği bir hâle gelin mişti. İşte orada, inananlar denenmiş ve çok şiddetli bir sarsmbya uğramışlardı. Bazı münafıklar yine ortahğı kanştırmaya başlâ- mış ve: “Muhammed bize Kisrâ ve Kayserin hâzinelerini alacağı- nuzı va'dediyordu. Halbuki bugün, içimizden hiç kimse abdest bozmaya giderken bile kendinden emin olamıyor” şeklinde konuş maya başlamışlardı. Rasülullah’a (s.a) gelince: Kureyzâ oğullan- m n da kalleşliğinden sonra, örtüsüne bürünerek uzun bir süre

uzanmıştı. Bu arada müslümanların üzerindeki belâ daha da artmıştı. Sonra ümit dolu[1] bir vaziyette kalkarak: *"Allah büyüktür! Ey müslümanlar size Allah'ın fetih ve nusretini müjdeliyorum."* dedi.... Sonra içinde bulundukları durumu değerlendirerek plân yapmaya başladı....

En doğru olan iki rivayete göre, Hendek Gazası hicri beşinci yılın Şevvâl ayında meydana gelmişti. Müşrikler, Rasülullah'ı (s.a) ve müslümanları bir ay veya bir aya yakın bir süre kuşatma altında tutmuşlardı. Ahzâb savaşı bir zarar ziyan savaşı olmaktan ziyade, bir sinir savaşıdır. Bu savaşta şiddetli bir çarpışma geçmemiştir. Ancak bu savaş, İslâm tarihinde müşriklerin başarısızlığıyla sonuçlanan ve kesin sonuç veren savaşların en önemlisidir. Bu savaş, Arap kuvvetlerinden hiç birinin, Medine'de gelişmekte olan bu küçük kuvveti ortadan kaldırabilecek gücü olmadığını göstermiştir. Çünkü Araplar hiçbir zaman Ahzâb savaşında toplamış oldukları kuvvet kadar bir kuvvet toplamaya kadir değillerdi. Bundan dolayıdır ki, Rasülullah (s.a), Allah Teâla Medine'den hizipleri defettiği zaman: *"Artık bundan böyle biz Kureyş'e savaş açacağız, onlar bize karşı savaş açamayacaklar. Biz onların üzerine sefer edeceğiz*[2]" demiştir."[3]

Peşpeşe, iki sene boyunca devam eden bu olayları, bu merhalenin tabiatını simgeleyecek ve genel ortamını açıklayabilecek şu ana noktalar da toplayabiliriz:

Birinci Nokta: Müslümanların Bedir savaşıyla artan ve büyük bir seviyeye ulaşan itibarları gerilemeye başlamıştı. Nasıl olmuştu da üç yüz savaşçı, silahlarla donatılmış bin kişilik bir kuvvete karşı galib gelmişti. Üstelik Bedir zaferini, Kaynukâ oğulları zaferi takib etmişti. Halbuki müslümanlar, putperest ortamda kabul edilmeyen bir topluluktular. Kâbe'nin koruyucusu olan Kureyş'ten kopmuşlar ve yeni bir din getirmişlerdi. Sonra bedeviler

(1) Râsûlullah'ın (s.a.v) katında mesele ümit veya ümitsizlik meselesi değildir. Mesele sadece Allah'a karşı olan sonsuz güvenidir. Söz konusu durum savaşa kesin netice getirecek bir plân veya Allah'tan gelecek bir vahiy içindir. Büyük Allâmemiz Mubarek Fûri'nin bu durumun değerlendirmesini bu şekilde görmemesini temenni ederdik.

(2) Sahih-i Buhâri. c.10. s.222 (Türkçe çevirisi)

(3) Bu güzel özeti, büyük âlim Mubarek Fûri'nin 325-351'inci sayfalarından aldık. Bu kesim, bu mevzu hakkında yazılan en ayrıntılı ve en güvenilir yazıdır. Cenâb-ı Allâh bizim ve tüm müslümanlar için hayırlı olmasını nâsib etsin.

(1) RâsOluUah'm (s.a.v) katında mesele üm it veya üm itsizlik m eselesi değildir. Mesele sadece Allah'a karşı olan sonsuz güvenidir. Söz konusu durum savaşa kesin netice getirecek bir plAn veya Allah'tan gelecek bir vahiy içindir. Büyük AUâmemiz Mübarek Fûri'nin bu durumun değerlendirm esini bu şekilde gör memesini temenni ederdik.

(2) Sahih-i Buhöri. e. 10. s.222 (Türkçe çevirisi)

(3) Bu güzel özeti, büyük âlim Mübarek Fûri'nin 325-351'inci sayfalarından aldık. Bu kesim, bu mevzu hakkında yazılan en a yn n t ılı ve en güvenilir yazıdır. Cenâb-ı AUâh bizim ve tüm m üslüm anlar için hayırlı olm asm ı nâsib etsin.

ve komşu kabileler müslümanların zaaf noktalarını görüp, hep birlikte Medine'yi istilaya hazırlanmaya başlamışlardı. Bedevilerin ve yahudilerin yapısına uygun bir şekilde müslümanlara kalleşlik yapacaklardı. Çepeçevre kuşatmış olan ve zaman zaman taşan bir deniz gibi, müslümanlara saldıran düşman ordusu karşısında Allah'ın Peygamberi ve onun getirdiği akideler olmasaydı simsiyah bir gece gibi kaybolur giderdi. Ama söz konusu olan Rasül ve onun ashabıydı.

İkinci Nokta: Bu merhale boyunca, müslümanların yapmış olduğu askeri hareketlere göz atacak olursak, bu hareketlerin, "En iyi savunma, hücumdur" prensibine dayandığını görürüz. Bu hücum çok iyi düşünülüp, plânlanmış olup, harekete geçmeden önce düşman kuvvetlerini vurmayı hedefliyordu. Cephelerin hepsini birden açmaya veya hiçbir şey yapmaksızın duran düşmanı harekete geçirmeye yönelik bir darbe şeklinde değildi. Aksine İslâm'a karşı olup, ona karşı savaşmaya hazırlanan toplumları etkisiz hale getirmeyi amaçlıyordu. Müslümanlar her gün, kuzey, güney veya doğudan kendilerine yapılacak saldırıları hesab ediyorlardı.

Günümüzde İslâmi hareketin, tâğuta karşı giriştiği büyük savaştan ve özellikle de uğramış olduğu büyük felâketten sonra, böyle bir tavır takınmaya ne çok ihtiyacı var. Şüphe yok ki, çarpışmalardaki kahramanlık ve fedâkarlıklarına rağmen İslâmi hareketin, askeri olarak şöhreti çok gerilemiştir. Tarafsızlardan çoğu gücü yetmediği bir savaşı başlattığı için bu harekete kızmış, hatta ellerini ondan çekmişlerdir. Cihad hareketine sempati duyanlar, ondan kopmuşlardır. Buna rağmen yine de, uğramış oldukları felâkete rağmen İslâmi hareketin şartları, Uhud harbinden sonraki İslâmi hareketin şartlarından daha iyidir.

Düşünce olarak İslâmi harekete karşı ve tâğuta yandaş olanların bölgedeki zâlim nuseyri nizamının düşmesinde çok büyük menfaâtleri vardır. Halbuki, Arap yarımadasında İslâm düşmanlarından hiçbirinin Kureyş nizamının düşmesinde ve Kureyş otoritesinin zevâle uğramasında hiçbir menfâatleri yoktu. Onlar Kureyş'i, hacılarına hizmet takdim eden ve bu hizmette yarışan bir kabile olarak görüyorlardı.

Günümüzde cephelerin ve hasımların çoğaltılmasının İslâmi hareketin menfaatine olmadığı ve savaşın tek bir tâğuta karşı sınırlandırıldığı, ona karşı büyük bir savaş verildiği doğrudur. Fa-

hiçbirinin Kureyş nizamımn düşmesinde ve Kureyş oto ritesinin zevâle uğramasmda hiçbir menfâatleri yoktu. Onlar Ku reyş'i, hacılarma hizmet takdim eden ve bu hizmette yanşan bir kabile olarak görüyorlardı.

Günümüzde cephelerin ve hasımlann çoğaltılmasınm İslâmi hareketin menfaatine olmadığı ve savaşın tek bir. tâğuta karşı sı nırlandırıldığı, ona karşı büyük bir savaş verildiği doğrudur. Fa

kat felaketten sonra durgunluğun devam etmesi, ortamı müslümanların aleyhine çevirmiş ve müslümanları bütün düşmanların ilgi alanına sokmuştur.

İslâmi hareketin hücuma yönelik olan bu çizgisinin günümüzde ne kadar zor olduğunu unutmuyoruz. Çünkü bu hareket, başkalarının topraklarından ve başkalarının silahlarıyla hareket geçmektedir. Kendisine ait kurtarılmış bir bölgesi yoktur. Fakat bu onu mücadeleye girmekten alıkoymamalıdır. Aksi takdirde, bütün sermayesini yitirebilir ve kendisine vurmaları için düşmanların ve belki de dostların önündeki yolu açmış olabilir.

Üçüncü Nokta: Davanın hedefi kesinlikle yolda unutulacak değildir. O her zaman ön planda gelir. Rasülullah (s.a) bu davanın yayılması için uygun fırsat bulduğu zamanlarda, davayı yaymaktan kesinlikle geri durmamıştır. Maûne kuyusu ve Recî olayında müslümanların üzerine inen felâketin sebebi de bundan başka bir şey değildir. Bütün bunlar, Uhud felâketinden sadece birkaç ay sonradır. Şüphesiz, davanın yeni topraklarda yayılması, ona yeni taraftarlar kazandırılması anlamına gelir. Rasülullah'ı (s.a) on kişiyi Adal ve Karre kabilelerine ve müslümanların en faziletlilerinden ve kurrâlarından tam yetmiş kişiden oluşan en büyük davet heyetini de Necid'e göndermeye iten sebeb budur. Bunların davetlerinde başarılı olması bütün Necid'in İslâm devletine katılması anlamına geliyordu. Allah'ın izniyle bu yeni toprakların fethedilmesi, İslâm'ın başkenti olan Medine'den daha mühim olabilirdi. Necid kabileleri İslâm aleyhine büyük bir tehlike teşkil ediyorlardı. İslâm'a katıldıkları takdirde, onun en kuvvetli bir silahı olabilirlerdi. Necid kabilelerinin tehlikesini daha iyi idrâk edebilmemiz için Amir İbn Tufeyl hakkındaki şu olayı zikrediyoruz: İslâmi devletin ikinci merhalesinde, Rasülullah (s.a) bin atlı süvari tarafından Medine'nin istilâ edilmesiyle tehdid edildiği gün: *"Allah'ım Amir İbn Tufeyl ile aramı uzlaştır"* diye duâda bulunmuştur. Rasülullah (s.a) bu taşkın zorbaya göndermiş olduğu mektupta, onun müslüman olması ve bütün kuvvetleriyle İslâm ve cihad potasına girmesi umudunu taşıyordu. İslâmi hareketin bunu daima ve her zaman hatırlaması gerekir: Hareket, devrimden önce bir davet hareketidir ve bu hareket hangi şartlarda olursa olsun bu akideyi yaymak ve onu insanlara tebliğ etmekle sorumludur. Bu sebeple harekete mensub gençlerin silah taşıyıp, zafer hayalleri kuran kişilere dönüşmemesi gerekir. Bu hareket

ri tarafından Medine'nin istilâ edilmesiyle tehdid edildiği gün: *"Allah'ım Amir İbn Tufeyl ile aramı uzlaştır"* diye duâda bulun muştur. Rasülullah (s.a) bu taşkın zorbaya göndermiş olduğu mektupta, onun müslüman olması ve bütün kuvvetleriyle îslâm
ve cihad potasına girmesi umudunu taşıyordu. İslâmi hareketin bunu daima ve her zaman hatırlaması gerekir: Hareket, devrim den önce bir davet hareketidir ve bu hareket hangi şartlarda olur sa olsun bu akideyi yaymak ve onu insanlara tebliğ etmekle so rumludur. Bu sebeple harekete mensub gençlerin silah taşıyıp, zafer hayalleri kuran kişilere dönüşmemesi gerekir. Bu hareket

için öldürücü bir noktadır. Dava unutulur ve hareket mensublarının bu dinin ışığı altında eğitilmesi ve onu insanlara tebliğ etmelerinin sağlanması terkedilirse, zafere ulaşılamaz.

Dördüncü Nokta: Pratikteki duruma gelince, işler Rasûlullah'ın (s.a) plânladığı üzere gelişmemişti. İlk gönderilen on kişi Recî'de bir kalleşliğe kurban gitmiş, diğer yetmiş Kurra'da Maûne kuyusunda katledilerek, hep birden şehid düşmüştür. Maûne kuyusu faciası, zararın hacmi ve şehidlerin kişiliği itibariyle, Uhud faciâsından daha az değildi. Faciânın daha büyük bir boyuta ulaşmasının sebebi de, her iki olayın aynı ayda meydana gelmiş olmasıydı. Rasûlullah'ın (s.a) şehidler üzerine rahmet yağması için duâ ve onları alçakça katledenlere bedduâ etmekten başka yapabileceği birşey yoktu. Düşmanlardan, onların intikamını alacak güce sahip değildi. Günümüzde İslâmi hareket için bu noktanın önemi, yönetimin ortaya koyduğu bir planın başarısızlığa uğramasıyla şaşıran dava adamları ve gençlerinin bu noktayı öğrenmeye ihtiyaçları olmasından dolayıdır.

İslâmi hareket saflarındaki eğitim zayıflığı, gençleri hemen yönetimi suçlayıp, ithâm etmeye; onun niyet, ihlâs ve salâhiyetine darbe vurmaya itmekte ve böylece karşımıza bir de kendi içimizden problem çıkmaktadır.

Bu durumda, plan bozularak savaş kaybedilebileceği gibi, müslüman saflardaki güven de sarsılabilir, hatta kaybedilebilir. Safların çözülmesi de savaşın kaybedilmesi kadar tehlikelidir.

Dava gençlerinin bunda bir ayıp veya kusur arayıp, garip görmemelerini diliyoruz. Çünkü bu durum, düşmanlarına karşı yaptıkları savaşlarda çoğu peygamberin başına gelmiştir. *"Eğer siz bir yara aldıysanız, şüphesiz o topluluk da benzeri bir yara almıştır. Bu günleri bazen lehe, bazan aleyhe döndürür duruz."* (Al-i İmrân: 140)

Ebu Süfyan'ın, Rum imparatoru Hrakl'in karşısında söylemiş olduğu gibi: "Bizimle onların arasında savaş devam etmektedir, bazen biz onlara, bazen de onlar bize hasar verirler" Aynı zamanda buradaki durum, müşrik bir insana güvenip, örf ve adetler çerçevesinde onunla ilişkiye girmenin mümkün olabileceğini göstermektedir. Örneğin, Ebu Berâ, İslâm'a girmemesine rağmen, Rasûlullah (s.a) ashabından yetmiş kişiyi onun himayesi altında göndermeyi kabul etmiştir. Bu yetmiş sahabenin katledildiği olayda, Ebu Berâ verdiği sözü tutmamazlık etmemiştir. Ebu Berâ

devam etmektedir, bazen biz onlara, bazen de onlar bize hasar verirler" Aym zaman da buradaki durum, müşrik bir insana güvenip, örf ve adetler çer çevesinde onunla ilişkiye girmenin mümkün olabileceğini göster mektedir. Örneğin, Ebu Berâ, İslâm'a girmemesine rağmen, Ra- sülullah (s.a) ashabından yetmiş kişiyi onun himayesi altında göndermeyi kabul etmiştir. Bu yetmiş sahabenin katledildiği olayda, Ebu Berâ verdiği sözü tutmamazhk etmemiştir. Ebu Berâ

bu olay meydana gelmeden önce öldüğü halde, Amir oğulları onun vermiş olduğu himaye sözünü muhafaza ederek bu olaya karışmamışlardır. Kalleşliği yapanlar, Amir İbn Tufeyl'in çağrısına uyarak müslümanları katleden Süleym oğullarıdır.

Burada ikinci bir noktaya daha işaret etmek istiyoruz: Günümüzde dava gençlerinden çoğu, düşmanlar tarafından kandırılmakta, bu yüzden de düşmanların asıl kimliğini keşfedemeyerek dava yöneticilerini suçlamaktadırlar. Bu durumu, düşmanların sızmış oldukları bazı müslüman cemaatlerin yönetim kademelerin de görmekteyiz. Gençleri buna inandırmak için hemen şunu belirtelimki; sizin de gördüğünüz gibi, gökyüzünden kendisine vahiy gelen kainatın efendisi (s.a) dahi, Allah yolunda aldanıyor ve aldatılıyor. İslâm'ı tebliğ etmeleri için en seçkin sahabelerden on tane delikanlıyı gönderiyor ve bu sahabeler kalleşler tarafından düşmana teslim ediliyor...!

Beşinci Nokta: Bütün bu facialarn büyüklüğüne ve peşpeşe gelen felaketlerin üzerinden iki sene geçmesine ve kayda değer askeri bir zafer elde edememelerine rağmen müslüman gençler sabır ve sebât ettiler. Bu durum müslümanların kuvvetini dağıtmadı ve inançlarını sarsmadı. Bu söylediklerimizle elbette bütün müslümanları kasdetmiyoruz, genelini kasdediyoruz. Hiçbir müslüman mücahid, kendisine verilen görev ne olursa olsun; ister tek başına düşman ordusunun arasına girip onların komutanını öldürmek, ister küçük bir seriyyeyle kalabalık bir düşman ordusunun karşısına dikilmek veya onu takip etmek olsun, hiçbirinden geri kalmadı. Bu felâketler döneminde, kalplerde bulunması gereken en temel özellik itaât ve iltizamdı. Hendek günlerinde Rasûlullah'ın (s.a) düşmanın haberlerini getirmesi için seçtiği Huzeyfe'nin (r.a) hikayesi bizden hiçte uzakta değildir. Rasûlullah'ın (s.a), düşmanların arasına girip onlardan haber getirecek olan kişinin selâmette olacağını ve cennette kendisiyle birlikte bulunacağını belirtmesine rağmen, açlık, soğuk ve öldürülme korkusundan kimse sesini çıkarmamıştı. Fakat isim belirterek Huzeyfe'yi (r.a) çağırdığı zaman, Huzeyfe (r.a) bir an bile tereddüt etmeden, açlığa, soğuğa ve öldürülme korkusuna aldırmadan emre itaât etmişti.

Altıncı Nokta: İki sene boyunca devam eden bu askeri hareketler esnâsında düşmanla kıyasıya bir çarpışma meydana gel-

belirtmesine rağmen, açlık, soğuk ve öldürülme korkusun dan kimse sesini çıkarmamıştı. Fakat isim behrterek Huzeyfe'yi (r.a) çağndığı zaman, Huzeyfe (r.a) bir an bile tereddüt etmeden, açhğa, soğuğa ve öldürülme korkusuna aldırmadan emre itaât et mişti.

Altıncı Nokta: İki sene boyunca devam eden bu askeri hare ketler esnâsmda düşmanla kıyasıya bir çarpışma meydana gel

memişti. Yapılan bütün askeri hareketler müşrik toplumlarını dağıtma veya bir mevkiyi kuşatma mahiyetindeydi. Müslümanların maneviyatını son derece yükselten Nadir oğulları gazasında bile sözü edilecek bir savaş meydana gelmemişti. Allah Teâla'nın Kur'ân-ı Kerim'de, müminlere: *"Ey İnananlar! Allah'ın, onların mallarından Peygamberi'ne verdiği şeyler için siz ne at ne de deve sürdünüz, fakat Allah dilediği kimselere karşı peygamberlerine üstünlük verir. Allah her şeye kâdirdir."* (Hâşr: 6) buyurmuştur. Allah Teâla, kitab ehlinden olanların kalplerine korku salmış ve onlar da kendi elleri ve müminlerin elleriyle kendi evlerini harab etmişlerdir. Ey akıl sahipleri ibret alın.

Yedinci Nokta: Bu merhale boyunca, bütün ortamı ve her cihetı çok sıkı kontrol altında tutan yönetici kadronun ne kadar tetikte ve uyanık olduğu açıktır. Güneyde Kureyş ve Mekke cihetinden, doğuda Necid cihetinden, kuzeyde Şam cihetinden, Medine'ye saldırmak için hazırlık yapan hangi topluluğun haberi ulaşırsa, hemen baskın yapılıp bu topluluk dağıtılıyor ve takip ediliyordu. Bu şekilde düşmanlar ve onların müttefikleri moralmen çökertiliyorlardı.

Yönetimin bir kere aldanmasını mazur görsek dahi, bu her zaman bu şekilde davranacağımız anlamına gelmez. Bir-iki defa felâkete uğramak olağan şeydir bahanesi ile yönetici kadro basitlik ve gafletini gizleyemez. Gördüğümüz gibi ashab-ı kirâm'ın başına da felâketler gelmiştir, fakat Peygamber Efendimizin son derece tetikte ve uyanık olması; mücadeleden bir kerecik olsun geri kalması veya oyalanıp kendisiyle ilgilenmesi halinde müslümanların başına gelmesi muhtemel olan yüzlerce felâketi önlemiştir.

Sekizinci Nokta: Bu merhale boyunca devam eden askeri harekatlarla, kesin bir askeri zafer gerçekleştirilmemesine rağmen, çok büyük bir manevi zafer gerçekleştirilmiştir. Bu manevi zaferin gerçekleşmesine sebep de, sağlam plan, ince düşünce ve süratli harekettir. İşte bu üç temel faktör Kureyş'in şan ve şereflerine ait daha fazla türküler söylemesine imkan tanımamıştır. Özellikle, müslümanların meydan okumasına rağmen, Kureyş ikinci Bedir'e gelmekten çekindiği zaman, müslümanların manevi zaferi zirveye ulaşmıştı. Bu olayda, Ebu Süfyan kuraklığı bahane ederek, kurak mevsimde seferber olmanın doğru olmayacağını söyleyip, Kureyş ordusunu geri çevirmiş, müslümanlar ise sözle-

düşünce ve sürati' harekettir. İşte bu üç temel faktör Kureyş'in şan ve şerefle rine ait daha fazla türküler söylemesine imkan tammamıştır. Uzellikle, müslümanlann meydan okumasına rağmen, Kureyş ikinci Bedir e gelmekten.çekindiği zaman, müslümanlann mane vi zaferi zirveye ulaşmıştı. Bu olayda, Ebu Süfyan kuraklığı baha ne ederek, kurak mevsimde seferber olmanın doğru olmayacağuu söyleyip, Kureyş ordusunu geri çevirmiş, müslümanjar ise sözle

şilen vakitte Bedir'e inerek manevi kuvvetlerini ispat edip, düşmanlarının korkaklık ve rezilliğini ortaya çıkarmışlardı. Aynı şekilde, Nadir oğullarının Medine'den çıkarılması da, müslümanlara büyük bir manevi şöhret kazandırmış, düşman saflarına korku salmıştır.

İslâmi hareket, gereken her vesileyi kullanmak suretiyle, daima gençlerinin maneviyatını yükseltmekten sorumludur. Aynı zamanda düşmanlarının birliğini dağıtarak, İslâmi hareketin elinin bir çok yerlere uzanabileceğini taraftarlarına hissettirerek onların maneviyatını yükseltmek zorundadır. Bu şekilde hareket edilmezse, felâket, dışarıdan önce içeriden İslâm saflarını boğazlamaya başlayacaktır. Nefislerin önünde amel ufukları açılmazsa, umutsuzluk yolundan başka hiçbir yolda gidemezler. Bu konuda yönetici kadronun yüklenmiş olduğu sorumluluk çok büyüktür. Gevşemeden, çekinmeden, umutsuzluğa kapılmadan, cihâdın devamlılığını belirleyen elle tutulur bir amel olmadan söylenen sözler hiç bir zaman yeterli olmayacaktır.

Dokuzuncu Nokta: Savunma pozisyonundan, hücum pozisyonuna intikal etmekse, bu merhalenin sonunu belirleyen noktadır. Bu konuma, Ahzâb Gazası bittikten sonra gelinmiş ve Rasülullah (s.a): "Artık bundan böyle biz Kureyş'e savaş açacağız, onlar savaş açamayacaklar. Biz onların üzerine yürüyeceğiz" demiştir. Hiç şüphe yokki, bu ifade, önemli bir merhale değişikliğini göstermektedir. Savaşın seyri değişmiş, bir adımdan, başka ve değişik bir adıma geçilmiştir. Bu adım savunmadan çok artık saldırının düşünüldüğü yepyeni bir adımdır. Rasülullah (s.a) bu sözünü, tarih boyunca Arap yarım adasının gördüğü en büyük ordu ve Medine'nin şahid olduğu en büyük hücumdan sonra söylemiştir. Böyle bir hücumun, İslâm'ı kökünden koparıp yok etmesi bekleniyordu. Fakat bu büyük hücum karşısında müslümanların gösterdiği sebat, savunma hareketindeki dehâ, inkâr edenleri kinleriyle geri çevirmiş ve bir sonuç elde edememişlerdi. Savaşta Allah'ın yardımı, inananlara yetmiştir. Hiç şüphe yokki, bu dine nusret konusunda tecelli eden Rabbani irâde müminlerin üzerinden gam ve felâketi kaldırmıştır. İşin bu yönü Allah'ın nusretiyle ilgilidir; hak edenler ve ehil olanlardan başkasına verilmez. Müminler, öldürücü açlığa, dondurucu soğuğa ve hırçın düşmanlar tarafından bileziğin kolu sarması gibi çepeçevre kuşatılmalarına rağmen sabırlarıyla, yöneticilerinin arkalarında sebât etmeleriyle ve hiçbir art

çevirmiş ve bir sonuç elde edememişlerdi. Savaşta AUah'm yardı mı, inananlara yetmiştir. Hiç şüphe yokki, bu dine nusret konu sunda tecelli eden Rabbani irâde müminlerin üzerinden gam ve felâketi kaldırmıştır. İşin bu yönü Allah'ın nusretiyle ilgilidir; hak edenler ve ehil olanlardan başkasına verilmez. Müminler, öldürü cü a^ığa, dondurucu soğuğa ve hırçın düşmanlar tarafından bile ziğin kolu sarması gibi çepeçevre kuşatılmalarına rağmen sabır-lanyla, yöneticilerinin arkalarmda sebât etmeleriyle ve hiçbir *art*

niyet gütmeksizin sadece dinlerinin üstün gelmesi için uğraşmalarıyla, Allah Teâla'nın nusret ve yardımına layık olmuşlar. Savaşmaksızın kendilerine zafer verilmiş ve Allah'ın vadi gerçekleşmiştir. Allah Teâla'nın da şahâdetiyle, Allah'a vermiş oldukları sözde durmuşlardır. *"İnananlardan, Allah'a verdiği ahdi yerine getiren yiğitler vardır. Bunlardan kimileri bu uğurda can vermiş kimileri de beklemektedir. Onlar ahidlerini hiç değiştirmemişlerdi."* (Ahzâb: 23) Saflarında münafikların bulunması onlara hiçbir zarar vermemiştir. "Allah ve Peygamberi size sadece kuru vaadlerde bulundular" diyenlerin, ölüm korkusuyla gözleri dönerek peygambere bakanların, "Evlerimiz düşmana açıktır" diyerek, kaçmaya yeltenenlerin, bu gibi örneklerin hepsinin bulunması müminlere bir zarar vermemiştir. Allah'a söz verip, bu sözlerini değiştirmemiş olanların hürmetine, büyük bir sarsıntıya uğradıktan sonra, Allah Teâla inananlara zafer nasib etmiştir. Bu büyük sabır ve sebâtın semeresi sadece Allah'ın kafirleri kinleriyle geri püskürtmesi değildi, aynı zamanda yepyeni bir dönemin de başlangıcıydı. Bu dönem, kafirlerin üzerine hücum yapmak ve onların üzerine yürümek dönemiydi. *"Artık bundan böyle biz Kureyş'e savaş açacağız, onlar bize savaş açamayacaklar. Biz onların üzerine yürüyeceğiz."* Belâ ve müsibetler büyüyüp, felâket vaki olduğu zaman, Allah'ın zaferi ancak, sebat eden, ihlaslı olan, Allah Teâla'nın rızasından başka birşey ummayan ve Allah'ı en çok zikredenlere verilir.

Muarekenin tabiatını ve boyutlarını Rasülullah'la (s.a) Ebu Süfyan'ın birbirlerine gönderdikleri şu iki mektuptan belirleyebiliriz. Ebu Süfyan, Rasülullah'a (s.a) şöyle bir mektup yazmıştı:

"İsminle İlâhım! Lât ve Uzza'nın adına yemin ederim ki, büyük bir toplulukla senin üzerine sefere başladım. Sizin kökünüzü kesmeden de dönmek niyetinde değildik. Fakat ne yazıkki bizimle karşılışmaktan çekindiğini gördüm. Aramıza hendekler ve boğazlar koyduğun. Keşke bunu sana kimin öğrettiğini bilseydim. Şu anda geri dönsek bile, unutmaki, size Uhud günü gibi bir gün daha göstereceğiz.." Bu mektubu Ubey İbn Kâb, Rasülullah'a (s.a) otağında okudu. Rasülullah da (s.a) cevaben şu mektubu yazdırdı:

"Allah'ın Elçisi Muhammed'ten, Ebi Süfyan İbn Harb'e! Bundan önce de şeytan seni bir kere daha aldatmıştı. Zikretmiş olduğun, büyük bir toplulukla bizim üzerimize sefer ettiğin ve kökü-

(s.a) otağın da okudu. Rasülullah da (s.a) cevaben şu mektubu yazdırdı:

"A llah'ın Elçisi Muhammed'ten, Ebi Süfyan İbn H arb'e! Bundan önce de şeytan seni bir kere daha aldatmıştı. Zikretmiş ol duğun, büyük bir toplulukla bizim üzerimize sefer ettiğin ve kiikü-

müzü kesmeden dönmek istemediğin hususuna gelince, bunu gerçekleştirememen için Allah seni engelleyecek ve bizim için öyle bir gelecek kılacaktır ki, Lât ve Uzza'nın ismi anılmaz olacaktır. "Hendek yapmayı sana kim öğretti?" sözüne gelince, seni ve senin arkadaşlarını kinlendirmek isteğine binaen bunu bana Allah ilhâm etti. Öyle bir gün gelecek ki sen o gün beni savunacaksın. Ve yine öyle bir gün gelecek ki, o gün Lât, Uzza, İsâf, Naile ve Hübel adındaki putları kıracağım ve o gün sana bu sözlerimi hatırlatacağım"(1)

Bu iki mektup, Ebu Süfyan'ın bütün aşiret ve kabileleri toplayıp büyük bir kuvvet oluşturmasına rağmen hedefini gerçekleştiremediğini, ilk defa gördükleri bir savunma tarzı olan hendekten dolayı duydukları kini ve hedeflerinden hiçbir şey gerekleştiremeksizin geldikleri gibi geri döndüklerini açıkça göstermektedir. İkinci mektupta ise; müşriklerin Ahzab hücumuyla uğradıkları büyük başarısızlığı, müminlerin Allah'ın zaferinin kendilerinden yana olduğuna dair duydukları derin ve sonsuz güveni ve tâğutların yıkılacağını, apaçık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Onuncu Nokta: Müslümanların karşı karşıya kaldıkları bu belânın şiddetine ve büyüklüğüne rağmen, yahudilerin ve diğer müşriklerin yardım teklifleri Rasûlullah (s.a) tarafından reddedilmiş, İslâm ordusuna hiç bir müşrik alınmamış ve ordunun pisliklerden uzak kalmasına gayret gösterilmiştir. Onun sancağı altında sadece onun hedeflerine inananlar savaşabilir. Bu yüzden Uhud'ta ordunun üçte birini ve buna ilaveten İslâm ordusuna katılmak isteyen ve çok iyi bir şekilde silahlanmış olan bir yahudi birliğini kaybetmişlerdi. İslâm ordusunun özelliği çok açık ve netti. Rasûlullah da (s.a) yahudiler hakkındaki görüşünü açıkça belirtmişti: *"Onlara dönmelerini emredin! Şirk ehline karşı, küfür ehliyle kesinlikle galip gelemeyiz."*

Rasûlullah (s.a) müslüman olmayan bu gruplarla birçok andlaşma ve sözleşme yapmasına ve bu andlaşmalarda onlardan yardım talep etmeye imkân açmasına rağmen, bu andlaşma ve sözleşmeler, müşrikleri ve yahudileri müslümanlarla savaşmaktan ve diğer kafirlerle andlaşmaktan alıkoyan, gerektiğinde müslümanlara mal ve silah yardımı yapmalarını öngören bir siyasi davranış-

(1) İmtâ ül'Esmâ, c.1. s.239-240.

birçok and- laşma ve sözleşme yapmasma ve bu andlaşmalarda onlardan yar
dım talep etmeye imkân açmasma rağmen, bu
andla.şma ve
sözleş meler, müşrikleri ve yahudileri müslümanlarla savaşmaktan ve diğer kafirlerle andlaşmaktan ahkc^an, gerektiğinde müslüman-
lara mal ve silah yardum yapmalanm öngören bir siyasi davramş-

(1) İmtâ nl'Esmâ. c.l. s.239-240.

tan öteye gitmiyordu. Fakat bu durum, birlikte savaşa katılma derecesine kadar gelmemişti. Bildiğimiz kadarıyla bu bir taktik meselesidir. Çünkü İslâm fıkhı bu konuyla ilgili sözünü söylemiştir ve fıkıh alimlerinin tümü bunun caiz olduğu görüşündedir. Fakat İslâmi hareket bu konuda kendisine daima en üstün örneği almaya gayret etmelidir. Gevşeklik ve zaafın yayılmaması, safların bozulmaması için, aralarına kendi inanç ve hedeflerine inanmayan bir tek askeri bile sokmamalıdır.

Onyedinci Özellik
MEŞAKKAT İÇERİSİNDE ZAFER MÜJDELERİ

Rasülullah'ın (s.a) şahsiyeti, tarihteki en büyük beşeri kuvveti temsil ediyordu. Tarihte, Rasülullah'ın (s.a) şahsiyeti gibi askerine ve ordusuna tesir edebilen bir başka şahsiyet mevcut değildir. O, bütün sıkıntı ve meşakkatlerde ordunun başını çeken ilk kişiydi. Söylediği birkaç kelime ordusuna cihad ve kahramanlık ruhunu verirdi. Herkesin zaferden ümidini kestiği bir anda, zaferden söz eder ve herkes zaferden emin olduğu zamanda da uzun uzun Allah'a duâ ve niyâz ederdi. Şimdi Rasülullah'ı (s.a) bu zor durumlarda görelim: İşte Rasülullah (s.a) Bedir'de Sâd İbn Muaz'ın (r.a) şu sözlerini dinlemekte: "Ey Allah'ın Elçisi! Belki de Ensâr'ın kendi yurtları dışında sana yardım etmeyeceklerinden korkarsın. İşte ben bütün Ensâr adına konuşuyor ve onlar adına cevap veriyorum. Nasıl istersen öyle hareket et, istediğinin ipini kavuştur, istediğinin ipini kes. Mallarımızdan istediğin kadarını al, istediğin kadarını da bize ver. Bizden aldıkların, bize bıraktıklarından daha çok hoşumuza gider. Neyi emredersen emret, biz senin emrine tabiyiz. Allah'ın adına yemin ederim ki, Gımdân'a kadar gitsen seninle beraber geliriz. Bize şu denizi gösterip dalsan, seninle beraber dalarız."(1)

Sâd'ın bu yüce sözü, Ensâr'ın Rasülullah'a (s.a) tam olarak bağlı olduğunu, her türlü fedakarlığa ve Rasülullah'la (s.a) beraber ölmeye hazır olduklarını göstermek içindi. Fakat bir yandan da zafer umudunun olmadığını gösteriyordu. Denize dalmak, zaferden çok şehid olma anlamına geliyordu. Bu yüksek maneviyatın karşısında Rasülullah'ın (s.a) cevabı şu idi: *"Öyle ise Allah'ın* bereket ve saâdetine doğru yürüyünüz! Sizi müjdelerim ki, Allah

(1) Er'Râhik El'Mâhtum, El'Mûbar Kefûri, s.232.

Rasülullah'la (s.a) bera ber ölmeye hazır olduklarım göstermek içindi. Fakat bir yandan da zafer umudunun olmadığım gösteriyordu. Denize dalmak, za ferden çok şehid olma anlaımna geliyordu. Bu yükaek maneviya
tın karşısmda Rasülullah'm (s.a) cevabı şu idi: *"Öyle ise Allah'ın*
bereket ve saâdetine doğru yüriiyünüz! Sizi mvgdelerim ki, Allah

(1) E r ltâ h ik ErMâhtum , El'M flbar Keftiri, s.232.

Teala bize bu iki tâifeden birini kât-i suretle va'detmiştir. Binâenaleyh zafer muhakkaktır. Vallahi, şu anda ben, Kureyş kavminin savaş meydanında yıkılacakları yerleri görür gibiyim"

Makrizi diyorki:

"Sonra, aynı gün hepsinin yıkılacağı yerleri gösterdi. Bu filan kişinin yıkılacağı yer, bu filan kişinin yıkılacağı yer diyerek, öldürülecek olan bütün müşriklerin yıkılacağı yerleri saydı. Böylece orduda bulunanlar, kafilenin kaçıp kurtulduğunu ve bu yüzden savaşla karşı karşıya kalacaklarını anladılar"(1)

Makrizi, Uhud günü Rasülullah'ın en şiddetli ve sıkıntılı anlardaki tavrını anlatarak şöyle diyor:

"Muhammed İbn Mesleme, kadınlarla beraber su aramaya çıkmıştı... Bu arada Rasülullah (s.a) çok susamıştı. Muhammed (r.a) bir kanala giderek kaynaktan tatlı su aldı ve Rasülullah'a (s.a) getirdi. Rasülullah (s.a) bu sudan içerek, Muhammed'e hayırlı bir duâda bulundu. Yüzündeki yaradan akan kan bir türlü dinmek bilmiyordu ve Rasülullah (s.a) şöyle demeye başladı: *"Bundan böyle Rükn'ü (Kabe'yi) ele geçirene kadar, bir daha bize bu şekilde zarar veremeyecekler"*(2)

İslâm ordusu dağılmıştı, yüzü yaralıydı, düşman üstündü ve azmıştı. Yetmiş tane şehid verilmişti. Buna rağmen ordusuna, Rükn'ü teslim alana kadar bir daha müslümanların başına böyle bir felâket gelmeyeceğini belirtiyordu. Bu söz, Allah'ın izniyle zaferin geleceği ve özellikle bu grubun, Mekke'ye girip, o şerefli kılınan Kabe'yi teslim almak suretiyle zafere ulaşacağı anlamına geliyordu.

İşte bu da Rasülullah'ın (s.a) büyük bir meşakkat günü olan, Hendek günündeki tavrı: Buhâri'nin Câbir'den rivayetine göre, Cabir (r.a) şöyle demiştir: "Hendek günü, hendek kazarken, karşımıza çok sert bir kaya rastgeldi. Bunun üzerine Ashâb, Nebi'ye (s.a) gelerek:

"Yâ Rasülallah! Hendekte karşımıza çok sert bir damar (kaya parçası) rastgeldi -başedemedik-" diye haber verdiler. Rasülullah (s.a):

"Hele ben hendeğe ineyim (göreyim) buyurdu. Sonra, karnına açlıktan bir taş parçası sarılmış olarak, ayağa kalktı. Çünkü hepimiz üç günden beri hiçbir şey tatmamıştık. Rasülullah hendeğe

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.75.
(2) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.138.

haber verdiler. RasüluUah (s.a):

"Hele ben hendeğe ineyim (göreyim) buyurdu. Sonra, kamma açlıktan bir taş parçası sarılmış olarak, ayağa kalktı. Çünkü hepi miz üç günden beri hiçbir şey tutmamıştık. RasüluUah hendeğe

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.l. s.75.
(2) İmtâ ül'Esmâ. c.l. s.l38.

inerek, eline sivri uçlu bir balyoz aldı ve bir vuruşta o sert kayayı kum gibi dağıttı."[1]

El-Berâ diyorki: "Hendek günü kazı yaparken, hendeğin birinde karşımıza çok sert bir kaya çıktı. Balyozlarla ne kadar uğraştıysak da kayadan bir parça bile koparamamıştık. Sonra bu durumu Rasülullah'a (s.a) haber verdik. Rasülullah (s.a) geldi, bolyozu eline alıp "Bismillah" diyerek bir vuruş vurdu ve: *"Allahu Ekber! Şam'ın anahtarları bana verildi. Vallahi şu anda Şam'in kızıl saraylarını görür gibiyim"* dedi. Sonra ikinci darbeyi vurarak bir parça daha kopardı ve: *"Allahu Ekber! Pers diyarı bana verildi. Vallahi şu anda Pers şehirlerinin beyaz saraylarını görür gibiyim"* dedi. Sonra "Bismillâh" diyerek üçüncü darbeyi vurup, kayanın son kısmını da dağıttı ve: *"Allahu Ekber! Yemen'in anahtarları bana verildi. Vallahi bulunduğum yerden Sânâ'nın kapılarını görür gibiyim"* dedi."[2] Rasülullah (s.a) bunları müjdelediği zaman müslümanlar açlıktan helâk olur bir vaziyetteydiler. Üç gündür ağızlarına birşey koymamışlardı. Düşman gece-gündüz karşılarındaydı.

Verilen müjdeler, savaşın merhalelerine uygundu.

Birinci Müjde: Düşmanla ilk karşılaşmada, savaşın başlamasına çok az bir süre kala, büyük müşrik liderlerinin yıkılacakları yerleri gösterip, zaferin çok yakın olduğunu belirtmek suretiyle olmuştu.

İkinci Müjde: Savaşta düşmana büyük kayıplar verdikleri bir sırada yapılmış, savaşlar ne kadar uzarsa uzasın, en sonunda bu düşmana karşı galip gelecekleri, Kâbe'nin müslümanların eline geçeceği ve Arap yarımadasında putperest varlığının tükeneceği belirtilmiştir.

Üçüncü Müjde: Müslümanları kökünden silip atmayı hedefleyen bir hücumun akebinde yapılmış. Müslümanların elde edeceği zaferin, içinde bulundukları savaşın sınırlarını, hatta Arap topraklarının ve bildikleri düşmanlarının hududlarını aşacağı, Şam, Yemen ve Pers topraklarını içine alacağı belirtilmiştir. Kuzey, güney, doğu ve batı; bütün toprakların Allah'ın hükmüne boyun eğeceği gösterilmiştir.

(1) Buhâri. c.10. s.213. (Türkçe Tercemesi)
(2) Sünen-i Nesâi. c.2. s.56.

ney, doğu ve batı; bütün toprakların Allah'ın hükmüne bo 3üin eğe ceği gösterilmiştir.

(1) Buhâri. c.lO. s.213. (Türkçe Tetcemesi) (2) Sünen-i Nesâi. c.2. s.56.

Onsekizinci Özellik
SUİKASTLER VE DÜŞMAN SAFLARINA KORKU SALMADAKİ ETKİLERİ

Müslümanlar Bedir'den döndükten sonra, İslâm'a karşı olanlardan bazıları hâlâ açıkça düşmanlıklarını ortaya koyuyorlardı.

"Mervan kızı Esmâ, Yezid İbn Zeyd El-Hutani'yi İslâm'a karşı kışkırtıyor, kötü sözlerle Rasülullah'a eziyet ediyor ve İslâm'ı ayıplıyordu. Bu kadın bir de kaside yazarak Rasülullah'ı hicvetmiş ve insanları ona karşı kışkırtmıştı. Umeyr İbn Adiy İbn Hutami, Rasülullah (s.a) Bedir'den, Medineye dönünce bu kadını öldüreceğine dair yemin etmişti. Rasülullah (s.a) Medine'ye döner dönmez, Umeyr geceyarısı bu kadının evine girdi ve kılıcını göğsünden vurarak sırtından çıkarmak suretiyle onu katletti. Sonra dönüp mescide geldi ve sabah namazını Hz. Peygamber (s.a) ile birlikte kıldı. Hz. Peygamber (s.a) namazını bitirir bitirmez, kendisine dönerek: "Mervan'ın kızını öldürdün mü?" diye sordu. O da: "Evet Ya Rasülallah!" diye cevap verdi. Rasülü Ekrem (s.a) bunun üzerine:

"Allah ve Rasülü'ne nusret ettin, Ey Umeyr" buyurdu.

Umeyr:

"Bu kadının durumuyla ilgili olarak, benim üzerimde bir sorumluluk varmı dır, Ya Rasülallah?" diye sordu.

Rasülü Ekrem (s.a):

"Onun üzerine iki keçi birbirini boynuzlamaz" buyurdu. Bu kelimeyi ilk defa Rasülullah'tan işitiyordum. Sonra ashabına dönerek:

"Eğer, Allah ve Rasülü'ne nusrette bulunmuş birini görmek istiyorsanız, Umeyr İbn Adiy'e bakınız" buyurdu.

Sonra, Ömer İbn Hattab (r.a) sözü alarak:

"Allah'a itaâtte, kendini tamamen Allah Teala'ya adamış bu âmâ kişiye bakınız" dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) Ömer'e (r.a):

"Amâ deme, çünkü o basirdir. (kalp gözü açıktır)" buyurdu...

Umeyr (r.a) mescidi terkedip geri dönerken, öldürdüğü kadının çocuklarına, toplu halde onu gömerlerken rastladı. Hepsi birden Umeyr'e: "Ey Umeyr, onu sen öldürdün değil mi?" diye sordular. Umeyr (r.a):

" Evet ben öldürdüm. Hepiniz bana tuzak kurun, sonra da ertelemeyin. Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'ın adına yemin

öldürdün değil mi?” diye sordu lar. Umeyr (r.a):

“ Evet ben öldürdüm. Hepiniz bana tuzak kurun, sonra da er telemeyin. Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'ın adına yemin

ederim ki, onun söylemiş olduklarını siz söylemiş olsaydınız, hepinizi öldürene veya düşüp ölene kadar kılıcımla size karşı savaşırdım" dedi. O günden sonra Hutame oğulları da müslüman olmaya başladılar. Esmâ'nın öldürülmesi Hz. Peygamber'in (s.a) Bedir'den dönmesinden sonra, Ramazan ayının son beş gününe rastlamaktadır."[1]

Bu kadın, İslâm aleyhine yaptığı propaganda ve dilbazlığıyla Hutâme oğullarının İslâm'a girmesine engel olmuştu. Hutâme oğullarından müslüman olanlar bile, onun dilinden ve şerrinden çekindikleri için müslüman olduklarını açığa vuramıyorlardı. En son şiiri de müslümanları bir alev gibi yakar mahiyetteydi. Bütün bu saldırıların karşısında, Umeyr'in kalbindeki iman harekete geçti. Bedir'de bulunan Rasûlullah'ın (s.a) gıyabında ona dil uzatan bu kadına dayanamaz hale gelmişti. Onun için Rasûlullah (s.a) Bedir'den döndükten sonra onu öldüreceğine dair and içti ve imanının verdiği kuvvetle bu yeminini yerine getirdi. Bu işi yaparken Rasûlullah'tan (s.a) izin almamıştı. Sabah namazını Rasûlullah'la (s.a) birlikte Medine'de kıldı. Bir yandan da onu öldürmekle kötü bir işmi yaptım düşüncesiyle tedirgin oluyordu. Fakat Rasûlullah (s.a) sözleriyle onu mutmain etti ve "Eğer Allah ve Rasûlü'ne nusrette bulunmuş birini görmek istiyorsanız, Umeyr İbn Adiy'e bakınız" diyerek onu övdü. Diğer bir yandan, Hz. Ömer'in (r.a) onun imanının büyüklüğü karşısında dehşete düşmesi ve bütün insanların karşısında, Allah'ın rızasına nâil olabilmek için kendini adamış bir kişi olarak ona işaret etmesinde şaşılacak bir şey yoktur. Çünkü Ömer'i (r.a) hayrete düşüren şey, Umeyr'in (r.a) bir âmâ olmasına rağmen bu zehirli yılanı araştırarak bulup, onu evinde öldürmesiydi. Hz. Ömer'in ona "âmâ" diyerek hitab etmesini Rasûlullah (s.a) düzelterek "O basirdir" demiştir. Umeyr (r.a) yaptığı bu işin Rasûlullah (s.a) tarafından caiz görülmesinden sonra artık yeryüzünde kimseden korkmaz olmuştu. Onun için öldürülen kadının çocukları ona katilin kim olduğunu sorduklarında duraklamadan ve kekelemeden, onu kendisinin öldürdüğünü, onun söylediklerini kendileri söylemiş olsa onları da öldüreceğini söylemiş, peşinden "Hepiniz bana tuzak kurun, sonra da ertelemeyin" diyerek hepsine kafa tutmuştur.

Umeyr'in (r.a) bu sağlam tutumu, Mervan'ın kızını öldürmesinden daha etkili ve kuvvetli idi. Müminlerin karşısında küfür

(1) İmtâ ül'Esmâ, c.1/101-102.

kekelemeden, onu kendisinin öldürdü ğünü, onun söylediklerini kendileri söylemiş olsa onları da öldüre ceğini söylemiş, peşinden “Hepiniz bana tuzak kurun, sonra da er telemeyin” diyerek hepsine kafa tutmuştur.

Umeyr'in (r.a) bu sağlam tutumu, Mervan’m lazım öldürme sinden daha etkili ve kuvvetli idi. Müminlerin karşısında küfür

(1) tmtâ iirEsmfi, c.1/101-102.

daima zelil ve küçük olmalıydı. Umeyr bu şekilde davranmakla, bütün kardeşlerinin yakasını eziyetten kurtarmıştı. Artık müslümanlar izzetli ve üstün, onlara karşı gelenler ise zelil ve küçüktüler. Bu olaydan sonra Hutâme oğulları da İslâm'a girmeye başlamışlardı. Mervan kızı Esmâ'nın öldürülmesinden bir ay sonra, aynı uslüple ve aynı hedeflerden dolayı yahudi Ebi Afek öldürüldü. "Bu yahudi Amr İbn Avf oğullarından, yüz yirmi yaşına ulaşmış bir ihtiyar idi. İslâm'a girmemekle beraber, Rasülullah'a (s.a) karşı büyük bir kin ve düşmanlık besliyor; insanları ona karşı kışkırtıyordu. Rasülullah'ı ve İslâm'ı hicveden bir şiir söylemişti. Bunun üzerine Ensâr'dan Sâlim İbn Umeyr onu öldürmeye ve öldüremezse de bu uğurda ölmeye and içti ve onun gaflette olduğu bir anı gözetlemeye başladı. Bir yaz gecesi, Ebu Afek, Amr İbn Avf oğullarının yurdunda bir açıklıkta uyurken Salim yanına usulca gelerek, kılıcıyla ciğerini deşmek suretiyle onu öldürdü."

Bu iki olayın ortak tarafı, her ikisinin de Rasülullah'ın izni alınmadan yapılmış olmasıdır. Fakat Rasülullah (s.a) her iki olayı da sonradan uygun ve caiz görmüştür. Bu da İslâm'a karşı amansızca savaş açan her kişinin ölümünü hak ettiği anlamına gelir. Evet, İslâm'a, Allah'a ve Rasülü'ne açıkça savaş ilan etmiş olanları öldürmek, İslâm'a nûsret etmek anlamına gelir.

Günümüzün tâğutî liderleri müslümanlara karşı savaş ateşini yakmış, müslümanları öldürmüş ve müslüman kadının namusuna el uzatmışlardır. Yaptıkları zulümle Firavun'u bile geçmişlerdir. Bunların kanları müslümanları Allah'a yaklaştırır. Evet, müslüman gençler, yahudilerle dostluk kuran ve müslümanlara kafa tutan hakimi öldürmekle Kinâne (Filistin) topraklarında bütün müslümanların iffet ve şerefini korumuşlardır. Hatta tüm İslâm topraklarında Allah ve Rasülü'ne nusrette bulunmuşlar ve Ömer'in (r.a) dediği gibi Allah rızasına kavuşmak için canlarını adamışlardır.

"İnsanlar arasında, Allah'ın rızasını kazanmak için canını verenler vardır. Allah kullarına karşı şefkatlidir"

Ka'b İbn Eşref'in Öldürülmesi: Bedir gazasının üzerinden tam bir yıl geçmiş ve Kaynukâ oğulları Medine'den çıkarılmıştı. Medine yahudilerinin en azgın şairlerinden biri olan Kâb İbn Eşref hala müslümanlara dil uzatmayı sürdürüyordu. Kaynukâ oğullarının Medine'den çıkarılmasından sonra müslümanlara karşı olan kin ve nefreti daha da artmış, şiirler ve mersiyelerle

camm ve renler vardır. Allah kullanna karşı şefkatlidir"

K a l) İbn E şre fin Ö ld ü rü lm esi: Bedir gazasımn üzerinden tam bir yıl geçmiş ve Kaynukâ oğullan Medine'den çıkarılmıştı. Medine yahudilerinin en azgm şairlerinden biri olan Kâb İbn Eş ref hala müslümanlara dil uzatmayı sürdürüyordu. Kaynukâ oğullanmn Medine'den çıkanimasından sonra müslümanlara karşı olan kin ve nefreti daha da artmış, şiirler ve mersiyelerle

müslümanlara daha da fazla kafa tutup, meydan okumaya başlamıştı. Onun bu davranışlarından iyice rahatsız olan Rasülullah (s.a) bir gün ashabına: "Kâ'b İbn Eşref'i öldürmek için kim hazırdır? Çünkü o Allah'a ve Rasülü'ne ezâ etmiştir" buyurdu. Muhammed İbn Mesleme: "Yâ Rasülallah! Onu benim öldürmemi ister misin?" diye sordu. Rasulullah (s.a): "Evet isterim" diye cevap verdi. Bu iş için Sâd İbn Muâz'a danışmasını emretti. Muhammed İbn Mesleme, Rasülullah'a verdiği bu söz üzerine, birkaç gün bu işi plânlamakla meşgul oldu. Evs kabilesinden Abbâd İbn Bişr, Ebû Nâile-Silkân İbn Selâme -(Kâ'b İbn Eşref'in süt kardeşidir), Hâris İbn Evs ve Ebû Abs İbn Cebr ile görüşüp durumu bunlara bildirdi. Bunlar da muvâfakat edip, hepimiz birlikte öldürürüz dediler. Sonra hep birlikte Rasülullah'ın (s.a) huzuruna gelerek: "Ya Rasülallah! Kâ'b'ı biz öldüreceğiz. Fakat onu tuzağa düşürmek için, sizin hakkımızda Kâ'b'ın hoşuna gidecek bazı sözler söylemek gerekir. Müsade buyurunuz" dediler. Rasülü Ekrem de: "Hatırınıza geleni söyleyebilirsiniz" buyurdu. Bunun üzerine Ebû Nâile (r.a) Kâ'b'ın yanına vardı.

Bu sırada Kâ'b kavminin arasında oturmakta idi. Herkes kalkıp dağılana kadar oturup sohbet ettiler ve şiirler söylediler. Herkes gittikten sonra Ebû Nâile, Kâ'b'a: "Bu adamın gelişi başımıza belâ oldu. Bütün Araplar bize düşman kesildi ve bir yaydan bize ok atmaya başladılar. Akrabalık bağlarımız kesildi, yollarımız bağlandı, dayanacak halimiz kalmadı. Çoluk çocuğumuz perişan oldu" dedi. Kâ'b: "Durumun bu şekilde olacağını önceden sana söylemiştim" dedi. Ebu Nâile: "Benim gibi düşünen başka arkadaşlarım da var. Senin yanına gelip, senden hurma ve yiyecek almak istedik. Güvendiğin bir şeyi de sana rehin olarak bırakabiliriz. Muhammed hakkında sana söylediklerimi de kimseye söyleme" dedi. Kâ'b: "Kimseye bir harf dahi söylemem. Fakat bana doğru söyle, onun hakkında ne yapmak istiyorsunuz?" diye sordu. Ebu Nâile: "Onu küçük düşürüp, ondan ayrılmayı düşünüyoruz" dedi. Kâ'b: "Beni çok memnun ettin. Alacağınız mallar karşısında rehin olarak bana ne bırakacaksınız?" diye sordu. Ebu Nâile: "Silahımızı ve zırhımızı rehin bırakırız" dedi. Kâ'b muvafakat ederek, kendisine gelmesi için Ebu Nâile'ye gün verdi. Ebû Nâile arkadaşlarının yanına gelerek, kendilerine durumu bildirdi ve tayin edilen günün akşamı Kâ'b İbn Eşref'e gitmeye karar verdiler. Hz. Peygamberi de (s.a) haberdar ettiler. Buluşma günü geldiğinde, Rasülullah (s.a) onlarla beraber yürüyerek, Bâki'den kendilerini uğurladı ve

rehin ola rak bana ne bırakacaksınız?" diye sordu. Ebu Nâile: "Silahımzı ve zırhımızı rehin bırakırız" dedi. Kâ'b muvafakat ederek, kendisine gelmesi için Ebu Nâile'ye gün verdi. Ebû Nâile arkadaşlaruun ya nına gelerek, kendilerine durumu bildirdi ve ta 3Ûn edilen günün akşamı Kâ'b İbn Eşrefe gitmeye karar verdiler. Hz. Peygamberi
de (s.a) haberdar ettiler. Buluşma günü geldiğinde, Rasülullah (s.a) onlarla beraber yürüyerek, Bâki'den kendilerini uğurladı ve

"Allah'ın bereketi ve yardımıyla görevinize gidiniz" buyurdu. Yatsı namazını beraber kılmışlardı ve gece ay ışığıyla gündüz gibi aydınlıktı. Sonunda Kâ'b'ın kaldığı kaleye geldiler. Ebu Nâile kale dışından Kâ'b'a seslendi. Kâ'b sesi duyunca hemen kalkarak onların yanına indi. Bu sırada Kâ'b henüz yeni evlenmişti. Kâ'b'ın karısı kendisine: "Bu saatte nereye çıkıyorsun" diye itiraz ettiyse de, Kâ'b: "Bu seslenen süt kardeşim Ebu Nâile'dir!" diye karısını dinlemedi. Kadın: "Emin ol ki, benim işittiğim bu sesten kan damlıyor!" dedi. Kâ'b: "Bu seslenen süt kardeşim Ebu Nâile'dir. Hem delikanlı bir kişi geceleyin kılıç darbesine çağrılsa bile, o çağrıya muhakkak gider" diyerek kadını tersledi ve yanlarına indi.(*) Aşağıda sohbet etmeye başladılar. Sonra konuşa konuşa Şerc'ül Acuz[1] denilen yere doğru yürümeye başladılar. Bu arada Ebû Nâile elini Kâ'b'ın saçlarına daldırarak: "Bu koku ne kadarda güzel" dedi. Kâ'b: "Ne sanıyorsun, Arabın en asil ve en güzel kokulu kadınları sinemde yaşıyor" diye cevap verdi. Biraz daha yürüdükten sonra Ebû Nâile: "Saçını koklamama müsade eder misin? diye sordu. Kâ'b: "Evet ederim" dedi. Bunun üzerine Ebû Nâile, Kâ'b İbn Eşref'in başını sımsıkı yakaladı, diğerleride kılıç darbeleriyle Kâ'b'ın işini bitirdiler. Son öldürücü darbeyi de, Muhammed İbn Mesleme elindeki kısa ve keskin kılıcı Kâ'b'ın karnına batırarak tamamladı. İlk kılıç darbesiyle Kâ'b haykırmış ve bu feryâdı duyan yahudiler toplanarak olayı görmek için ateş yakmışlardı. Kâ'b-ı öldüren mücahidler, onun başını bir torbaya koyarak Medine'ye getirdiler. Hemen Rasülullah'ın (s.a) huzuruna gittiler. Rasülullah (s.a) o gece Bâki'de kalıp, namaz kılmıştı. Haberi duyduklarında bütün müslümanlar tekbir getirdiler. Rasülullah'ta (s.a) tekbir getirerek: "Arzunuza nail oldunuz" dedi. "Ya sen, Ya Rasülallah!" diyerek, Kâ'b'ın başını Rasülullah'ın (s.a) önüne koydular. Hz. Peygamber (s.a) Kâ'b'ın öldürülmesi üzerine, Rabbi'ne şükür ve hamd etti. Hariş İbn Evs'in yaralarını mübarek tükürüğüyle sıvazladı ve Haris'in yaraları anında şifa buldu. Haris bazı arkadaşlarının kılıç darbeleriyle kaza ile yaralanmıştı. Aynı gecenin sabahı Rasülullah (s.a) ashabına: "Yâhudilerden karşı gelen olursa, öldürünüz" diye emir verdi. Bunu duyan yahudiler korktular içlerinden en ileri gelenleri bile tek kelime edemez oldular.[2]

(*) Buhâri'den
(1) Şerc'ül Acuz: Medine yakınlarında bir yerin adıdır.
(2) İbn-i Hişâm. c.3. s.12.

bazı arkadaş larının kıhç darbeleriyle kaza ile yaralanımştı. Aynı gecenin saba hı Rasülullah (s.a) ashabma: "Yâhudilerden karşı gelen olursa, öl dürünüz" diye emir verdi. Bunu duyan yahudiler korktular içle rinden en ileri gelenleri bile tek kebme edemez oldular.®'(*)

(*) Buhâh'den
(1) Şerc'ül Acuz: Medine yakınlarında bir yerin adıdır.
(2) Ibn-i Hişâm. c.3. s.l2.

İbn Süneyne'nin Öldürülmesi: İbn Süneyne, Harise oğulları yahudilerinden ve Huveysâ İbn Mesûd'un müttefiklerinden idi. Bir gün Huveysâ'nın kardeşi Muheysâ İbn Mesûd tarafından öldürüldü. Bunu duyan Huveysâ kardeşinin yanına gelip ona vurmaya başladı ve ona : "Ey Allah düşmanı, onu niçin öldürdün, Yemin ederim ki göbeğinde biriken yağlar bile onun malındandır" dedi. Bunun üzerine Muheysâ: "Allah'ın adına yemin ederim ki, onu öldürmemi emreden, seni de öldürmemi emretse hiç çekinmeden bunu yaparım" dedi. Huveysâ: "Eğer Muhammed beni öldürmemi emretse, gerçekten beni öldürür müsün?" diye sordu. Muheysâ: "Evet" diye cevap verdi. "Allah'ın adına yemin ederim ki, bana senin boynunu vurmamı emretse hiç çekinmeden vururum" Bunun üzerine, Huveysâ: "Vallahi, seni bu dereceye kadar getiren bu dinde muhakkak bir hikmet vardır" diye hayretini belirttikten sonra, kardeşine muvafakat ederek müslüman oldu.

Bu olaydan sonra yahudiler İbn Süneyne'nin öldürülmesini şikayet etmek üzere Rasülullah'a (s.a) geldiler. Rasülullah (s.a) yahudilere: "O da kendisi gibi düşünenlerle birlikte Medine'den çekip gitseydi, öldürülmezdi. Fakat o böyle yapmayıp, burada kalarak şiirleri ve sözleriyle bizi hicvedip eziyet etmeye başladı. Şunu çok iyi bilin ki, içinizde her kim bu şekilde davranacak olursa, cezası kılıçtır" dedi. Sonra, bu gibi olayların sona ermesi için, onları bir sözleşme yapmaya çağırdı. Onlar da kabul edip bu konuda bir sözleşme yazdılar. Kâ'b İbn Eşref'in öldürülmesinden sonra yahudiler iyice korkup sinmişlerdi.(1)

Gördüğünüz gibi her iki olayda -Kâ'b İbn Eşref ve İbn Süneyne'nin öldürülmesi- Uhud gazasından önce ve birbirine yakın zamanlarda meydana gelmiştir. Her iki olayın ortak özellikleri, birinci olarak; zaman yönünden birbirine yakın olmaları, ikinci olarak da her iki olayın Rasülullah'ın (s.a) izniyle yapılmış olmasıdır. (İzin ve teklifin keyfiyeti değişik olsa bile). Her iki olayın da gerçekleştirilmesinde tek sebeb vardı, o da: İslâm'a, müslümanlara ve özellikle de Rasülullah'ın (s.a) şahsiyetine karşı takınılan düşmanca tavırdı. Kâ'b İbn Eşref'in suçu, İbn Süneyne'nin suçundan daha büyüktü. Çünkü Kâ'b Mekke'ye gidip, Kureyş'in liderleriyle görüşmelerde bulunmuştu. Bedir'de katledilen müşrikleri şiir ve kasideleriyle övüp, müslümanları kınamıştı. Müşriklerle işbirliği içinde olduğunu açıkça ifade etmişti. Müslüman şairleri hicvedip,

(1) İmtâ ül'Esmâ (Makrizi): c.1. s.109-110.

Rasülullah'm (s.a) şahsiyetine karşı takımlan düş manca tavırdı. Kâ'b İbn Eşrefin suçu, İbn Süneyne'nin suçundan daha, büyüktü. Çünkü Kâ'b Mekke'ye gidip, Kureyş'in liderleriyle görüşmelerde bulunmuştu. Bedir de katledilen müşrikleri şiir ve kasideleriyle övüp, müslümanlan kınamıştı. Müşriklerle işbirliği içinde olduğunu açıkça ifade etmişti. Müslüman şairieri hicvedip.

(1) tmtâ ül'Esmâ (Makrizi): c.l. s.109-110.

kalben ve alenen müşriklere sevgi beslediğini ilan etmişti. Diğer bir yönden hem Kâ'b İbn Eşref, hem de İbn Süneyne'nin aleyhine olan bir nokta da, her ikisinin de Medine yahudilerinden yani Arap kabilelerinden olup Evs ve Hazrec'in aralarında yaşamaları idi. Rasûlullah'la (s.a) Medine yahudileri arasında yapılmış olan ve birbirleriyle ittifak halinde olup, birbirlerini desteklemelerini öngören andlaşmaya rağmen bu liderler müslümanlara karşı düşmanca bir tavır takınmışlar ve aralarındaki andlaşmayı görmemezlikten gelmişlerdir. Kalesinin içinde güvenli bir ortamda yaşayan Kâ'b İbn Eşref, aynı zamanda müslümanların kadınları hakkında da gazel söylemeye başlamıştı. Bütün bunların neticesi olarak ta Rasûlullah (s.a) müslümanlara Kâ'b İbn Eşref'in öldürülmesini önerdi. Muhammed İbn Mesleme de gönüllü olarak bu işe girişti. Suikastı gerçekleştirmek için dört mücahid seçti. Bunların arasında Kâ'b İbn Eşref'in süt kardeşi olan Ebu Nâile de vardı...

Demek oluyorki, suikast olaylarını gerçekleştirebilmeye en uygun olan kişiler, şüpheden en çok uzak olan ve öldürülecek kişiyle arkadaşlık veya akrabalık bağları olan kişilerdir. Muheysâ İbn Mesud'un, İbn Süneyne'yi öldürebilmesinin sebebi de budur. Çünkü İbn Süneyne, Muheysâ'nın kardeşi olan Huveysâ'nın müttefiki idi ve devamlı bir şekilde onun yanına gidip geliyordu. Evet, bu tip olayları gerçekleştirmek düşman safları arasına yayılmış olan müslümanların en büyük sorumluluğu idi. Düşman, bu müslümanlara yakınlık ve dostluk gösterdiği veya görevi, mevkisi itibariyle güven duymaya başladığı zaman, bu tâğutlardan intikam alma görevinde diğerlerinden binlerce kere daha başarılı oluyorlardı.

Bu operasyonlarda daha önce şahid olmadığımız yeni bir durumla karşılaşmaktayız. O da, hedefin gerçekleştirilebilmesi için yalan söyleyip, hikayeler uydurmayı gerektiren hiledir. Çünkü bu şekilde davranılmaksızın bu türlü operasyonların gerçekleştirilmesi çok zordur. Müslümanlara karşı olan düşmanlığının kendisine ne şekilde zarar getireceğini çok iyi bilen Kâ'b İbn Eşref'e karşı bu şekilde davranılmasaydı, Kâ'b kolay kolay kendini ortaya atmaz ve devamlı tetikte olurdu. Onun için kendisine hile yapmak gerekliydi. Bu hile de İslâm'a ve Rasûlullah'a (s.a) dil uzatmak suretiyle yapılıp, bu tâğutun kendilerine güvenmesi sağlandı. Buradan şunu öğreniyoruz: Bu gibi görevleri gerçekleştirebilmek için, İslâm ve müslümanlara dil uzatmak, kafir olduğunu ilan edip, ka-

olan düşmanlığımn kendi sine ne şekilde zarar getireceğini çok iyi bilen Kâb İbn Eşrefe kar şı bu şekilde davramimasaydı, Kâ'b kolay kolay kendini ortaya at maz ve devamh tetikte olurdu. Onun için kendisine hile yapmak gerekliydi. Bu hile de İslâm'a ve Rasülullah'a (s.a) dil uzatmak su retiyle yaphp, bu tâğutun kendilerine güvenmesi sağlandı. Bura dan şunu öğreniyoruz: Bu p bi görevleri gerçekleştirebilmek için, İslâm ve müslümanlara dil uzatmak, kafir olduğunu ilan edip, ka

fir gibi gözükmekte hiçbir sakınca yoktur. Çünkü Ashab-ı Kirâm bütün bunları Rasülullah'ın (s.a) izni ile yapmıştır.

Esmâ binti Mervan'ın öldürülmesi, tam bir İslâmi açıklıkla yapılmış, kendisine ve çocuklarına büyük bir imanla kafa tutulup "Hepiniz bana tuzak kurun, sonrada ertelemeyin" denilmiştir, ama kalesine sığınan ve büyük bir kuvvete sahip olan düşmanların bu şekilde öldürülmesi imkân dahilinde değildir. Fakat her halukarda bu gibi olaylar, izinsiz olarak yapılmamalıdır. Çünkü bir müslümanın, yöneticilerine bağlı olması her şeyden daha önemlidir.

Çoğu zaman zayıf şahsiyetli kişilerin, zulmedilmekten korkarak münafik pozisyonuna girip kafir ve zalimlerle beraber yaşayıp, onlarla bir dayanışma içinde olduklarını görmekteyiz. İslâm böyle bir durumu kesinlikle yasaklamış ve bunu kafirlere yönelmek olarak kabul etmiştir. *"Zulmedenlere yönelmeyin, yoksa ateş size de dokunur. Sizin Allah'tan başka dostunuz yoktur;sonra, yardım da göremezsiniz"* (Hûd: 113)

Bu şekilde kafirlere yönelenlerle, kafirlerle mücadele edenlerin arasındaki fark çok açıktır. Çünkü kafirlerle mücadele edenler bu gibi şeyleri, yöneticilerinden izin almak suretiyle ve görevi yerine getirebilmek için yapmaktadırlar. Diğer bir ihtimalle de yöneticileriyle bağlantı kuramadıkları zaman, müslümanlar lehine casusluğu veya bir kafirin suikastini gerçekleştirebilmek için yapmaktadırlar. İşte Ebû Nâile de (r.a) Muhammed'in (s.a) aleyhinde konuşup, onu teşhir ederek, Kâ'b İbn Eşref'in son derece güvenini kazanmış ve vazifesini gerçekleştirmiştir. Diğerlerine, yani ayet-i celilede sözü edilenlere gelince, zalimlerin zulmünden korkarak veya şahsi çıkarlarından dolayı, kafirlere yönelip münafiklaşan kişilerdir.

Yapılan suikast planına gelince; son derece özen ve titizlikle hazırlanmış hiçbir boşluğu olmayan bir plandı. Plandaki duruma dikkat edilecek olursa, Kâ'b İbn Eşref'e rehin olarak silahların bırakılması üzerine anlaşma yapılmıştı. Eğer bu anlaşma yapılmaksızın, silahlı bir vaziyette gıda maddesi almaya gelselerdi, dikkatleri üzerlerine çeker ve şüphe uyandırırlardı. Anlaşma mucibince silahlar Kâ'b İbn Eşref'e rehin olarak bırakılacağı için, bu mücahid grubunun silahlı bir vaziyette oraya gitmesi, hiçbir şüphe uyandırmamıştı. Bu anlaşma Kâ'b'ın da işine gelmişti. Beş müslümanın olduğu gibi bütün silahlarını alıp, silah deposuna ekleyecek ve bunun karşılığında onlara sadece bir miktar yiyecek ve-

vaziyette gıda maddesi almaya gelselerdi, dikkatleri üzerlerine çeker ve şüphe uyandırırlardı. Anlaşma mucibince silahlar Kâh ibn **Eşref** e rehin olarak bırakılacağı için, bu mûcahid grubunun silahh bir vaziyette oraya gitmesi, hiçbir **şüp** he uyandmnarmştı. Bu **anlaşma** Kâh'm da **işine gelm işti. Beş** müslümanın old u ^ gibi bütün silahlarım ahp, **silah deposuna ek** leyecek ve bumm karşıhğmda onlara sadece bir miktar **yiyecek ve**

recekti. Planın en kuvvetli ve etkili yönü düşmana gafil ve ahmak görünüp, onun kendi kafasındakileri uygulamaya koymasına fırsat vermektir.

Müslüman cemaâtin yöneticilerine bazı vesikaları taşırken istihbarat tarafından yakalanan müslüman bacımızın tavrını hala hatırlamaktayız. Bu bacımızın, taşımış olduğu pasaportundan, İslâmi hareketle ilgili olduğu anlaşılmış ve kendisine karşı çok şiddetli tehdid metodları uygulanmıştı. Daha sonra başkentteki istihbarat merkezine götürülerek, burada istihbarat teşkilatında çalışan iki büyük sorumlu tarafından sorguya çekilmeye başlanmıştı. Saatlerce süren sorgulamadan sonra bu bacımız, müslüman cemaâtin aleyhine kendileriyle işbirliği yapacağına dair onları ikna etmiş, buna son derece sevinen istihbarat elemanları da kendisini başkentin en lüks otellerinden birine yerleştirip, büyük miktarda para vermek suretiyle işe koyulmasını istemişler ve sonunda da onlardan kurtulmayı başarmıştı. Burada anlatmaya çalıştığımız şey, bir plan yaparken, şüpheyi gidermenin ve dikkatleri üzerinde toplamamanın, görevin başarıyla yerine getirilmesinde en önemli kural olduğudur. Kâ'b İbn Eşref'in suikast planında da bu kural en iyi bir şekilde uygulandığından, Kâ'b baştan aşağı silahla donatılmış olan mücahidlerin arasında yürümekte hiçbir sakınca görmemiştir.

Aynı zamanda öldürücü alette, görevin durumuna uygun bir silah olmalıdır. Muhammed İbn Mesleme'nin son darbede kullanmış olduğu kısa ve keskin kılıç, bu tâğutun kesin olarak öldüğünden emin olmak için gerekli olan bir silahtı. Kâ'b'ın, kaleden uzaklaştırılması da çok mühimdi. Aksi takdirde bu mücahidler kalenin yakınında yakalanabilirlerdi. Ebu Nâile'nin, Kâ'b'ın başındaki kokuyu koklamak için yaptığı ilk girişimde zorunlu idi. Bu ilk girişimi yapmamış olsaydı, ikinci seferinde onun üzerinde şüphe uyandırabilir ve başını kurtaramayacak bir şekilde ona uzatmazdı. Yaptığı ilk girişimle onun kalbinde hiçbir şüphe uyanmamasını sağlamıştı.

Son olarak bu suikastın nasıl büyük bir etki yaptığını gözlemliyoruz. Bu suikastle müslümanlara karşı olan hareketlenme kendi diyarında bastırılmıştır. Karşıt propaganda yapan sesler azaltılmıştır. Bu suikastten sonra yahudiler müslümanlarla bir anlaşma yaparak, bu şekilde düşmanlıkta bulunmayacaklarını belirtmişlerdir. Düşmanın kalbine öyle bir korku girmiştir ki, liderlerinden hiçbiri tek başına dolaşamaz hale gelmiştir.

ilk girişimle onun kalbinde hiçbir şüphe uyanmaması- m sağlanuştı.

Son olarak bu suikastm nasıl büyük bir etki yaptığım gözlem

liyoruz. Bu suikastle müslümanlara karşı olan hareketlenme kendi diyannda bastırılmıştır. Karşıt propaganda yapan sesler azaltılmıştır. Bu suikastten sonra yahudiler müslümanlarla bir anlaşma yaparak, bu şekilde düşmanlıkta bulunmayacaklarım belirtmişlerdir. Düşmamn kalbine öyle bir korku girmiştir ki, li derlerinden hiçbiri tek başına dolaşamaz hale gelmiştir.

Diğer bir yandan, Muheysâ İbn Mesûd'un, kardeşine, Rasülullah'ın (s.a) emretmesi halinde kendisinin de boynunu vurmaya hazır olduğunu belirtmesi bu mücahidlerin sonsuz bir cesaret ve azim sahibi olduklarını ve dinlerinin hayatlarındaki diğer bütün şeylerden daha önemli olduğunu düşmana göstermek ve öğretmek amacını taşıyordu. Mücahidlerin dinleri uğrunda babalarından, kardeşlerinden ve çocuklarından dahi geçebileceklerini sergiliyordu.

Uhud Gazasından Sonra, Süfyan İbn Halid El-Hendeli'nin Öldürülmesi: "Rasülullah'a (s.a) Süfyan İbn Hâlid'in etrafındaki insanlarla beraber Arne denilen yere inerek, kendisine karşı savaşmak için hazırlandığı haberi ulaştı. Süfyan'a Araplardan birçok insan daha katılmıştı. Bu haber üzerine, Rasülallah (s.a) Abdullah İbn Üneys'i tek başına Süfyan'ı öldürmeye gönderdi ve ona: "Hüzaâ'nın grubuna katıl" dedi. Abdullah İbn Üneys: "Ya Rasülallah, Onu bana tarif et ki, gördüğüm zaman tanıyabileyim" dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Onu gördüğün zaman ondan ürperir, çekinir ve şeytanı hatırlarsın. Kendisini gördüğünde içinde bir ürperti duyarsan bilki aradığın kişi odur" buyurdu. Ve ona aklına gelen herşeyi söylemesi için izin verdi. İbn Üneys (r.a), hiç kimseden çekinmez ve ürpermezdi. Hemen silahını kuşanarak yola koyuldu. "Arne" denilen yere vardığında Süfyan'ı arkasında bir takım habeşliyle birlikte yürürken gördü ve ondan ürperdi. Rasülullah'ın (s.a) tarifinden onu hemen tanıdı. Bu arada ikindi namazının vakti gelmişti. Yürürken ima ile namazını kıldı. Süfyan'a yaklaştığında Süfyan: "Sen kimsin?" diye sordu. İbn Üneys: "Ben Huzaâlardan biriyim. senin Muhammed'e karşı kuvvet topladığını duydum ve sana katılmaya geldim" dedi. Onunla beraber yürüyerek konuşmaya başladı ve: "Muhamed'in uydurduğu şu yeni dine hayret ediyorum. Babalarının dinini terketti ve milletini hayal kırıklığına uğrattı" dedi. Bunun üzerine Süfyan: "Muhammed şimdiye kadar benim gibi biriyle karşılaşmadı!" dedi. Bu şekilde konuşmaya devam ederek Süfyan'ın çadırına kadar vardılar. Süfyan'ın arkadaşları da kendi çadırlarına çekildi. Süfyan: "Benimle beraber gel, Ey Huzaâlı kardeş!" diyerek Abdullah İbn Üneys'i yanına aldı. Herkes uyuduktan sonra, Süfyan'ı öldürerek, başını vücudundan ayırıp yanına aldı. Sonra oradan uzaklaşarak bir mağaraya saklandı. Olaydan haberdar olan müşrik süvarileri kendisini takip ediyorlardı. Abdullah İbn Üneys, gece

devam ederek Süfyanin çadırma kadar vardılar. Süfyan'ın arkadaşları da kendi çadırlarına çekildi. Süf yan: "Benimle beraber gel. Ey Huzaâlı kardeş!" diyerek Abdullah İbn Üneys'i yanına aldı. Herkes uyuduktan sonra, Süfyan'ı öldü rerek, başım vücudundan ayınp yanma aldı. Sonra oradan uzak laşarak bir mağaraya saklandı. Olaydan haberdar olan müşrik süvarileri kendisini takip ediyorlardı. Abdullah İbn Üneys, gece

olunca, karanlıktan yararlanarak saklandığı mağaradan çıkıp, Medine'ye ulaştı ve Rasülullah'ın (s.a) yanına gitti. Rasülullah (s.a) o sırada mescidde bulunuyordu. Abdullah İbn Üneys'i görünce: "Kazandın, istediğini elde ettin" buyurdu. İbn Üneys: "Sen kazandın Ya Rasülallah!" diyerek Süfyan'ın kellesini önüne koydu ve başından geçen olayları anlattı. Rasülullah (s.a) İbn Üneys'e bir âsâ vererek: "Bununla cennete kısa yoldan gideceksin, cennete kısa yoldan gidenler çok azdır" buyurdu. Abdullah İbn Üneys (r.a) ölünceye kadar bu âsâyı yanında muhafaza etti. Öldüğünde de bu âsâ kefeninin içine konuldu."[1]

Abdullah İbn Üneys'in (r.a) tek başına gerçekleştirdiği bu suikasta gelince; savaşı başlamadan bitirmiş ve düşmanın hareketini engellemiştir. Uhud'da akıtılan kan daha henüz kurumamışken, yeni bir ordunun Medine'ye hücum etmesi çok büyük bir tehlikeydi. Abdullah İbn Üneys (r.a) Allah'ın yardımıyla tek başına bu görevi yerine getirip, hücumu engelledi. Mağarada gizlenmesi, kendisini arayanları atlatmak içindi. Gündüz gizlenip, gece yürümesi de planlamadaki dehasını gösteriyordu. Rasülullah'ın (s.a) hicret ederken uygulamış olduğu yöntemi uygulamıştı. **'Batn'û Arne'** denilen yer Mekke yakınlarında, Arafat ile Müzdelife arasında bir yerdi. Demek oluyorki suikastin yapıldığı yer Mekke'ye çok yakındı. Böyle olunca da çok büyük bir etki bırakmış ve Muhammed'in (s.a) kuvvetinin Mekke sınırlarına kadar ulaştığını ve Kureyş'in yataklarına kadar girdiğini göstermişti.

Görevlerin yerine getirilmesi için en uygun kişilerin seçilmesi çok önemli bir şeydir. İşte Abdullah İbn Üneys'te (r.a) bu göreve en uygun kişiydi. Gözü pek ve korkusuzdu. Tek başına Batn'û Arne'ye giderek, düşman ordusunun komutanını çadırında öldürmüş, onların topraklarında gizlenmiş ve bu kafirin kellesini aldıktan sonra Medine'ye dönmüştü. Hiç şüphe yok ki, bu çok büyük bir kahramanlıktır. Bu olay bize, mücahid gençlerin Şam topraklarında yapmış oldukları bazı operasyonları hatırlatmaktadır. Öyleki bir mücahid hiç çekilmeden patlayıcı madde dolu arabasıyla düşmanın en önemli ve hassas mevkilerini havaya uçurarak, düşmanın en önde gelen liderlerini yok edebiliyor, kendisinin de izine rastlanmıyordu.

Hendek Gazasından Sonra Ebu Rafi'nin Öldürülmesi: "Allah Teâla'nın, Rasülü'ne (s.a) bahşettiği nimetlerden biri de

(1) İmtâ ül'Esmâ (Makrizî): c.1. s.254-255.

Bu olay bize, mücahid gençlerin Şam toprakla nnda yapmış olduklan bazı operasyonlan hatırlatmaktadır. Öy- leki bir mücahid hiç çekilmeden patlayıcı madde dolu arabasıyla düşmanın en önemli ve hassas mevkilerini havaya uçurarak, düş manm en önde gelen liderlerini yok edebiliyor, kendisinin de izine rastlanımyordu.

Hendek Gazasından Sonra Ebu Rafi'nin Öldürülm esi:

"Allah Teâla'mn, Rasülü'ne (s.a) bahşettiği nimetlerden biri de

(1) İmtft fiTEsmâ (Makrizi): c.l. s.254-255.

Ensâr'dan olan Evs ve Hazrec kabilelerinin Rasülullah'la (s.a) birlikte, iki büyük kahraman gibi, iyilikte yarışmalarıydı. Evs kabilesi bir iyi işle bulunsa, Hazrecliler hemen: "Vallahi, İslâm yolunda bu yaptığınız işte bizi geçmenize müsade etmiyeceğiz" diyerek, hayırlı bir işe koştururlardı. Eğer Hazrec, Evsi geçerse, Evsliler de böyle yaparlardı.

Evsliler, Rasülullah'a (s.a) olan düşmanlığıyla tanınan Kâ'b İbn Eşref'i öldürdüklerinde Hazrecliler: "Vallahi, bu faziletli işle bizi geçmenize müsaade etmiyeceğiz" diyerek Kâ'b İbn Eşref gibi, Rasülullah'a (s.a) düşmanlığıyla tanınan bir kişiyi araştırdılar. Sonunda Sellâm İbn Ebi'l-Hukayk'ı hatırladılar. Bu yahudi Hayber kalesinde bulunmaktaydı. Onu öldürmek için Rasülullah'tan (s.a) izin istediler. Rasülullah da (s.a) onlara izin verdi. Bu görevi yerine getirmek üzere Hazrec ve Seleme oğullarından beş kişi yola koyuldu. Bunlar; Abdullah İbn Atik, Mes'ûd İbn Sinân, Abdullah İbn Üneys, Ebu Kâtâde El-Hâris İbn Rabî ve Eslem kabilesinden onlara müttefik olan Huzâî İbn Esved'ti. Rasülullah (s.a) bunların başına Abdullah İbn Atik'i başkan tayin etti ve onları kadın ve çocukları öldürmekten menetti.

Abdullah İbn Atik ile arkadaşları kaleye yaklaştıklarında gün batmıştı. Abdullah İbn Atik, arkadaşlarına: "Siz yerinizde oturunuz da ben kaleye gideyim. Kale kapıcılarına nezaketli davranarak, içeri girebileceğimi zannediyorum" dedi ve kale kapısına doğru yürüdü. Kapıya yaklaşınca kendisini saklamak için sanki bir ihtiyacını görüyormuş gibi elbisesini üzerine çekti. Bütün kale halkı içeri girmişti. Bu sırada kale kapıcısı Abdullah'a: "Ey Allah'ın kulu. Eğer içeri girmek istiyorsan gir. Zira ben kapıyı kapatmak istiyorum!" diye seslendi. Abdullah İbn Atik olayı anlatarak diyorki: "Ben de hemen içeri girdim ve (merkeb ahırına) gizlendim. Herkes kaleye girdikten sonra kapıcı kapıyı kilitledi ve anahtarlarını bir direğe astı" İbn Atik derki: "Hemen gizlendiğim yerden çıkarak anahtarlara doğru yürüdüm ve anahtarları alarak kapıyı açtım." Ebû Rafi'nin yanında akşamdan sonra gece sohbeti yapılırdı. Bu sohbet kalenin üst tarafında yapılmakta idi. Sohbet sona erip dostları Ebû Rafi'nin yanından dağılınca, ben onun yanına çıkmaya başladım. Açtığım her kapıyı içerden sürmeliyordum. Kendi kendime "Ebû Rafi'nin adamları eğer beni anlarsa, herifi öldürünceye kadar bu fırsatı bana bırakmazlar" diyordum. Bu suretle Ebu Rafi'nin yattığı odaya kadar vardım. O, karanlık bir oda içerisinde, ailesinin arasında yatmakta idi. Odanın neresinde ol-

yapılırdı. Bu sohbet kalönin üst tarafinda yapılmakta idi. Sohbet sona erip dostlan Ebû Rafi'nin yanından dağılınca, ben onun yam- na çıkmaya başladım. Açtığım her kapıyı içerden sürmeliyordum. Kendi kendime “Ebû Rafi'nin adamlan eğer beni anlarsa, herifi öl- dürünceye kadar bu firsatı bana bırakmazlar^ dqrordum. Bu su retle Ebu Rafi'nin yattığı odaya kadar vardım. O, karanlık bir oda içerisinde, ailesinin arasında yatmakta idi. Odanm neresinde ol

duğunu kestiremedim. Nerede olduğunu anlamak için: "Ebû Rafi!" diye seslendim. "Kim o?" diye cevap verdi. Ben hemen sese doğru giderek, kılıcımla ilk darbeyi yerleştirdim. Fakat dehşete kapılmıştım, bir iş göremedim. Ebû Rafi haykırmaya başladı. Ben hemen odadan dışarı çıktım. Kapının önünde biraz oyalandıktan sonra tekrar odaya daldım. Sesimi değiştirerek: "Bu feryat nedir, Ya Ebû Rafi?" diye sordum.

Ebû Rafi: "Canın Cehennem'e! Sen seslenmeden önce birisi beni odanın içinde kılıçla vurdu!" dedi. Abdullah İbn Atik derki: "Ona bir darbe daha yerleştirerek iyice yaraladım. Fakat yine öldüremedim. Sonra kılıcın keskin ucunu karnına bastım. Nihayet Ebu Rafi arkasına devrildi. Bu defa herifi öldürdüğümü anladım. Hemen harekete geçip kapıları birer birer açarak, merdivenin son basamağına kadar geldim. Merdivenin sona erdiğini sanıp ayağımı attığımda ayağım boşta kalarak düştüm ve bacağım kırıldı. Mehtaplı bir gece idi. Hemen sarık ile bacağımı sardım. Sonra yürüdüm. Kapıya kadar varıp orada oturdum ve kendi kendime "Şunu öldürüp öldürmediğimi iyice anlamadan bu gece kaleden çıkmam" dedim. Tan yeri ağarıp horoz ötmeye başlayınca tellâl kale surlarından birine çıkıp: "Hicâz ahalisinin taciri Ebu Rafi'nin ölümünü bildiririm" diye ilan etti. Bunun üzerine arkadaşlarımın yanına gittim ve onlara: "Başardık, Allah Ebû Rafi'yi katletti" dedim. Sonra Nebi'nin (s.a) huzuruna vardık. Kendisine olayı anlattım. Ayağımın kırıldığını duyunca bana: "Ayağını uzat!" buyurdu. Ben de ayağımı uzattım. Rasülullah (s.a) ayağımı sıvazladı. Sanki hiç bir ağrı duymamış gibi oldum."[1]

Evet.. Bu suikasti gerçekleştirmek için yola koyulan beş fedaiden biri olan Abdullah İbn Atik de, Abdullah İbn Üneys gibi eşine ender rastlanan örneklerden biridir. İbn Üneys, Süfyan'ı çadırında öldürmüşse de, İbn Atik, Sellâm İbn Ebi'l-Hukayk'in kalesine girmiş ve onu yatağında öldürmüştür. İbn Atik'in uygulamış olduğu yöntem, suikast düşüncesinin ulaşabileceği en yüksek seviyedir. Ebu Rafi'yi yatağında ve ailesinin arasında öldürmüştür. Hayber kalesinin ve Ebu Rafi'nin evinin anahtarlarını eline geçirmiş ve çok büyük bir cüretle planını uygulamıştır. Bu olaydan yaklaşık bir ay sonra, müslümanlar bu kaleleri fethetmeye başlamışlardır. Bazı rivayetler, Abdullah İbn Atik'in annesinin o sırada Hayber'de olduğundan ve İbn Atik'le arkadaşlarının kaleye gir-

(1) Sahih-i Buhâri. c.10. s.180. (Türkçe tercemesinden)

düşüncesinin ulaşabileceği en yüksek seviye dir. Ebu Rafi'yi yatağında ve ailesinin arasında öldürmüştür. Hayber kalesinin ve Ebu Rafi'nin evinin anahtarlarım eline geçir miş ve çok büyük bir cüretle planım uygulannşbr. Bu olaydan yak laşık bir ay sonra, müslümanlar bu kaleleri fethetmeye başlamış lardır. Bazı rivayetler, Abdullah İbn Atik'in annesinin o sırada Hayber'de olduğundan ve İbn Âtik'le arkadaşlanmn kaleye gir-

(1) Sahih-i Buhâri. c.lO. s.180. (Türkçe teroemesisden)

mesini onun sağladığından bahsetmektedirler. Durumun bu şekilde olması da mümkündür. Fakat Buhârî'nin rivayetinde bu konudan bahsedilmemiştir.

İbn Atik'in (r.a) cesaret ve cüreti akılları durduracak ve zihinleri allak bullak edecek derecededir. İlk defasında, düşmanın kendisine ulaşması gibi bir kötü ihtimali düşünerek, yakalanmadan önce Allah düşmanı Ebu Rafi'nin işini bitirebilmek için, geçtiği bütün kapıları kapamak suretiyle, geri dönüşte büyük bir zaman kaybetme riskini göze almıştır. İkinci defa, Ebu Rafi'ye ilk kılıç darbesini indirip çıktıktan sonra, ölmediğini anlayarak kapı arkasına gizlenmiş, sesini değiştirerek geri dönmesiyle tekrar kendini riske atmıştır. Üçüncü olarak da, Ebu Rafi'nin ölümünden kesin olarak haberdar olabilmek için, ayağı kırık bir vaziyette sabaha kadar gizlenmesiyle yine kendini çok büyük bir riske atmıştır. Görevini gerçekleştirme uğrunda ayağının acısını unutmuştur. Ölüm haberini kesin olarak duyduktan sonra, arkadaşlarının yanına dönmüştür. Sonra da hep beraber Hayber'i terkedip Medine'ye yönelmişlerdir. İbn Atik (r.a) kılıcını Ebu Rafi'nin karnından sokup, sırtından çıkarana kadar görevini bırakmamıştır.

Bu olay, verebileceğimiz en canlı örnektir. Bunun yanısıra gördüğümüz diğer bir şey de, Allah düşmanlarını yok etme yolunda Hazrec ve Evs kabilelerinin birbirleriyle hayırda rekabet etmeleridir. Mücahidler arasında Allah rızasına nail olabilmek gayretiyle, böyle bir rekabetin hareketlenmesi çok önemli bir faktördür. Mücahidler, İslâm davasına karşı savaş açan, İslâm düşmanlarını yok etme yolunda birbirleriyle yarışmalıdırlar. Bu rekabet ve yarışmanın gruplar, kabileler veya bölgeler arasında olması anlamlıdır. Böyle bir rekabet zorbaların ve küfrün başını çekenlerin tesirsiz hale gelmesiyle son bulur.

Suikastle ilgili olarak dikkatimizi çeken diğer bir yönde bu operasyonun Hayber yahudilerinin kalplerine saldığı korku ve bırakmış olduğu büyük etkidir. Bu suikastten sonra yahudiler, müslümanların elinin yataklarına kadar uzanabileceği, onları kadınlarının koynundan ve çok sıkı muhafaza edilen güvendikleri kalelerinden bile çekip alabileceği mesajını almış olmanın getirdiği korkuyla başbaşa kalmışlardır.

Evet, korku savaşı (soğuk savaş) İslâmi bir savaştır. Bu savaştan Rasülullah (s.a): *"Yaya bir aylık mesafede olan yere korku ile muzaffer oldum"* diyerek bahsetmektedir. Bu savaşı kaybettiğimiz gün, biz de ceza olarak kaybedeceğiz. Rasülullah (s.a) yine biz-

müslümanlann elinin yataklarına kadar uzanabileceği, onları kadınlannm koynundan ve çok sıkı muhafaza edilen güvendikleri
. kalelerinden bile çekip alabileceği mesajım almış olmanın getirdi ği korkuyla başbaşa kalmışlardır.

Evet, korku savaşı (soğuk savaş) İslâmi bir savaştır. Bu savaş tan Rasülullah (s.a): *"Yaya bir aylık mesafede olan yere korku ile m uzaffer oldum"* diyerek bahsetmektedir. Bu savaşı kaybettiği miz gün, İnz de ceza olarak kaybedeceğiz. Rasülullah (s.a) yine biz-

lere şöyle buyurmaktadır: *"Şüphesiz Allah düşmanlarınızın kalplerinden sizin korkunuzu çekip alacaktır."*

Öyleyse, eğer ihlâsla gayemize sarılır, vesile olarak iyi bir uygulama planı yaparsak, düşmanın kilitli kapıları önümüzde açılır ve elimizin altında ulaşılması kolay bir canlı hedef haline gelirler. Ama eğer gayeye menfaat karışırsa ve vesile tam olarak uygulanmazsa, bu silah düşmanın eline geçmiş olur. Abdullah İbn Atik (r.a), bu operasyonun tamamını, büyük bir bedeni ve fikri güç sarfederek yerine getirmiş, neticede küfrün önderlerinden birini yok etmiştir. Buna rağmen arkadaşlarının yanına geldiğinde, onlara: "Başardık. Allah Ebu Rafi'yi katletti" demiştir. "Başardım, Ebû Râfi'yi katlettim" dememiştir. İbn Atik'in (r.a) Allah Teâla'ya olan ubudiyetinin yüceliğindendir ki, bütün herşeyi kendi planlayıp, kendi uyguladığı, görevini başardığından emin olana kadar beklediği ve bu yolda ayağı kırıldığı halde "katletme" fiilini Cenâb-ı Allah'a atfetmektedir. Evet, bizim, Allah için gayesinde ihlaslı olan, vesileyi en iyi bir şekilde hazırlayıp uygulamak suretiyle düşmanımıza karşı bize zafer kazandıracak vesileleri hazırlayan bu gibi şahsiyetlere ihtiyacımız var. Bu gibi kişiler mevcud olduğu zaman Allah yolunda cihadta rekabet etmenin hiçbir sakıncası olmaz. Hazrec, Evs'e rekabet olsun diye öldürmek için sıradan bir insanın peşine düşmemiştir. Aksine Kâ'b İbn Eşref gibi, küfrün başını çekenlerden birinin peşine düşmüştür. Bu rekabetin bizi sadece öldürme ve yok etme düşüncesine götürmemesini istiyoruz. Çünkü bu sadece, azgın, zalim, inatçı ve küfrün başını çeken ve bu iş için sarfedilen güce denk kişilere karşı uygulanmıştır.

"Allah, kendisine karşı gelmekten sakınan kimseye kurtuluş yolu sağlar ve ona beklemediği yerden rızık verir. Allah'a güvenen kimseye, O yeter. Allah, buyruğunu yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü var etmiştir." (Talak: 2-3)

"Allah, buyruğuna karşı gelmekten sakınan kimseye işinde kolaylık verir." (Talak: 4)

Ondokuzuncu Özellik
PROPAGANDA SAVAŞI VE SAVAŞ ALANINDAKİ ROLÜ

Müslümanlarla müşrikler arasındaki propaganda savaşı, hicret yıllarında baş göstermeye başlamıştı. Bedir savaşından önceki seriyyelerde yavaş yavaş belirgin bir hale gelmiş, Bedir sava-

"Allah, buyruğuna karşı gelmekten sakınan kim seye işinde kolaylık verir." (Talak: 4)

On dokuzuncu Özellik
PROPAGANDA SAVAŞI VE SAVAŞ ALANINDAKİ ROLÜ

Müslümanlarla müşrikler arasmdaki propaganda savaşı, hicret yıllarında baş göstermeye başlamıştı. Bedir savaşmdan önceki seriyyelerde yavaş yavaş belirgin bir hale gelmiş. Bedir sava

şından sonra da büyük bir patlak vermiştir. Çünkü komşu kabilelere propaganda yoluyla etki yapmak her iki grubun da en önemli hedeflerinden biriydi. Bunun için söylenen şiirleri, atlılar Mekke ile Medine arasında götürüp getiriyorlardı. Her iki taraf da kendi hakkında söylenen şiirlere yine şiirle karşılık veriyorlardı. Taraflardan biri zafer elde ettiğinde, galip tarafın şiirleri çoğalırken mağlup tarafın da mersiyeleri (ağıtları), çoğalıyordu.

Rasûlullah (s.a) silahlı savaşa, teçhizat ve sayı bakımından çok az bir kuvvetle girmişti. Fakat şiir konusunda durum böyle değildi. Bir kaç mısra ve beyit söylemekle yetinen sahabelerin yanısıra; başlarında Hassan İbn Sâbit (r.a) olmak üzere, Kâ'b ibn Mâlik ve Abdullah ibn Revâha gibi meşhur şairler de vardı.

Kafirlere karşı en şiddetli ve etkin olanları ise Hassan İbn Sâbit idi.

Bedir'de

Bedir'de müslümanlar tarafından söylenen şiirlerin çoğu öldürülüp kuyulara doldurulan Kureyş müşriklerini konu ediniyordu. Bu konuya değinmeyen şair yok gibiydi. Şairler, bu büyük hezimeti Kureyş'in azgınlık ve taşkınlığına bağlayıp; bu azgınlığın cezasının ahirette cehennem, dünyada da zillet olduğunu vurguluyorlardı. Savaştan kaçanları ve esaret zilletine düşenleri ayıplıyorlar, ölülerinin arkasından döğünüp ağıt yakanları da kınıyorlardı. Sonra da azgınlıklarını bırakıp Allah ve Rasülü'ne yönelmeleri için Kureyş'e çağrıda bulunuyorlardı. Bununla birlikte şiirlerinde, Hz. Muhammed'in sancağı altında, Cebrail (a.s) ve meleklerin yardımıyla müslümanların kazanmış olduğu büyük zaferden ötürü duydukları iftiharı da çok açık bir şekilde belirtiyorlardı. Müslümanlar tarafındaki durum böyle idi. Bunun örneklerinden biri de Kâ'bın (r.a) şu kâsidesidir:

"Bedir savaşında, müşriklerle karşı karşıya geldiğimiz zaman, bütün mücahidler arkadaşlarını savunmak için tüm güçlerini sarfederek, sabrediyorlardı.
İslâm için, hakkın zâhir olması için o anda bir ölçü gibi olan, beyaz ve hafif kılıçlar kınlarından çekilmişti.
Onları bu kılıçlarla yok ettik. Helâk oldular. Facir olan herkes o anda ölümü tadıyordu.
Ebu Cehil öldürülerek, yüzü koyun yere kapaklanmıştı.

arkadaşlarını savunmak için tüm güçlerini sarfederek, sabrediyorlardı.

İslâm için, hakkın zâhir olması için o anda bir ölçü gibi olan, beyaz ve hafif kılıçlar kınlarından çekilmişti.

Onları bu kılıçlarla yok ettik. Helâk oldular. Facir olan herkes o anda ölümü tadıyordu.

Ebu Cehil öldürülerek, yüzü koyun yere kapaklanmıştı.

Utbe'yi de yaralanmış ve tökezlenmiş bir vaziyette bırakmıştım.
Şeybe ve Teymî ise savaşı bırakıp kaçtılar. Onların hepsi de, Arş'ın sahibi olan Allah'ı inkâr edenlerdendi.
Hepsi de cehennemin dibini boylayıp, cehenneme yakıt oldular. Tüm kafirlerin gidecek oldukları yer cehennemdir."

Hassân'ın şu kavli de bu şiirlere bir örnektir:

"Şiddetle alevlenen bir savaş ki, Allah Teâla emrini tenfiz etti ve o şavaş müşrikleri ezdi.
Eğer inandığımız Allah ve onun bize lutfettiği emirleri olmasaydı onları kuyulara doldurup gömmez, savaş meydanının toprağına bulayarak, vahşi hayvanlara yem olarak bırakırdık.
Müşriklerin durumu işte bu kadar kötü idi. Onların çoğu da mızrakların sivri uçlarını görünce korkularından esir olmuşlardı. Şahin gibi mücahidler o esirlerin bağlarını çekerek, onları sürüklüyorlardı.
İşte her inatçı kafir böyledir. Kendi mukaddesâtının çökertildiğini görmedikçe hakkın davetine icâbet etmezler."

Yanısıra Hassân ibn Sabit, savaş meydanını bırakarak kaçan Hâris ibn Hişâm'ı da yermeyi unutmuyordu:
(Şair burada bir kadına hitab ederek şöyle diyor:)

"Eğer bana söylediklerinde yalancı isen, sen de Hâris ibn Hişâm gibi kurtulursun.
Hâris de dostlarını savaşın içinde bırakmış, kendisi atına atlayıp dizginlerini çekerek kaçmıştı."
Cahiliye tarafındaki şairler ise ölülerine ağıtlar yakıp, mersiyeler düzüyorlardı. İşte Haris, Ebu Cehil için şöyle dövünüyordu:
"Amr'ın (Ebu Cehil'in) ölümüne ne kadar üzüldüm anlatamam, ama üzülmek ve ah çekmek ölüye ne fayda verir ki."

Musibeti ve yakarışlarıyla Arapları ayağa kaldıran Hind binti

Cehil için şöyle dövünüyordu:

"Amr'ın (Ebu Cehil'in) ölümüne ne kadar üzüldüm anlatamam, ama üzülmek ve ah çekmek ölüye ne fayda verir ki."

Musibeti ve yakanşlanyla Arapları ayağa kaldıran Hind binti

Utbe de şu kasideleri söylüyordu:

"Gözlerim o savaş meydanlarının devrilmez kahramanına yağmur gibi göz yaşları akıttı.
O ki, kendi milletinden olan Hâşim ve Muttalib oğulları üzerine çullanıp yaralandıktan sonra, keskin kılıçlarının acısını ona tattırdılar ve onu öldürdüler."

Hind, kendi şöhretini terkedip, yabancılarla birlikte, kendi kavimlerine karşı savaşan muhacirlere de hücum ediyordu:

"Aslını ve yurdunu bırakarak, başka bir kavme karşı aşiretini satmayan, mert insanlar gibi olun.
Bizim yermize, Gassan kabilesini sırdaş ve yandaş edindiniz. Bu ne kötü bir iştir.
Bu yaptığınız, apaçık bir kötülük ve akrabalık bağlarına ihanettir. Bu konudaki taşkınlığınızı akıl sahibi olan herkes görür."

Müşrikler, müslümanları, özellikle de Evs ve Hazrec'i intikam almakla tehdit etmeyi de unutmuyorlardı:

"Adamlarımızdan bazıları savaş meydanlarında ölü olarak bırakıldıysa da, onlardan sonra gelecek savaşçılar sizleri savaş meydanında bırakacaklar.
Çok yakında zırhlarınıza bürünmüş olarak, süratle, Beni Neccâr'ın diyarına hücum edeceğiz.
Onların ölülerini, çevresinde vahşi kuşların döndüğü bir savaş meydanında bırakacağız. İşte o gün, onların galip gelme arzusundan başka birşeyleri olmayacak."

Cahiliye şairlerinden biri de, kavmiyetçilik duygularına hâkim olamayarak, Bedir zaferini Kureyşli muhacirlerin kazandığını vurguluyor, kavmiyetçilik duygularıyla onları övüyordu:

"Eğer, Bedir günü üstün geldiyseniz, bilin ki bunun sebebi, Ahmed'in sizin önderiniz olması ve ölümün kol gezdiği savaş meydanında korkusuzca dönen seçkin dostlarının, sizin safınızda yer almasıdır.
İşte Ebu Bekir ve Hamza bunların arasındadır.

bunun sebebi, Ahmed'in sizin önderiniz olması ve ölümün kol gezdiği savaş meydanında korkusuzca dönen seçkin dostlarının, sizin safintzda yer almasıdır.

İşte Ebu Bekir ve Hamza bunların arasmdadtr.

Saydıklarının arasında Ali de vardır. Ebu Hafs, Osman ve Sâd da bunlardandır. Bunların savaşta bulunması yeterlidir.
Bunlar, Beni Evs ve Neccâr'ın yurtlarından çıkmamıştır. O zaman kimlerin övünmesi gerektiğini iyi düşünün."

Aynı şekilde, Rasülullah'ın amcasının oğlu Tâlib İbn Ebi Tâlibin de çelişkili bir tavrı vardı. Bir yandan Muhammed ile övünüp, O'na karşı duyduğu sempatiyi gizlemezken, diğer bir yandan da Bedir'de öldürülen Kureyşli müşriklere ağıtlar yakıyordu. Aynı zamanda kavmini, kendi kavminin fertlerine karşı savaşmamaya davet ediyor:

"Ey Abdü şems ve Nevfel'den olan kardeşlerim! Sizlere kurban olayım, sakın aranızda bir savaş çıkarmayın.
Dostluk ve sevgiyle birbirinize bağlandıktan sonra, hepiniz felâketten şikâyet ederek alemin diline düşer olmayın. Dâhis(*) savaşını ve Ebi Yeskub'un ordusunun vadileri doldurduğu günleri bilmezmisiniz."

Sonra da kavmini Hazrec'ten intikam almaya çağırıyordu:

"Vallahi! Hazrec'e sağlam bir darbe vurmadığınız müddetçe, nefsimin üzüntüsü ve kederle çırpınışı dinmeyecektir."

Bedir savaşı ile ilgili haberleri bu şiirler vasıtasıyla öğrenen diğer Arap kabileleri de, müslümanlarla Kureyş müşrikleri arasındaki ikinci bir karşılaşmayı beklemeye başlamışlardı. Hepsi de Muhammed'in (s.a) beklenmedik bir saldırısından korkuyorlardı. Şunu da unutmamak gerekir ki, Kâ'b İbn Eşref'in öldürülmesi, tavırları ve şiirleriyle Kureyşli müşrikleri desteklemek isteyenlere büyük bir ders olmuştu.

(*) Şairin bahsettiği bu savaş, cahiliye devrinin en uzun ve kanlı savaşlarından olup, tam kırk küsur sene sürmüş ve Arap yarımadasını kana bulamıştır. Bu savaşın çıkış sebebi, Dâhıs ile Gabra adındaki iki atın yarıştırılması ve yarışı kaybeden kabilenin bunu hazmedemeyerek savaşı başlatmasıdır. Bu yüzden Dâhis savaşı diye bilinir. (M.T.A)

(*) Şairin bahsettiği bu savaş, cahiliye devrisin en uzun ve kanlı savaşlarından olup, tam b r k küsur sene sürmüş ve Arap ysırunadasuu kana bulamıştır. Bu savaşın pkış sebebi, Dâhıs ile Gabra adındaki iki atın yanştınlm ası ve yarışı kaybeden kabilenin bunu hazmedemeyerek savaşı başlatmasıdır. Bu yüzden Dâhis savaşı diye bilinir. (M.TA)

Uhud'da

Bedir ile Uhud Savaşı arasında yalnızca bir senelik bir zaman vardı. Uhud savaşında durum müslümanların aleyhine gelişmiş ve müşrikler müslümanlardan intikâm almışlardı. Bunun için zaferin verdiği övünç ve kıvançla seslerini yükseltmişler, şan ve şeref türküleri söylemeye başlamışlardı.

Bir kasidede, müşrik şair, ufukları dolduran orduları ile Uhud'a geldiklerini Uhud gününde en yiğit süvarilerin kendileri oldukarını, bir kalkan gibi Beni Neccâr'ın üzerine yürüdüklerini vurgulayarak, Beni Neccâr'ın savaş meydanında kuru bir yumurta kabuğu gibi oldukları ve onu ezdiklerini, bu şekilde Beni Neccâr'ı ağlattıklarını söylüyor.

Buna rağmen Uhud'da müslümanların da övünecek şeyleri vardı. Müşrik sancaktarlarını peşpeşe öldürmüşlerdi. Şair müşriklere hitaben şöyle diyor:

"Allah'ın yardımıyla üzerinize şiddetli bir hamle yapıp, silahlarımızın sivri uçlarını size gösterdik.
Zafer şiddetle gelir. Sancaktarlarınızı hedef alıp, onları birer birer yokettik. Onları öldüren her mücâhid Allah'ına hamdediyordu.
Onlar, Allah'ın yolundan yüz çevirip, müşriklere yardım ellerini uzattıklarından bu hale geldiler. Allah sadece kendi emrini kabul eder ve diğer şeylerini reddeder. O herşeyi en iyi yapandır."

Müslümanlar da çok şehid vermişlerdi. Özellikle de Evs ve Hazrec'ten çok değerli insanlar şehid edilmişlerdi. Müşrik bir şair bir kasidesinde şöyle diyor:

"Nesebi itibarıyla soylu, kahraman ve önde gelen kaç değerli kişiyi savaşta öldürdük.
Keşke, Bedir'de öldürülen bi'yüklerimiz şimdi olsalardı da, Hazrec'ten vurularak düşenlerin nasıl inlediklerini görselerdi. Mızraklarımız, kaftanlarını delip geçiyor ve hepsini birer birer çökertiyordu.
İşte onların seçkin kişilerini bu şekilde öldürdük. Böylece, Bedir'de aleyhimize olan durumu düzelterek eşit olduk."

nasıl inlediklerini görselerdi Mızraklanmız, kaftanlarmı detip ge^ yor ve hepsini birer birer çökertiyordu.

İşte anların seçkin kişilerini bu şekilde Öldürdük. Böylece, Bediîmde aleyhimize olan durumu düzelterek eşit olduk."

Hassan (r.a) ise, ona cevap vererek, Uhud savaşının iki ayrı bölümü olduğunu, birinde müşriklerin diğerinde ise müslümanların üstün geldiğini söyleyip, müşriklere bu kadar övünmelerinin yersiz olduğunu hatırlatıyordu:

"Siz bize, biz de size zararlar verdik. Savaş böyledir; bazen bir tarafın, bazen de diğer tarafın lehine döner.
Bu savaşta da öyle oldu. Kılıçlarımız omuzlarınıza inmeye başlayınca yenik durumda iken tekrar galibiyete yükseldik. Dağın eteğinden üzerinize şiddetli bir hamle yaptığımızda da koyun sürüsü gibi arkanıza bile bakmadan kaçmaya başlamıştınız."

Kâ'b ibn Mâlik de (r.a), Hamza ibn Abdulmuttalib ve onunla birlikte şehid edilen ashâb-ı kirama mersiyeler söylerken, Allah'ın şehidler için hazırlamış olduğu Naim cennetinden bahsetmeyi unutmuyordu:

"Ahmed'e tabi olanlar, açık ve nurlu olan Hak yoluna tâbii olmuşlardı. Bu yolda kahramanca çarpışıp şehid düşmüşlerdir.
Hepsi de Allah yolunda müslüman olarak can vermişlerdir.

Her şeyin sahibi olan Allah da onları cennet bahçelerine davet etmiştir.
Evet, onların yeri cennettir. Fakat, sizin yeriniz ise cehennemin en alt tabakasıdır. Siz oraya gideceksiniz."

İşte bu, İslâmi inancın vermiş olduğu bir özelliktir. Cahiliye şâiri, müşriklerin ardından kendi kendini yiyip bitirirken, müslüman şair, şehadet mertebesine erişen arkadaşlarının Allah Teâla'nın cennetine nâil olduklarını düşünerek seviniyordu.

Cahiliye şâiri, Evs ve Hazrec'ten nasıl intikam aldıklarını özellikle belirtiyordu:

"Evs'in ölülerini, etrafında sırtlanların ve vahşi kuşların kümelendiği bir halde bıraktık. Bu vahşi hayvanlar onların cesetlerini dişliyorlardı. Beni Neccâr'ın cesetlerinden oluşan her tepede de bu vahşi hayvanlardan bir grup konaklamıştı.

“Evs’in ölülerini, etrafında sırtlanların ve vahşi kuşların kümelendiği bir halde bıraktık. Bu vahşi hayvanlar onların cesetlerini dişliyorlardı. Beni N eccâr’ın cesetlerinden oluşan her tepede de bu vahşi hayvanlardan bir grup konaklamıştı.

Onlar Ahmed'i terketmeseler bile, sivri uçlu mızraklar onlara bunu yaptırmıştı. Tıpkı, bir hücumda göğsünden mızraklanarak düşen Hamza'yı ölü olarak bıraktığım gibi."

Müslüman şair ise, Evs ve Hazrec'in, Hz. Muhammed'in sancağı altında nasıl sabrettiğini vurguluyordu:

"Müslümanlarla olan Beni Evs'in hepsi de gayet sabırlı idiler. Onlar bu konuda övgüyle anılmaya layıktırlar. Beni Neccâr da sabretmiş ve düşman hücumlarına karşılık vermişti. İçlerinde savaştan şikâyet eden hiç kimse yoktu."

Sonra, müşriklere hitaben, mağlup etmeye çalıştığınız bu insanlar, Muhammed, Hamza ve Ali gibi sizin kavminizin efendileridir diyordu:

"Karşınızdaki kavim, sizin soyunuzdan olan efendilerinizdir. Ve her kavmin bir soyu ve efendileri vardır ki, Allah'tan bizi, onlarla şereflendirmesini isteriz. Yoksa durumumuz çok kötü ve akibetimiz feci olur.
Ölüleri hatırlamaz mısınız? Hamza da onların içindeydi. Allah, itaatkar bir vaziyette onun ruhunu aldı. Hiç şüphe yok ki, onun yeri ebedi cennet bahçeleridir. Bu Allah'ın emridir ve Allah'ın emirleri çok çabuk yerine gelir.
Sizin ölüleriniz ise cehennemdedir. Ve oradaki en iyi yiyecekleri, karınlarına dolduracakları irin ile cehennemin acı bir meyvesidir."

Savaştan sonra çatışma bu eksen etrafında dönmekte idi: Ebu Süfyan: "En büyük Hubel'dir" diye bağrıyor, onun arkasından da müslümanların: *"Allah daha büyük ve daha yücedir"* cevabı geliyordu. Sonra Ebu Süfyan gururla: "Bizim Uzzâmız var, halbuki sizin Uzzânız yoktur." diyor, müslümanlar da: *"Bizim mevlâmız Allah'tır, sizin mevlânız yok. Bizim ölülerimiz cennettedir, sizinkiler ise cehennemde"* diyerek, Ebu Süfyan'ın gururunu kırıyorlardı.

zin Uzzâmz yoktur.” diyor, müslümanlar da;

“Bizim mevlâmız A l lah’tır, sizin mevlânız yok. Bizim ölülerimiz cennettedir, sizinki ler ise cehennemde" diyerek, Ebu Süfyan’ın gururunu kınyoriar- dı.

Hind ise kana olan susamışlığını Uhud'ta da gidereməmiş, Hamza'nın karnını deşip, ciğerlerini çıkarmak bile onun intikam ateşini söndürememəmişti:

"Uhud'tan içimde bir sürü sıkıntıyla döndüm. Kureyş'ten olan Bedir ashabına ve onların dışında kalan Beni Hâşim ve Yesrib ehlinden bazılarına olmasını istediğim şeyler olmamıştı.
Fakat Uhud'a gelirken hiç de hesabımda olmayan ummadığım birşey olmuş ve beni sevindirmişti" (*)

Uhud savaşından sonra müslümanların başına peşpeşe felaketler gelmeye başlamıştı. Bunlardan Reci vakası müslümanlar üzerinde derin etkiler bırakmıştı. Fakat Hubeyb'ın (r.a) şiirleri, inanç ve prensibte sebât etmenin canlı birer örneği olarak kalmıştı:

"Bütün hizipler, kabilelerinin çağrısıyla ortaya çıkarak, etrafımda büyük bir topluluk oluşturmuşlardı.
Ellerim ve ayaklarım bağlı olduğu için hepsi de bana açıkça düşmanlıklarını gösteriyorlardı.
Bana küfür ile ölüm arasında tercih yapmamı söylediler. Şikayetçi olmaksızın gözlerimden yaşlar boşandı. Ölümden ve öldürülmekten değil, cehennem ateşinin bana dokunmasından korkuyordum.
Sadece müslüman olarak ölmeyi ve ölümümün Allah için olmasını arzu ediyordum.
Dönüşümün Allah'a olduğunu bildiğim için, düşmanların karşısında korkmuyor ve şikayetçi olmuyordum."

Kureyşliler, Hubeyb'i bir hurma ağacının kütüğüne, çarmıha gererek öldürmüşlerdi. Hubeyb için dövünmek gereksizdi, çünkü mekânı cennetti.

Hassan da, şehidlere mersiyeler düzüp, kalleş müşrikleri hicvederek bu propaganda savaşına girmişti. Hassan'ın bu kalleşler hakkında söylediklerinin en ağırı şöyle idi:

"Eğer katıksız bir kalleşliğin ne olduğunu bilmiyorsan

(*)Bundan Kasıt Hz. Hamza'nın şehadetidir.

için dövünmek gereksizdi, çünkü mekâm cennetti.

Hassan da, şehidlere mersiyeler düzüp, kalleş müşrikleri hic vederek bu propaganda savaşma girmişti. Hassan'm bu kalleşler hakkmda söylediklerinin en ağın şöyle idi:

"Eğer katıksız bir kalleşliğin ne olduğunu bilm iyorsan

(*)Bundan Kasıt Hz. Hamza'nm şahadetidir.

Reci'ye gelip Lehyan diyarından sor.

Öyle bir kavimdirler ki, aralarında kendi komşularını yemek üzere karar almışlardır. Onlar için köpek, maymun ve insan aynı saftadır.

Eğer bir teke, bir gün dile gelip onlara hitab etse, bilin ki, onların içinde şan ve şeref sahibi biri olur."

Hassan, kalleş müşrikleri bu şekilde kınarken, şehid edilen müslümanlara övgüler yağdırmıştır.

Nadir oğulları savaşının çıkmasıyla, şiir savaşı yeniden başlamıştı. Bu savaşta, yahudilerin hak üzere oldukları iddialarını ve müslümanlara attıkları iftiraları çürütmek gerekiyordu. Müslüman şairler bu meyanda da bazı şiirler söylediler:

"Yahudilerin kalleşliği, yahudi alimlerini bile utandırdı. İşte zaman böyledir döner durur. Yahudilere hem ilim hem de anlayış verilmiş, onlara Allah katından uyarıcı bir peygamber gelmişti. Fakat onlar peygamberlerini yalanlayarak; sen bize doğru birşey getirmedin, bu yüzden tarafımızdan hoş görülmemeye layıksın dediler.

Böylece kalplerindeki küfre kendi akıllarınca mazeret bulunca Hak'tan sapıp, taşkınlığa düştüler. Onların en azgınlarından olan Kâ'b öldürüldü. Kâ'b'ın ölümünden sonra Beni Nadir zelil oldu. İşte Beni Nadir böylece kötülüğe düştü. Ve yapmış oldukları kötülükten dolayı Allah onları helâk etti."

Yahudiler, kinlerinden yanıp tutuşuyorlardı. Müslümanlara cevap verecek birşey bulamayınca, Kureyşli müşrikleri ve Uhud zaferini övmeye başlamışlardı:

"Alimlerimizin efendisi olan Kâb'ı öldürdünüz. Halbuki o himayesi altına aldıklarına güvenirdi.

Eğer size teslim olursak, bize de aynısını yaparsınız. Kâb gibi, adamlarımızı öldürürsünüz, cesetlerinin etrafında yırtıcı kuşlar dönmeye başlar.

Hiçbir yardım edeninizin bulunmadığı Uhud gününde çattığınız bela gibi bizim de başımızı belaya sokarsınız."

Küfür milleti, tek millet olduğu için, Süleym oğullarından Ab-

yaparsınız. Kâb gibi, adamlarımızı öldürürsünüz, cesetlerinin etrafında yırtıcı kuşlar dönmeye başlar.

H içbir yardım edeninizin bulunmadığı Uhud gününde çattığınız bela gibi bizim de başımızı belaya sokarsınu."

Küfür milleti, tek millet olduğu için, Süleym oğuUanndan Ab-

bas ibn Mirdas, Beni Nadir'e acımıştı:

"Ey Beni Harun! Onların size yaptıklarını ve sizi açlıktan ölüme terkettiklerini hatırlıyorum. Ben onları bu yüzden yeriyordum.
Halbuki savaşta yiğit olan, yükselmeye hevesli olan ve iyilik isteyen herkese, hoş geldin, merhaba denilir ve böyle kimselere iyi davranılır."

İbn Mirdas'a, asıl kökeni olan Araplardan uzaklaştığı için verilen cevap ise çok sertti:

"Kendine köklü bir şeref ve makam edinmiş mülk sahibi Arapları övsene.
Onlar yahudilerden daha çok övülmeye layıktırlar.
Görüyorsun ki, onların şanı, izzeti devamlı yükseliyor."

İkinci Bedir olayına gelince, müslüman şairler, Ebu Süfyan'ın orduyu geri çevirerek kaçışına değinmeden edememişlerdi. Onun bu hareketini şiddetle kınayıp hicvetmişlerdi. Ebu Süfyan her ne kadar kendini haklı göstermeye çalışmışsa da, müslümanlarla çatışmaktan korkup kaçmıştı ve bütün Arap kabileleri bu olayı duymuştu.

Hendek'te

Arap kabileleri iki grup arasında tarafsız bir tutum izliyorlardı. Kimin üstün geleceğini bekleyip ona katılmayı planlıyorlardı. Hiç şüphe yok ki, Hendek savaşı için toplanan ahzâb'ın yaptığı korkunç etki, İslâm varlığı için çok büyük bir tehlike arzetmekteydi. Fakat bu hücumun başarısızlığa uğraması, İslâm dininin ortadan kaldırılması konusunda, bütün Arapları ümitsizliğe düşürmüştü. Her iki taraf da söyledikleri şiirlerle birbirlerinin direniş gücünü kırmaya çalışıyorlardı.

Cahiliye şairlerinden Dırar İbn Hattab El-Fuhrî, şiirinde Muhammed'e karşı savaşmak için gelen ordunun büyüklüğü ve yaptıkları kuşatma ile övünüp, müslümanları savaştan kaçmakla suçluyordu:

"Bir ay süreyle onları çok şiddetli bir şekilde kuşattık.

ordunun büyüklüğü ve yap- tıklan kuşatma ile övünüp, müslümanlan savaştan kaçmakla suçluyordu:

"Bir ay süreyle onları çok şiddetli bir şekilde kuşattık.

Üzerlerinde kahredici bir güç gibiydik. Her gün silaha bürünmüş bir şekilde üzerlerine gidip geliyor, hücumlar düzenliyorduk.
Eğer önlerindeki o hendek olmasaydı, onları toptan ezer geçerdik. Fakat, hendek bunu önledi, müslümanlar korkumuzdan onun arkasına sığınmışlardı."

Kuşatma esnâsında Sâ'd ibni Muâz'ı öldürmeleri, onlar için büyük bir hedefin gerçekleşmesi demekti. Sâ'd'ın öldürülmesi, Uhud günü Hamza'nın öldürülmesi ile eşdeğerdeydi:

"Sizi bırakıp gitsek bile, meskenlerinizin önünde Sâ'd'ı rehin olarak bıraktık (öldürdük).
Gecenin karanlığı çöktüğü zaman, dişi develerin Sâd için üzüntüyle inlediklerini duyacaksın."

Müslümanları ikinci bir savaşla tehdit ederek şöyle diyordu:

"Yuvasını koruyan bir orman arslanı gibi, çok büyük ve silahlı bir kinâne topluluğuyla, daha önceden de devamlı ziyaret ettiğimiz gibi, yakında sizi tekrar ziyaret edeceğiz."

Kâ'b ibni Mâlik ise Hendek'i arslan yatağına benzeterek şöyle cevap veriyordu:

"Mücahidler Hendek'in başında pençeleriyle yatağını koruyan arslanlar gibi duruyorlardı"

Mekânı cennet olan Sâ'd'ın öldürülmesi ise, müslümanları kışkırtmak için yeterli değildi:

"Sâ'd'ı çok gaddar bir şekilde öldürmüş olsanız bile, bilin ki, Allah güç yetirenlerin en hayırlısıdır.
Onu güzel cennet bahçelerine sokar ve onun yerini salihler için bir makam yapar."

Asıl utanç verici olan şey, Kureyş ve Gatafan'ın hücumlarının başarısızlığa uğrayarak, büyük bir hayal kırıklığı içerisinde geri dönmeleriydi:

Asıl utanç verid olan şey, Kureyş ve Gatafan'm hücumlanmn başarısızlığa uğrayarak, büyük bir hayal kırıklığı içerisinde geri dönmeleriydi:

"Hendek'ten büyük bir hayal kırıklığıyla ve rezil bir vaziyette, darmadağın olarak geri döndünüz.
Hiçbir şey elde edemediğiniz gibi, az kalsın, esen bir fırtına yüzünden de helâk olacaktınız.
O fırtınanın altında anadan doğma körlere dönmüştünüz."

Bununla birlikte, müşriklerin başına gelen en büyük felaket; Sâ'd'ın (r.a) öldürülmesine denk olan, Kureyş'in en meşhur süvârisi Âmr ibn Abduvûd el-Amirî'nin öldürülmesiydi. Cahiliye şairlerinden Murâfi ibn Abdulmenâf el-Cemhî, bu konuda şu şiiri söylemiştir:

"Amr ibn Abd, Arap obasının gördüğü en yiğit bir süvariydi. Yenilmez bir süvariydi. İyi ahlaklı, şerefli ve kuvvet sahibi biri idi. Hiç çekinmeksizin savaşın içine dalardı.
Siz de gördünüz ve bildiniz ki, kavminiz zorlanır ve yüzçevirip kaçarsa, İbn Abd aceleyle kaçmaya çalışmazdı."

Bununla beraber onu öldüren Ali ibn Ebi Talib'in kahramanlığını da itiraf etmeye mecbur kalmıştır:

"Mübarezeyi, galip gelerek rakibini öldüren Ali'den sor. Keşke Ali o mübarezeye inmeseydi.
Evet Ali'ye git, ne onun kadar güçlü olabilir, ne de onun kadar onur kazanabilirsin.
Kılını bile kıpırdatmadan ölümü karşılayan böyle bir muzaffer süvariye canım feda olsun."

Müşrikler için en büyük ar ise, Amr İbn Abduvûd'un yanındaki süvarilerin kaçmış olmalarıydı:

"Amr ibn Abd ki, savaş atlarını sürer, bütün savaş atları ona getirilir ve onun yanında nallanırdı. Savaşta yanındaki süvariler onu bırakıp kaçtılar. Halbuki o içlerinde en iyileri ve onların dayanağı idi.
Hubeyre öldürülmekten korkup, savaş meydanından, arkasını dönerek hızla kaçtı. Dırâr'ın da içinde korku yer etmişti, onun için o da, silahı yokmuş gibi alçakça

savaş atlan ona getirilir ve onun yanında nallanırdı. Savaşta yanındaki süvariler onu bırakıp kaçtılar. Halbuki o içlerinde en iyileri ve onların dayanağı idL

Hubeyre öldürülmekten korkup, savaş meydanından, arkasını dönerek hızla kaçtı. Dırâr'm da içinde korku yer etmişti, onun için o da, silahı yokm uş gibi alçakça

kaçtı"

Bu kaside üzerine Hubeyre ibn Ebi Veheb, kendini savunmaya mecbur kaldı ve arkadaşı Âmr'a da mersiye düzdü:

"Yemin ederim ki, Muhammed ve ashabından ölüm veya savaş korkusuyla yüz çevirmedim. Fakat duruma baktığımda, kılıcımın ve oklarımın hiçbir fayda vermediğini gördüm.
Ey Âmr! Sağ da olsan, ölü de olsan benim gibi birinin, senin gibi birini övmesi haktır."

Bunun yanısıra, istemese bile büyük kahraman Hz. Ali'yi övmekten kendini alamıyor:

"Şimdi de senden söz ediyorum Ey Ali! O mübareze günü ortaya çıkışın ve duruşun gibi bir duruş görmemiştim.
O gün kavminin önüne arslanlar gibi dikildin. Bu mübarezede elde ettiğin onur sana yeter.
Bu onurla, ölünceye kadar, zillete düşmekten kendini garantiye aldın."

Müslüman şairler Kureyzâ oğullarının yaptıkları ihâneti ve sonunda düştükleri zilleti ele almışlar, Sâ'd ibn Muâz'ın onlar hakkında vermiş olduğu isabetli hükmü de övmüşlerdi:

"Sâd'ın ölümüne gözyaşlarım pınar gibi aktı. Sâ'd gibi birine taşması gözlerimin hakkıdır. Savaş meydanında ölen o şehid için gözler daima dökecek yaşı bulur.
O şehid, Rahman'ın milleti olarak ölmüş ve en kerim ve güzel bir grup olan şehidler grubuyla cennete vâris olmuştur.
Ey Sâd! Şanı, şerefi ve güzel ahlakı üzerinde toplayan kişi sendin.
Kureyş hakkında verdiğin hüküm, Allah'ın verdiği hükme muvafık olmuş ve Allah onlar hakkında senin bu hükmünün uygulanmasını murad buyurmuştu.
Ahdi bozan yahudileri affetmemiştin ve en uygun olan bu idi.
Eğer zamanın gönüllere düşürdüğü şüphe nimete ulaşmanızı engelleyecek olursa, bu dünyaya karşılık

Kureyş hakkında verdiğin hüküm, Allah'ın verdiği hükme muvafık olmuş ve Allah onlar hakkında senin bu hükmünün uygulanmasını murad buyurmuştu.

Ahdi bozan yahudüeri affetmemişim ve en uygun olan bu idi.

j^ e r ***zamanın gönüllere düşürdüğü şüphe nimete ulaşmanızı engelleyecek olursa, bu dünyaya karşıhk***

ebedî cennetleri satın alın.
Günün birinde Allah'ın katına çağırılarak, onun zat-ı celâliyle müşerref olacak sadıkların gideceği yer ne kadar da güzeldir."

Yahudiler ise ölen efendilerine yanıyorlardı. Kureyza oğullarının hepsi yaptıkları ihanet ve kalleşliğin cezasını çekmişlerdi.

Müslümanların verdiği soğuk savaşın (propaganda savaşı) sıcak savaşla paralel bir şekilde yürütüldüğünü görmekteyiz. O devirde Arapların, savaş ve çatışma neticelerini bildiren resmi yayın organları söyledikleri şiirler ve kasidelerdi. Araplar şiir ve kasideler yoluyla bu olayları öğrenirler ve bu olaylar hakkındaki hüküm ve görüşlerini bildirirlerdi.

Müslümanlara göre durum farklıydı. Onlara göre haber kaynağı Kur'ân-ı Kerim'di ve olaylar hakkındaki hükümler onunla verilirdi. Müslümanlar Hz. Muhammed'e (s.a) inen vahiy, kendileri için bir eğitim ve öğretim kaynağı haline geldikten sonra, şiir ve kasidelere önem vermez olmuşlardı.

Müslümanlar için şiir sadece, Kur'ân-ı Kerim'e inanmayan düşmanlara cevap vermek açısından önem taşımaktaydı. Bu yüzden müslüman şairler, hangi alanda olursa olsun, hiçbir beis görmeksizin şiir ve kaside savaşına girmişler, şiirlerinde Arapların gelenekleri itibariyle önem verdikleri değerlerden bahsedip, İslami değerleri ve düşünceleri ortaya koymuşlardı. Düşmanlarını rencide eden Arap tekerlemeleri ve atasözlerini bütün şiirlerinde işlemişlerdi.

Günümüzde İslâmî hareketinin, girmiş olduğu askeri mücadelenin yanı sıra, basın ve yayın konusunun da hakkını vermesi kaçınılmazdır. Dünya savaşının bugünkü konumu basın-yayın savaşı şeklindedir.

İnsanların, İslamî hareketin basın ve yayına güvenmesi, harekete güvenmeleri anlamına gelir. Onlar cihad hareketine bu hareketin radyoları, dergileri ve gazeteleri yoluyla hüküm verebilirler.

Davanın ilk günlerinde, yegane olmasa bile, en büyük basın-yayın organı şiir ve kasidelerdir. Bugünkü durumumuz ise öncekine nazaran çok daha değişiktir.

Günümüzde basın-yayın organları çok geniş bir alanı kapsamakta olup, çok çeşitlidir. Bunların içinde şiir, sadece çok küçük bir boşluğu doldurmaktadır. Şiirin haricinde konferanslar, hutbe-

Davanm ilk günlerinde, yegane olmasa bile, en bü
rük
basm- yaym orgam şiir ve kasidelerdir. Bugünkü durumumuz ise önce kine nazaran çok daha değişiktir.

Günümüzde basm-ya}nn organlan çok geniş bir alam kapsa makta olup, çok çeşitlidir. Bunlann içinde şiir, sadece çok küçük bir boşluğu doldurmaktadır. Şiirin haricinde konferanslar, hutbe-

ler, makaleler, hikayeler, romanlar, siyasi yorumlar, haber eleştirileri, marşlar ve ilahiler, sinema ve tiyatrolar gibi daha birçok şeyler vardır. Bunların hepsinin, basın-yayın ve propaganda alanında çok büyük etkilerinin olduğu bilinmektedir.

Radyo, televizyon, gazete, dergi, kitap ve video gibi kitle iletişim araçları vardır. İnsanların kalplerine, akıllarına ve fikirlerine doğrudan doğruya etki eden, onların inanç ve düşünce yapısını oluşturan unsurlardır.

Mücadelenin başarılı olması için, o mücadeleyi savunan basın-yayın organlarının başarılı olması gerekir. Basın-yayın organları başarılı ve güvenilir olduğu sürece, mücadelenin başarılı olduğuna hüküm verilebilir. Bu çok önemli bir çalışma ve dikkat isteyen, büyük öneme haiz bir faktördür. En büyük emelimiz, İslâmî hareketin bu dalda ihtisas sahibi ve yaratıcı özelliğe sahip kimseleri yetiştirmesi için çaba sarfetmesidir. Böylece, insanların duygu ve düşüncelerini etkileyen faktörü elde etmiş, üzerine cihad binasını inşa edecek bir temeli atmış olur. Allah Tealanın:

"Allah'ın hoş bir sözü, kökü sağlam, dalları göğe doğru olan, Rabb'inin izniyle her zaman meyve veren hoş bir ağaca benzeterek nasıl misâl verdiğini görmüyor musun? Allah, insanlar ibret alsınlar diye onlara misâl gösteriyor." (İbrahim: 24-25) mealindeki ayetinde buyurduğu, örnek gibi olurlar. Ayeti kerimede belirtilen hoş sözün vasıfları açıktır. Şüphesiz ki, böyle bir söz asil ve sâdıktır, kökleri yere sağlam bir şekilde yerleşmiş olup, gelip geçici rüzgarlarla ve dünyanın aldatıcı ziynetleriyle sarsılmaz. İkinci bir yönden de o, her tarafa yayılmıştır, göğe doğru yükselen dalları bütün yeryüzünü kaplayıp, semayı doldurmuştur. Üçüncü bir yönden de, Allah'ın inayetiyle meyvalarını verir. Uğruna hareket geçmiş olduğu hedeflerini gerçekleştirir. O kâmildir, bütündür. Meyvaları, her duyan, gören ve okuyana tat verir. Bu üç sıfattan birinin yok olması, istediğimiz hoş söze daha henüz ulaşamadığımız anlamına gelir.

Yirminci Özellik
SAYI VE TEÇHİZATIN ÇOKLUĞU

Rasûlullah'ın (s.a) göndermiş olduğu ilk seriyye (akıncı birliği) Medine'ye gelişinden yedi ay sonra, Hamza İbn Abdülmuttalib (r.a) komutasında, Kureyş'in Şam'dan gelip Mekke'ye gitmekte olan ticaret kervanını vurmak için, "Seyfü'l-Bahr" denilen mıntı-

SAYI VE TEÇHİZATIN ÇOKLUĞU

RasüluUah'm (s.a) göndermiş olduğu ilk seriyye (akm o birU- ği) Medine'ye gelişinden yedi ay sonra, Hamza İbn Abdühnuttalib (r.a) komutasında, Kureyş'in Şam'dan gelip Mekke'ye gitmekte olan ticaret kervanım vurmak için, *Seyfül-Bahz^ denilen mıntı-

kaya gönderdiği seriyyedir. Bu seriyye otuz kişiden müteşekkil olup, hepsi de muhacirlerdendi. Buna mukabil, müşrik kervanında Ebu Cehil'in komutasında tam üçyüz kişi bulunmaktaydı.

Cihâd yolunda atılan ilk adımlara genel olarak bir göz atılacak olursa, otuz kişilik bir kuvvetle başlayan ilk adımın beş sene içerisinde, Hendek savaşında tam üçbin kişilik bir kuvvete yükseldiği, Medine'de İslâm ordusunun ne derecede bir ilerleme kaydettiği açıkça görülebilir.

Diğer bir mulahaza da, techizat yönündendir.

Hiç şüphe yokturki, o günkü şartlara göre en önemli savaş araçlarından biri attır. Rasülullah'ın (s.a) dediği gibi: *"Kıyamet gününe kadar yapılacak olan en hayırlı işlerden biri de, savaş atlarının (bugüne kıyasla genel olarak savaş araç ve gereçlerinin) gem vurularak savaşa hazır bekletilmesidir."*

Eğer Bedir savaşını hatırlayacak olursak, bu savaşta müslümanların sadece iki atı vardı. Hendek savaşında ise müslümanların tam ikiyüz ata sahip olduklarını görmekteyiz. Bu durum, söz konusu alanda ne kadar ilerleme kaydedildiğini göstermektedir. Diğer bir yönden Bedir savaşında her üç müslümana bir deve düşmekteydi. Yani müslümanların yaklaşık olarak yüz elli deve ele geçirdiklerini hatırlatmak bu konuda yeterlidir sanırım.

Silahlara gelince, yine aynı durum söz konusudur. Bedir savaşında müslümanların silahları sadece kılıçlardan oluşmaktaydı. Şimdi müslümanların, düşmanlardan elde ettikleri bazı silah ganimetlerine bakalım. Kaynukâ oğullarından elde edilen silahlar: Üç gürz, üç kılıç, üç mızrak ve iki zırhtı. Bunun haricinde evlerinde birçok silah ve yapım aletleri bulmuşlardı. Kaynukâ oğullarının Medine'den silahlı olarak çıkmalarına müsade edildiği için bu ganimetler hiçbir şey sayılmazdı. Yahudilerin yapım atölyeleri olup, silahlarını kendileri yapmakta idiler. Onun için Nadir oğulları da silahlarıyla beraber Medine'den çıkmak istediklerinde, Rasülullah (s.a) onların bu tekliflerini reddetti ve Medine'den çıkmaları için silahlarını teslim etmelerini şart koştu. Yukarda da bahsedildiği gibi: "Yahudiler silahlarını bırakmak suretiyle, sadece develerinin yükü kadar eşya alarak yurtlarını terkettiler"(1). "Geri kalan bütün silah ve mallar Rasülullah'ın (s.a) eline geçti. Silah olarak tam elli zırh, elli miğfer ve üçyüzkırk kılıç bulundu"(2).

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.181.
(2) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.245.

silahlannı teslim etmelerini şart koştu. Yukarda da bahsedildiği gibi: “Yahudiler silahlannı bırakmak suretiyle, sade ce develerinin yükü kadar eşya alarak yurtlanm terkettiler”^'^- “Geri kalan bütün silah ve mallar Rasülullah'ın (s.al eline geçti. Silah olarak tam elli zırh, elü miğfer ve üçyüzkırk kılıç bulundu”®-

(1)İmtâ ülEsınâ. c.l. s.181.
(2)İmtâ ül'Esmâ. c.l. s,245.

Kureyzâ oğullarından alınan ganimetler ise şöyle idi:

"Kalelerinde bulunan ev eşyası, giyecek ve silâh gibi bütün herşey toplandı ve tam bin beş yüz zırh, bin üç yüz mızrak ve bin beş yüz tane de kalkan ve miğfer bulundu.."[1]

Böylece müslümanlar silah ve sayı bakımından çok büyük bir kuvvet haline gelmişlerdi. Yahudilerin silahlarından büyük bir bölüm müslümanların eline geçmişti. Bunun dışında müslümanların kendi mallarıyla satın aldıkları silahlar da vardı. Ellerinde o zamanın her türlü silahı bulunmaktaydı.

Gerçekte müslümanların girmiş oldukları her savaşta sayı ve silah yönünden düşmanlarından daha az oldukları, iman ve sebatla düşmanlarına karşı üstünlük sağladıkları doğrudur. Fakat müslümanların sayı ve silah yönünden bu şekilde gelişmeleri İslâm devletini ayakta tutan faktörlerin ne kadar güçlendiğini ve bu devleti yok etmenin ne kadar güç olduğunu göstermektedir. Evet, Ebu Cehil, Bedir'de kendi ordusunun sayısını çok görüp, "kök yiyen çekirgeler kadar çoğuz" tabirini kullanırken müslümanları azımsıyor ve küçümsüyordu. Fakat sonradan bu durum değişmiş ve müslümanlar Bedir'deki sayı ve techizatlarını en azından on kat artırmışlardı. Günümüzde de müslümanlar, düşmanlara karşı savaşa girmeye karar verdiği zaman, olayların boyutları nisbetinde değerlendirmeye tabi tutmalı, savaşta sadece müminlere has bir silah olan imanla birlikte, savaşa girmek için gerekli olan sayı ve silah faktörlerini de hazırlayıp dengelemelidir.

Yirmibirinci Özellik
BEŞERİ GAYRET VE ÇABALAR

Savaşta sayısal hesaplar önemli değildir. Kur'ân-ı Kerim'de bahsedildiği gibi, seçkin ve yetenekli şahsiyetlerin bulunması da çok önemlidir. *"...Sizin sabırlı yirmi kişiniz, onlardan iki yüz kişiyi yener. Sizin yüz kişiniz, inkâr edenlerden bin kişiyi yener, çünkü onlar anlayışsız bir güruhtur. Şimdi Allah yükünüzü hafifletti, zirâ içinizde zaaf olduğunu biliyordu. Sizin sabırlı yüz kişiniz, onlardan ikiyüz kişiyi yener, sizin bin kişiniz Allah'ın izniyle, iki bin kişiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir"* (Enfâl: 65-66)Bu demek oluyorki kuvvetli bir müslüman, on kafire bedeldir. Zayıf bir

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.245.

biliyordu. Sizin sabırlı yüz kişiniz, on lardan ikiyüz kişiyi yener, sizin bin kişiniz Allah'ın izniyle, iki bin k işiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir''

(Enfal: 65-66lBu de mek oluyorki kuvvetli bir müslüman, on kafire bedeldir. Zayıf bir

(1) İmtâ orEsmâ. c.l. s.24.5.

müslüman ise iki kafire bedeldir. Bu ikisi arasındaki fark müslümanın imân ölçüsüne göre değişmektedir. Bu imânî ölçüler bizleri, gösterilen büyük çaba ve fedakarlıklara bakmaya zorlamaktadır ki, bu fedakarlıklar olmaksızın zafere ulaşabileceğimizi ummayalım. Bu fedakarlık ve kahramanlık örneklerinin, kalplerimizde ve zihinlerimizde canlı olarak kalabilmesi için, bu bölümde bu örneklerden bazılarını sergileyeceğiz.

A- Bedir Kahramanlıklarından:

1- "Kureyşliler, müslümanları gözetleyip durumlarını öğrenmek üzere Umeyr İbn Veheb El-Camhi'yi gönderdiler. Müslümanları gözetledikten sonra, onların hiçbir yardım kolu ve sığınakları olmadığını, sayı ve silahlarının azlığını gören Umeyr geri dönerek kavmine: "Müslümanların sayısı yaklaşık olarak üçyüz kişi, olsa olsa bu sayıdan biraz daha fazla olabilir. Beraberlerinde yetmiş deve ve iki de at var", dedi ve sonra sözüne şöyle devam etti: "Ey Kureyşliler! Belalar ümitleri taşır. Yesrib'in binekleri de ölüm taşıyor. Müslümanların kılıçlarından başka hiçbir sığınak ve dayanakları yok. Dilsizler gibi hiç konuşmayıp, zehirli yılanlar gibi kıvranıp, dillerini çıkardıklarını görmez misiniz? Allah'ın adına yemin ederim ki, benim görüşümce, sizden bir kişi öldürmedikçe onlardan hiçbiri ölmeyecektir. Ve eğer kendi sayıları kadar sizden adam götürürlerse, bundan sonra yaşamanın hiçbir anlamı yoktur. Sizin görüşünüz ne ise belirtin."[1]

2- Rasülullah (s.a) Bedir'de müslümanlara şöyle diyordu: *"Genişliği yeryüzü ve gökler kadar olan cennete doğru yöneliniz! Muhammed'in nefsini yed-i kudretinde tutan Allah'a yemin ederimki, bugün kim onlara karşı sabırla ve sadece Allah'ın rızasını gözeterek savaşır, geri dönüp kaçarken değil de ileri atılırken öldürülürse, şüphesiz Allah o kişiyi cennetine sokacaktır"* Bunun üzerine Umeyr İbn Hammâm: "Beh, beh" diyerek iç geçirdi. Rasülullah (s.a) ona: "Sana beh, beh, dedirten nedir?" diye sorunca "Ey Allah'ın Rasülü! Cennet ehlinden olmak arzusundan başka birşey değildir." diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Doğrusu sen ehlindensin" buyurdu. Umeyr çıkınındaki hurmalardan çıkardı ve onlardan yemeye başladı. Sonra: "Bu hurmaların hepsini yiyecek kadar yaşayacak olursam bu benim için çok uzun bir ha-

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.82-83.

dedirten nedir?" diye sorunca "Ey Allah'ın Rasülü! Cennet ehlinden olmak arzusundan başka birşey değildir." diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Doğ rusu sen ehhndensin" buyurdu. Umeyr çıkımndaki hurmalardan çıkardı ve onlardan yemeye başladı. Sonra; "Bu hurmEilann hepsi
ni yiyecek kadar yaşayacak olursam bu benim için çok uzun bir ha

(1) İmtâ tifEsınâ. c.l. s.82-83.

yat olur" diyerek, elindeki hurmaları fırlattı ve düşmanın içine dalarak, şehid düşene kadar onlarla savaştı.[1] Daha sonrada Avf İbn Hâris (r.a) Rasülullah'a (s.a) sordu: "Kulunun hangi ameli Rabb'in yüzünü güldürür?" Rasülullah (s.a): "Elini çıplak olarak düşmanın içine daldırması" buyurdu. Bunun üzerine Avf (r.a) üzerindeki zırhı çıkararak, elindeki kılıcıyla şehid düşene kadar düşmanla savaştı.[2]

3- Muâz İbn Amr İbn Camûh diyorki: "Ebu Cehil'in etrafı adamlarıyla sarmaşık gibi sarılı bir vaziyetteyken müşriklerin, "Ebu'l Hakem'e (Ebu Cehil'e) kimse ulaşamaz" dediklerini duydum. Sonra şöyle devam ediyor: "Bu sözü duyduktan sonra, ona ulaşmayı kendime vazife sayarak, düşmanı yararak ona doğru ilerlemeye başladım. Düşmanın bir anlık boşluğundan yararlanıp ona doğru bir hamle yaptım, kendisine bir kılıç darbesi indirdim, bacağının yarıya kadar olan kısmını uçurdum. Vallahi ayağının uçuşunu dibek taşında döğülen çekirdeklerin uçuşuna benzettim." Muâz sözüne şöyle devam ediyor: "Sonra oğlu İkrime koluma bir darbe vurarak kolumu kopardı. Kolumu sadece bir parça deri tutuyordu. Bunun için ona karşı hamle yapamadım. Bütün gün boyunca bu kopuk kolumu çekerek savaşmak zorunda kaldım. Kolum beni engelleyip, zorlamaya başlayınca, ayağımla üzerine basıp çekmek suretiyle kolumu koparıp attım. Sonra, Ebu Cehil, bacağı kopuk bir vaziyetteyken Afra adlı kadının oğlu Muaviz ona rastladı ve kendisine kuvvetli bir darbe yerleştirerek olduğu yerde çökmesini sağladı. Bu darbeden sonra Ebu Cehil'de çok az bir hayat belirtisi kalmıştı."[3](*)

4- Sahih-i Buhâri'de, Zübeyr'in (r.a) şöyle dediği rivayet olunmuştur: "Bedir günü ben Ubeyde İbn Said İbn As'a rasladım. Baştan ayağa kadar zırhlanmış ve silahlanmıştı, sadece iki gözü görünüyordu. Ona Ebu Zâti'l-Keriş denilirdi. Bana: "Ben Zâtü'l-Keriş'im!" diye meydan okudu. Ben de hemen saldırıp hançerimi gözünün üzerine yerleştirdim. Ubeyde hemen öldü." Zübeyr (r.a) sözüne şöyle devam ediyor: "Ayağımı onun üstüne koydum. Sonra hançerimi olanca gücümle çıkardım. Fakat hançerin ucu eğrilmişti. (Zübeyr'in oğlu Urve'nin rivayetine göre, bu hançer kıymet-

(1) Müslim rivayet etmiştir. c.2. s.139.
(2) Mişkât'ül Mesâbih. c.2. s.331.
(3) Er Rahik El Mâhtum - İbn-i İshâktan rivayetle - s.245.
(*)Muâz ve Muavviz (R. Anhûmâ) ikiside Afrâ adlı kadının çocuklarıdır.

Sonra hançerimi olanca gücümle fa r d ım . Fakat hançerin ucu eğril- mişti. (Zübeyr'in oğlu Urve'nin rivayetine göre, bu hançer kıymet-

(1) Müslim rivayet etmiştir, c.2. s.139.
(2) MişkâtulMesâbih. *b.2.* s.331.
(3) Er'Râhik El'Mâhtum - İbn-i İshâktan rivayetle - s.245.
(*)Muâz ve Mnavviz (R. Anhümâl ikiside Afrâ adlı kadutm çocuklsundır.

li bir harb hatırası olduğundan) Rasülullah (s.a) onu, Zübeyr'den istemiş, Zübeyr de vermişti. Rasülullah (s.a) vefât ettiğinde Zübeyr hançeri geri aldı. Sonra Ebû Bekir istedi, ona verdi. Ebû Bekir'in vefatı üzerine hançeri geri almıştı. Bu defa Ömer istemiş, ona vermişti ve vefâtında almıştı. Sonra Osman istemiş ona da vermiş şehâdeti üzerine Hz. Ali'ye, sonra da Ali'nin evlâdına geçmiştir. Ali'nin evladından da Zübeyr'in oğlu isteyip almış ve Abdullah İbn Zübeyr katloluncaya kadar onun yanında bulunmuştur.

5- İki ordu karşı karşıya geldiğinde, müşriklerden Esved İbn Abd'ül-Esved El-Mahzümî, müslümanlar tarafında bulunan su dolu havuza yaklaşınca: "Allah'a and içerimki onların havuzundan içeceğim veya onu yıkacağım ya da bunlar için öleceğim" dedi. Sonra havuza doğru ilerlemeye kalkıştı. Kendisini Hamza İbn Abdulmuttâlib (r.a) karşıladı, bir kılıç darbesiyle bacağını koparıp attı. Yere düşen Esved sürünerek havuza ulaştı. Sağlam olan ayağıyla vurarak havuzu yıktı ve havuzun suyundan içti. Kendisini takip eden Hz. Hamza (r.a), havuzun başında kendisine bir darbe daha vurarak onu öldürdü. Bu olaydan sonra Utbe İbn Rebîa, kardeşi Şeybe ile oğlu Velid'i alarak meydana çıktı ve müslümanları mübârezeye davet ettiler. Onların bu daveti üzerine Ensâr'dan üç delikanlı, Afra adlı kadının oğulları Muâz, Muâvviz ve Avf (r.a) ortaya çıktılar. Rasülullah (s.a) bu delikanlıların davranışından çok etkilendi, fakat savaşın başlangıcının Ensâr ile olmasını istemediğinden onlara yerlerine dönmelerini emretti ve kendilerini övüp, hayırlı sözler söyledi. Rasülullah (s.a) mübâreze güçlüğüne kendi amca çocuklarının ve kavminin katlanmasını istiyordu. Sonra müşriklerden biri: "Bize karşı, kendi kavmimizden bize denk olanları çıkar" diye bağırdı. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): *"Ey Hâşim oğulları! Kalkın ve sizin peygamberinizin gönderilmiş olduğu hak dininiz için savaşın. Onlar bâtıl olan davaları için gelmişler ve Allah'ın nûrunu söndürmeye çalışmaktadırlar."* buyurdu. Peygamberimiz'in (s.a) bu buyruğu üzerine Hz. Ali, Hz. Hamza ve Hz. Ubeyde İbn Hâris İbn Muttâlib kalkıp, müşriklere doğru yürüdüler. Hz. Ali'nin (r.a) üzerinde beyaz deve postundan bir işaret vardı. Utbe, oğlu Velid'e Ali'ye karşı çıkmasını söyledi. Hz. Ali (r.a) kısa bir mübârezeden sonra Veldi'i hemen öldürdü. Sonra Utbe, Hz. Hamza'ya (r.a) karşı kalktı, Hz. Hamza da onun kısa bir sürede işini bitirdi. En son olarak da Şeybe, Hz. Ubeyde'ye (r.a) karşı mübârezeye girdi. Şeybe yaptığı bir kılıç hamlesiyle,

Peygamberimiz'in (s.a) bu buyruğu üzerine Hz. Ali, Hz. Hamza ve Hz. Ubeyde İbn Hâris İbn Muttâlib kalkıp, müşriÛere doğru yürüdüler. Hz. Ali'nin (r.a) üzerinde beyaz deve postundan bir işaret vardı. Utbe, oğlu "Vebd'e Ali'ye karşı çıkmasını söyledi. Hz. Ali (r.a) kısa bir mübârezeden sonra Veldi'i hemen öldürdü. Sonra Utbe, Hz. Hamza'ya (r.a) karşı kalktı, Hz. Hamza da onun bsa bir sürede işini bitirdi. En son olarak da Şeybe, Hz. Ubeyde'ye (r.a) karşı mübârezeye girdi. Şeybe yaptığı bir kılıç hamlesiyle.

Hz. Ubeyde'nin bacağını kopardı. Bunun üzerine Hz. Hamza ve Hz. Ali hücum ederek Şeybe'yi öldürdüler, Hz. Ubeyde'yi ordu saflarına doğru taşıdılar. Bu hadise üzerine şu ayet-i celile nazil oldu: *"İşte Rabb'leri hakkında davaya tutuşan iki taraf: O inkâr edenlere ateşten elbiseler biçilmiştir. Başlarının üstünden kaynar su dökülecektir."* (Hacc: 19)[1]

B-Uhud Kahramanlıklarından

6- Muârekenin ilk yakıtı, müşriklerin sancak taşıyıcısı Talha İbn Ebi Tâlha El-Abderi idi. Talha, Kureyş'in en cesur süvarisi idi. Müslümanlar onu "Ketibe'nin (Birliğin) koçu" diye isimlendiriyorlardı. Talha bir deveye binmiş vaziyette meydana çıkarak müslümanları mübârezeye çağırdı. Onun cesaretini bilenler, karşısına çıkmaktan çekiniyorlardı. Fakat çok geçmeden Hz. Zübeyr (r.a) ona doğru ilerledi. Talha'ya göz bile açtırmadan, arslanlar gibi bir anda onun devesinin üzerine fırlamıştı. Sonra onu alaşağı ederek, üzerinden fırlattı ve kılıcının darbeleriyle onu doğradı. Bu müthiş mücadeleyi gören Nebi (a.s) tekbir getirmeye başladı, onunla birlikte müslümanlar da tekbir getirmeye başladılar. Sonra Zübeyr'i (r.a) överek, onun hakkında: *"Her peygamberin bir havarisi vardır, benim havarim de Zübeyr'dir"* buyurdu.[2]

7- Abdü'd-Dâr oğulları komutanları Talha İbn Ebi Talha'nın öldürülmesinden sonra sırayla sancağı taşımaya başladılar. Sancağı ilk olarak Talha'nın kardeşi Ebu Şeybe Osman İbn Ebi Talha aldı ve:

"Sancak ehlinin hakkı ya üstün gelmek ya da boynu vurulmaktır" diyerek, ortaya atıldı. Karşısında Hz. Hamza İbn Abdulmuttâlib'i buldu. Hz. Hamza bir hamle yaparak Ebu Şeybe'nin omuzunun üzerinden bir darbe indirdi. Bu darbe Ebu Şeybe'nin omuzuyla birlikte kolunu biçerek, çaprazlama olarak göbeğine kadar ulaştı ve ciğerini deşerek, ölmesine sebeb oldu. Sonra sancağı Ebu Sâ'd İbn Ebi Talha kaldırdı. Bunun üzerine Sâ'd İbn Ebi Vakkas bir ok atarak Ebu Sâd'ı gırtlağından vurdu ve Ebu Sâ'd'ın dili dışarıda kaldı, hemen oracıkta yığılıp ölüverdi. Bu konuda şöyle de denilmektedir: Ebu Sâ'd ortaya çıkarak mubâreze istedi. Ona karşı Hz. Ali İbn Ebi Tâlib çıktı. Karşılıklı kılıç darbe-

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.84-85.
(2) Er'Râhik El'Mâhtum. 288.

istedi. Ona karşı Hz. Ab İbn Ebi Tâlib çıktı. Kaışıhkh kılıç darbe

ci) İmtâ ûrEsmâ. c.l. S.84-S5.
(2) Er'Râhik El'Mâhtum. 288.

siyle bir müddet dövüştükten sonra Hz. Ali vurduğu bir kılıç darbesiyle Ebu Sâ'd'ı öldürdü. Sonra sancağı Müsâfi İbn Talha İbn Ebi Talha aldı. Asım İbn Sâbit İbn Ebi'l-Eklâh bir ok atarak onu öldürdü. Müsâfi'den sonra sancağı kardeşi Kitâb İbn Talha İbn Ebi Talha aldı. Zübeyr İbn Avvâm (r.a) hemen ona hücum ederek öldürene kadar onunla savaştı. Sonra sancağı onun kardeşi Cellâs İbn Talha İbn Ebi Talha aldı. O da Talha İbn Abdullâh'ın vurduğu bir mızrak darbesiyle hayatını kaybetti. Asım İbn Sâbit İbn Ebi'l-Eklâh'ın attığı bir ok ile öldürüldüğü de söylenir.

Müşrik sancakçılarından, öldürülen bu altı kişinin hepsi de bir ailedendir. Ebi Talha Abdullah İbn Osman İbn Abdu'd-Dâr ailesinden. Hepsi de müşriklerin sancağını taşırken öldürülmüşlerdir. Sonra sancağı, yine Abdu'd-Dâr oğullarından Ertâe İbn Şurahbil taşımış ve Ali İbn Ebi Tâlib (r.a) tarafından öldürülmüştür. Hamza İbn Abdulmuttâlib tarafından öldürüldüğü de söylenir. Sonra sancağı Şureyh İbn Kâzit almış ve Kuzmân tarafından öldürülmüştür. Ondan sonra sancağı alan Ebu Zeyd Amr İbn Abdulmenâf El-Abderi de Kuzmân tarafından öldürülmüştür. Ondan sonra sancağı alan Şerhabil İbn Hâşim El-Abderi'nin oğlu da yine Kuzmân tarafından öldürülmüştür.

Abdu'd-Dâr oğullarından olan sancak taşıyıcısı bu on kişinin tümü yok edilmiş, içlerinde sancak taşıyacak kimse kalmamıştır. Sonra müşriklerin Sevvâb ismindeki habeşli köleleri ilerleyerek sancağı almış, kendisinden önce sancağı taşıyıp öldürülmüş olan efendilerinden çok daha büyük bir cesaret ve sebât göstermiş, iki eli de kopana kadar sancağı taşımış, sonra da diz çöküp göğsü ve boynuyla sancağı düşürmemeye çalışırken öldürülmüştü. Öldürülürken de şu sözleri sarfediyordu: "Acaba görevimi yerine getirebildim mi?"

Bu köle -Sevvâb- öldürüldükten sonra müşriklerin sancağı yere düştü. Onu taşıyabilecek başka kimse kalmadığından sancak yerde kaldı.[1]

Zübeyr İbn Avvâm (r.a) diyorki: "Rasülullah'tan (s.a) kılıcı bana vermesini istediğim zaman, beni bundan men edip, kılıcı Ebâ Dücâne'ye vermişti. Kendi kendime, "Ben onun teyzesinin oğlu ve Kureyşli olduğum halde, kılıcı da ondan önce kendisinden istememe rağmen, kılıcı bana değil de ona verdi. Bunda mutlaka bir iş var. Vallahi onun ne yapacağına bakacağım." dedim. Onu takip et-

(1) Er'Râhik El'Mâhtum. s.288-289.

(s.a) kılıcı ba na vermesini istediğim zaman, beni bundan men edip, kılıcı Ebâ Dücânc'ye vermişti. Kendi kendime, “Ben onun teyzesinin oğlu ve Kureyşli olduğum halde, kılıa da ondan önce kendisinden isteme me rağmen, kılıcı bana değil de ona verdi. Bunda mutlaka bir iş var. Vallahi onun ne yapacağına bakacağım.” dedim. Onu takip et

t i) Er'Râhik El'Mâhtum. 3.288-289.

meye başladım. Ebu Dücâne kırmızı bir sargı çıkararak, onu başına sardı. Bunun üzerine Ensâr: "Başındaki ölüm sargısını çıkar, Ebu Dücâne" dediler. O da: "Ben halilimin ahd vermiş olduğu kişiyim. Ve biz hurmalıklarda savaşçı kimseler olarak tanınırız. Hiçbir zaman safların gerisinde kalamam. Allah ve Rasülü'nün kılıcıyla çarpışırım" diyerek savaşa girdi. Karşısına kim çıkarsa işini bitiriyordu. Müşriklerin içerisinde de, yaralılarımızdan hiç kimseyi bırakmaksızın üzerlerine atılıp öldüren biri vardı. İkisi savaş meydanında birbirlerine doğru yaklaşmaya başlamışlardı. Cenâb-ı Allah'a, ikisini karşı karşıya getirmesi için duâ etmeye başladım. Sonunda karşılaştılar. Karşılıklı olarak birbirlerine iki hamle yaptılar. Müşrik Ebu Dücâne'ye bir kılıç darbesi vurdu. Ebu Dücâne bu darbeyi deriden yapılmış olan kalkanıyla karşılayarak kılıcını sıkıştırdı. Sonra Ebu Dücâne, müşriğe bir kılıç darbesi indirerek onu öldürdü. Sonra onu, kılıcıyla Utbe kızı Hind'in tam kafasının ortasına hamle yaparken gördüm, fakat son anda kılıcını geri çekerek onu öldürmedi" Zübeyr sözüne şöyle devam ediyor: "Bu olayı gördükten sonra, Allah ve Rasülü herşeyi daha iyi bilir" dedim.

İbn İshâk şöyle diyor: "Ebu Dücâne Semmak İbn Hârşe dediki: "Savaşırken müşriklerin içerisinde hırçın bir şekilde insanları tırmalayan birini gördüm ve ona doğru yöneldim. Tam üzerine kılıçla hamle yaptığım anda, büyük bir velvele kopardı. Meğerse kadınmış. Ben de Rasülullah'ın (s.a) kılıcına saygıdan, o kılıçla kadına vurmadım."[1]

9- Vahşi İbn Harb diyor ki: "Cübeyr İbn Müt'im'in kölesi idim. Cübeyr'in amcası Tuâyme İbn Adiy Bedir'de öldürülmüştü. Kureyş ordusu Uhud'a giderken Cübeyr bana: "Eğer amcama karşılık Ahmed'in amcası Hamza'yı öldürüp, onun intikamını alırsan, seni azad edeceğim" dedi. Bunun üzerine ben de orduya katıldım. Ben Habeşistanlı biriyim ve her Habeşistanlı gibi iyi mızrak kullanırım. Mızrağımı Habeş usülüyle atarım. Ve çoğu zaman hedefi şaşırmam. İki ordu karşılaştığında ben, Hamza'yı gözetlemeye başladım. Bir ara onu insanların önünde gördüm. Boz renkli vahşi bir deve gibiydi, önüne çıkan herkesi yıkıyordu. Kimse onun önünde mukavemet edemiyordu. O sırada ben bir ağacın (veya kayanın) arkasında gizlenmiş, onu vurmak için bana yanaşmasını kolluyordum. Tam bu sırada, benden önce Hamza'nın karşısına Sibâ

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.73.

gördüm. Boz renkli vahşk Inr deve gibiydi, önüne çıkan herkesi yıkıyoıdu. Kimse onun önün de mukavemet edemiyordu. O sırada ben bir ağacm (veya kaya- nın>arkasmda gizlenmiş, onu vurmak için bana yanaşmasım kol- luyordum. Tam bu sırada, benden önce Hamza'mn karşısına Sibâ

(1) tbn-i Hişâm. c.3 .8.73.

İbn Abdu'l-Uzzâ çıktı. Hamza onu görünce: "Haydi gel, ey tohumu kesiğin oğlu" (Sibâ'nın anası kısırdı) diye bağırdı. Ve ona öyle bir vuruş vurduki kılıcını tam kafasının ortasına yerleştirmişti" Vahşi sözüne şöyle devam ediyor: "Önce mızrağım elimde şöyle bir dengeledim, çok iyi dengelediğimden emin olunca ona doğru savurdum. Mızrak tam karın boşluğundan girip baldırlarının arasından çıkmıştı. Hamza darbeyi yiyince bana doğru yöneldi ve sonra kapaklanıp yere düştü. Yerde o şekilde can verdi."[1]

10- Muâreke devam ederken, Enes İbn Nâdr, ellerindeki silahları bırakmış vaziyette duran bir grubun önünden geçti. Ve onlara: "Niçin böyle bekliyorsunuz?" diye sordu. Onlar da: "Rasûlullah (s.a) öldürüldü" dediler. Bunun üzerine Enes: "O öldükten sonra hayatı ne yapacaksınız? Haydi kalkın ve Rasûlullah'ın (s.a) canını verdiği dava uğruna siz de canlarınızı verin" dedi. Sonra da: "Allahım! Bunların -bu müslüman grubun- yaptıklarından dolayı bizi bağışlamanı niyaz ederim. Şunların -müşriklerin- yaptıklarından da sana sığınırım" dedi. Sonra düşmanın üzerine doğru ilerlemeye başladı. Bu sırada Sâ'd İbn Muâz'a rastladı. Muâz kendisine: "Ey Ebâ Ömer! Nereye böyle?" diye sordu. Enes: "Cennetin kokusu ne kadar da hoş, Ey Sâ'd. Cennetin kokusunu Uhud dağının yanında duyuyorum" dedi ve ileri atılarak şehid düşene kadar müşriklerle savaştı. Savaş bittikten sonra cesedini kimse tanıyamamış, sadece kız kardeşi onu parmak uçlarından tanımıştı. Vücudunda mızrak ve kılıç darbeleriyle, ok atışlarıyla açılmış tam seksen küsür yara vardı.[2]

11- Müslim'in, Enes İbn Mâlik'ten rivayetine göre, şöyle diyor: "Uhud günü Rasûlullah (s.a) yanında Ensar'dan yedi, muhacirlerden de iki kişiyle birlikte zor durumda kalmıştı. Müşriklerin yaptığı hücumlarla, iyice zor durumda kalınca, Rasûlullah (s.a) Efendimiz: "Kim onları bizden uzaklaştırırsa, o kişi cennetle ikram edilecektir (veya o kişi cennette benimle birlikte olacaktır" buyurdu. Bunun üzerine Ensar'dan biri ileri atılarak, şehid düşene kadar müşriklerle savaştı. Sonra, müşrikler tekrar hücumlarını arttırdılar. Olay bu şekilde devam ederek, Ensar'dan yedi kişi peşpeşe şehid düştüler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a): "Ashabımız bize ne kadarda düşkün ve iyidirler" buyurdu.[3]

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.76.
(2) Er'Râhik El'Mahtum. s.296.
(3) Age. 298.

Ensar'dan biri ileri atılarak, şehid düşene kadar müşriklerle savaştı. Sonra, müşrikler tekrar hücumlannı arttır dılar. Olay bu şekilde devam ederek, Ensar'dan yedi kişi peşpeşe şehid düştüler. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Ashabımız bize ne kadarda düşkün ve iyidirler" buyurdu.'®'

(1)İbn-i Hişâm. c.3. s.76.
(2)Er'Râhik ElMâhtum.
s.296. (3) A«|e. 298.

En sonuncuları da Ziyâd veya Ammâra İbn Seken idi. Çok çetin bir savaş verdikten sonra, aldığı yaralar sonucu yere yığılmıştı. Sonra müslümanlardan bir grup, müşriklerin üzerine hamle yaparak onu kurtardılar. Rasülullah (s.a): "Onu bana yaklaştırın" buyurdu. Bunun üzerine onu Rasülullah'ın (s.a) yanına getirdiler. Rasülü Ekrem Efendimiz, mübarek bacağını onun başına yastık yaptı. Ve Ziyâd (r.a) yanağı, Rasülullah'ın (s.a) bacağının üzerinde olduğu halde ruhunu teslim etti.(1)

12- Nesâi'nin Câbir'den rivayetine göre, Câbir şöyle dedi: "Müşrikler, Rasülullah'a (s.a) iyice yaklaştıklarında, Rasülullah (s.a): "Kim bunlara karşı koyacak?" buyurdu. Talha: "Ben" diye cevap verip, savaşa tutuştu. On bir kişiyi etkisiz hale getirdi. Sonunda eline yediği darbelerle parmakları koptu ve: "Hıss" dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Eğer "Bismillah" deseydin, bütün insanların gözü önünde melekler seni kaldırırdı" buyurdu. Sonra Allah müşrikleri geri püskürttü. Hâkem'in **"Eklil"** adlı kitabında: "Talha'nın (r.a), Uhud günü tam otuz dokuz veya otuz beş kişiyi yaraladıktan sonra, şehadet parmağıyla birlikte dört parmağının felce uğradığı" söylenmektedir.(2)

İbn Hıbbân **Sahih**'inde, Hz. Aişe'den (r.a) rivayetine göre, Aişe (r.a) şöyle dedi: "Ebu Bekir Sıddiyk (r.a) dediki: Uhud günü herkes Peygamber'in (s.a) etrafından savuşmuştu. Peygamber'in (s.a) yanına ilk dönenlerin arasındaydım. Dönerken, onun önünde, onu korumak için savaşan birini gördüm: "İnşallah Talha'sındır. Babam, anam sana fedâ olsun, İnşallah Talha'sındır. Babam, anam sana feda olsun" diyerek yürüyordum. Çok geçmeden Ebu Ubeyde İbn Cerrâh (r.a) bana kavuştu. Çok hızlı gidiyordu, sanki bir kuş gibiydi. Beraberce Peygamber'in (s.a) yanına vardık. Birde ne görelim Talha (r.a) Rasülullah'ın (s.a) önünde bitab düşmüş yatıyordu. Rasülullah (s.a): "Kardeşiniz siz olmaksızın üzerine düşeni yerine getirdi." buyurdu.(3)

13- Bir yandan Ali İbn Ebi Talib (r.a) bir yandan da Ebû Dücâne (r.a) Rasülullah'ı (s.a) müdafa ediyorlardı. Sâ'd İbn Ebi Vakkas da (r.a) müşriklerden bir grubu engellemeye çalışıyordu. Hz. Ali tek başına kılıçla içlerinde İkrime İbn Ebi Cehil'in de bulunduğu bir grup müşrikin ortasına daldı. Cesurca savaşmaya

(1) Age. 300.
(2) Age. 301.
(3) Age. 301.

Dücâne (r.a) Rasülullahi (s.a) müdafa ediyorlardı. Sâ'd İbn Ebi Vakkas da (r.a) müşriklerden bir grubu engellemeye çahşıyordu. Hz. Ali tek başına lahçia içlerinde Ikrime İbn Ebi Cehil'in de bu- iunduğu bir grup müşrikin ortasma daldı. Cesurca savaşmaya

(DAge.aOO.
(2) Age.
301.
(3) Age. 301.

başladı, müşriklerin hepsi onun başına üşüşmüşlerdi. İçlerinden sıyrılarak en arka taraflarına kadar vardı. Sonra bir hücum daha yaparak geldiği gibi eski yerine döndü. Habbâb İbn Münzir de (r.a) bir koyun sürüsünü kovalarcasına müşrikleri kovalıyordu. Bir ara müşriklerin hepsi onun başına üşüştüler. Hatta müslümanlar onun öldürüldüğünü zannettiler. Sonra kılıcı elinde olarak, kalabalığın arasından sıyrıldı ve etrafındaki müşrikleri dağıttı. Müşriklerden bir grubun üzerine şiddetli bir hamle yaparak, onları kaçırttı. O gün, Habbâb'ın (r.a) başında yeşil bir sarık vardı.(1)

14- Şemmâs İbn Osmân'a (r.a) gelince Rasülullah (s.a) gözünü ne tarafa çevirse, onu orada savaşırken görüyordu. Şemmâs (r.a) kendini Rasülü Ekrem'e (s.a) kalkan yapmış, kılıcı elinde var kuvvetiyle onu savunuyordu. Sonunda Rasülü Ekrem'i (s.a) savunurken şehid düştü. Rasülullah (s.a) onun hakkında (r.a) şöyle buyurmuştur: "Şemmâs'ın bir benzerine daha rastlamadım"(2)

15- Muareke esnâsında Malik İbn Duhşem, Harice İbn Zeyd'i gördü. Harice yerde oturmakta idi ve karnından on üç tane öldürücü yara almıştı. Malik, Harice'ye: "Muhammed'in öldürüldüğünü bilmiyor musun!" dedi. Bunun üzerine Harice: "Eğer Muhammed öldürüldüyse, şunu bilki Allah sağdır ve ölmez. Şüphe yokki Muhammed (s.a) hakkı tebliğ etmiştir ve dinini savunurken ölmüştür" cevabını verdi. Sonra Mâlik, Sâ'd İbn Râbi'yi gördü. Sâ'd'da tam on iki öldürücü yara almıştı. Mâlik, Sâ'd'a: "Muhammed'in öldürülmüş olduğunu biliyor musun?" diye sordu. Sâ'd'ta şöyle cevap verdi: "Şehadet ederim ki Muhammed (s.a) Rabb'inin risalesini tebliğ etmiştir ve dinini savunurken ölmüştür. Şunu iyi bilki Allah hayydır ve kesinlikle ölmez.(3)

16- Müslümanların çöküntüye uğrayıp, Rasülullah'ın (s.a) ölüm haberiyle dağılmaları üzerine, Sâbit İbn Dehdâha (r.a) ileri atılıp, şöyle seslendi: "Ey Ensâr! Bana doğru gelin! Ben Sâbit İbn Dehdâha'yım. Eğer Muhammed öldürüldüyse, şunu iyi bilinki Allah hayat sahibidir ve ölmez. Gevşemeyin ve dininiz için savaşın. Şüphesiz Allah size yardım edip, sizi üstün kılacaktır!" Bu sesleniş üzerine Ensâr'dan bir grup, Sâbit'le beraber savaşa girdiler. Bunun üzerine içlerinde Halid İbn Velid, Amr İbn As ve İkrime İbn Ebi Cehil'in bulunduğu bir müşrik birliği, onlara karşı saldırıya

(3) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.143.
(4) Age. c.1. s.144.
(1) Age. c.1. s.151.

Muhammed öldürüldüyse, şunu iyi hilinki Al lah hayat sahibidir ve ölmez. Gevşeme 3Ûn ve dininiz için savaşın. Şüphesiz Allah size yardım edip, sizi üstün kdacaktır!" Bu sesle niş üzerine Ensâr'dan bir grup, Sâbit le beraber savaşa girdiler.

Bunun üzerine içlerinde Halid İbn Vehd, Amr İbn As ve Tkrimft İbn Ebi Cehil'in bulunduğu bir müşrik birliği, onlara karşı saldırıya

(3) İmtâ ül'Esmâ. c.l. s.l43. (4) A ge.e.l.s.l44 .
(l)A g e .c.l.s .l5 1 .

geçti. Halid İbn Velid, Sâbit'in (r.a) üzerine mızrakla bir hamle yaparak onu öldürdü. Sâbit'in (r.a) yanında savaşan, Ensâr'ın tümü de şehid edildiler. Allah onların hepsinden razı olsun.[1]

17- Abdullah İbn Cahş (r.a) şöyle demişti: "Ya Rasülallah! Gördüğün gibi müşrik ordusu savaşmak için Uhud'a geldi. Ben de Allah'a dua edip, şöyle yakardım: "Ey Yüce Allah'ım. Sana kasem ederim ki yarın düşmanın karşısına dikileceğiz. Ben de öldürüleceğim. Müşrikler karnımı deşip, cesedimi parçalayacaklar ve kıyamet gününde senin huzuruna bu şekilde öldürülmüş olarak varacağım. Sen bana: "Niçin sana bunlar yapıldı?" diye sual buyuracaksın. Ben de: "Senin uğruna bana bunlar yapıldı Ya Rabbi" diye cevap vereceğim ve senden de Ya Rasülallah, ben şehid olduktan sonra bu sözlerime şahid olmanı istiyorum" dedi. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem: "Evet (olurum)" buyurunca Abdullah İbn-i Cahş (r.a) ileri atılıp şehid düşene kadar savaştı. Müşrikler cesedini parçaladı. Savaş sonunda Abdullah İbn Cahş (r.a), Hz. Hamza (r.a) ile birlikte aynı mezara gömüldü.[2]

18- Uhud günü Rasülullah'ın (s.a) yanından halk dağıldığı zaman Ebu Talha, Rasülullah'ın huzurundan ayrılmayıp, kalkanını peygambere siper yaptı. Aynı zamanda Ebu Talha ok yayını çok sert çeken iyi bir okçuydu. Onun hakkında Rasülullah (s.a) "Ebu Talha'nın ok atışı, ordu içerisindeki kırk askerden daha hayırlıdır" buyurmuştur. Ebu Talha, göğsünü Rasülullah'a (s.a) siper etmiş bir şekilde, kütüklüğünde bulunan elli oku atıp bitirdi. Okları bitince: "Ya Rasülallah, senin yolunda canım feda olsun. Allah beni sana feda kıldı" dedi. Bu sırada yanlarından ok dolu kütüklüklerle geçenlere Rasülullah (s.a) tarafından: "Kütüklüklerinizi Ebu Talha'ya boşaltınız" deniliyordu. Rasülullah (s.a) yerden ok alıp, Ebu Talha'ya uzatarak: "Al, Ey Talha!" buyuruyor. Ebu Talha da bu okları düşmanın üzerine yolluyordu.[3]

C- Raci' ve Hendek Kahramanlıklarından

19- Asım (r.a) okları bitene kadar düşmana ok atmış, sonra mızrakla onları öldürmeye başlamış, mızrağı kırılmış, en sonunda da düşmana karşı kullandığı son silahı olan kılıcı da kırılmış ve şehid düşmüştü. Allah Teala onun cesedini korumak üzere, yaban

(1) Age. 152.
(2) Age. 155.
(3) Age. 134.

kınimış, en sonun
da da düşmana karşı kullandığa son silahı olan kıha da
kın im ış
ve şehid düşmüştü. Allah Teala onun cesedini korumak üzere, yaban

(DAge. 152.
(2) Age. 155.
(3) Age. 134.

arıları gönderdi. Müşriklerden hiçbiri onun cesedine yanaşamıyordu. Yanaşanların yüzleri arılar tarafından sokulunca geri dönmek zorunda kalıyorlardı. Allah Teala geceleyin bir sel göndererek, Asım'ın cesedini sürükledi. Selin cesedi nereye götürdüğünü kimse bilemedi. Bütün bunların olmasına sebeb şu idi: Asım (r.a) hiçbir müşrike dokunmamak üzere ahdetmiş, müşriklerin de cesedine dokunmamaları için Allah'a duâ ve niyazda bulunmuştu. Müşrikler ise onun kellesini kesip, Sâ'd kızı Sülafe'ye götürmek istiyorlardı. Sülafe, bir günde iki oğlunu birden öldürdüğü için Asım'ın kafatasından içki içmeye and içmişti. Fakat Allah Teala ona bu fırsatı vermeyerek, bu büyük mücahidin cesedini muhafaza etti.[1]

20- Müşrikler Hubeyb İbn Adiy'i (r.a) zincire vurulmuş bir vaziyette Mekke civarındaki "Ten'im" denilen yere çıkardılar. Kendisini Mekke halkından bir grup, köleler, kadınlar ve çocuklar seyretmekte idi. Yanında Zeyd İbn Desine vardı. Hubeyb (r.a) fazla uzatmaksızın iki rekat namaz kıldı.- Öldürülmeden önce iki rekat namaz kılma sünnetini bırakan kişi Hubeyb'tir- ve şöyle duâ etti: "Ey Yüce Allah'ım! Sen bunların tümünü kökten yok et ve geriye hiçbirini koma". Sonra müşrikler kendisini yeniden bağladılar ve: "İslâm'dan dön, seni serbest bırakalım" dediler. Hubeyb: "La ilâhe illâllah! Yeryüzünün bütün nimetlerini bana verseniz, İslâm'dan dönmem!" dedi. Müşrikler: "Şu anda Muhammed'in senin yerinde olmasını, kendinin de evinde olmanı ister miydin?" diye sordular. Hubeyb: "Vallahi, ben evimde otururken, Muhammed'e bir diken bile batmasını istemem" diye cevap verdi. Müşrikler: "Ey Hubeyb! Dininden dön" demeye başladılar. Hubeyb de (r.a) "Kesinlikle dönmem!" diye cevap veriyordu. Müşrikler: "Lât ve Uzza'nın adına yemin ederiz ki, söylediğimizi yapmazsan seni öldürürüz" dediler. Hubeyb (r.a): "Allah yolunda öldürülmem, benim için çok azdır" dedi. Sonra Hubeyb'in yüzünü geldiği yöne doğru çevirdiler. Hubeyb (r.a): "Niçin yüzümü kıbleden çevirdiniz?" diye sordu, sonra: "Ey Yüce Allah'ım! Karşımda düşmanın yüzünden başka bir şey göremiyorum. Allah'ım burada Rasülü'ne benden selâm iletecek kimse yok. Ona benim selâmımı sen ilet Ya Rabbi" diye niyaz etti. O sırada Rasülullah (s.a) ashabının arasında oturmakta idi. Kendisini geçici bir dalgınlık aldı. Sonra, ashabına dönerek: "Bu Cebrâil'dir. Bana Hubeyb'in selâmını iletiyor" buyurdu. Sonra

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.175.

Karşımda düşmamn 3rüzûnden başka bir şey göremiyorum. Allah'ım burada Rasülü'ne benden selâm ilete cek kimse yok. Ona benim selâmımı sen ilet Ya Rabbi" diye niyaz etti. O sırada Rasülullab (s.a) ashabımn arasmda oturmakta idi. Kendisini geçici bir dalgınbk aldı. Sonra, ashabına dönerek: "Bu Cebrâil'dir. Bana Hubeyb'in selâmmı iletiyor" buyurdu. Sonra

(1) İmtft öl'Esmâ. e .l. s.l75.

müşrikler Bedir'de öldürülenlerin çocuklarını getirerek -bunlar tam kırk kişiydi- her birine birer mızrak verdiler ve Hubeyb'i onlara mızraklattılar. Hubeyb'in vücudu onu bağladıkları kütüğe yapıştı, sonra kütükle beraber onu kaldırdılar. Hubayb döndü yüzünü Kâbe'ye doğru çevirdi: "Elhamdülillah" dedi. Sonra Ebû Serûa kendisine önden bir mızrak darbesi vurarak, sırtından çıkardı. Hubeyb (r.a) tam bir saat kelime-i şehadet getirdikten sonra şehid oldu. Zeyd'in öldürülmesini de Nistâs üzerine aldı.(1)

21- Hendek'te müşrikler hep birden harekete geçip, atlarıyla birlikte hendeği aşıp, Peygamber'e ulaşmak için hendeğin kenarında dolaşmaya başladılar. Sonunda müslümanların gözünden kaçmış olan dar bir geçit buldular. İkrime İbn Ebi Cehil, Nevfel İbn Abdullah El-Mahzumî, Dırâr İbn Hattab El-Führi, Hubeyre İbn Ebi Vahab ve Amr İbn Abdü Vûdd, geçidi aştılar, diğerleri de hendeğin gerisinde kaldı. Amr, müslümanları mübarezeye davet etti. Harekete geçer geçmez Hz. Ali (r.a) tarafından öldürüldü. Diğer arkadaşları da geri dönüp kaçmaya başladılar. Nevfel İbn Abdullah bir taş darbesi alarak atından düştü ve öldürüldü. Ömer İbn Hattab (r.a) ve Zübeyr (r.a) kaçanların peşine düşüp onlarla tam bir saat boyunca çatıştılar. Bu arada Hubeyre İbn Ebi Vahab'ın zırhı düştü ve bu zırhı Zübeyr (r.a) aldı.

Müşrikler seherle birlikte yine hücuma geçtiler. Rasülullah (s.a) ve Ashab-ı Kirâm gece karanlığı çökene kadar müşriklerle savaştılar. Ne Rasülullah (s.a) ne de müslümanlardan kimse mevzisinden ayrılamadı. Rasülullah (s.a), öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını kılamadı. Düşman tehlikesi kalmayınca Ashab-ı Kirâm: "Ya Rasülallah! Namaz kılamadık.." dediler. Rasülullah (s.a): "Ben de namaz kılamadım" buyurdu. Her iki grup da mevzilerine döndükten sonra, Useyd İbn Hudayr iki yüz kişilik bir kuvvetle hendeğin kenarında mevzilendi. Onu gaflet anında yakalamak isteyen müşrik süvarileri, karşı hücuma geçtiler. Bu arada Vahşi mızrağıyla bir hamle yaparak, Uhud'ta Hz. Hamza'yı şehid ettiği gibi Tufeyl İbn Numânı da şehid etti. Rasülullah (s.a) namaz kılmak için otağına giderken Hz. Bilâl'e (r.a) ezân okumasını emretti. O da ezânı okudu. Her namaz için kâmet getirmek suretiyle geçirmiş oldukları bütün namazları, sanki vakitlerinde kılıyorlarmış gibi en mükemmel vech ile kılarak kaza ettiler. O gün Rasülullah (s.a) müşrikler hakkında şöyle buyurmuştu: "Müşrikler bizi

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.222-223.

namaz kılmak için otağına giderken Hz. Bilâl'e (r.a) ezân okumasmı em retti. O da ezânı okudu. Her namaz için kâmet getirmek suretiyle geçirmiş oldukları bütün namazları, sanki vakitlerinde kılıyorlar^ mış gibi en mükemmel vech ile falamlc kaza ettiler. O gün Rasülu- lah (s.a) müşrikler hakkında şöyle buyıumuştu: "Müşrikler bizi

(1) İm tâ Ol'Esmâ. c.l. s.222-223.

vûstâ -ikindi- namazından alıkoydular. Allah onların karınlarını ve mezarlarını ateşle doldursun."[1]

22- Müşriklerden Amr İbn Abdü Vûdd, Bedir günü savaşmış. Sonra aldığı yara sonucu savaştan çekilmek zorunda kalmıştı. Uhud savaşında da görülmemişti. Hendek günü geldiğinde müşrik ordusuna katılmış ve orduda olduğunu gösterircesine kendisine has bir işaret takmıştı. Hendek önünde atının üzerine kurulup: "Kim mübareze etmek ister?" diye sorunca. Karşısına Hz. Ali (r.a) dikildi ve ona: "Ey Amr! Sen Kureyş'ten bir kişinin seni samimiyetle hayırlı olan işlerin ikisinden birine davet ederse kabul edeceğin üzerine, Allah'a and içmiştin değil mi?" diye sordu. Amr: "Evet, öyle.." diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Ali (r.a): "Ben bir Kureyş'li olarak seni Allah'a, O'nun Rasülü'ne ve İslâm'a davet ediyorum" dedi. Amr: "Benim buna ihtiyacım yok" dedi. Hz. Ali: "Öyleyse seni benimle dövüşmeye davet ediyorum" dedi. Amr: "Niçin ey kardeşimin oğlu? Vallahi ben seni öldürmek istemem" dedi. Hz. Ali: "Ama ben, seni öldürmek isterim" dedi. Bu cevap üzerine Amr kızarak, atından aşağı atladı, bir darbeyle atını çökerterek boğazladı. Sonra Hz. Ali'ye yöneldi. Amr ile Hz. Ali arasında büyük bir mücadele oldu. Sonunda Hz. Ali (r.a) Amr'ı öldürdü. Amr'in yanında bulunan diğer süvariler de kaçıp hendeğin diğer tarafına geçtiler.

Gördüğümüz gibi savaşta rol oynayan en büyük faktör, sarfedilen beşeri gayret ve çaba idi. Müslümanlar canlarını ve kanlarını vermekten çekinmemişlerdi. Bunun üzerine Allah Teala, onları müminlere vâ'dettiği zafere mazhar etmişti.

Yirmi İkinci Özellik
SAVAŞLARDA MÜSLÜMAN KADINLARIN ROLÜ

Bu olaylar süregelirken müslüman kadınlar nerede idi?

Müslüman kadınlar bu olayların oluşmasına, ilk olarak müslüman bir nesil yetiştirmekle, ikinci olarak müslüman kocalarına riâyet etmekle ve onları cihâd ile fedakarlığa yöneltmekle, üçüncü olarak zor anlarda sabır ve sebat gösterip sadece Allah rızasını gözetmekle, dördüncü olarak savaşta yaralılara su taşıyıp, onları tedavi etmekle, son olarak da gerektiği zaman düşmana karşı silahla cihad etmekle, davaya katkıda bulundular. Müslüman kadınla-

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.222-223.

lüman bir nesil yetiştirmekle, ikinci olarak müslüman kocalarına riâyet etmekle ve ordan dhâd ile fedakarhğa yöneltmekle, üçüncü olarak zor anlarda sabır ve sebat gösterip sadece Allah nzasım gö zetmekle, dördüncü olarak savaşta yaralılara su taşıyıp, onlan te davi etmekle, son olarak da gerdctiği zaman düşmana karşı silah la dhad etmekle, davaya katkıda bulundular. Müslüman kadmla-

(1) İmta Ol'Esmâ. c.l. s.222-223.

rın bu alanlarda yaptıkları faliyetlerin örneği çoktur. Biz burada, günümüzde erkeklerin yanısıra İslâm davasını yüklenen müslüman kadınlara örnek olması için, sadece müslüman kadınların rollerini açıklayan birkaç örnek vermekle yetineceğiz.

A- **İslamın Pratik Olarak Uygulanmasında:** Mescidler hem erkek hem de kadınlar içindi. Ön saflar erkeklere, arka saflar ise kadınlara aitti. Mescid sadece bir ibadethane değildi. Aynı zamanda müslümanların ilim öğrendikleri bir üniversite mahiyetindeydi ve bu üniversitenin başında Rasülullah (s.a) bulunmakta idi. Bu yüzden müslüman kadınlar, ilim öğrenmek ve müslüman cemaâtle birlikte olmak için, mescide devamlı olarak gelmeye gayret gösteriyorlardı. Rasülullah (s.a) çoğu zaman kadınlar için özel dersler düzenliyor, onlara ilim öğretip, vaâz ve nasihatlerde bulunuyordu. Eğer mescid sadece ibadet için olsaydı, müslüman kadınlar mescide gelmek için bu kadar gayret göstermezlerdi. Çünkü İslâm kadının evde namaz kılmasının mescidte namaz kılmasından daha hayırlı olduğunu belirtmektedir. Fakat müslüman kadınların, kendisine vahiy nazil olan nebevi kaynaktan ilim alabilmeleri sadece mescide gitmek suretiyle mümkün oluyordu.

Mescid ibadet evi olduğu gibi aynı zamanda bir ilim eviydi. Olaylar orada planlanır ve orada kararlar alınırdı. Bunun için müslüman kadınlar, olayları günü gününe ve saati saatine yaşıyorlardı. Hiçbir zaman olaylardan uzak kalmıyor, aksine bütün duygu ve düşünceleriyle olaylara katılıyorlardı. Olaylara bu kadar yakın oldukları için, bütün boyutlarını biliyorlar, evlerinde erkeklerini iknâ etmek suretiyle fikirlerini gündeme getirip, onların attıkları adımları yönlendirebiliyorlardı. Günümüzde müslüman kadının karşı karşıya olduğu en büyük sorun; onun nur menbasından yani mescidlerden uzak yaşamasıdır. Her müslüman erkek, mescidten uzak kalan kadınını bu olayların potasında eritip, olaylarla birlikte yönlenmesini başaramayabilir. Çünkü günümüzde kadınlar islâmı yaşamaktan ziyade, kendi sorunlarını ve ilgilendikleri olayları yaşamaktadırlar. Durumun böyle olması, günümüzde İslâm'ı tam manasıyla yaşayan örnek müslüman kadınların olmadığı anlamına gelmez. Fakat bu örnekler kişisel olmaktan öteye gitmemiş, kadınlarımızın genel özelliği haline gelememiştir.

Kanaatime göre, pratikte İslâm yolunda müslüman kadın için atılan en büyük adım, kadının duygu ve zevklerinin özellikle de

Durumun böyle olması, günümüzde İslâm'ı tam manasıyla yaşayan örnek müslüman ka dınların olmadığı anlamma gelmez. Fakat bu örnekler kişisel ol maktan öteye gitmemiş, kadınlanmızm genel özelliği haline gele memiştir.

Kanaatime göre, pratikte İslâm yolunda müslüman kadm için atılan en büyük adım, kadınm duygu ve zevklerinin özellikle de

şarkı, türkü alanında cahiliyeden, İslâm'a aktarılmasıdır. Bu aktarış şu anda müslümanların evlerini dolduran İslâmi ilahiler ve Kur'ân kasetlerinin ortaya çıkışıyla sağlanmıştır. Bu İslâmi kasetler bütün gününü basit cahiliye sanatıyla geçiren, radyonun düğmesini bir şarkıdan ötekine değiştiren ve bütün şarkıları ezberlemeye çalışan kadınlarımıza yeni bir yön vermiştir. Çok basit olarak görülen bu mevzu, aslında çok önemli olup kadınlarımızın duygu ve düşünce yapısı bunlarla oluşmaktadır.

Pratikteki uygulamalardan biri de kadının, Allah Teala'nın vahyini öğrenip, alırken takındığı tavırdı. Bunu Hz. Aişe'nin üç rivayeti yoluyla anlayabiliyoruz.

1- Allah ilk muhacir kadınlara rahmet etsin. Onlar, "Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar" meâlindeki ayet nazil olduğunda, çarşaflarını bölerek baş örtülerini yakalarının üzerlerine salmışlardı.

2- Safiye binti Şeybe'den rivayete göre, Hz. Aişe (r.a) şöyle demişti: "Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar" meâlindeki ayet nazil olduğunda, kadınlar etekliklerini alıp böldüler ve kendilerine başörtüsü yaparak başlarını örttüler.

3- Safiye binti Şeybe'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Bir gün Aişe'nin (r.a) yanında otururken Kureyş kadınlarının faziletlerinden söz ediyorduk. Aişe (r.a) şöyle dedi: "Kureyş kadınlarının faziletli oldukları doğrudur. Allah'ın adına yemin ederim ki, ben de, Allah'ın Kitabı'nı tasdik etmek ve indirilen ayetlere iman edip uygulamak yönünden, Ensar kadınlarından daha faziletlilerini görmedim. Nûr suresinde "Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar" meâlindeki ayet nazil olduğunda Ensâr'ın erkeklerinden hepsi kadınlarına gidip, Allah Teala'nın Nur suresinde kendilerine nazil ettiği ayeti onlara okudular. Her kişi, karısına, kızına, bacısına ve akrabalarına bu ayeti okuyup, hükmü bildiriyordu. Bu hükmü duyan her kadın da kalkıp örtüsünü alarak Allah'ın Kitabı'nda indirdiğine iman ve tasdikle başlarını örtüyorlardı..Böylece sanki hepsinin başında birer karga varmışcasına, Rasülullah'ın (s.a) arkasında başları örtülü olarak bulundular.

İşte müslüman kadınlar, Kitab ve Sünnet'in metinleriyle bu şekilde amel ediyorlardı ve Allah davetçisinin nidasına uyarak namaz kılmak için mescide bu şekilde gidiyorlardı.

B- Müslüman Neslin Yetiştirilmesinde: İslâm'a giren analar, müslamanlarla beraber bütün olayları yaşamak ve o olaylar-

arkasında başlan ör,tülü olarak bulımdular.

İşte müslüman kadıüar, Kitab ve Sünnet'in metinleriyle bu şekilde amel ediyorlardı ve Allah davetçisinin nidasına uyarak namaz kılmak için mescide bu şekilde gidiyorlardı.

B- M üslüm an f e s l i n Ye tiştirilm e s in d e : İslâm'a giren ana

lar, müslamânlarla beraber bütün olaylan yaşamak ve o olaylar

dan tecrübe edinmek suretiyle, çocuklarına en hayırlı birer yardımcı ve itici etken olmuşlardır. İşte size bazı örnekler:

1- Rivayete göre Abdullah İbn Zeyd (r.a) şöyle dedi:

"Uhud günü sol pazumdan bir yara almıştım. Hurma ağacı gibi uzun boylu biri bana vurmuş, sonra bana yönelmeden ilerlemişti. Yaramdan akan kan durmak bilmiyordu. Rasülullah (s.a) bana: "Yaranı sar" buyurdular. Bunun üzerine annem yanıma geldi. Böğründe yara sarmak için hazırladığı sargılar vardı. Annem yaramı bir güzel sardı. Bu sırada Peygamber (s.a) ayakta dikilmiş bana bakıyordu. Annem işini bitirdikten sonra, bana: "Ey oğlum! Kalk ve müşriklerle vuruş!" dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) anneme: "Senin çektiğini kim çekebilir Ey Ümmü Amara!" diyerek iltifatta bulundu."

2- İbn İshâk diyorki: Harise oğullarının kardeşi Ebu Leylâ Abdullah İbn Sehl Ensari'nin bana anlattığına göre; Hendek günü müminlerin annesi Hz. Aişe (r.a) Hârise oğullarının kalesinde imiş. Bu kale Medine'nin en sağlam kalelerinden imiş. Sonra sözüne şöyle devam etti: "Sâ'd İbn Muaz'ın annesi de kalede Hz. Aişe ile birlikte idi. Hz. Aişe (r.a) demiştirki: Bu olay daha henüz hicap farz kılınmadan önce idi. Bu esnada önlerinden Sâ'd İbn Muaz geçti, üzerinde kısalmış bir zırh vardı. Zırh kısa olduğundan omuzlarıyla birlikte bütün kolları açıktaydı. Elinde de bir hançer vardı ve şöyle diyordu:

"Biraz beklerse savaş büyük bir kahraman görecek,
Ölümde bir beis yok, meğer ki ecel gelecek"

Bunun üzerine annesi ona: "Ey oğlum! Vallahi geciktin" dedi. Aişe (r.a) şöyle diyor: Ona: "Ey Ümmü Sâ'd! Eğer isteseydin Sâ'd'ın zırhını daha geniş yapabilirdin" dedim. O da: "Daha geniş yaparsam onu ok darbelerinden korumaz diye korktum" cevabını verdi.

C- **Kocasına ve Çocuklarına Riayet Etmede:** Uhud günü Amr İbn Camüh (r.a) savaşa çıktı. Amr (r.a) aksak biri idi. Savaşa çıkarken: "Ey Yüce Allah'ım! Beni zelil bir halde ehlime döndürme! Bana şehid olmayı nasib et!" diye dua ve niyaz ediyordu!! Ve savaşta şehid düştü. Oğlu Hâllad İbn Amr ve Abdullah İbn Amr İbn Haram da -Cabir İbn Abdullah'ın babası- şehid düştüler. Her üçünün de cesetlerini, Hind binti Amr İbn Haram -Amr İbn Cemüh'un karısı- Medine'ye götürmek üzere bir deveye yükledi. Bu

(r.a) aksak biri idi. Savaşa çıkarken: “Ey Yüce Allah’ım! Beni zelil bir halde ehlime döndür me! Bana şehid olmayı nasib et!” diye dua ve niyaz ediyordu!! Ve savaşta şehid düştü. Oğlu Hâllad İbn Amr ve Abdullah İbn Amr ibn Haram da -Cabir İbn Abdullah'ın babası- şehid düştüler. Her üçünün de cesetlerini, Hind binti Amr İbn Haram -Amr îbn Cemüb'un karısı- Medine'ye götürmek üzere bir deveye yükledi. Bu

sırada Hz. Aişe (r.a) ile karşılaştı. Hz. Aişe bazı müslüman kadınlarla beraber çıkmış haber topluyordu. O günlerde hicab henüz farz kılınmamıştı. Aişe (r.a), Hind'e: "Bize vereceğin bir haber var mı? Arkandaki de nedir?" diye sordu. Hind (r.a): "Rasülullah (s.a) sağ ve selamette olduğu müddetçe, bütün belalar ve müsibetler bize hafif gelir. Allah müminlerden şehidler edindi" diye cevap verdi. Hz. Aişe (r.a) "Kim onlar?" diye sordu. Hind (r.a): "Kardeşim, oğlum Hallâd ve kocam Amr İbn Camüh" diye cevap verdi. Hz. Aişe: "Onları nereye götürüyorsun?" diye sordu. Hind: "Gömmek için Medine'ye götürüyorum" dedi. Sonra deveyi yola koymak için: "Hıll!!" diye bağırdı. Deve yola koyulacağı yerde yere çöktü. Hz. Aişe: "Yükü ağır geliyor, yükünden dolayı" dedi. Hind: "Belki iki deve, yükü taşıyabilir. Fakat ben o düşüncede değilim" dedi. Tekrar devesini kaldırmaya uğraştı deve kalktı fakat Medine'ye gideceği yerde Uhud'a doğru yöneldi. Hind (r.a) hemen Rasülullah'ın (s.a) yanına koşarak durumu kendisine bildirdi. Rasülullah (s.a): "Deve emrolunmuştur" dedi ve "Amr bir şey söylememiş miydi?" diye sordu. Hind (r.a) "Amr Uhud'a giderken: "Ey Yüce Allah'ım! Beni zelil olarak ehlime geri döndürme ve bana şehid olmayı nasib eyle!" diye niyaz etmişti" dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): *"Deve bunun için gitmiyor. Ey Ensâr! Sizin içinizde öyle kişiler vardırki Allah'a bir duâ etseler, hemen duâları kabul olunur. İşte Amr İbn Cemüh da onlardandır. Ey Hind! Melekler, öldürüldüğü andan beri kardeşini kanatlarıyla gölgelemekte ve nereye gömüleceğini gözlemektedirler"* dedi. Sonra Rasülullah (s.a) onları gömdü ve: *"Ey Hind! Amr İbn Cemuh, oğlun Hallad ve kardeşin Abdullah cennette yoldaş oldular"* buyurdu. Bunun üzerine Hind (r.a): "Ya Rasülallah! Allah'a duâda bulun da beni onlarla beraber kılsın" dedi.

Cabir İbn Abdullah (r.a) diyorki: "Babam Uhud günü müslümanlardan öldürülen ilk kişiydi. Onu Süfyan İbn Abdû Şems öldürmüştü. Rasülullah da (s.a) hezimetten önce cenaze namazını kılmıştı."(1)

D- Musibetlere Sabretmede:

1- Ümmü Harise Rasülullah'ın (s.a) yanına gelerek: "Ya Rasülallah! Bana Harise'den haber ver. Eğer cennette ise sabredeyim, yok eğer değilse Allah bana ne yapacağımı göstersin" dedi. Bunun

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.146-148.

Cabir İbn Abdullah (r.a) diyorki: “Babam Uhud günü müslü- manlardan öldürülen ilk kişiydi. Onu Süfyan İbn Abdû Şems öl dürmüştü. Rasülullah da (s.a) hezimetten Önce cenaze namazım kılmıştı.”* '

D- Musibetlere Sabretm ede:

1- Ümmü Harise Rasülullah'm (s.a) yanına gelerek: “Ya Rasü lallah! Bana Harise'den haber ver. Eğer cennette ise sabredeyim,
yok eğer değilse Allah bana ne yapacağımı göstersin” dedi. Bunun

(1) İmtA ül'Esmâ. c.l. s.146-148.

üzerine Rasülullah (s.a): "Ey Ümmü Harise, yazıklar olsun sana, oğlunun kavuştuğu sadece bir cennet değil, cennet bahçeleridir. Oğlun Firdevs cennetinin en yüksek makamına nâil olmuştur" dedi.

2- Dırâr oğullarından bir kadının kardeşi, kocası ve babası Uhud günü Rasülullah'la (s.a) birlikte müşriklere karşı savaşırken şehid düşmüşlerdi. Onların ölüm haberi kadına verildiği zaman, kadın: "Rasülullah (s.a) nasıldır?" diye sordu. "Allah'a hamd olsun istediğin gibidir, iyidir" dediler. Kadın: "Bana onu gösterinde, bakayım" dedi. Ve kadına Rasülullah'ı (s.a) işaret ettiler. Kadın Rasülullah'ı (s.a) sağ salim görünce: "Sen sağ ve selâmette olduktan sonra, bütün musibetler bize hafif gelir" dedi.

3- İbn İshâk diyorki: "Bana ulaşan haberlere göre, Safiye binti Abdulmuttâlib kardeşi Hz. Hamza'nın cesedini görmeye geliyordu. Hz. Hamza, Safiye'nin ana ve babadan öz kardeşiydi. Safiye'nin geldiğini duyan Rasülullah (s.a) Safiye'nin oğlu Zübeyr İbn Avvâm'a: "Onu karşıla ve geri çevir. Kardeşine ne olduğunu görmesin" buyurdu. Bunun üzerine Zübeyr (r.a) anasını karşılayarak, ona: "Ey anacığım! Rasülullah (s.a) geri dönmeni emrediyor" dedi. Bunun üzerine Safiye (r.a) "Niçin?" dedi ve sözüne şöyle devam etti: "Duyduğuma göre kardeşimin cesedini parçalamışlar. Olsun, bunların hepsi Allah içindir. İnşallah sabredeceğim ve sadece Allah rızasını gözeteceğim" dedi. Zübeyr, Rasülullah'a (s.a) gelip bunu söyleyince Rasülullah (s.a) "Onu bırak gelsin" buyurdu. Safiye gelip kardeşinin cesedine baktı, ona namaz kıldı, duâ etti. *"innâ lillâh ve inna ileyhi râciûn"* deyip, Hz. Hamza için istiğfarda bulundu. Sonra Rasülullah (s.a) cesedin gömülmesini emretti."[1]

4- Rasülullah (s.a) Medine'ye dönmek üzere yola koyulduğunda, yolda Humne binti Cahş ile karşılaştı. Humne'ye, kardeşi Abdullah İbn Cahş'ın ölüm haberini verdiler. Humne *"innâ lillahi ve innâ ileyhi râciûn"* deyip, ona istiğfarda bulundu. Sonra dayısı Hamza İbn Abdulmuttâlib'in ölüm haberini verdiler, yine *"innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn"* deyip istiğfârda bulundu. Sonra kocası Musâb İbn Umeyr'in ölüm haberini verdiler, bunun üzerine bir çığlık atıp dövünmeye başladı. Humne'nin kardeşi ve dayısının ölüm haberlerini sabırla karşılayıp, kocasının ölüm haberini çığlıkla karşılamasını gören Rasülullah (s.a): *"Şüphe yok ki, kadın*

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.103.

ölüm haberini verdiler, bunun üzerine bir çığlık atıp dövünmeye başladı. Humne'nin kardeşi ve dayısımn ölüm haberlerini sabırla karşılayıp, kocasımn ölüm haberini çığ lıkla karşılamasım gören Rasülullah (s.a): *"Şüphe yok ki, kadir*

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.l03.

için kocasının özel bir yeri vardır" buyurdu."[1]

5- Rasülullah (s.a) Abdul Eşhel oğullarının yanına çıktı. O sırada Abdül Eşhel oğulları, ölülerine ağlıyorlardı. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): *"Siz ölülerinize ağlıyorsunuz, fakat Hamza için ağlayan yok!"* dedi. Bu arada, Rasülullah'ı sağ salim görmeyi arzu eden kadınlar çıkmışlar kendisine bakıyorlardı. İçlerinden Ümmü Amir Eşheliyye: "Sen sağ olduktan sonra, bütün müsibetler bize hafif gelir" dedi. Sâ'd İbn Muaz'ın anası Rasülullah'a (s.a) doğru ilerlemeye başladı. Rasülullah (s.a) atının üzerinde idi. Sâ'd İbn Muaz, atın yularını tutarak: "Ya Rasülallah! Bu annemdir" dedi. Rasülullah (s.a): "Hoş geldi, sefâ geldi" buyurdular. Ümmü Sâ'd Rasülullah'ı (s.a) çok iyi görebilecek kadar yanına yaklaştı ve: "Seni sağ salim görünce müsibetim ve kederim hafifledi" dedi. Rasülullah (s.a) Ümmü Sâ'd'a, oğlu Amr İbn Muaz için baş sağlığı diledi ve sonra: *"Ey Ümmü Sâ'd! Sana müjdeler olsun. Sen de diğer şehid ailelerini müjdele ki, o şehidlerin hepsi cennette yoldaş oldular - Bu şehidler tam on iki kişiydi- kıyamette akrabalarına şefaât edeceklerdir"* buyurdu. Ümmü Sâ'd: "Allah'ın Rasülü'nden razı olduk. Böyle bir haberden sonra kim onlar için ağlar ki?" dedi. Sonra: "Ya Rasülallah! onların geride bıraktıklarına duâ et!" dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Ey yüce Allah'ım, sen onların kalblerindeki hüznü gider, musibetlerini hafiflet ve onlara hayırlı evlâtlar nasib eyle" diye duâda bulunarak sözüne şöyle devam etti: *"Ey Ebâ Amr! Şunu bilki! Ailenden savaşta yaralanan herkes, kıyamet gününde huzura, yara aldıkları günkü halleri üzere yaralı olarak gelecekler. O yaranın rengi kan renginde, kokusu da misk kokusunda olacak! Yaralılar evlerinde kalıp yaralarını tedavi etsinler. Benimle beraber evime kadar gelmesinler. Böyle emrediyorum"* buyurdu. Bu emir üzerine Sâ'd: "Rasülullah (s.a) Abdül Eşhel oğullarından hiç bir yaralının kendisine evine kadar eşlik etmemesini emrediyor" diye seslenerek, emri herkese duyurdu. Bunun üzerine bütün yaralılar geri kaldılar. Ateşler yakılıp, yaralılar tedavi edilmeye başlandı. Abdül Eşhel oğullarının tam otuz yaralısı vardı. Sâ'd, Rasülullah (s.a) ile birlikte evine kadar geldi. Rasülullah (s.a) yorgunluktan, atından bir yük gibi indi. Sâ'd İbn Muaz ve Sâ'd İbn Ubâde'ye dayanarak evine girdi. Bilâl (r.a) akşam ezanını okuduğunda, yine aynı şekilde iki Sâ'd'a dayanarak mescide gelip namazını kıldı ve sonra evine döndü. İstirahate çe-

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.104.

başlandı. Abdül Eşhel oğullanmn tam otuz ya- rahsı vardı. Sâ'd, Rasülullah (s.a) ile birlikte evine kadar geldi. Rasülullah (s.a) 3rorgunluktan, atmdan bir yük gibi indi. Sâ'd İbn Muaz ve Sâ'd İbn Ubâde'ye dayanarak evine girdi. BUâl (r.a) ak şam ezamm okuduğumda, yine aym şekilde iki Sâ'd'a dayanarak mescide gelip namazını kıldı ve sonra evine döndü. İstirahate çe-

(1) tbn-i HişÂm. c.3. s.l04.

kildi. Bu arada Sâ'd İbn Muaz çıkarak, Ensâr'ın kadınlarını Rasülullah'ın (s.a) evine topladı. Vakit akşam ile yatsı arasıydı. Kadınlar Hz. Hamza (r.a) için ağalamaya başladılar. Bu arada diğerleri mescidte ateş yakmış yaralıları tedavi ediyorlardı. Şafak kaybolunca Bilâl (r.a) yatsı ezanını okudu. Fakat Rasülullah (s.a) dışarı çıkmadı. Bunun üzerine Bilâl (r.a), Rasülullah'ın (s.a) kapısının önüne oturup beklemeye başladı. Gecenin üçte biri geçti. Sonra Bilâl: "Namaz! Ya Rasülallah!" diye seslendi. Bu ses üzerine Rasülullah (s.a) uykusundan uyanıp dışarı çıktı. Eve girdiği zamandan daha hafif yürüyordu. Kalktığında ağlama seslerini duydu ve: "Bu nedir?" diye sordu. Kendisine: "Bunlar Ensar'ın kadınlarıdır ve Hamza için ağlarlar" denildi. Rasülullah (s.a): "Allah onlardan ve onların evlatlarından razı olsun" dedi ve kadınların çocuklarının yanlarına dönmesini emretti. Kadınlar da erkekleriyle birlikte geceden sonra evlerine döndüler. Rasülullah (s.a) yatsı namazını kıldıktan sonra evine döndü. Eviyle, namazgâhı arasında müslümanlar saf bağlamışlardı. Tek başına yürüyerek eve girdi. Evs ve Hazrec'in gözleri Rasülullah'ın (s.a) kapısına takılıp kaldı. Kureyş'in Rasülullah'a (s.a) suikast düzenlemesinden korktukları için orada nöbet beklediler. Bu rivayetle ilgili olarak denilir ki: "Muâz İbn Cebel (r.a), Seleme oğullarının kadınlarını, Abdullah İbn Revâhâ da (r.a) Hâris İbn Hazrec'in kadınlarını topladı. Kadınlar toplaşıp ağlamaya başladılar. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Ben sizden bunu istemedim" diyerek onları ağıt yakıp, ağlamaktan şiddetle menetti."[1]

6- Ebu Talhâ'nın, Ümmü Süleym'den olan oğlu ölmüştü. Ümmü Süleym akrabalarına: "Ebu Talha'ya oğlunun öldüğünü anlatmayın, ona ben kendim haber vereceğim" dedi. Ebu Talha evine geldiğinde Ümmü Süleym kendisine akşam yemeğini hazırlayıp verdi. Ebu Talha bir güzel yeyip içti. Sonra Ümmü Süleym her zamankinden daha alımlı giyinip süslenerek Ebu Talha'nın yanına geldi. Ebu Talha hanımıyla alaka kurdu. Ümmü Süleym, Ebu Talha'nın karnını doyurup, diğer hacetini de giderdiğini gördükten sonra, ona: "Ey Ebu Talha! Eğer birileri bir eve emanet eşya bıraksalar, aradan bir müddet geçtikten sonra da gelip emanetlerini isteseler, o ev halkının onları menetmeye hakları var mıdır?" diye sordu. Ebu Talha: "Hayır, hakları yoktur" diye cevap verince, Ümmü Süleym: "Allah sana verdiği emanetini, oğlunu aldı. Oğlun için

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.2. s.163-165.

Ebu Talha! Eğer bilileri bir eve emanet eşya bırak salar, aradan bir müddet geçtikten sonra da gelip emanetlerini is teseler, o ev halkımn onlan menetmeye haklan var mıdır?" diye sordu. Ebu Talha: "Hayır, haklan yoktur^ diye cevap verince, Üm mü Süleym: "Allah sana verdiği emanetini, oğlunu aldı. Oğlun için

(1) İmtâ ûl'Esıaâ. c.2. s.163-165.

hasbünallah deyip, ecrini yalnız Allah'tan bekle" diyerek oğlumun ölüm haberini verdi. Ebu Talha karısı Ümmü Süleym'in bu davranışına çok kızdı. Ümmü Süleym'e: "Bu şekilde cünub olduktan sonra mı bana oğlunun ölüm haberini veriyorsun" diyerek hayıflandı. Sonra Rasülullah'a (s.a) gelerek, gece olup bitenleri anlattı. Rasülullah (s.a): "Allah sizin o gecenizi mübarek kılsın" buyurdu. Ümmü Süleym, o geceden sonra hamile kaldı. Ravi diyor ki: Rasülullah'ın seferlerinden birinde Ümmü Süleym'de onunla birlikteydi. Rasülullah (s.a) seferden döndüğünde, Medine'ye geceleyin girmezdi. Medine'ye girişi erteler ve gün ışığında girerdi. Medine'ye yaklaştıklarında Ümmü Süleym'i doğum sancıları tuttu. Ebu Talha, Ümmü Süleym'le beraber kalmak zorunda olduğundan Rasülullah (s.a) harekete geçtiğinde, Ebu Talha onunla birlikte olamadı. Ravi sözüne şöyle devam ediyor: "Bunun üzerine Ebu Talha: "Ya Rabbi, sen benim, Rasülullah (s.a) Medine'den çıkarken onunla beraber çıkmayı, girerken de onunla beraber Medine'ye girmeyi ne kadar sevdiğimi biliyorsun. Fakat gördüğün gibi bu sefer, bu işten dolayı onunla birlikte olamadım" dedi. Ümmü Süleym: "Ey Eba Talha! Yola çıkarken bu ağrıları duymadığımdan dolayı çıktım" dedi. Sonra bir erkek çocuk doğurdu. Râvi Enes İbn Mâlik diyorki: "Annem (Ümmü Süleym) bana: "Ey Enes! Kimse emzirmeden kardeşini Rasülullah'a (s.a) götür teberrüken bir çiğnem iste" dedi. Kuşluk vakti kardeşimi alıp, Rasülullah'ın yanına getirdim. .....Rasülullah da (s.a) ağzıyla hurma çiğneyip, kardeşimin damağına sürdü ve ona Abdullah ismini koydu."[1]

Buhâri'nin rivayetinde, Ensar'dan bir sahabinin şöyle dediği geçmektedir: Abdullah İbn Ebi Talha'nın dokuz çocuğunun da Kur'an'ı okuduklarını gördüm.

E- Savaşlarda Yaralı Tedavi Edip Su Taşımada:

1- Buhâri'nin, Enes'ten (r.a) rivayetine göre şöyle demiştir: "Uhud harbinde halk paniğe kapılıp Rasülullah'ın yanından dağılmıştı. Bir de baktım ki, Ebu Bekir'in kızı ve Rasülullah'ın hanımı Hz. Aişe ile (annem) Ümmü Süleym kollarını sıvamışlar, sür'atle ve mütemadiyen arkalarında kırbalarla su taşıyorlar ve yaralıların ağızlarına boşaltıyorlardı. Kırbalar boşalınca büyük bir çeviklikle geri dönüp gelerek kırbalarını dolduruyorlar, sonra yine acele gelip, yaralıların ağızlarına su boşaltıyorlardı"

(1) Müslim rivayet etmiştir.

demiştir: “Uhud harbinde halkpaniğe kapılıp RasüluUah'ın yanından da- ğılpuştı. Bir de baktım ki, Ebu Bekir'in kızı ve Rasülullah'm hammı Hz. Aişe ile (annem) Ümmü Süleym kollarını sıvamışlar, sür atle ve mütemadiyen arkalarında kırbalarla su taşıyorlar ve yaralıların ağızlanna boşaltıyorlardı. Kırbalar boşalınca büyük bir çeviklikle geri dönüp gelerek kırbalarını dolduruyorlar, sonra yine acele "^plip, yaralılann ağızlanna su boşaltıyorlardı”

(1) Müslim rivayet etmiştir.

2- Taberânî'nin zikrettiğine göre, müşrikler çekildiklerinde Ashab-ı Kiram'ın kadınları, kendilerine yardımcı olmak üzere savaş meydanına çıktılar. Hz. Fatımâ da onların arasındaydı. Rasûlullah'ı görünce hemen onu kollarının arasına alarak, su ile yarasını temizlemeye başladı. Yarayı temizlemesine rağmen kan gittikçe artıyordu. Bunu gören Fâtıma (r.a) bir parça hasır alıp yakarak, sıcak sıcak yaranın üstüne bastı. Yara yapışıp, kan kesilene kadar bunu tekrar etti."(1)

3- Ümmü Atiyye'den rivayete göre şöyle demiştir: "Rasûlullah'la (s.a) birlikte tam yedi gazada bulundum. Onların yemeklerini pişiriyor, arkalarından eşyalarını toparlıyor, yaralıları tedavi edip, hastalara hizmet ediyordum"(2)

4- Muhammed İbn Ömer diyorki: "Ümmü Eymen, Uhud savaşına katılmıştı. Savaşta yaralıları tedavi edip onlara su taşıyordu. İbn Esir'in, "Kâmil" adlı eserindede şöyle geçmektedir: "Ümmü Eymen savaşta yaralılara su taşıyordu. Bu sırada onu gören müşriklerden Hıbbân İbn Arıkâ, kendisine bir ok attı. Ümmü Eymen yere yıkıldı ve elbisesi açıldı. Bunun üzerine Allah düşmanı kahkahayla gülmeye başladı. Buna mükabil olarak Sâ'd İbn Ebi Vakkas attığı bir okla müşrik Hıbbân boğazından vurdu. Hıbbân yere yığıldı ve üzerindeki elbise açıldı. Bunu gören Rasûlullah (s.a) güldü, hatta azı dişleri göründü ve sonra: "Sâ'd, onun katilinin öldürülmesini arzu etti. Allah Teala da onun duâsını kabul etti" buyurdu."(3)

5- Muhammed İbn Mesleme, kadınlardan su taşımalarını istemeye çıkmıştı. Tam on dört kadın bu işi yapmak için gelmişlerdi. Aralarında Hz. Peygamber'in (s.a) kızı Fatıma (r.a) da vardı. Bu kadınlar sırtlarında yiyecek taşıyorlar, yaralıları tedavi edip, onlara su veriyorlardı. İçlerinde bulunan Ümmü Süleym binti Milhân ve ümmü'l müminin Aişe (r.a) sırtlarında su kırbaları taşıyorlardı. Hımne binti Cahş susuzlara su veriyor ve yaralıları tedavi ediyor, Ümmü Eymen de yaralılara su veriyordu.

F- Savaşçı Müslüman Kadınlar: Bu vazife kadın için normal bir vazife değildir. Gerçekte İslâm'da kadın sadece zorunlu kaldığı zaman ve de müslümanların toprakları düşmanlar tara-

(1) Semt'ün Nûcum El'Avâli. c.2. s.88.
(2) Tabakât'ül-Kübrâ. c.8. s.855.
(3) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.133.

için nor mal bir vazife değildir. Gerçekte İslâm'da kadm sadece zorunlu kaldığı zaman ve de müslümanlann topraklan düşmanlar tara-

(1) Semt'ûn'Nâcoın El'Avâli. c.2. s.86.
(2) Tabakâṭ'ül-Kûbrâ. c.8.
s.855. (3) İmlâ ül'Esmâ.
c.l. s.133.

findan işgal edildiği zaman savaşır. İşte Uhud savaşı da, müslüman kadının fiilen savaşa katıldığı örneklerden sadece biridir. Bu savaşın kadın kahramanı da Ümmü Umâre'dir.

1- Ümmü Umâre diyor ki: "Savaşta oğlumu vurup öldüren kişi bize doğru yöneldiğinde, Rasülullah (s.a) bana: "İşte oğlunu vuran bu kişidir" dedi. Bunun üzerine ben bu kişinin karşısına dikildim. Ayağına bir kılıç darbesi yerleştirdim. O da yere çökmek zorunda kaldı. Bu manzara karşısında Rasülullah'ın (s.a) gülümsediğini gördüm, ta ki azı dişleri görünmüştü ve bana: "İntikamını aldın Ey Ümmü Umâre!" dedi. Sonra kılıçla peşpeşe ona vurmaya başladık ve onu öldürdük. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a): "Seni muzaffer kılan, düşmanına karşı hoşnut eden ve kendi gücünle sana intikamını gösteren Allah'a hamdü senalar olsun" buyurdu."[1]

2- Ümmü Umâre diyorki: "Savaşta bütün herkes Rasüllulah'ın (s.a) yanından ayrılmış ve onun etrafında savaşan kişilerin sayısı onu geçmezken; ben, iki oğlum ve kocam Rasülullah'ı (s.a) korumak için çarpışıyorduk. Herkes geriye doğru kaçıyordu. Rasülullah (s.a) benim kalkansız olduğumu gördü ve bu arada elinde kalkanıyla geriye doğru kaçmakta olan birini görüp, kalkanı olan o kişiye: "Kalkanını savaşanlara at" diye seslendi. O da kalkanını bize doğru attı. Bu kalkanı ben aldım ve onunla Rasülullah'ı (s.a) korumaya çalıştım. Bu arada müşrik süvarilerinden biri gelerek üzerimize kılıçla bir hamle yaptı. Ben de bu hamleyi kalkanla karşıladım, kılıcını etkisiz hale getirdim. Bunun üzerine müşrik süvarisi geri döndü, ben de bundan yararlanarak atının uyluğuna kılıçla vurdum, atın arka kısmı çökünce bu müşrik sırt üstü yere yuvarlandı. Bunu gören Rasülullah (s.a): "Ey Ümmü Umâre'nin oğlu, annene yardım et" diye bağırdı. Oğlumun da yardımıyla o müşriki hak ettiği yere yolladım.

3- Sâ'd İbn Rebî'nin kızı Ümmü Sâid'ten rivayete göre şöyle demiştir: "Bir gün Ümmü Umâre'nin yanına girip, kendisine: "Bana Uhud günü yaptıklarından anlat" dedim. O da şöyle söyledi: "Uhud günü, günün ilk başlangıcında savaş meydanına çıktım. İnsanların yaptıklarını seyrediyordum. Yanımda su dolu bir kırba vardı. Sonra Rasülullah'ın (s.a) yanına vardım. Rasülullah'ın (s.a) etrafında Ashab-ı Kirâm bulunuyordu. O esnada müslümanlar savaşa üstünlüklerini koymuşlardı. Üstünlük karşı tarafa geçip, müslümanlar kaçmaya başladığında Rasülullah'ın (s.a) ya-

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.138.

anlat" dedim. O da şöyle söyledi: "Uhud günü, günün ilk başlangıcında savaş meydanına çıktım, insanların yaptıklannı seyrediyordum. Yanımda su dolu bir kır ba vardı. Sonra Rasülullah'ın (s.a) yanına vardım. Rasülullah'ın (s.a) etrafinda Ashab-ı Kirâm bulunuyordu. O esnada müslüman- 1ar savaşa üstünlüklerim koymuşlardı. Üstünlük karşı tarafa ge çip, müslümanlar kaçmaya başladığında Rasülullah'm (s.a) ya

tı) Imtâ ül'Esmâ. c.l. s.l38.

nında kalıp bizzat savaşa girdim. Yaralanıp bitkin bir hale gelinceye kadar ok atıp, kılıç kullanmak suretiyle Rasülullah'ı (s.a) korumaya çalıştım" Ümmü Sâid sözüne şöyle devam ediyor: "Ümmü Umâre'nin omuzunda büyük ve derince bir yara izi gördüm ve: "Ey Ümmü Umâre! Bu yarayı kim açtı?" diye sordum. O da şöyle dedi: "Savaş sırasında İbn Kamie bana doğru yöneldi: "Bana Muhammed'i gösterin, eğer o kurtulursa ben kurtulmayacağım" diye bağırıyordu. Bu esnada herkes Rasülullah'ın (s.a) yanından kaçmıştı. Onun karşısına Mus'âb İbn Umeyr ve onunla birlikte olan birkaç sahabe dikildiler. Ben de bu grubun içindeydim. Bu müşrik, kılıcıyla bana şu görmüş olduğun darbeyi vurdu. Bu darbeden sonra ben de kendisine üstüste birkaç darbe vurduysam da bir tesiri olmadı. Çünkü bu Allah düşmanı üstüste iki zırh birden giymişti."

4- Damre İbn Said El-Mazini, ninesinden duyduklarını anlatıyor. Onun ninesi Uhud harbini görmüştü ve bu harbte yaralılara su taşıyordu. Bu mübarek hatun şöyle demiştir: "Rasülü Ekrem'in (s.a): "Bugün, Nuseybe binti Kâ'b'ın makamı, filanca ve filanca'nın makamından daha hayırlıdır" dediğini duydum. Uhud günü Rasülullah (s.a) Nûseybe'nin çok şiddetli bir şekilde savaştığını görmüştü. Nuseybe, elbisesini beline bağlamış savaşıyordu. Tam on üç yara aldı. Damre'nin ninesi sözlerine şöyle devam ediyor: "Ben olayı seyrederken, İbn Kumeye'nin, Nuseybe'nin omuzuna bir kılıç darbesi vurduğunu gördüm. Bu onun aldığı en büyük yara idi ve tam bir senede iyileşebildi. Sonra Rasülullah'ın (s.a) tellalı Hamra'ül Esed'e toplanmak üzere çağırmaya başladı. Orada toplandık. Nuseybe yarasına elbisesini bağladığı halde kanı durduramamıştı. O gece sabaha kadar yaralıların yaralarını sarmakla uğraştık. Rasülullah (s.a) El-Hamra'dan dönünce, evine ulaşmadan Abdullah İbn Kâ'b'ı gönderip Nuseybe'yi sordurttu. Abdullah onun sağ ve selâmette olduğu haberini getirince, Hz. Peygamber (s.a) çok memnun oldu."[1]

5- Rasülullah'ın (s.a) sözleşmeli kölesi Ebu Râfi diyorki: "Cahiliye devrinde Abbâs'ın kölesi idim. İslâmiyet gelince, Abbâs, Ümmü Fadl ve ben müslüman olduk. Ehl-i Beyt'e girdik. Abbâs müslümanlığını gizliyordu. Bu sırada Bedir savaşı olmuş, Ebu Leheb savaşa katılmamıştı. Bedir'de müslümanların galip geldiği haberi ulaşınca, Allah onu rezil etmiş ve çok kızmıştı. Biz de kendimizi kuvvetli ve izzetli hissetmeye başlamıştık. Ben zayıf bir in-

(1) Tabakat'ül-Kübrâ (İbn-i Sâ'd): c.8. s.413.

diyorki: “Ca- Mliye devrinde Abbâs'm kölesi idim. İslâmiyet gelince, Abbâs, Ümmü Fadi ve ben müslüman olduk. Ehl-i B ^ ’e girdik. Abbâa müslümanhğım gizliyordu. Bu sırada Bedir savaşı olmuş, Ebu Le- heb savaşa katılmamıştı. Bedir'de müslümanlann gaUp geldiği haberi ulaşınca, Allah (mu rezil etmiş ve çok kızmıştı. Biz de kendi mizi kuvvetli ve izzetli hissetmeye başlamışrik. Ben zayıf bir in

d i Tabakat'al-Kfihra (İba-i SA'd); *c£.* c.413.

sandım. Taşları oyarak bardak yapardım. Bardakları zemzem çadırında oyardım. Birgün orada oturmuş bardak yapıyordum. Ümmü Fadl da yanımda oturmuştu. Müslümanların galip geldiği haberine memnun kalmıştık. O sırada şerle ayaklarını sürüyerek Ebu Leheb geldi ve tam çadırın ipinin üstüne oturdu. Sırtı, sırtımla yanyana denecek kadar yakındı. O, oturmakta iken diğer müşrikler kendisine: "İşte, Ebu Süfyan İbn Hâris İbn Abdulmuttalib geliyor" dediler. Ebu Leheb, ona: "Yanıma gel. Umarım ki iyi haberler getirmişsindir" dedi. Bunun üzerine Ebu Süfyan onun önüne oturdu. Diğerleri ise ayakta idiler. Ebu Leheb: "Ey kardeşimin oğlu! Anlat bakalım, insanların durumu nasıldı?" diye sordu. Ebu Süfyan: "Savaşa başlar başlamaz, bize üstünlük sağladılar. Bizi istedikleri gibi öldürüp, esir alıyorlardı. Allah bilir ya! Buna rağmen bizimkileri kınamadım. Gökyüzü ile yer arasında siyah-beyaz renkli atlara binmiş, beyazlara bürülü savaşçılar gördüm. Allah'ın adına yemin ederim ki, diğerlerine hiç benzemiyorlardı ve hiçbir şey onları engellemiyordu." dedi." Ebu Râfi diyorki: "Çadırın ipini elimle kaldırıp "Vallahi onlar meleklerdir" dedim. Bunun üzerine Ebu Leheb elini kaldırıp, yüzüme şiddetli bir darbe vurdu. Ben de onun üzerine atıldım. Beni kaldırıp yere vurdu. Sonra da üzerime çöküp, peş peşe vurmaya başladı. Zayıf bir insan olduğumdan ona karşı koyamıyordum. Bu sırada Ümmü Fadl ayağa kalktı ve çadırın direklerinden birini alarak Ebu Leheb'in kafasına kuvvetli bir darbe yerleştirdi. Kafasını çok kötü bir şekilde yarmıştı ve beni kasdederek ona: "Efendisi yanında olmadığı için onu zayıf buldun değil mi?" diye sitem etti. O da zelil bir şekilde kalkarak cevap vermeksizin çekip gitti. Vallahi, bu olayın üzerinden daha yedi gün bile geçmemişti ki, Allah kendisine bir kara kızıl hastalığı musallat etti ve öldü. Bu hastalık vücudta kötü yaralar açar ve Araplar bu hastalığı uğursuz sayarlardı. Onun için cesedini o şekilde bıraktılar. Tam üç gün cenazesi ortada kaldı. Kimse onu gömmeye yanaşmıyordu. Ne zamanki cesedin kokup, hastalığın yayılmasından korktular, bir çukur kazarak, sopalarla cesedini çukura ittiler ve uzaktan taşlar atmak suretiyle onu gömdüler."(1)

6- İbn İshâk diyorki: Yahya İbn Ubbâd İbn Abdullâh İbn Zübeyr'in babası Ubbâd'tan rivayetle bana anlattıklarına göre, şöyle demiştir: "Safiyye binti Abdulmuttalib, Hendek savaşı sırasında Hassân İbn Sâbit'in kalesinde idi. Bu kalede kadınlar, çocuklar ve

(1) Er'Rahik el'Mahtum,Mübar Kefûri, 250-251.

bıraktılar. Tam üç gün cenazesi ortada kaldı. Kimse onu gömmeye yanaşmıyordu. Ne zamanki cesedin kokup, hastalığın yayılmasından korktular, bir çukur kazarak, sopalarla cesedini çukura ittiler ve uzaktan taşlar atmak suretiyle onu gömdüler."<^-

6- İbn İshâk diyorki: Yahya İbn LTbbâd İbn Abdullâh İbn Zü- beyr'in babası Ubbâd'tan rivayetle bana anlattıklarına göre, şöyle demiştir: "Safiyye binti Abdulmuttalib, Hendek savaşı sırasında Hassân İbn Sâbit'in kalesinde idi. Bu kalede kadınlar, çocuklar ve

(1) Er'Rahik el'Mahtum.Mübar Kefûı-i, 250-251.

yaşlılar vardı. Hassân İbn Sâbit de bizimle birlikte idi. Bu sırada yahudilerden biri gelip, kalenin etrafında dolaşmaya başladı. Kureyzâ oğulları savaş ilân etmiş ve Rasülullah'la (s.a) aralarında olan andlaşmayı bozmuşlardı. Onlara karşı bizi savunacak hiç kimse yoktu. Rasülullah (s.a) ve müslümanlar, düşmanla uğraşıyorlardı. Bizim üzerimize birileri saldıracak olsa, düşmanı bırakıp bize yardıma koşacak durumları yoktu." Safiyye diyorki: "Hassân'a: "Ey Hassan! Gördüğün gibi şu yahudi kalenin etrafında dolanıp duruyor. Allah'ın adına yemin ederim ki, açık bir tarafımızı yakalayıp, yahudilerin bizi arkadan vurmasını sağlamak için bunu yapıyor. Rasülullah (s.a) ve Ashab-ı Kiram düşmanla meşgul olduklarından bize yardımda da bulunmazlar. İn ve onu öldür" dedim. Bunun üzerine Hassân: "Ey Abdulmuttalib'in kızı! Allah sana mağfiret eylesin. Benim bu işi yapabilecek bir insan olmadığımı biliyorsun" dedi. Hassân'ın bu lafını duyduktan ve onun hiçbir şey yapamayacağını anladıktan sonra elbisemi belime sıkıca bağladım ve elime bir direk alıp, kaleden aşağıya indim. Öldürene kadar ona bu direkle vurdum. İşimi bitirdikten sonra, kaleye geri döndüm ve Hassân'a: "Ey Hassân! Aşağıya in de, onun üzerindeki eşyaları al. O erkek olduğundan dolayı ben bu işi yapamadım" dedim. Hassan: "Ey Abdulmuttâlib'in kızı, benim onun eşyalarını almaya ihtiyacım yok" diye cevap verdi."(1) (2)

G-Allah Yolunda Davette: "Affan İbn Müslim'in bize bildirdiğine ve Hammad İbn Seleme'nin, Sâbit'ten bize anlattıklarına göre, Ümmü Süleym (o zamanlar bir putperest olan ikinci kocası Ebu Talha ile evlenmeden önce) : "Ey Ebâ Talha! Tapmış olduğun ilâhının, yerden çıkan bir ağaç olduğunu ve onu Habeşli falanca kölenin çekerek getirdiğini bilmez misin?" diye sordu. Ebu Talhâ: "Evet, bilirim" diye cevap verdi. Ümmü Süleym: "Yerden biten ve

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.239.

(2) Bu rivayet, Rasûlullah'ın (s.a) şairi, Hassân İbn-i Sâbit'in korkak olduğuna işaret etmektedir. Bazı alimler Hassan'ın (R.A.) korkak olduğunu kabul etmemişlerdir. Eğer böyle olsaydı, hasımları olan Kureyş şairleri tarafından hicvedilip ayıplanırdı. Diğer bir yandan da bu hadis, hasen ve muttasıl olarak gelmiş ve İbn-i İshâk'ın hadisiyle kuvvetlenmiştir. Durum böyle olduğuna göre, belki de olay meydana geldiği zaman Hassan (R.A.) kendisinin savaşa katılmasını engelleyecek bir hastalığa yakalanmıştı. Halbuki Ahzâb günü korku bütün müslümanları genel olarak sarmıştı. Bu konuda Allah Teâla'nın buyurduğu gibi: *(...gözlerde dönmüştü, yürekler ağızlara gelmişti, Allah için çeşitli tahminlerde bulunuyordunuz. İşte orada inananlar denenmiş ve çok şiddetli sarsıntıya uğratılmışlardı.)*

olan Kureyş şairleri tarafından hicvedilip ayıplamrdı. Diğer bir yandan, da bu hadis, hasen ve muttasıl olarak gelmiş ve İbn-i İshâk'ın hadisiyle kuvvetlenmiştir. Durum böyle olduğuna göre, ^ İ k i de olay meydana geldiği zaman Hassan (R.A.) kendisinin savaşa katılm asmı engelleyecek bir hastahğa yakalanmıştı. Halbuki Ahzfib günü korku bütün müsiümanlan genel olarak sarmıştı. Bu konuda Allah Teâla'nm buyurduğu gibi: *(gözlerde dönmüştü, yürekler ağızlara gelmigti, A llah için çeşitli tahm inlerde bulunuyordunuz. İşte orada inananlar denenm iş ve çok şiddetli sarsıntıya uğratılm ışlardı.)*

Habeşli falanca kölenin çeke çeke getirdiği ağaca secde etmeye utanmaz mısın?" dedi. Sonra: "Ne dersin, Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in, Allah'ın elçisi olduğuna şahadet getir, seninle evleneyim? Bu sözünden başka senden mihr de istemiyorum" dedi. Ebu Talha: "Biraz müddet ver de düşüneyim" dedi. Gidip biraz düşündükten sonra geri geldi ve: "Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna, şahadet ederim" dedi. Bunun üzerine Ümmü Süleym oğluna: "Ey Enes kalk ve Ebu Talha'yı evlendir" dedi. Böylece Ebu Talha, Ümmü Süleym'i nişanladı. Ona sunduğu mehir de, müslüman oluşuydu."[1]

Yirmi Üçüncü Özellik
YÖNETİMİN PLANLAMA DEHASI

Biz, dehâ tabirini kullanırken, hiçbir zaman kendisine vahiy gelen Alemlerin Rabbi'nin Elçisinin önünde olduğumuzu unutmamaktayız. *"De ki: "Ben de ancak sizin gibi bir insanım, ancak bana vahyolunuyor..."* (Kehf: Sonuncu ayet) Evet, o Rasül, Allah tarafından tevcih edilmekteydi. "O, hevayi nefsinden konuşmamaktadır. Onun konuşması ancak, bildirilen bir vahiy iledir." (Necm: 3-4) Fakat aynı zamanda şuna da inanıyoruz ki; Allah'ın Elçisi Muhammed (s.a) Adem oğullarının efendisidir ve insanların en hayırlısıdır. Eğer insanların içinde dahiler mevcudsa hiç şüphe yok ki, Muhammed (s.a) onların efendisidir. Rasülullah (s.a) bu lafzı, Ömer (r.a) için kullanmıştır.

Şuna işaret etmek gerekir ki, günümüzde Rasülullah'ı (s.a) sadece Allah Teâla'dan vahiy nakleden bir aracı olarak sunmakla çoğu kez hataya düşmekteyiz. Allah Teala, risalesini tebliğ etmeleri için insanların en hayırlılarını; diğer insanlardan daha üstün meziyetlere (zekâ, hilm ve dehâ gibi) sahib olanları veya en azından bu yönlerden üstün olanları seçmiştir: "Onlara bir ayet geldiği zaman "Allah'ın peygamberlerine verilen bize de verilmedikçe inanmayız" derler. Allah peygamberliğini vereceği kimseyi daha iyi bilir. Suç işleyenlere Allah katından bir aşağılık; hilelerinden ötürü de şiddetli bir azâb erişecektir." (Enâm: 124) Bu konudan bahsederken açıklamamız gereken diğer bir önemli nokta da: Allah Teala'nın risalesinin, kendisine bütün insanların uyabileceği,

(1) Tabakat'ül-Kûbra (İbn-i Sâ'd) c.8. s.427.

kimseyi riaha iyi bilir. Suç işleyenlere Allah katından bir aşağıhk; hi1<>1erinden ötürü de şiddetli bir azâb erişecektir." (Enâm: 124) Bu konudan bahsederken açıklamamız gereken diğer bir önemli nokta da: Al lah Teala'mn risalesinin, kendisine bütün insanlann uyabileceği.

(1)Tabakat'Ol-Kûbra (İbn-i Sâ'd) c.8. s.427.

insanlar tarafından yüklenip iletilmiş olmasıdır. Vahiy, Hz. Peygamber'le (s.a) bitmiştir. Bunun için Allah Teala risalesinin tebliği için melek değil de, tüm insanların kendisine uyabileceği insanları seçmiştir.

"İnsanlara doğruluk rehberi geldiği zaman inanmalarına engel olan, sadece: "Allah peygamber olarak bir insanı mı gönderdi?" demiş olmalarıdır. De ki: "Yeryüzünde yerleşip dolaşanlar melek olsalardı biz de onlara gökten peygamber olarak bir melek gönderirdik." (İsrâ: 94-95)

İslâm davetçilerinin insanlara tebliğ yaparken en çok karşılaştıkları şey, onlara Rasülullah'ın (s.a) hayatından bir örnek verdikleri zaman, insanların: "O Rasülullah'tı. Biz Rasül değiliz" gibi cevaplar vermeleridir. Bu söz doğrudur; fakat doğru olan bu sözle, doğru olmayan bir şeyi istemektedirler. Bu perde altında, sorumluluktan kaçmak ve İslâm'ı ameli olarak tatbik etmekten kurtulmak istemektediler. Evet, O Allah'ın elçisidir. O uyulması gereken lider ve örnek insandır.

"Ey İnananlar! And olsun ki, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Rasülullah en güzel örnektir." (Ahzâb: 21) Rasülullah'ın bu özelliğiyle (düşmanlarla savaşta gösterdiği gayret ve çabası, onlara galib gelmek için yaptığı planları v.s.) beşeri yönümüzü tedavi ediyorsak, ikinci özelliğiyle de bizim örnek alabileceğimiz yegane insandır. Bu mucizeler, mümin grubun Allah'ın zaferine ulaşmalarını sağlamıştır. Onun için bizim Allah Teala'nın veli kullarına bahşettiği Rabbâni keramet ve ilâhi yardıma kavuşabilmemiz için, beşeri yöne tam manasıyla uymamız gerekir. Allah Teala, mucizeleri peygamberlerine verdiği gibi kerametleri de evliya kullarına verir.

A- Hz. Peygamber'in (s.a) İstihbarat Kuvveti: Bu merhalede gönderilmiş olan akıncı birlikleri (seriyyeler), ve heyetlere, yapılan gazalara değinecek olursak; Hz. Peygamber'in (s.a) istihbarat kuvvetinin bizleri hayrete düşürecek derecede ileri olduğunu göreceğiz. Öyle ki, bu istihbarat faâliyeti tarihte eşine rastlanamayacak derecededir. İşte bu faâliyetlere bazı örnekler:

1- Medine'de Rasülullah'ın (s.a) dışarıya göndermiş olduğu ilk seriyye, Hamza İbn Abdulmuttalib (r.a) komutasında gönderilen seriyyedir. Rasülullah (s.a), kendisine Kureyş ticaret kervanının Seyfül-Bahr denilen mevkiden geçeceği haberi ulaşınca, bu seriyyeyi söz konusu kervanın haberini almak için o mıntıkaya gönder-

rastla- namayacak derecededir. İşte bu faâliyetlere bazı örnekler:

1- Medine'de RasüluUah'm (s.a) dışanya göndermiş olduğu ilk seriyye, Hamza İbn Abdulmuttalib (r.a) komutasmda gönderilen sen 3o^edir. Rasülullah (s.a), kendisine Kureyş ticaret kervanının Ş ^ ü l-B a fa r denilen mevkiden geçeceği haberi ulaşınca, bu seriyyeyi söz konusu kervanm haberini almak için o xmntıka 3ra göndcû^

miştir. Bu olay hicretten yedi ay sonra olmuştur.

2- Sonra Ubeyde İbn Hâris komutasındaki seriyye gönderilmiştir. Bu seriyyenin görevi Batn'ü Râbiğ denilen su başında bulunan müşrik kuvvetlerini baskına uğratmaktı. Bu müşrik kuvveti iki yüz kişiden oluşup başlarında Ebu Süfyan İbn Harb veya İkrime bulunmakta idi.

3- Hicretten dokuz ay sonra, "Hümum" yakınlarında Cuhfe'de, Kureyş ticaret kervanını vurmak için, Sâ'd İbn Ebi Vakkas komutasında bir seriyye gönderilmiş ve bu seriyye kafileye yetişememiştir. Daha önceki seriyyelerde müslümanlar kafileleri kaçırmamıştır.

4- Hicretin on birinci ayında Rasülullah (s.a) Vuddân'a (Mekke ile Medine arasında bir dağın adıdır) gaza eylemiştir. Bu seferin sebebi de, Kureyş kafilesini vurmaktı.

5- Hicretin onüçüncü ayında Rasülullah (s.a) Şam'dan gelen Kureyş kervanını vurmak için Buvât seferine çıkmıştır. Bu kervanda Kureyş'ten yüz kişilik bir kuvvetle Ümeyye İbn Halef bulunmaktaydı.

6- Hicretin on altıncı ayında, Rasülullah (s.a) bu sefer, Şam'a gitmekte olan bir Kureyş kervanına karşı çıkmak üzere Uşeyre'ye sefer etmiştir.

Bu kervan, Şam'dan dönüşü esnasında, Rasülullah'ın vurmak için çıktığı ve akabinde Bedir savaşı meydana gelen kervandır.

7- Hicretin on yedinci ayına tesadüf eden Receb ayında, Abdullah İbn Cahş (r.a) komutasında, Batn'ü Nahle (Mekke yakınlarındaki İbn Amir bostanıdır.) denilen yere bir seriyye gönderilmiştir. Bu seriyye söz konusu yerde, Amr İbn Hadrâmi'nin de içinde olduğu bir Kureyş kervanına rastlamış vè bu kervanı ganimet alıp, Rasülullah'a (s.a) sunmuşlardır. Bu kervan içki, kuru üzüm ve deri ile yüklü idi.

8- Büyük Bedir gazasının başlama nedeni de gerçekte müslümanların Şam'dan gelmekte olan Kureyş ticaret kervanını vurmak istemeleridir. Allah Teala'nın iradesine binaen bu kafile kaçıp kurtulmuş ve müslümanlar daha büyük bir zorlukla karşılaşıp, Bedir savaşı vuku bulmuştur. Bu sekiz örnek bölgedeki düşman harekatını murakabe eden Hz. Peygamber'in (s.a) ne kadar uzak görüşlü ve uyanık olduğuna canlı birer örnektir. Hz. Peygamber'in (s.a) haber alma örgütü o kadar gelişmişti ki, Kureyş kafilelerinin hareketi, Mekke'den yola çıkış ve Şam'a varış anla-

karşıla şıp, Bedir savaşı vuku bulmuştur. Bu sekiz örnek bölgedeki düş man harekatım murakabe eden Hz. Peygamber'in (s.a) ne kadar uzak görüşlü ve uyanık olduğuna canlı birer örnektir. Hz. Pey gamberin (s.a) haber alma örgütü o kadar gelişmişti ki, Kureyş kafilelerinin hareketi, Mekke'den yola çıkış ve Şam'a va n ş anla-

rında kendisine bildiriliyordu.

9- Rasülullah (s.a) Ashab-ı Kiram'dan bazıları ile birlikte, bizzat Kureyş kafilesi hakkında bilgi toplamak için harekete geçmişti: "Sefer esnasında, Sufyan Ed-Damri ile karşılaştılar. Rasülullah (s.a) ona: "Sen kimsin?" diye sordu. O da: "Siz kimsiniz?" diye karşılık verdi. Rasülullah (s.a): "Sen bizim sorularımıza karşılık ver, biz de seninkilere verelim" buyurdu. Adam: "Buna mukabil dediğinizi yapacaksınız" dedi. Hz. Peygamber (s.a): "Evet" buyurdu. Adam: "İstediğinizi sorabilirsiniz" dedi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Bize Kureyş ordusundan haber ver" dedi. Adam: "Bana ulaşan habere göre falanca günü Mekke'den çıkmışlar, eğer bana haberi veren kimse doğru söylediyse, bugün falanca yerde olmaları gerekir" diye cevap verdi. Rasülullah (s.a): "Bize Muhammed ve ashabından haber ver" dedi. Adam: "Aldığım habere göre falanca günü Yesrib'ten çıkmışlar, eğer bana haberi veren kimse doğru söylediy. ' bugün bu vadinin yanında olmalılar" dedi ve Rasülullah'a (s.a) 'Siz kimsiniz?" diye sordu. Hz. Peygamber (s.a): "Biz sudanız" cevabını verdi. Ed-Damri, eliyle Irak tarafına işaret ederek: "Hangi sudan! Irak suyundan mı?" diye sordu. Rasülullah (s.a) daha fazla konuşmadı ve ashabının yanına döndü. İki gruptan hiçbiri, birbirlerine çok yakın oldukları halde, diğerinin yerini bilmiyordu. Aralarında yüksek ve yuvarlak bir kum tepesi vardı.

Rasülullah (s.a) yoluna devam etti. Yolda Besbes ve Adiy İbn Ebi Z'âba Rasülullah'a (s.a) Kureyş kafilesinin haberini ulaştırdılar. Hz. Peygamber (s.a) Ramazanın on yedinci gecesi, Cuma günü yatsı vaktinde Bedir yakınlarına indi. Ali İbn Ebi Talib, Zübeyr İbn Avvâm, Sad İbn Ebi Vakkas ve Besbes İbn Amr'i maiyetlerinde bir müfreze ile istihbarat için ileri gönderdi. Kendilerine küçük tepelik bir tepeyi gösterip: "Şu tepenin arkasında kalan eski kuyunun oralardan bir haber alacağınızı umarım" buyurdu. Gerçekten de 'stgeldiler. Sakaların çoğu kaçtı. Kaçanlar arasında "Uceyr" diye biri vardı. Bu kişi Kureyş ordugahına gelerek: "Ey Galib Ailesi! Ebi Kebşe'nin oğlu ve ashabı sakalarınızı esir aldılar." dedi. Kureyş ordugahı bu haber üzerine dalgalandı ve çok rahatsız oldular. Bir yandan da yağmur yağıyordu. Müslümanlar o gece sakaların arasından Münebbih İbn Haccac'ın kölesi Eslem, Ubeyde İbn Said İbn As'ın kölesi Ariz Ebu Yesar ve Umeyye İbn Halef'in kölesi Ebu Râfi'yi yakalayıp İslâm ordugahına getirdiler. O sırada Rasülullah (s.a) namaz kılıyordu. Ashab-ı Kiram bu köleleri sorguya çektiler. Köleler: "Biz Kureyş'in sakalarıyız, bizi su almak için gön-

si! Ebi Kebşe'nin oğlu ve ashabı sakalarınızı esir a ld ıla r .” dedi. Ku reyş ordugahı bu haber üzerine dalgalandı ve çok rahatsız oldular.

Bir yandan da yağmur yağıyordu. Müslümanlar o gece sakaların arasından Münebbih İbn Haccac'ın kölesi Eşlem, Ubeyde İbn Said İbn Asm kölesi Ariz Ebu Yesar ve Umeyye İbn Halefin kölesi Ebu Râfi'yri yakalayıp İslâm ordugahına getirdiler. O sırada Rasülul lah (s.a) namaz kıhyordu. Ashab-ı Kiram bu köleleri sorguya çek tiler. Köleler: “Biz Kureyş in sakalarıyız, bizi su almak için gön

derdiler" dedilerse de, Ashab-ı Kiram onları Ebu Süfyan'ın köleleri sanarak kervandan haber almak üzere sıkıştırdılar ve dövdüler. Onlar da çaresiz kalarak: "Biz Ebu Süfyan'ın kölesiyiz ve biz kervanda idik" dediler. Ashab da onları dövmeyi bıraktı. Bu sırada Rasülullah (s.a) selâm verip, namazı bitirdi ve: "Tuhaf şey, bu zavallılar size doğru söyleyince onları döversiniz, yalan söyleyince de bırakırsınız!" dedi. Esirlerin yanına gelerek Kureyş hakkında malumat aldı. Sakalar, Kureyş'in bu kum tepesinin arkasında olduğunu, bazı günler yemek için on, bazı günde dokuz baş hayvan kestiklerini haber verdiler. Rasülullah (s.a): "Kureyş ordusu dokuz yüz ila bin kişi kadardır" tahmininde bulundu. Köleler, Mekke'den çıkıp savaşa katılan Kureyş eşrafının adlarını Utbe İbn Rebîa diye başlayıp birer birer sayınca Rasülü Ekrem (s.a) Ashab'a dönerek: "İşte Mekke size ciğerparelerini feda etmiştir" buyurdu."[1]

İşte Rasülullah'ın (s.a) haber alma örgütü. Bedir'de düşman karargahını keşfetmiş ve savaşa girmeden önce düşmanın nefer ve techizat yönünden sayısını öğrenmiştir. Bu konu hakkında zikrolunan hadiselerin yoruma ihtiyacı yoktur.

10- Sonra Kararet'ül Küdr gazası vuku buldu. Bu gazanın oluşu şöyledir: Rasülü Ekrem'e (s.a) Karâret'ül Küdr denilen yerde Gatafan ve Süleym kabilelerinin, müslümanlarla savaşmak üzere toplandıkları haberi ulaştı. Bu mevkiye doğru sefere çıktı. Fakat sözkonusu yerde hiç kimseyi bulamadılar. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) Ashab-ı Kiram'dan birini etrafı gözetlemesi için vadinin tepesine doğru gönderdi. Vadinin ortasında çobanlara rastladılar. Bunların arasında Yesâr isminde bir köle vardı. Rasülü Ekrem çobanlara Gatafan ve Süleym kabilelerinin nerede olduğunu sordu. Yesar, herkesin deniz tarafına doğru gittiklerini söyledi. Bunun üzerine müslümanlar sürüleri ganimet alarak Medine'ye geri döndüler.[2]

11- Uhud Gazasına gelince; Abbâs İbn Abdülmuttalib, bir mektup yazıp, bu mektubu Gufâr oğullarından biriyle Rasülullah'a (s.a) gönderip, durumu bildirmişti. Ulak mektubu Rasülullah'a getirdiğinde, kendisi Kubâ'da bulunuyordu. Mektubu Rasülullah'a (s.a) Ubey İbn Kâ'b okudu. Rasülü Ekrem, Ubey'e mektubta yazılı olanları kimseye söylememesini emretti. Sonra Sâ'd, İbn

(1) İmtâ ül'Esmâ. 76-77.
(2) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.107.

oğullanndan biriyle Rasülul- lah'a (s.a) gönderip, durumu bildirmişti. Ulak mektubu Rasülul- lah'a getirdiğinde, kendisi Kubâ'da bulunuyordu. Mektubu Rasû- luUah'a (s.a) Ubey İbn Kâb okudu. Rasülü Ekrem, Ubey'e mektub- ta yazdı olanları kimseye söylememesini emretti. Sonra Sâ'd, İbn

(1)İmtâ fiTEsınâ. 76-77.
(2) İmtâ orEamâ. c.l. s.l07-

Rabî'ye giderek, ona Abbâs'ın mektubu hakkında haber verdi ve: "İnşallah bu işte bir hayır olmasını umuyorum" buyurdu. Yahudiler[1] ve münafiklar bu haberi konuşmaya başladılar ve haber her tarafa yayıldı.

Daha sonra Amr İbn Sâlim El-Huzâi yanında bir grupla beraber Zi-Tuvâ denilen mevkide Kureyş'ten ayrılıp, Rasülü Ekrem'e malumat getirmiş, sonra da geri dönmüştür...

Rasülullah (s.a), Enes ve Muennes İbn Fadâle'yi Perşembe gecesi gözcü olarak yola çıkarmıştır. Bu iki kardeş "Akiyk" denilen yerde Kureyş ordusuna rastlamışlar ve geri dönerek Hz. Peygamber'e (s.a) Kureyş ordusu hakkında bilgi vermişlerdir. Müşrikler Çarşamba günü Medine açıklarına inmişler, Perşembe ve Cuma günleri Medine'nin tarlaları ve ekili arazilerinde develerini otlatmışlar, hiçbir yeşillik bırakmamışlardı. Rasülullah (s.a) Habbab İbn Münzir İbni Camuh'ü durumu kontrol etmeye gönderdi. Habbab (r.a) Kureyş ordusunu gözetledikten sonra Rasülullah'ın (s.a) yanına gelerek, müşriklerin sayı ve techizatları hakkında tahmini bilgiler verdi. Rasülullah (s.a): "Onların durumu hakkında hiç kimseye bir tek harf bile söylemeyin. Allah bize yeter, O ne güzel vekildir. Allahım senin yardımın ile savaşıp, senin yardımınla hücum ediyorum" buyurdu.[2]

12- Hendek gazasına gelince: Huzâa oğullarından (bunlar Rasülü Ekrem'e muhabbet beslerlerdi) bir kişi dört günde Mekke'den Medine'ye yetişip vaziyeti Rasülü Ekrem'e bildirdi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) ashâbiyla istişareye başladı.

Rasülullah'ın (s.a) ne kadar uyanık ve tetikte olduğunu; düşmanların haberlerini ne kadar titizlikle takib ettiğini belirtmek için, bu kadar örneği yeterli görüyoruz. Burada hemen şuna işaret edelim ki, savaş ile gözetilen hedefin gerçekleştirilmiş olup, olmamasına bakmaksızın, Rasülü Ekrem'e getirilen haberlerin arasında doğru olmayan hiçbir haber bulunmamaktaydı. Bu merhalede müslümanların haberleri olmadan ani baskına uğramaları sadece iki kez vuku bulmuştur.

Birincisi: Kerz İbn Câbir El-Führi, Bedir'den önce Medine'nin sürülerine saldırdığında.

İkincisi: Ebu Süfyan, müşriklerden bir grup ile birlikte

(1) Yahudiler ve Münafiklar bu haberi duymadan önce Fasık Eba Amir elli kişiyle birlikte Medine'den Mekke'ye gidip, Kureyş'i savaşa teşvik etmiş ve onlarla beraber Uhud'a yürümüştür.

(2) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.115.

önce Medi ne'nin sürülerine saldırdığında.

İk in c is i: Ebu Süfyan, müşriklerden bir grup ile birlikte

(1) Yahudîler ve MOnefiklar bu haberi duymadan *Ouat* Farak Efaa Am ir elli kişiyle birlikte Medine'den Mekke'ye gidip, Kureyş'i aavaşa teşvik etmiş ve onlaria beraber Uhud'a yârümOştar.

(2) İmtâ ül'Esmâ. c.l. s.llS.

Sellâm İbn Mikşem El-Yahudi'nin yanına indiklerinde... Ebu Süfyan bu yahudiden, Rasülullah'ın (s.a) durumu hakkında malumat almış; Ensar'dan bir kişiyle, onun yanında çalışan işçisini tarlasında çalışırken öldürmüştü. Urayd'ta da iki evi yakmış ve onların tarlalarını da yakıp gitmişti.

İslâmi hareketin düşmanlarıyla olan tecrübelerinden, bu meselenin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmıştır. İslâmi hareketin, haber alma örgütünün zayıflığından dolayı, yönetici kadrodan habersiz çeşitli çatışmaların başlamasına neden olunmuştur. Sırf bu yüzden hareket çok büyük bir felakete maruz kalmış ve içerideki mücahid kardeşlere ulaşan yanlış bilgiler yüzünden, on binlerce kişinin ölümüne sebeb olunmuştur. Rasülullah'ın (s.a) haber alma örgütünün mükemmelliği, umarız ki, bizi bu konu üzerinde önemle durmaya ve bu konunun hakkını vermeye sevkeder. Çünkü, İslâmi hareketin istihbarat ve güvenlik kuvvetlerini kaybetmesi demek, kendisine hayat veren ana atar damarlarını kaybetmesi demektir. Casuslarının gönderdiği haberlerin doğru ve güvenilir olmamasında da durum aynıdır. Hareketin kendi eliyle kendini boğazlaması anlamına gelir. Başımıza gelen felaket hiç şüphe yokki çok büyük bir derstir. Fakat aynı zamanda bir ceza, bir imtihan ve bir tecrübedir.

B- **Savaş İsteyene Savaş:** Bu konuyla birincisi arasında çok sıkı bir bağ vardır. Seni vurmaya hazırlanan düşmanı baskına uğratıp vurman. İşte bu durum, Hz. Peygamber'in (s.a) planıyla çok kez yapılmıştır. İşte bunlardan bazıları:

1- Bunlardan biri Bedir'den sonra, Necid'te yapılan Zi-Emer gazasıdır. Bu gaza şöyle olmuştur. Rasülü Ekrem'e (s.a) Gatafan'dan Sâlebe oğulları ile Muharib oğullarının, Dâsûr İbn Muharib komutasında toplanarak, Medine'yi vurmak istedikleri haberi ulaştı. Rasülullah (s.a) hemen harekete geçip, Zi'l Kıssa denilen yerde onlardan bir adamı yakaladı. Bu adam, müslümanlara rehberlik yaparak onları kavminin bulunduğu yere kadar ulaştırdı. Müslümanlar bu adamdan aldıkları malumatlarla, müşrikleri gafil avlayıp, kum tepesinin üzerinden hücum etmek süretiyle, bozguna uğrattılar. Müşrik bedevilerin çoğu kaçıp dağlara sığındı.

2- Süleym oğulları gazası da, Medine'yi işgal etmek için toplanan müşrikleri dağıtmayı amaçlayan bir savaştan başka birşey değildi.

3- Zâtûr-Rikâ gazası da, Uhud'tan sonra olmuş ve Medine'ye

adam, müslümanlara reh berlik yaparak onlan kavminin bulunduğu yere kadar ulaştırdı. Müslümanlar bu adamdan a ld ık la r ı malumatlarla, müşrikleri ga fil avlayıp, kum tepesinin üzerinden hücum etmek süreriyle, boz guna uğrattılar. Müşrik bedevilerin çoğu kaçıp dağlara sığındı.

2- Süleym oğullan gazası da, Medine'yi işgal etmek için topla nan müşrikleri dağıtmayı amaçlayan bir savaştan başka birşey değildi.

3- Zâtûr-Rikâ gazası da, Uhud'tan sonra olmuş ve Medine'ye

ulaşan bir haber yüzünden meydana gelmiştir. Haberde, Rasûlullah'a (s.a) Enmar İbn Buğayd oğulları ile Sâ'd İbn Sâlebe oğullarının müslümanlara karşı savaşmak için toplandıkları bildiriliyordu. Bu haber üzerine Rasûlullah (s.a) dört yüz kişilik bir kuvvetle sefere çıkıp, üzerlerine gitmiş, bu kabileler de kaçıp, dağlara sığınmışlardır.

4- Ebu Seleme'nin seriyyesine gelince, Medine istihbaratının bildirdiğine göre, Talha ve Seleme İbn Huveylid, kendilerine itaat edenler ve kendi kavimleriyle birlikte yürüyüşe geçip Esed İbn Huzeyme oğullarını Rasûlullah'a (s.a) karşı savaşa davet ettiler. Rasûlü Ekrem (s.a) bunları bastırmak için Ebu Seleme komutasındaki seriyyeyi gönderdi. Ebu Seleme, Esed oğullarını kendi yurtlarında, daha henüz harekete geçmeden yenilgiye uğratıp dağılmalarını sağladı.

5- Hâlid İbn Süfyan Hüzeli'nin öldürülmesi de şöyle olmuştur: Medine istihbaratı, Rasûlullah'a (s.a) Halid İbn Süfyan Hüzeli'nin müslümanlara karşı savaşmak için kuvvet topladığını bildirmiş, Hz. Peygamber de (s.a) Abdullah İbn Üneys'i (r.a) onu öldürmeye göndermiştir. Şunu da bilelim ki, Hâlid İbn Süfyan Mekke yakınlarında kuvvet toplamakta idi. Bu yöntemle Rasûlullah (s.a) Medine'yi işgal etmeyi düşünen bütün kuvvetleri dağıtmış, bu davranışıyla da, düşman kuvvetlere dost olan herkesin kalbine korku salmıştır. Böylece, düşman hareketini engelleme veya onların kuvvetlerini dağıtmada ufak bir ihmal sonucu meydana gelebilecek olan maddi ve manevi zararlardan müslümanları korumuştur.

Günümüzde İslâmi hareketin tam anlamıyla Rasûlullah'a (s.a) uyması gerekir. İslâmi hareket düşmanın tabiatını, hareketini ve planlarını çok iyi bilmeli, düşmanın harekatı ve planları hakkında en küçük ayrıntıları bile alabilecek şekilde düşman saflarına casuslarını yerleştirmeli, onların planlarını, henüz uygulama alanına geçmeden bozmalıdır. Böylece daha hazırlık safhasındayken, direnmeye fırsat vermeden onlara gerekeni yapmalıdır. Bu çalışma, sebeblere tevessül etmek suretiyle, beşeri güç sarfedilerek yapılır. Bütün dava adamlarının bu manayı tam anlamıyla öğrenmelerini istiyoruz.

Zafer ve yardımın Allah'ın elinde olduğu ve onu istediğine nasib ettiği doğrudur. Fakat Allah Teala, davasını yüklenen kişilerin, hiçbir şey yapmaksızın oturan ve tevekkül ettiklerini iddia eden bir grup olmasını istemez. İslâma karşı olan hareketler, dün-

çahşma, sebeblere tevessül etmek suretiyle, beşeri güç sarfedi- lerek yapılır. Bütün dava adamlanıun bu manayı tam anlamıyla öğrenmelerini istiyoruz.

Zafer ve yardımm Allah'm elinde olduğu ve onu istediğine na- sib ettiği doğrudur. Fakat Allah Teala, davasını yüklenen kişile rin, hiçbir şey yapmaksızın otınan ve tevekkül ettiklerini iddia eden bir grup olmasım istemez. İslâma karşı olan hareketler, dün-

ya için çalışıp saflarını en mükemmel şekilde pekiştirirken, İslâmi hareketin hiçbir şey yapmaksızın durması Allah Teâla'yı razı etmez. Müminlerin safları tek, birbirine pekişmiş ve uyanık olur. Gayelerine ulaşmak için her yolu deneyenler, zafere götüren özellikleri üzerlerinde toplamışdırlar. Ama her şeye boşverir, sonra da: "Niçin Allah bize zafer nasib etmiyor?" denilirse: "Sizden önce neler gelip geçmiştir. Yeryüzünde gezip de, yalancıların sonunun ne olduğuna bir bakın"[1]

C- **Komşu Kabilelerle Yapılan Andlaşmalar:** Bu da Peygamber yönetiminin planlarından biridir. Rasülullah (s.a) komşu kabilelerle, iyi komşuluk ve barış andlaşmaları yapıp, savaş cephesini bire indirgiyordu. Bu andlaşmalar çok nadir olarak bozuluyordu. Kendileriyle andlaşma yapılan kabileler, ancak Rasülullah'ın (s.a) zayıf düştüğü anları kollayıp, andlaşmayı bozmaya kalkıyorlardı. Bu konu hakkındaki bahis önceden, Medine döneminin başlarında zikredilmişti.

D- **Irak Yoluna Saldırılması:** Rasülullah (s.a) Kureyş kafilelerini, sadece Medine yolunda vurmakla kalmamış, onların takipten kaçabilmek için gittikleri başka yolları da denetim altına alarak yollarını daraltmıştır.

"El-Karede denilen mevkiye gönderilen ve Zeyd'in ilk kez komutan olarak çıktığı bu seriyye Safvân İbn Ümeyye komutasındaki Kureyş kervanını vurmayı hedefliyordu. Safvan Kureyş'in ticaret mallarını Şam'a götürmekte olan bu kafileyi Rasülullah'ın (s.a) elde etmesinden korkarak Medine yolundan saptırmış ve daha uzun ve zor bir yol olan Irak yoluna yöneltmişti. Bu kafilenin haberinin müslümanlara ulaşması şöyle olmuştu. Kureyş'ten Nuaym İbn Mesûd El-Eşcaî Nadir oğullarından Kinâne İbn Ebi Hukayk'a misafir olarak gelmişti. Oturup beraber içmeye başladılar. Süleyt İbn Numân da onlarla beraber içki içmekteydi. O zaman daha henüz içki haram kılınmamıştı. Çok geçmeden içkinin etkisiyle konuşmaya başlayan Nuaym, Safvan kafilesinin Mekke'den çıkışını ve kafilede ne kadar mal olduğunu anlatmaya başladı. Süleyt (r.a) hemen oradan ayrılarak durumu Hz. Peygamber'e (s.a) bildirdi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) Zeyd İbn Harise komutasında yüz kişilik bir kuvveti bu kafileyi vurmaya gönderdi. Netice-

(1) Âli İmrân. 137.

kılınmamıştı. Çok geçmeden içkinin etki siyle konuşmaya başlayan Nuaym, Safiran kafilesinin Mekke'den çıkışım ve kafilede ne kadar mal olduğunu anlatmaya başladı. Sü leyt (r.a) hemen oradzuı ayrılarak durumu Hz. P^rgamber'e (s .a)' bildirdi. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) Zeyd İbn Harise komuta- smda yüz kişilik bir kuvveti bu kafileyi vurmaya gönderdi. Netice-

(1) Ali tmrân. 137.

de kafile ele geçirildi, fakat müşriklerin önde gelenleri kaçmayı başarabildiler. Zeyd İbn Harise (r.a) kafileyi Rasülullah'a (s.a) takdim etti. Rasülullah (s.a) ganimetin beşte birini ayırdı. Bu beşte bir miktar yirmi bin dirhemi bulmaktaydı. Geri kalan kısmını da seriyyede bulunanlar arasında pay etti. Kafilede bulunup da esir alınanların arasında Furat İbn Hayyan'da bulunmaktaydı. İbn Hayyan daha sonra müslüman oldu."[1]

E- Uhud'ta Gösterilen Sebat ve Hezimetin Zafere Çevrilişi:

Bu konunun vasıflandırılmasını, mevzunun gerektirdiği açıklamalar ile birlikte kısa alıntılar şeklinde Mubarek Fûri'ye bırakalım:

Halid İbn Velid'in Orduyu Kuşatma Planını Uygulaması: Halid İbn Velid, müslüman okçuların dağdaki yerlerini terketmeleri fırsatını çok iyi değerlendirerek, çok süratli bir şekilde İslâm ordusunu arkadan kuşattı. Çok kısa bir süre içerisinde Abdullah İbn Cübeyr ve arkadaşlarını (geri kalan okçular) şehid edip, müslümanlara arkadan hücuma geçti. Bu arada müşriklerden bir kadın (bu kadın Umre binti Alkamet'ül Hârise'dir) hemen ileri atılarak yere düşmüş olan müşriklerin sancağını kaldırdı. Müşrikler hemen sancağın etrafında toplanıp, birbirlerini çağırmaya başladılar. Sonunda hepsi sancağın etrafında toplanmış ve savaşa hazır duruma gelmişlerdi. Bu şekilde müslümanlar hem önden hem de arkadan kuşatılmış, iki değirmen taşının arasına düşmüşlerdi.

Kuşatma Karşısında Rasülullah'ın (s.a) Kahramanca Tutumu: Bu sırada Rasülullah (s.a), İslâm ordusunun geri kısmında ashabından dokuz kişilik küçük bir müfrezenin içerisinde bulunuyordu. Müslümanların kılıç savaşını ve müşrikleri kovalayışlarını gözetliyordu. Bu sırada Halid'in süvarileri tarafından tam anlamıyla bir bozguna uğratıldılar. Rasülullah'ın (s.a) önünde iki yol vardı: Ya yanındaki dokuz sahabesiyle birlikte hemen harekete geçip, güvenilir bir yere sığınarak kurtulup kuşatma altındaki orduyu kaderiyle başbaşa bırakacak, ya da hayatını tehli-

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.7.

Halidin süvarileri tarafından tam anlamıyla bir bozguna uğratıldılar. Rasülullah'm (s.a) önün de iki yol vardı; Ya yanmdaJd dokuz sahabesiyle birlikte hemen harekete geçip, güvenilir bir yere sığmarak kurtulup kuşatma al- tmdaki orduyu kaderiyle başbaşa bırakacak, ya. da hayatım tehli-

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.7.

keye atmak bahasına orada kalıp, ashabını etrafında toplanmaya çağıracaktı. Böylece güçlü bir cephe oluşturup, kuşatma altındaki ordusuna Uhud tepelerine doğru bir yol açacaktı. İşte orada Rasülullah'ın (s.a) üstün dehası ve eşsiz cesareti kendini gösterdi. Sesini yükselterek: *"Ey Allah'ın kulları bana geliniz, Ey Allah'ın kulları bana geliniz!"* diye, ashabını çağırmaya başladı. Rasülullah (s.a) bunu yaparken, sesini müslümanlardan önce müşriklerin duyacağını çok iyi biliyordu. Buna rağmen, bu kritik durumda kendini tehlikeye atarak onları çağırdı. Gerçekten, müşrikler onu tanıdılar ve müslümanlar ulaşmadan önce ona ulaştılar.

Müslümanların Dağılması: Müslümanlara kuşatıldıklarını anlayınca içlerinden bir grup telaşa düştü. Kendilerini kurtarmaktan başka birşey düşünemez oldular. Arkalarında kimi bıraktıklarını düşünmeksizin savaş meydanını terkedip kaçmaya başladılar. Bu gruptan bazıları Medine'ye kadar kaçıp, şehre girdiler. Bazıları dağın tepesine doğru kaçtılar. Bazıları da geri dönüp müşriklerin arasına girdiler. İki ordugah birbirine karıştı. Birbirlerini ayırdedemez oldular ve müslümanlar birbirlerini öldürmeye başladılar. Buhari'nin Hz. Aişe'den (r.a) rivayetine göre şöyle demiştir: "Uhud günü (savaşın başlarında) müşrikler açık bir hezimete uğramışlardı. Bu sırada iblis müslümanlara: "Ey Allah'ın kulları arkanız (yani arkanızdan sakının)" diye bağırdı. Ortalık bir anda karıştı, ön saftakiler geri dönüp arka saftakilerle savaşmaya başladılar. Bu arada Huzeyfe, müslümanların yalınkılıç babasının başına üşüştüklerini gördü: "Ey Allah'ın kulları! Ne yapıyorsunuz? Babamdır, babamdır." diyene kadar onu öldürmüşlerdi. Huzeyfe (r.a) bu hataya karşılık sadece: "Allah sizleri affetsin. O merhamet edenlerin en merhametlisidir" demekle yetindi. Urve (r.a): "Vallahi, Huzeyfe Allah'a kavuşana kadar daima hayırlı işler yapmıştır" demektedir.

Evet, bu grubun içinde büyük bir panik başlamıştı. Kimin ne yaptığı belli değildi. İçlerinden çoğu kaybolmuştu, nereye yöneleceklerini bilemiyorlardı. Onlar bu durumda iken, birinin de, "Muhammed öldürüldü" diye bağırdığını duyunca iyice kendilerini kaybettiler. Manevi bir çöküntü içerisine girdiler. Bunlardan bazıları silahlarını atıp, savaşmayı bıraktılar. Diğerleri de münafıkların başı Abdullah İbn Ubey ile görüşüp, kendileri için Ebu Süfyan'dan eman almasını istemeyi düşündüler...

yaptığı belli değildi. İçlerinden çoğu kaybolmuştu, nereye yönele ceklerini bilemiyorlardı. Onlar bu durumda iken, birinin de, “Mu- hammed öldürüldü” diye bağırdığını duyunca İ 3Ûce kendilerini kaybettiler. Manevi bir çöküntü içerisine girdiler. Bunlardan ba- zılan silahlanm atıp, savaşmayı bıraktılar. Diğerleri de münahk- lann başı Abdullah İbn Ubey ile görüşüp, kendileri için Ebu Süf- yan’dan eman almasını istemeyi düşündüler...

Rasülullah'ın (s.a) Etrafında Savaşın Kızışması: Söz konusu gruplar kuşatmanın ağırlığı altında kalıp sanki iki değirmen taşı altında ezilirken, Rasülullah'ın (s.a) etrafında savaş epey kızışmıştı. Önceden de belirttiğimiz gibi müşrikler kuşatmaya başladığında Rasülullah'ın (s.a) yanında sadece dokuz kişi bulunuyordu. Rasülullah (s.a): *"Ey Allah'ın kulları! Bana geliniz, bana geliniz."* diye müslümanları çağırmaya başladığında, müşrikler sesini duyarak onu tanımış ve üzerine hücum etmişlerdi. İslâm ordusundan kimse Rasülullah'ın (s.a) yanına dönmeden onun işini bitirebilmek için, müşrikler bütün ağırlıklarıyla ona yönelmişlerdi. Bunun neticesi olarakta, Ashab-ı Kiram'dan bu dokuz kişi ile, müşrikler arasında çok şiddetli bir savaş olmuş ve bu savaşta çok ender raslanan sevgi, fedakarlık ve kahramanlık örnekleri ortaya çıkmıştır.

Müslim'in Enes İbn Mâlik'ten rivayetine göre, Rasülullah (s.a) Uhud günü, Ensar'dan yedi, muhacirlerden de iki kişiyle kalmıştı. Müşrikler hücumlarıyla onları bunaltınca Rasülullah (s.a): "Kim bunları bizden defederse, mekânı cennettir" veya "cennette yoldaşım olacaktır" buyurdu. Bunun üzerine Ensar'dan bir sahabe ileri atıldı ve öldürülene kadar müşriklerle savaştı. Sonra müşrikler tekrar onları sıkıştırmaya başladılar. Savaş böylece sürerken, Ensar'dan olan yedi sahabe de peş peşe şehid düştüler. Rasülullah (s.a) bunun üzerine yanındaki iki sahabesine: "Ashabımız bize ne kadar da düşkündürler" buyurdu.Şehid edilen bu yedi kişiden sonuncusu Umâre İbn Yezid İbn Seken'dir; yaralanıp bitkin düşene kadar savaşmış, sonra yığılıp kalmıştı.

Rasülullah'ın (s.a) Hayatındaki En Sıkıntılı Anlar: İbn Seken'inde yere yığılmasından sonra Rasülullah'ın (s.a) yanında sadece muhacirlerden iki kişi kaldı. Sahiheyn'de (Sahih-i Buhâri ve Sahih-i Müslim) Ebi Osman'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Hz. Peygamber'in (s.a) yanında, savaştığı günlerin bazılarında Talha İbn Ubeydullah ve Sâ'd İbn Ebi Vakkâs'tan başka kimse kalmamıştı." Bu durum Rasülullah'ın (s.a) hayatındaki en zor saatler, müşriklere göre ele geçmez bir fırsattı. Müşrikler bu fırsatı değerlendirmekte geri kalmadılar. Hücumlarını Rasülullah (s.a) üzerinde yoğunlaştırıp, onu öldürmeye çalıştılar.... Hiç şüphe yok ki müşrikler Rasülullah'ı (s.a) öldürmeyi hedefliyorlardı. Fakat bu iki Kureyş'li, Sâ'd İbn Ebi Vakkâs ve Talha İbn Ubey-

savaştığı günlerin ba zılarında Talha İbn Ubeydullah ve Sâ d İbn Ebi Vakkâs'tan başka kimse kalmamıştı.” Bu durum Rasülullah'm (s.a) hayatmdaki en zor saatler, müşriklere göre ele geçmez bir fırsattı. Müşrikler bu fırsatı değerlendirmekte geri kalmadılar. Hücumlarım Rasülul lah (s.a) üzerinde yoğunlaştırıp, onu öldürmeye çalıştılar

.....

Hiç şüphe yok ki müşrikler Rasülullah ı (s.a) öldürmeyi hedefliyorlar dı. Fakat bu iki Kureyşli, Sâ'd İbn Ebi Vakkâs ve Talha İbn Ubey-

dullah övülecek bir kahramanlık gösterdiler. Eşi görülmemiş bir yiğitlikle savaşarak, müşriklerin hedeflerine ulaşmalarına yarayacak hiçbir açık kapı bırakmadılar. Her ikisi de Arapların en mahir okçularındandı. Müşriklerin müfrezesini, Rasülullah'tan (s.a) defedene kadar savaştılar. Sâ'd İbn Ebi Vakkas'a gelince Rasülullah (s.a) ok kütüklüğünü onun önüne koyup: "Ey Sâ'd! Babam, anam sana feda olsun, at!" buyurmuştur. Rasülü Ekrem'in Sâ'd'tan başka hiçbir kişiye feda etmek üzere babasını ve anasını birleştirmeyişi Sâ'd'ın ne kadar kabiliyetli ve yetenekli olduğuna işarettir. Talha İbn Ubeydullah'a gelince, Nesâi, Cabir'den (r.a), müşriklerin Rasülullah'ın etrafını nasıl çevirdiğini ve Rasülullah'ın o sırada Ensar'dan bir grupla olduğunu rivayet ettikten sonra şöyle devam etmiştir: Cabir dediki: "Müşrikler Rasülullah'a (s.a) ulaşmışlardı. Rasülullah: "Kim kavme karşı çıkacak?" buyurdu. Talha (r.a): "Ben" diye cevap verdi. Cabir (r.a), daha önce de Müslim'in rivayetiyle belirttiğimiz gibi, Ensâr'ın ilerleyip teker teker öldürüldüklerini belirterek şöyle devam ediyor: "Ensâr'ın hepsi öldürülünce Talha ileri atıldı. Talha müşriklerden on bir kişiye karşı tek başına savaştı. Sonra eline bir darbe yedi ve parmakları kesildi. Bunun üzerine Talha: "Pekala" diyerek yeniden atıldı. Rasülullah (s.a): "Eğer bismillah deseydin, insanların gözleri önünde melekler seni kaldırırdı" buyurdu. Sonra Allah Teala müşrikleri def etti.

Hakim, **İklil'de** Talha'nın Uhud günü otuz beş veya otuz dokuz yara aldığını, parmaklarının felce uğradığını rivayet etmiştir. Yine Buhârî, Kays İbn Ebi Hâzim'in de: "Talha'nın Uhud günü Rasülullah'ı (s.a) korurken çolak olan elini gördüm!" dediğini rivayet etmiştir.

Tirmizi, Rasulü Ekrem'in (s.a) o gün Talha hakkında: *"Kim yeryüzünde yürüyen bir şehide bakmak istiyorsa, Talha İbn Ubeydullah'a baksın!"* buyurduğunu rivayet etmiştir.

Ebu Davud'un, Hz. Aişe'den rivayetine göre, Aişe (r.a) şöyle demiştir: "Ebu Bekir (r.a), Uhud gününden bahsederken, "O günün hepsi Talha'nındı" derdi." Ebu Bekir (r.a) yine Talha hakkında şöyle demiştir:

"Ey Talha İbn Ubeydullah! Cennet bahçeleri sana vacib olmuş ve cennette kaynaklar senin için hazırlanmıştır." İşte böyle kritik bir zamanda ve dar anda Allah Teala gaibten yardımı nâzil etmiştir. **Sahiheyn'de** Sâ'd'tan rivayete göre, Sâ'd şöyle demiştir: "Uhud harbinde Rasülullah'ı (s.a) iki kişi ile bareber gördüm.

(r.a) şöyle demiştir: “Ebu Bekir (r.a), Uhud gününden bahsederken, “O gü nün hepsi Talha'mndı” derdi.”
Ebu Bekir (r.a) yine Talha hakkm da şöyle demiştir:

“Ey Talha İbn UbeyduUah! Cennet bahçeleri sana vadb ohnuş ve cennette kaynaklar senin için hazırlammştır.” İşte böyle kritik bir zamanda ve dar anda Allah Teala gaibten yardımı nâzil etmiş tir. Sahiheyn’de Sâ'd'tan rivayete göre, Sâ'd şöyle demiştir: “Uhud harbinde Rasülullah'ı (s.a) iki kişi ile bareber gördüm.

Bunlar Rasülullah'ın namına harb ediyorlardı. Üzerlerinde beyaz elbise vardı. Adem oğullarının en şiddetli savaşları gibi şiddetle savaştılar. Bu iki kişiyi ben, ne Uhud'tan önce, ne de sonra görmedim."[1] Rivayette bu iki kişinin Cibril ve Mikail oldukları belirtilmektedir.

Ashab-ı Kiram'ın Rasülullah'ın (s.a) Etrafında Toplanmaya Başlaması: Ashab-ı Kirâm'ın, Rasülullah'ın (s.a) etrafında toplanmaları fazla sürmemişti. Ashab-ı Kirâm'ın seçkin olanları - savaşta İslâm ordusunun en ön saflarında yer alanlar- durumun kritikleştiğini görüp Rasülullah'ın (s.a) sesini duyduklarında, Rasülullah'a (s.a) birşey olmasın diye hemen ona doğru yöneldiler. Fakat onun yanına vardıklarında olan olmuş, Rasülullah (s.a) yaralanmış, Ensâr'dan altı kişi öldürülmüş, yedincisi de yaralarının etkisiyle yığılıp kalmıştı... İbn Habbân, **Sahih**'inde, Hz. Aişe'den rivayetine göre şöyle demiştir: "Ebu Bekir Es-Sıddıyk (r.a) dediki: "Uhud günü herkes Peygamber'in (s.a) etrafından savuşmuştu. Peygamber'in (s.a) yanına ilk dönenlerden biri bendim. Dönerken onun önünde, onu korumak için savaşan birini gördüm: "İnşallah Talha'sındır. Babam, anam sana fedâ olsun. İnşallah Talha'sındır. Babam, anam sana fedâ olsun" diyerek yürüyordum. Çok geçmeden Ebu Ubeyde İbn Cerrâh (r.a) bana kavuştu. Çok hızlı gidiyordu, sanki bir kuş gibiydi. Beraberce Rasülullah'ın (s.a) yanına vardık. Birde ne görelim, Talha, Rasülullah'ın (s.a) önünde bitab düşmüş yatıyordu. Rasülullah (s.a) bize: "Kardeşiniz, siz olmaksızın, üzerine düşeni yerine getirdi" buyurdu.

Rasülullah (s.a) şiddetli bir darbe almış bu darbe ile elmacığı yaralanmış ve parçalanan miğferin iki halkası elmacağına batmıştı. Bu halkaları Rasülullah'ın (s.a) yüzünden çıkarmak için harekete geçtiğimde Ebu Ubeyde (r.a): "Ey Eba Bekir! Allah aşkına bana bırak" dedi. Sonra halkayı ağzıyla tutarak, Rasülullah'a (s.a) eziyet vermemek için yavaş yavaş çekmeye başladı ve ilk halkayı çıkardı, fakat ön dişlerinden biri düştü. İkinci halkayı ben çıkarmaya yeltendim, fakat Ebu Ubeyde: "Ey Eba Bekir! Allah aşkına bana bırak" dedi. Aynı şekilde ikinci halkayı da çıkardı ve bir dişi daha çıktı. Rasülullah (s.a) yine: "Sizden önce kardeşiniz üzerine düşeni yerine getirdi" buyurdu. Bunun üzerine Talha'nın ya-

(1) Talha yaralanıp düştüğü zaman, Rasûlullah'ın yanında bir tek Kureyşli kalmıştı oda bu hadisi rivayet eden Sâ'd İbn-i Ebi Vakkâs'tır (R.A.).

ağzıyla tutarak, RasüluUah'a (s.a) eziyet vermemek için yavaş yavaş çekmeye başladı ve ilk hal kayı çıkardı, fakat ön dişlerinden biri düştü, ikinci halkayı ben çı- kannaya yeltendim, ûıkat Ebu Ubeyde: “Ey Eba Bekir! Allah aşh- na bana bırak” dedi. Aym şekilde ikinci halkayı da çıkardı ve bir dişi daha çıktı. RasüluUab (s.a) yine: “Sizden önce kmrdeşiniz üze rine düşeni yerine getirdi” bu 3nırdu. Bunun üzerine Talha'nın ya

r i) Talha yaralanıp düştüğü zaman, Rftsûlullah'ın yanuda bir tek KureyşIi kalmıştı oda bn hadisi rivayet eden Sâ'd İbn-i Ebi Vakkâs'tır (R.A).

nına gidip, yaralarını tedaviye başladık. Talha yaklaşık on yerinden yara almıştı.

Bu sıkıntılı zamanda Rasülullah'ın (s.a) çevresine yiğit müslümanlardan bir grup toplandı. Bunlar: Ebu Dücâne, Musâb İbn Umeyr, Ali İbn Ebi Tâlib, Sehl İbn Hanif, Ebi Said El-Hudri'nin babası Mâlik İbn Sinan, Ümmü Umâre, Nuseybe binti Kâb El-Mazeniyye, kocası ve iki oğlu, Katâde İbn Nûman, Ömer İbn Hâttab, Hatib İbn Ebi Belteâ ve Ebu Talha'dır. (R. Anhüm).

Müşriklerin Baskılarının Artması: Müşriklerin sayıları, müslümanlar üzerindeki baskıları devamlı artıyor ve hücumları şiddetleniyordu. Müşriklerin bu hücumları sırasında, Rasülullah (s.a) fasık Ebu Amir'in tuzak için açtığı çukurlardan birine düştü ve dizi sıyrıldı. Eliyle dizini tuttu. Talha İbn Ubuydullâh, hemen Rasülullah'ı (s.a) kucaklayarak ayağa kaldırdı.

Nafi İbn Cübeyr, Muhacirlerden birinin şöyle dediğini duydum diyor: "Ben Uhud'u görenlerden biriyim. O gün, her taraftan ok yağdığını gördüm. Rasülullah (s.a) bu okların ortasında olduğu halde, oklardan hiçbiri, Allah'ın hikmetiyle kendisine isabet etmiyordu. Sonra müşriklerden Abdullah İbn Şihab Ez-Zühri'yi gördüm: "Bana Muhammed'i gösterin, onu sağ komayacağım" diyordu. Bu esnada Rasülullah (s.a) onun hemen yan tarafında bulunuyordu. Yanında da hiç kimse yoktu. Abdullah İbn Şihab, farkında olmadan onu geçti. Bu durumu gören Safvan, İbn Şihab'ı kınayınca İbn Şihab: "Vallahi, onu göremedim. Allah'a yemin ederim ki, Allah onu öldürmeyi bize yasak kılmış" dedi.

Rasülullah'ı (s.a) Öldürmeye And İçenler: Kureyş müşriklerinden dört kişi Rasülullah'ı (s.a) öldürmeye and içmişlerdi. Bütün müşrikler, onları içmiş oldukları bu andla tanıyorlardı. Bu dört kişi, Abdullah İbn Şihâb Ez-Zühri, Utbe İbn Ebi Vakkâs,[1] Amr İbn Kamie ve Ubey İbn Halef'tir. Bazıları Abdullah İbn Hamid İbn Zübeyr'i de bunlara eklemiştir. Uhud günü Utbe İbn Ebi Vakkâs Rasülullah'a (s.a) dört taş atarak, onun mübarek rebâiye dişlerini (sağ ve alt dişleri) kırmış ve alt dudağını yarala-

(1) Utbe İbn-i Ebi Vakkâs Râsûlullah'ı (s.a.) öldürmek için and içip, taş atarak onu yaralarken, kardeşi Sâ'd İbn-i Ebi Vakkâs'ın, Râsûlullah'ı (s.a.) korumak için onun yanında kalanlardan biri olması bir an bile ondan ayrılmaması akidevi mucizelerden biridir. Sâ'd kardeşi Utbe'yi öldürmeyi çok istemiş, fakat Utbe'nin eceli başkalarının elinden olmuştur.

Zühri, Utbe İbn Ebi yakkâs,^*^Amr İbn Kamie ve Ubey İbn Haleftir. Bazılan Abdullah İbn Hamid İbn Zübeyr'i de bunlara eklemiştir. Uhud günü Utbe İbn Ebi Vakkâs Rasülullah'a (s.a) dört taş atarak, onun mübarek rebâiye dişlerini (sağ ve alt dişleri) kırmış ve alt dudağını yarala-

(1) Utbe tba-i Ebi Vakkâs Râsûlullahi (s.a.) öldürmek için and içip, taş atarak onu yaralarken, kardeşi Sâ'd İbn-i Ebi Vakkâsin, Râsûlullahi (s.a.) korumak için onun yanında kalanlardan biri olm ası bir an bile ondan ayrılm am ası akidevi mucizelerden biridir. Sâ'd kardeşi Utbe'yi öldürmeyi çok istemiş, fakat Utbe'nin eceli başkalarınm elinden olmuştur.

mıştı. Sonra İbn Kamie: "Bana Muhammed'i gösterin! Yemin ederim ki onu görürsem öldüreceğim" diyerek Rasülullah'ın üzerine saldırdı. Vurduğu bir kılıç darbesiyle Rasülullah'ın elmacığını yaraladı. Bu şiddetli darbenin etkisiyle parçalanan miğferin iki halkası da Rasülullah'ın (s.a) elmacığına batmıştı. O esnada Sâ'd İbn Ebi Vakkas, İbn Kamie'ye bir ok attı, fakat üzerinde iki zırh olduğundan etki etmedi. Rasülullah (s.a) yediği kılıç darbesinin etkisiyle önündeki çukura düştü ve dizleri yaralandı. Talha (r.a) hemen Rasülullah'ı (s.a) arkasından, Ali'de (r.a) elinden tutarak kaldırdılar. Sonra İbn Kamie, Musab İbn Umeyr'i Rasülullah (s.a) zannedip bir ok atarak öldürdü. Bunun üzerine Rasülullah (s.a) "Buna da ne oluyor. Allah onu zelil etsin" buyurdu. Sonra bu Allah düşmanı kavminin yanına dönüp, Rasülullah'ı öldürdüğünü söyledi. (Rasülullah'ın öldürüldüğü söylentisi böyle çıktı.) İbn Kamie (savaş bittikten sonra Mekke'deyken) sütünü sağmak için yanına gittiği bir koyun tarafından boynuzlanarak öldürüldü. Cesedi Mekke dağlarının arasında bulundu.

Rasülullah'ı (s.a) o halde gören Abdullah İbn Hamid İbn Zübeyr atını ileri sürerek: "Ben İbn Zübeyr'im! Bana Muhammed'i gösterin. Vallahi onu öldüreceğim ya da öldürüleceğim" diye hücuma geçti. İbn Zübeyr'in yüzünde demirden yapılmış bir maske vardı. Onu izlemekte olan Ebu Dücâne: "Bana gel! Kendi nefsi ile Muhammed'i koruyana gel!" diyerek karşısına çıktı. Atının ayaklarına vurarak onu çökertti. Sonra bir kılıç darbesi vurarak onu öldürdü. Rasülullah (s.a) kendisini seyrediyordu ve onun için: "Allah'ım benim kendisinden razı olduğum gibi, sen de Ebu Harşe'den (Ebu Dücâne) razı ol" diye duâda bulundu.

Bu olaydan sonra, Ubey İbn Halef, atını hızla ileri sürüp, avazı çıktığı kadar: "Ey Muhammed! Eğer sen kurtulursan, ben kurtulmayacağım" diye haykırarak, hücuma geçti. Ashabtan bazıları: "Ya Rasülallah! Eğer sana üstün gelirse ne yapacaksın. Şu anda yanına ulaşıyor. İstersen biz üzerine atılalım" dediler. Rasülullah (s.a) kabul etmedi. Ubey iyice yaklaşmıştı. Rasülullah (s.a) Hâris İbn Samme'nin (Zübeyr İbni Avvâm da denilmektedir) elinden harbesini aldı. Ashab'ının arasından arslanlar gibi silkinerek ortaya çıktı-İş ciddiye bindiği zaman Rasülullah (s.a) hiç kimseye benzemezdi- bir hamle yaparak harbeyi Ubey'in boynuna sapladı. Ubey darbeyi yediği zaman atının üstündeydi, aldığı bu yara üzerine öküzler gibi böğürerek yere düştü. Sonra cinayet ortakları tarafından yüklenilerek götürüldü. Arkadaşları ona: "Vallahi, du-

Samme'nin (Zübeyr İbni Awâm da denilmektedir) elinden harbesini aldı. Ashab'ımn arasından arslanlar gibi silkinerek or taya çıktı-İş ciddiye bindiği zaman Rasülullah (s.a) hiç kimseye benzemezdi' bir hamle yaparak harbod Ubey'in boynuna sapladı. Ubey darbeyi yediği zaman atının üstündeydi, aldı^ bu yara üze rine öküzler gibi böğürerek yere düştü. Sonra cinayet ortaklan tarafından yüklenilerek götüıüldü. Arkadaşlan ona; "Vallahi, du-

rum pek kötü değil Eba Amir, eğer senin şu yaran, içinizden birinin gözüne isabet etseydi hiç bir zarar vermezdi" dediler. Bunun üzerine Ubey İbn Halef: "Lât ve Uzza adına yemin ederim ki, söylediğiniz doğru değil. Eğer bana isabet eden Zi'l Mecâz halkına isabet etseydi, hepsi toptan ölürlerdi. (Muhammed'in bana) seni öldüreceğim dediğini duymadınız mı" dedi.(1)

Abdullah İbn Ömer, Ubey İbn Halef'in yaralandıktan birkaç gün sonra "Batn'ü-Râbiğ" denilen mevkide öldüğünü söylemektedir.

Utbe İbn Ebi Vakkâs'a gelince: Rasülü Ekrem, "Yılına erişmesin!" diye bedduâ etmiştir. O ise aynı sene içinde ölmüştür. Ölümü şöyle olmuştur: Hatib İbn Ebi Belteâ, Utbe'nin peşine düşmüş, sonunda bir kılıç darbesiyle kellesini uçurmuş atını ve kılıcını da ganimet olarak almıştır.

Rasülullah'ın (s.a) Öldürülmesi Haberinin Yayılması ve Bunun Savaşa Olan Etkisi: İbn Kamie'nin, Rasülullah'ı öldürdüğü haberini vermesi üzerine çok geçmeden, Rasülullah'ın (s.a) öldürüldüğü haberi müşrik ve müslim bütün saflara yayıldı. Bu haberin yayıldığı anda, kuşatma altında olup, Rasülullah'ın yanında olmayan, ashabın çoğunun maneviyatları yıkıldı ve şaşkınlığa uğradılar. İslâm saflarında büyük bir panik başladı, ortalık karıştı. Diğer bir yandan da bu haber müşriklerin müslümanlara karşı olan hücumlarını biraz hafifletti. Çünkü artık gayelerine ulaştıklarını zannediyorlardı. Onun için içlerinden çoğu, müslüman ölülerinin cesetlerini soyup, parçalamakla uğraştı.

Rasülullah (s.a) Savaşa Devam Edip Durumu Düzeltiyor: Musâb İbn Umeyr öldürüldükten sonra, Rasülullah (s.a) sancağı Ali İbn Ebi Tâlib'e verdi ve çok şiddetli bir şekilde savaşa girdi. Onunla birlikte olan diğer sahabeler de ender kahramanlıklar göstererek savaşıp, müdafaada bulundular.

İşte o zaman Rasülullah (s.a) muhasara altındaki ordusuna doğru yol açmaya ve onlara yönelmeye başladı. Bu sırada Rasülullah'ı (s.a) ilk önce şair Kâ'b İbn Mâlik tanıdı. Ve en yüksek sesle: "Ey müslümanlar! Müjdeler olsun işte Rasülullah (s.a) burada!" diye haykırdı. Rasülü Ekrem Kâ'b'a eliyle susmasını işaret etti -

(1) Ubey'in güzel bir atı vardı ve Râsûlullah'a (s.a.): "Atıma her gün yem veriyorum seni onun üzerinden öldüreceğim" diyordu. Râsûlullah da (s.a): "İnşallah, ben seni onun üstünde öldüreceğim" buyurdu.

İşte o zaman Rasülullah (s.a) muhasara altmdaki ordusuna doğru yol açmaya ve onlara yönelmeye başladı. Bu sırada Rasülul- lah'ı (s.a) ilk önce şair Kâ'b İbn Mâlik tamdı. Ve en yüksek sesle: "Ey müslümanlar! Müjdeler olsun işte Rasülullah (s.a) burada!" diye haykırdı. Rasülü Ekrem Kâ b a eliyle susmasım işaret etti -

(1) Ubey'in gOzel bir atı vardı ve Râsûlullah'a (s.a.): "Atım a h er gün yem veriyorum seni onun üzerinden öldüreceğim" diyordu. Râsülu Uah da (s.a): "İnşallah, ben seni onun üstünde öldüreceğim" buyurdu.

bunu müşriklerin kendi yerini öğrenmemeleri için yaptı- Bu sesi duyan Muhacirlerden ve Ensâr'dan otuz kadar sahabi Rasûlullah'ın (s.a) yanına toplandılar.

Rasûlullah (s.a) yanına toplanan grupla birlikte düzenli olarak dağa doğru çekilmeye başladı. Kendilerine hücum eden müşriklerin arasından yol açıyorlardı. Durumu farkeden müşrikler çekilme harekatını önlemek için hücumlarını daha da arttırmışlar, fakat İslâm arslanlarının kahramanlıkları karşısında başarısızlığa uğramışlardı.

Müşrik süvarilerinden Osman İbn Abdullah İbni Muğire "O kurtulursa, ben kurtulmayayım" diyerek, Rasûlullah'ın (s.a) üzerine ilerledi. Rasûlullah (s.a) ona karşı koymak için ilerledi, fakat atının ayağı çukura takılıp tökezleyince, İbni Muğire'nin karşısına Hâris İbn Samme çıktı. İbn Samme, İbni Muğire'nin ayağına vurarak onu çökertti. Sonra birkaç kılıç darbesiyle onu öldürdü. Silahını da ganimet olarak alıp Rasûlullah'a yetişti. Bu sırada müşrik süvarilerinden Abdullah İbn Cabir, Haris İbn Samme'nin üzerine bir hamle yapıp, kılıçla vurarak onu omuzundan yaraladı. İbn Samme'yi müslümanlar taşıdılar. Fakat durumu dikkatle izleyen -kırmızı sarıklı büyük kahraman- Ebu Ducâne, hemen Abdullah İbn Câbir'in üzerine atılıp bir kılıç darbesiyle başını gövdesinden ayırdı.

Bu çetin savaş esnâsında, Kur'ân-ı Kerim'de de bildirildiği gibi, müslümanları Allah tarafından indirilen emniyeti hâiz bir uyku (Nuâs) alıyordu. Ebû Talha der ki: "Uhud günü uyku basanlar içinde ben de vardım. Birkaç defa elimden kılıcım düşünceye kadar uykuya dalmıştım. Kılıcım düşerdi, ben alırdım. Sonra tekrar düşerdi ve ben alırdım"

Bu birliğin gösterdiği büyük cesaret ile düzenli bir çekilme harekatı gerçekleştirilince, dağın eteklerine doğru ordunun kalan kısmına yol açılmış oldu. Daha sonra, kalanlar öncülerin açtığı yoldan birliğe yetiştiler. Halid'in savaş dehası büyüktü ama Rasül'ün dehası onu aşmıştı.

Talha, Hz. Peygamber'i (s.a) Kaldırıyor: Rasûlullah'ın (s.a) dağa çekilişi esnasında, karşısına büyük bir kaya çıktı. Rasûlü Ekrem (s.a) kayayı aşmak istedi fakat başaramadı. Çünkü hem yaralıydı, hem de üzerine giydiği iki zırhın verdiği ağırlık vardı. Talha (r.a) hemen çöküp Rasûlullah'a sırtını verdi ve Rasûlü Ekrem'in kayaya çıkmasına yardımcı oldu. Bunun üzerine Rasûlul-

Talha, Hz. Peygamber'! (s.a) Kaldmyor: Rasülullah'm (s.a) dağa çekilişi esnasında, karşısma büyük İrir kaya çıktı. Rasülü Ekrem (s.a) kayayı aşmak istedi &kat başaramadı. Çünkü hem yaralıydı, hem de üzerine giydiği iki zırhın verdiği ağjrlık vardı. Talha (r.a) hemen çökü Şı Rasülullah'a sırtım verdi ve Rasülü Ek rem'in kayaya çıkmasma yardıma oldu. Bunun üzerine Rasülul-

lah (s.a): "Talha'ya cennet vâcib oldu" buyurdu.

Müşriklerin Yaptığı Son Hücum: Rasûlullah (s.a) dağda otağını kurduktan sonra, müşrikler müslümanları dağıtmak için son bir hücum daha yaptılar. İbn İshâk diyorki: Rasûlullah (s.a) dağdaki yerine ulaştığında Kureyş'ten bir grup, dağa doğru çıkmaya başladılar. Bunların başında Ebu Süfyan ve Halid İbn Velid vardı. Rasûlulllah (s.a) "Allah'ım, bizim üzerimize çıkmamaları gerekir" diye niyazda bulundu. Ömer İbn Hattab ve muhaçirlerden bir grup savaşarak müşrikleri dağdan aşağı inmeye mecbur ettiler.

Meğâzi'l-Emevi'de bahsedildiğine göre de: "Müşrikler dağa tırmandılar. Rasûlullah (s.a) Sâ'd'a: "Onları uzaklaştır" buyurdu. Sâ'd: "Onları tek başıma nasıl uzaklaştırayım?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Şu üç kişiyle" diye cevap verdi. Sâ'd, ok kabından bir ok aldı ve o üç kişiden birine atıp öldürdü. Sâ'd diyorki: "Sonra aynı oku tekrar aldım ve bir diğerine atıp, onu da öldürdüm. Sonra yine aynı oku aldım, üçüncüsüne attım, onu da öldürdüm. Bunu gören müşrikler yerlerinden ayrılarak dağdan indiler. Ben de oku alıp, bu ok mübarektir diyerek ok kabıma koydum" Rivayete göre Sâ'd (r.a) vefât edene kadar bu oku saklamış, ondan sonra da bu ok çocukları tarafından muhafaza edilmiştir.

Savaşın Bitişinden Sonra Ebu Süfyan'ın Hz. Ömer'le Konuşması: Daha fazla birşey elde edemeyeceklerini anlayan müşrikler gitmek için hazırlanmaya başladılar. Bu sırada Ebu Süfyan dağa doğru ilerleyip müslümanlara: "Muhammed aranızda mı?" diye seslendi. Müslümanlar cevap vermediler. Ebu Süfyan bu sefer: "Ebi Kuhâfe'nin oğlu aranızda mı?" diye seslendi, yine cevap vermediler. Sonra: "Ömer İbn Hattab aranızda mı?" diye sordu yine cevap vermediler. -Rasûlü Ekrem müslümanlara cevap vermeyi yasaklamıştı- Ebu Süfyan, diğer Kureyşliler gibi, İslâm'ın bu üç kişiyle ihya olduğunu bildiğinden konuşmak için sadece onlara sesleniyordu. Ebu Süfyan: "Bunlardan kurtuldunuz değil mi" dedi. Hz. Ömer kendini tutamayarak: "Ey Allah düşmanı! Bu saydıklarının hepsi de sağ. Allah senin hoşuna gitmeyenleri sağ bıraktı" diye bağırdı. Ebu Süfyan: "Size verilecek bir cezâ var ve daha henüz bunu emretmiş değilim. Bana da bir kötülüğünüz dokunamaz" dedi. Sonra da: "En büyük ve en yüce Hûbel'dir" diye bağırdı. Rasûlullah (s.a) ashâbına: "Ona cevap

bildiğinden konuşmak için sadece onlara sesleniyordu. Ebu Süfyan: “Bunlardan kurtuldu nuz değil mi” dedi. Hz. Ömer kendini tutamayarak: “Ey Allah düş- maml Bu saydıklanmn hepsi de sağ. Allah senin hoşuna gitme yenleri sağ bıraktı” diye bağırdı. Ebu Süfyan: “Size verilecek bir cezâ var ve daha henüz bunu emretmiş değilim. Bana da bir kötü lüğünüz dokunamaz” dedi. Sonra da: “En büyük ve en yüce Hûbel'dir” diye bağırdı. Rasülullah (s.a) ashâbına: “ön a cevap

vermeyecek misiniz?" diye sordu. "Ne diyelim?" diye sordular. "Allah daha büyük ve daha yücedir" deyin" buyurdu. Ebu Süfyan: "Bizim Uzzâ'mız var. Sizin ise Uzza'nız yok" dedi. Rasülullah (s.a): "Ona cevap vermeyecek misiniz?" diye sordu. Ashab-ı Kiram: "Ne diyelim?" dediler. Rasülü Ekrem: "Allah bizim mevlâmızdır. Sizin ise mevlânız yok deyin" buyurdu. Ebu Süfyan: "Bu gün, Bedir gününün intikamıdır. Savaş aramızda süreklidir. Bir gün lehimize, bir gün lehinize" dedi. Ömer (r.a) ona cevap vererek: "İkisi bir değildir. Bizim ölülerimiz cennette, sizin ölüleriniz ise ateştedir" dedi. Ebu Süfyan: "Yanıma gel, Ey Ömer!" diye seslendi. Rasülullah (s.a): "Git, bak bakalım, ne istiyor" buyurdu. Bunun üzerine Hz. Ömer, Ebu Süfyan'ın yanına vardı. Ebu Süfyan: "Allah aşkına sana soruyorum, Ey Ömer Muhammed'i öldürdük mü?" diye sordu. Hz. Ömer (r.a): "Yemin ederim ki, hayır. Şimdi o, senin konuşmanı dinliyor" dedi. Ebu Süfyan: "Bence sen, İbn Kamie'den daha doğru sözlü ve daha iyisindir" diyerek çekilip gitti.

Müşriklerin Durumundan İyice Emin Olmak: Rasülullah (s.a) Ali İbn Ebi Tâlib'i (r.a) müşriklerin peşinden göndererek: "Kavmin izinden git, ne yapacaklarına ve nereye gideceklerine bir bak. Eğer atlarını yedeğe alıp develeri binek edinmişlerse Mekke'ye gidiyorlar demektir. Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederimki eğer Mekke'ye dönerlerse, bir gün Mekke'ye onların üzerine yürüyüp işlerini bitireceğim." buyurdu. Hz. Ali (r.a) diyorki: "Ne yapacaklarını görmek için peşlerinden onları takip ettim. Baktımki atlarını yedeğe alıp, develerini binek edindiler.

Medine'de Alarm Hali: Uhud savaşından döndükten sonra, hicri 3. yılın, Şevval ayının sekizinci günü, Pazar gecesi, Medine'de müslümanlar geceyi, alarm halinde geçirdiler. Yorgunluktan bitkin bir vaziyette oldukları halde bütün geceyi Medine'nin girişinde ve gediklerinde nöbet tutarak geçirdiler. Her an, her yönden bir tehlike gelebilir kaygısıyla, yüce komutanları Rasülullah'ın (s.a) nöbetini tuttular.

Hamra'ül-Esed Gazası: Rasülullah (s.a) bütün geceyi içinde bulundukları durumu düşünerek geçirdi. Müşriklerin, savaş meydanında kazandıkları üstünlük ve galibiyetle hiçbir yarar sağlayamadıklarını düşünerek, buna pişman olup, Medine'yi tekrar işgal etmeye geleceklerinden korkuyordu. Bunun için, Mekke

tehlike gelebilir kaygısıyla, yüce komutanlan Rasülul- lah'm (s.a) nöbetini tuttular.

H am ra 'ül-Esed Gazasu Rasülullah (s.a) bütün geceyi içinde bulundukları durumu düşünerek geçirdi. Müşriklerin, savaş meydanında kazandıkları üstünlük ve galibiyetle hiçbir yarar sağlayamadıklanm düşünerek, buna pişman olup, Medine'yi tek rar işgal etm ^ e geleceklerinden korkıqrordu. Bunun için, Mekke

ordusunun takip edilmesine karar verdi.

El'Meğâzi'nin müellifi özetle şunları söylemiştir:

Hz. Peygamber (s.a) müslümanları toplayarak, onları düşman ordusunu takibe gönderdi -Uhud savaşının ertesi sabahıydı. (Hicri 3. senenin, Şeval ayının 8. Pazar günü idi)- Rasülü Ekrem (s.a) müslümanlara hitaben: "Savaşa katılanlardan başka hiç kimse bizimle gelmeyecektir" buyurdu. Abdullah İbn Ubey: "Seninle beraber gelşeyim mi?" diye sordu. Rasülü Ekrem (s.a) "Hayır" diyerek, bu teklifi reddetti.

Bütün müslümanlar, savaşta aldıkları yaralarına ve korkularına rağmen, Rasülullah'ın (s.a) bu davetine icabet ederek "Dinledik ve itaat ettik" dediler. Savaşa iştirak etmeyenlerden Cabir İbn Abdullah: "Ya Rasülallah! Katıldığın her seferde ve her yerde seninle birilkte olmak en büyük arzumdur. Uhud savaşına katılmayışıma sebeb, babamın beni kızlarının başında bırakmasıydı, izin ver de seninle beraber geleyim" diyerek ortaya katılmak için Rasülullah'tan izin istedi. Rasülullah (s.a) Cabir'e orduya katılması için izin verdi. Rasülullah (s.a) ve beraberindeki müslümanlar yürüyüşe geçerek Medine'ye sekiz mil uzaklıktaki Hamra'ül-Esed denilen yere ulaştılar ve orada ordugahlarını kurdular. Müslümanlar oradayken Mabed İbn Mabed El-Huzâi Rasülullah'ın (s.a) yanına gelerek müslüman oldu -Müşrik olarak kaldığı da söylenir- ve : "Ey Muhammed! İnan, vallahi, senin ve ashabının başına gelenler, bize çok ağır geldi. Allah'ın sana afiyet ve sağlık vermesini dileriz" dedi. Rasülullah (s.a), Mabed'e, Ebu Süfyan'ın peşinden gidip, onu yardımsız bırakmasını emretti.

Rasülullah'ın (s.a) müşriklerin Medine'ye dönmelerinden endişe etmesi boşuna değildi. Gerçekten de müşrikler Medine'ye seksenaltı mil uzaklıkta olan Ravhâ denilen yere varınca aralarında çekişmeye ve birbirlerini kınamaya başladılar. Birbirlerine: "Hiçbir şey yapamadınız! Onları zor durumda bıraktığınız halde, sonradan onları bıraktınız. Onların en önde gelenleri sağ kaldı. Sonradan ordu toplayıp üzerinize geleceklerdir. Geri dönün de, onları kökünden yok edelim" dediler.

Anlaşılan, bu görüş, her iki grubun da kuvvetini ve maneviyatını doğru olarak takdir edemeyen bir kişiden ve yüzeysel olarak gelmişti. Onun için, müşriklerin sorumlu lideri (Safvan İbn Ümeyye): "Ey Kureyşliler! Sakın böyle birşey yapmaya kalkışmayın. Sizi karşılamak için savaşa çıkamayanların da katıldığı bir ordu oluşturacaklarından korkarım... Mekke'ye, galib ve muzaf-

bıraktınız. Onlann en önde gelenleri sağ kaldı. Sonradan ordu toplayıp üzerinize geleceklerdir. Geri dönün de, onlan kökünden yok edelim" dediler.

Anlaşılan, bu görüş, her iki grubım da kuvvetini ve maneviya tım doğru olarak takdir edemeyen bir kişiden ve yüzeysel olarak gelmişti. Onun için, müşriklerin sorumlu lideri (Safvan İbn Ümeyye): "Ey KureyşUler! Sakın böyle birşey yapmaya kalkışma yın. Sizi karşılamak için savaşa çıkamayanlarm da katıldı^ bir ordu oluşturacaklanndan korkanm... Mekke'ye, galib ve muzaf-

fer olarak dönün. Eğer savaşmak için tekrar Medine'ye dönerseniz, yeniden galip ve muzaffer olacağımızdan emin değilim." dedi. Ancak bu görüş, büyük bir çoğunluğun görüşü karşısında reddedildi ve Mekke ordusu, Medine üzerine yürümeye karar verdi. Fakat Ebu Süfyan ordusuyla beraber ordugahından ayrılmadan önce, Mabed İbn Mabed El-Huzâî, ona ulaştı. Ebu Süfyan, Mabed'in müslüman olduğunu bilmiyordu. Mabed'e: "Ey Mabed! Söyleyecek neyin var?" diye sordu. Mabed -büyük bir propaganda harbi yaparak- "Muhammed, şimdiye kadar hiç görmediğim büyük bir orduyla sizi vurmak için yola çıktı. Çok hızlı bir şekilde üzerinize doğru harekete geçtiler. Orduya Uhud savaşına katılmayanları da aldılar. Bunlar savaşa katılmadıklarından dolayı pişman olup, orduya katılmışlar. Size karşı öyle kinliler ki, ömrümde bu kadarına rastlamadım" dedi. Ebu Süfyan: "Yapma, ne diyorsun?" deyince Mâbed: "Vallahi müslümanların atlarının kaküllerini görmeden -veya şu kum tepesinin arkasında ordunun ilk safları belirmeden- buradan gitmen kanaatindeyim" dedi.

Ebu Süfyan: "Onlara son bir hücum yapıp, köklerini kesmeye karar vermiştik" dedi. Mabed: "Nasihatimi dinlersen, sakın böyle bir şey yapmaya kalkışma" dedi.

Bu konuşmadan sonra Mekke ordusunun maneviyatı yıkıldı, korku ve paniğe kapıldılar. Selâmeti çekilmeye devam edip, Mekke'ye dönmekte buldular. Üstelik Ebu Süfyan, kendilerini takip etmeyi bırakırlar umuduyla İslâm ordusuna karşı propoganda savaşı yapmaya kalktı. Doğal olarak, kaçtığı için İslâm ordusuyla karşılaşmamayı başardı. Müşrik ordusu Mekke'ye dönerken, Medine'ye gitmekte olan Abdul-Kays oğullarından bir grub yanlarından geçti. Ebu Süfyan onları durdurarak: "Mekke'ye geldiğiniz zaman, Ukâz panayırında hayvanlarınızın yükünü kuru üzümle dolduracağım. Muhammed'e benden şu notu iletir misiniz?" diye sordu. Yolcular, "iletiriz" deyince, Ebu Süfyan: "Muhammed'e hücum etmeye karar verdiğimizi, kendisini ve ashabını ortadan kaldıracağımızı bildirin" dedi.

Bu yolcular yolları üzerindeki Hamra'ül-Esed'e, Rasûlullah'a (s.a) uğradılar ve onlara Ebu Süfyan'ın söylediklerini haber verip: "Düşmanınız olan insanlar size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun" dediler. Bu sözleri müslümanların imanını artırdı ve: "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir" dediler. *"Bu yüzden kendilerine bir fenâlık dokunmadan, Allah'tan nimet ve bollukta geri döndüler; Allah'ın rızasına uydular. Allah büyük, bol nimet sahibidir*

Rasûlullah'a (s.a) uğradılar ve onlahı Ebu Süfyan'm söylediklerini haber verip: “Düşmanınız olan insanlar size karşı bir <ndu topladılar, onlardan korkun” dediler. Bu sözleri müslümanlann imanmı artırdı ve: “Al lah bize yeter. O ne güzel vekildir” dediler. ‘Bu

yüzden kendilerine bir fenâltk dokunmadan, Allah'tan nimet ve bollukta geri döndü ler; Allah'ın masına uydular. Allah büyük, bol nimet sahibidir

(Nûr: 55) Rasülullah (s.a) Hamra'ül-Esed'te -geldikleri Pazar gününden sonra- Pazartesi, Salı, Çarşamba (9/10/11 Şevval-3. Hicri yıl) günleri de kalıp Medine'ye döndü.[1]

F- Hendek Günü Müslümanların Sebatı ve Safların Bölünmeye Çalışılması:

1- Rasulü Ekrem (s.a) müşriklerin büyük bir kuvvet toplayıp, Medine'yi yerle bir etmek amacıyla harekete geçtiklerini öğrenince, müslümanları toplayıp, onları durumdan haberdar etti ve ne yapacaklarına dair onlarla istişare yaptı. Medine'den çıkacaklar mıydı? Yoksa Medine'de kalıp etrafına hendek mi kazacaklardı? Yoksa Medine'ye yakın olan arkalarındaki dağa mı çekile ceklerdi? Bu konuda anlaşmazlığa düştüler. Selman'ül-Farisi (r.a) Rasülullah'ın (s.a) görüşünde idi. Medine'de kalmayı ve düşmanların karşısına direkt olarak çıkmayı, sonrada, Medine etrafında ve Medine yollarında onlarla savaşmayı düşünüyordu. Bunun için hendek kazma fikrini ileri sürdü. Bu müslümanların hoşuna gitti. Uhud günü Rasülullah'a (s.a) muhalefet ettikleri için başlarına gelenleri hatırladılar ve Medine'de kalmayı yeğlediler. Rasülullah (s.a) kendilerine çaba ve gayret sarfetmelerini ve itaatkâr olmalarını emretti. Sabırlı ve takvalı oldukları takdirde zafere ulaşacaklarını vâ'detti. Yanında Ensar ve Muhacirin'den bazı Ashab-ı Kiram'la beraber, atına binerek hendek kazılacak yere geldi. Sonra bizzat hendek kazımında çalışarak, müslümanları işe teşvik etti.

2- Rasülullah (s.a) otağında istirahat ederken, müslümanlar da hendeğin etrafında nöbet tutuyorlardı. (Müslümanların otuz küsur atı vardı ve süvariler hendeğin etrafında dolaşmak süretiyle nöbet tutuyorlardı). Ömer İbn Hattab (r.a) gelip: "Ya Rasülallah! Kureyzâ oğullarının ahdi bozup, savaş ilân ettikleri haberini aldım" dedi. Rasülullah (s.a) bu habere çok kızdı ve: "Allah bize yeter, O ne güzel bir vekildir" diyerek Zübeyr İbn Avvâm'ı durumu kontrol etmesi için Kureyzâ oğullarının yurduna gönderdi. Zübeyr geri döndüğünde Kureyzâ oğullarının, kalelerini onardıkla-

(1) Bu güzel özetin hepsini Mubarek Fûri'nin -Er'Rahik el-Mahtum adlı eserinden aldık. Bu makaleler yapılan gazaların açıklaması ve Râsûlullah'ın (s.a.) yönetimdeki dehâsıyla, ezici bir hezimeti Mekke ordusunun kalplerine korku salan ve bu yüzden İslâm ordusuyla karşı karşıya gelmekten çekinerek Mekke'ye dönmelerini sağlayan parlak bir zafere çevirişi, hakkında yazılan en iyi en kapsamlı yazılardır.

vekildir” diyerek Zübeyr İbn Avvâm'ı durumu kontrol etmesi için Kureyzâ oğullanmn yurdıma gönderdi. Zü beyr geri döndüğünde Kureyzâ oğullannm, kalelerini onardıkla-

(1) Bu güzel özetin hepsini Mübarek Fûri'nin -Er'Rahik el-M aktum adlı eserinden aldık. Bu nüskaleler yapılan gazaların açddaması ve RâsûluUah'm (s.a.) yönefimdeld dehâsıyla, eziâ bir hezimeti Mekke ordusunun kalplerine korku salan ve bu yüzden İslâm ordusuyla karşı karşıya gelmekten çekilerek Mekke'ye dönmelerini sağlayan parlak bir zafere çevirişi, hakkında yazdan en iyi en kapsamlı yazılardır.

rını, yollarını düzelttiklerini ve sürülerini toplamış olduklarını gördüğünü söyledi. Hz. Peygamber (s.a): "Her peygamberin bir havarisi vardır. Benim havarim de Zübeyr'dir" buyurarak, Zübeyr'i (r.a) övdükten sonra, Kureyzâ oğulları hakkında söylenenlerden iyice emin olmak için Sâ'd İbn Muâz, Sâ'd İbn Ubâde ve Useyd İbn Hudayr'ı Kureyzâ oğullarının yurduna gönderdi. Eğer söylenenler doğruysa, onları şüphede bırakmalarını, müslümanların kuvvetini bölmemek için, durumu bilmez görünmelerini tavsiye etti. Fakat bu sahabiler, Kureyzâ oğullarının düşmanlık ve kalleşliklerini tam olarak açığa vurduklarını görünce, onlarla atıştılar. Yahudiler, Rasülullah (s.a) hakkında çok ağır sözler söylediler. Sâ'd İbn Muâz da (r.a) onlara karşılık verdi. Sonra Rasülü Ekrem'in yanına geri döndüler. Resülullah (s.a) kendilerine: "Ne haber getirdiniz?" diye sorunca: "Adal ve Karre" dediler. (Reci'de şehid edilen ashaba yapılan kalleşliği kasdediyorlardı). Bunun üzerine Rasülullah (s.a) tekbir getirdi ve: "Sizlere Allah'ın zafer ve yardımını müjdeliyorum." buyurdu.

3- Rasülullah (s.a) ve ashabı tam on küsur gece muhasara altında kaldılar... Sonra Rasulü Ekrem (s.a) Gatafân kabilesinin liderlerinden, Ayine İbn Husn ile Haris İbn Avf'a bir elçi gönderip, kabileleriyle birlikte savaşı bırakıp geri dönmelerine mukabil, kendilerine Medine mahsülünün üçte birini vereceğini söyledi. Onlar yarısını istediler. Rasülullah (s.a) üçte birinden fazalasını vermeyi reddetti. Onlar da razı olup adamlarından bir grupla beraber andlaşma yapmak için geldiler. Andlaşmanın sonuçlanmasına çok az kalmıştı... Rasülullah (s.a) Sâ'd İbn Muaz ve Sâ'd İbn Ubade'yi çağırarak, durumu kendileriyle istişâre etti. Onlar da: "Ya Rasülallah! Eğer bu emir sana Allah katından verildiyse, bu emri yerine getir. Bize de ancak dinleyip, itaat etmek düşer. Yok eğer, böyle bir şeyle emrolunmadıysan ve bu sadece senin görüşünden ibaretse, bizim onlara kılıç darbelerinden başka vereceğimiz birşey yoktur" dediler. Rasülü Ekrem (s.a) "Ben, bütün Arapların size tek bir yaydan attıklarını gördüm ve onları razı edip, savaşmalarını önleyeyim dedim" buyurdu. Sâ'd İbn Muâz ve Sâ'd İbn Ubade: "Ya Rasülallah! Biz cahiliye devrinde iken, bunlar aç kalıp ağaç köklerini yeseler, bizden böyle birşey istemeye cesaret edemezlerdi. Satın almaksızın veya biz ikram etmeksizin, bizden bir tek hurma bile alamazlardı. Ve şimdi bize Allah seni gönderdikten, seninle bize ikrâm edip, bizleri hidâyete erdirdikten sonra, bu kadar şeyi mi onlara vereceğiz! Onlara kılıçtan başka kesinlik-

Ekrem (s.a) “Ben, bütün Arap ların size tek bir yaydan attıklanra gördüm ve onlan razı edip, sa vaşmalarım önleyeyim dedim” buyurdu. Sâ'd İbn Muâz ve Sâ'd İbn Ubade: “Ya Rasülallah! Biz cahiliye devrinde iken, bunlar aç kalıp ağaç köklerim yeseler, bizden böyle birşey istemeye cesaret edemezlerdi. Satm almaksızm veya biz ücmm etmeksizin, bizden bir tek hurma bile alamazlardı. Ve şimdi bize Allah seni gönder dikten, seninle bize ikram edip, tnzleri hidâyete erdirdikten sonra, bu kadar şeyi mİ onlara vereceğiz! Onlara kıhçtan başka kesinlik-

le hiçbirşey vermeyiz!" dediler. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): "Andlaşmayı yırtın" buyurdu. Sâ'd andlaşmayı yırttı. Ayine ve Haris de ayağa kalktılar. Rasülullah (s.a) onlara dönerek: "Geri dönün. Sizinle aramızda kılıç vardır" diyerek sesini yükseltti.

Diğer taraftan, Kureyzâ oğullarının dostu olan Nuaym İbn Mes'ûd'un, Allah tarafından kalbine islâm sevgisi verilmiş ve bir gece Rasülullah'ın (s.a) yanına gelerek müslüman olmuştu. Rasülullah (s.a) ona, düşmanların yanına gidip onlara yanlış malumatlar vermesini emretti ve dilediğini söylemesine müsade etti. Gördüğümüz gibi Hendek savaşında bu üç nokta, savaşın gidişatını tamamen değiştirmişti. Hendek kazımı, müşriklerin bütün hücumunu boşa çıkarmış, müslümanların zararını sadece altı şehide indirmiştir. Kureyzâ oğullarının ahdi bozmaları haberi karşısındaki sebât, tekbir getirme ve zaferle müjdeleme ordunun maneviyatını yükseltmişti. Rasülullah'ın (s.a) yerinde hangi komutan olursa olsun, bu haber ordusunun içinde yayıldığı anda, teslim bayrağını çekerdi.

Bütün bunları yapmakla da yetinilmedi, beşeri düşünce çalışmaya devam etti. Medine mahsulünün üçte birini vermek sûretiyle düşman saflarını bölüp, kuşatmayı kırmaya yöneldi. Ordunun fedakarlık yapmaya hazır olduğu görülünce bu fikirden de vazgeçildi. Fakat düşman saflarını bölmek, haddi zatında Rasülullah'ın (s.a) kafasında gerçekleştirilmesi gereken bir hedef olarak kaldı ve bu vazifeyi yapması içinde Nuaym İbn Mes'ûd'u görevlendirdi. Neticede hedef gerçekleştirildi ve kuşatma kaldırıldı. Müslümanlar parlak bir zafere kavuştular.

Yirmi Dördüncü Özellik
SAVAŞ ORTASINDA İLAHİ YARDIM

Müslümanların erkek ve kadın demeden hep birlikte sarfettikleri bu beşeri çabayı; planlama ve uygulamada gösterdikleri gayreti gördükten sonra, yaptıkları bu işin ve gösterdikleri bu gayretin,o dönem için beşeriyetin ulaşabileceği en yüksek bir derecede olduğunu anladıktan sonra, savaşın ortasındaki ilahi yardımın özelliğinden bahsetmemiz çok uygun olacaktır. Cenâb-ı Allah kullarına hiçbir zaman eziyet vermek istemez.

Allah Teala salih kullarına ve yolunda savaşan mücahidlere zafer vâ'detmiştir.

"Allah içinizden inanıp yararlı iş işleyenlere, onlardan önce-

uygulamada gösterdikleri gayreti gördükten sonra, yaptıklan bu işin ve gösterdikleri bu gay- retin,o dönem için beşeriyetin ulaşabileceği en yüksek bir derece de olduğunu anladıktan sonra, savaşm ortasmdaki ilahi yardımm özelliğinden bahsetmemiz çok uygun olacaktır. Cenâb-ı Allah kul- lanna hiçhir zaman eziyet vermek istemez.

Allah Teala salih kullarına ve yolunda savaşan mücahidlere zafer vâ'detmiştir.

"Allah içinizden inanıp yararlı iş işleyenlere, onlardan önce-

kileri halef kıldığı gibi, onları da yeryüzüne halef kılacağına, onlar için beğendiği dini temelli yerleştireceğine, korkularını güvene çevireceğine söz vermiştir. Çünkü onlar bana kulluk eder, hiçbir şeyi bana ortak koşmazlar"..

"And olsunki, peygamber kullarımıza söz vermişizdir. Onlar şüphesiz yardım göreceklerdir. Bizim ordumuz şüphesiz üstün gelecektir." (Saffat: 171-173)

"Biz yeryüzünde güçsüz sayılanlara iyilikte bulunmak, onları önderler kılmak, onları varis yapmak, yeryüzüne yerleştirmek, Firavun, Haman ve her ikisinin askerlerine, onlardan çekinmekte oldukları şeyleri göstermek istiyorduk." (Kasas: 5-6)

Bu dine nusret etmedeki bu Rabbani irâdenin gerçekleşmesini, şu aşağıdaki örneklerde görmeye çalışalım.

A- BEDİR SAVAŞINDAKİ MUCİZELERDEN

İslâm ordusu, Kureyş'in ticaret kervanını vurmaya çıkıyor. Fakat Rabbani irade onların karşısına daha büyük bir güç çıkararak, onları savaşmak zorunda bırakıyor. Müslümanlar Allah yolunda ölmeye hazır olduklarını gösterdikleri zaman da, Rabbani yardım onların imdadına yetişiyor.

Melekler: "Rasülullah (s.a) İslâm ordusunun saflarını düzeltip, yerine geçtiğinden beri Rabbine yakarıyor, O'ndan kendisine vâ'd ettiği zaferi nasib etmesini isteyerek: "Allah'ım bana vâdettiğini yerine getir. Allah'ım vâ'dini ve ahdini yerine getirmeni senden istiyorum" diye duâ ve niyazda bulunuyordu. Harb iyice şiddetlenip, kızıştığında, savaş tam doruk noktasına ulaştığında, Rasulü Ekrem (s.a): "Allah'ım eğer bu mümin grubu helâk edersen, bundan sonra yeryüzünde sana ibadet edilmez" diyerek Rabbine yakarıyor ve Rabbani yardımın gelmesini niyaz ediyordu. O kadar çok duâ ve niyazda bulundu ki, sırtından ridâsı düştü ve Ebu Bekir Sıddık (r.a), Rasülullah'ın (s.a) ridâsını sırtına koyarak: "Rabbine bu kadar yakardığın yeter ya Rasülullah! Umarım ki Allah sana verdiği vâ'dini yerine getirir" dedi.

Bu sırada Rasülullah (s.a) bir ara daldı ve kendinden geçti, sonra başını kaldırıp: "Müjdeler olsun, Ey Ebu Bekir! Elbisesinin tozuyla Cibril (a.s) ulaştı" İbn İshâk'ın rivayetine göre: "Müjdeler olsun Ey Ebu Bekir! Allah'ın yardımı geldi. İşte Cibril (a.s) atının

“Rabbine bu kadar yakardığm yeter ya RasüluUah! Umarım ki Allah sana verdiği vâ'dini yerine getirir” dedi.

Bu sırada RasüluUah (s.a) bir ara daldı ve kendinden geçti, sonra başım kaldırıp: “Müjdeler olsun. Ey Ebu Bekir! Elbisesinin tozuyla Cibril (a.s) ulaşb” İbn İshâk'm rivayetine göre: “Müjdeler olsun Ey Ebu Bekir! Allah'm yardımı geldi. İşte Cibril (a.s} atının

üzengisine yapışmış, elbisesinin tozuyla ulaştı" buyurdu."[1]

"Rabbinizin yardımına sığınıyordunuz. O: "Ben size, birbiri peşinden bin melekle yardım ederim" diye cevap vermişti" (Enfâl:9)

Yağmur ve Uyku (Nuâs): Ramazan'ın on yedinci günü Cuma gecesiydi. Allah Teala, gökten bir yağmur indirdi. Müslümanlar tarafına yağan yağmur yerleri çamur etmedi ve yürüyüşlerini engellemedi. Kureyş müşriklerinin tarafına yağan yağmur ise tam aksine yerleri balçık gibi çamur etti ve yürüyüşlerini engelleyerek, müşrikleri hareketsiz hale getirdi. İki ordu arasında sadece bir kum tepesi vardi. Yağmurun yağışı müminler için büyük bir nimet ve kuvvet, müşrikler için de bela ve gazabtı. O gece müslümanlara Allah katında bir güven işareti olarak uyku indirildi. Oturdukları yerde herbirinin çenesi göğsünün üzerine düşmüştü, hissetmeden yanlarına doğru kaykılıyorlardı. Rufaâ İbn Rafi İbn Mâlik (r.a) bu uyku sırasında ihtilâm olmuş ve gecenin sonunda gusletmişti. Rasülullah (s.a), Ammar İbn Yasir ve Abdullah İbn Mesûd'u (r.a) orduyu kontrol etmeye gönderdi. Bu ikisi ortalığı kolaçan edip döndükten sonra; ordunun tedirgin olduğunu ve üzerlerine yağmur yağmakta olduğunu bildirdiler.[2]

"Allah kendi katından bir güven işareti olarak sizi hafif bir uykuya daldırmıştı. Sizi arıtmak, sizden şeytanın vesvesesini gidermek, kalblerinizi pekiştirmek ve sebâtınızı artırmak için gökten üzerinize su indirmişti." (Enfâl: 11)

Melekler Müminlerle Birlikte Savaşıyor: "... Rasülullah'ın (s.a) zırhının ağırlığına rağmen olanca gücüyle çarpışması ve büyük bir açıklık ve kesinlikle "Müşrikler toplumu yenilecek ve arkalarını dönüp kaçacaklardır" demesi, müslümanların hem moralini hem de gücünü arttırmış; müslümanlar çok şiddetli bir şekilde savaşmaya başlamışlar ve melekler de onların yardımına gelmişti. İbn Sâ'd'in İkrime'den rivayet ettiğine göre şöyle demektedir: "Bedir günü kişinin başına vuruluyor kimin vurduğunu anlamıyor, eli çıkıyor kimin çıkardığını anlayamıyordu."

İbn Abbas diyorki: "Savaşta müslümanlardan biri, önündeki müşriklerden birini öldürmek için uğraşıyordu, tam bu sırada yu-

(1) Er'Rahik El'Mahtum. 241.
(2) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.78.

şiddetli bir şe kilde savaşmaya başlamışlar ve melekler de onların yardımına gelmişti. İbn Sâ'din Ikrime'den rivayet ettiğine göre şöyle demek tedir; “Bedir günü kişinin başına vuruluyor kimin -vurduğunu an lamıyor, eli çıkıyor kimin çıkardığını anlayamıyordu.”

ibn Abbas diyorki: “Savaşta müslümanlardan biri, önündeki müşriklerden birini öldürmek için uğraşıyordu, tam bu sırada yu-

(1) Er'Rahik EI'Mahtum. 241.
(2)îmta ül'Esmâ. c.l. s.78.

karıdan bir kırbaç sesinin şakladığını duydu. Önündeki müşrikin ölüp yere düştüğünü gördü. Bu ensâri, Rasülullah'ın (s.a) yanına gelerek durumu kendisine anlattı. Rasülü Ekrem (s.a): "Doğru söylüyorsun, bu üçüncü kat gökyüzünden gelen yardımdır" buyurdu.

Ebu Davud El-Mâzini, şöyle diyor: "Müşriklerden birini öldürmek için peşine düşmüştüm. Bir de baktım, kılıcım daha ona dokunmadan kellesi düşüverdi. Onu başka birinin öldürdüğünü anlamıştım."

Ensâr'dan başka biri de, Abbas İbn Abdulmuttalib'i esir olarak getirmişti. Abbas: "Vallahi, beni esir eden bu kişi değildir. Beni esir eden kişi, saçları iki yanına dökülen, çok güzel yüzlü, insanların arasında bir eşini daha görmediğim ve siyah-beyaz alaca renkli bir ata binmiş bir zattı" dedi. Ensâri: "Ya Rasülallah "Onu ben esir aldım" dedi. Rasülullah (s.a): "Sus! Allah seni kerim bir melekle teyid eyledi" buyurdu."(1)

"Ebu Leheb oturup beklemekte iken, yanındakiler ona: "İşte Ebu Süfyan İbn Hâris İbn Abdulmuttâlib geldi" dediler. Ebu Leheb: "Yanıma gel! Umarım ki verecek haberlerin vardır" buyurdu. Râvi diyorki: Ebu Süfyan, Ebu Leheb'in önüne oturdu, diğerleride ayakta duruyorlardı. Ebu Leheb: "Ey kardeşimin oğlu! Savaşta insanların durumu nasıldı? Bana haber ver." dedi. Ebu Süfyân: "Savaşa başlar başlamaz, bize üstünlük sağladılar. Bizi istedikleri gibi öldürüp, esir alıyorlardı. Allah bilir ya! Buna rağmen bizimkileri kınamadım. Gökyüzü ile yeryüzü arasında alaca renkli atlara binmiş, beyazlara bürülü savaşçılar gördüm. Allah'ın adına yemin ederimki diğerlerine hiç benzemiyorlardı ve hiçbir şey onları engelliyemiyordu" dedi.(2)

"Rabb'in meleklere: "Ben sizinleyim, inananları destekleyin" diye vahyetti. "Ben inkâr edenlerin kalblerine korku salacağım, artık onların boyunlarını vurun, parmaklarını doğrayın" dedi." (Enfâl: 12)

Çokluk ve Azlık: *"Allah onları uykunda sana az gösteriyordu. Çok göstermiş olsaydı yılacak ve iş üzerinde çekişmeye başlıyacaktınız, fakat Allah sizi kurtardı. Çünkü O kalplerde olanı bilir. Karşılaştığınızda, olacak işi oldurmak için, onları gözlerinize az-*

(1) Er'Rahik El'Mahtôm: Mubâr Kefûri, 243.
(2) Age. s.251.

kurtardı. Çünkü O kalplerde olanı bilir. Karşılaştığınızda, olacak işi oldurmak için, onlan gizlerinize

az

d ı Erltahik El'Mafatûm: Mubâr Kefbn. 243.
İ2'j Age. S.251.

lık gösteriyor ve sizi de onların gözünde azaltıyordu. Bütün işler dönüp Allah'a varır."(Enfâl: 43-44)

Ukkaşe'nin Kılıcı: Bedir günü Ukkâşe İbn Mihsan'ın kılıcı kırılmıştı. Rasülullah (s.a) ona bir ağaç parçası verdi ve: "Al bunu kullan" buyurdu. Ukkâşe bu ağaç parçasını eline aldı, şöyle bir sallayınca uzun bir kılıca dönüştü. Ukkâşe (r.a) savaş boyunca bu kılıcı kullandı. Bu kılıcı muhafaza etti, hatta Hz. Ebu Bekir'in hilafeti zamanında da bu kılıçla savaştı. Sonra Tuleyhât'ül-Esedi tarafından şehid edildi.

B- UHUD SAVAŞINDAKİ MUCİZELERDEN

Uyku (Nüâs): Kur'ân-ı Kerim'in de bahsettiği gibi, bu şiddetli savaş esnâsında Allah katından bir güven ve emniyet olarak müslümanları hafif bir uyku almıştı. Ebu Talha şöyle diyor: "Uhud günü uykunun kendinden geçirdiği kişilerden biri de bendim. Kılıcım defalarca elimden düşmüştü. O yere düşüyor, ben kendime gelip onu alıyordum. Sonra tekrar düşüyor ve tekrar kendime gelip onu alıyordum."[1]

Tirmizi, Nesâi ve Hakim'in, Hammad İbn Seleme'nin hadisinden rivayet ettiklerine göre; Sâbit, Enes'in; Enes'te Talha'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Uhud günü bir ara başımı kaldırıp etrafa bakmaya başladım. Müslümanların hepsi de örtülerinin altında uykudan bir yana kaykılmışlardı."

"Kederden sonra, bir takımınızı kendinden geçirecek şekilde size huzur ve emniyet indirdi"(Ali İmrân: 154)

Katade'nin (r.a) Gözü: Savaşta, Katâde İbn Nûman'ın gözlerinden biri isâbet almış ve yanak yumrusunun üzerine kadar inmişti. Rasülü Ekrem (s.a) onun bu güzünü mübarek elleriyle yerine yerleştirdi ve gözü anında eski haline döndü. Ondan sonra gözüne hiçbir şey olmadı. Katâde (r.a) yaşlandığında: "En kuvvetli ve en iyi gören gözüm budur" diyerek Rasülü Ekrem'in (s.a) mübarek elleriyle yerine yerleştirdiği gözüne işaret ederdi.[2]

Meleklerin Guslettirdiği Hanzale (r.a): Hanzale İbn Ebi Amir (r.a), evindeyken cihad çağrısını duymuş ve Rasülullah'ın

(1) Er'Rahik El'Mahtum. s.307. Sahih-i Buhâri. c.10. s.199.
(2) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.133.

yaşlandığında: “En kuvvetli ve en iyi gören gözüm budur” diyerek Rasülü Ekrem'in (s.a) müba rek elleriyle yerine yerleştirdiği gözüne işaret ederdi.^’^

Meleklerin Gu slettirdiği H a n za le (r .a): Hanzale İbn Ebi Amir (r.a), evindeyken dhad çağrışım duymuş ve Rasülullah'm

(1) Erliahik El'Mahtum. s.307. Sahih-i Buhâri. c.lO. s.l99 .
(2)hntâ filEsma. c.l. s.l33.

(s.a) Uhud'ta, İslâm ordusunun saflarını düzenlediği sırada orduya katılmıştı. Müşriklerle savaşa tutuştuklarında Hanzale (r.a), Ebu Süfyan'ın atına bir darbe vurdu. Ebu Süfyan yere düştü ve bağırarak yardım istedi. Hanzale (r.a) Ebu Süfyan'ı öldürecekti. Tam bu sırada Esved İbn Şü'ûb, Ebu Süfyan'ın imdadına yetişti ve Hanzale'ye mızrağını sapladı. Hanzale (r.a) şırtındaki mızrakla beraber Esved'e dönüp üzerine yürümeye başladı fakat ilerleyemedi. Esved ikinci bir darbe daha vurarak Hanzale'yi (r.a) şehid etti. Böylece Ebu Süfyan da kurtuldu. Savaşın sonunda Rasûlullah (s.a): *"Doğrusu meleklerin gümüş kaplarla getirdikleri yağmur suyuyla, gökyüzü ile yeryüzü arasında Hanzale İbn Ebi Amir'i yıkadıklarını gördüm"* buyurdu. Ebu Useyd Sâidî diyorki: "Hanzale'nin cesedinin yanına gittik. Başından su damlıyordu. Hz. Peygamber'e (s.a) bu durum haber verildiği zaman, Hanzale'nin hatununun yanına bir kişi gönderip, Hanzale'nin evden çıkmadan önce ne durumda olduğunu sordu. Kadın, Hanzale'nin (r.a) evden çıkarken aceleyle, yıkanmaya vakit bulamadığından cünub olarak çıktığını söyledi.[1]

Rasûlullah'ın (s.a) Himaye Edilmesi: Sahiheyn'de şu hadis geçmektedir. Sa'd İbn Ebi Vakkas'dan (r.a) rivayete göre şöyle demiştir: "Uhud harbinde Rasûlullah'ı (s.a) iki kişi ile beraber gördüm. Bunlar Rasûlullah'ın (s.a) namına savaşıyorlardı. Üzerlerinde beyaz elbise vardı. Çok şiddetli bir şekilde savaşıyorlardı. Bu iki kişiyi ben, ne Uhud'tan önce, ne de sonra görmedim."[2]

Rivayette bu iki kişinin Cibril ve Mikâil oldukları söylenmektedir.

Nâfi İbn Cübeyr diyorki: Muhacirlerden birinin şöyle dediğini duydum: "Ben Uhud'u görenlerden biriyim. O gün, her taraftan ok yağdığını görüyordum. Rasûlullah (s.a) bu okların ortasında olduğu halde, oklardan hiçbiri Allah'ın hikmetiyle ona isabet etmiyordu. Sonra müşriklerden Abdullah İbn Şihâb Zühri'yi gördüm. "Bana Muhammed'i gösterin, onu sağ komayacağım" diyordu. Bu esnada Rasûlullah (s.a) onun hemen yan tarafında bulunuyordu. Yanında da hiç kimse yoktu. Abdullah İbn Şihâb farkında olmadan onu geçti. Bu durumu gören Safvan, İbn Şihâb'ı kınayınca, İbn Şihâb: "Vallahi, onu göremedim. Allah'a yemin ederimki, Al-

(1) Age. c.1. s.150.
(2) Er'Rahik El'Mahtum. 301. Sahih-i Buhâri. c.10. s.194. (Tercemesi)

etmiyor du. Sonra müşriklerden Abdullah İbn Şihâb Zühri'yi gördüm. “Ba na Muhammed'i gösterin, onu sağ komayacağım” diyordu. Bu şs- nada RasüluUah (s.a) onun hemen yan tarafmda bulunuyordu. Yamnda da hiç kimse yoktu. Abdullah İbn Şihâb farkında olma dan onu geçti. Bu durumu gören Saivan, İbn Şihâb'ı kma}nnca, İbn Şihâb; ‘^^allahi, onu göremedim. Allah'a yemin ederimki, Ai

d i Age. c.l. S.150.
(2) Er'Rahik ETMahtum. *301* . Sahih-i Bnhâri. e.lO. *.194.
(Tcroemc*i)

lah onu öldürmeyi bize yasak kılmış. Dört kişi onu öldürmek üzere and içip yola çıktığımız halde, hiçbirimiz bunu gerçekleştiremedi" dedi.(1)

Sa'd'ın (r.a) Oku: Meğazi'l-Emevi'de bahsedildiğine göre: "Müslümanların peşinden müşrikler de dağa tırmandılar. Rasülullah (s.a), Sâ'd'a: "Onları uzaklaştır" buyurdu. Sâ'd (r.a): "Onları tek başıma nasıl uzaklaştırayım?" diye sordu. Rasülü Ekrem: buyruğunu üç kez tekrarlayarak, müşrikleri işaret etti. Sâ'd (r.a) kütüklüğünden bir ok alıp o üç kişiden birine atıp, onu öldürdü. Sâ'd diyorki: "Sonra aynı oku tekrar aldım ve bir diğerine atıp onu da öldürdüm. Sonra yine aynı oku alıp üçüncüsüne attım, onu da öldürdüm. Bunu gören müşrikler geri çekilerek dağdan inmeye başladılar. Ben de oku alıp; Bu ok mübarektir diyerek, onu kütüklüğüme koydum" Rivayete göre bu ok, Sâ'd (r.a) vefat edene kadar onun yanında kalmış, sonra da çocukları tarafından hatıra olarak saklanmıştır.(2)

C- HENDEK SAVAŞINDAKİ MUCİZELERDEN

Hendek kazılırken: "Hendek günü biz istihkamı kazarken karşımıza çok sert bir kaya rastgeldi. Bunun üzerine ashab, Nebi'ye (s.a) gelerek:

"Ya Rasülallah! Hendekte karşımıza çok sert bir damar (kaya parçası) rastgeldi, başedemedik" diye haber verdiler. Rasülullah (s.a):

"Hele ben hendeğe ineyim" buyurdu. Sonra, karnına açlıktan bir taş parçası sarılmış olarak, ayağa kalktı. Çünkü hepimiz üç günden beri hiçbir şey tadmamıştık. Rasülullah (s.a) hendeğe inerek, eline sivri uçlu bir balyoz aldı ve bir vuruşta o sert kayayı kum gibi dağıttı."(3)

El-Berâ diyorki: Hendek günü kazı yapılırken, hendeğin birinde karşımıza çok sert bir kaya çıktı. Balyozlarla ne kadar uğ-

(1) Er'Rahik El'Mahtûm -Zâd'ul Meâd'tan- c.2. s.92.
(2) Aynı kaynak -Zâd'ül-Meâd'tan- c.2. s.95. 1493 yılında Medine-i Münevverede, Beyt'i Hârb'ta, camdan bir muhafaza içinde Sâd'ın ok ve yayını, kendi gözlerimle gördüm. Beyt'i Hârb dediğim bu yer, belkide şu anda yıkılmış olabilir. Yeri Hz. Peygamber'in Mescidinin yakınlarındadır. (Müellif)
(3) Age, Buhâri'den- c.2. s.588.

(1) Er'Rahik El'Mahtüm -Zâd'ul Meâd'tan- c.2. s.92.
(2) Aynı kaynak -Zâd'ül-Meâd'tan- c.2. s .9 5 .1493 yılında Medine-i Münevverede, Beyt'i Hârb'ta, camdan bir m uhafaza içinde S â d in ok ve yayım , kendi gözlerimle gördüm. Beyt'i Hârb dediğim bu yer, belkide şu anda yıkılm ış olabilir. Yeri Hz. Peygamber'in Mescidinin yakınlarındadır. (Müellif)
(3) Age, Buhâri'den- c.2. s.588.

raştıysak da kayadan bir parça bile koparamamıştık. Sonra bu durumu Rasülullah'a (s.a) haber ettik. Rasülullah (s.a) geldi; "Bismillah" diyerek balyozu eline aldı. Sonra bir vuruş vurdu ve: "Allahu Ekber! Şam'ın anahtarları bana verildi. Vallahi şu anda Şam'ın kızıl saraylarını görür gibiyim" buyurdu. Sonra ikinci darbeyi vurarak, kayadan bir parça daha kopardı ve: "Allah'u Ekber! Pers diyarı bana verildi. Vallahi şu anda Pers şehirlerinin beyaz saraylarını görür gibiyim" buyurdu. Sonra "Bismillâh" diyerek üçüncü darbeyi de vurup, kayanın son kısmını da dağıttı ve: "Allahu Ekber! Yemen'in anahtarları bana verildi. Vallahi, bulunduğum yerden San'â'nın kapılarını görür gibiyim" buyurdu.(1)

Rasülullah (s.a) ve Müslümanların Aç Kalışları: Müslümanlar olanca güçleriyle hendek kazarlarken, ciğerleri pare pare edecek derecede şiddetli bir açlığa maruz kalmışlardı. Enes (r.a) diyorki: "Hendek kazmakta olan Ashab-ı Güzin'e iki avuç dolusu arpa getirilir ve bu arpadan sıcak ekmek yapılarak önlerine konurdu. Herkes aç olduğundan, kişi başına kırıntı denecek kadar az miktarda bir şey düşer ve sadece onun kokusunu almış olurlardı"(2)

Ebu Talha (r.a) diyorki: "Hendek günü açlığımızı Rasülullah'a (s.a) şikayet edip, karınlarımızı açarak ona karınlarımıza bağladığımız taşları gösterdik. Her birimiz açlıktan karnına birer taş bağlamıştı. Buna mukabil Rasülullah (s.a) karnını açınca, karnına iki taş bağladığını gördük."(3)

Allah Teala'nın, Rasülullah'ın Bir Mucizesiyle Müslümanları Doyurması: Hendek kazımı sırasında, müslümanların aç kalması münasebetiyle bazı nübüvvet alametleri zühur etti.

Cabir İbn Abdullah (r.a) Rasülullah'ı (s.a) hendek kazarken görür ve onun açlıktan çok zayıflamış olduğu dikkatini çeker. Cabir der ki: "Sonra, ben Rasülullah'ın yanına vardım. "Ya Rasülallah, evime gitmeme müsade buyurunuz!" dedim. Aldığım müsade üzerine evime geldiğimde karıma (Mesûd kızı Süheyle'ye): "Nebi (s.a)'de bir açlık hali gördüm ki, artık o, sabrolunur şey değildir. Evinde yiyecek bir şey var mı?" diye sordum. Karım: "Biraz arpa

(1) Age, Sünen-in Nesâi'den. c.2. s.56.
(2) Er'Rahik El'Mahtum, Buhâri'den. c.2. s.588.
(3) Er'Rahik El'Mahtum, Buhâri'den. c.2. s.588.

müsade üzerine evime geldiğimde kanma (Mesûd kızı Süheyle'ye): “Nebi (s.a)'de bir açhk hali gördüm ki, artık o, sabrolunur şey değildir. Evinde yiyecek bir şey var mı?” diye sordum. Kanm: “Biraz arpa

(1)) Age, Sünen-in Nesâi'den. c.2. s.SS.
(2) Er'Rahik El'Mahtum, Buhâri'den. e.2. s.S88.
(3) Er'Rahik El'Mahtum, Buhâri'den. e.2. s.588.

ile bir keçi oğlağı var!" dedi. Hemen keçi yavrusunu kestim, etini çömleğe koydum, arpayı da çektim, hamur mayalayıp fırına koydum. Et çömleği de tandıra konulduktan ve güzelce pişmeye başladıktan sonra ben Rasülullah'a (s.a) geldim. Ve: "Ya Rasülallah! Senin için yemek hazırlattım. Sen ve ashabından birkaç kişi teşrif buyurun!" dedim. Rasülullah (s.a) "Ne kadar yemek var?" diye sordu. Ben de mikdarını bildirdim. Rasülullah (s.a): "Ooo! Hem çok, hem güzel" buyurdu. Aynı zamanda: "Kadınına söyle! Ben evinize gelinceye kadar çömleği tandırdan, ekmeği de fırından ayırmasın!" diye tenbih etti. Sonra da orada bulunanlara: "Ey Hendek halkı, kalkınız! Câbir'in ziyafetine gideceğiz!" buyurdu. Bu umumi davet üzerine Cabir (kendi kendine: "Rezil olacağız, yemek yetmeyecek" diye telaş ederek) karısına varınca: "Hanım, Allah size iyilik versin! Rasülullah (s.a), "Muhacirin, Ensâr ve yanlarında bulunanlar toptan kalktılar geliyorlar" diye endişesini bildirdi. Karım: "Rasülullah (s.a) yemeğimizin mikdarını sana sordu mu?" diye sordu. Karıma: "Evet, sordu!" dedim. Karım: "Mademki biz, evimizdeki yemeğin mikdarını Rasülullah'a bildirdik. Gerisini Allah ve Rasülü bilir!" dedi. Rasülullah (s.a) Hendek halkıyla evimizin önüne gelince yanındaki cemâate: "Giriniz ve birbirinizi sıkıştırmayarak serbest oturunuz!" buyurdu. Ashab onar kişilik gruplar halinde bölük bölük oturdular. Sonra Rasülullah (s.a) kendi eliyle çömleği ve fırının kapağını açtı, ekmeği fırından alıp parçalamaya ve üzerine et koyup-çömleği ve fırını kapayarak- davetlilere sunmaya başladı. Rasülullah (s.a) bu suretle ekmek bölüp üstüne et koymaya ve -her defasında çömleği ve fırını kapayarak- Hendek halkına dağıtmaya devam etti. Nihayet davetliler doydular. Yemekten bir hayli de arttı. Rasülullah (s.a) Câbir'in (r.a) hanımına: "Bu geri kalanı sen yersin ve bundan (Medine halkına) dağıtırsın!.. Çünkü bütün halkı açlık istila etmiştir" buyurdu.[1]

Numân İbn Beşir'in kız kardeşi, babası ve dayısının öğle yemeği olarak yemeleri için hendeğe bir avuç dolusu hurma getirmişti. Tam Rasülullah'ın (s.a) önünden geçiyorduki, Rasulü Ekrem kendisinden hurmaları istedi. Sonra aldığı hurmaları, elbisesinin eteğine doldurdu ve bütün Hendek ehlini yemeğe çağırdı. Herkes bu hurmalardan yediği halde, hurmalar artıyordu. Herkes doyup yerine döndüğünde, hurma elbisenin kenarlarından yere dökülüyordu.[2]

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.1. s.224. Sahih-i Buhâri. c.10. s.214. (Türk. Terc.)
(2) İbn-i Hişâm. c.3. s.228-229.

öğle ye
meği olarak yemeleri için hendeğe bir avuç dolusu hurma getir mişti. Tam RasüluUah'ın (s.a) önünden geçiyorduki, Rasulü Ek rem kendisinden hurmalan istedi. Sonra aldığı hurm alan, elbise sinin eteğine doldurdu ve bütün Hendek ehlini yem eğe çağırdı. Herkes bu hurmalardan yediği halde, hurm alar artıyordu. Her kes doyup yerine döndüğünde, hurma elbisenin kenarlarından ye re dökülüyordu.'*'

(1) İmtâ ülEsınâ. c .l. s.224. Sahih-i Buhâri. c.İO. s.214. (Türk. Tere.) (2; tbn-i Hiş&m. c.3. s.228-229.

Nuaym İbn Mesud'un Müslüman Oluşu ve Başarılı Planı: Hendek gazası sırasında Nuaym İbn Mesud Eşcai Gatafâni, Rasülullah'ın (s.a) yanına gelerek: "Ya Rasülullah! Ben müslüman oldum! Fakat kavmimin, müslüman oluşumdan haberleri yoktur. Senin emrine amadeyim. İstediğini emret, yerine getireyim" dedi. Rasülullah (s.a): "Sen bizden sadece bir kişisin. Herşeyi yapabilecek gücün yoktur. Fakat savaş hiledir. Eğer gücün yetersе düşmanlarımızı aldatarak, onları bizden uzaklaştır" buyurdu. Bunun üzerine Nuaym İbn Mesud, Rasülü Ekrem'in huzurundan çıkarak, Kureyza oğullarının yanına gitti. Nuaym, cahiliyette onların içki ve eğlence arkadaşıydı. Nuaym onlara: "Ey Kureyza oğulları! Sizi ne kadar sevdiğimi ve özellikle de aramızdaki dostluğu bilirsiniz" dedi. Onlar da: "Doğru söylersin. Sen, bizim yanımızda kötü görülmezsin" dediler. Nuaym sözüne devam ederek: "Şunu iyi bilin ki! Kureyş ve Gatafan sizin gibi değillerdir. Bu belde sizin beldenizdir. Bu belde'de kadınlarınız, çocuklarınız ve mallarınız vardır. Kolay kolay bu beldeyi bırakıp başka bir yere gidemezsiniz. Kureyş ve Gatafan'a gelince, onlar buraya Muhammed ve Ashabına karşı savaşmak için yardımcı oldunuz. Oysa ki onların, kadınları, çocukları ve malları burda değil, başka yerlerdedir. Onlar sizin gibi değillerdir. Eğer bir fırsat yakalarlarsa değerlendirecekler ve galip gelmeye çalışacaklar, yok eğer bunu yapamazlarsa kendi beldelerine dönecekler ve böylece sizinle, sizin beldenizde yaşamakta olan kişinin (Muhammed'in) arasına girmiş olacaklar. Şunu bilinki eğer onlar geri gidecek olurlarsa sizin ona (Muhammed'e) karşı gücünüz yetmez. Onun için ben derim ki: Onların eşrafından kefil almadığınız müddetçe onlarla beraber savaşmayın. Aldığınız bu kefiller size bir güvence olur. Böylece onların Muhammed'e karşı sizinle beraber savaşmasını ve çekilip gitmemelerini sağlama almış olursunuz" dedi. Onlar da: "Bize iyi bir görüş sundun" dediler.

Sonra onların yanından ayrılıp, Kureyş'in yanına geldi. Ebi Süfyan İbn Harb ve onunla birlikte olan Kureyş eşrafına: "Sizi ne kadar sevdiğimi ve Muhammed'ten ne kadar uzak durduğumu bilirsiniz. Bana öyle bir haber ulaştıki, bunu sizlere bildirmeyi üzerime vazife bildim. Bu size bir nasihat da olur. Fakat bunu benim size söylediğimi gizli tutun" dedi. Kureyşliler: "Tamam, gizli tutarız" dediler. Nuaym: "Haberiniz olsun! Yahudiler, Muhammed'e karşı yaptıklarından pişman olup, ona bir elçi gönderdiler ve "Biz yaptıklarımızdan pişman olduk. Kureyş ve Gatafan, her iki kabi-

Muhammed'ten ne kadar uzak durduğumu bi lirsiniz. Bana öyle bir haber ulaştıki, bunu sizlere bildirmeyi üze rime vazife bildim. Bu size bir nasihat da olur. Fakat bunu benim size söylediğimi gizli tutun" dedi. KureyşIiler: "Tamam, gizli tuta rız" dediler. Nuaym; "Haberiniz olsun! Yahudiler, Muhanuned'e karşı yaptıklanndan pişman olup, ona bir elçi gönderdiler ve "Biz yaptıklarımızdan pişman olduk. Kureyş ve Gatafan. her iki kabi-

lenin de eşrafından bir kaç kişi alıp sana vermemiz seni razı eder mi? Sen onların boyunlarını vurursun. Sonra biz de seninle birlik olup, onlara karşı savaşır ve köklerini kuruturuz. Ne dersin?" dediler. Muhammed de bunu kabul edip, kendilerine "Evet, iyi olur" şeklinde bir cevap gönderdi. Eğer yahudiler yanınıza gelip, sizden kefil ve rehin alacak olurlarsa, sakın bir tek kişi bile vermeyin" dedi.

Sonra Kureyş'in yanından ayrılarak, Gatafan'a geldi ve onlara: "Ey Gatafan halkı! Siz benim soyum ve aşiretimsiniz. Bana en yakın ve en sevgili insanlarsınız. Sizin de beni böyle bildiğinizi umuyorum" dedi. Onlar da: "Doğru söylersin. Sen bizim katımızda iyi bilinirsin" dediler. Nuaym: "Size bir haber vereceğim, fakat benim söylediğimi kimseye söylemeyin" dedi. Onlar da: "Tamam söylemeyiz. Nedir bildireceğin haber?" diye sordular. Nuaym Kureyş'e anlattıklarını onlara da anlatıp, sıkı sıkı tenbihleyerek onları uyardı.

Hicri beşinci yılın Şevvâl ayı ve cumartesi gecesi idi. Allah Teala'nın, Rasülü'ne bahş ettiği bir nimet ve hikmete binaen, Ebu Süfyan İbn Harb ve Gatafan liderleri, İkrime İbn Ebi Cehil ile Kureyş ve Gatafan'dan müteşekkil bir grubu Kureyza oğullarına gönderdiler ve onlara: "Doğrusu biz buraya oturmak için gelmedik. Teptiğimiz yollarda hayvanlarımızın ayaklarıyla, çarıklarımız perişan oldu. Yarın sabaha hazır olun hemen savaşa girip, Muhammed'e karşı savaşalım ve onunla kozlarımızı paylaşalım" dediler. Kureyza oğulları da, bu elçilere: "Bugün, cumartesi günüdür. Biz bu günde hiçbir şey yapmayız. İçimizden bu günde bazı şeyler yapanlar oldu, sizlerin de bildiğiniz gibi bunların başına çok kötü şeyler geldi. Bütün bunlar bir yana, Muhammed'e karşı savaşmamızı istiyorsanız, bize güvence olarak adamlarınızdan bazılarını rehin olarak bırakın. Eğer bırakmazsanız, sizinle birlikte Muhammed'e karşı savaşmayız. Savaşta zor kalıp, sıkıştığımız zaman bizi bırakıp kendi beldenize kaçacağınızdan çekiniyoruz. Bu adam (Muhammed) burada bizim beldemizde yaşamaktadır. Eğer siz gidecek olursanız, bizim ona karşı gücümüz yetmez" dediler. Elçiler Kureyza oğullarının bu sözlerini onlara ilettiğinde, Kureyş ve Gatafan: "Vallahi, Nuaym İbn Mesud'un söyledikleri doğruymuş" dediler ve Kureyza oğullarına bir elçi gönderip: "Vallahi, size adamlarımızdan bir kişi bile vermeyiz! Eğer savaşmak istiyorsanız, çıkın ve savaşın!" dediler. Elçi kendilerine bu sözleri ilettikten sonra, Kureyza oğulları aralarında: "Nuaym İbn Mesud'un

savaşmayız. Savaşta zor kahp, sıkıştığımz za man bizi bırakıp kendi beldenize kaçacağmızdan çekiniyoruz. Bu adam (Muhammed) burada bizim beldemizde yaşamaktadır. Eğer siz gidecek olursanız, bizim ona kaı^ı gücümüz yetm ez" dediler. Elçiler Kureyza oğuUannm bu sözlerini onlara ilettiğinde, Ku- reyş ve Gatafan: "Vallahi, Nuaym İbn Mesud'un söyledikleri doğ ruymuş" dediler ve Kureyza oğullarına bir elçi gönderip: "Vallahi, size adamlarımızdan bir kişi bile verm eyiz! Eğer savaşm ak isti yorsanız, çıkm ve savaşm!" dediler. Elçi kendilerine bu sözleri ilet tikten sonra, Kureyza oğullan aralarında: "Nuaym İbn Mesud'un

söyledikleri doğruymuş. Görülüyor ki, bunlar sadece savaşmak için gelmişler. Eğer bir fırsat bulurlarsa değerlendirecekler. Bulamayıpta zora gelirlerse kendi yurtlarına kaçacaklar ve bizimle, bizim yurdumuzda yaşayan adamın (Muhammed'in) arasını açacaklar" dediler. Sonra Kureyş ve Gatafan'a bir elçi göndererek: "Vallahi! Eğer bize rehin ve kefil vermezseniz, sizinle birlikte Muhammed'e karşı savaşmayız" dediler. Kureyş ve Gatafan da bunu reddedince, aralarına ayrılık girdi. Allah Teala İslâm düşmanlarının aralarını açarak, kuvvetlerini zayıflattı.[1]

Allah Teala'nın Ahzab Üzerine Gönderdiği Rüzgar ve Müminlerin Görmediği Askerler: Hendek gazası sırasında bir gece, Allah Teala müşriklerin üzerine soğuk ve şiddetli bir rüzgar gönderdi. Bu rüzgarla müşriklerin çadırları yerlerinden söküldü, kap kacakları ters yüz oldu. Müşriklerin halinin bu rüzgarla perişan olduğu ve Allah Teala'nın onları darmadağın ettiği haberi Rasûlullah'a (s.a) ulaşınca, Rasûlü Ekrem Huzeyfe İbn Yemâni'yi çağırarak, müşriklerin arasına gönderip, rüzgarlı gecede ne olup bittiğini öğrenmekle görevlendirdi.

İbn İshâk diyorki: Yezid İbn Ziyad'ın, Muhammed İbn Kâ'b el-Kurezî den bana anlattıklarına göre şöyle dedi:

Kufe ehlinden bir adam, Huzeyfe İbn Yemân'a: "Ey Ebâ Abdullah! Rasûlullah'ı görüp, ona arkadaşlık ettiniz mi?" diye sordu. Huzeyfe (r.a): "Evet" diye cevap verdi. Adam: "O zamanlar ne yapıyordunuz?" diye sordu. Huzeyfe (r.a): "Vallahi! Bütün gücümüzle (İslâm davası için) çalışıyorduk." cevabını verdi. Adam: "Vallahi! Eğer ona yetişmiş olsaydık, yerde yürümesine bile izin vermez, onu boynumuzda taşırdık" dedi. Ravi diyorki: Huzeyfe (r.a) bunun üzerine adama şöyle dedi: "Ey kardeşimin oğlu! Bizi Rasûlullah'la birlikte Hendek'te görmeliydin. Rasûlallah rüzgarlı bir gece namaz kıldıktan sonra bize dönüp: "Kim gidip kavmin ne yaptığını kontrol edip, sonra geri dönecek? -Rasûlullah o kişiye geri dönmesini de şart koşuyor- O kişinin cennette yoldaşım olmasını Allah Teala'dan dilerim" buyurdu. Soğuktan, açlıktan ve korkudan kimse kendine güvenip kalkamadı. Hiç kimse kalkamayınca Ra-

(1) İbn-i Hişâm. 240-242. Nuaym'ın müslüman oluşunu ilâhi bir mucize olarak kabul ettik. Çünkü hiçbir komutan, savaş öncesinde bir düşman komutanın kendisine katılıp, düşman ordularını ve müttefiklerini dağıtacağını hesab ederek savaş planı yapmaz. Şunu da bilmeliyizki bu olay savaşın ortasında olmuştur.

yoldaşım olmasmı Allah Teala'dan dilerim" bu 3mrdu. Soğuktan, açlıktan ve korkudan kimse kendine güvenip kalkamadı. Hiç kimse kalkamayınca Ra-

(1) İbn-i Hişâm. 240-242. IVuaym'iD müslûoıaa oluşunu iUhi bir mucize olarak kabul ettik. Çünkü hifbir komutan, savaş ânoesiade bir düşman komutanm kendisine katılıp, düşman ordulannı ve müttefiklerini damıtacağını heaab ederek savaş plânı yapmaz. Şunu da bilmeliyizki bu olay eavaşm ortaamda olmuştur.

sülullah (s.a) beni çağırdı. Beni çağırınca da, kalkmaktan başka birşey yapamazdım. Ve bana: "Ey Huzeyfe! Git ve kavminin (düşmanın) arasına gir. Ne yaptıklarını kontrol et. Bize gelinceye kadar da hiç kimseye birşey yapma" buyurdu. Huzeyfe (r.a) diyorki: Gittim ve milletin (düşmanın) içine girdim. Rüzgar ve Allah'ın (görülmez) askerleri onlara yapacağını yapmıştı. Ne çadırları, ne kap kacakları ne de ateşleri kalmış, hepsi yerle bir olmuştu. Bu sırada Ebu Süfyan kalkıp: "Ey Kureyş halkı! Herkes yanındaki kişinin kim olduğunu sorup öğrensin" dedi. Ben de yanımdaki kişinin (beni sorup öğrenmesine fırsat vermeden) elinden tutarak: "Sen kimsin?" diye sordum, oda: "Fülân İbn Fülân" diye cevap verip, beni sormayı bile aklından geçirmedi. Sonra Ebu Süfyan': "Ey Kureyş halkı! Hiç şüphe yok ki, siz buraya yerleşip oturmak için gelmediniz. Atlarımız ve çarıklarımız perişan oldu. Kureyzâ oğulları bize verdikleri sözde durmadılar. Bize onlar hakkında hoşumuza gitmeyen haberler ulaştı. Gördüğünüz gibi birde şiddetli bir rüzgara maruz kaldık. Ne kap kacak ne ateş ne de ayakta bir çadır bıraktı. Yola çıkmanın zamanı gelmiştir, yola koyulun, ben yola çıkıyorum" dedi. Sonra bağlı olan devesinin yanına giderek üstüne oturdu. Devesine vurunca, deve üç hamlede ayağa kalktı. Eğer geri dönene kadar hiç kimseye birşey yapmayacağıma dair Rasülullah'a (s.a) söz vermemiş olsaydım, isteseydim onu okla öldürürdüm. Huzeyfe (r.a) diyorki: Sonra Rasülullah'ın (s.a) yanına döndün. O sırada kadınlarından birinin örtüsüyle namaz kılıyordu. Beni görünce ayaklarının dibine oturttu ve örtünün bir ucuyla da beni örttü. Sonra rüku ve secde edip, namazını kıldı. Selâm verdiğinde, durumu kendisine bildirdim. Gatafan da, Kureyş'in yaptığını duyunca, geri dönüp yurtlarına gitmişlerdi. Sabaha kadar Hendek'te kaldık. Sabah olunca, Rasülullah (s.a) ve tüm müslümanlar Hendek'ten ayrılıp Medine'ye geri döndük ve silahlarımızı bıraktık.(1)

Yirmi Beşinci Özellik
SAVAŞ SONRASI İLAHİ TERBİYE

Hakikatte İlahi terbiye hiçbir zaman kesintiye uğramamıştı. Cihadta da, seferde de, otururken de, kalkarken de bu terbiye devam ediyordu. Ümmetin binasını tamamlamak için Kur'ân-ı Ke-

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.242-244.

SAVAŞ SONRASI İLAHÎ TERBİYE

Hakikatte İlahi terbiye hiçbir zaman kesintiye uğramamıştı. Cihadta da, seferde de, otururken de, kalkarken de bu terbiye de vam ediyordu. Ümmetin binasım tamamlamak için Kur'ân-ı Ke

li) İbn-i Hişfiıı. C.3. s.242-244.

rim inmeye devam ediyordu. Nebi (s.a) eğiticilerin imamıydı. Allah'ın nizamına tam olarak uyum sağlaması için, insanların nefislerini terbiye ediyordu. Bu çizgi Rasülullah'ın (s.a) hayatı boyunca hiçbir zaman kesintiye uğramamıştı.

Bu merhale boyunca verilen ilahi terbiyeyi bütün hatlarıyla birlikte tafsilatlı olarak vermemiz zor olacağından, Allah Teala'nın Kitabı'ndan bazı örnekler vermeyi yeterli bulacağız. Evet, Kur'ân-ı Kerim her muârekeden sonra nefisleri tedavi ediyor ve çoğu zaman kişilerin savaştaki durumlarına göre, Kur'ân-ı Kerim'in beyanı çeşitleniyor ve değişiyordu.

Bedir ve Enfal Suresi: Savaş sonrasındaki bu Rabbani beyânin işaretlerini bizlere takdim etmesi için sözü Şehid İmam Seyyid Kutub'a bırakıyoruz:

"Enfâl Sûresi, bu savaşta (Bedir savaşında) nazil oldu. Bu sûre nazil olurken savaşın zahiri vakaları ile ve onun gerisinde tedbir sahibi kudretin fiili ile haşır neşir oluyordu. Savaştaki olaylar üzerinde Allah'ın kudret ve tedbirini açıklıyordu. Sonra da onun arkasında yatan beşeri tarihin seyir çizgisini bütünüyle açıklığa kavuşturuyordu. Ve bütün bunlardan söz ederken Kur'an'ın o mucizelerle dolu üslubu ve eşsiz lisanı ile konuşuyordu.

Bizzat Bedir savaşında meydana gelmiş olan bir hadise, bu sûrenin seyir çizgisine ışık tutmaktadır. Hadise İbn İshâk'ın, Ubade İbn Samit'ten rivayet ettiğine göre şöyle: Ubade (r.a) diyorki: "Bu sûre bizim hakkımızda, Bedir ashabı hakkında, ganimet dolayısıyla ihtilafa düşüp, o yüzden ahlakımızın bozulduğu bir anda nâzil olmuştur. Durumumuz bu şekilde olduğu için Allah ganimeti bizim elimizden aldı ve onu Rasülullah'a (s.a) verdi. O da bu ganimeti eşit oranlara bölerek pay etti."

Evet, bu hadise Enfâl sûresinin başlarına ve seyir çizgisine ışık tutmaktadır.

Gerçekten de onlar kıyamet gününe kadar beşeri tarihin akışında bir ayrılık günü olan bir vakanın az ve basit ganimetleri uğrunda ihtilâfa düşmüşlerdi!

Doğrusu Allah Teala onlara ve onlardan sonra gelecek olan bütün beşeriyete çok büyük meseleleri öğretmek istedi. Başlangıç olarak bu vakanın onların ihtilafa düştükleri ganimet meselesinden çok daha büyük bir hadise olduğunu belirtmek istiyordu. Bu yüzden vakanın cereyan ettiği güne -iki topluluğun karşılaştığı

gelecek olan bütün beşeriyete çok büyük meseleleri öğretmek istecü. Başlangıç olarak bu vakamn onlann ihtilafa düştükleri ganimet meselesin den çok daha büyük bir hadise olduğunu belirtmek istiyordu. Bu yüzden vakamn cereyan ettiği güne -iki topluluğun karşılaştığı

gün- "Furkân" günü yani hak ve batılın ayrıldığı gün adını verdi. Diğer bir yandan da bu büyük hadisenin her hareket ve adımda Allah'ın tebliği ve takdiriyle tamamlandığını, her adım ve her hareketin arkasında Allah Teala'nın gerçekleştirmek istediği bir durumun olduğunu, kendilerinin bu zaferin gerçekleşmesinde ve bu zaferin gerçekleşmesiyle oluşan büyük meselelerde hiçbir tedbir ve kudretinin ağırlık unsuru olmadığını, gerek o basit ganimetlerin gerekse savaşın büyük etkilerinin bütünüyle Allah'ın fiili ve tedbiriyle vuku bulduğunu, onları sadece kendi fazlı keremiyle güzel bir imtihandan geçirdiğini, onlara öğretmek istiyordu.

Ayrıca, kendi nefisleri için istemiş oldukları, sadece ticaret kervanını elde etmek ile Allah'ın (c.c) hem kendileri hem de bütün beşeriyet için irade buyurduğu kervanı kaçırmaları ve düşman kalabalığı ile karşılaşma arasındaki farkın derecesini onlara göstermek istiyordu. Onlara kendi gözleriyle, kendi iradeleri ile Allah'ın iradesi arasındaki büyük farkı bizzât göstermek istiyordu. Müminlerin katıldıkları her savaş, Allah'ın dilemesi ve tedbiri ile meydana gelmektedir. O'nun komutası, tevcihatı, mededi, yardımı, fiili ve kudreti ile, O'nun yolunda ve O'nun için cereyan etmektedir. İşte bunun için sûrei celile içerisinde; bu savaşlarda sebat etme, ileriye doğru gitme, savaşa hazırlanma, savaşta Allah'ın velâyetine güvenme, mal ve evlat fitnesi gibi alıkoyucu faktörlerden sakınma, savaşın adabına riayet etme ve insanlar üzerinde diktatörlük kurup gösteriş yapmak için savaşa çıkmama hususunda ayeti kerimeler tekerrür ediyor. Ve Rasülullah (s.a) müminleri savaşa teşvik etmekle emrolunuyor.

Savaş meydanında sebat göstermeyi emreden ayetler tekerrür ederken, aynı zamanda, sûrenin akışı itikâdi meselelerin aydınlatılmasına ve derinleştirilmesine; bütün durum, hüküm ve tevcihatı Hak'ka terketmeye dair işaretler gösteriyor. Böylece meseleler boşlukta kalmıyor, aksine o derin, sâbit ve açık esas üzerinde toplanıyor.

Sûrenin akışı içerisinde itikadi çizginin yanısıra özellikle bir başka çizgi daha yer alıyor. O da cihad çizgisi ile bu çizginin, iman ve hareketle ilgili (teorik ve pratik) değerinin beyanıdır. Cihad mevzuu, bütün şahsi şüphelerden arındırılarak, onun kendisine has ulvi özellikleri belirtiliyor. Ve bu noktadan hareket ederek mücahitler güven, huzur ve üstünlük psikolojisi içerisinde zamanın en son noktasına kadar yayılış imkanı bulabiliyorlar. Son olarak da, daha önceden de belirttiğimiz üzere inanç esâslarına bağlı

Sûrenin akışı içerisinde itikadi çizginin yanısıra özellikle bir başka çizgi daha yer ahyor. O da cihad çizgisi ile bu çizginin, iman ve hareketle ilgili (teorik ve pratik) değerinin beyanıdır. Cihad mevzuu, bütün şahsi şüphelerden arındırılarak, onun kendisine has ulvi özellikleri belirtiliyor. Ve bu noktadan hareket ederek mücahitler güven, huzur ve üstünlük psikolojisi içerisinde zama- mn en son noktasına kadar yayıhş imkam. bulabiliyorlar. Son ola rak da, daha önceden de belirttiğimiz üzere inanç esâslarma bağh

İslâm cemaâtinin münasebetlerini düzenliyor. Gerek harp, gerekse sulh zamanında, bu sûrenin indiği devreye kadar olan diğer cemaatlerle ilgili muamelelerine dair ahkamı, ganimetler ve andlaşmalarla ilgili hususları açıklıyor. Hem o münasebetler hem de bu hükümlerle ilgili olarak asıl gerçekleri vâzediyor.

Sûrenin ana mevzuunu ve temel hatlarını böylece özetledik. Bu sûrei celile bütünüyle Bedir savaşında indiği ve Bedir savaşını müteakiben geldiği için, burada Kur'ân'ın İslâm cemaatini terbiye etmek ve beşeriyete kumanda etmek için hazırlamaktaki metodunun bir yanını kavrıyoruz. Bir yandan da bu dinin yeryüzünde ve beşer hayatındaki cereyan tarzının gerçek tarafını görüyoruz. Nitekim bu hakikatten sağlam bir düşünce sistemi doğuyur.

Gerçekten de Bedir savaşı müslümanların, müşrik düşmanlarıyla karşılaştıkları ve onları son derecede büyük bir hezimete düçar ettikleri ilk büyük vakadır. Ne var ki, müslümanlar böyle bir gayeye mebni olarak savaşa çıkmış değillerdi. Onlar sadece, müminleri yurtlarından çıkarıp, mallarına el koyan Kureyş'in ticaret kafilesinin yolunu kesmek için çıkmışlardı. Fakat Allah'ın iradesi müslüman topluluğun isteğinden farklı olarak tecelli etti. Hak Teâla düşman kafilesinin ellerinden kurtulmasını, Mekke'de İslâm davasını dumurâ uğratan, hidayet yolunda Rasülullah'ın (s.a) peşinden giden Ashab-ı Kiram'a en müthiş işkence, baskı ve eziyetleri yapıp, Rasülullah'ı da öldürmek için komplolar hazırlayan Kureyş liderlerinin başkanlık ettiği düşman ordusu ile karşılaşmalarını irade buyurmuştu...

Allah Teala bu vaka'nın hak ile batıl arasında kesin bir ayrılık olmasını, İslâm tarihinin seyir çizgisinde bir ayrılış hattını teşkil etmesini, dolayısıyla da insanlık tarihinin seyir hattını değiştiren bir ayrılış günü olmasını istedi. Bu savaş ile insanların kendileri için hayırlı olduklarını sandıkları hususlardaki tedbirleri ve insanların Rabbi olan Allah'ın, onların başlangıçta hoşlanmadıkları şeylerden kendileri için hayırlar gözetmesindeki engin ufukları onlara açıklamak istemişti. Ayrıca bu mümin topluluğa zafer ve hezimet etkenlerini öğretmeyi ve ilk anda doğrudan doğruya bu sebeplere baş vurmanın gerektiğini belletmeyi irade buyurmuştu. Müslüman topluluk zafer ve hezimetin etkenlerini öğrenince, bu etkenleri doğrudan doğruya Rabbi Zülcelâl'in huzurunda arar. Savaş meydanında ve savaş sahneleri ile yüz yüze gelmişken yalnız yaratanın dostluğuna güvenir.

Bütün bunların yanı sıra, sûrei celile, önemli ve önemli olduğu

istemişti. Aynca bu mümin topluluğa zafer ve hezim et etkenlerini öğretmeyi ve ilk anda doğrudan doğruya bu sebeplere baş vurmanın gerektiğini belletmeyi irade buyurmuştu. Müslüman topluluk zafer ve hezimetin etkenlerini öğrenince, bu etkenleri doğrudan doğruya Rabbi Zülcelâl'in huzurunda arar. Savaş m ^danında ve savaş sahneleri ile yüz yüze gelmişken yal nız yaratanm dostluğuna güvenir.

Bütün bimlaım yam sua, sûrei celile, önemli ve önemli olduğu

kadar da büyük gerçekleri anlatmaya yönelmiş bir çok tevcihatı da ihtiva etmektedir. Nitekim savaş ve barış, ganimet ve esirler, andlaşma ve sözleşmeler, zafer ve hezimet düsturlarından çoğunu da içermektedir. Bunların hepsi de İtikâdi düşünceyi oluşturan ve onu insan enerjisinin ilk ve en büyük motoru haline getiren, terbiye edici ve yönlendirici bir üslup içerisinde şekillendirilmiştir. İşte Kur'an'ın, hadiseleri sunarken ve onlara yön verirken kullandığı yöntemin özelliği budur.

Bu sûre savaş sahneleri ile savaş öncesinde, savaş esnasında ve sonrasında nefislerde husule gelen hareket ve duygularla ilgili manzaraları içermektedir. Bu canlı sahneler, savaşın olaylarını bütün özellikleriyle, sanki Kur'ân'ı okuyan kişi olayı görüyormuşcasına canlandırmakta ve böylece Kur'ân okuyucusunun meseleye tamamen adapte olup, olayı bütün derinliğiyle yaşamasını sağlamaktadır.

Sûrenin seyri içerisinde zaman zaman Rasülullah'ın (s.a) ve ashabının Mekke'deki yaşantılarından portreler takdim edilmektedir. Yeryüzünde henüz bir azınlık halindelerken ve insanlar tarafından ezilmekten korktukları sıralardaki hayat tablolarına yer verilmektedir. Bundan maksat, müslümanların zafer esnasında Allah'ın kerem ve ihsanını hatırlamaları ve zafere ulaşınca, zaferin ana unsurunun Allah'ın yardımı olduğunu bilmeleridir.

Bu arada Rasülullah'ın hicretinden önce ve sonraki devrelere ait, müşriklerin hayatından da parçalar takdim edilmektedir. Daha önce geçmiş kafirlerin -Fir'avn ve ondan öncekilerin- hayatlarından ibretli örnekler sunulmakta ve Allah'ın dostlarını muzaffer kılma, düşmanlarını da yok etme hususundaki değişmez kanununu gerçekleştiren numûneler takdim edilmektedir."[1]

Şehid İmâm Seyyid Kutub, sûrenin canlı bir şekilde vasfını bizlere takdim ettiği için, bu sûrei kerimenin vahyinden ve içerisinden aklıma gelen bazı önemli noktaları sergilemekle yetineceğim:

1- Her ümmetin bir marşı vardır. İslâm ümmetinin marşı da Enfâl Sûresi'dir. Bu sûre zaman ve mekân boyutlarını aşmış, herhangi bir savaşa girmeden önce bütün İslâm ordusunun tek bir sesle okuyacağı bir marş haline gelmiştir. Allah yolunun davetçileri bu sûreyi okumakla Allah'tan yardım dilemeli ve Allah Teala'nın Bedir'de nazil ettiği zafer gibi bir zaferin kendilerine de na-

(1) Fizilâl-il Kûr'an'dan alıntılar. c.6. s.449-462'den.

1- Her ümmetin bir marşı vardır. İslâm üm m etinin m arşı da Enfal Sûresidir. Bu sûre zaman ve mekân boyutlarım aşmış, her hangi bir savaşa girmeden önce bütün İslâm ordusunun tek bir sesle okuyacağı bir marş haline gelmiştir. Allah yolum m davetçi- leri bu sûreyi okumakla Allah'tan yardım dilem eli ve Allah Tea- la'nm Bedir'de nazil ettiği zafer gibi bir Z 2iferin kendilerine de na

i l) Fizdâl-il Kflr'an'dan alıntılar, c.6. s.449-462'den.

sib edilmesi için yakarmalıdırlar. İman birlikleri, savaşa girmeden önce kudret ve kuvvetlerinden berî olduklarını, zayıflık ve acizliklerini ilan ederek Alemlerin Rabbi olan Allah'a (c.c) sığınmalıdırlar. *"Allah, şükredersiniz diye sizi barındırmış, yardımıyla desteklemiş ve temiz şeylerle rızıklandırmıştır."*

2- Bu sûrei celileye, Allah'ın en seçkin kullarının yerilmesiyle başlanılmıştır. Evet yeryüzünün en hayırlı insanları; Allah Teala'nın haklarında *"İstediklerinizi yapın, doğrusu ben size mağfiret ettim"* buyurduğu insanlar kınanıyor. Ve bu kınama o kadar şiddetli ve çetin oluyorki, imanlarını kaybetmiş olmaktan korkuyorlar. *"-Ey Rasulüm- Sana, harb ganimetlerine dair soru sorarlar, deki: "Ganimetler Allah'ın ve Peygamberi'nindir. Müminlerseniz Allah'tan korkun, aranızdaki münasebetleri düzeltin, Allah'a ve Peygamberi'ne itaat edin.*

Müminler ancak; Allah anıldığı zaman kalpleri titreyen, ayetleri okunduğu zaman imanları artan ve Rablerine güvenenlerdir. Onlar ki, namazlarını dosdoğru kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan yerli yerinde sarfederler.

İşte onlar gerçek müminlerin ta kendileridir. Onlara Rabb'lerinin katında mertebeler, mağfiret ve cömertçe verilmiş rızıklar vardır."

3- Onların kalplerini titrettikten, nefislerinden ve kişiliklerinden arındırdıktan sonra, bütün bu şiddetli dönüşten sonra, sûrenin son kısımlarında onlara bizzat kendilerinin gerçek müslümanlar olduklarını söylüyor.

"İnanıp hicret edenler, Allah yolunda savaşanlar ve bencilliklerinden barındırıp onlara yardım edenler; işte gerçek müminler onlardır. Onlara mağfiret ve cömertçe verilmiş rızıklar vardır."

4- Melekler zaferi gerçekleştirmekten acizdirler. Onlar her zaman Allah Teâla'nın maiyyetine ve iznine muhtaçtırlar. Zaferi gerçekleştiren yanlızca Alemlerin Rabbi olan Allah'tır.

"Hani siz Rabb'inizden yardım dilemiştiniz. O da: "Ben size, birbiri peşinden bin melekle yardım ederim" diyerek duanızı kabul buyurmuştu.

Allah bunu ancak bir müjde olarak ve kalplerinizin yatışması için yapmıştı. Yardım ancak Allah katındandır. Allah Aziz'dir, Hakîm'dir."

"Hani Rabb'in meleklere: "Şüphesizki ben sizinle beraberim..." şeklinde vahyediyordu. Öyleyse meleklerin de Allah Teâla tarafından desteklenmeye ve sebât ettirilmeye ihtiyaçları vardır.

Allah kalındandır, Allah Aziz'dir, Hakîm 'd ir."

"Hani Rabb'in meleklere: "Şüphesizki ben sizinle berabe- run " şeklinde vahyediyordu. Öyl^rse meleklerin de Allah Teâla tarafindan desteklenmeye ve sebât ettirilmeye ihtiyaçları vardır.

5- Allah'a ve O'nun Rasülü'ne düşman olanlara karşı, melekler ve beşerden oluşan ordusuyla, savaşı yöneten Allah Teâla'dır.

"Hani Rabb'in meleklere: "Şüphesizki ben sizinle beraberim. Haydi imân edenlere sebat ilhâm edin" diye vahyediyordu. "Ben inkâr edenlerin kalplerine korku salacağım. Artık onların boyunlarını vurun, parmaklarını doğrayın" dedi."

6- Savaştaki müslümanların nefislerinin tedavisi de, zaferin büyüklüğü kadar büyüktü. Bu tedavi olmasaydı, zafere ulaşmış olmanın sevinci onları çok büyük hatalara sürükleyebilirdi. Ensâri Seleme İbn Sûlame'nin (r.a) söylemiş olduğu sözde durumun böyle olabileceğine bir örnektir:

Savaşa katılmamış olan müslümanlar, savaştan muzaffer olarak dönen mücahidleri görünce, onları tebrik edip, kutlamaya başlamışlar, bunun üzerine Seleme (r.a): "Niçin bizi kutluyorsunuz? Vallahi karşımızdakiler dişi develere benzeyen acuzlardan başkaları değildi" demişti. Bu söz üzerine Rasülullah (s.a) gülümsemiş ve: "Ey kardeşimin oğlu! Onlar güçlü bir topluluktu" diyerek onu tatlı bir şekilde uyarmıştı.

Bu İnsanlara Bir Beyandır:

1- Beyân ile hidayet yoluna ermemiz, mümin olduğumuza dalâlet eder. "Bu -Kur'ân-, insanlara bir beyân, sakınanlar için de bir öğüt ve hidayettir."

2- Müminler en üstündürler. İşte bu beyânın ilk fıkralarıdır: *"Gevşemeyin, üzülmeyin, eğer inanmışsanız, mutlaka en üstünsünüzdür."*

3- Maddi zararların pek önemi yoktur: *"Eğer siz bir yara aldıysanız, şüphesiz o toplulukta benzeri bir yara almıştır, insanlar arasında bu günleri bâzan lehe, bâzan aleyhe döndürür duruz..."*

4- Zorluk ve imtihan zarûridir, Niçin?

a- "Allah'ın inananları belirtmesi için"

b- *"Ve içinizden şahidler edinmesi için"*

c- *"Doğrusu Allah zâlimleri sevmez."* Eğer sevseydi, onlardan şahidler alırdı. Onun için bu imtihan sâdık müminler için bir sevgi imtihanı ve sıkıntısıdır.

d- *"Allah'ın inananları arıtması"*

e- *"İnkâr edenleri yok etmesi için"* Evet kiminin arınması, kiminin de yok edilip, kahr olması için, halis kalble sevenlerle, bunu iddiâ edenlerin ayrılması gerekir.

sâdık müminler için bir sevgi imtiham ve sıkıntısıdır.

d- "Allah'ın inananları arıtm ası"

e- *"İnkâr edenleri yok etm esi için"* Evet kim inin arınm ası, ki minin de yok edilip, kahr olması için, halis kalble sevenlerle, bunu iddiâ edenlerin ajrniması gerekir.

5- Cihadsız Cennet olmaz. *"Allah, içinizden cihâd edenleri ve sabredenleri belirtmeden cennete gireceğinizi mi sanıyordunuz."*

6- İddiâ ile gerçek arasında: *"And olsunki, ölümle karşılaşmadan önce onu biliyordunuz, işte onu gözlerinizle bakarak gördünüz."*

7- Rasûlullah'ın (s.a) şahsına değil, davaya bağlanmak: *"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler geçmişti. Ölür veya öldürülürse geriye mi döneceksiniz? Geriye dönen, Allah'a hiçbir zarar vermez. Allah şükredenlerin mükafatını verecektir."*

8- Zafer dünya nimeti, mağfiret ise ahiret nimetidir, "Eceli yazılmış olan hiçbir kimse Allah'ın izni olmadan ölemez. Kim dünyâ nimetini isterse ona ondan veririz, ve kim ahiret nimetini isterse ona ondan veririz. Şükredenlerin mükâfatını vereceğiz."

9- Rabbânî kimse gevşeklik ve zaâf nedir bilmez: *"Nice peygamberlerin yanında Rabbanilerden (Rabb'e kul olmuşlardan) pek çok kimse savaşmıştır. Allah yolunda başlarına gelenlerden ötürü gevşememişler, yılmamışlar ve boyun eğmemişlerdi. Allah sabredenleri sever."*

10- Rabbani'nin gayesi sebât, zafer ve mağfirettir. "Dedikleri ancak şu idi: "Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki tutumsuzluğumuzu bize bağışla, sebâtımızı arttır, inkârcı topluluğa karşı bize zafer nasib eyle."

Bu yüzden Allah onlara dünya nimetini de ahiret nimetini de fazlasıyla verdi. Allah işlerini iyi yapanları sever."

11- Kafirlere itaat hüsranla sonuçlanır: *"Ey İnananlar! İnkâr edenlere itaât ederseniz sizi geriye döndürürler de kayba uğrarsınız."*

12- Allah nusret edenlerin en hayırlısıdır ve bütün yeryüzü ehlinden daha hayırlıdır: *"Halbuki, mevlanız Allah'tır, O nusret edenlerin en hayırlısıdır."*

13- Allah tarafından kafirlerin kalplerine korku salınır: *"Hakkında hiçbir delil indirmediği şeyi Allah'a ortak koşmalarından ötürü inkâr edenlerin kalblerine korku salacağız. Onların varacağı yer cehennemdir. Zâlimlerin durağı ne kadar da kötüdür."*

14- Nusret ve zafer gerçekleşiyor: *"And olsunki, Allah, size verdiği sözde durdu. O'nun izniyle kafirleri biçiyordunuz..."*

15- Zaferi kaybetmenin sebebleri: Yılgınlık, buyruk hakkında çekişmek ve dünya sevgisi:

cehennemdir. Zâlimlerin durağı ne k a ^ r da kötü dür."

14- Nusret ve zafer gerçekleşiyor;..... *"And olsunki, Allah, size verdiği sözde durdu. O'nun izniyle kafirleri biçiyordunuz "*

15- *ZaSeri* kaybetmenin sebebleri: Yılgınlık, buyruk haHnnıia çekişmek ve dünya sevgisi:

"....ki, içinizden dünyayı isteyenler ve de ahireti isteyenler bulunduğundan, sevdiğiniz zaferi size gösterdikten sonra baş kaldırdığınız, verilen buyruk hakkında çekiştiğiniz ve yıldığınız zaman sizi denemek için, Allah sizi mağlubiyete uğrattı..."

16- Af ve fazilet: *"...And olsunki O, sizi bağışladı. Allah'ın inananlara nimeti boldur."* Eğer Allah'ın affı olmasaydı müslümanlar yok olur, biterlerdi. Fakat Allah'ın inâyeti müslümanları zorluk ve imtihan anında dahi gözetmektedir. Evet mümin yılabilir, mümin baş kaldırabilir ve mümin dünyayı sevebilir. Eğer bunlardan dolayı cezalandırılırsa bu Allah'tan bahşedilen büyük bir nimettir.

17- Yapılan hatadan dolayı verilen cezaya üzülünmez: *"Peygamber arkanızdan sizi çağırırken, kimseye bakmadan kaçıyordunuz, kaybettiğinize ve başınıza gelene üzülmeyesiniz diye, Allah sizi kederden kedere uğrattı. Allah işlediklerinizden haberdardır."*

18- Savaşta sebât edenler huzur ve emniyetle mükâfatlandırılırlar: *"Kederden sonra, bir takımınıza huzur ve emniyet verecek şekilde hafif bir uyku indirdi..."* Sonra, sanki daha önceden felâkete uğramamışlar gibi uykularından kalktılar.

19- İmanları zayıf olanlar sarsıntıya uğrarlar: *"Oysa bir takımınızda kendi derdlerine düşmüşlerdi. Haksız yere Allah hakkında, cahiliyye devrinde olduğu gibi inanıyorlar, "Bu işte bizim bir fikrimiz var mı?" diyorlardı. -Ey Muhammed!- De ki: "Buyruğun hepsi Allah'ındır." Sana açmadıklarını içlerinde gizliyorlar, "Bu işte bizim fikrimiz alınsaydı, burada öldürülmezdik" diyorlar. De ki: "Evlerinizde olsaydınız, haklarında ölüm yazılı olan kimseler, yine de devrilecekleri yere varırlardı."*

20- Savaş imân seviyelerini ortaya çıkarıyor: *"Bu; Allah'ın içinizde olanı denemesi, kalblerinizde olanı arıtması içindir. Allah gönüllerde olanı bilir."*

21- Yapılan hatalar kişiyi savaştan kaçmaya kadar götürür: *"İki topluluğun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirenleri, yaptıklarının bir kısmından ötürü şeytan yoldan çıkarmak istemişti. And olsunki, Allah onları affetti. Allah bağışlayandır, halîmdir."* Evet, savaştan yüz çevirmek şeytanın kademeli şekilde sapıttırmasının neticesinde meydana gelmişti. Yapılan hata ve işlenen masiyetlerin kalbte bıraktığı etki ve imanın zayıflığı neticesinde ortaya çıkmıştır. Bütün bunlar savaştan yüz çevrilmesine sebeb olmuş, fakat sonradan Allah Teala fazlı keremiyle onları affetmiş ve onları sadece derin bir pişmanlık ve vicdan azabıyla cezalandırmıştır.

22- Kafirler ve münafiklar arasındaki kardeşlik: *"Ey inanan-*

içinizden yüz çevirenleri, yaptık larının bir kısmından ötürü şeytan yoldan çıkarm ak istem işti. And olsunki, Allah onları affetti. Allah bağışlayandır, halim dir." Evet, savaştan yüz çevirmek şeytam n kadem eli şekilde sapıttır- masımn neticesinde meydana gelm işti. Yapılan hata ye işlenen masiyetlerin kalbte bıraktığı etki ve im anın zayıflığı neticesinde ortaya çıkmıştır. Bütün bunlar savaştan yüz çevrilm esine sebeb olmuş, fakat sonradan Allah Teala fazlı keremiyle onları affetmiş ve onlan sadece derin bir pişmanlık ve vicdan azabıyla cezalandır mıştır.

22- Kafirler ve münafiklar arasındaki kardeşlik: "£ y *inanan-*

lar! Yolculuğa çıkan veya savaşa giden kardeşleri hakkında: "Onlar yanımızda olsalardı ölmezler ve öldürülmezlerdi." diyen inkârcılar gibi olmayın ki, Allah onların kalblerini hasretle yaksın. Dirilten de öldüren de Allah'tır, Allah işlediklerinizi görür." Hasret, korkuyla münafıkların kalbini yer bitirir. Ölüm korkusuyla onun kalbini eritir. Hayata daha çok bağlanır. İçindeki dünya sevgisi dahada artar. Ölüm nöbetleriyle titrer.

23- Mağfiret ve Allah'ın huzuruna varmak: *"Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz, size Allah'tan, onların topladıklarından hayırlı bir mağfiret ve rahmet vardır.*

And olsun ki, ölseniz de, öldürülseniz de Allah katında toplanacaksınız."

Evet dünya zevklerine ve şehvetlerine kapılarak ölümü kalb yakıcı ve dünya zevklerine hasret çektirici bulan münafıklarla, onu bir zafer nârâsı ve Allah Teâla'dan mağfiret ve rahmete düçar olunacak bir ümit kapısı gören müminler arasında çok büyük bir fark vardır.

24- Risalenin hudutları; rahmet ve yumuşaklık, af ve istiğfar, şûra, azimet ve tevekküldür: *"Allah'ın rahmetinden dolayı, (Ey Muhammed) sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onlara mağfiret dile, iş hakkında onlara danış, fakat karar verdin mi Allah'a güven, doğrusu Allah güvenenleri sever."*

Şehid Seyyid Kutub'un (rh.a) dediği gibi: Neticeleri çok acı olan bir karşılaşmada temel prensibin yerine oturtulması için muârekenin akabinden şûrâ yapılmasıyla ilgili ilâhi emir geliyor. Ümmet prensibi uygulamaya hazır olduğu müddetçe; İslâm, prensibi uygulamayı ertelemez. Uygulamadaki hatalar ne kadar büyük olursa olsun, bu durum söz konusu prensibin ilğa edilmesi için yeterli bir gerekçe değildir... Bunu en güzel biçimiyle, Rasûlullah'ın (s.a) prensipleri pratik olarak uygularken ortaya koyduğu davranışlarında görüyoruz. Rasûlullah (s.a) kesin olarak kararını aldıktan sonra, şûrâya dönmeyi, tereddüt ve kararsızlık telakkî ederek reddetmiştir. Bunu, şûrâ prensibini korumak ve müminlerin hareket yönünden felce uğramalarını veya sallantıda kalmalarını önlemek için yapmıştır.

25- Zafer ve yardım ancak Allah'tandır: *"Allah size yardım ederse sizi yenecek yoktur. Eğer sizi yardımsız bırakıverirse, O'ndan başka size kim yardım edecektir? İnananlar yalnızca Allah'a güvensinler."* Burada biz iki şey karşısındayız: Ya kafir olup, Allah'tan başkasını arayıp, ondan yardım bekleyeceğiz. Ya da mümin olacağız. Ve şuna da kesinlikle inanmamız gerekir ki, zafer ve yardımı veren Allah'tır. Yardımsız bırakıveren de Al-

korumak ve müminlerin hareket yönünden felce uğramalanm veya sallantıda kalmalarım önlemek için yapmıştır.

25- Zafer ve yardım ancak Allah'tandır:

"AUah size yardım ederse sizi yenecek yoktur. Eğer sizi yardımsız bırakıverirse, O'ndan başka size kim yardım edecektirl İnananlar yalnızca ***Al****lah'a güvensinler,"* Burada biz iki şey karşısmdayız: Y rk a fir olup, Allah'tan başkasım arayıp, ondan yaıthm bekleyeceğiz. Ya da mümin olacağız. Ve şuna da kesinlikle insnmaıtu» gerekir ki, zafer ve yardımı veren Allah'tır. Yardımsıs bırakıveren de Al-

lah'tır. Hiç kimsenin Allah'a karşı gelmeye gücü ve kuvveti yetmez.

26- "Hiç bir peygambere haksızlık yapmak yaraşmaz." Komutan ve lider olan kişinin askerlerine örnek olması gerekir. Normalde durum böyle iken, eğer söz konusu olan kişi, askerlerinin rahat etmesi için yorulan, onları zengin etmek için fakirliğe katlanan, kendini mahrum edip onlara veren, onların mutluluğu için çaba sarfeden bir peygamber olursa durum nasıl olur? Peygamberin haksızlık yapması kesinlikle mümkün değildir. Bunu ancak yeryüzünün tâğutları, zalim sultanları ve devlet adamları yapabilir. *"...Kim haksızlık yaparsa, kıyamet günü yaptığı haksızlıkla gelir. Sonra hiç kimseye zulmedilmeksizin herkese kazanmış olduğu ödenir."*

27- *"Allah'ın rızasına uyan kimse Allah'ın hışmına uğrayan kimse gibi olur mu? Bu kimsenin varacağı yer cehennemdir; o ne kötü bir varılacak yerdir.*

Onlar Allah katında derece derecedir. Allah onların yaptıklarını görmektedir."

Evet, bir değillerdir!

28- Karanlıklardan nûr'a: *"And olsun ki Allah inananlara, ayetlerini okuyan, onları arıtan, onlara Kitab ve hikmeti öğreten, kendilerinden bir peygamber göndermekle iyilikte bulunmuştur. Halbuki onlar önceleri apaçık sapıklıkta idiler."*

Hiç şüphe yokki bu, Allah Teâla'nın risalesi yoluyla beşere yaptığı en büyük iyiliktir. Uçsuz bucaksız bir çölde kaybolmakla, Kur'ân'ın ışığında doğmak arasında çok ama çok büyük bir fark vardır.

29- **Savaşa dönüş:** Niçin müsibete uğranmıştı? Niçin felaket başa geldi? Hiç şüphe yok ki, bunun sebebi nefislerdir, iç alemin derinliklerinde yatanlar ve oradaki zaaftır. Sebeb düşmanların çokluğu veya silah üstünlüğü değildir. Nefislerdendir:

"Başkalarını iki misline uğrattığınız bir müsibete kendiniz uğrayınca: "Bu neredendir?" dersiniz. (Ey Muhammed) De ki: "O, kendi nefislerinizdendir." Doğrusu Allah her şeye kâdirdir."

30- Başa gelen bu müsibet, safları arındırıp temizlemek içindir. Bu Allah'ın izniyle ve O'nun ilmi ve iradesiyle vûku bulmuştur. Safların temizlenmesi gerekir. Mümin ile münafıkın birbirinden ayrılması lazım gelir. İç safların temizlenmesi ve Allah'a karşı verilen sözde sadık olunması elzemdir:

"İki topluluğun karşılaştığı günde başınıza gelen, Allah'ın izniyledir. Bu, inananları da, münafıklık edenleri de belirtmesi

tem izlem ek için
dir. Bu AUah'm izniyle ve O nun ünü ve iradesiyle vuku bulm uş tur. Saflann temizlenmesi gerekir. Mümin üe münafikm birbirin den ayniması lazım gelir. İç saflann temizlenmesi ve Allah'a karşı verüen sözde sadık olunması elzem dir:

"tki topluluğun karşılaştığı günde başınıza gelen, Allah'ın iz- niyledir. Bu, inananları da, m ünafıkhk edenleri de belirtm esi

içindir. Münafıklık edenlere: "Gelin, Allah yolunda savaşın, veya hiç olmazsa kalabalık ederek savunma yapın" dendiği zaman: "Eğer savaşmayı bilseydik, ardınızdan gelirdik" dediler. O gün onlar imandan çok küfre yakındırlar. Kalblerinde olmayanı ağızlarıyla söylüyorlar. Allah; gizlediklerini, onlardan iyi bilir.

Onlar kendileri oturup, kardeşleri için de: "Eğer bize itaât etselerdi, öldürülmezlerdi." dediler. De ki: "Eğer doğru sözlü iseniz, kendinizden ölümü savın."

Bu şaşkın, kararsız ve korkak münafıkların; hayatlarını, etlerini ve kanlarını Rasülullah'ın (s.a) arkasında, Allah yolunda fedâ edenlerle bir olması nasıl mümkün olabilir? Eğer savaşın ilk bölümünde müslümanlar zafer kazansalardı, müslümanların başarısızlığa uğramasını temenni eden, bu kararsız ve korkak münafıkların çoğu müslümanlardan önce müslümanların zaferini kutlayıp övüneceklerdi.

31- Şehidlerin makamına gelince, o çok büyük bir makamdır: "Rasülullah (s.a), Cabir İbn Abdullah'la karşılaştığında, ona: "Ey Câbir! Sana babandan bahsedeyim mi?" diye sordu. Cabir diyorki: "Evet, bahset. Ya Rasülallah!" dedim. Bunun üzerine Rasülü Ekrem (s.a) şöyle buyurdu:

"Doğrusu Allah hiç kimseyle şifâhi olarak konuşmadığı halde, babanla konuştu ve ona: "Ey kulum, istediğini benden dile" buyurdu. O da: "Ya Rabbi! Beni dünyaya döndürmeni ve ikinci bir kez senin yolunda öldürülmeyi diliyorum" dedi. Bunun üzerine Allah Teâla ona: "Bu isteğin hakkında 'Şüphe yokki onlar oraya dönemeyeceklerdir' şeklinde önceden söylediğim bir sözüm vardır. Bundan başka bir şey dile" buyurdu. O da: "Ya Rabbi! Öyleyse dünyadaki kardeşlerimize bizim cennette sağ olduğumuzu, cennet nimetlerinden yiyip, nimetlendirildiğimizi haber verki cihaddan çekinmesinler ve Rasülullah'tan (s.a) geri kalmasınlar"[1] dedi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu ayeti celileyi nâzil etti:

"Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilâkis Rab'leri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar. Arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler."

32- **Tâğuta meydan okumak:** Allah erleri kendilerini ağırlaştıran yaraları olmasına rağmen, İslâm ordusuyla birlikte şafakla beraber müşriklerin peşine düşüyordu. Ordunun duygularını ve elemlerini, bu ordunun askerlerinden birinin lisanından dinleyelim: "Ben ve kardeşim Rasülullah'la (s.a) birlikte Uhud harbi-

(1) El'Feth'ür-Rabbâni. c.22. s.306. İmam Ahmet özet olarak aktarmıştır.

eyeceklerini müjde etmek isterler."

32- **Tâğfuta** m eydan **okumak:** M ah erleri kendilerini ağır laştıran yaralan olmasına rağmen, İslâm ordusuyla birlikte şa-
&Ma beraber müşriklerin peşine düşüyordu. Ordunun duygulan-
m ve elemlerini, bu ordunun askerlerinden birinin lisanından din leyelim: "Ben ve kardeşim Rasülullahla (s.a) birlikte Ubud haıin-

(1) kl'Feth'âr-Rabbâni. c.22. s.306. İmam Ahaıet *özet* olarak aktamuytır.

ne katıldık. Savaştan ikimizde yaralı olarak dönmüştük. Rasûlullah'ın (s.a) tellâlı düşmanın peşinden çıkılacak diye çağrıda bulunduğunda, kardeşime: "Rasûlullah'ın (s.a) çıktığı bir savaştan geri mi kalacağız?" dedim. Vallahi binecek hayvanımız dahi yoktu. Yaralarımız da kötüydü. Buna rağmen Rasûlullah'la (s.a) beraber sefere çıktık. Benim yaram daha hafifti. Kardeşime gelince yarasının ağırlığından yürüyemez hale gelmiş ve arkasından gelmekte olan kişi onu taşımış, böylece müslümanların gittiği yere kadar varmıştık."(1)

Allah Teâla'nın yaralı olduğu halde sefere çıkanlar hakkındaki beyanı da şudur:

"Allah'tan bir nimeti ve bolluğu, kendilerine yara isabet ettikten sonra Allah'ın ve Peygamber'in çağrısına koşan müminlerin ecrini Allah'ın zayi etmediğini müjdelemek isterler. Onlardan, işlerini iyi yapanların ve Allah'a karşı gelmekten sakınanların büyük ecri vardır."

33- **Allah bize yeter.** O ne güzel vekildir: Müslümanların kökünü kesemeyip, ordusuyla beraber geri dönmek zorunda kalınca, Ebu Süfyan'ın canı boğazına gelmişti ve Muhammed'in ordusu peşlerine düşecek diye korkudan kalbi titriyordu. Bunu engelleyebilmek ve iddiâ ettikleri zafere leke sürmemek için Abdulkays oğullarının heyetine: "Eğer onun -yani Rasûlullah'ın- yanına varırsanız, ona bizim orduyu topladığımızı ve ashabından geri kalanların da kökünü kesmek için üzerlerine yürüyüşe geçtiğimizi bildirin" dedi. Bu olaydan sonra, Kur'ân diliyle Allah Teala mümin askerlerine şahid oldu: *"İnsanlar onlara: Düşmanınız olan insanlar size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun" dediler. Bu ise onların imânını arttırdı ve: "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!" dediler. Bu yüzden kendilerine bir fenâlık dokunmadan, Allah'tan nimet ve bollukla geri döndüler; Allah'ın rızasına uydular. Allah büyük, bol nimet sahibidir. İşte o şeytan (haberi getiren kişi) ancak kendi dostlarını korkutur, inanmışsanız onlardan korkmayın, Benden korkun."*

34- Bu müslüman grup, Allah'ın en seçkin kullarıdır: Onlar aldıkları yaralara mağlup düşmüş, acılarla hareket edemez ve yaptıkları fedakarlıklara ağırlaşmış bir halde olabilirler. Fakat onlar her zaman Allah'ın en seçkin kulları olarak kalacaklardır. Kafirler ne kadar böbürlenip ne kadar azıtsalar da, bu yaptıkları Allah'ın mizânında boşa gidecektir. Öyleyse Allah Teala'nın müminlere yardımı yeryüzünün üst üste katlandığı gün olacaktır. Allah Teala, Peygamberi'ne şöyle hitab etmektedir:

(1) İbn-i Hişâm. c.3. s.44.

Benden korkun.”

34- Bu müslüman grup, Allah'm en seçkin kullandın Onlar al- dddan yaralara mağlup düşm üş, acılarla hareket edemez ve yap- tıklan fedakarlıklara ağırlaşımş bir halde olabilirler. Fakat onlar her zaman Allah'm en seçkin ku llan olarak kalacaklardır. Kafir ler ne kadar böbürlenip ne kadar a n tsa la r da, bu yap tık lan A l lah'm mizânında boşa gidecektir. Öyleyse A lla h Teala'm n m ü minlere yardımı yeryüzünün üst üste katlandığı gün olacaktır. A l lah Teala, Peygamberi’ne şöyle hitab etm ektedir:

(1) İbn-i Hifâm. c.3. s.44.

"(Ey Muhammed!) Küfürde yarışanlar seni üzmesin; şüphesiz onlar Allah' a bir zarar veremezler. Allah ahirette onlara bir pay vermemek istiyor, onlara büyük azâb vardır. İmânı inkâra değişenler şüphesiz Allah'a bir zarar veremiyeceklerdir. Onlara elem verici bir azab vardır. İnkâr edenler, kendilerine vermiş olduğumuz mühletin sakın kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Biz onlara ancak, günahları çoğalsın diye mühlet veriyoruz. Onlara küçültücü bir azab vardır."

35- Temizi, habisten ayırması için, bu, Allah Teala'nın mümin erleri üzerinde tahakkuk eden sünnetidir. İşte bu, söz konusu felaketin özeti ve çağlar boyu süregelecek ebedi bir dersin kaynağıdır. *"Allah inananları sizin durumunuzda bırakacak değildir, temizi pisten ayıracaktır. Allah size gaybı bildirecek değildir. Fakat Allah peygamberlerinden istediğini seçer. Artık Allah'a ve Peygamberi'ne inanın; inanır ve sakınırsanız size büyük ecir vardır."*

Uhud felaketi bu dersin ve bu felâketin pratik olarak tatbikinden başka birşey değildir. Bu sünnet asırlar boyu süregelmektedir ve sâbittir,

"Sizden önce neler gelip geçmiştir. Yeryüzünde gezin de, yalancıların sonunun ne olduğuna bir bakın." meâlindeki ayeti celileyle başlamış ve *"Allah inananları sizin durumunuzda bırakacak değildir, temizi pisten ayıracaktır. Allah size gaybı bildirecek değildir."* meâlindeki ayeti celileyle de noktalamıştır.

Haşr Suresinde Nadir Oğullarıyla Beraber: Bu sûrenin, müslümanlar üzerinde çok büyük ve güzel bir yankısı olmuştur. Çünkü Nadir oğulları zaferi, Uhud, Reci ve Bîr-i Maûne gibi peşpeşe gelen felâketlerden sonra kazanılan ilk zaferdi. Müslümanların başına ardarda gelen felaketlerden sonra, yahudilerin müslümanlara karşı kinleri daha da büyümüş, düşmanlıklarını açıkça ortaya koymuşlar ve Rasülullah'ı (s.a) öldürmek için suikast girişiminde bulunmuşlardı. Onun için bu zafer müslümanların gönlünü rahatlatmış, kanayan yaralarını dindirmiş, yahudilerle işbirliği içerisinde olan münafıkların foyalarını ortaya çıkarmıştır. İşte bu olayın belirgin olan özellikleri şunlardır:

1- Allah Teala yahudileri kalelerinden çıkarttı: Oysa müminler yahudileri çıkarabileceklerini düşünmüyorlardı, Onlar bu şekilde düşünmekte iken, parlak bir zafer gerçekleşti. Yahudilerin evleri kendi elleri ve müminlerin elleriyle yıkılmaya başladı. İşte bu, Allah ve Rasülü'ne karşı gelen ve Allah yolundan alıkoyanları sürgün etmede tecelli eden bir ilahi sünnettir.

"Kitab ehlinden inkârcı olanları ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O'dur. -Oysa ey inananlar!- Çıkacaklarını sanmamıştı-

kilde düşünmekte iken, parlak bir zafer gerçekleşti. Yahudilerin evleri kmıdi elleri ve müminlerin elleriyle yıkılmaya başladı, işte bu, Allah ve Rasülü'ne karşı gelen ve Allah yolundan ahkoyanlan sürgün etmede tecelli eden bir ilahi sünnettir.

"Kitab ehlinden inkâra olanları ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O 'dur. -Oysa ey inananlar!- Çıkacaklarını sanmamıştı-

nız. Onlar da kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah'ın azabı onlara beklemedikleri yerden geldi. Kalblerine korku saldı; evlerini kendi elleriyle ve inananların elleriyle yıkıyorlardı. Ey akıl sahipleri! Ders alın." (Hâşr: 2)

2- Yahudiler, hurmalıklarının kesilip yakılması olayını kullanıp, Muhammed'in insanları kötülükten men ettiği halde, kendisinin kötülük işlediğini konuşur oldular. Durum müslümanlardan bazılarını şüpheye sokacak dereceye geldi. Bunun üzerine Allah Teala müslümanların bunaltısını giderdi. Sonra gerçekleştirilen zaferin müminlerin çabasıyla değil, kafirlerin kalblerine korku salınmak suretiyle gerçekleştirildiğini onlara gösterdi. Bunun için ganimetlerin tamamı Rasülullah'ındı (s.a) -yani İslâm devletinindi- Bütün bu işler neticede Allah'a kulluk ve Rasülullah'a (s.a) itaât esasına dayanmaktaydı.

".....Peygamber size ne verirse onu alın, sizi neden menederse ondan geri durun; Allah'tan sakının, doğrusu Allah'ın cezâlandırması çetindir."

3- Müminler ganimetten mahrum edilseler de, kulların Rabb'i olan Allah'ın övgüsünden mahrum edilmemişlerdi. Muhâcirin, Ensâr ve kıyamet gününe kadar güzellik ve sadakatle onların yolundan yürüyen herkes bu övgüye dahil edilmişlerdi. Ganimet ise fakir müminlere bırakılmıştı. Belki de bu portre, tarihte eşine rastlanamaz olan bu neslin övülmesindeki hikmeti bize göstermek içindi:

Rasülullah (s.a), Nadir oğullarının mallarını ganimet aldığında, Sâbit İbn Kays'ı göndererek, Muhacirin ve Ensâr'ı huzuruna çağırttı. Allah Teâla'ya hamdü senâlar ettikten sonra, Ensar'ı anarak, onların muhacirlere nasıl iyilik ettiklerini, onları evlerinde nasıl misafir edip, kendi nefislerine tercih ettiklerini saydı. Sonra onlara: *"Eğer isterseniz, Allah Teâla'nın, Ben-i Nâdir'den bize nasib ettiği ganimeti sizinle, muhacirler arasında taksim edeyim. -Bildiğiniz gibi- muhacirler sizin evlerinizde oturmakta ve sizin mallarınızla maişetlerini temin etmektedirler. Onun için, eğer isterseniz ganimetleri onlara vereyim ve sizin yurtlarınızdan çıksınlar"* buyurdu. Bunun üzerine Sâ'd İbn Muâz: "Ya Rasülallah! Ganimeti muhacirlere pay edelim, fakat eskisi gibi evlerimizde yine kalsınlar" dediler. Ensâr da: "Razı olup, teslimiyet gösterdik Ya Rasülallah!" diye seslendiler. Bunun üzerine Rasülullah (s.a): *"Allah'ım! Sen Ensâr'a ve Ensâr'ın çocuklarına rahmet eyle"* buyurdu ve Allah'ın kendine nasib ettiği savaş ganimetini muhacirler arasında pay etti. Ensâr'dan sadece muhtaç durumda olan iki kişiye ganimetten pay verdi. Bunlar, Sehl İbn Huneyf ve Ebu Dücane (Semmâk İbn Harşe) idi. Sâ'd İbn Muâz'a da, İbn Ebi Hu-

ve sizin mallanmzla maişetlerini temin etmektedirler. Onun için, eğer isterseniz ganimetleri onlara vereyim ve sizin yurtlarınızdan çıksınlar" buyurdu. Bunun üzerine Sâ'd İbn Muâz: "Ya Rasülal- lah! Ganinleti muhacirlere pay edelim, & kat eskisi gibi evlerimiz de yine kalsınlar^ dediler. Ensâr da; " ^ z ı olup, teslim iyet göster dik Ya Rasülallah!" diye seslendiler. Bunun üzerine Rasülullah (s.a); ***"Allah'ım! Sen Ensâr'a ve Ensâr'ın çocuklarına rahmet eyle*** buyurdu ve Allah'm kendine nasib ettiği savaş ganim etini muha cirler arasında pay etti. Ensâr'dan sadece muhtaç durumda olan iki Idşiye ganimetten pay verdi. Bunim:, Sehl İbn H uneyf ve Ebu Dücane (Semmâk ibn Harşe) idi. Sâ'd İbn Muâz'a da, İbn Ebi Hu-

kayk'ın kılıcını verdi. Bu kılıç Araplar arasında ünü olan kılıçlardan biriydi.(1)

4- Sonra münafıkların foyası ortaya çıktı. Hainlikleri ve müslümanlara karşı Nadir oğullarıyla işbirliği yaptıkları keşfedildi. Kalleşlikleri, korkaklıkları, müslümanlarla yüz yüze mücadele edemeyecek kadar alçak oldukları bütün çirkinliğiyle su yüzüne vurdu. Yahudiler de münafıklar gibidirler, müslümanlarla ancak surların ve kalelerin arkasından savaşabilirler: *"Onlar sizinle toplu olarak, ancak surla çevrilmiş kasabalar içinde veya duvarlar arkasından savaşı kabul edebilirler. Kendi aralarındaki çekişmeleri serttir, onları birlik sanırsın, oysa kalpleri birbirinden ayrıdır. Bu, akletmeyen bir topluluk olmalarındandır."* (Hâşr: 14)

5- Sonra sûrenin son bölümlerinde halis bir akideden bahsediliyor. Yeryüzü ve göklerin Rabb'i olan Allah Teala bütün eksik sıfatlardan tenzih ediliyor. Müminlere kulluklarını en güzel bir vech ile yerine getirmeleri hatırlatılıyor. Münafıklar tevbeye davet ediliyor. Hiç şüphe yokki bu ayetler inanç ve düşünce yapısını oluşturup, Allah'a gerçek anlamıyla bağlı hâlis ve sâdık kimseler yetiştiriyor.

Ahzab Suresinde Ahzab Ayetleriyle Birlikte: Evet, Ahzâb (Hendek) gazasında müslümanlara yapılan kuşatma yirmi küsur gün sürmüştü. Fakat müslümanların yahudilere karşı yaptığı kuşatma ile Kureyş ve Gatafan müşriklerinin müslümanlara karşı yaptığı kuşatma arasında çok büyük bir fark vardır. Birincisi, yahudilerin teslim olup, arkalarında müminlere ganimet olarak evlerini ve arazilerini bırakıp, aşağılık ve zelil bir şekilde Medine'den çıkarılmalarıyla sonuçlanmıştı. Kureyş ve Gatafan'ın Rasûlullah (s.a) ve müminleri kuşatmaları ise Kureyş ve Gatafan'ın büyük bir başarısızlığıyla sona ermiştir. Kur'ân-ı Kerim, bu savaşın tümünü, bir ayetle özetlemiştir:

"Ey inananlar! Allah'ın size olan nimetini anın. Üzerinize ordular gelmişti. Biz de onların üzerine rüzgâr ve göremediğiniz ordular göndermiştik. Allah yaptıklarınızı görüyordu." (Ahzâb: 9-26)

2- Nimetin hatırlatılmasıyla birlikte, o zor ortamı ve müslümanların üzerine kabus gibi çöken o büyük tehlikeyi de zikretmek gerekiyordu. Müslümanlar umutsuzluk derecesine yakın bir hale nasıl gelmişlerdi? *"Onlar size yukarınızdan ve aşağınızdan gelmişlerdi. Gözler de dönmüştü, yürekler ağızlara gelmişti; Allah için çeşitli tahminlerde bulunuyordunuz.*

İşte orada inananlar denenmiş ve çok şiddetli sarsıntıya uğratılmışlardı."

(1) İmtâ ül'Esmâ. c.I. s.182-183.

2- Nimetin hatırlatıhnasıyla birlikte, o zor ortamı ve müslü- manlarm üzerine kabus gibi çöken o büyük tehlikeyi de zikretmek gerekiyordu. Müslümanlar umutsuzluk derecesine yakm bir hale nasıl gelmişlerdi? *"Onlar size yukarınızdan ve aşağınudan gel m işlerdi. Gözler de dönmüştü, yürekler ağızlara gelmişti; Allah için ^ ş itli tahminlerde bulunuyordunuz.*

İşte orada inananlar denenmiş ve çok şiddetli sarsıntıya uğ ratılm ışlardı."

(1) İmtft ül'Esmâ. c.l. 8.182-193.

3- Bütün bu sıkıntılardan sonra iyilerle, kötülerin belirlenmesi, münafıkların foyalarının ortaya çıkması ve "Evlerimiz düşmana açıktır" gerekçesiyle savaştan nasıl kaçtıklarının belirtilmesi gerekiyordu. *"...Oysa evleri açık değildi, onlar sadece kaçmak istiyorlardı."*

4- Sonrada Allah Teala'ya olan ihlasları ve hak üzere sebâtları dolayısıyla müminlere tatlı bir övgü vardı: "İnananlardan Allah'a verdiği ahdi yerine getiren adamlar vardır. Bunlardan kimi bu uğurda canını vermiş, kimi de beklemektedir. Ahdlerini hiç değiştirmemişlerdir."

5- Sonra Allah Teala müminleri: *"Onlar size yukarınızdan ve aşağınızdan gelmişlerdi. Gözler dönmüştü, yürekler ağızlara gelmişti. Allah için çeşitli tahminlerde bulunuyordunuz"* merhalesinden; *"Allah inkâr edenleri kinleriyle geri çevirdi, bir hayra ulaşamadılar; savaşta inananlara Allah'ın yardımı yetti. Allah kuvvetli olandır, güçlü olandır. Allah; Kitab ehlinden kafirleri destekleyenleri kalelerinden indirmiş, kalblerine korku salmıştı. Onların kimini öldürüyor, kimini esir alıyordunuz.*

Onların yerlerini, yurtlarını, mallarını ve henüz ayağınızı dahi basmadığınız yerleri Allah size bıraktı. Allah her şeye kâdirdir."

Ahzâb sûresinin bu ayetleri, felaket ve sıkıntıların bitmesiyle, yeni bir psikolojik hava yayıyor ve Kureyzâ oğulları yahudilerinin tamamen yok edilmesiyle başlayan, parlak zaferler merhalesinin işaretlerini ortaya koyuyordu. Evet Kureyzâ oğullarının yerleri, yurtları ve malları müslümanların eline geçmişti. İki kuşatma arasında çok büyük bir fark vardı. Ben-i Kureyzâ kuşatması "Onların kimini öldürüyor, kimini esir alıyordunuz"la bitti. Müşriklerin müminleri kuşatması da: *"Allah inkâr edenleri kinleriyle geri çevirdi, bir hayra ulaşamadılar. Savaşta Allah'ın yardımı inananlara yetti..."* ile bitti.

Evet; savunma merhalesi bitmiş, hücum merhalesi, yeryüzünde İslâm'ın yayılış merhalesi başlamıştı. Dinin, varlığını bütünüyle ortaya koyması merhalesi başlamıştı. "Bundan böyle biz onların üzerine sefer edeceğiz. Onlar bize gazâ edemeyecekler.."

Yeryüzünde İslâm devletini kurma yolunda yolumuzu açarken, yaşanan bütün bu merhaleleri çok iyi anlayıp yapımızı ona göre oluşturmaya ne kadar da ihtiyacımız var. Örneği ve uyulması gerekeni çok iyi biliyoruz. Yolu değiştirmeden, attığımız adımları aceleye getirmeden, her merhaleye o merhalenin özellikleri çerçevesinde uymalıyız.

Yeni merhalenin özelliklerini inşaallah gelecek kısımda açıklayacağız.

Hamd alemlerin Rabb'i olan Allah'a mahsustur.

oluşturmaya ne kadar da ihtiyacım ız var. Örneği ve uyulması gerekeni çok iyi biliyoruz. Yolu değiştirm eden, attığımız adım lan aceleye getirmeden, her merhaleye o merhalenin özellikleri çerçe vesinde uymahyız.

Yeni merhalenin özelliklerini inşaallah gelecek kısımda açık layacağız. .

ü am d alemlerin Rabb'i olan Allah'a mahsustur.

MÜNİR MUHAMMED GADBAN

NEBEVİ HAREKET METODU

TEORİ VE PRATİK

NEBEVİ HAREKET METODU

TEORİ VE PRATİK

Nehir